Gün ışığında

ZAP

AHMET TAHİR

Roman

Gün ışığında ZAP AHMET TAHİR Roman

ram

Gün Işığında
ZAP

Ahmet TAHİR

***Aram*ROMAN**

Editör: Ulaş GÜLDİKEN

Mizanpaj: Zafer TÜZÜN

1. Baskı: Şubat 2015

Baskı ve Cilt:
Gün Matbaacılık
Reklam Film Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.
Beşyol Mah. Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece-İstanbul
Tel: 0 (212) 580 63 81

ISBN: 978-605-4986-70-5

Aram Basım Reklam ve Yayıncılık
Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Huzurevleri Mah. Sıtkı Göral Cad. Kurdi-Der Binası Kat3/3
Kayapınar / Diyarbakır
Tel: 0 (412) 238 30 71
İstanbul Şube: 0 (536) 686 86 88
Dağıtım Satış Gsm: 0 (553) 009 78 47

email: info@aramyayinevi. com

Gün Işığında
ZAP

Ahmet TAHİR

Aram*ROMAN*

BİRKAÇ SÖZ

Edebiyatla, romanla ilgili bir gerilla olarak son yılların en çok gündem oluşturan Zap savaşına ilişkin yazılmış bir roman değerlendirmesini yapmak, içinde bulunduğumuz mekânın özelliği de dikkate alındığında bir özgünlük teşkil eder gibi görünüyor. Bu alışılageldik roman tarzı, yine alışılageldik savaş gerçeğine ilişkin edebi ve belgesel nitelikteki metinlerin ötesinde, yazan ile yaşayan ilişkisini doğru kurma açısından da bir yenilik oluşturabilir. Romanda geçen olayların yaşanma ve onun yazılma sürecine tanıklık etmiş birisi olarak, yaşanmışlık ile bunun yazıya dönüşmüş hali arasında tutarlılık ve gerçekçilik "Ne kadar olabilir?" diye sorulursa, "Bu metinde geçtiği kadar," diye bir cevap verilebilir ancak.

Hemen söylemek gerekir ki, elimizdeki metin bir belge roman olarak tanımlanabilir. Olaylar, kişiler, mekânlar tamamıyla gerçeklerden, yaşanmışlıklardan derlenmiş, kurgusu yaşanan gerçekliğe olabildiğince sadık kalınarak oluşturulmuştur. Yazar, olayları, mekânları, kişileri ve zamanı yaratırken, gerçeğe bağlı olduğu kadar kendi hayal dünyasının sınırlarını oldukça geniş tutmuş, olaya geniş bir pencereden yaklaşmış, tek kelimeyle büyük bir orkestra yaratmıştır.

Dağları bilmeyen, dağları yaşamayan birisine dağ, içinde hangi gerçeklerin yaşandığının bilenemediği sis perdesinin arkasındaki bir mekân olarak görülür. Dağları, olduğu gibi aydınlık yüzüyle, gözle görülebildiği, yürekle hissedilebildiği, akılla kavranabildiği biçimiyle yazmak, dağları doğru ve çok iyi tanımayı gerektirir. Dağı bilmeyen, dağda yaşamayan, dağda savaşmayan bir insan açısından bu mekânların sıradan bir tasviri bile bir efsane tasviridir aslında. Bir anlatıcı bunları ne kadar derinlikli ve gerçek anlatırsa,

hem gerçekten o kadar uzaklaşmış, hem de gerçeği o kadar çarpıcı ve o kadar derin kavratmış olur. Bir bakıma gerçekçi roman, gerçeği kendi karmaşıklığından kurtarıp, hayal dünyasıyla süslemesi, çekici ve çarpıcı hale getirmesidir.

Bahsettiğimiz dünya gerçekler dünyasında bir dünyadır. Ama alışılageldik gerçeklerin dışında kendine has bir dünyadır. Bir şehir toplumu haline getirilmiş, dağdan, doğadan koparılmış insanların algısında bu dünyanın hem vahşi, hem de bir masal, bir efsane, bir roman dünyası olduğu bilinir. Romanda geçen olaylara baktığımızda en ileri teknikle donanmış bir ordunun bu dünyanın gerçeğiyle karşılaştığında nasıl yerinde donup kaldığı, çaresiz hale geldiği bu gerçeklik içerisinde değerlendirilebilir. Yazar, olduğu gibi bunu dile getirmeye çalışırken, roman dünyası oluşsun diye ayrıca bir şeyler ekleme ihtiyacını duymamış görünüyor. Olan dünyaya bakarken roman dili adeta kendiliğinden oluşuvermiş. Çünkü bu mekân, burada yaratılan yaşam ve bu yaşamın doğal bir parçası haline gelmiş ama en keskin hali olan savaş gerçekliği ancak normal insan algısının ötesinde bir dille anlatıldığında anlaşılır kılınabilir. Zira burada ne mekân, ne zaman, ne insan, ne de o insanın herhangi bir eylemi, normal insanın algısında gerçeğine yakın kolay kolay yer etmiyor. İnsanlar sadece ortaya çıkan sonuçlar üzerinden ve bu dünyanın uzağından değerlendirme yaptıkları için haliyle çok kolay yanılırlar.

Vaktinde insanlar Zap savaşıyla ilgili birçok şeyi duymuştur. O dönemin basını bu konuda yüzlerce, binlerce haber yaptı. Aynı şekilde yüzlerce yorumcu yorum yaptı. Ama hiçbirisi buradaki gerçekliğin küçük bir ayrıntısını bile doğru düzgün ifade edemedi. Nitekim, netice itibarıyla verilen haberlerin, yapılan yorumların ötesinde sonuçlar ortaya çıktı. Ve herkes buna şaşırdı. Zaman geçip, Zap Savaşı bir tarihsel olay haline geldiğinde, Türk devleti ve Türk ordusunun kendi tarihinde aldığı en büyük yenilgilerden birinin bu yenilgi olduğu genel bir kabul haline geldi. Bunları göz önüne almadan, bu romanda dile getirilen olayları, kişileri, yaşanmış gerçeklikleri anlamak mümkün değildir. Bu yüzden de "Zap savaşı en güzel roman diliyle mi anlatılabilir?" sorusu "Zaten başka türlü an-

latılamaz," biçiminde bir cevapla karşılanır. Mevcut insan algısının dışında yaşayan insanların içinde oldukları zaman ve mekânlarıyla bütünlüklü başka hangi dille anlatılabilir ki? Roman dilinin ötesine geçilse efsane diliyle, destan, masal diliyle anlatmak gerekecek. Romanda dile getirilen olaylarda, en zor iklim koşullarında, karda, soğukta bir insan iradesinin ve fiziğinin çok zor tahammül edebileceği şartlarda çok doğal bir biçimde yaşayabilen, en keskin savaşları bile doğal yaşamda bir yerden bir yere gider gibi karşılayan insanların tasviri, çoğu kişiye salt bir roman kurgusu gibi gelebilir. Ama bir de şu var ki; roman, efsane, destan diye algılamaya alışageldiğimiz şeyler, başka bir dünyada en yalın gerçekler olarak yaşanmaktadır. Zamanı geldiğinde meraklı olan araştırmacılar Zap savaşını birçok boyutuyla ele alacak, bu savaşın toplumun siyasal, kültürel ve sanatsal hayatının şekillendirilmesinde yarattığı etkileri değerlendirecektir kuşkusuz.

Bu süreçleri birebir yaşayan, gören ve gördüklerini, duyduklarını sıcağı sıcağına bir roman kurgusuyla dile kavuşturan yazar, daha şimdiden sözünü ettiğimiz bütün yönlere malzeme teşkil edecek oldukça güçlü bir metin ortaya koymuştur. Yazar burada bir gerçeği ona sadık kalarak ifade etmeye çalışırken, yaşanmışlıkları kendi dünyasında yeniden harmanlayarak bir kurguya kavuşturmuş, ama gerçeği çok aşırı romantize etmeden muğlâklaşmasını da engellemiştir. Metinde bu rahatlıkla görülebilir. Bunu yapmak kendi romancılığından bir yerde taviz vermek olduğu gibi, aynı zamanda gerçeğe sadık kalmanın ahlaki kaygısını da ifade etmektedir. Bu yüzden Zap savaşını yazmak, bir romancı açısından çok zor bir uğraş olsa gerek. Aynı mekânda, olayları birebir gözlemleyen ve bugün de onunla birlikte yaşayan biri olarak, yazarın bu anlamda belirttiğimiz kaygılarına saygı göstermemek elde değil.

Elimizdeki metin olabildiğince sade bir dille yazılmıştır. Oldukça sürükleyici bir yapıya sahip kurgusu ve ana mesajları çok rahatlıkla algılanıp, kavranabilir. Yaşanmış olan gerçekleri hiç bilmeyen birisi bile bir roman olarak bunu okuyunca onun zevkini yaşayabilir. Yazarı ve romanın yazım sürecini birebir gözleme, izleme imkânından, belki de

ilk okuyuculardan birisi olmanın getirmiş olduğu heyecandan da kaynaklı olarak, bir savaşın bir de böyle yazılması gerektiği, bu savaşın şimdiye kadar hep eksik yazıldığı, ancak böyle anlatımlarla tamamlanabileceği duygusunu da taşımaktan ötürü, acı ve tatlı bütün yönleriyle bunun tadını ruhumun derinliklerinde hissettim.

Dili Türkçe olsa da Kürt romanını, hele hele Kürtlerin en keskin savaşlarından birisinin romanını yazma cesaretini göstermiş bir yazarın, neredeyse bir savaş kadar zor olan bu çabasının görülmesi ve ona hak ettiği değerin verilmesini gerektirmektedir. Hiç şüphesiz en çok değer verenler bu savaşı yaşayanlar olacaktır. Elimizdeki metin yaşanmış binlerce savaştan, savaş diliyle ifade edecek olursak sadece beş on günlük bir muharebeyi anlatıyor. Fakat bu muharebe, binlerce muharebeden oluşmuş bir savaşın siyasal, toplumsal sonuçlarıyla beraber, en köklü olan muharebelerden birini ifade ediyor. Bu açıdan Zap savaşı bir de tarihsel boyutuyla değerlendirilmelidir.

Kürt tarihine aşina olanlar, son iki yüz yıldır, yani 1810'lardan 2010'lara kadar, Kürt coğrafyasında savaşsız geçen tek bir günün olmadığını iyi bilirler. Bu savaşların çoğu da Zap ve çevresindeki dağlarda geçmiştir. Zap coğrafyası da son eli yıldır mermilerin sıkılmadığı tek bir günün olmadığı bir coğrafya. Kürt Özgürlük Hareketi açısından da son yirmi yıldır savaşsız kalmayan bir coğrafyayı ifade ediyor. Zap savaşı da, daha önceki savaşların birikimi üzerinde bir sonuç savaşı biçiminde gerçekleşmiştir. Bir bütün olarak özgürlük savaşındaki muharebeler içerisinde 2008 Şubatındaki Zap muharebesi, geçmiştekilere oranla orta büyüklükte bir muharebeydi. Hem Türk ordusunun kullandığı teknik ve savaşa kattığı asker niceliği, hem de katılan gerilla sayısı bakımından önceki savaşlar çok daha büyük savaşlardı. Ama son savaş hepsinden en etkili olanıydı. Peki neden ve nasıl böyle oldu? Romanda bunun cevabı çok teferruatlı verilmektedir. Bir de savaşların sadece muharebe meydanlarında kazanılmadığı, her savaşın dayandığı toplumsal zemin ve yaratmış olduğu birikimler üzerinden ya kazanıldığı ya da kaybedildiği hususunu da gözler önüne sermektedir. Romanda geçen kahramanların her birisinin bir birikimin eseri olarak savaşa katı-

lıp yön verdikleri ve savaşın sonucunu bu birikim üzerinde tayin ettikleri çok rahatlıkla görülebilir. O savaşa katılan komutan ve savaşçılar bir bakıma yirmi yıllık bir savaşın kazandırdığı deneyimleri konuşturdular. Karşılarındakiler ise o gün Zap'a gelip, oranın nasıl bir yer olduğunu gördükten sonra deyim yerindeyse perişan olmuş halde geri gittiler.

İki taraf da savaşın sürdüğü günlerde, savaş hakkında çok şey söyledi. Türk devleti ve onun basını, 'Kahraman Mehmetçik'in azılı teröristlere karşı yok etme savaşı, Kürtler ise, kendi gerillalarının Türk işgalci ordusuna karşı kahramanca direnişi olarak değerlendi. İki tanım da kendi cephesinden yapılmış tanımlardı. Ama bu tanımlamalarda o savaştaki insan gerçeği dikkate değer bir anlatıma kavuşmadı. Romanda bir de bu savaşı yaşayanların insan gerçeği sunulmuştur, hem de pek alışık olunmadık tarzda ve insanın yüreğinde derin yaralar bırakacak şekilde. İnsan kendini romanın akışına kaptırdıkça, bu dağlarda yaşayan gerillanın olağanüstü koşul ve mekânlarda, ama çok olağan, sade bir insan olarak nasıl yaşadığını çok rahatlıkla görüyor. Soğukta titreyen, acıkınca takatten düşen, yaralanınca hareket edemeyen, fakat bütün zorluklara rağmen burada yaşamakta ısrar eden bir insan gerçeğiyle karşılaşıyor.

Bu yönüyle roman savaşın bütün yönlerini dile getiriyor, ama en çok da savaştaki insan gerçeğini, savaşın insan üzerindeki etkilerini, insan savaşmak zorunda kaldığında ne kadar kendisini aşabildiğini de anlatıyor. Çok küçük bir insan topluluğunun en gelişkin tekniğe ve en gelişkin ordulara karşı hangi inançla, hangi iradeyle, bunun ötesinde hangi akılla ve hangi yürekle durduğunu başka söze yer bırakmayacak şekilde gösteriyor. Burada, savaştaki bir komutanın duruşundan yaralı düşen bir gerillanın çırpınışına, saldırıya gönderdiği bir savaşçısı ardında bir komutanın bazen bir anadan nasıl daha yufka yürekli, daha tedirgin olduğundan en tecrübesiz gerillanın zorluklar karşısında neredeyse en tecrübeli bir komutandan daha etkili savaşmasına kadar insan gerçekliğinin ne denli çok yönlü olduğuna tanık oluyoruz.

Gün Işığında Zap çalışmasını bir kez daha tanımlamaya kalkışırsak; belki de bildiğimiz hiçbir klasik tanımlamaya dâhil edeme-

yeceğimiz bir metin. Alışageldiğimiz, salt hayallerden oluşmuş, gerçeğin ötesinde bir roman değil. Çünkü tamamen gerçekleri anlatıyor. Şayet bir belgesel desek; bildiğimiz olay ve olguları anlatırken belgesel tekniğinin çok ötesinde durmaktadır. Dolayısıyla bir belgesel de değil. Çok karmaşık olayları birçok boyutuyla dile getirmektedir. Fakat siyasal, askeri, strajik bir değerlendirme de değil. Ama gerçekleri anlatma açısından en çarpıcı belgeden daha gerçekçi, çok daha yönlü bir belge. Roman olarak hem zengin dili, üslubu, hem anlattığı savaşçı insanın dünyası, hem de yarattığı imgeler, semboller anlamında çok çarpıcı, çok güçlü bir roman. Bu dağlarda, bu mekânda ve bu zamanda; bu olaylar içerisinde yaşayan birisi olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki; Gün Işığında Zap yaşanmış bir gerçeğin romanı olarak unutulmaz bir yapıt. Burada yaşananlar bir anlamda gerçeğin gerçek ötesini ifade ediyor. Gerçeğin gerçek ötesini gerçekçi kılmaya çalışan birisi, en hafif deyimle roman yazmak zorundadır. Ve yazar burada roman yazmış, ama gerçeğin romanını ve gerçeği olduğu gibi yazmış. Bu yönüyle de çok başarılı bir metin olmuş. Bunun ötesine geçme çabaları olabilir mi? Olabilir. Daha güçlü, daha kapsamlı yazılabilir miydi? Elbette yazılabilirdi, her olay ve olguda olduğu gibi. Bir insan, toplumsal hafızanın derinliklerinde yer edinmiş olan bir savaşı, insanın yüreğine derinden dokunacak, aklında kalıcı izler bırakacak şekilde ne kadar yazabilirdi diye bir soruya karşılık, ancak Gün Işığında Zap kadar yazabilirdi diye bir cevap gelir. Çok rahatlıkla söylenebilir ki yazar, kendi çapında bu cevabı çok başarılı vermiş. Ama herkes, olduğu mekânda, kendi algısıyla okuyup tadını alabileceğinden bir kuşku duyulamaz. Kısacası kendi dünyasının ötesindeki dünyalara, ama çok çetin dünyalara yolculuk yapmak isteyen herkese tavsiye edilecek bir roman.

Ömer Harran

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Dipte şiddetli, yüzeyde sakin ve gevşek geçen zamanın sonuna geliniyordu. Yüzünü usul usul göstermeye başlayan yeni şartlar pek çok şeyi değiştirecek gibi görünüyordu. İşaretler Zap'ın eski Zap olmaktan çıkacağını gösteriyordu. Zap Sahası şimdiye dek ana karargaha bağlı birkaç tabur ve tepelerde konumlanmış bazı özel birimler tarafından korunuyordu. Yalnız başına bu kadarlık bir güç bile, aniden saldırıya geçecek büyük bir düşman kuvvetine uzun süre mukavemet etmeye kâfi görülüyordu. Ama bundan böyle bu güvenlik düzeni yeterli gelmeyecekti. Bu sebeple Zap Cephesi kısa bir süre önce ayrı bir komutanlık olarak yeniden yapılandırılmıştı.

Xalıt, Zap Cephesi Komutanlığı'na yakın gelecekteki olası gelişmeler hesaplanarak getirilmişti. O, toplantı öncesi ve toplantı sırasında zor mücadele alanı diye baktığı kuzeye gitme isteğinde direttiyse de, kabul ettirmeyi başaramamıştı. Gerçi görevinin başına gönderilirken bu isteğine karşılık, Ana karargah komutanı Ferman kendisine, "Kısa bir süre sonra seni çekebiliriz, arkadaşlarla bir tartışalım önce," demişti. Ama o, komutanının kendisine bu sözü hangi gayeyle söylediğini anlayamayacak kadar tecrübesiz değildi. Hakkında karar oluştuktan sonra itiraz etmenin geleneğe ters olduğunu ve bir fayda getirmeyeceğini bildiğinden, komutanlığını yapacağı cepheye gelir gelmez yaptığı ilk iş, bütün cepheyi dolaşmak olmuştu. İmralı adasında, tek kişilik bir cezaevinde tutulan önderleri Abdullah Öcalan'a zehir verildiği haberi de ulaşınca, kişisel bütün isteklerini bir kenara bırakmıştı. Bu sebeple de hayli öfkeliydi. Üzerine düşen göreve dört elle sarılmak dışında, kişiselliği çağrıştıracak gereksiz, yararsız her türlü düşünceden sıyrıl-

maya çalışıyordu. Elini çabuk tutup hızla hazırlıklara girişmek mecburiyetindeydi.

Çünkü beklenen savaş yüzünü iyiden iyiye göstermeye başlıyordu artık. Yaptıkları ateşkese, devlet bir kez daha tersinden karşılık vermişti. Bu defa imha etme savaşını ellerindeki önderlerini zehirleyerek başlatmıştı. Bir yıl evvel, açığa çıkarılan bu zehirleme olayının bir benzerini, içine farklı ayak oyunları ve karanlık tezgâhlar dâhil ederek, hareketin dağdaki önderlerine ve önde gelen kadrolarına karşı da planlamış ve hayata geçirmişlerdi. Anlaşılan o ki karşılarındaki düşmanın insafa gelmeye hiç niyeti yoktu. Devlet Türkleri, oldukça atak davranıyordu. Kürtlere karşı yeni yıla çok hızlı başlangıç yapmışlardı. Milletvekili, terör uzmanları ve özel danışmanlardan oluşan heyetin hemen ardından Dışişleri Bakanı ve Genelkurmay Başkanının eşzamanlı Amerika'ya yaptıkları sefer, görünürdeki ilk sonuçlarını vermeye başlamıştı.

Yüzlerce araçlık askeri konvoylar peş peşe, gerilla kuvvetlerinin bulunduğu sınırlara ilerliyordu. Devlet cephesinde kendilerine dönük açıkça ve yüksek sesle başlayan bu hareketliliğe karşı, zaman kaybetmeden gerilla kuvvetinin de harekete geçirilmesi bir zorunluluk haline gelmişti. Hazırlıklara nerden başlanmalı, neye öncelik verilmeli, ilk elden hangi mevziler güçlendirilmeli, kısa ve uzun vadeye göre denetimindeki bütün komuta kademesinin ortak bir iradeyle dâhil olduğu ve savaşçı yapısının inanarak riayet edeceği; gerçekçi ve uygulanabilir bir plan nasıl oluşturulmalıydı? Geride bıraktığı bütün hafta buyunca bu düşünceler iyi ve kötü şekillerle, Xalıt'ın beynine çok şiddetli baskılar yapıyordu. Beynini dört bir taraftan sarmalayan bu düşüncelerin ağırlığı altında önceki gün kendi karargahının yönetimiyle yaptığı toplantıda tasarladığı planı kolektif bir karara dönüştürmeyi başarmıştı. İşe, vadinin su kenarındaki güzel düzlükte bulunan karargahını Şikefta Birîndaran zirvesine çıkarmakla başlayacaktı. Ana Karargah Komutanlığı'nın ona verdiği ilk talimatlardan biri de buydu. Bu aynı zamanda son altı yedi yıldır adeta bir yerleşik düzen halini alan, yozlaştırıcı alışkanlığa sallanan ilk sert yumruk olacaktı.

Sabah kahvaltısı ardından son birkaç gündür, kaldıkları vadileri hissedilir derecede ısıtmaya başlayan güneşin önüne çıkarak, kısmen ferahlamış duygularla hem çayını yudumluyor, hem de kendisiyle birlikte tepeye çıkacak grupla konuşuyordu. Konuşurken genç arkadaşlarının sözlerine dikkat kesilmesinden keyif duyuyordu. Ama bir kaçı hariç çoğunun kendisini anlamadığından emindi. "Olsun zamanı gelince hepsi de anlayacaklar, anlamaktan başka bir şanslarının olmadığını görmeleri gerekir önce. O zaman benden daha erken koşarlar anlamaya," diye geçiriyordu içinden. Bu duyguda hayli deneyimliydi. Şimdiye dek bu anların benzer örneklerini sayısız kez yaşamıştı. Eninde sonunda henüz çok genç ve deneyimden yoksun olan bu arkadaşlarının, şimdikinden çok daha üstün bir seviyeye ulaşacaklarından kuşku duymuyordu. İyi bildiği onların doğuştan hemen sonra oluşan, belki de ruhlarına doğuş öncesi bulaşmış haylazlık ve kurnazlıklarını, kafalarına esince bazen sağa, bazen sola verme huylarını ise kendine hiç dert etmiyordu.

Yoğun karlı geçen kışın kamplara hâkim kıldığı birkaç aylık durgunluk, yerini henüz gelmeyen baharı erken karşılamanın hareketliliğine bırakmıştı. Her üç kamp da yerlerini eşzamanlı bırakmaya hazırlanıyordu. Kampların erken bırakılışının, herkeste sevinç yarattığı söylenemezdi. Cephe komutanı ve alt komuta kademeleri tarafından kampların terk ediliş gerekçeleri uzun uzadıya anlatıldığı halde, bu herkesi inandırıp ikna etmeye yetmemişti. Çıkmanın gereğine inananların sayısı, inanmayanların yanında çok az kalıyordu. Ama yine de hiç kimse açıktan inanmadığını söylemiyor, kendilerine verilen hiçbir talimata karşı gelmiyordu. Cephe komutanı Xalıt, yanındaki grupla kamptan yukarı doğru harekete geçerken, yerlerini terk etme hazırlıklarıyla uğraşan gerillalardan bir kaçının pek saklama gereğini duymadıkları yüzlerindeki ekşi ifadeyi hemen fark etmişti.

Vakit gün ortasına doğru ilerliyordu. Güneş, pürüzsüz mavi gökyüzünün altındaki enginliği, ufkun gözden yitip giden son çizgisine dek göz kamaştırıcı bir parıltıyla aydınlatıyordu. Gümüşi tonlar kapmış altın ışıklar, karlı yamaçlara yumuşakça düşüyor, insanın teninde yüreğe dek inen okşayıcı bir sıcaklık bırakarak, en pasif,

en silik duyguları bile heyecana getirip, coşkun bir iç dünyayı ortaya çıkartıyordu. İncelmiş kar tabakasının altında hafif sarıya çalan duru su torbacıkları oluşmuştu. Kayaların ve yüksek taşların güneşe bakan daracık kanallarında damla damla eriyen karın berrak suyu, kulağa çalınınca ruha işleyen hoş bir ezginin tınısı gibi ince ince şırıldayarak akıyor, yüksek yerlerden aşağılara doğru dökülünce, ışıltılı saydam ipliklere dönüşüyordu. Yer yer yarılmış, eriyip açılmış kardan, yüzünü koyu kızıl ve esmere çalan kara benekler biçiminde dışa vurmuş büyükçe toprak parçaları, dipten görünmez bir kuvvet tarafından yukarı doğru itilmiş gibi şişkin ve pamuk kadar yumuşak duruyordu.

Xalıt, ilerleyen yaşına ve geride bıraktığı uzun mücadele yıllarında hayli yıpranmış, ağır sakatlıklar geçirmiş, tedavisi zor hastalıklar kapmış bedeninin zayıflığına, güçten düşmüşlüğüne aldırmadan, dizleri aşan karı yara yara uçurumları andıran sarp yamacı hırsla tırmanıp, kendisinden hiç kopmayan genç korumasıyla birlikte herkesten önce ulaşmıştı tepenin zirvesine. Kendilerini beş on adım geriden takip eden Zindan ile Agit Caf, onlardan hemen sonra tepeye ulaştılar. Diğerleri ise hâlâ yamacın ortalarında duruyorlardı. En geride kalanlardan ikisi çok yorulmuşa benziyordu. Alttan karın ıslatması, üstten terin boşalmasıyla sırılsıklam olmuşlardı. Daha fazla yürüyecek takatleri kalmayınca, karın üstüne çöküp bir süre dinlenmeye çalıştılar. Etine dolgun bir gerilla onlardan hemen birkaç adım yukarıda durdu. Yürüyüş boyunca, her beş on adımda bir, aşılan ve kalan mesafeyi ölçmek ister gibi kâh aşağı, kâh yukarı doğru bakıyordu. Kafası, geniş alnı, yüzü-gözü, kulağı, boynu ve boynundan aşağı ne kadar boyu ve eti varsa hepsi ter içinde kalmış, elmacıkları kızıl kan kesilmişti. Kendisini geriden takip edenlerin oturup dinlenmeleri; isteği yerine gelsin diye kimseye çaktırmadan içinden ettiği duaların kabulü gibi oldu. Çoktandır dinlenmelerini onlardan daha fazla istiyordu. Bu bakımdan onları kendinden birkaç misli fazla düşündüğü bile söylenebilirdi. Çünkü kendisinin dinlenmesi onların dinlenmelerine bağlıydı. Onlar dinlenmeden kendisi de dinlenemezdi. Dinlenmeye kalkıştığı an ikisinin de hemen gelip kendisini geçeceği açıktı. Bu ise zirveye tırmanışı sonuncu bitirmesine sebep olacaktı ki,

kendisi için düşünebileceği daha kötü bir sonuç olamazdı. Tırmanışı sonuncu bitirmeye gururu elvermiyordu. Önce ayakta bekleyerek hınzırca onlara sataşmaya çalıştı. Onlar da karşılık vermeye başlayınca oturmanın zemini kendiliğinden oluşuverdi. Karşılıklı atışma sona erince, hemen yeni bir konu buldukları için nasıl başlayıp, nasıl bittiği anlaşılmayan bu atışmanın heyecanı erkenden sönüp gitti.

Henüz ağır koşullar altında enerji sarf etmemiş, yüzü gözü düzgün, oldukça sağlıklı ve kuvvetli görünen açık tenli gerilla, elini çenesinin altına koyup, bakışlarını gözlerinin önünde olağanca açıklığıyla duran aydınlığın hayli ötesinde veya berisindeki bir karanlığın içine sabitleyip dondurarak, kimsenin kendisine karşı çıkmayacağından emin bir edayla, dünden bu yana içinde dert olan ne varsa çekincesiz söylemeye başladı. Onu can kulağıyla dinleyen diğeri, onun sözlerine başını sallayarak onay veriyor ve hemen ardından kendi içindeki benzer birikintileri dökmeye başlayarak onu bile geride bırakıyordu. Onun bu şekilde karşılık vermesi diğerinin daha da açılmasına yol açıyordu:

"Öyledir, öyledir, gerçekten bir türlü anlayamıyorum bizimkileri. Bizi boş yere uğraştırmaktan haz duyuyorlar sanki."

"Xalıt heval kimseyi rahat bırakmamaya yemin etmiş. İlla bir yerlerden bir iş çıkarıp önümüze koyması lazım, bizim için başka türlüsünü düşünmez çünkü."

"Biliyorum, o gittiği her yerde böyledir. Bu tür işler hep onun kafasının altından çıkar zaten. Berdeqelşuyu görsen aklın durur. Kocaman tepeyi delik deşik etmiş. Neyle yaptılar, nasıl yaptılar hayret ediyor insan."

"Evimiz yandı desene?"

"Yandı da ne demek. Aklında kalsın, sonra söylemedi deme. Yemin ederim o kemiklerimizi bile eritmeden rahat bırakmayacak bizi."

"Valla heval ben kafama koydum, kuzeye gideceğim. Kabul etmezlerse dayatacağım. Gerekirse sorun çıkaracağım. Burada boş boş uğraşacağıma hiç olmazsa orada işe yarar bir şeyler yaparım. Benim için orada ölmek, burada çalışmaktan bin kat daha iyidir."

"Aynı şeyi ben de düşünüyorum. Yapacağım da. Hiç kimse de bana engel olamaz."

"En iyisi de odur."

"Böyle yapmazsan kar kış demeden seni çalıştırıp dururlar. Partiye, halka hiçbir faydan da olmaz."

"Böyle giderse nasıl olur?"

"Sözde biz savaşmaya geldik. İki yıldır aynı şeyi yapıp duruyoruz. Ama düşmanın yüzünü bile gördüğümüz yok. Sadece gelip mevzi kazıyoruz ve mevzide bekliyoruz, hepsi bu. Eğer bu sene de öyle olmazsa bana ne dersen de."

"Düşününce aklım başımdan gidiyor, hangi akıldır, hangi mantıktır anlamak mümkün değil. Bu kızıl kıyamette bizi bu tepelere vurmakla neyi elde edecekler gerçekten?"

Rahat birkaç nefes almış yukarıdaki gerilla, daha fazla dayanamadı:

"İnsaf be! Ne kızıl kıyameti. Görüyorsunuz, kışın en güzel gününü yaşıyoruz. Gözlerinizde bir sorun mu var yoksa?"

Onun beklenmeyen bu dalışı karşılıklı atışmayı yeniden alevlendirdi. Açık tenli olanı ona hücum etmeye çoktan hazırlanmıştı sanki:

"Senin gibi oportünistler böyle güne de güzel derse, her günkü halimiz bu olur işte."

Karşılıklı sataşma yeniden alevlendi. Onlar bu şekilde kapışmaya devam ederken, yukarıda Xalıt ve kendisinden hemen sonra ulaşanlar, kar suyundan yapılmış bulanık ama yine de damaklarında güzel bir tat bırakan demli çaylarını içiyorlardı. Tepedeki takım, yanlarına gelecek kalabalık gruptan önceden haberdar olduğundan hazırlıklara sabah erkenden başlamıştı. Dumandan gözleri kızarmış, şalvar, şutik (kuşak) ve gömleklerine yoğunca un lekeleri yapışmış, saçları dağınık, elleri hamurlu ekmekçiler, ekmeklerini bitirmek üzereydiler. Karın altına gömülmüş basık tavanlı mutfakta pişirilip yeni indirilen cehterli (kekikli) fasulyeden iştah kabartan nefis bir koku yayılıyordu etrafa. Xalıt kendisinden sonra ulaşan her gerillaya tek tek takılmış, yeterince çevik olmadıklarını düşündüğü enerji yüklü gençliklerini yumuşak dokundurmalarla ince ince iğneleyerek, duygularının diplerinde saklı kalan hassas perdelerini uyarıcı kıvılcımlara tutup depreştirerek, onları önlerindeki hedefe tahrik etmişti. Grubun tepeye en son ulaşanlarını, diğerlerinden daha fazla sıkıştırmıştı.

Ve onların üzerinden bir neşe havası estirerek yemek sonrası gittikleri çalışma yerinde de, bunu sürdürmeye devam etmişti.

Aşağılara hâkim olan ılık bahar havası burada yoktu. Beyazlığa zıt tüm renkler kaybolmuştu. Koca kayalar, taşlar ve ağaçlar karın altına gömülmüştü. Gözleri kör eden, zirvedeki bu olağanüstü beyazlık nefes kesiciydi. Dört bir yanı katı, ağır ve sert soğuk tarafından sarılmış ulaşılmaz beyaz bir kaleyi andıran başı göklerdeki bu dağ, etrafındaki diğer dağlar üzerinde sihirli bir etki kurmuştu. O dağlar da bu etkiyi artırmak için var olmuşlardı sanki. Bu dağ, üçlü sıradağ dizisinin tam ortasında duruyordu. Samura, Semedar, Garê, Çarçêla, Govend, Barzan gibi çok uzak mesafelerdeki ulu dağlar üç koldan ona bakıyordu. Ve o dağlardan bu yana irili ufaklı tüm dağlar kâh yükselip kâh eğilerek, bazen birleşip bazen ayrılarak dalga dalga ona doğru akıyordu. Hızlı ya da çok yavaş dönenip dolanarak, sonunda gelip kendisine ulaşıyordu. Hepsinin üzerindeki giyit tek renkti. Hâkim manzara hırçın, ama sessizce dalgaya kalkmış, maviliği olmayan ya da altta kaybolmuş ak köpüklü bir denizi andırıyordu. Kabarışlar, büzülüşler sürekliydi. Durmadan yükseliyor ve yeniden alçalışa geçiyordu. Uzayıp giden hatların sırtları parlayan keskin bıçak gibiydi. Kalın gövdeli dağların sivri uçları göğü delmek ister gibi yükseliyordu. Güneş yüzü görmeyen yamaçlar koyu gölgelerle yarılmıştı. Gölgeyle dolan çöküntü ve yarıklar daha da derinleşmişti. Baştanbaşa tüm dağları sarmalamış ince ve kalın kıvrımlar, sonsuza dek akıp giden dalga boyuna hareket, hız ve canlılık katıyordu. Dar ve derin vadiler dağların ortasına dalıp, ani kopuşlar ve sert kesişler yapıyordu. Bu vadilerde gözyaşı damlası kadar duru ve süt gibi ak serin sular akıyordu. Suyun çağıltısı, bazen uğultuya dönüşüp en yüksek kayalarda yankılanıyordu.

Xalıt işe başlamadan önce grubu alıp Çelê'ye bakan ön hatlara götürmüştü. Durdukları yerde sınır karakollarını, bu karakollara bağlı sabit tutulan tepeleri ve yüksek yerlerde konuşlanmış Hakkâri Dağ Komando Tugayı'na bağlı özel birliklerin kurduğu beyaz çadırları çıplak gözlerle izliyorlardı. Ani bir saldırı karşısında en erken müdahaleyi yapacak mevzilerin kilit önemini anlattıktan

sonra, ilk iş olarak bu mevzilerin hemen temizlenip, en kısa zamanda hazır hale getirilmesini istedi.

Araya zaman sokmadan ikişer, üçer kişilik gruplar ayarlanıp işlerinin başına gönderildi. Mevzi işinin dışında kalan iki grup ise su depolarını kazmakla görevlendirildi. Xalıt onların önüne düşüp depoların yapılacağı yere götürdü. Herkesten önce aldı eline küreği. Kendisine engel olmaya çalışan genç arkadaşlarının hiç birini dinlemedi. Alnından terler boşanana dek çalışmaya devam etti. Grup işine adapte olup, aralarında bir çalışma ahengi oluşunca, onları bırakıp mevzilerde çalışanların yanına uğradı. Gittiği her mevzide kazma küreği eline almadan ya da mevzide gözüne takılan herhangi bir eksiği düzeltmeden rahat edemedi.

Ondaki bu çalışma isteği ve azmi, çalışma arzusu en az olan gerillayı bile ateşlemeye yol açıyordu. Bölük komutanı Cahit, onun uzun yıllar kat etmiş yaşını ve yıpranmış bedenini ileri sürerek, deneyimlerini aktarıp talimat vermek dışında işe karışmaması için yoğun dayatmalarda bulunuyordu. Bunu başaramayınca, kendisine fark ettirmeden ona engel olmaları konusunda önüne gelen her gerillaya kaş göz işaretleri, el kol hareketleriyle durmadan uyarılar yapıyordu. Ama faydasız bir didinmeden öte gitmiyordu bu. Onu çalışmaktan alıkoyma girişimlerinin hiç biri sonuç vermedi. Akşama doğru hayli yorulmuş, yorgun düşmüş halde bıraktılar işi.

Akşam yemeğinden sonra gerillalardan bazıları aralarına satranç tahtasını alıp, gerilim ve krizi hayli yüksek bir oyuna tutuştular. Sinirlerinden tahtadaki rakiplerin karşılıklı savaş düzenine yoğun bir akım boşalıyordu. Tahtanın küçüklüğünden, darlığından olsa gerek bazen bir hamle beyinlerindeki bütün hatların bir birine dokunup karışmasına sebep oluyordu. İşte o zaman asıl oyuncular oyuncu olmaktan çıkıyor, izlemekle yetinmesi gereken karıştırıcılar gerçek oyuncu olmaya başlıyordu. Asıl oyuncular oyunu bırakıp, terk etmek isteseler de; kurtulamazlardı ellerinden artık. Oyundan sonra yenilgiyle kalkan, yenilgisinin acısını kimden çıkaracağını da bilmezdi pek. Çünkü çoğu kez kendisini batıran onun en ateşli destekçisi oluyordu. Bu akşam da öyle olmuştu.

İlk oyunun sonunda kötü yenilen gerilla bir daha oynamayacağına dair yeminler, kasemler ediyordu. Buna benzer oyunların oynanmadığı diğer manga görece daha sakindi. Bir grup gerilla kısık bir sesle sohbet ederken, bir kaçı da yatma pozisyonunu almış uyumaya çalışıyordu. Sohbet eden gruptan az evvel ayrılan gerillalardan biri eline tarihle ilgili kırmızı kapaklı bir kitap alıp sessizce köşeye çekilmiş, ışığı cılız küçücük el feneriyle okumaya dalmıştı. Neredeyse daha gözlerini bile kapatmadan horuldamaya başlayan göbeği şişkin, iri bedenli bir gerilla, onun dikkatlerini parçalamaya başlıyor, okuma hevesini kursağında bırakıyordu.

Koca bir taş gibi çöken yorgunluğuna rağmen, Xalıt'ı uyku tutmuyordu. Gece defalarca dışarı çıkıp tekrar içeri girdi. Son çıkışında hemen içeri dönmek istemedi. Kuvvetli bir duygu onu yukarılara doğru çekiyordu. Bu duyguya mukavemet etmenin faydasızlığını görünce vazgeçti. İçinden geldiği gibi davranmak en iyisi diye düşündü. Kar, yürümesine engel değildi. Ayağın bir iki basmasıyla kırılamayacak, çözülemeyecek kadar sert ve sıkı bir don vardı karın üzerinde. Batmayacağını daha adımını atmadan da biliyordu. Geçerken nöbetçiye yukarıya kadar çıkıp tekrar geleceğini söyledi. Önünde kocaman gölgesi yürüyordu. Gölgesinin ayağı onunkinden daha hafif ve daha hızlı görünüyordu. Gidip manganın karşısında bulunan karla örtülmüş yüksek kayalığın üstünde durdu. Yumuşak ama soğuğu jilet gibi keskin bir rüzgâr esiyordu. Yüzünü kefiyesiyle örtmüştü. Sadece burnu ve gözleri görünüyordu. Hafifçe burnunu yalayıp az bir sızıdan başka rüzgârın, soğuk yakıcılığını yüzünde hissetmiyordu. Beynine hücum eden düşüncelerin pençesinden kurtulmak için burası mükemmel bir yerdi. Beyazın üzerine usulca konmuş sanmtırak aydınlık, dağların ve vadilerin büklüm ve büzgüleriyle dalgalanan sınırsız boşluk, içine ferahlık dolduruyordu. Başını yumuşakça sağa ya da sola çevirince, altındaki ve karşısındaki bütün dağların ilahi bir kuvvetin el değdirmesiyle dönmeye başladığını hissediyordu. Gözlerini, sınırları olmayan boşluğa dikip derinden nefes almaya çalışıyor, ay ve yıldızların serin şavkıyla yıkanmış temiz havayı ciğerlerine dolduruyordu. Ağzından ve burnundan dışarı çıkan ince buğu, yüzünün etrafında

erkenden eriyip giden şeffaf bulutçuklar oluşturuyordu. Ruhuna doluşan yakıcı kıvılcımlar yavaş yavaş dökülmeye başlayınca, nefesi daha rahat gidip geliyordu. İçinde ayağa kalkmaya başlayan o büyük kuvvetin gümrah sesini şimdi daha iyi duyuyordu. "En rahat geçilecek yolları neden kendiniz için birer uçurum haline getiriyorsunuz? Aydınlık ve sınırları olmayan koca bir evrenin içinde neden kör ve karanlık kuyulara atlayıp duruyorsunuz?" Bu sese bütün kalbiyle kulak vermeye çalıştı. Ve uzun süre bu sesin ruhunda ve beyninde yarattığı çağrışımlara kafa yordu. Yarın ve sonrasındaki günlerde yapacakları işler şimdi daha olabilir görünmeye başlamıştı. Düşünceleri engellerinden kurtulmuş gibi oluyordu. Kafasının gizli geçitlerinde gece boyunca bir birine takılan düğümler gevşemeye başlıyor, çözülmez gibi görünen sorunlar hal yoluna giriyordu. Ayağının altındaki dağlar ve sınırları olmayan boşluk ona rahat nefes alıp verme olanağı sağlamakla kalmıyor, en olmaz görünen şeyi bile olur kılma kuvvetini yolluyordu sanki. Oradan kısmen rahatlamış duygularla indiğinde gecenin yarısı arkada kalmış, kalan kısmı sabahın şafağına el sallamaya hazırlanıyordu.

Kahvaltıdan sonra herkes akşamdan planlanmış çalışma yerlerine gitti. İşler dünkü gibi karışık değildi. Önceki yıllarda yapılmış ön hatlardaki mevzilerin temizleme, onarma işi öğleden sonra tamamen bitirilmiş sayılırdı. Kazımı akşama kadar süren iki su deposu da tamamlanıp, altına büyükçe bir naylon serilerek içine kar doldurulmuştu. Xalit su depolarını beğenmişti. Ama mevziler hiç de aklına yatmıyordu. Mevziler üzerinde dolaşırken onlara her bakışında içinde derin bir eksiklik, derhal kapatılması gereken bir boşluk duygusu oluşmaya başlıyordu. Bu mevzi sistemiyle ilgili kafasından geçenleri şu an kimseye yansıtmamaya çalışıyordu. Doğrudan yansıtmaya kalkışsa, bu çalışmaya inanç getirmemiş olanların içinde nasıl bir çalkantı yaşanacağını biliyordu çünkü. Buna rağmen yine de kendini tutamadığı anlar oluyor, aklından geçen bazı sözcüklerin ağzından dışarı fırlamasına engel olamıyordu:

"Bak buna, aklı başındaki komutanın işi mi bu? Buna da mevzi mi diyorlar şimdi? Adım gibi eminim, savaşı düşünerek yapmamışlar bu mevzileri. Tepede sadece mevzi görünsün diye yapmışlar."

Bu sözcüklerin yaydığı elektrik akımı kulakları hassas olanların ruhuna aniden ulaşıyordu. Açık tenli gerilla için yalnızca bu kelimeler bile ilerde olacakları anlatmaya yetiyordu. Yakınındayken Xalit'ın ağzından düşen her kelimeye kene gibi yapışıp, kendince en saklı anlamını mutlaka bulup açığa çıkarmaya çalışıyordu. Bazen Xalit'ın bile asla aklına gelmeyen neticelere ulaşırdı. Xalit onların yanından diğer mevzilere doğru gidince o, kafasından geçenleri, Urfalı oluşu nedeniyle kendine yakın gördüğü Artêş'le hemen paylaşmak istedi:

"Heval Xalit bu mevzileri beğenmedi sanki."

"Beğenmemişse bunda suçumuz ne?"

"Suçumuz yok, ama acısını bizden çıkarır, haberin olsun."

"Neden?"

"Çünkü o beğenmemişse, mutlaka beğendiğini yapar."

"Daha iyi ya, bizde sağlam mevzilerde savaşırız o zaman."

"Şimdi sen burada savaşacağına inanıyor musun gerçekten?"

"Neden inanmayayım, burada az mı savaş yapıldı?"

"Düşmanın buraya kadar geleceğine inanıyorsun yani?"

"İnanmamam için bir neden göremiyorum. Gelmeyecek diye bir kaide var mı, kim garanti etmiş gelmeyeceğini?"

"Ben de anladığını zannediyordum. Demek ki dünyadan senin de haberin yokmuş."

"Ben de sana bir şey söyleyeyim mi?"

"Tabi, söyle, söyle."

"Bir asker dünyadan haberdar olma konusunda senin yaptığını yapmaya çalışırsa, ondan iyi bir asker olmaz. Hatta kötü de olsa, daha doğrusu ondan hiç asker olmaz.

Bu cevaptan sonra aralarındaki konuşma bıçakla kesilir gibi kesildi. Açık tenli gerilla başına taşı yemiş gibiydi. Kendi hemşerisi olarak gördüğü Artêş'den böyle bir cevap alacağını beklemiyordu. Kanı yüzüne sıçramış, çalışma isteğini hepten yitirmeye başlamıştı. İşi bırakıp mangaya gidene kadar ağzından tek bir laf bile çıkmadı.

İlk iki günden sonra çalışma havası gitgide oluşmaya başlıyordu. Durmak yoktu. Her geçen gün çalışmanın genişleyen çapı oranında hızına da yeni bir itim kuvveti veriliyordu. Ama aykırılığı, gevşekliği,

kendinceliği, en önemlisi de anlam kıtlığını ihtiva eden anlayışların varlığı, oluşan bu hızı neredeyse durdurma seviyesine getiriyordu.

Bir sabah tekmilinde Karker silsilesinin yamaçlarında konumlanmış bölükten acil bir çağrı geldi. Çağrının sebebi bölükte birkaç gerillanın yarattığı krizdi. Bu krizi çözmek, bölüğün gücünü aşmaya başlamıştı. Böyle olunca müdahale etmek Xalıt'a kalıyordu. Xalıt aldığı tekmilden sonra vakit yitirmeden oraya gitti. Bölüğe ulaşınca ilkin bölük komutanı Bedran'ı dinledi. Bedran'ın yüzü yorgun ve cansız görünüyordu. Son bir hafta içerisinde bölüğünde baş gösteren sorunlardan bunalmış gibiydi. Başının dertte olmadığı gün yoktu. Her gününü mutlaka birkaç gerillayla konuşarak geçiriyordu. Fakat neredeyse konuşup tartıştığı hiçbir gerillayı ikna edememişti. İkna olmuş gibi görünenlerin de, ikna olmadığını biliyordu.

Kış eğitiminde kuzeye hazırlanmakla ilgili yoğun dersler verilmişti. Bu derslerin etkisi beklenenin çok üstünde olmuştu. Önderlerinin zehirlendiği bilgisi de buna eklenince, bütün gerillaların ruhlarında adeta kabını çatlatan bir dalgalanma yaşanmaya başlamıştı. Bazı gerillalar vardı ki, her gün kuzeye gitme isteğini bildirmeden duramıyordu. Ama bazıları da vardı ki, bildirdikleri isteklerine bekledikleri türden bir karşılık bulamadıklarında her türlü düzenin, nizamın dışına çıkıyor, görece kendilerinden daha sakin duranları açıktan tahrik edip, kendileri gibi davranmaya itiyorlardı. Günlerdir Bedran'ın uykularını kaçıran böyleleriydi.

Yaşananları Xalıt'a aktarırken, çektiği sıkıntılarla ilgili duygularını saklı tutmaya çalışıyordu. Bir yandan bu denli yoğunlaşan kuzeye gitme isteğini takdirle karşılarken, bir yandan da bu isteğin taşkın haline karşı durmaya çalışması, sonunda kendisine bile aykırı gelmeye başlamıştı. Çünkü kendi taburunda ve bölüğünde belki de herkesten önce kuzeye gitme isteğini kendisi bildirmişti. Kendisi gitme isteğinin ateşiyle yanıp tutuşurken, içindeki ateşi dindirmek yerine kalkıp denetimindeki savaşçıların ruhuna karışıyor, onların ruhundaki ateşi dindirmeye çalışıyordu. Kendisinin ikna olmadığı bir konuda başka bir gerillayı ikna etmeye çalışırken, sözlerinin tesirden yoksun olduğunu, bu sebeple inandırıcı olmadığını bi-

liyordu. Anlamdan boşalmış, yüksüz, sallantılı, hafif sözler; inançla bağını koparmış, hedefsiz ve kuvvetsiz uğraşlar sadece onu yormuş, yıpratmaya yaramıştı. Bu onun ruh haline ve yüz hatlarına öylesine sinmişti ki, tek kelime bile söylemeden yaşadıklarını anlatmaya yetiyordu. Bunu saklamaya uğraşmak kendini bir miktar daha yormaya yarıyordu sadece. Xalıt onu, dikkatle dinliyordu:

"Her gün biriyle uğraşmak zorunda kalıyoruz. Neredeyse asli işlerimizi hepten bir tarafa bıraktık. Birini oturtuyorsun diğeri kalkmaya başlıyor. Bu durumda ne yapacağımızı bilemez hale geldik. Bazıları içlerine sindirmese de hiç olmazsa laf dinliyor. Ama bazıları var ki; kural-kaide diye ne varsa bir tarafa bırakmışlar. Hiçbir ölçüye geldikleri yoktur. Ne yaptıysak Deniz'i durduramadık. Çantasını alıp Ana Karargah'a gitti. Karargahtaki arkadaşlar onu göndermeseler bizim onu getirmeye gücümüz yetmezdi. Ciwan'ı da tecride almak zorunda kaldık."

"Ciwan'ın isteği nedir?"

"O da aynı şeyi istiyor. Beni göndermeseniz burada hiçbir işe elimi atmam, hiçbir kural tanımam, hiç kimseyi de dinlemem diyor. Saklamıyor açık açık söylüyor bunu. Bir haftadır elini tek bir işe atmadı. Kafasına nasıl esiyorsa öyle hareket ediyor. Diğer arkadaşları da kışkırtıyor. O istifa ettikten hemen sonra, Şevger'de istifa etti. Onlar gibi düşünen diğer arkadaşlar da aynı tutumu göstermesinler diye müdahale ettik. Hem onun, hem de Deniz'in hakkında platform kararı almamızın nedeni budur."

"Platform kararına bir dediğim yok, ama o arkadaşı tecride almakla iyi etmemişsiniz."

"Heval başka hiçbir çaremiz kalmadı."

"Neyse fazla lafın gereği yok artık. O zaman yarın platformlarını yapıp, o arkadaşın üzerindeki tecridi de kaldıralım. Platform hem onlar, hem de diğer arkadaşlar için iyi olur herhalde."

"Çözümleyici olabilir heval."

Konuşmaları bittikten sonra bölük yönetiminin toplanmasını istedi Xalıt. Daha elindeki çayı bitirmeden bölük yönetimi yanında hazır duruyordu. Toplantı uzun sürmedi. Ama kriz yaratanlarla

tek tek yaptığı konuşma akşama kadar sürdü. Deniz hafiften yumuşama yoluna girmişti. Ciwan ise bildiğinden tek bir adım dahi geri atmamıştı: "Önderliği bile zehirlemeye başladılar. Daha da ne yapacakları belli değil. Siz ise ne yapıp-edip bizi burada tutmaya çalışıyorsunuz. Bunu kabul edemem. Ne olursa olsun kabul edemem. Bana ne isterseniz yapın, ama ben bunu kabul edemem. Öldürseniz de kabul etmem. Size kabul edeceğimi söyleyebilirim, ama yalan olur bu. Çünkü kendime de söyleyemem. Peki sizi de, kendimi de neden kandırmış olayım?" demişti. Xalıt isteklerini yukarıya bildireceğini, bir netice alıncaya kadar sabırlı olmasını isteyip öyle göndermişti onu yanından.

Ciwan, Xalıt'ın yanından ayrıldıktan sonra, doğrudan mangaya gitmişti. Akşam vaktinde kendisine getirilen sıcak mercimek çorbasına isteksizce birkaç kaşık sallamakla yetinmişti. Çorbanın tadını hiç alamamıştı. Kaşığını daldırmak ve ağzına kaldırmak, hepsi bu! Bu da bir tatsızlıktı sadece. Daha düne kadar komutanı olduğu bu mangada, şu an bir yalnızlık hapsini yaşıyordu. Herkesin içinde yapayalnızdı. Hakkındaki tecrit kararı sebebiyle mangaya doluşan, şakalaşan, gülen, eğlenen hiç kimse kendisiyle konuşmuyor, alıp vermiyordu. Herkesin içindeydi ama yok gibiydi. Zaman zaman varlığı ve yokluğunun birbirine karıştığını, istenmeyen belirsiz bir hayalete dönüştüğünü hissediyordu. İsteyen onu görür, istemeyen varlığından bile haberdar olmazdı. O ise herkesi, her hareketi, her çatık kaşı ve gülümseyen her yüzü aniden görüyordu. Kendisi gibi düşünen bazıları, üzerindeki konuşma yasağını kaş-göz işaretiyle delmeye kalkışınca, bunun sıcacık etkisini ruhunun buz kesilmiş en soğuk yerinde hissediyordu.

Battaniyesinin altına uyku vaktinden epey önce girmişti. Gözleri uyumuştu. Kafası ise uyanıktı. Gözlerine olduğu kadar kafasına söz geçiremiyordu. Gözlerini aydınlığa ve koca dünyaya kapatmakla kafasını da kapatabilse hiç düşünmeden yapardı. Çünkü bu en kısa kurtuluş yolu olurdu kendisi için. Dışa yansıttığı krizin katbekat büyüğünü kafasının içinde ve ruhunda yaşıyordu. Kafasının içinde kayadan daha sert kalıplar, dev kütleler vardı. Bu kütleler hafiften

iması olan küçücük bir söz fiskesinde bile harekete geçecek kadar hassas bir dengeye dayanıyordu. Bazen tek bir dokunuş dahi dengenin bozulmasına yetiyordu. Bu hareket bir oluşa görsün, ne kendisinin ne de başkasının bunu durdurmaya gücü yetmiyordu artık. Sarsıntı gerçekleşince, bütün kütleler yüksek bir uçurumun başından devrilir gibi ruhunun dibine doğru yuvarlanıyor, orada daha yüksek bir sarsıntı yaratarak kişiliğini adeta paramparça ediyordu. Bir moloz yığınından farksız duyguların ağırlığı altında, yara bere içinde debelenmek, acılarını hafifletmiyor, aksine daha da dayanılmaz hale getiriyordu. Acıların içinde kıvranmak, kendini yeniden parçalamak, oluşturamamak ve yeniden kriz. Kriz, kişilik parçalanması ve yeniden kriz. Tekrarlandıkça kriz yeniden yeniden büyümeye başlıyordu. Gözüne bir damla bile uyku girmemiş, krizlerinden yeni krizler yaratarak çıkmıştı sabaha.

Bütün bir gece, sabah gerçekleşecek platform üzerinde kafa yormuştu. Platforma katılan herkesi teker teker gözlerinin önüne getirmişti. Her defasında gördüğü manzara hiç de iç açıcı gelmemişti. Kendisine en yakın olanlarda dahi acıma duygusu kalmamıştı. İncinir mi, kırılır mı, devrilir mi umurlarında bile değildi. Hepsi de çok ağır günahlar işlemiş bir suçlu gibi kendisine sert sert bakmış, ağızlarından ateş fışkırmıştı. "Ne olmuş bunlara böyle, delirmiş mi bunlar yoksa? Çabucak her şeyi nasılda unutuvermişler? Sahiden bu onlar olabilir mi? Kısacık bir zamanda kendileri olmaktan çıkıp, bir başkası olmayı nasıl başarmışlar? Beni gerçekten tanımıyorlar mı? Bu şekilde üzerime üzerime gelmelerine sebep olan suçu ne zaman işledim ki? Yaptığım geçekten suç mu? Peki ya suçum bu kadar ağır mı?" deyip durmuş, ne denli yoğunlaştıysa, düşündüklerinin ve yaptıklarının suç olmadığını görmüştü. Ve, "Asıl suçlu onlardır. Beni kendileri gibi yapmaya zorlayacaklarına, kendileri benim gibi yapsınlar," demekten de alamamıştı kendini.

Sabah uyanıp kalktığında, üst üste on platformdan geçmiş gibiydi. Gözleri kızarmış, yüzü düşmüş, hayli hırpalanmış görünüyordu. Gece boyunca beklediği ve üzerinde düşündüğü platform, sabahın erken saatlerinde başladı. Platformun karşısına çıkarılır-

ken, üzgün görünmüyordu. Ama sevinçli, mutlu da değildi. Platformdaki herkesin gözü birden kendisine çakılmıştı. Ama dün akşam göründükleri kadar keskin ve acımasız bakmıyorlardı. Xalıt platformun açış konuşmasını yapınca, şu an yaşadığı platformun dün gece geçirdiği platformlardan ağır olmadığını görmüştü. Yine de belli olmaz. Yumuşak başlangıç sonuna kadar devam eder miydi? Herkes Xalıt gibi kendisi için yumuşak mı konuşacaktı? Xalıt gibi konuşacakların az olmadığını biliyordu. Peki ya diğerleri ne söyleyecekti? İşte kuşkulu olan buydu. Bazılarıyla arayı kötü bozmuştu. Onlar tehlikeliydi. Buna şüphe olmazdı. Bu düşüncelerden Xalıt'ın kendisine söz hakkı vermesiyle sıyrıldı. Yazmasını istedikleri raporu yazmadığı için düşüncelerini platforma sözlü açıklamasını istedi Xalıt. Ciwan sözlerinin yaratacağı etkiyi hiç hesaba katmadan, nasıl düşünüyor ve içinden nasıl geliyorsa öyle konuştu. Tecridine ve platformun karşısına çıkarılmasına sebep olan düşüncelerini bir kez daha tekrarladı. Bu düşüncelerden tek bir adım geri atmıyor, doğruluğunu herkese kabul ettirmeye çalışıyordu.

Kendisinden sonra söz hakkı alanlar, onun ruh halini düşünerek ve onu daha doğru olanı yapmaya davet ederek konuştular. Onun, önceki akşam yaşadığı platformlarda gördüklerini tamamen haksız çıkaran yumuşak hava, ikinci araya kadar devam etti. Ara verilince onu seven genç bir arkadaşı bir çay getirip, gülümser bir yüzle kendisine uzattı. O da bu gülümsemeye aynı karşılığı verip çayı elinden aldı. Arkadaşı gidince, önceki gece ve bu günün arasında çizdiği yol hattında bir süre gidip gelmeye çalıştı. Önceki gecenin karanlık platformunda gördüğü arkadaşlarının kendi uydurması, oluşturması olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlıyordu. "Belki de ben yanlışlık yapıyorum ve onlara haksızlık ediyorum," diye düşününce, içinde ferahlatıcı bir duygunun geliştiğini hissetti. Ara sona erip, platforma yeniden başladıklarında ruhundaki sıkışıklık geçiş işaretleri veriyordu. Ama birisi bu işaretlere dur dercesine söz hakkı aldı ki, ağzından çıkan her kelime onun tepesine bir balyoz gibi indi. Söze, divanı tenkit ederek başlamıştı. Divanın tavrını, yumuşak, tavizkar ve ürkekçe buluyordu:

"Zamanında böylelerine doğru müdahaleyi yapmazsak, sonradan verecekleri zararları asla önleyemeyiz. Daha dün ısrarla kuzeye gitme isteğinde direten ve sonunda isteğini kabul ettirip, taa Garzan'a, Amed'e kadar giden biri, bir mağarada yedi arkadaşımıza zehir verip düşmana kaçmadı mı? Bu bize neyi anlatır? İçimizde zamanında çözemediğimiz bir kontranın yarattığı bu sonucu görmezden gelebilir miyiz?"

Xalıt, bu şekilde konuşmaması için birkaç kez ona müdahale etmeye çalıştı. O ise, sözlerinin tonunu bir perde yumuşatmak dışında bildiğini aynı istikamette sonuna dek sürdürdü. Onun bıraktığı eksik kısımları tamamlamak ister gibi kalkan diğer bir gerilla, doğrudan ona hitap ederek çok sert sözler söylemeye başladı. Bunun üzerine Xalıt, onun konuşmasına da müdahale etti:

"Rica ediyorum arkadaşlar, sözlerimizin ne manaya geldiğini ve yaratacağı tesiri bilerek konuşalım. Burada konuşmak bizim için bir görevdir. O zaman bu görevi kötüye kullanmamak lazım. Kötüye kullanırsak, bilelim ki herkesten önce kendimize etmiş oluruz bu kötülüğü."

Xalıt bu müdahaleyi yaparken, Ciwan onun sözlerini duymuyordu bile. Beyni adeta çalkalanmaya başlamıştı. Bakıyordu ama gözleri kimseyi görmüyordu. Karnına korkunç bir sancı çakılmıştı. Kulakları tıkanmış, tek bir sözü bile duyamayacak kadar sağırlaşmaya başlamıştı. Tepeden tırnağa kaynar suya batırılmış gibi olmuştu. Çatır çatır çatladığını hissediyordu. Platformun sonunda üzerindeki tecridi kaldırıp, onu yeniden çalışmalara ve yaşama katma kararına vardılar. Fakat bu karar, onun için bir anlam ifade etmiyordu artık. Bundan sonra da iyi veya kötü hiçbir karar, içindekini değiştirmeye yetmeyecek gibiydi. Öğle yemeğinde kimse onun yemeğe gelmediğini fark etmedi.

Karargaha kaçıp tekrar geri gönderilen diğer gerillanın platformu öğle yemeğinin hemen ardından başladı. Xalıt açış konuşmasının ilk sözlerini bitirmemişti daha. İhtiyaç duyduğu bir uyarı yapıyordu: "Kontrolden çıkmış hislerimizle konuşursak, sözlerimizin neticelerini de bilemeyiz. Onun için..." Tam da bu sırada, "Gümm!" diye bir mermi patladı. Xalıt'ın gözü donmuş gibi açık kaldı. Yanda

bıraktığı sözünün sonunu getiremedi. Bedran'a nedir diye gidip bakmasını söyledi. Bedran, telaşla dışarı fırladı. Kısa bir süre sonra gündüz subayı gelip, onun kulağına bir şeyler fısıldadı. Subay gidince toplantıya ara verdi ve sağa sola kimsenin dağılmamasını istedi. Merminin patladığı yere koşarcasına gitti.

Ciwan kanlar içinde sırt üstü yatıyordu. Düşerken taşa çarpan başı sağa dönüktü. Birine bir şeyler söylemek ister gibi ağzı yarı açık duruyordu. Dişlerinin arasından sızan kan, incecik çizgiler halinde çenesinin sağ yanından aşağıya dökülmeye devam ediyordu hâlâ. Son bakışı takıldığı boşluğun belirsiz renklerinde donup kalmıştı. Kalbinin üzerinde hafiften yanmış kırmızı bir delik vardı. Paramparça olmuş kalbinin parçacıkları sırtında açılan koca delikten dışarı fırlamıştı. Soğuktan yeni kurtulmuş toprak, bedeninin sıcacık kanını içine çekmeye istekli görünmüyordu. Xalıt, kan göletinin içinde yatan bedenin canını yitirdiğini daha ayaktayken anlamıştı. Hâlâ durmayan kan sızıntısı, kalan canın da götürülüşüne işaret ediyordu. Yine de başucunda oturup varsa eğer, kalan son can parçacıklarını yakalamak ister gibi ama umutsuzca elini onun yüzünde, boynunda, boğazında ve artık yerinde olmayan kalbinin üzerinde gezdirmeye çalıştı. Kızmalar, öfkeler, yerine gelmeyecek istekler faydasızdı artık. "Asıl suçlu benim, neden önleyemedim? Onun böyle yapacağını neden anlayamadım?" deyip duruyordu kendi içinde.

Önlenemeyen, giderilemeyen tersliklerin korkunç patlamasıydı bu. Önceden hiç akla getirilmemiş bu olay, bölükte bir sarsıntıya yol açtı. Ana Karargahın müdahalesi, onların içsel sarsıntısından daha da sarsıcı oldu. İlk elden bölüğün tümü soruşturmaya alındı. Böyle bir olay asla kabul edilemezdi. Bu şekildeki bir intihar, başlı başına bir suç sayılırdı çünkü. İhanet etmekle eşdeğer tutulurdu. Ve bu ağır suç sadece intihar eden kişinin suçu olarak da görülmüyordu. Böyle bir suçun oluşmasına zemin sunan, sebebiyet veren tüm anlayış ve davranış sahipleri de mahkûm ediliyordu. Bu nedenle herkesten teker teker hesap soruldu. Ve ardından bölük elemanları peş peşe değiştirilmeye başlandı. Kısa sürede bir kaçı hariç, eski elemanlardan hiç kimse bırakılmadı bölükte. Böylelikle eski bölük süratle yeni bir bölüğe dönüştürülmüş oldu.

Xalıt, günlerce bu bölükte yaşanan sorunların etkisinden kurtulamadı. Düşüncelerinin sık sık bu sorunlara kaymasına engel olamıyordu. İstemese de bir çengel gibi o sorunlar gelip takılıyordu kafasına. Bu hal çoğu gece uykularının kaçmasına sebep oluyordu. Zamanının değerli bölümlerini yutan bir canavar gibiydi bu sorunlar. Kendini bundan hafiften sıyırmak bile yoğun ve yorucu bir uğraş gerektirmişti. Kendileriyle alakalı zamanın hareketi hızlıydı. Bu hıza ayak uydurmamak, hafiften yavaşlamak çok şeyin yitirilmesine neden olacaktı. Öyle ki bu zamanın tek bir dakikası bile saatleri, günleri, ayları hatta daha uzun zamanları etkileme, belirleme niteliği vardı. Bir dakikayı bile kontrolde tutmak, ona hükmetmek henüz çok uzakta olan belirsiz zamanların ipini eline alıp, kendine doğru daha güvenle çekmek demekti. Xalıt uzunca bir uğraştan sonra yeni bölüğü düzene koyup, karargahını taşıdığı Şikefta Birîndaran zirvesine çıkmaya hazırlanıyordu ki, Ana Karargah Komutanı Ferman, telsiz yoluyla onu karargaha çağırdı.

ANA KARARGAH

Serpelemekte olan yağmur dinmeye başlıyordu. Vadinin derinliklerinde oluşan yoğun sis tabakası gökyüzünü kapatmak isteyen devasa bir bulut kütlesi gibi hızla yayılıp genişleyerek, adım adım yukarı doğru kalkıyor, koca dağların ve uzun silsilelerin gövdelerini yutup kaybediyor, zirvelerin uçlarını, durgun beyaz bir gölün içinde birbirinden uzak düşmüş küçücük adacıklara dönüştürüyordu. Son üç gündür kısa süreli aralıklar haricinde durmadan yağan yağmurlar ve bu yağmurlarla birlikte hızla erimeye başlayan karlar, her taraftan suların akmasına, sellerin kalkmasına, dere yataklarının taşmasına neden olmuştu. Üzerine bütün suların aktığı vadi deresinden kulakları sağır eden ürkütücü bir uğultu yayılıyordu. Vadi boyunca dere kıyısının her iki yanında kurulmuş kampların köy evlerini andıran mangalarından sise karışıp kaybolan dumanlar yükseliyordu.

Eskiden Ana Karargah Komutanlığının kullandığı, şu an ise, nizamiyeye ait en üstteki manganın altında çamurlu suların karışmadığı ve içinde siyah, yeşil, gri ve sarı renginde çakılların şıngırdayıp, kum taneciklerinin aralıksız oynaştığı bir pınar kaynıyordu. Kaynağın fokurdayan gözüne hortumların uçları sokulmuştu. Böylelikle bu hortumlardan mutfağa, banyoya ve nizamiye mangalarına yirmi dört saat su akıyordu.

Genç bir savaşçı, gövdesi ve dalları yılan derisi gibi parlayan büyük ceviz ağacının altındaki mangadan çıkmış, akşam için ağaç kırıyordu. Ağaç kırmada acemi olduğu, baltayı sallayışından anlaşılıyordu. Ana Karargah Komutanı Ferman'ın karargahta hazır olmaması sebebiyle iki gündür misafir mangasında kendileriyle konuşulmayı bekleyen iki

gerilla, baraja giden su kanalının üzerindeki küçük köprüden geçip, kamelyanın karşısında duran semavere yöneldi.

Bu semavere semaver demek bir bakıma yanlış olurdu. Çünkü bu semaver, içinde çay suyu kaynasın diye imal edilmiş bir semaver değildi. Düpedüz bir sobalı banyo kazanıydı. Buna rağmen gene de gelip giden misafirlerin çay ihtiyacını karşılamaya zor yetiyordu. Sabahın erken saatlerinden gece yarılarına dek durmadan kaynıyordu. Su azalınca veya tükenince yapılan tek şey tekrar tekrar semaveri doldurmak ve sobanın ateşini gürleştirmekti. Aynı semaver türünden vadideki her kampta vardı. Bu vadide akan sular kazanda veya semaverde kaynamaya devam ettikçe, gelip geçen hiç kimsenin çaysız kalmayacağı kesindi.

Xalıt, Ana Karargah Komutanlığının eski mangasını geçtiği sırada, gözü, kalabalık bir gerilla grubuyla yukarı doğru tırmanmakta olan Ana Karargah Komutanı Ferman'a takıldı. Ferman, yukarıya erzak taşıyan gerillalardan birinin yükünü alıp sırtına atmış, en önde yürüyordu. Ferman, Xalıt'ın karargahını Şikefta Birîndaran zirvesine çıkarma talimatını verirken, kendi karargahını da, bu dağda kaybolmuş bir gençten ismini alan Kurê Jaro silsilesinin sarp yamacına çıkartmıştı. Yaptığı o uzun yürüyüşlerden sonra gelip bu yamacı tırmanmak, kendisi için olduğu kadar, kendisiyle birlikte hareket eden gerillalar için de yürüyüşün en zor kısmı sayılırdı. Yine de buraya her geldiğinde hiç zorlanmıyormuş gibi davranıyor, kendisi en önde, yokuş yukarı bir yarış başlatıyordu adeta. Xalıt ona yetişemeyeceğini anlayınca, hızlanmaktan vazgeçti. Yüksek uçurumun hemen dibinde kurulmuş olan karargahın yeni mangası, havada asılı gibi duruyordu. Xalıt, yokuşun en dik ve en sert yerine ulaşırken, Ferman yükünü indirmiş, mangaya giriyordu. Güvenlik ekibinden şirin yüzlü genç bir gerilla, kayanın dibindeki yüksek meşe ağacının altında kurulmuş seyyar mutfaktan doldurduğu çayları, parlayan bir tepsi üzerinde içerde oturan komutanlara götürüyordu. İçerde oturan komutanların çoğu Ferman'dan kısa bir süre önce gelmişlerdi.

Xalıt içeri girince, bütün komutanlar ayağa kalktı. Onlarla teker teker tokalaştıktan sonra, komando renkli parkesini üzerinden çı-

karıp, sobaya en yakın kirişe çakılı çiviye astı. Oturacak yeri seçmeye çalışırken komutanların her biri, birbiriyle yarışırcasına ona kendi yerini vermek istedi. Yorgunluğu yüzünden okunan Ferman'ın ısrarı bir dayatmaya dönüşünce, sağ köşedeki tercihinden vazgeçti. Yaşça odadaki bütün komutanlar onun küçüğü sayılırdı. Apocu hareketin içinde veya gerillada geçirdiği yıllar bakımından da hepsinden daha eskiydi. Çay, sohbet, yemek derken televizyonların haber vakti gelmişti.

Haberlerin birinci konusu kendileriydi. Öyle olmasa da sınırın sıfır noktasında olduğunu söyleyen spiker, şimdiye kadar sınıra elli bin askerin gönderildiğini aktarıyordu. Kendisinin tam ortasında olduğu bir dünya savaşı patlak vermişti sanki. Başlamak üzere olan bir savaşı haber vermekten ziyade, ileri bir müfrezenin komutanı olarak düşmanın üzerine gidip, savaşın ilk mermilerini sıkmaya hazırlanmış biri gibi son derece heyecanlı ve ateşli konuşuyordu. Her sözünde, saldırganlık, şiddet, öfke, kan, ölüm ve korku vardı. O konuşurken, onun konuşmasına güç vermek için olduğu anlaşılan büyük askeri konvoyun önündeki sinyal karıştırıcı sarı renkli jammer aracı, hemen gelip yanından geçiyordu. Kayseri ve Bolu'dan iki özel komando tugayının harekete geçirildiğini ve bu iki tugaya bağlı öncü birliklerin her an sınıra ulaşmak üzere olduğunu söylüyordu. Ateş püsküren ağzından bu sözler çıktığı sırada, süper kobralar eşliğinde özel birlikler taşıyan skorsky helikopterler onun üzerindeki hava boşluğunu yararak, hızla Zap ve Xakurkê sınırlarına doğru gidiyordu. Başlayan baharla birlikte PKK'nin büyük bir saldırıya hazırlandığını, Türk Ordusu'nun ise daha hızlı davranarak, sınırlara büyük bir yığınak yaptığını, teröristlerin bu sınırlardaki geçişlerinin şimdilik engellendiğini ve PKK'nin tümden tasfiye edilmesi için yakında bir sınır ötesi harekâtın düşünüldüğünü söylerken, çok emin görünüyordu.

PKK'nin saldırı hazırlığından bahsedince, komutanlar arasında tiksintiyle karışık hafiften gülüşmeler başlamıştı. Psikolojik harbin gereği böylesi haberlerin nereden servis edildiğini ve bunun gayesini de iyi biliyordu. Spiker bu şekilde PKK'nin saldırı hazırlığından söz

ederken, PKK yetkilileri, altı aydan bu yana sürdürdükleri ateşkese hâlâ uyduklarını ve önlerindeki aylarda da barışa fırsat vermek için bu kararlarına uyacaklarını kısa bir süre önce bildirmişlerdi. Bu kararda, mangada oturan komutanların da onayı vardı ve hâlâ kendi kararlarına bağlı duruyorlardı. Sınırlara ve sınır ötesine yönelik yapılan hazırlıklar, gerilla kuvvetlerine karşı ülkenin her tarafında aralıksız süren operasyonlardan sonra konu, Amerika'dan kısa bir süre önce dönmüş olan Genelkurmay Başkanı'nın kendi karargahında, Harp Akademileri Komutanlığında, Dışişleri bakanlığı, Başbakanlık ve diğer kurumlarda sürdürdüğü çalışmalarına gelmişti.

İsminin gündemde kalmasından çok hoşlanan bu genelkurmay başkanı, iki yıldan bu yana Kürtlerin önderine, onların özgürlük hareketine ve gerillalarına karşı çok özel bir plan üzerinde çalışıyordu. Amerikalı, İngiliz ve İsrailli meslektaşları ve dostlarıyla birlikte üzerinde uzun süre çalışıp oluşturdukları ve bir kısmını hayata geçirdikleri planların bazıları PKK tarafından açığa çıkarılınca, hızla yeni bir plan üzerinde çalışmaya başlamıştı. Amerika'ya son gidişi ve meslektaşlarıyla yaptığı bütün görüşmeler bu planla ilgiliydi. Amerikalı meslektaşları ve devlet yetkilileri, onun üzerinde çalıştığı planın tümüyle uygulanmasına şu aşamada izin veremeyeceklerini, ancak ileride bunun mümkün olabileceğini, planın hava harekâtıyla ilgili bölümüne ise ses çıkarmayacaklarını söylemişlerdi. O ise tek başına bir hava saldırısının düşündükleri neticeyi vermeyeceğini, ısrarla kara harekâtının da buna dâhil olmasını istemişti. Amerika dönüşünün hemen ardından neredeyse bütün gücünü bir kara harekâtını ayarlamaya vermişti. Amerikalıların buna ikna edilmesi için hükümetin çok daha fazla çalışması gerektiğini düşünüyordu. Amerikalıların; İran, Suriye ve Afganistan ile ilgili onlardan yoğun talepleri olmuştu. Bunun dışındaki diğer taleplerde pek ısrarcı olmamışlardı. Genelkurmay Başkanı, Başbakanla yaptığı görüşmede, "Bedeli ne olursa olsun," demişti.

"Hava harekâtına kara harekâtı da dâhil edilmezse hiçbir netice alınmaz ve Kürtler istediğini yaparlar. Kerkük'ü de alırlar, başka yere de göz dikerler." Kara harekâtında ısrar ederken, düşündüğü planın asıl amaçlarından biri de Güney'deki Kürtlerin elde ettikleri hakları, tekrar ellerinden almak ve isteklerinin önüne geçmekti.

Genelkurmay Başkanının kara harekâtıyla ilgili ısrarı başbakanın işine de geliyordu. Ordunun zaferi de, yenilgisi de onun ve hükümetinin çıkarına olacaktı. Her iki halde de kârlı çıkacağına göre bunu değerlendirmekten geri kalmayı düşünmüyordu. Genelkurmayın ısrarcı olduğu harekât konusunda adeta herkes bir biriyle pazarlık halindeydi. Bu pazarlığın ileride daha da kızışacağı, konu hakkında içerde ve dışarıda yürütülen tartışmalardan, koparılan yaygaradan anlaşılıyordu. Sınır ötesi operasyon denince, ülkeler ve devletler adeta birbiriyle kapışmaya başlıyor, bir ülkenin açıklamasına, gecikmeden başka bir ülkenin cevabı yetişiyordu. Hesaplar öylesine derin, iç içe ve karmaşıktı ki, yalnız başına bir kuvvetin zamansız tek bir hareketi bile bölgenin karışmasına, hatta koca bir dünyanın savaşa girmesine yol açabilirdi. Genelkurmay Başkanı bunun farkındaydı. Ama gene de herkesten daha atak davranmaya çalışıyordu. Bütün kaybetmişliklerini ayarlamaya çalıştığı bu son savaşta kazanacağını düşünüyor, buna da inanmış görünüyordu. İnatla ve gözü kör eden yüksek bir hırsla kendini bunu başarmaya yatırmıştı. Gittiği, el attığı her yeri askeri ihtiyaca göre düzenlemeye, memurundan işçisine, gazetecisinden siyasetçisine, hatta en sıradan siviline kadar herkesi askerleştirmeye, bir seferberlik havası içerisinde savaşa hazırlamaya çalışıyordu.

Geceyi haber ve tartışma programlarını izleyerek yarılayan komutanlar, sabah erkenden kadın komutanların da gelmesiyle toplantıya girdiler. Ferman dıştan gelen bilgileri aktarmakla başladı konuşmasına. "Türkler hava harekâtı konusunda, Amerikalılardan istedikleri izni almışlar. Kara harekâtıyla ilgili pazarlıklar ise halen devam edi-

yor. Sınırdan içeriye doğru yirmi kilometreye kadar alan belirlemişler. Şu andan itibaren istedikleri yeri diledikleri zamanda vurabilirler." Bilgiyi aktarırken, önce bir hava harekâtının gerçekleşeceğini kesin biliyor gibiydi. Aldığı bilgiye ve bilgi kaynağına güveniyordu çünkü. Koca devletlerin bile zor sahip olabildikleri son derece güçlü bir bilgi ağına sahip olduklarından, ihtiyaç duydukları her bilgiyi zaman gecikmeden elde ediyorlardı. Kürtlerin bulunduğu, dünyanın her yerinde bu ağın doğal, onlarca, yüzlerce, binlerce elemanı vardı. Hepsi de kişisel bir çıkar gözetmeden, karşılıksız çalışıyordu.

Ferman bilgi aktarımını bitirdikten sonra sözü, gerçekleşecek harekâta karşı yapılacak hazırlıklara, alınacak önlemlere getirdi: "Bunlar savaş kararını çoktan almışlar, sadece hava harekâtıyla yetinmeyeceklerdir. Karadan da girmek için her şeyi yapacaklar. Bir gün erken veya geç, bunun iznini de alacaklar. Olur mu, olmaz mı, ne zaman olur? Bu o kadar da önemli değil. Olacakmış gibi her halükarda güven duyduğumuz sağlam tedbirlerimizin olması şart," dedi bakışlarını komutanlar üzerinde gezdirerek. Sözlerinin etki gücünü anlamak ister gibi bir iki saniye durakladıktan sonra kaldığı yerden devam etti:

"Bizim için mühim olan şey tedbiri güçlendirmektir. Biz hazırlıklarımıza başlayıp, tedbirimizi alalım. Onlar ne zaman gelmek istiyorlarsa gelsinler. Hatta onlar gelmezlerse gerekirse biz çekelim onları buraya. Onların burada bize vurmayı düşündüğü darbeyi, biz daha etkili vurmayı başarırsak bu çözüme büyük bir katkı getirir. Doksan yedinin kimi başarısızlıklarını, iki bin yedinin zaferine dönüştürmek elimizdedir. Konferansımızın kararını da dikkate alarak, kendi somut planımızı şimdiden oluşturmalıyız. Toplantımızın asıl gündemi de bu olmalı."

Herkesin kafasındaki düşünceyi açığa çıkartmak üzere yavaş yavaş sözü, ucu tek yerde birleşen, ama bir birine tamamen zıt görünen farklı plan alternatiflerine getirdi. Birer soru biçiminde plan seçeneklerini öne sürerken, kendi kafasındaki plana hiç dokunmuyordu. Planla ilgili yaratıcı düşünce hangisi ise, onu yakalamak için yapıyordu bunu. İlk söz hakkını alan komutan, bulundukları bütün sınırlar boyunca, çok katı ve sert bir savunma planını çizmeye başladı: "Medya Savunma Alanları'nı ilan ettiğimize ve yıl-

lardır bu alanlara kimsenin ayak basmasına izin vermediğimize göre, o halde bundan sonra da hiç kimsenin girmesine ve işgal etmesine fırsat vermeyelim. Mademki ilan etmişiz ve herkesçe de kabul edilmiş, o zaman ne diye girmelerine izin verelim. Eğer bu fırsatı verirsek yaptıklarımızın hiçbir inandırıcılığı olmaz," dedi. Ve hangi hatta nasıl bir hazırlık, nasıl bir mevzilenme, yerleştirilecek silah türleri, aktarılacak kuvvetin sayısı ve savaş kapasitesi hakkında kafasından geçenleri bir bir sıralamaya başladı. Onun bu düşünceleri Xalıt'ın epey hoşuna gitti. Kendisi söz hakkını alınca, bulduğu kimi abartılı ve katı yanları dışında ileri sürülen düşünceleri olduğu gibi benimsediğini söyledi. Ardından buna ilave edeceği düşüncelerini saydı: "Gerekirse her tepede onlarca kanalımız, tünelimiz, mağaramız olsun. Her yeri asla düşmeyen çok güçlü birer mevzi haline getirmeliyiz. Bize bu gün de, on yıl sonra da yararı olacak olan tek şey budur. Bizim dışımızda kim gelip bu dağlarda kalır?" dedi itiraz kabul etmez bir bakışla. Ve ekledi: Ülkemizi kurtarmadığımız sürece bu dağların dışında gidecek bir yerimiz var mıdır? Kaldı ki ülkemiz kurtulsa bile, bu dağlar gene bizim dağlarımız. Onun için yapacağımız tek bir şey dahi boşa gitmez. Mademki buralarda duruyoruz, yaşıyoruz, savaşıyoruz o zaman uzun vadeye göre yapalım hesabımızı. Medya Savunma Alanları'mızı gerçekten korumak istiyorsak, o halde bundan çekinmemeliyiz," diyerek kendi cephesi başta olmak üzere bildiği, tanıdığı diğer alanlarla, hassas ve önemli hatlarla ilgili yapılması gerekenlerin ayrıntılarına daldı.

Xalıt'tan sonra söz hakkını alan başka bir komutan, onların söylediklerine tamamen zıt düşünceler ileri sürdü: "Yıllardır cephe savaşını yargılayıp durduğumuz halde arkadaşlar illa da cephe kuralım diyorlar. Gerilla olduğumuzu unutmuş gibi konuşuyoruz. Şimdiye kadar nerede mevzi yapıp sonuna kadar koruyabildik? Büyük bir orduya ve onun muazzam tekniğine karşı hele hele bu aşamadan sonra mevzi savaşına girmek, önceden kaybetmeyi kabul etmek anlamına gelmez mi? Biz gerillayız. Arazi elimizde. Geniş, elverişli ve tanıyoruz. En büyük operasyonların içinde bile istediğimiz şekilde hareket etme imkânına sahibiz. Hal böyle iken

ne diye kendimizi onların tekniğine açık hedef haline getirelim? Biz mevzi, kanal yapacağız; onlar gelip girecek ve o mevziler bize karşı kullanılan bir silaha dönüşecekse, onunla harcadığımız zamanın ve enerjinin bir anlamı kalır mı? Kalmaz elbette," dedi. İleri sürülen planı ne denli tehlikeli gördüğü, sözlerinden ziyade yüzüne yansıyan ifadeden anlaşılıyordu. O nedenle gerilla taktiğinden ödün vermeye hiç niyetli görünmüyordu:

"Önce ağır olan bütün güçlerimizi ve kurumlarımızı buradan çıkarıp, iyice sağlama alalım. Ondan sonra Kuzey'de yaptığımız gibi bırakalım girsin. O girince biz arazinin en uygun noktalarına dağılırız. Ve en uygun fırsatlarda ki, fırsatlar çok olur, bazen büyük, bazen küçük gruplarla yoğun eylemler yapar, düşmanı bu arazide felç ederiz. Onun hâkim olduğumuz araziye girmesi, bizim için bulunmaz bir fırsat değil midir? Eğer o zaman bunu değerlendirmeyi bilirsek, bu güne kadar göremediğimiz sonuçları bile elde edebiliriz. Gerekirse bazen onun büyük birliklerini iyice içimize alıp, tümden imha etmeyene kadar bırakmayacağız."

Tartışmanın giderek kızışacağı, komutanların yüz hatlarında değişmeye başlayan ifadeden anlaşılıyordu. Zıt düşünceler her kafada onlarca düşüncenin uyanışına sebep olmuştu. Söz alan bir kadın komutan da, son konuşan komutanın fikirlerini desteklediğini belirtip, onun doğruluğunu verdiği örneklerle kanıtlamaya ve herkese benimsetmeye çalıştı. Kadın komutan konuşmasını bitirdikten sonra kısa bir çay arası verdiler. Başlayan ikinci oturumda kadın komutanlar tartışmalara daha fazla dâhil oldu. Erkek komutanlarınkine benzer zıtlıklar, ayrılıklar onların fikirlerinde de vardı. Ama katı bir savunma savaşı yapmaktan yana düşünceleri daha ağır basıyordu. HPG'nin bir kolu olan kadın ordusu YJA Star Komutanı Rozerin, bu fikrin en ateşli öncülüğünü yapıyordu: "Bedeli ne olursa olsun, düşmanın buraya girmesine asla izin vermemeliyiz. Buna hem gücümüz var, hem de yeterli deneyimimiz," diyordu. Son konuşan kadın komutan, tüm olmazları reddederek bu düşünceyi daha da ileri götürdü.

Tartışmanın ateşinden gür alevler yükselmeye başlamıştı. Gerçek bir sinir savaşı yaşanıyordu. Herkes karşısındakini ikna etmeye

çalışırken, şunlar şunlar olmazsa, böyle böyle yapmazsak, her şeyi kaybederiz dercesine kesin, kararlı ve gittikçe seslerini daha da yükselterek konuşuyorlardı. Burada ileri sürülen fikirlerdeki tek bir hatanın yarınki savaş cephesinde korkunç bir yıkıma dönüşür kaygısı bütün komutanlarda vardı. Fakat iş hangisinin hatalı olduğuna gelince, kimse bu hatanın kendisinde olabileceğini düşünmüyor ve inanmıyordu. Hepsi de uzun yıllar gerillacılık yapmış, çetin koşullar altında büyük savaşlar yaşamış, bu savaşlarda yenilgi ve zaferleri görmüş ve gerçek savaşın ne olduğunu bilen komutanlardı. Fikirlerini öne sürüp, kabul ettirmeye çalışırken, her birinin fazlasıyla dayandığı haklı nedenleri vardı. Buna rağmen o anda bu hiç kimseyi haklı ve doğru kılmaya yetmiyordu.

Ferman, işin ne denli zor olduğunu gittikçe daha iyi fark ediyordu. Uzun süredir kafasında tasarladığı ve üzerinde çalıştığı bir plan vardı. Bu planın doğruluğu ve geçerliliğine güveni hayli yüksekti. Daha önce komutanlarla yaptığı birçok konuşmada, "Bir komutanın bir dakikalık zamanı bile plansız olmamalı. Her yere, kafasında oluşturduğu bir planla gitmeli. Gittiği yerde bir planı yoksa eğer, ilk işi bir plan oluşturmak olmalı," demişti. Bu onun kafasından hiç çıkarmadığı bir düşünceydi. Altı yıl evvel Ana Karargahı Zap sahasına taşıdıklarında, daha o zamandan oluşturmuştu planını. O günden bu yana kafasındaki bu plan defalarca değişikliklere ve yeniliklere uğramış, bu güne üzerinde yeterince düşünülmüş en olgun haliyle gelmişti. Ama doğrudan üzerinde yeterince düşündüğü bir planının olduğunu söyleyemiyordu. Söylemeye kalkışsa birden bunun kabul görmeyeceğini, herkesi ikna etmeye yetmeyeceğini biliyordu. Daha önce komutanlarla zaman zaman yaptığı sohbetlerde ve bazı toplantılarda bununla ilgili ipuçları vermeye çalışsa da bu herkesin ortaklaştığı bir fikre dönüşmemişti. Böyle olmamasının bir sebebi de, karargahta ve karargaha yakın bölgelerdeki komutanların sık sık değişmesiydi. Şu anki toplantıda bir arada duran komutanların çoğu da bu sahaya yeni gelmiş komutanlardı. Ve birbirinin fikirlerini yeterince dinleme olanağını bulamamışlardı henüz. Fikir ayrılığının şiddetli geçmesindeki bir neden de buydu.

Onları aynı fikirde birleştirmenin pek kolay olmadığını bilerek konuşuyordu Ferman. Her sözünü tartıyor ve dikkatle seçiyordu. Şimdiye kadar ileri sürülen fikirlerin hiçbirini doğrudan yanlışlamıyor, ama yanlış bulduklarını da bırakıp geçmiyordu:

"Zıt uçlar biçiminde, ortaya çıkan düşüncelerden herhangi birinin, aynı haliyle olduğu gibi uygulanması, düşündüğümüz neticeyi vermek bir yana, elimize düşecek çok büyük fırsatların da kaçmasına neden olur. Öyle olmaz. Bunu yapamayız. Burası hâkim olmadığımız, sıradan herhangi bir alan değil, Medya Savunma Alanı'dır. Ana Karargah sahasıdır. Kuzey'deki eyaletlerimize de benzemez. Bunu dikkatimiz dışında tutamayız. Sadece tek bir taktikte ısrar etmek, taktiksizlik olur bizim için. Gerek duyduğumuz; sunulan bütün fikirleri de kapsayan daha esnek, zengin, yaratıcı, iç içe, somut ve uygulanabilir bir plandır. Ne düşmanın tümden girmesini bırakmama, ne de elini kolunu sallayarak girmesine izin verme. Ne rahat girebilsin, ne rahat kalabilsin, ne de istediği zaman rahat çıkabilsin. Taktiğimizi bu üç anlayış üzerine oturtursak, düşmanı çok daha başarılı karşılayabilir ve düşündüğümüz darbeyi indirebiliriz. Bazı yerlerde gerekirse tümden önünü açarız, girsin. Bazı yerlerde adım adım bırakırız. Sürpriz, şaşırtıcı ve etkili eylemlerin yoğunluğunu onu içimize aldıkça arttırırız. Bazı yerlerde ise haftalarca, aylarca çok sert bir direniş gösteririz. Ve onun yaklaşmasına izin vermeyiz."

Ferman sözlerini bitirince, cephe savaş tarzına kesin bir dille karşı çıkan komutan, yeniden söz aldı. Onun fikrine katılmadığını belirtip, buna neden gösterdiği gerekçeleri uzun uzadıya anlatmaya çalıştı. Kendi fikirlerini savunmaktan ziyade, diğer fikirlere tavır almış gibi konuşuyordu.

Bu hafiften dinecekmiş gibi görünen tartışmanın alevini yeniden gürleştirdi. Önünde durmak ve birden kesmek olanaklı değildi. Bunu yapmanın pek bir faydası da olmazdı. Kesmekle kafanın içindeki eğri doğrulmaz, doğrultuya girmezdi çünkü. İnançla zırhlanmış bir kafanın içindeki eğriyi, bükülmüş sert çeliği tek parmakla doğrultmaktan daha zordu. Herkesin birleştiği doğrultuyu oluşturmak şimdi daha da zorlaşmış görünüyordu.

Ferman'ın yüzündeki tebessümlü yumuşak hava yavaş yavaş kayboluyor, yerine sert ve keskin bir ifade konuyordu. Zihninde çakan şimşekler, tepeden tırnağa bütün damarlarını kıvılcıma tutuyordu. Üzerinden ter damlacıklarının akıp geldiği alnındaki çizgiler daha da derinleşmiş görünüyordu. Tartışmanın tam da sarpa sardığı yerde oturuma yeniden ara verdi ve hızla dışarı çıkıp kayanın dibinde ince ince fokurdayan kaynağın üzerine gitti. Usulca çöküp elini suyun içine daldırdı. Yüzünde iyice yakıcı olmaya başlayan ateşi, avuçlarına doldurduğu serin suyla söndürmeye çalışırken, yüzünün yeniden tutuşmasından ürküyormuş gibi ellerini hızlı hızlı kaldırıp indiriyordu.

Kalkınca, yüzünü siyah beyaz benekli kefiyesinin püsküllü ucuyla kuruladı. Ve derin derin nefes almaya çalıştı. Başını birkaç kez yukarı doğru kaldırıp, üstündeki kayalıklara ve yaşlı meşe ağacının en yüksek dallarının uçlarında şişkinlikleri iyice fark edilmeye başlayan tomurcuklara baktı. Bu arada ona her zaman yakın duran koruma ekibindeki genç gerilla, bir çay getirip eline verdi. Elinden çayı alırken, bu kez, onunla şakalaşmayı beceremedi. Ve onu neşelendirmeden gönderdi yanından. Genç gerilla diğer komutanlara da birer çay verip, mutfaktaki arkadaşlarının yanına dönünce, orada soyduğu patatesleri doğrayan meraklı bir gerilla, hiç zaman yitirmeden sordu:

"Hava nasıl?"

"Hiç sorma, herkesten duman yükseliyor."

"Çok sert geçiyor gibi."

"Durum iyi görünmüyor galiba."

"Arkadaş seninle hiç şakalaşmadı bu sefer."

"Ne şakalaşması, ben fırça atmadığına dua ettim."

Oturum yeniden başlayınca Ferman, sertleşen havayı yumuşatmaya büyük bir gayret gösteriyordu. Birbirini daha iyi duymaya götürecek sözcükleri dikkatle seçiyordu. Cephe biçiminde savunma savaşını vermekten yana olanlar, kısmen yumuşamış, onun fikirlerini daha uygulanabilir bulmuştu. Diğer fikirdekiler ise düşündüklerini muhafaza etmeye devam ediyorlardı hâlâ. Cephe sa-

vaşını, başa çağrılan bir felaket gibi değerlendiren komutan, bu kez daha da öfkelenmişti. Hem cephe, hem de cephenin farklı biçimlere büründürülmüş karmaşık bütün savaş tarzlarını reddetmekle kalmıyor, kabul edilecek sonu belirsiz hiçbir taktik çalışmada yer almayacağını belirtiyordu. Ferman, onun bu şekilde beyan ettiği ve giderek açık bir tavra dönüşen düşüncesinin yanlışlığını dile getirince, o kendini daha fazla tutmayıp ayağa kalktı: "Daha şimdiden kaybetmeye mahkûm böyle bir planlamanın içinde ne yer alırım, ne de bunun sorumluluğunu kaldırırım," deyip dışarı çıktı. Hiç kimsenin beklemediği onun bu davranışı, herkesin üzerinde soğuk bir duş etkisi yarattı. Toplantıyı bu şekilde terk edip gitmek rastlanmayan bir şey değildi, ama böyle bir tavrın bu toplantıda da gerçekleşeceği önceden kimsenin aklının ucuna dahi gelmemişti. Ferman, gerginleşen havayı dağıtmaya çalışarak, kaldıkları yerden tekrar devam etti. Muhalefet eden komutanın toplantıyı terk etmesi, zıt fikirlerin çatışmasına da son vermiş gibiydi. Onunla aynı fikirde olan komutanlar bile onun bu biçimde toplantıyı terk etmesini hoş karşılamamış, kendi fikirlerinde diretmekten vazgeçmişlerdi.

Ferman sonunda yaşanan bu sorunun giderilmesine de vesile olacak ve kimsenin itiraz edemeyeceği yeni bir yol bulmuştu: "En iyisi tartışmamızı burada sonuçlandırmayalım. Gidip savaş yapacağımız yerde sürdürelim. Bizim için daha pratik olur bu. Çıkalım Şikefta Birîndaran'a, asıl kararımızı orada verelim. Üzerinde savaş yapacağımız bütün arazi oradan çok iyi görünür bize. Araziye doğrudan bakarak tartışalım. O zaman göreceğiz ki ayrıştığımız birçok husus kendiliğinden giderilmiş olur. Bu günkü tartışmalardan da anladım ki, arkadaşlardan bazıları bu araziyi ayrıntılarıyla tanımıyor daha. Yakından görüp tanısalar bu fikirlerine de yansır," dedi. Sözünü bitirirken, "Konu hakkında farklı görüşte olan var mı?" diye sormayı da unutmadı. Kimseden itiraz gelmeyince bu, benzer hallerde sıkça görülen doğal onay anlamına geldi.

Toplantı dağılınca Ferman, Xalıt'ı yanına çağırıp bir süre onunla yalnız konuştu. Başlattıkları çalışmayla ilgili bilgi aldı ve yapılacak işlere ilişkin düşünce belirtti. Ardından Şikefta Birînda-

ran'a çıkacakları günü belirleyip, bunun için gereken hazırlıkların yapılmasını istedi. Komuta kademesinin toplu halde Şikefta Birîndaran tepesine çıkmasının, Xalıt'ın işine de yararı olacaktı. Bu sebeple alınan karardan hayli sevinçli görünüyordu. Ferman, Şikefta Birîndaran tepesine çıkacakları günü, akşam yemeğinde bildirdi komutanlara. Xalıt ve diğer komutanlardan bazıları yemekten hemen sonra kalkıp yerlerine hareket etti.

Şişmiş, kabarmış ve iyice ağırlaşmış siyah bulutların yeniden dolan karnı her an yırtılmak üzereydi. Bugünkü akşamın karanlığı sanki vaktinden önce basmıştı. Bulutlar aşağıya doğru indikçe, daha katı bir karanlık çöküyordu akşamın üzerine. Ve dakikalar ilerledikçe, korkunç bir hastalık gibi sirayet ettiği varlığın bütün görüntüsünü yok etmeye başlıyordu. Varlığı belirsiz bir insan kafasının her hangi bir yerine yapışık duran iki gözün hiçbir değeri yoktu bu siyahın orta yerinde. Göz olsa da, gözün göreceği bir renk yoktu çünkü. Siyah, bütün renkleri alıp yok etmişti. Kâinatın tek hükümdarı oydu. Her şey zift gibi, renksiz, siyah, simsiyahtı. Su siyahtı. Ağaçlar, taşlar siyahtı. Dağlar, bulutlar siyahtı. Yer ve göğün olduğu anlaşılmazdı. Her şey bir yokluk gibiydi. Ama ağır, hissedilen, insanın içini titreten bir yokluk.

Xalıt ve onu arkadan takip eden genç koruması, önlerini küçük el fenerleriyle aydınlatarak yürüyorlardı. Fenerlerinden çamurlu patikaya düşen beyaz ışık, akşamın önlerine diktiği karanlığı bıçak gibi kesiyordu. Üzerlerine boşalmasından çekindikleri şiddetli yağmuru yememek için acele ediyorlardı. Genç koruma, Xalıt'ın hızlı adımlarına ayak uydurmakta güçlük çekiyordu. Birkaç adımda bir, adeta koşuya kalkarak yetişmeye çalışıyordu ona. Pek sarp sayılmazsa da, bu hızla yokuş yukarı yürümek berbat sayılırdı onun için. Xalıt onun kendisiyle yürümekte zorluk çektiğini biliyordu. Ama yine de tutturduğu tempoyu hiç bozmuyordu. Kendisinde kuvvetli bir alışkanlık haline getirdiği bu yürüyüş tarzını, kendisiyle hareket eden herkese aşılamak, onun için diğer bir alışkanlıktı. Gerillalaşmayı en zor koşullarda, en yüksek hızı yakalamakta gördüğünden yapıyordu bunu. Hiçbir sakıncası olmadığı halde, ilerlemeye imkân vermeyen

bu karanlıkta bile ışıksız yürümeyi düşünmüştü. Ama yağmurun yağmaya yakın görünmesi ve karanlığın yürüyüş hızı üzerindeki olumsuz etkisi, bir süre sonra onu bu düşüncesinden alıkoymuştu. Yokuşu bitirip, bölüğün bulunduğu yamacın altındaki düzlüğe varmak üzereyken içinden gelen bir duygu, onu kendiliğinden sağdaki küçük tepeye yönlendirdi. Oraya doğru gidince, genç gerilla az daha, "Heval bölük o tarafta değil, düzlüğün yukarısındaki yamaçtadır," diyecekti ki, son anda ağzını yakmaktan vazgeçti.

Tepenin üzerine çıkınca, fenerini söndürdü ve genç gerillaya da "Fenerini söndür," dedi. Vadideki kampların mangalarından sızan ışıklar, bir nehrin kıyısında uzunlamasına kurulmuş bir şehrin ışıklarını andırıyordu. Bir süre baktıktan sonra: "Görüyor musun gerillalarımızın köylerini, yok yok şehirlerini "Ben de dâhil hepimiz iyice alıştık buna," dedi. Dilinin ucuna gelen diğer sözünü de söyleyecekti ki, vazgeçti. Bir hatayı yeni fark etmiş gibi bu sefer düzlüğe ışığı yakmadan indiler. Düzlüğün ortasındaki küçük su gölünü geçince, hâlâ ellerinde duran fenerlerini ceplerine koydular. Bir daha da fener için atmadılar ellerini ceplerine. Bölüğün yeni kamp yerine ulaştıkları sırada, artık korkmadıkları yağmur, önce çiselemeye, sonra da şiddetlenmeye başladı.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Üç gün sonra zıt fikrin öncülüğünü yapan komutan dışındaki tüm komutanlar, Şikefta Birîndaran zirvesinde yeniden bir araya geldiler. Bu kez konuya daha odaklanmış görünüyorlardı. Üçer, dörder kişilik gruplar halinde hararetli bir tartışmaya dalmışlardı. Dersim'den kısa bir süre önce dönmüş, henüz Zap arazisini yeterince tanımayan esmer tenli kadın komutan Besê, araziyi tanıyan birkaç komutan arkadaşıyla birlikte tepenin yüksek sırtlarında dolaşıyor, fevkalade güzel görünen geniş arazinin ana hatlarını öğrenmeye çalışıyordu. Kendisine kalabalık bir kadın gurubunun eşlik ettiği Rozerin de yanlarına gelince, zirvenin hükmü kendiliğinden ellerine geçmiş gibi oldu. Şu an farklı gruplar halinde hareket eden zirvedeki en kalabalık grup, kadınlar grubuydu.

Bu arada herkesin yakından tanıdığı film yönetmeni ve usta kameraman Halil Dağ, sağ omzunda kamerasıyla hafızalarda kalacak en iyi görüntüyü kovalıyordu. Kadın gerillaların oluşturduğu büyük topluluk onun dikkatini çekmiş olacak ki, hızla onlara doğru koştu. Ama kırk elli adım kala durup, onların dikkatlerini üzerine çekmemek için bir kayalığın arasına girdi. Olabilecek en doğal görüntüyü yakalamaktı gayesi. Araziyi tanıtım işini Rozerin devralmıştı. Besê'nin kolundan tutmuş halde ona arazinin ayrıntılarını gösterirken, Halil'in kendilerine bakan kamerasıyla ilgili ufacık bir hisse bile kapılmadığı rahat hareketlerinden anlaşılıyordu.

Uzun yıllar önce Zağros'taki bir savaşta sol ayağını yitirmiş Ana Karargah Komutanlığı'nın üyelerinden biri olan Baz, çıktığı yüksek kayalığın üzerinde, eski ve yeni gerillalardan oluşan bir gruba, geçmişte burada yaşanan savaşları anlatıyordu. Meraklı genç bir

gerillanın isteği üzerine önce arazinin tarifini yaptı. Ardından sözü Şikefta Birîndaran'a getirdi:

"Şu an üzerinde oturduğumuz bu zirve, on dört yıl önce Eriş Karakolu üzerine yapılan eylemde yaralanan on üç arkadaştan ismini almaktadır. Karakol, şu gördüğünüz Xeregol Dağı'nın hemen arkasında bulunuyor. O zaman yapılan eylemde karakol tümden ortadan kaldırılmıştı. Ama on üç arkadaş da yaralı düşmüştü. Arkadaşlar oradan alınıp, bu zirvenin eteğinde bulunan mağaraya getirilmişti. Tüm arkadaşlar iyileşene kadar tedavileri burada yapıldı. O günden sonra da buranın ismi Şikefta Birîndaran oldu. Şu an pek çok dağımıza, kampımıza, noktamıza verdiğimiz ismin arkasında mutlaka buna benzer bir hikâye vardır. Savaş tarihimizde bu alan, savaşın en yoğun yaşandığı alanlardan biridir. Elbette Şikefta Birîndaran bunun merkezinde yer alır."

Bu sözden sonra geçmişin anıları onu daha fazla içine çekti:

"On yedi yıl önce düşmanın ilk büyük harekâtı şu gördüğünüz Cehennem Tepesi'nin arkasındaki Çiyayê Reş'e olmuştu. O vakit bir grup arkadaş, Zap Köprüsün'den bu tarafa cephane taşırken pusuya düşmüştü. O pusuda Sozdar adında bir kadın arkadaş şehit düştü. Bir yıl sonrasındaki harekât, Küçük Cilo'dan Çiyayê Reş'e kadar tüm bir alanı kaplamıştı. O zaman Çemço'dan Dola Şivê'ye kadar olan alana bir takımlık güçle ben bakıyordum. O zamanki takımlarımızın sayısı şimdiki takımlara göre iki, üç kat daha fazlaydı. Ben bir grup arkadaşla Karker silsilesinin indiği Çemço hattındaydım. Aynı zamanda karargah komutanımız olan Seyfi arkadaş da bir bölük arkadaş almış, Dola Şivê'ye inen şu sırtın ucundaki o küçük tepeyi tutuyordu. O zaman Dola Şivê'de beş yüz kişilik bir gücümüz vardı. Orası karargahımızdı. Büyük bir fırınımız bile vardı. Şu anki fırın geleneğimiz de orada başladı zaten. O tepeyi tutan bölüğe Seyfi arkadaşla birlikte, İsmail Berkelê arkadaş komutanlık ediyordu."

Bu arkadaşlarından söz ederken kederlenmiş, sesinde hafif bir çatlaklık oluşmuştu:

"Bu arada İsmail arkadaşı bir kez daha anmak gerekir," deyip devam etti:

"Kobanê'de doğup büyüyen İsmail arkadaş, benim hem çocukluk, hem de okul arkadaşımdı. Partiye, seksen sekizde Halep hukuk fakültesini okurken katılmıştı. Mahsum Korkmaz Akademisi 'Bagok Şehitleri' devresinden sonra Halep'te bir yıl kitle çalışması yürüttü. Sonraki yıl, yani doksanda ülkeye, Zagros eyaletine geldi. Her bakımdan çok gelişkin bir arkadaştı. Bir yıl içerisinde takım komutanı oldu. Bu alanda iki yıl kaldıktan sonra Botan sahasına geçti. Şehit düştüğü güne kadar da hep Botan'da kaldı."

Birkaç saniye durakladıktan sonra sözü tekrar o dönemin çatışmalarına getirdi:

"Arkadaşlar bir hafta boyunca o tepeyi hiç bırakmadan çatıştılar. Eğer o tepe ele geçseydi, düşman doğrudan Dola Şive'ye inecekti. Orada beşyüz civarında arkadaşın olduğu düşünülürse, bunun sonucu şimdi bile insanı ürkütmeye yeterli. Neyse ki arkadaşlar buna izin vermediler. Kamp tümden boşaltılıp, arkadaşlar mevzilendirildikten sonra bıraktılar tepeyi. O küçücük tepede bir hafta boyunca direnmek inanılmaz bir şeydi. Düşman bile daha sonra oraya ve orayla birleşik olduğu için buraya direniş tepesi adını verdi. Bu tarafta bizim durumumuz da arkadaşlarınkinden farklı değildi. Düşman hâkim, biz ise mahkûm yerde çatışıyorduk. Oysa tutmamız gereken yer burası ve Karker'in o yüksek sırtlarıydı. Önemini bilmediğimizden buraları tutmamış, kendimizi alt tepelere ve yamaçlara vermiştik. Yaptığımız yanlışlığı bu harekâttan sonra anladık. O yıl geçirdiğimiz kış, bizim için tam bir yargılama kışı olmuştu. Ondan sonra bu tepeleri sabit tutacak ve kolay kolay bırakmayacaktık. Doksan dört yılındaki harekâtta düşman buraya çok şiddetli bir yönelim gerçekleştirdi. Bu yoğun yönelim karşısında yalnız bir gün direnebildik. Daha sonrasındaki yılda iki gün, ondan sonrasındaki yılda da üç gün direnebildik. Düşman, Karker Tepesi'ni bizden alınca oraya çok büyük miktarda havan indirdiler. Üçüncü günün son saatlerine kadar da bu tepedeki arkadaşlar tepeyi bırakmayacaklarını söylüyordu. Sonra baktık arkadaşlar daha fazla direnemeyeceklerini söylüyorlar. Önce çok neşeli görünen grup komutanı Zınar'ın telsizdeki sesinde gittikçe artan

bir telaş, tedirginlik vardı. Neden? diye sorduğumuzda, 'Üç kamyon daha havan indirdiler,' dedi. Kamyon derken skorskyleri kastediyordu. Tabi ki o zaman buna çok gülmüştük. Ama arkadaşların zorlandıklarını anlamıştık. Düşman burayı almak için elinde bulunan bütün imkânları kullanmaktan çekinmiyordu. Çünkü burayı almadan Zap'a giremeyeceklerini çok iyi biliyorlardı. Sonunda arkadaşlar bırakınca, düşman tekrar girdi oraya. Bundan sonra da her geldiklerinde, burayı bir koordine merkezi olarak kullanıyorlardı. Elbette burayı tümden savunma, bırakmama gibi bir taktiğimiz hiçbir zaman olmadı. Ama bir gün bırakmamak üzere savunma hayalimiz de hep oldu."

Bu arada Cahit ve Artêş'ten sonra, Doğu Kürdistan'ın Maku kentinden Zindan ile Güney Kürdistan'ın Süleymaniye kentinden olan Agit Caf'da gelip Baz'ın yanı başında oturmuş, bölünmüş Kürdistan'ın dört parçasından bir araya gelmiş gençler olarak, sessizce onu dinlemeye koyulmuşlardı. Baz'ın anlattıkları, kendisiyle aynı kentten olan Cahit için yeni şeyler değildi. Çünkü Cahit, bu zamanların çoğunu yaşayarak görmüştü. Ama Artêş ve diğer genç gerillalar için anlatılanlar paha biçilmez değerdeydi. Artêş, adı bu zirveyle özdeşleşen ve kendisi için bir efsane haline gelen gerillanın şahadet hikâyesini, onu bizzat tanıyan birinden çoktandır duymak istiyordu. Baz'ın bir an duraksar gibi olduğunu görünce, fırsatı hemen değerlendirdi:

"Heval bu tepede şehit düşen bir arkadaş var, şehit Cesur. Arkadaşlar Cesur arkadaşı anlatırken, sizden onu en iyi tanıyanlardan biridir diye bahsetmişlerdi."

"Evet, çok yakından tanıyorum o arkadaşı. Sanıyorum partiye Eruh'tan katılmıştı, evet Eruh'tan. Doğrusunu söylemek gerekirse, onu tarif edecek kelimeler bulmakta zorlanıyor insan. Hani olağanüstü kişilikler denilir ya, öyle biriydi işte. Gördüğüm en soğukkanlı, en korkusuz arkadaşlardan biriydi desem hiç de abartmış olmam. Doksan dördün bahar ayında Kinyanış Taburu üzerine bir eylem planladık. Eyleme gidecek grubun üzerinde Cesur arkadaş vardı. Eylemin yapılış şekli iyice tartışıldıktan sonra gerisi

kendi inisiyatifine bırakılmıştı. Grubuyla birlikte gecenin erken vaktinde harekete geçmişti. Aynı gece taburun etrafındaki tel örgüleri keserek içeri girmiş, nöbetçi askerlerin gündüz nöbetini tuttukları yerin hemen altında konumlanmışlardı. Nöbet yerinde gün boyu sabit durmak üzere gelen askerlerle saatlerce yan yana durmuşlardı. Hatta bir ara askerlerden biri getirdiği çöpleri üzerlerine boşaltmış, yine de fark etmemişti onları. Onlar en uygun zamandır diye tam gün ortasında birden ortaya çıkıp çok hızlı bir saldırı yapmış, sayısı on iki ya da on üç olan nöbetçi askerlerin tümünü öldürdükten sonra kaldırabildikleri kadar silah kaldırmış, kaldıramadıklarını da tahrip edip, bazılarını da saklayarak gelmişlerdi. Düşman, karakolun içinde böyle bir eylem beklemiyordu. Ne olup bittiğini zamanında anlayamadığından herhangi bir müdahaleye de kalkışmamıştı. Bu nedenle arkadaşlar geri çekilmeyi çok rahat yapmışlardı. Düşman daha sonra olayı öğrendiğinde adeta şoke olmuş ve çılgına dönmüştü. Ama o zaman da iş işten geçmişti artık. Cesur arkadaş o eyleme kadar da, başka bir ad taşıyordu. Arkadaşlar ona Cesur adını o eylemden sonra verdiler. Kendi adını, eylemi ve cesaretiyle yaratmıştı. O eylemden sonra da takım komutanı oldu. Sonrasındaki ay ve yıllarda da buna benzer pek çok eylem yaptı. Şahadetinin gerçekleştiği en son eylemi de doksan yedi yılındaki o büyük operasyonun son gününde yaptı. Meşhurdur, o büyük operasyonu herkes bilir. Hani içinde taktik komuta heyetinin olduğu helikopterin düşürüldüğü operasyon vardı ya, işte o. Onların koordine yeri burasıydı. Helikopter buraya indirme yapmaya çalışırken, hemen şu boğazın üzerinde vurulmuştu. Düşman kendini en başarılı sandığı zamanda birden başsız kalmış ve geri çekilmeye başlamıştı. Bizim o zaman şöyle bir taktiğimiz vardı: Düşmanı iyice araziye çekiyor, onu yorduktan sonra saldırıya geçiyorduk. Asıl saldırılarımızı ise geri çekilme sırasında yapıyorduk. Geri çekilmenin son akşamında bir bölük arkadaş, düşmanın peşinden gitmiş, onları şu sırtın boğaza indiği yerde kıstırmıştı. Bu sefer Cesur arkadaş saldırı yaparken gereğinden fazla ileri gitmişti. Açık yerde düşman mevzilerinin arasına düşmüştü. Düşmanın

yoğun ateşi altında kalıp geri çekilmeyi başaramayınca, onu oradan çıkarmak için gerideki diğer arkadaşlar devreye girmişti. Destek için giden ilk iki arkadaş şehit düşünce, iki arkadaş daha gönderilmişti. Onların da şehit düşmesi üzerine iki arkadaş daha gitmişti. Böylece onu kurtarmak için aynı yerde tam altı arkadaş şehit düştü, onunla birlikte yedi arkadaş. Sonra bunun tüm bölüğün tasfiyesine yol açacağı anlaşılınca üstten müdahale edildi. Üstten müdahale edilmeseydi büyük ihtimalle bölüğün tasfiyesi önlenemeyecekti. Çünkü tüm arkadaşların Cesur arkadaşa çok büyük bir bağlılığı vardı ve onun şahadetini kabullenemiyorlardı. Sabah arkadaşlar oraya gittiğinde düşmanın geride yaralı bıraktığı ve sabaha karşı öldüğü anlaşılan bir askeriyle de karşılaşmışlardı. Hâlâ da onun cenazesi orada gömülüdür. Elbette biz bu arkadaşlarımızı ve onların burada ne destanlar yarattıklarını hiçbir zaman unutmadık. Burada, buna benzer daha anlatılacak yüzlerce hikâye var. Ve hiç biri de diğerinden daha önemsiz değildir. Kim bilir bu dağlar, belki de bizzat bu dağ, daha kaç Cesur'un hikâyesine tanık olacaktır? Onların peşinde koştuğu başarıyı bu kez gerçekleştireceğimizden bir kuşku duymuyorum. Yeter ki iyi düşünelim ve hazırlığımızı ona göre yapalım."

Artêş, bu son sözleri doğrudan kendisi için söylenmiş gibi algılamıştı. Oradan kalkıp, Baz'ın sözünü ettiği mağaranın üzerinde yükselen uçurumlara doğru hareket ettiklerinde, hâlâ bu sözlerin manasını düşünüyordu. Baz araziye bakarken ve arkadaşlarıyla tartışırken, eski günleri ne denli canlı yaşadığını sesindeki heyecandan belli ediyordu.

Gözler, üzerindeki karanlık perdesini yırtmış, doğanın bu nefes kesici görüntüsüne ilk kez açılmış gibiydi. Uzun bir aradan sonra derin vadilerden zirvelere çıkmanın tadı sadece komutanların bakışlarında yoktu. Aynı tat onlara eşlik eden diğer gerillaların ışıldayan gözlerine de konmuştu. Bir grup gerillanın üzerine çıktığı yüksek kayanın orta yerinden, siyaha çalan koyu kızıl renkli iki kartal, yuvalarından kalkıp onların altındaki boşlukta gittikçe genişlettikleri daireleri çizmeye başlıyordu. Günışığının erken saatlerden itibaren değdiği kayalıkların keskin uçlarına konmuş kuzgun sürüsünün ise, o gün hiç uçma isteği yok gibiydi. Arada bir, mesafesi

birkaç adımı geçmeyen kayalığın bir köşesinden diğerine kanatlarını açmadan atlayıp durmaları ve kırmızı gagalarını birbirine çatıp, kanat kanada sürtünmeleri onların bugün uçmak yerine farklı bir oyun peşinde olduklarını gösteriyordu. Öğleden sonra günün rengi daha da açılmaya başlamıştı. Parçalanmış ak bulutlar arasından duru mavilikler dökülüyordu bakan gözlerin üstüne. Günlerdir yüzünü göstermeyen güneş, yerin yüzeyinde gerçek bir ışık şöleni başlatmıştı. Bulutların ince parçacıklara bölündüğü bazı yerlerde, elekten süzülüyor gibi iplik iplik, bazı yerlerde keskin şeritler halinde, bazı yerlerde ince bir yelpaze gibi, kimi yerlerde yusyuvarlak noktalar ve birçok yerde de eğri büğrü şekiller halinde boşalıyordu ışık. Yalnızca güneşin vurduğu karlı yerler değil, karların eridiği hatlar da parlıyordu.

Mangadan gülerek çıkan Ferman'ın etrafını bir çember biçiminde sarmış tüm komutanlar ve onlara eşlik eden gerillalar hayli neşeli görünüyorlardı. Öğleden evvel yer yer küçük gruplar ve bir ara toplu halde tartıştıkları konuyu, bu kez tepenin farklı yerlerini dolaşarak tartışacaklardı. Mangarın önünde bir süre durup, yaptığı esprilerle herkesin yüzünü gülücüklerle dolduran Ferman, "Oo arkadaşlar! İlle de hareket demek mi lazım," deyince, tüm topluluk birden harekete geçti. Kendisi topluluğun arasında, Baz ve Xalıt'la yan yana yürüyordu. Mevzilerin bulunduğu zirveye ulaştıklarında gelip herkesin önüne geçti. Başlayan büyük savaşın ön cephesinde yaşanan çatışmaları o an koordine edecekmiş gibi duruyordu. Durduğu yer, batı ucuyla Zap'ın sıkı bağlantıda olduğu Metina'dan, doğuya doğru Zap sınırlarının dayandığı Avaşin'e, daha ötedeki Govendê ve Zagroslar'ın görkemli dağı Çarçêla'dan sınırların öteki tarafına düşen Garê'ye, Semedar'dan Samura'ya, Botan'ın Zap sınırlarına dayanmaya gelen Girêberana'dan, Qaşura'ya ve arkadan Zap sınırlarıyla bitişik Barzan Bölgesi'ne kadar bir uçtan, diğer uca bütün alanların gelip gözlerinin önüne serildiği en yüksek yerdi. Kollarını açarak, bir kartalın uçuş havasında arazinin tarifine başlayınca, birkaç adım geride duran bazı komutanlar ona daha da yanaşmaya başladı.

Ferman, herkesin sesini rahat duyabileceği yüksek bir tonda konuşuyordu. Önce Zap arazisinin bağlantıda olduğu yerleri gös-

teriyordu. Ardından kaba hatlardan yavaş yavaş ayrıntılara iniyordu. Gelecek asker birliklerinin geçiş yapabileceği boğazları, tutacağı tepeleri, gireceği vadileri ve olası indirme yerlerini, uzun yıllar önce burada karşılaştığı sekiz günlük bir operasyondan dikkatlerde kalacak örnekler vererek gösteriyordu. Konuşmasının sonlarına doğru sözü, gösterdiği arazide uygulanacak en sonuç alıcı gerilla taktiğine getirdi. Konuşmasının bu bölümünde coşmaya başlamıştı adeta. Dilinden dökülen ateşli sözler herkesin üzerinde yüksek bir tesir bırakıyordu. Düşmanın içlerine girmesine nasıl ve nereden izin verecekleri, gerilla gruplarının saklanıp, en uygun fırsatlarda yoğun eylemliliklere nereden kalkacağı, hangi hatların tuzaklarla doldurulacağı, yaygın ve kademeli pusuların nerelerde kurulacağı ve en sert direnişlerin gösterileceği hâkim yerleri işaret ederken, yerlerini tutmuş eylem gruplarından herhangi birinin her an ilk mermiyi patlatmak üzere olduğu duygusu oluşuyordu insanda.

Sözlerine son verip durduğu yerden indiğinde, yaşadığı amansız bir savaştan çıkmış gibiydi. Ama keyfi yerinde görünüyordu. Yaptığı bu canlı gösterimle bütün komutanların, kendi kafasındaki plana daha da yakınlaştığından kuşku duymuyordu. Yerinden inince, komutanlar arasında şakalaşmayla karışık hemen başlayan tartışma ve yüzlerine, gözlerine oturan anlam yüklü o derin ifadeden çıkarıyordu bunu. Akşam yemeğinden sonra toplu halde yeniden başladılar konunun tartışmasına. Sözü ilk alan komutandan sonra konuşan her komutan kendinden önceki komutanın fikirlerini benimsediğini söylüyor ve taktiğin daha da zenginleştirilmesiyle ilgili yeni fikirlerini açıklıyordu. Fikirdeki aykırılıklar, çatlaklıklar kaybolmuştu. Önceden çok sert muhalefet edenler bile çoğunluğun kabul ettiği fikre dâhil olmuş gibiydi. İçlerine sindirmekte güçlük çektikleri bazı hususlardan söz etmeyi, oluşan iradeye ters görüyorlardı artık. Hatta onlardan bazıları, "Belki de en doğrusu budur," demeye başlamıştı. Sonunda herkesin kabul ettiği ortak bir karar oluşmuştu. Toplantıyı sona erdirdiklerinde neşesi yüzüne vurmayan hiçbir komutan yoktu. Hepsi de sırtlarında taşıdıkları kurşun ağırlığındaki yüklerini indirmiş gibi hafif görünüyordu. Ferman uyku vaktinde

battaniyesinin altına önceki günlere oranla daha rahat bir kafayla girmişti. Oysa her şey daha yeni başlıyordu. Ağırlaşan gözkapakları kapandığında herkesten daha fazla farkındaydı bunun.

Ertesi gün kahvaltıdan sonra komutanların çoğu tepede kalanlarla vedalaşıp, aşağıya indi. Kalanlar Ferman ile hareket edecekti. Ne Ferman'ın, ne de Xalıt'ın vakit kaybetmeye hiç niyeti yoktu. Vedalaşıp gidenler daha otuz adım uzaklaşmadan, onlar zirvede bulunan mevzilere doğru çıktılar. Ferman Xalıt'la, onun ne düşündüğünü biliyor gibi konuşuyordu:

"Burayı düşmeyen bir kaleye dönüştürebilir miyiz?"

"Sunulacak desteğe ve imkâna bağlı."

"Tamam, ne kadar imkân lazımsa verelim."

"İmkân olsun hele, diğer konularda hiç endişeniz olmasın. Burayı öyle bir hale getireceğiz ki, düşmanın bütün ordusu bile gelse elimizden almaya gücü yetmeyecek."

Ferman, onun bu sözünden büyük bir keyif duymuştu. En kıt imkânlarla bile Xalıt'ın ne yaptığını biliyordu çünkü. Üzerinde bulundukları sırtın doğuya düşen ilk mevzilerini kontrol ettiler önce. Sonra adım adım diğer mevzileri gezdiler. Üzerine gittikleri her mevzi hakkında fikrini söylemeden geçmiyordu Ferman. Mevzilerin eksik ve yanlış kısımlarını söyledikçe, Xalıt için daha da iyisini yapma olanağı doğuyordu. Daha adımını attığı ilk günden itibaren tasarlamaya başlamıştı bu tepenin mevzi sistemini. Ama zamanı gelmeden kafasındaki tasarıdan söz etmek istemiyordu kimseye. Ve hâlâ da tepe hakkındaki asıl tasarısını kendine saklıyordu. Söylemeye kalkışsa bunun herkesi ürküteceğinden korkuyordu çünkü. Ferman, doçkanın yerini de beğenmemişti. Orayı hem doçka için, hem de doçkayı kullanacak gerillalar için tehlikeli bulmuştu. "Doçkanın yerini öyle bir yerde yapalım ki, ne doçka, ne de doçkayı kullananlar kolay fark edilmesin. Sağlam olsun ve doçka etkili çalışabilsin," dedi. Cehennem Tepesin'den koptuktan sonra yumuşak kıvrımlarla uzayıp gelen keskin sırtın Şikefta Birîndaran zirvesiyle birleşen ucunda, karşı boğazları ve Xeregol Dağı'nı çok iyi gören bir kayayı tespit edince, Xalıt'ın epey hoşuna

gitti. Orayı daha önce kontrol ederken, aynı tespiti kendisi de yapmıştı. Doçkanın kurulması gerektiğini düşündüğü yerde durup, Xalıt'a tekrar sordu Ferman:

"Burası nasıl? Karşıyı çok iyi görüyor, kayası da sağlam."

"Yapıp derinleştirsek, bir doçka için bulunmaz bir yer."

Tespit ettikleri doçka yerinden sonra, diğer mevzi ve kanal yerlerini dolaşarak, tekrar zirvenin en yüksek yerine çıktılar. Burada dev bir balina sırtını andıran Karker silsilesindeki mevzilenmenin yanı sıra, tuzaklarla doldurulup, cehennem yerine çevrilecek ön, orta ve arka hatlardaki en uygun bölgeleri belirlemeye çalıştılar. Öğle vaktine kadar yaptıkları bu çalışmanın kalan kısmını mangada sürdürdüler. Sonunda sıra yapılacak masrafa, temin edilecek araç gerece gelmişti. Xalıt bunun listesini önceden hazırlamıştı. Eline aldığı cep defterinin arasından listeyi çıkarınca, yılların sert-soğuk ve sıcağıyla kavrulmuş ince yüzüne hafiften bir çekingenlik tebessümü yayıldı. Listeyi Ferman'ın eline verirken, içinde yazılan gereçlerin eksiksiz karşılanacağından emin değildi. Ferman listeyi dikkatle kontrol ettikten sonra, altına hemen imzayı bastı. "Ama acil olanlara öncelik versek daha iyi olur, çalışmanın ilerlemesiyle neye ihtiyaç duyulursa zamanla karşılamaya çalışırız," dedi. Listenin bu kez çizikler yemeden, olduğu gibi onaylanması Xalıt'ı memnun etmiş görünüyordu. Akşama doğru Ferman onlarla vedalaşıp, aşağıya inince, Xalıt da küçük telsizle kendi cephesindeki yönetim kademesini, asıl yeni başlayan çalışmaları planlamak üzere zirveye çağırdı. Önlerine kapsamlı, zor ama somut hedefler konulmuştu. Bunun hakkından gelmek, en üstten en alt savaşçıya kadar herkesin kuvvetini, becerisini, isteğini bir edip, bu işe sarf etmesini gerekli kılıyordu.

ANKARA

Genelkurmay Karargahı'nın Orbay Salonu'ndaki hazırlıklar önceki gün tamamlanmıştı. Karargah komutanlığının genel sekreteri tümgeneral, salonun kapısında bekliyordu. Aralarında medya patronları, yöneticileri ve köşe yazarlarının çoğunlukta olduğu gazetecileri kabul edip içeri alırken, katı disiplin makinesinin sertleştirdiği yüzünü becerebildiği kadar yumuşatmaya çalışıyordu. Yakından tanıdığı dost bazı yazarlarla el sıkışma sırasında, dudakları sadece iki üç dişi görünecek kadar birbirinden ayrılmış, yüzüne gülümseyişi zorlada andıran bir sıcaklık yansımıştı ki, benzer ilgiden nasipsiz kalan kimi kıskanç gazetecilerin kurnaz gözünden kaçmamıştı bu durum. Hâlbuki onlardan hiçbiri yüksek rütbeli dostlardan yoksun değildi. Hepsi de özenle seçilip, öyle çağrılmışlardı oraya. Ama yine de küçücük bir ilgi fazlalığı bile hiç birinin gözünden kaçmıyordu ve bu aniden içlerinde yakıcı bir ateşe dönüşüyordu.

Gazeteciler ordusu salondaki yerini alıp sessizliğe gömüldükten kısa bir süre sonra, farklı bir kapıdan Genelkurmay Başkanı, kendisini arkadan takip eden ordunun en üst rütbedeki kurmay heyetiyle birlikte içeri giriyordu. Konuşma yapacağı kürsüye çıkmadan önce kara, hava, deniz ve jandarma olmak üzere her biri bir kuvvet komutanı olan kurmay heyetiyle beş on dakika kendilerine ayrılan yerde oturup, onların üzerinde flaş patlatmaya can atan gazetecilere görüntü ve resim almalarını işaret edince, bir anda gereksiz hale gelen salonun güçlü ışığından daha kuvvetli, daha beyaz ve daha heyecan verici bir ışık sağanağı başladı. Ama keyif verici gibi gözüken bu anlar, onları pek heyecanlandırmışa benzemiyordu. Yüzlerindeki, gözlerindeki ifade sertliğini ve keskinliğini olduğu gibi korumaya

devam ediyorlardı hâlâ. Bununla sadece verdikleri mesajı düşünüyorlardı çünkü. Genelkurmay Başkanı, kalkıp konuşma yapacağı kürsüye doğru giderken, bu kez gazeteciler dışında kimsenin fark edemeyeceği bir hareketle flaş patlatma oyununa son vermelerini işaret etti. Görüntü almaya devam eden kameramanlara ise herhangi bir uyarı işareti yapmadı. Her şey önceden tasarlanmıştı. Ve oradaki herkes görevinin ne olduğunu biliyordu.

General kendinden oldukça emin bir edayla çıkmıştı kürsüye. Kendi eliyle yetiştirdiği ve çok yüksek bir önem verdiği özel bir birliği selamlar gibi selamlamıştı salondakileri. Salondakiler de ne denli önemli bir birlik olduklarının farkındaydı elbette. Ve kendilerine duyulan ilgiden de hayli hoşnut görünüyorlardı. General onlara "beyin fatihleri" diyordu. Daha önce gizliden çağrıldıkları Harp Akademileri Komutanlığın'da onlarla yaptığı bir toplantıda, "Ordumuzun fethedeceği bir yere, öncü birlik diye her zaman siz gitmelisiniz. Ordunun zaferi sizin hedeflerinizi yıkmanıza bağlıdır. Sizler hedeflerinizi yıkmazsanız, ordunun önü açılmaz ve ilerlemesi mümkün olmaz. Çağımız savaşlarının karakteri budur çünkü. Çağımızın savaşlarında bu tür birliklerden yoksun ordular, hiçbir zaman gerçek bir taarruza kalkamaz ve zaferi asla elde edemez. Hatta bazen öyle olur ki, ordular daha taarruza kalkmadan bu birlikler ilan eder zaferi. Bu da bir tür savaşmadan savaşı kazanma sanatıdır. Hem iç, hem dış düşmana karşı bu birliklerin rolü değişmez. Devlete, orduya karşı nerede bir tehdit varsa, nereden bir saldırı gelirse, taarruzun ilk hamlesini onlar yapar. Ve arkadan gelen asıl taarruza yol açarlar. Peki, görevleri yalnızca ön taarruzla mı sınırlı? Elbette hayır. Ordu savaşı bitirir, ama onlar bitirmez. Ordu geri çekilir. Onlar ise yeniden geçer taarruza. Onların savaşı daimidir çünkü. Lügatimizde bunun adı psikolojik harptir. Ve daimidir," demişti.

Konuşmasına geçerken, önce boğazını temizledi. Ardından kaçamak bir bakışla gözünü önündeki metne indirdi. Üzerinde uzun süre çok sıkı çalışarak hazırladığı metin kusursuz bir çalışmaydı. Mükemmel bir hazırlık yapmıştı. Amerika'ya gidişi ve dönüşü sonrasında devletin kurumlarıyla, görevli sivil ve resmi kişilerle yap-

tığı bütün görüşme ve toplantılara, önündeki metnin sözcüklerinde saklı düşünceler damgasını vurmuştu. Ve bütün sözcükleri hafızasının ön perdesine asmıştı. Benzeri çok az görülen ya da neredeyse hiç görülemeyen uzun dört köşeli kocaman yüzünü, ikide bir metnin üzerine indirmek onun için gereksiz bir uğraştı. Tek bir göz atışı bile metindeki satırları görmeye yeterli geliyordu.

"Türkiye'nin en büyük sorunu terör sorunudur," diyerek başladı sözlerine. Bunun nasıl ve ne tür bir terör olduğunu, nerede ve nasıl faaliyet yaptığını, dayandığı merkezleri, Türkiye'nin yasal zeminindeki kaynaklarını ve siyasi destekçilerini uzun uzadıya izah etmeye çalışırken, alt torbacıkları şişkin gözlerini, aşağı yukarı ya da sağa sola kaydırmaksızın kendisine kıpırtısız odaklanmış salondaki gözlere sabitlemişti. Beynindeki sözcükler, onları sıkıştıran bir kuvvet tarafından itilmeden kendiliğinden düşüyordu ağzına. Her iki yandan etleri aşağıya sarkık yüz hatlarındaki, iniş ve kalkış devinimleri oldukça etkiliydi. Kulaklarda yankısı hep kalsın diye kimi sözcükleri adeta dudaklarına yapışık tutuyordu: "Türkiye Cumhuriyeti, tarihinin hiçbir döneminde bu derece büyük bir risk ve tehdit altında kalmamıştır. İşin daha kritik yönü bu risk ve tehditlerin birbiriyle organik bağları vardır. Olayları birbirinden soyutlayıp, çözme şansına sahip değiliz. Bu gün PKK'yı Kuzey Irak'tan, Irak'ın bütününden ayrı düşünerek çözümler üretemezsiniz. Hepsine bütünsellik içinde bakmalıyız ki, çözümümüz de kalıcı olsun. Sorun tek başına silahlı kuvvetlere bırakılamayacak kadar büyük bir sorundur. Kaldı ki; silahlı kuvvetler şu an her yerde kararlı mücadelesine devam etmektedir. Terör örgütünün bulunduğu bütün bölgelerde geniş çaplı operasyonlar yapılmaktadır. Hatta bu konuşmayı yaptığımız şu anda bazı bölgelerde çatışmalar bile yaşanıyor olabilir. Maalesef bu çatışmalarda arzu etmediğimiz kayıplar da vermekteyiz. Ve bu bizi çok üzmektedir. Ama her ne pahasına olursa olsun, bu belayı başımızdan def etmek zorundayız. Bilinmelidir ki, bu konuda çok kararlıyız. Peki, yalnız başına bu mücadeleyi silahlı kuvvetler mi sürdürsün? Tek başına silahlı kuvvetlerin bunun hakkından gelmesi mümkün müdür? Cevap bulmamız gereken soru-

lar bunlardır," deyip sözü, yeterince görevini yapmadığını düşündüğü resmi ve sivil kurumlara, kendilerine engel çıkaran yasalara getirdi. PKK'nin kendilerinden daha iyi propaganda yaptığını söyleyince, salondakilerin nefesi adeta gırtlaklarında çakılı kaldı.

Generalin nazik bir üslupla da olsa, onları görevlerini yapmamakla suçlayacağını pek beklemiyorlardı anlaşılan. PKK'yi yenme parametresinin altı maddesinden birini psikolojik harbe bağlıyordu. Ve psikolojik harpte, PKK'nin kendilerinden daha başarılı olduğunu söylüyordu. Yaptıkları ve daha da boyutlandırma kararını aldıkları savaşın olumlu olumsuz, maddi manevi bütün unsurlarını, iç ve dış bileşenlerini zengin örneklerle sıralayarak dile getirdiği konuşmasının sonlarına doğru, seçilecek cumhurbaşkanının bile, özde ve bunu davranışlarına yansıtacak şekilde bir başkomutan olması gerektiğini söyledi. "Başkomutanımızdan sıradan vatandaşımıza kadar herkesin bu mücadeleye ortak olup, iç ve dış desteğini kesmek sureti ile kararlılıkla üzerine yürüdüğümüz takdirde; başımızdaki bu terör belasından, çok zorda olsa kurtulabiliriz. Terörün başarma ümidini ancak bu şekilde kırabiliriz. Peki, bütün bu söylediklerimden sonra, Kuzey Irak'a bir operasyon yapılmalı mı diye soracaksınız? Ben evet derim. Fayda sağlar mı? Sağlar. Başarılı olacak mısınız diyeceksiniz. Evet, başarılı oluruz. Ama bunun için önce siyasi bir karar gerekli. Bu da hükümetin işidir," dedi.

Hükümete gönderdiği bu mesajın başbakan tarafından gecikmeden ve doğru algılanacağından kuşku duymuyordu. Konuşması iki saatten daha fazla sürmüştü. Özenle hazırlayıp seçmediği tek bir sözü söylememişti. Amerika'ya, Avrupa'ya ve Güney Kürtlerine gönderdiği mesajların nasıl yorumlanacağını çok önceden düşündüğü ve plan dâhiline giren bir konu olduğu için biliyordu. Bu konuda halen sürdürdükleri pazarlıklar ve verecekleri tavizler belirleyecekti neticeyi. Zaman zaman devlet içinde görülen çatlaklıkların giderilmesi de zor olmayacaktı. Türkiye toplumunun büyük bir kısmında zaten bir sorun yoktu. Şimdiye kadar nasıl buyrulmuşsa hep öyle davranmıştı. Buyruğa alıştırılmış bu toplumun aksi davranışlara, tersi hareketlere kendiliğinden başvurması düşünülemezdi. Ama ya Kürtler? Kürtler öyle

değildi işte. Aksilikleri bir kez tutmuştu ya, hizaya getirilmeleri hiç de kolay değildi. Devletin tek bir sözünü dahi dinlemiyorlardı. Durmadan yıkıcılık yapıyorlardı. O zaman anladıkları dilden konuşulmalıydı onlarla. Başından sonuna kadar bütün konuşması boyunca, Kürtlere ve onların özgürlük hareketine ilişkin söylediği sözlerin ve gönderdiği açık tehditlerin onları durdurmayacağını biliyordu. O halde yapılacak tek şey kalıyordu. Sopayı çekmek.

Sopayı çekme düşüncesi, askeri meslek hayatına başladığı günden bu güne, kafasından bir kez dahi çıkmış değildi. Kürtlerin bölgesinde yedinci Kolordu'nun Komutanlığı yaptığı dönemlerde bu düşüncesini en şiddetli hallere büründürerek, pek çok meslektaşını geride bırakacak şekilde uygulamıştı. Binlerce köyün yakılıp yıkılmasında, on binlerce insanın korkunç işkencelerle açık ve faili meçhul yöntemlerle katledilmesinde doğrudan parmağı vardı. Emir verip, öldürttüğü insanların toplu mezarlarından rastlantı sonucu sadece bir kaçı bulunmuştu şimdiye kadar. Kendi görevlerinde başarılı olmayan, kendilerine ters düşen, ya da açığa çıkma ihtimali yüksek olan üst ve alt kademelerdeki onlarca ordu mensubunu ve devletin ordu dışındaki farklı kollarında görevli birçok kişiyi başarıyla bertaraf etmişti. Bunun kendisine kazandırdığı şey ise, gittikçe yükselen rütbesiyle birlikte, daha fazla otorite ve iktidar gücüydü ki, sonunda gelip ordunun tepesinde oturmuş, önceki meslektaşları gibi söz geçirilemeyen biri haline gelmişti.

Kürtlerin, İmralı adasında hapiste tutulan önderleri Abdullah Öcalan'ın sözünü dinleyerek, ülkede yaratmaya çalıştıkları barış havasına karşı; iki yıldan bu yana her an kıyamet kopacakmış gibi durmadan bir gerilim havasını yaratıyor, bizzat verdiği emirler üzerine, insanların çok kalabalık olduğu hassas yerlerde patlatılan bombaları, Kürt gerillalarına mal ederek, devleti ve bütün toplumu Kürtlere ve Kürtlerin özgürlük hareketine karşı savaş düzenine sokmaya çalışıyordu. Bu konuda şu ana dek attığı bütün adımlarda başarılı olduğu görülüyordu. Ve, "Olmalı, yapılmalı," diye söylediği her söz devletin bütün katlarında emir gibi algılanıyordu artık. Çenebaz bir gazetecinin, "Siz hükümete daha önce bu talebinizi illettiniz mi?" sorusuna

karşılık, "Hayır, ben gerekli olduğunu burada söylüyorum, yetmez mi?" cevabını vermişti. General, gazetecilerin kendi bilgisi dâhilinde önceden hazırladıkları soruların çoğuna, "Ne soracağınızı biliyorum," diyerek, cevap verdikten sonra geldiği kapıdan salonu terk ederken, gazeteciler de koşarcasına generalin açıklamalarını haber merkezlerine yetiştirmeye çalışıyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Xalıt, Genelkurmay Başkanı'nın yaptığı basın toplantısından haberdardı. Radyodan saat başı verilen haber programlarını kaçırmıyordu. Haber saati yaklaşınca elindeki küreği bırakıp çevik bir hamleyle kanalın dışına çıktı. Yeleği, dalları ince ve uzun olan bir palamut ağacına asılıydı. İlk haberler kaçmasın diye hızlı adımlarla gidip, yeleğinin cebinden radyoyu çıkardı. Radyoyu açınca etrafındaki gerillalar hep birden sunulan haberlere kulak kesildi. Genelkurmayın basın açıklamaları, haber merkezlerine yeni ulaşmıştı. Ve bir anda gündemin baş sırasını işgal etmişti. Sınır ötesine yönelik operasyon bilgisi, her an başlayacakmış gibi veriliyordu. Bunun üzerine Xalıt, yukarıdaki mevzide çalışan diğer gerillalar da rahat duysun diye radyonun sesini daha da yükseltti. İlk haber daha sona ermeden mevzide çalışan gerillalardan biri: "Alçaklar, operasyon, operasyon diye kafamızın etini gene yemeye başlayacaklar," dedi. Küreğine dayanmış, gözünü uzaklara sabitleyen berisindeki gerilla yüzünü ona çevirip, nazikçe sordu:

"Yapmazlar mı diyorsun?"

"Ya dur Allah aşkına sen de. Ne yapması, ne hali! Her zaman ki şeydir yaptıkları."

"Ama bu sefer ciddi görünüyorlar sanki."

Xalıt yorum yapmadan sadece dinlemekle yetiniyordu. Haber sona erince radyoyu kapatıp, tekrar yeleğinin cebine koydu. İşine bıraktığı yerden devam etmek için, gelip yeniden kanalın içine atladı. Eline aldığı küreği çamurlaşan toprağın altına daldırırken, "Bakın gelmezler demeyin, daha hızlı çalışın," der gibiydi. Ona bakan gerillalar tempoyu daha da arttırdılar. Onun çalışma hırsı yanındaki gerillalara kendiliğinden bulaşıyordu. Akşama yakın saate kadar da arttırılmış

bir tempoyla çalıştılar. Herkes işi bırakıp mangalara doğru giderken Xalit, tepeden aşağıya inmek için hazırlandı. Gidip kuzey güçlerinin bir araya toplandığı kampta akşam haberlerini izleyecek, sabah kalkınca da kendi cephesine bağlı taburları dolaşacaktı. Cahit'i yanına çağırıp, burada hazır olamayacağı birkaç günde işi gevşetmemelerini, ellerini daha çabuk tutmalarını söyledi. Cahit, "Tamam," deyip ondan birkaç adım uzaklaşmıştı ki, muhabereci koşarak yanlarına geldi:

"Heval, alım hilti ve jeneratörün geldiğini söyledi. Gelip alın diyorlar."

Xalit buna sevinmişti. Cahit'e dönerek: "Bu iyidir işte. O zaman beklemeyin, iki arkadaşı hemen ayarlayın benimle aşağıya gelsin," dedi.

Cahit gittikten kısa bir süre sonra, görevlendirilen Artêş ve Şivan, Xalit'ın yanına geldi. Xalit, bu arada yazdığı notu kapatmış elinde tutuyordu. Notu Şivan'a uzatıp, "Bunu lojistik yönetimine verin, size iki katır versinler. Gelen malzemelerle birlikte bir yük benzin de getirin. Bu gece gelmeyin, katırlar zorlanabilir. Malzemeler hassastır. Gelirken cephaneye de uğrayın. Orada bizim için hazırlanmış TNT var. Onu da getirin," dedi.

O aşağıya doğru hareket edince, peşine düşen Şivan ve Artêş'de akşam yemeğini unutmak zorunda kaldı. Mangaya kadar giden Xalit'ın genç koruması boğaza inen sırttaki delik taşın hizasında yetişti onlara. Akşam karanlığı iyice çökmeden ve haber saati kaçmadan kampa varmak için koşar adım yürüyorlardı. Hızının yüksekliği oranında sesi de yüksek çıkıyordu Xalit'ın. Konu operasyon olunca, her gerillayla büyük bir zevkle tartışıyordu. Şivan'a sorduğu sorulara karşılık aldığı cevapları beğenmişti. Şivan'ı arkadan takip eden Artêş'in savaş hakkındaki fikirlerini de biliyordu. Çünkü birkaç gün evvel onunla uzunca bir tartışma yapmıştı. Tabur yönetimi onun hakkında 'eğitime ihtiyacı var' diye bir karara ulaşmıştı. O ise buna itiraz etmiş, Xalit'la konuşmak istediğini söylemişti. Botan'da ve güneye çekilirken yaşadığı bazı sıkıntılar nedeniyle çoğu kişi ona kararsız damgasını vurmuştu. Hatta bazıları, "Buna dikkat etmek lazım, kaçabilir," demekten dahi çekinmemişti. Ama Xalit onunla konuşunca, hakkında söylenenlerin doğru olmadığını, kötü koşul-

lanmış sığ duygulardan kaynaklandığını görmüştü. Xalit'la konuşmasında ilk sözleri: "Doğrudur heval, eğitim yetersizliğim olabilir ama benim için en büyük eğitim buradaki çalışmalarınıza katılmaktır. Hatta düşman geldiğinde onunla burada savaşmaktır. Zamanı geldiğinde bunu herkese de kanıtlayabilirim. Arkadaşların beni yeterince anladıklarını sanmıyorum. Kırılacaksa hakkımdaki yargılar, burada kırılsın isterim. Bana yapılacak en büyük iyilik buradaki çalışmalardan alıkonulmamaktır," olmuştu. Xalit onunla yaptığı bu konuşmadan sonra, derhal hakkındaki kararı kaldırmış, tabur yönetimine de: "Arkadaşın eğitime ihtiyacı yok, doçkanın başına geçip, buradaki çalışmalarımıza katılacaktır," demişti.

Boğaza kendilerini bırakmak üzereyken, hâlâ dinlemekle yetinen Artêş'in sessizliğini bozmaya çalışarak: "sen ne diyorsun heval Artêş, gelirler mi, bu sefer?" diye sordu.

"Heval bence dikkate almak lazım."

"Gelirler diyorsun yani?"

"Yaptıkları bu kadar hazırlık boşuna değil diye düşünüyorum."

"Diğer arkadaşlar da böyle düşünüyor mu sence?"

"Onu siz benden daha iyi bilirsiniz."

"Bana sorarsan, bizimkiler yeterince inanmıyor."

"Doğrudur heval, inanan arkadaşların sayısı çok az."

"Nasıl yapalım peki, onları inandırmak için ne yapmamız lazım?"

"Valla ben de bilmiyorum heval. Ama bunun için çok çalışmak lazım her halde."

Yokuşun dibinde biten yol ayrımına dek tartışmaya devam ettiler. Her iki gerilla sola doğru kıvrılıp giden patikaya düşünce, Xalit tümden suskunluğa gömüldü. Sessizliğini kampa ulaşıncaya dek hiç bozmadı. Ama kafasında adeta bir sesler tufanı yaşanıyordu.

Dolunaylı sarı gecelerde ince ruhlu gerillaların volta atmayı sevdiği, etrafı uzun meşe ağaçlarıyla çevrili geniş meydan bomboştu. Gerillalardan biri, yemek yiyip çay içtikleri yer olan kamelyanın birkaç adım önündeki mutfakta semaverin ateşini gürleştiriyordu. İkisi kadın, biri erkek üç gerilla kamelya salonunda ayakta durmuş, soğumaya yüz tutan çaylarını yudumluyorlardı. Kısık bir ses tonuyla

ufak ufak sohbet ederken, bakma ihtiyacını duymadıkları televizyonun sesine de ara sıra kulak vermeyi ihmal etmiyorlardı. Xalıt birden salonun kapısında belirince, üçü de çay, sigara, sohbet ve bir kısmını da televizyonun sesine ayırdıkları dikkatlerini onun üzerinde topladı. Xalıt onların ellerini tek tek sıkıp, havalarını bozmadan ve her hangi bir şey sormadan, doğrudan içeri girdi. Sessizce kendilerini televizyonun ses ve görüntülerine kaptıran gerillalar onu görünce, topluca ayağa kalktılar. O ise, onlara bir selam verip: "Heval rahatsız olmayın," diyerek sessizce gidip en önde oturdu. İlk haberi kaçırmıştı. Ama o haberin yorum ve tartışmalarına devam ediliyordu hâlâ. Haber saatleri farklı olan diğer kanalların haberleri de başlamak üzereydi. Haberi baştan sona bütünlüklü izlemeyince içi rahat etmiyordu onun. Açtıkları yeni kanalın haberi başlayınca kendini içinden ve dışından gelecek bütün seslere kapatıp, tamamen habere odaklandı.

Haber tam bir seferberlik havası içerisinde sunuluyordu. Genelkurmay Başkanı'nın söylediklerine bire bin ekleyerek, devleti bir an evvel kurtarma çağrısı yapılıyordu. İçte ve dışta üzerine gidecekleri hedefleri açık açık gösterip, yüksek bir tahrik gücüyle, en sıradan insanları bile hücuma kaldırmaya çalışıyorlardı. Nerede sesini çıkaran, hakkını aramaya çalışan bir Kürt varsa saldırı odağı yapılmıştı. Eskiden kendileriyle işbirliği yapıp, PKK'ye karşı savaşanların bile düşman haline geldiğini, Kürtlerden kaynaklı büyük bir risk ve tehdit altında olduklarını, Türk Devleti'nin içerde başlattığı büyük operasyonların onları bastırmaya, yok etmeye, köklerini kazımaya yetmeyeceğini, sınır ötesi bir harekâtın şart olduğunu söylüyorlardı. Haberin yorum ve tartışma bölümünde gazeteciler, yazarlar ve son dönemde sayıları gittikçe artan "terör uzmanları" konu hakkında o güne dek, söylenmiş veya söylenmemiş ürkütücü fikirlerini açıklıyor, düşünülen harekâtın zafer getirecek inceliklerini gösteriyorlardı.

Xalıt televizyonun önünden rahatlamış duygularla kalkmıştı. Genelkurmay Başkanı'nın yaptığı açıklamalarla birlikte, daha da şiddetli estirilen savaş rüzgârının kendi arkadaşları üzerinde uya-

rıcı bir etki yapacağını düşünüyordu. Haberden sonra gittikleri mangada etrafında toplanan gerillalarla konuyu uyku vaktine kadar tartışmaya devam etti. Kuzey eyaletlerine geçecek bu gerillaların hepsi de, uzun yıllara dayanacak zorlu bir savaşa hazırlanmıştı. Şu an kuzeyde yaşanan savaşın kendileri daha gitmeden buraya taşınmasını isteyenler bile vardı. Burada sahip oldukları avantajlarla yapacakları bir savaşı hem kendileri, hem diğer arkadaşları, hem de bütün hareket için faydalı görüyorlardı. Hele oluşan bu saldırı havasından sonra bunu hiç de ihtimal dışı görmüyorlardı artık. Hesaplarında bir yanılgı olmazsa, bir ila üç ay arasında başlaması gerekiyordu bu savaşın. O zaman kendileri de daha burada olacak ve hiçbir engelle karşılaşmadan dâhil olacaklardı bu savaşa. Ayları alan uzun bir yol kat ettikten sonra ulaşacakları savaş alanı ayaklarının önüne gelecekti. Bundan iyisi olur muydu? Xalıt battaniyesinin altına girip gözlerini kapatmaya çalışırken, yanı başında uzanan gerilla komutanlarından biri, "Heval Xalıt görünen o ki, Kuzey buraya geliyor," dedi.

"Bizimkiler de bunu anlasa artık."

"Hiçbir şüphen olmasın, öyle bir anlarlar ki, benden de, senden de daha iyi."

ÇİYAYÊ REŞ

Yüksek, sarp ve sert olan uçurumların derinleştirip, dibini neredeyse görünmez kıldığı Dola Şivê, sabahın alacakaranlığını ağır ağır kırmaya çalışırken, onun üzerinde şaha kalkmış Cehennem Tepesi kaviverdi gök boşluğunda asılı duran dev bir ateş parçası gibi parlıyordu. Güneş adım adım yükselip, Cehennem Tepesi'nin başındaki kızıllık beyaza evirildikçe, zirveden aşağıya dökülen keskin kayalar, pastan kabuk bağlamış koyu demir rengine dönüşüyordu. Vadinin derinliğinde Zap'a doğru çağıl çağıl akıp giden suyun serin sesine, vadinin her tarafında sabahın keyfine kalkmış binlerce kuşun neşeli civiltısı karışıyordu. Gecenin sabaha yakın karanlığında suya inip, tekrar uçurumlara tırmanmış dağ keçileri son gözetlemelerini yapıp, yavrularıyla birlikte günün uzun istirahatine çekiliyorlardı.

Etrafı yüksek kayalarla çevrilmiş Cehennem Zirvesi'nin kucağındaki köyde sabahın hareketliliği erkenden başlamıştı. Köyün üzerine çökmüş dağ gölgesi daha çekilmeden, fırıncı ve mutfakçılar dışındaki tüm gerillalar ellerine kazma ve küreklerini alıp, bahçeye inmişlerdi. Yumuşacık toprağı kazıp ekine açmak, sonra açtıkları toprağın bağrına tohumu basmak ve tohumun meyveye yürüdüğünü görmek onlarda bambaşka heyecanlar yaratıyordu. Her biri önlerine bir toprak parçasını koyup yarışarak kazıyorlardı. Kadın gerillalar erkek arkadaşlarından geri kalmamak için daha hırslı çalışıyorlardı. Hepsine yetecek kürek ve kazma olmadığından sık sık yer değiştirmek zorunda kalıyorlardı. Ama kısa aralıklarla boşta kalanlar çoğu kez daha sigaralarını bile tüketmeden sabırsızlanmaya başlıyor, küreği kendisinden yeni kapmış arkadaşlarından zorla tekrar geri alıyorlardı. Önlerine kattıkları ikinci sırayı da

bitirmek üzereyken, mutfakçı gerilla, elindeki kocaman iki çaydanlık ile yanlarına geldi. Diğer mutfakçı gerilla da onun peşinden şeker ve bardak ile geliyordu. Bardaklar dizilip çaylar doldurulunca, herkes elindeki kazma ve küreği bırakmaya başladı.

Ozan Dilşad çayların içileceği kalın gövdeli dut ağacının altına doğru giderken, yeni yazıp bestelediği şarkısını herkesin duyabileceği yüksek ve tiz bir sesle söylemeye başladı. Gelip eline bardağı alırken de, aldırmaz bir havayla hâlâ söylemeye devam ediyordu. Şekeri karıştırıp, bardağı dudağına götürürken bir an susmak zorunda kaldı, ama bardak dudağından kopar kopmaz kaldığı yerden tekrar devam etti.

Genç Hasan, bahçelerin etrafını çevreleyen yüksek kavak ağaçlarının yukarısındaki çeşmenin başına gitti. Çöküp, başını kaynağın fokurdayan gözüne indirdi. Karnını suyla şişirene kadar başını kaldırmadı. Başını kaldırdıktan sonra bol suyla elini yüzünü yıkamaya çalıştı. Saçlarını da iyice ıslatıp ayağa kalktı. Dört beş adım ileri giderek dikenli dalları birbirine karışmış böğürtlenliğin arkasında durdu. Gizlenmiş gibi yapmıyordu. Fakat birkaç kez etrafına bakıp, o an kimsenin gelip gelmediğini yoklamadan da edemedi. Etrafta kendisini rahatsız edecek hiç kimse yoktu. Sağ elini gömleğinin cebine uzatıp dört köşeli, kırmızı renkli küçük aynayı ve ince dişli yeşil tarağı çıkardı. Saçını güzelce tarayıp beğendiği biçimi verdikten sonra, tarağı tekrar cebine koydu. Aynayı yüzüne tutup uzun uzun kendine baktı. Dudaklarını birbirinden ayırıp, yanlara doğru çekerek en arkadaki dişini bile kontrol etmeye çalıştı. Hepsi de fildişi gibi bembeyaz ve pırıl pırıldı. Dişlerinin üzerinde siyahlık veya sarılık gösteren ufacık bir iz bile yoktu. Dişlerinden kopunca, gözünü aynadaki gözünün aksine dikti. Gözleri az önce içtiği sudan daha parlak ve daha berraktı. İçinde yalnızca kendisinin fark edebildiği büyük bir ateş yanıyordu. Kanının bütün sıcaklığı ve tatlılığı gelip gözünde dolaşıyordu sanki. Burnu, o da güzel sayılırdı, hiç de büyük değildi, hatta dikkat çeken bir zarifliği bile vardı. Dudaklar, yanaklar, kaşlar, onlarda da kusur yoktu. Ama ya kulaklar, onlar biraz işi bozuyordu işte. Allah'ın cezası. Yok, yok, onlar da

fena sayılmazdı. "Zamanla yüzüm az daha genişler ve büyük adamlarınki gibi asıl hatlarına kavuşursa, kulaklar da uyuma gelir mecbur. Daha yaşım ne ki," diyordu. Aynayı cebine koyup gidecekti ki, tekrar baktı kendine. Saçındaki biçimin çok aşırı olduğunu fark etti. Elini yeniden saçına atıp, biçimini hafifçe az bir şey bozmaya çalıştı. Sonra vazgeçip yeniden eski haline getirdi. "Hayır, hayır arkadaşlar kesin takılırlar," deyip tekrar biçiminde bir değişiklik yaptı. Orada kaldığı süre boyunca, gözlerinin önündeki böğürtlen dallarında, kendisinden hiç korkmadan uçuşup duran, eğlenen rengârenk kelebekleri ve bir iki parmak büyüklüğündeki minnacık kuşları fark etmemişti. Kendini aşağıya doğru bırakırken, istemediği ama yapmak zorunda olduğu bir şeyi yapmış gibi söylendi: "Olsun, dağınık daha iyi." Sık dallı incir ağacının önünden belirince, Ozan Dılşad herkesin dikkatini hınzırca onun üzerine çekti:

"Hey artist, nerede kaldın, gelsene, çay soğudu."

Birkaç dakika evvelki halini birileri görmüş gibi utangaç bir duyguya kapılmıştı:

"Geliyorum, geliyorum."

Yanlarına yaklaşınca, Ozan Dılşad: "Ne o, banyodan mı geliyorsun?" dedi onu saçından ayağına kadar süzerek:

Dılşad'ın solundakiler, ona çaktırmadan birbirine göz kırpıyorlardı.

"Ya bırak Allah aşkına, ne banyosu."

"Başın, gömleğin, her tarafın neden ıslak peki?"

"Gidip yüzümüze bir suda mı vurmayalım yani!?"

"Ama burada da su vurabilirsin, engelleyen mi var? Bak önümüzde bu kadar su boş boş akıp gidiyor. Niye burada vurmuyorsun peki?"

"Terim soğusun istemedim."

"Bak hele şunun kurnazlığına sen. Burası çok mu uzaktı sanki?"

"Ama orası daha yakındı."

"Hadi hadi, saçını da iyi taramışsın haa."

"Ne taraması sen de, ıslattığım için öyledir."

"Sen gel onu külahıma anlat."

"Külahında senin gibi...

"Bakıyorum da hiçbir sözün altında kaldığın yok. Dê gel, gel. Çayını iç!"

Dılşad çayı onun eline verince, ayakta duran bir gerilla fırsatı kaçırmadı:

"Heval, o kadar sütü boşuna mı getirdik kampa. Yoksa siz öldürmek mi istiyorsunuz onu?"

Başka bir gerilla, "Durun gidip süt getireyim," dedi. Dılşad, "Yok yok artık büyüdü o, çay da içebilir," dedi yayılan dudaklarıyla alaylı alaylı Hasan'a bakarak. Sonra da "gel yanımda otur," dedi. Hasan oturunca, ona sataşanların sayısı daha da çoğaldı. Onun etrafındaki neşe çemberi kaynadıkça kaynıyor, bazıları gülmekten adeta kendinden geçiyordu. Hasan bunu istemiyormuş gibi yapsa da, böyle olmadığını herkes biliyordu. Benzer ilgiden tek bir gün bile mahrum kaldığında sıkılmaya başlıyor, canına adeta sert dikenler batıyordu. Zaman zaman büyükler gibi davranmaya çalışınca, tasladığı büyüklüğünün altında daha da küçülen çocukluğu açığa çıkıyordu. Büyüklerin onunla çocuklaşması da böyle başlıyordu zaten. Büyüklerin onu yukarı çekmeye gücü yetmiyordu. Ama o, büyükleri aşağıya çekmede çok becerikliydi. Öyle ki, onun çocukluğu, büyüklerin büyüklüğünden daha büyüktü.

Bir açık hava tiyatrosunda en değme bir güldürü oyunu izleniyormuş gibi sesler ve kahkahâlâr tam da doruğa çıktığı vakit, Xalıt birden önlerinde belirdi. Onu görünce, herkesin dili aniden kilitlendi. Tabur Komutanı Sedat rahat görünmeye çalışıyordu, ama Bölük Komutanı Bengin, rahat olmadığını yutkunarak belli ediyordu. Xalıt onlara yaklaşırken, "Ohoo arkadaşlar seyrana çıktığınızı bilmiyordum, yoksa daha erken gelirdim," dedi. Selam verip herkesin elini tek tek sıkarak, onların az evvelki neşeli havasını tümden değilse de, bir kısmını tekrar geri getirmeye çalıştı. Hasan ondan uzak durur gibi yapıyordu. Fakat Xalıt, onun gelip yanında oturmaya can attığını parlayan gözlerinden okumuştu. Otururken elinden tutup, kendine doğru çekti. Ve lezzeti hayli yüksek sözlerle ruhunu okşamaya çalıştı. Herkesin "Xalıt Baba" gibi kendisine yaklaşmasını ne kadar da çok istiyordu.

Çaylarını içip, herkes işinin başına gidince Xalıt, Sedat'la baş başa kaldı. Sedat, Xalıt'ın kendisini eleştireceğini daha gelirken üstü kapalı

yaptığı taşlamadan anlamıştı. Xalıt önce son günlerdeki gelişmeleri izleyip izlemediklerini sordu. Sedat, "takip ediyoruz," demekle yetindi. Xalıt son gelişmelerden başlayıp, sözü yavaş yavaş taburun önüne koydukları işlere getirdi. Sedat yaptıkları ve halen sürdürdükleri çalışmalar hakkında onu bilgilendirince, Xalıt o ana kadar yansıtmamaya çalıştığı kızgınlığını daha fazla gizleme gereğini görmedi:

"Biz önünüze ne koyuyoruz, siz neyle uğraşıyorsunuz. Bahçe yapmanın sırası mı şimdi? Haydi diyelim ki ihtiyaç duydunuz, yaptınız. Bunun için iki tim bile fazla heval. Ama siz neredeyse bütün taburu getirip bahçeye koymuşsunuz. Yapılacak şey mi bu şimdi? Ani bir saldırı olursa, örgüte ne diyeceğiz? Şu şu sorunlarımız vardı, hazırlanamadık mı diyelim? Farz edelim ki arkadaşlara da bir cevap verdik. Peki, ya düşmana cevabımız ne olur?"

"Haklısınız heval. Bahçe işini planlarken haber vermeliydik size. Arkadaşların isteği vardı. Biz de bir şey olmaz dedik. Tepede iki tim çalışsın yeterlidir diye düşündük."

Kendini savunmaktan yana hiçbir çaba göstermiyordu Sedat. Xalıt'ın söylediklerini haklı buluyordu. Arkadaşlarının isteklerini olduğu gibi kabul etmekle hata yapmıştı. Apaçık olan bir hata karşısında kendini savunmanın manası olmaz diye düşünüyordu. Öğle yemeğinden sonra bütün tabur yönetiminin toplantıya katılmasını istedi Xalıt. Toplantıya başlarken, tabur komutanına gösterdiği kızgınlığı tabur yönetiminin diğer üyelerine göstermedi. Gayet sakin görünmeye çalışıyordu. Ama sözleri sert ve uyarıcıydı. Toplantının sonlarına doğru herkes payına düşeni almış gibiydi. Bahçede çalışacak iki tim dışında aşağıda hiç kimse kalmayacaktı. Daha önce tespit edip, planlamaya dâhil ettikleri mevzi ve kanalların en kısa sürede bitirilmesi gerekiyordu. Bu, zamana bırakılamayacak kesin bir talimattı artık. Ve herkes uyacaktı, uymak zorundaydı. Bu, aynı zamanda yumuşak talimat döneminin sona erdiği anlamına geliyordu. Ne toplantı süresi boyunca, ne de toplantıya son verdiklerinde kimseden bir itiraz gelmemişti. Xalıt mangadan çıkarken, "Bu kez geldiğimde hepinizi tepede çalışırken görmek istiyorum. Öyle olmazsa sadece birinin değil, hepinizin yakasından tutarım, ona göre," dedi.

ŞEHİT RÜSTEM

Cephenin doğu ucundaki Şehit Rüstem Taburu, işi sıkı tutmuştu. Planladıkları hedefe düşündükleri zamandan önce varmak istiyorlardı. Mevzi işi durdukça, diğer işlere sıra gelmeyecekti çünkü. Komutan, savaşçı hep birlikte iki aydan bu yana yağmur çamur demeden, her gün sabahtan akşama kadar yüksek bir sürat ve yoğun bir kuvvetle çalışmışlardı. Tabura bağlı ikinci bölük son mevzileri bitirmekle uğraşıyordu. Bir aksaklık doğmazsa akşama doğru onlar da tamamlanmış olacaktı. Öğleyin verdikleri arada dinlenmek hiç kimsenin aklına gelmemişti. Bazıları yemek sonrası çaylarından sadece birkaç yudum almakla yetinmişti. Hepsi de önlerindeki son iş parçasını bir an evvel bitirmek, böylelikle bu baharın mevzi çalışmasından tümden kurtulmak istiyorlardı.

Çemco Suyu'na bakan uçurumun üstündeki mevzi, bir arı kovanını andırıyordu. Bölük elemanlarının neredeyse yarısı onun içinde ve etrafında didiniyordu. Son mevzi bitime doğru giderken, kadın gerillalar çalışma hareketini süratlendirdikçe süratlendiriyor, gevşek davranan erkekleri kaldırdıkları ağır taşlarla daha hızlı çalışmaya sevk ediyorlardı. Mevzinin duvarını ören her iki erkek gerilla onların elinden bunalmış gibiydi. Fakat seslerini çıkarmayı gururlarına yediremiyorlardı. Ellerine gelen taşları bir makine hızında diziyorlardı. Bazen akıllarına bir sigara içmek geldiğinde, ona bile sadece bir iki nefes alacak kadar vakit buluyorlardı.

Sarı saçlı genç kadın gerilla, getirdiği ağır taşın altında güçlükle yürüyordu. Mevzinin duvarına yaklaşınca kucağındaki taşı önce mevzinin içine atmak istedi. Ama dengesiz düşer diye bunu yapmaktan vazgeçti. Yerleştireceği yeni taşın yerini düzeltmekle uğraşan duvar ustasından da

yardım istemeyi kendine yediremedi. Birkaç adım aşağıya doğru kayarak duvarın üzerine eğildi. Taşı usulca bırakmak istiyordu. Kollarını hafiften gevşetince, taş şeytanın eliyle çekilmiş gibi birden kucağından kayıverdi. Neyse ki, beş parmağından dördünü zamanında kaçırabildi. Ama başparmağını kurtarmaya vakit bulamadı. Aniden kopardığı çığlık, parmağında nasıl bir ateşin yandığını fazlasıyla anlatıyordu. Parmağının eti ezilmiş, çamurlu tırnaklarının altından kan fışkırıyordu. Duvar ustası apansız kopan çığlıktan sarsılmış gibi başını ona doğru kaldırdı. Eline yeni aldığı taşı telaşla fırlatıp bir atlayışta mevzinin dışına çıktı. Taş düşerken mevzi duvarından birkaç taşı daha götürdü. Kadın gerilla o keskin çığlıktan sonra utanmış olacak ki, bir süre suskunluğa gömüldü. Parmağını sıkıca sarmaya çalıştıklarında duyduğu keskin acıya rağmen sesini hiç çıkarmadı. Etrafında toplanan herkes ısrarla ona gidip dinlenmesini söyledi. O ise, inat edip yeniden katıldı çalışmaya. Bu kez büyük taşlar yerine, kendi gücünü aşmayan küçük taşlar taşıyordu.

Günün son saatine doğru, hedefledikleri neticeye ulaşmış halde bıraktılar işi. İşe son verilince, kısacık bir sürede Bedran ile Takım Komutanı Şervan haricinde, herkes kendini suyun kenarındaki kampa bıraktı. Her ikisi, mevzileri bir kez daha kontrol etmek için kalmışlardı. Sigaralarını içtikten sonra, oturdukları yerden kalkıp en üstteki mevzilere doğru çıktılar. Yukarıdan aşağıya doğru teker teker baktıkları mevzilerin hiç birinde bir aksaklık, bir yanlışlık bulamadılar. İlk dönemde yaptıkları mevziler düşündüklerinden daha da sağlam görünüyordu. Sonradan yapılanların da, ufak tefek farklar dışında onlardan aşağı kalır yanı yoktu. Kontrol işini bitirip kendilerini aşağıya doğru bırakırken; Bedran, Şervan'a sordu:

"Xalıt heval mevzilerimizi beğenir mi dersin?"

"Bilmem ki, pek emin değilim bu konuda."

"Neden?"

"Bana sorarsan, Xalıt hevalın işi belli olmaz derim. Bir baktın en sağlam diye gördüğümüz mevziye bile kötüdür dedi."

"Yok, canım, o kadarı da olmaz."

"Yaptığımız hiçbir mevziden şüphem yoktur. Ama Xalıt hevalın ne diyeceğinden şüpheliyim açıkçası."

"Seninki de aşırı bir önyargı bence."

"Ben Xalıt hevalı tanıdığım için söylüyorum. En eksiksiz olanın bile bir eksiğini mutlaka bulup söyler sana. Bir eksiği bulmadan rahat edemez çünkü."

"Biraz abartıyorsun gibi geliyor bana. Xalıt hevalın her şeye askeri gözle baktığını kabul ediyorum. Fakat bundan da baktığı her şeyi olumsuzlar anlamı çıkmaz."

"Ben de hep olumsuzlar demiyorum zaten. Sana doğru görünen, ona yanlış görünebilir diyorum."

"Ma ne oldu, eninde sonunda bizde askeriz, az çok bir parça askeri bakış bizde de var yani. Ona yanlış gelen şey, neden bize de gelmesin ki?"

"Onu bilemem ben, ama ufacık bir eksiğin bile onun gözüne çok erken göründüğünden eminim."

"Sanki mevzilere ilişkin kaygın var hâlâ?"

"Hayır, kaygım yok. Aksine hepsini de iyi yaptığımızı düşünüyorum."

"O zaman sorun yok demek. Hatta Xalıt hevalin bu kadar erken bitirmemizden hoşnut kalacağını bile söyleyebilirim."

"İnşallah öyle olur."

Bedran, arkadaşının kaygılarını dağıtmaya çalışırken, fark etmeden kendi kaygılarının uyanışını sağlıyordu. Yorucu bir çalışmayı üstelik vaktinden önce bitirmiş olmanın yarattığı rahatlık, içinde gittikçe irileşen bir sıkıntı yumağına dönüşüyordu. Sebepsiz yere arkadaşının bilmeden içine pompaladığı tatsız bir duygu muydu bu, yoksa göz göre göre üstünden atladığı ya da çokça dikkat ettiği halde gözlerinin göremediği eksiklerin şeytani tantanası mıydı, anlamakta güçlük çekiyordu. Üzerinde ne denli düşündüyse geride eksik, hata veya yanlış diye bıraktığı bir şey görmüyordu. İşler yolunda yürümüştü. Teker teker gözlerinin önüne getirdiği mevzilerin hepsi de sağlam ve savaşmaya oldukça elverişli görünüyordu. Kaldı ki o mevzilerin yerlerini tespit eden de Xalıt'ın kendisiydi. Mevziler onun işaret ettiği yerden ne sağa, ne de sola bir milim dahi kaydırılmış değildi. Nerede, nasıl yapılsın dediyse, hepsi de

öyle yapılmıştı. Ufak tefek kusurlar bütüne etki etmeyecekse, o zaman neydi bu sevimsiz kaygıların sebebi? Nereden çıkıp, yüreğini, ruhunu, daraltmaya geliyordu bu zehirden farksız duygular? İyisi yaşandığı halde tersinden söyleyip, içini tırmalayan keskin tırnaklı hislerine laf anlatamayacağını görünce, çareyi onlardan kaçmakta, uzaklaşmakta buldu. Kampa yakınlaştıkları sırada üzerinde kafa yormayı gerektirmeyecek daha eğlenceli bir konu bulmaya çalışıyordu. İçindeki sıkıntıyı, tasayı ve herkesteki yorgunluğu eritip yok edecek bir akşam şenliğinden daha iyisi ne olabilirdi ki?

Üst üste yığılmış kuru meşe ağaçlarının kalın dallarını tutuşturan gür alevler, vadiyi terk etmeye hazırlanan günün son aydınlığını durdurmak ister gibi yükseliyordu. Yalımların içinden yukarı doğru püsküren sarı kıvılcımlar, minnacık kül parçacıklarına dönüşüp, ateşin etrafında toplanmış gerillaların saçlarına konuyordu. Alevler sönmeye yüz tutarken, gerillaların 'Reşo' diye adlandırdıkları isle kaplanmış kapkara çaydanlıklar, suyla doldurulup kor ateşin üzerine bırakılıyordu.

Sıcakkanlı genç gerillalar havaya erken girmişlerdi. Böylesi bahar akşamlarında bir araya gelip ateşin etrafında çember kurmak, sıradan bir eğlenceden daha öte bir şeydi onlar için. Dağların kötülüklerden uzak derinliklerinde ateşle ruhlarını yıkamak, arınmak, yavaşlatan ağırlıklarından kurtularak zorlu geleceğe neşeyle, sevinçle hazırlanmaktı bu. Kutsala karşı gerçekleşen tanrısal ayinin ruhundan daha diri bir ruh vardı bu ateş çemberinde. Kadın gerillaların nefeslerinde ateş vardı. Koro halinde erkek gerillalar da nefes vermeye başlayınca bütün vadi onların sesiyle doldu. Bir 'stran' yeni bir 'stran'ı" doğurdu. Strandan yorulunca araya 'helbest' girdi. Helbestten, fıkralara ve tatlı anılara geçildi. Geç saatlere kadar yorulmak nedir bilmeden sürdürdüler bu şenlik havasını. Geceye nokta koyup mangalarına çekildiklerinde, Bedran, kendini hayli hafiflemiş hissediyordu. İçindeki sıkıntılar uçup gitmiş gibiydi. Ama battaniyenin altına girip, gözlerini kapatınca o tırmalayıcı, ayarsız duygu yeniden harekete geçti.

Bölük yeni güne erken başlangıç yaptı. Uzun süredir iple çektikleri bu günü, temizlik yapmakla geçireceklerdi. Önceki gece ate-

şin neşesiyle yıkamışlardı ruhlarını. Coşkun akan derenin suyuyla da bedenlerini yıkayacaklardı bu gün. Uzun süredir hiç birinin bedeni su yüzü görmemişti. Sertleşen derilerinde kir kabukları oluşmuştu. Koltuk altlarında ve giysilerinin iç kıvrımlarında henüz bit yuvaları oluşmamıştı, ama yakında bunun oluşması için koşullar hazır haldeydi artık. Güneş kampın üstündeki sırtları yalamaya başlarken, iki gerilla hariç, herkes hazırlığını yapıp dereye indi. Önceki gün kaygılarını Bedran'la paylaşan Şervan yazmakla yükümlü olduğu bir raporu bitirmek için kalmıştı kampta. Diğer gerilla da banyoya gidenler için yemek hazırlığı yapıyordu. Banyo sırası öğleden sonra onlara gelecekti.

Şervan için bir rapor yazmak hiç de kolay değildi. Hatta dünyanın en zor işi gibi görüyordu. Kendisine kalsa savaşın en zor işini, küçücük bir rapor işine hiç düşünmeden tercih ederdi. Eline kalem defteri almış, taze yapraklı meşe ağacının gölgesine çekilmişti. İçine rengârenk çiçeklerin ve körpe otların diriltici kokusunu çekiyordu. Fakat insanı neredeyse kendinden geçiren, sarhoş eden bu kokuyu alıp, almadığı şüpheliydi. Ağzı, burnu adeta bir baca gibi çalışıyordu çünkü. Gözlerini diktiği defterden ayırmadan, tükettiği bir sigaranın ateşini eline aldığı yeni bir sigaranın ucuna tutuşturuyordu. Üzerinden daha bir saat bile geçmeden cebinden ikinci bir paketi çıkarmıştı. Başı, yukarı doğru kalktıkça mavileşen gri duman bulutunun içinde kaybolmuştu. Sadece kafasının etrafı değil, kafasının içi de dumanla kaplanmıştı sanki. Kendini tamamen dış dünyaya kapatmış, kafasında haylaz çocuklar gibi kaçışıp duran sözcükleri kovalıyordu. Güçlükle bulup getirdiği sözcükler ise hizaya girmemekte inat ediyorlardı. Bunların yerine bir takımdaki savaşçılar olsa, kendisine bu kadar güçlük çıkarmayacakları kesindi. Kısa sürede hepsinin düzene girip, karşısında çakı gibi dikileceklerinden emindi. Ama sözcükler öyle değildi işte. Onların apayrı bir huyu vardı. Bunu anlayamıyordu bir türlü. Anlamak da istemiyordu doğrusu. Kafası iyice şişmeye başlayınca, kalem defteri bırakıp ayağa kalktı. Tam kafalık, demli bir çay, iyi gelir diye düşünüyordu. Mutfakçıya doğru yürüdüğü sırada aşağıdan Xalit'ın geldiğini gördü. Bu iyi miydi, kötü müydü bi-

lemiyordu. Ama damarlarında cızırtıya benzer sesler çıkaran bir kıvılcımlanmanın oluştuğunu çok iyi hissetmişti. Xalıt'ın yanına varınca, yapabildikçe ona neşeli görünmeye çalışıyordu. Xalıt'a her türlü kuşkudan uzak, derin bir sevgi besliyordu. Ama her nedense onun denetiminde ya da uzak da olsa sorumluluk alanında çalışırken, sürekli eksik kaldığını hissettiren bir duygu taşıyordu kendi içinde.

Xalıt'ın mevzi çalışması hakkındaki soruları gecikmemişti. O "mevzileri dün bitirdik," diye cevap verince, Xalıt'ın gözleri sevinçle parladı. Bölüğün işini bu kadar erken bitireceğini beklemiyordu anlaşılan. Yüzündeki ter tanecikleri şişmeye devam ediyordu hâlâ. Dinlenip terinin kurumasını beklemedi. Yarıladığı çay bardağını yere bırakıp, Şervan'a, "Kalk gidelim," dedi sabırsızlıkla. Şervan ayağa kalkarken: "Heval yemek hazırdır, isterseniz yemek yiyin, öyle gidelim," dedi. O ise: "Şu an aç değilim, geldikten sonra..." diye cevap verdi. Mevzilerin bulunduğu karşı sırta doğru hareketlenirken, kendini hızla toparlayıp onlara yetişen genç korumasına: "Sen kal, biraz dinlen" dedi. Koruması onunla yollara düşerken neredeyse hep koşu halindeydi. Bu sebeple kendisinden daha fazla yoruluyordu. O, kendi yorgunluğunu, önünde duran hedeflere bağladığı düşüncelerin içinde eritiyordu. Ama bedeni gibi ruhu da nazik olan korumasının henüz bunu yapmaya gücü yetmiyordu. Xalıt ona kal derken, dinlenmeye duyduğu ihtiyacı gözetmişti.

Mevziler hakkındaki merak, Xalıt'ın adımlarına hız katmıştı. Şervan ise onun mevzilere ilişkin söyleyeceklerini merak ediyordu. İlk mevzilere ulaştıklarında Şervan'ın merakı doruğa yükselmişti. Xalıt dördüncü mevziyi de sesini çıkarmadan geçti. Mevzileri dikkatle kontrol ederken, Şervan onun sesini bir türlü duyamadığından, yüz hatlarına yansıyan ifadeyi yakalamaya çalışıyordu. Ulaştığı beşinci mevzinin duvarı üzerinde durma sabrını göstermedi bu kez. İçine atlayıp, usulca duvarı yoklamaya çalıştı önce. Sağlam görünmeyen taşları elemekle yetinmedi. Onları yıkmak ister gibi salladı. Sonra üzerine mermi yağıyormuş gibi birden yere çöktü. Kalkıp tekrar çöktü. Sonunda dayanamadı. Ayağını duvarın alt taşına dayayıp ön cepheden duvarın büyük bölümünü yıkmaya başladı. Mevzinin dışına çıkınca, cebinden

hırsla bir sigara çıkardı. Ayakları yere çivilenmiş gibiydi. Deprenmeden gözünü boşluğun sonsuzluğuna dikmişti. Duygularına öfkenin hâkim olmaması için kendisiyle bir boğuşmayı yaşıyordu. "Neden böyle yapıyorlar bunlar, dertleri nedir? Ne istiyorlar? Hiç biri de akılsız görünmüyor oysa. Hepsi de benden daha zeki. Bütün suç ben de mi yoksa? Ben mi iyi anlatıp, kavratmadım onlara?" Xalit, kendine bu türden sorular sormaya devam ederken, ondan bir saniye dahi gözlerini ayırmayan Şervan, büyük bir sabırsızlıkla onun ağzından dışarı çıkacak bir sözü bekliyordu. Xalit onun içindeki merakı, o an fark etmiş gibi, "Daha bakmadığımız diğer mevziler de böyle mi?" diye sorunca o, doğrudan verecek bir cevap bulamadı. "Bunlar daha mı iyi, yoksa daha mı kötü, ya da hepsi de birbirine benzer, aralarında bir fark yok mu..." demeliydi, bilemiyordu. Onun zamanında bulamadığı cevap Xalit'i şaşırtmadı. Böyle olunca, ona yeni bir soru sorma gereği duymadı. "Bakalım hele, diğerleri nasıl olmuş," deyip yukarı doğru hareketlendi. Bu Şervan için rahat bir soluk oldu. Ama işlerin pek de iyi gitmediğini anlamıştı artık. Yukarıdaki mevzilerin görece sağlamlığı, onları Xalit'in gözünde diğerlerinden farklı kılmaya yetmedi. Durdukları son mevzinin üzerinde Şervan'ı karşısına aldı. "Siz Önderliği gerçekten seviyor musunuz?" diye sordu. Şervan tekrar bir şaşkınlık yaşadı. Fakat şaşkınlığını hafiften gülümseyerek yenmeye çalıştı:

"Kusura bakmayın heval, ama ne dediğinizi tam anlayamadım."

Xalit onun sıkışmışlığına aldırmadan, yeniden sordu:

"Sana, Önderliği seviyor musunuz dedim."

"Heval bağışlayın ama dediklerinizi anlayamıyorum gerçekten."

"Ne sorduğum gayet açık değil mi?"

"Bu çok ağır bir şey ama..."

"Senden bir cevap bekliyorum hâlâ."

"Heval bunu söylemeye dahi gerek yok, siz de çok iyi biliyorsunuz ki, Önderlik bizim için tartışma konusu bile edilemez. Ondan başka kim bizi tutabilir burada?"

"O zaman savaşa da inancınız var demek?"

"Buna kuşkumuz yok ve en büyük savaş gerekçemiz de Önderliktir."

"Savaşmak dışında onun özgürlüğünü sağlayacak bir yol var mı peki?"

"Hayır, başka bir yolu yok bunun."

"Tek yol buysa, hazırlanmadan nasıl yapacaksınız bu savaşı o zaman?"

"Haklısınız heval, hazırlanmadan olmaz."

"Hiç saklamayın, burada savaş olur diye bir inancınız var mı?"

"Ben olabilir diye düşünüyorum."

"Sadece sen değil, bölüğün bütün yönetimi de inanıyor mu buna?"

"Heval eksikler olabilir, ama bence onlar da inanıyor."

"Madem ki herkes inanıyor, peki niçin böyle yaptınız bu mevzileri?"

"Bilemiyorum ama kimin elinden ne geldiyse yapmaktan çekinmedi."

"Evet, yaptınız, üstelik çok hızlı da yaptınız. Ama bütün yaptıklarınız suya düştü şimdi. Söyleyin bana, emeğinizin suya düşmesi hoşunuza gider mi?"

"Hayır, kesinlikle!"

"Daha baştan itibaren, bu mevzilerin nasıl yapılacağını göstermedim mi sizlere?"

"Doğrudur heval, gösterdiniz."

"Hızlı yaptınız ama kendinize göre yaptınız. Savaşa inanarak yapmadınız. Bu mevzilerin hangisi savaş mevzisidir? Ne düşmanı vuracağın, ne de kendini koruyacağın bir mevziye, bu savaş mevzisidir diyebilir misin?"

"Diyemeyiz heval."

"Savaşa bir yararı yoksa ne diye yapıyoruz bu mevzileri o zaman? Sadece sizi yormak için mi önünüze koyduk bu görevi? İsteseniz bile bu mevzilerde savaşma görevini verebilir miyiz size? Hayır, bunu bizden beklemeyin. Birbirimizi uğraştırmaya da gerek yok. Hoş olmaz belki, ama bu mevzileri bir an evvel yıkın gitsin. Bir tek mevziyi bile bırakmayın. Çünkü bu mevzilerin hepsi de bu haliyle bizim için sadece birer tuzak. Savaşçı, kendi eliyle kendi tuzağını kurarsa, düşmana gerek kalır mı hiç? Yeniden yapacaksak eğer,

bunlar gerçek mevzi olmalı. Toplayalım bölüğü onlara da söyleyelim bunu. Buna yoksanız eğer, onu da açık açık söyleyin bize."

Şervan dilini yutmuş gibiydi. İçinde yıkımları yaratan fırtınalar estiği halde sesini çıkarmayı başaramıyordu. Kalkıp kampa doğru hareket ettiklerinde, Xalıt'ın yeni sorularıyla karşılaştı. Ne denli uğraştıysa da tek bir soruya bile yanıt verecek güç bulamadı kendinde. Kampa ulaşmakla Xalıt'ın bombardımanından kurtulmayacaktı elbette. Asıl bombardıman toplandıklarında başlayacaktı çünkü. Bedran gittiği banyodan hâlâ dönmüş değildi. Beklemekle onun daha da gecikeceğini görünce Xalıt, Şervan'a, "bir arkadaşı gönderin, çağırsın onu. Agit arkadaşa da çağrı yapın, acil gelsin," dedi. Şervan başka birini göndermek yerine kendisi gitti. Kampın altındaki koruluğa vardığında, Bedran'ın geldiğini gördü. Tekrar geri dönmek yerine, onun gelip kendisine ulaşmasını bekledi. Bedran onun yanına varınca, olanları önceden hissetmiş gibi sordu:

"Kimse gelmiş mi?"

"Gelenler seni bekliyor zaten."

"Ne oldu, kimdir gelen?"

"Xalıt heval gelmiş."

"Ya, öyle mi? Çoktan gelmiş mi?"

"Öğleden önce geldi."

"Bir şey söyledi mi peki?"

"Hem de çok şey söyledi."

"Ne dedi?"

"Onunla birlikte mevzileri kontrol etmeye gittik."

"Êê beğendi mi mevzileri?"

"Beğenmek mi?"

"Beğenmedi mi yani?"

"Bir tekini bile."

"Yukarıdakileri de mi?"

"Ne yukarıdakileri, ne de aşağıdakileri. Sadece beğenmemekle kalsa o da iyi. Hepsini yıkın dedi."

"Ne? Sen şaka mı yapıyorsun yoksa?"

"Gel gidelim hele, en iyisi her şeyi kendisinden dinle."

Bedran bunun bir şaka olmadığını anlayınca, başına yıldırım çarpmış gibi oldu. Midesine aniden zehir gibi bir ağrı indi. Gözleri kararıyor, içinden yürümek, hatta adım atmak dahi gelmiyordu.

KURÊ JARO

Sayısı her geçen gün artırılan askeri birliklerin konuşlandığı kuzey sınırlarına bakan yüksek tepelerde, gerilla kuvvetlerinin hazırlıkları devam ederken, merkez karargahı Şırnak'ta bulunan 23. Jandarma Sınır Tümen Tomutanlığı, Çukurca 3. Sınır Jandarma Alay Taktik Komutanlığı ve Hakkâri Dağ Komando Tugayı'na bağlı keşif timleri, Güney'in arka hatlarında iki aydan bu yana sürdürdükleri keşif ve istihbarat faaliyetlerine yeni bir ivme kazandırmışlardı. Bu timlere, doğrudan Diyarbakır 7. Kolordu Komutanlığı'na bağlı yeni timler de katılmıştı. Bunların arazideki öncülüğünü; PKK gerillalarına olduğu kadar, 'Güney Kürtleri'ne karşı da yıllardır bir tehdit gücü olarak sürekli hazır tutulan Amediyê, Kanimasi ve Dêrelok'taki özel birliklere bağlı istihbarat timleri yapıyordu. Bu istihbarat birimleri tarafından sınıra yakın 'Güney Kürtleri' arasında çok yaygın bir ajan ağı kurulmuştu. Yedi yaşındaki çocuktan, yetmiş yaşındaki ihtiyara kadar yüzlerce insanı bu ağın içine almışlardı. Güney hattından kendilerinin kolaylıkla sızamadığı gerilla alanlarına, ağlarına taktıkları bu insanları, avcı, oduncu, bahçeci, arıcı, tatilci kılıklarında gönderiyorlardı. Bunlara günlük olarak gerilla ile bağlantıda olan erzak taşıyıcılar da dâhildi. Ama getirdikleri yoğun bilgiyi çokça kullanmalarına karşın, kaypak yapıları gereği her an ne halt edeceklerini bilemediklerinden, onlara pek güven duymuyorlardı.

Üzerinde çalıştıkları yeni savaş planı, güvendikleri kesin bilgilere ihtiyaç duyuyordu. Bilhassa anında kullanılmak üzere 'sıcak bilgi'ye çok önem veriyorlardı artık. Bu sıcak bilginin sıradan köylü ajanlarla sağlanması mümkün değildi. Özel operasyonlar gerçekleştirmek maksadıyla gerilla saflarına sızdırdıkları ajanların büyük

bir kısmı yakayı ele vermiş, bilgi akışını sağlamak üzere kalanlar da kapıldıkları korku sebebiyle fırsat buldukları en uygun zamanlarda kaçmaya çalışıyorlardı. Dolayısıyla bunlardan da bir beklentileri kalmamıştı artık. İş başa düşmüştü. Somut ve kullanılabilir bilgi, önceki dönemlerden çok daha yoğun kullanılan keşif timleriyle mümkün olacaktı.

Bu timlere üç ay evvel takviye olmuş 7. Kolordu Komutanlığı'na bağlı timin başındaki üsteğmen oldukça cesur görünüyordu. Çok riskli diye bakılan gerillanın denetimindeki araziye son derece adapte olmuş gibiydi. Güney cephesinden, gerillanın denetimsiz bıraktığı en zayıf noktaları, daha gelir gelmez tespit etmişti. Şimdi rahat çalışabildiği bu noktaları kullanıyordu. Üzerinde paçavraya dönmüş köylü kıyafetleri vardı. Biri teğmen, biri de astsubay olan diğer iki asker de onun gibi giyinmişlerdi. Kendisi katı Türk milliyetçisi geçinen bir Erzurum Kürdüydü. Kürtçe konuşma konusunda bir problemi yoktu. Bu nedenle kışlanın dışına çıkarken de, arazide dolaşırken de rahat görünüyordu. Şu an kaldıkları yerde de rahat tavırlarını sürdürmeye devam ediyordu. Konumlandıkları nokta araziye hâkim, etrafı keskin kayalıklar ve ağaçlarla çevrili, gizlenmeye elverişli bir noktaydı. Durdukları yerden gerilla noktalarını, bir teleskop büyüklüğündeki dürbünle keşfediyorlardı. Vadinin yeşil düzlüklerinde, mangaların etrafında köy yolları gibi açılmış geniş patikalarda çok rahat hareket eden gerillaları, yanlarındaymış gibi görüyorlardı. İzlemekle yetinmiyorlardı elbette. Ellerinde teknolojinin son ürünü biri dürbünlü iki kamera, üç tane de dijital resim makinesi vardı. Bunlarla tespit edip, hedefe dâhil ettikleri noktaların resim ve görüntülerini çekiyor, ardından çektikleri bu resim ve görüntüleri iki el büyüklüğündeki bilgisayara yükleyerek, uydu bağlantısı vasıtasıyla anında, sınır hattında yeni kurulmuş bilgi merkezine ulaştırıyorlardı. Koordinatlar da belirlendikten sonra iş, sınırın sıfır noktasında son hazırlıklarını yapmış topçu bataryalarına kalıyordu.

Güneş, Kurê Jaro zirvesinin orta yerinden sert bir dalgayla yükselişe geçtiği sarp uçurumların üzerinde duruyordu. Vadiye günün

en yüksek sıcaklığı hâkim olmuştu. Fakat yakıcı, bunaltan bir sıcaklık değildi bu. İnsanın tenini okşadıkça içine bir gevşeklik, uyuşukluk salan tatlı bir sıcaklıktı. Bu vakitte işi olmayan gerillaların birçoğu mangalarında dinlenmeye çekilmiş, bir kısmı da çardakların ve gür yapraklı yüksek ağaçların gölgesi altında sohbet edip, keyifle çaylarını yudumluyorlardı. Onların hemen karşısındaki sırtın göbeğinde duran keşif timi ise, son koordinatları verip, elleri kulaklarında, sabırsızlıkla belirlenmiş dakikanın gelmesini bekliyorlardı. Ve o dakika gelip çatınca, parmaklarını iyice kulaklarına tıkamaya başladılar. Tam da o anda vadi büyük bir gürültüyle sarsıldı. İlk gürültüyü peş peşe yenileri izledi. Birden neye uğradığını şaşıran gerillaların büyük çoğunluğu, en yakın tünellere ve korunaklı yerlere kaçıştılar. Kaçmayı gururlarına yedirmeyen gerillalar ise, yerlerinden bir adım dahi kımıldama gereğini duymamışlardı. Ortalık yeniden sakinleştiğinde, saklandıkları yerlerden çıkıp gelenlerle, yaşanan bir eğlenceymiş gibi alayla karışık şakalaşmaya başlamışlardı.

Uzun yıllardan sonra vadi, böyle bir gürültüyle ilk kez karşılaşıyordu. Gerillayı yerinde ruhsal olarak yıpratmanın başlangıç hamlesiydi bu. Kırk kilometre menzilli 105 ve 203 mm. çaplarındaki obüs toplarıyla zamanı kısa tutulan ani bir baskın yapılmıştı. Ama obüslerden hiç biri hedefini tutturamamış ve bu türden bir saldırıyı beklemeyen gerillalar, her hangi bir zarar görmemişti. Bir heyecan dalgası yaratmak dışında düşünülen neticenin alınmadığını yukarıdaki keşifçiler gözleriyle görüyordu. Sorun, verdikleri koordinatlardan mıydı, yoksa topçuların beceriksizliğinden mi, bunu bilemiyorlardı henüz.

Takip eden diğer gün ve gecelerin farklı zamanlarında yapılan top atışları artarak devam etti. Böylelikle yıllardır sınır boylarına hâkim olan sükûnet bozulmuş oldu. Asıl büyük saldırı, bir gece yarısından sonra gerçekleşti. Xakurkê'den Haftanin'e kadar, gerilla kuvvetlerinin konumlandığı yüzlerce kilometre uzunluğundaki bütün bir sınır hattına karşı, o güne dek bu bölgede benzerine rastlanmayan çok ağır bir bombardıman başlatıldı. Aynı saatte başlayan bombardıman tek bir emirle ve eşgüdüm içerisinde yapılı-

yordu. Bombardımanı bir gün evvel Şırnak'a gelmiş ordunun iki numaralı ismi Kara Kuvvetleri Komutanı koordine ediyordu. Sınır hattındaki dağlara adeta göklerden yıldırımlar yağıyordu. Bombardımanın insanı dehşete düşüren korkunç gürültüsü, sınırdan onlarca kilometre uzaklıktaki güney köylerine ve kasabalarına ulaşıyordu. Havanlar ve obüslerle yetinilmemişti bu kez. Yarım tonluk füzeler ve görünürde dünyanın her yerinde yasak kılınmış misket bombaları da atılıyordu. Bu misket bombaları yalnızca gerilla kamplarına atılmıyordu. Gerillanın kullanabileceğini düşündükleri bütün alanlara yağdırılıyordu. Bununla her tarafı bir ölüm bölgesine çevirmeye çalışıyorlardı.

Gerilla bu saldırıdan da herhangi bir zarar görmeden çıkmıştı sabaha. Gelen diğer gün ve gecelerde benzerleri devam eden saldırılara bütün gerillalar alışmaya başlamıştı artık. Konumlarında köklü değişikliklere gitmeseler bile benzer hallere karşı tedbirlerini almazlık etmiyorlardı. Arazinin her tarafına düşüp dağılan misketler başta yanaşılmaz bir tehlike gibi görülmüştü. Özel eğitilmiş kuvvetlerin harekete geçirilmesiyle bu tehlike kısa sürede ortadan kaldırılmış, hatta bu tehlikeli silahı kullanma emrini verenlerin hiç de tahmin etmedikleri askeri bir kazanca dönüştürülmüştü. Düşüp patlamayan obüs ve havanların tonlarca TNT'si çıkarılmaya başlanıyor, ölüm saçmaya hazır minik misketler çok tesirli birer el bombasına dönüştürülüyordu. Üstelik dönüştürülen bu el bombaları, oldukça hafif olmalarından ötürü gerillaların elinde bulunanlardan daha kullanışlı sayılıyordu.

Top atışlarının sağladığı fayda yeni savaş tekniklerinin icat edilmesiyle sınırlı kalmamıştı. Adım adım gerillayı gerilla olmaktan çıkaran yerleşik düzen eğiliminin çatırdamasına da yol açmıştı. Gerillayı kızgın savaş şartlarına göre hazırlamaya çalışan komutanlar için bu ele geçirilmiş daha büyük bir silahtı. Bundan böyle gerillayı, gerilla düzenine yakınlaştırmak, uzun süren savaş barış ikileminin belirsiz durgunluğunda esmeye başlayan yerleşik düzen havasının askeri yaşamı içten bozan, gevşeten, ruhu öldürüp, kafayı dağıtan zehirleyici etkisini kırmak, eskisi kadar zor olmayacaktı. Yakıcı savaş

topu yere düştükten sonra, kimse buna savaş değildir diyemeyecekti, demeye kalkışsa bile derhal cevabını bulmaktan kurtulamayacaktı artık.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Şikefta Birîndaran zirvesinde çalışma düzeni iyice oturmaya başlamıştı. İlk dönemlerde çalışma ruhunu sakatlayan, işi savsaklayıp geriye itenler kısmen de olsa geri adım atmak zorunda kalmışlardı. Xalıt, başlamış sayılan savaşın nasıl gelişeceğini söylemekle yetinmiyordu. Buna karşı durma şeklini kurduğu gerçek oyunun orta yerine dalarak gösteriyordu. Sözcüklerinden adeta ter damlıyordu. Elleri, ayakları ve parmaklarının her hareketi keskin zekâdan doğan birer sözcüğe dönüşüyordu. Durmak nedir bilmeden çalışan gerillalar ona bakınca, bedenlerine çöken yorgunluğa aldırış etmiyorlardı. Güneş, batı ufkunda kocaman bir ateş topu gibi yanıyor, usul usul kızıllaştırdığı ince bulut tabakasının içine gömülüyordu. İşi bırakma saati çoktan geçtiği halde kimse "İşi bırakıp yemeğe gidelim," demiyordu. Herkes önce Xalıt'ın işi bırakmasını bekliyordu.

Xalıt, eline aldığı ağır hiltiyle, gerçekleştirdikleri son patlamadan kalan kaya parçasını hırsla kırmaya çalışıyordu. Onun için gün aydınlığından doğan her an, kazanılmaya sunulmuş zaman demekti. Zaman karanlığa doğru akıp giden su gibiydi. Onu durdurmak, sonsuza dek bir yerde biriktirmek mümkün değildi. Her şey uzağı gören ve şaşmayan kafaya, diri ruha ve zamana zamanında dokunmayı bilen becerikli ellere bağlıydı. Zamanın keşfedilmiş veya edilmemiş bütün sırları çalışmakta gizliydi. Doğru çalışmak, günün aydınlığına verilmiş hak, hak olanı kendine ait kılmaktı. Karanlık aydınlığın son parçacıklarını da yutunca, Xalıt elindeki hiltiyi bırakmak zorunda kaldı. İşe son verip mangaya doğru giderken kafasında çalışma süresini daha da arttırmak vardı. "Gün yetmiyorsa geceyi de eklemek gerekir," diye düşünüyordu. Birkaç güne varmaz ay ışığı doğmaya

başlayacaktı. Ay ışığında çalışma fena bir fikir sayılmazdı. Bu fikir evvelki akşam aklına doğmuştu. Bunun gerçek dışı hiçbir yanını görmüyordu. Aksine akla en yatkın fikir diye bakıyordu. Düşmanın konumlandığı tepelere bakan yamaçlardaki mevziler, yalnızca gece çalışarak yapılabilirdi. Başka türlüsü düşmanın görmesine sebep olurdu ki, bu çok tehlikeliydi ve altından kalkılamayacak sonuçlar doğurabilirdi. Böyle bir risk göze alınamayacağına göre, ellerinde kalan tek seçenek gece çalışmasıydı. Genç savaşçıların buna hayır demeyeceğini biliyordu. Bilakis ayın sarı aydınlığında çalışmak onlara daha eğlenceli gelebilirdi. Tabur komutanlarının da buna "evet" diyeceğinden kuşku duymuyordu. Yemekten sonra Tabur Komutanı Serbest, bölük komutanları Cahit ile Cihan'ı yanına çağırıp konuyu onlara açtı. Her üçü de onun bu yeni fikrine çoktan razı olmuş gibiydi. Serbest, konu hakkındaki fikrini daha da ileri götürdü. Ama şaka yapıyormuş gibi bir kaygısını belirtmekten de geri duramadı:

"Arkadaşlara ağır gelmez mi? Ya sonra isyana kalkarlarsa?"

"Ben de sana soruyorum hevalê Serbest, bunun başka bir yolu var mı?"

Tam da o esnada gürültüsüyle kulakları sağır eden bir obüs güllesi, karşılarındaki uçurumların kayalıklarında patladı. Aradan daha bir saniye bile geçmeden atılan ikinci obüsün güllesi şiddetli bir vınlamayla gelip üzerlerinden geçti. Serbest'in gecikmiş yanıtı, üzerlerinden uçan gülenin hemen ardından geldi:

"Yoktur hevalê Xalıt, bunun başka bir yolu yoktur!.."

"Vay! Gözünü seveyim bu güllelerin..."

Bir birine takılıp gülüşmeye başladılar. Serbest'in her koşulda havayı eğlenceye çevirecek güçlü bir yeteneği vardı. İşler kötüye gidip sarpa sardığında, altından kalkılamayacak denli ağırlaştığında bile karamsarlığa düşmüyordu. İstese dahi kızmayı, öfkelenmeyi, birilerini terslemeyi, kırmayı beceremiyordu. İçinde büyümemiş, belki de hiç büyümeyecek bir çocuk vardı ki, hayatın her anına coşarak dalıyordu. Obüsler, katyuşalar, havanlar Zap'ın öbür yanına, Dola Şivê'ye, karşı yamaçlara, Şikefta Birîndaran zirvesinin altındaki düzlük ve patikalara art arda düşmeye devam ediyordu. Üzer-

lerinde uçuşan gülleler, patlama sesleri onların tartışmasına yeni bir heyecan getirmişti. Oturdukları yer korunaklıydı. Tepedeki diğer gerillalar da tünellere girmiş, neşeli sohbetlere dalmışlardı. Her taraf top yağmuru altında bırakılırken, oraya tek bir gülle dahi düşmüyordu. Bunun çok özel sebepleri vardı. Top atışları başladığı günden beri Xalıt hep bunun altındaki asıl gayeyi anlamaya çalışmıştı. Bu tepenin beklenmedik bir zamanda çok ani bir şok dalgasıyla düşürülmek isteneceğinden şüphesi kalmamıştı. Buna hazırlıksız yakalanmak kendisinin en büyük hatası olacaktı. Kendi hatasının ise hareketi derinden etkileyecek bir sonucu vardı ki, bunu düşünmek bile ürkütücü geliyordu ona.

Şok dalgasının uygulanış şeklini ve zamanını şimdiden kestirmek olanaklı değildi. Kimyasal silahlar mı, yıkıcı sonuçlar doğuracak ağır bir bombardımanla mı, yoksa bombardıman eşliğinde havadan indirmelerle mi gerçekleşecekti bu? Bunu bilebilmek planlayıcıların yalnızca hazırlıklarını değil, kafalarının içinden geçenleri de bilmeyi gerektirirdi. Benzeri görülmemiş bir bombardımanla birlikte, sayısı çok yüksek tutulan profesyonel kuvvetlerin katıldığı bir kara baskını da gerçekleşebilirdi. Şekli her ne olursa olsun, bir şok dalgasının uygulanacağı kesindi onun için.

Daha başında olunan yeni yüz yıl savaşlarının karakteri böyleydi çünkü. Önce şokun uygulanacağı merkez noktalar tespit edilir. Merkez noktanın etrafına çok geniş bir çember atılarak, merkezden doğrudan etkilenen bütün sahâlâr kuşatma altında bırakılır. Kuşatma çemberinin içinde durmadan yeni kuşatma çemberleri oluşturulur. Her kuşatma çemberi üzerinde yaygınca gölge hedefler dikilmeye başlanır. Böylelikle çemberler hile, oyun ve tuzaklarla doldurulur. Çemberler üzerinde yürütülen savaş, çoğu kez asıl savaşlar değildir, merkezin etkisini kırma ve adım adım merkeze yakınlaşma savaşlarıdır. Merkezin dikkatleri geniş çemberler üzerinde yürütülen savaşlara çekilirken, sezdirilmeden merkezin tepesine yanaşılır. Tam da bu zamanda neredeyse gerçek savaştan daha gerçek görünen bir sanal savaş başlatılır. Bununla dikkatler dağıtılıp, beyin ve ruh felç edilmeye çalışılır. Çoktan kazanılmış bir

zafer havası estirilerek, düşman tamamen çaresizlik içerisinde bırakılır. Şokun bütün şiddetiyle etkisini göstereceği vakit gelmiştir artık. Merkezin üzerinde uygulanan şok adeta bir deprem gücünde gerçekleştirilir. Düşünülen netice doğmuşsa eğer, kuşatma altındaki diğer sahâlâr, merkeze uygulanan şokun artçı dalgalarıyla düşürülür.

Son zamanlarda gerçekleşen savaşların çoğu bu şekilde cereyan etmişti. Xalıt buna, "Merkez şok savaşları," diyordu. Bu savaş türü gücünü akıl almaz düzeylere varan savaş teknolojisinden alıyordu. Savaş tekniği depremli bir savaş çağını başlatmıştı. Bu savaş türüne hazırlıklı olmayan hiçbir kuvvetin kendini ayakta tutma şansı yok gibiydi. PKK'nin şimdiye kadar gösterdiği başarı buna hazırlıklı olduğunu gösteriyordu. Önderlerinin esir alınmasından sonra art arda uygulanan bütün şoklar başarısız kılınmıştı. Uygulanacak son şokun atlatılması da tamamen kendilerine bağlıydı. Yapılacak tek bir hata bile her şeyi alt üst etmeye yeterdi. Xalıt "Tek çare, dürüstçe çok düşünüp, çok çalışmaktır," diyordu. Şokları atlatmanın yolu çok çalışmaktan geçiyordu. Düşmanın sayı üstünlüğüne, onun depremler yaratan teknik gücüne karşı başka türlü durulamazdı. Bir kişi gerekirse on kişiden daha fazla çalışmalıydı. Çalışmak yorabilirdi belki, ama öldürmeyeceği kesindi. "Kürt insanı ömrü boyunca hep başkaları için çalıştı. Biraz da kendisi için çalışsa dünya mı yıkılır sanki? Kaldı ki bunların hepsi de ölümü bile göze alarak kendisi için çalışmaya gelmişlerdir. O halde neden çalışmazlık etsinler," diye geçiriyordu içinden. Havan atışları durunca, ertesi günün planlamasını yapıp yatma yerine gittiler.

Xalıt sabah kalkıp aşağıya gitmek üzereyken yanına, tepenin çok çalışkan gerillalarından biri olan Şıvan'ı çağırdı. Şıvan bölük komutanı düzeyinde olduğu halde bir timin başında duruyordu. Şimdiye kadar neden böyle tutuluyorum diye tek bir defa dahi itirazda bulunmuş değildi. Xalıt, bir süredir onu Şehit Rüstem Taburu'na göndermeyi düşünüyordu. Şıvan da gitmekten yana isteğini daha önce bildirmişti. Şehit Rüstem Taburu cephenin ön taburuydu. Sınıra çok yakın mesafede duruyordu. Bir yandan savaş hazırlığını yaparken, bir yandan da sınır üzerindeki askeri hareketliliği sürekli

kontrol altında tutmaya çalışıyordu. Taburun Şıvan gibi tecrübeli ve çalışkan birine ihtiyacı vardı. Şıvan, Amed ve Erzurum eyaletlerinde gerillacılık yapmıştı. Savaş deneyimini o eyaletlerin zor şartlarında edinmişti. Xalit onu ön cephe taburuna gönderirken, onun bu niteliklerini göz önünde bulunduruyordu. Burada gösterdiği çalışma şevkini gideceği taburda da göstermesini istedi ondan.

Onu gönderdikten sonra yanına istihkâmcı gerillayı çağırdı. İstihkâmcı gerilla önceki gün ona, kullandıkları patlayıcının bitmek üzere olduğunu söylemişti. Merkez cephanesinde bulunan patlayıcı miktarı ne denli çok olursa olsun, yine de karşılanması her zaman temel problemlerden biriydi. Demir, çimento, benzin ve diğer malzemelerin karşılanmasında pek bir sorun yoktu. Ama patlayıcı, bilhassa TNT söz konusu olunca, sorun kendiliğinden oluşuyor gibiydi. Doğrudan düşmana karşı kullanılmak üzere bulundurulan patlayıcının mevziye, kanala, tünele harcanması karargah komutanlarının içini derinden acıtıyordu. Xalit onlara patlayıcı listesinin onaylanması için her gittiğinde, içinde sıkıntıya yol açan iğneleyici yeni laflarla karşılaşmadan geri dönmüyordu. Bu kez de hangi laflar kulaklarını yemeye gelecekti, bunu bilemiyordu henüz. Ama onun sıkıntısı daha şimdiden oluşmaya başlamıştı bile. İstihkâmcı gerillaya; "Mağaranın tümden bitirilmesi için daha ne kadar gereklidir?" diye sordu. İstihkâmcı gerilla: "Otuz kilodan aşağısı yetmez," dedi.

Gördüğü iş yanında bir kuşgözü bile olmazdı bu kadarlık TNT. Bir ton, iki ton, beş ton dahi çok büyük bir miktar değildi böyle bir iş için. Ne var ki her komutan kendisiyle aynı fikri paylaşmıyordu. Ferman bile çarçur edilmesin diye "azar azar verilmeli" diyordu. Her defasında azar azar almak yerine, bir defada bütün ihtiyacı karşılayacak kadar almak, başını hiç de küçük olmayan bir dertten kurtarmış olacaktı. Bu istek gerçekleşmeyeceğine göre, uğraşını vermek de boşunaydı. Azar azar almak göze batmayan artık bir masraf olsa da, bunu değiştirmeye kalkışmayacaktı artık. İstihkâmcı gerilla yanından gidince, karargahta bu kez tartışma konusu yapacağı düşman keşifçileri aklına geldi. Kendi arazilerinde Türk Ordusu'na ait keşifçi timlerin olabileceğini daha bombardı-

manın başladığı ilk günlerden beri düşünüyordu. Bir ara Ferman da arazide düşman keşifçilerinin olabileceğini, bu konuda kendilerine bazı bilgilerin geldiğini söylemişti. İşlerin yoğunluğundan ötürü bunun üzerinde durma fırsatını yeterince bulamamıştı. Kendini aşağıya doğru bırakırken, oralarda olmaları yüksek olasılık olan karşı yamaçlara bakarak, keşifçilerin konumlandıkları yerleri tahmin etmeye çalışıyordu. Karşı yamaçlarda olduğu tahmin edilen keşif grubuna karşı bir operasyon yapmak, alınacak sonuç bakımından şüpheli sayılırdı. Sabırlı ve gizli hareket ederek, gittikçe o arazinin tümünü kontrol altına alacak küçük birkaç timin çıkarılması daha uygun görünüyordu kendisine.

Şikefta Birîndaran zirvesinden Karker Boğazı'na doğru inen sırtta bir anıt gibi dikili duran delik taşı geçip boğazın başına ulaşınca, katırlarla su çeken grupla karşılaştı. Tepeden daha sabahın alacakaranlığında inmişti grup. Çektikleri su, tepede çalışan gerillaların su ihtiyacını karşılamak için değildi sadece. O suyun büyük kısmı mevzi ve kanal yapımında kullanılan beton için taşınıyordu. Su için her gün üç grup çıkarılıyordu. Her grup bir sefer yapıyordu. Her sefer üç dört saatlik zamana mal oluyordu. Dik yamacı çıkıp tepenin başına ulaşmak, aylardır çalışan, katırların arkasında yürüyen bu gerillalar için çok sıradan bir iş haline gelmişti. Fakat katırlar birkaç gün içerisinde adeta kızgın güneşe tutulmuş buz parçaları gibi erimeye başlıyorlardı. Xalıt bir iki dakika onlara, bilhassa Zindan ve Agit Caf'a takılarak, ruhlarını ateşlemeye, yaptıkları işe daha da şevklendirmeye çalıştı. Zindan, kendisi gibi gerilla olan kardeşinin, Zagroslarda girdiği bir çatışmada vurulduğunu bilmiyordu daha. Xalıt kardeşinin vurulmasıyla ilgili ona bilgi vermek için uygun bir zaman kolluyordu. Onları geride bırakıp, yokuş aşağı hızla inerken de bu konuyu düşünüyordu. Kendisini geriden takip eden genç koruma tekrar koşuya kalkmak zorunda kalmıştı.

Son üç ayda üçüncü kez yer değiştiren Ana Karargah'ta katıldığı toplantı bu defa uzun sürmedi. Alanda olduklarına dair bilgi aldıkları Türk Ordusu'nun keşif timlerine karşı oluşturulacak karşı timler konusunu, yalnızca Ferman'ın yardımcısı Bedirxan'la tartıştı. Oluşturulacak timlerle ilgili onun düşüncesi de, kendi düşüncesin-

den farklı olmadı. Bu konuyu kendi aralarında kararlaştırdıktan sonra Xalıt, gülerek cebinden listeyi çıkardı. Listeyi onun eline uzatırken, "Gene çok düşünüp, bana sorun çıkarma," dedi. Şakacı bir mizaca sahip olan Bedırxan listeyi eline alınca, o da Xalıt gibi gülmekten alamadı kendini. Xalıt için lafını önceden hazırlamış gibiydi:

"Xalıt, vallahi bu gidişle partimizi iflasa sürükleyeceksin sen."

"Parti değerlerini koruma konusunda kimin eli daha sıkıdır herkes çok iyi bilir."

"Ama herkes bu sıkı elin nasıl da açılıverdiğini bilmiyor şu an."

"Haydi, haydi, zamanımı harcama, vur bir çizik o kâğıdın altına."

Bedırxan, listeyi imzalayıp onun eline uzatırken, tekrar takılmadan edemedi:

"Ya heval Xalıt, bu kadar masraf yapıyorsun, çalışıyorsun, emek harcıyorsun, ne bileyim dağları deliyorsun, ama korkarım sonunda da koruyamayacaksın orayı."

"Peki, korursam ne yapacaksın sen?"

"Ne istersen yaparım."

"Adını değiştirecek misin?"

"Evet değiştiririm."

"Söz mü?"

"Söz."

"Bak eğer ben adını değiştirtmezsem bana da Xalıt demesinler."

"Söz, ben adımı değiştiririm, yeter ki sen yap bunu."

"Tamam, anlaştık, erkek sözüdür bu."

"Evet, erkek sözü."

"Hayır devrimci erkeğin sözü."

"Tamam, devrimci erkeğin sözü."

Xalıt, ondan ayrılıp, cephaneye doğru yol alırken onu, değiştirttiği adıyla çağırdığı anı hayal ediyordu. Ve zamanı belirsiz uzaklardaki o an, bütün zamanlar ve mesafeleri şimşek hızıyla aşarak, birden önünde belirliveriyordu. Kafasında gerçekmiş gibi canlandırdığı o anı düşünürken, için için gülmekten alamıyordu kendini. Karargahın çıkışında kızı ve ona eşlik eden iki genç kadın gerillayla birlikte lojistiğe doğru yola koyulmuş Zeydin'le karşılaştı.

Zeydin, gerilla olan çocuklarını ziyaret etmek üzere, Colemêrg'den Zap'a üç gün önce gelmişti. Xalıt karargaha giderken onu görüp oldukça sıcak karşılamış, fakat onunla yeterince sohbet etme imkânını bulamamıştı. Onlara ulaşınca gayet samimi bir ses tonuyla, "merhaba Zeydin Amca nereye böyle?" diye sordu. Zeydin yaşça ondan pek büyük görünmediği halde yine de ona amca diye hitap etmişti.

"Valla Xalıt heval, gördüğün gibi, arkadaşlar önümüzü nereye verse biz de oraya gidiyoruz."

"Bak sana hemen bir tavsiyede bulunayım. En iyisi sen bu gençlere fazla güvenme, babamızdır, ihtiyardır demez, bu sıcakta perişan ederler seni."

"Valla ne yapalım, bu dönemde her şey onların elinde. İstesek de, istemesek de onlara uymaktan başka bir şansımız yok."

"Bakıyorum, gençler seni iyice etkileri altına almış bile, bravo valla."

Bu şekilde şakalaşıp, sohbet ederek bir süre birlikte yürüdüler. Zeydin geldiği şu üç gün içerisinde ömrünün en mutlu günlerini yaşamıştı. Karşılaştığı her gerilladan neredeyse aynı ilgiyi görmüştü. Bazen onların kendisine duyduğu bu sıcak ilgiye nasıl karşılık vereceğini bilemez oluyordu. Bu nedenle de sık sık onlara, "ben kızım ve oğlum için değil, asıl sizi görmek için geldim," diyordu. Oysa oğlunu da görmeyi ne kadar da çok istemişti. Ama oğlu Kuzey'e geçtiğinden bu mümkün olmamıştı. Böyle olunca oğlundan doğan boşluğu, oğlu yerine koyduğu diğer gerillalarda gideriyordu. Karşılaştığı her gerilla bu duyguyu ona fazlasıyla yaşatıyordu zaten. O da sadece oğlu gibi değil, kusursuz birer melek gibi bakıyordu onlara. Şimdi Xalıt'la yavaş yavaş yürüyerek sohbet ederken, onların gerçek birer melek olduklarına daha fazla inanıyor gibiydi. Yürüyüşlerinin yavaşlığı sebebiyle Xalıt, "Zeydin Amca, kusuruma bakma, acele etmeliyim," deyince bir an ne diyeceğini bilemedi. Onun hemen kendilerinden ayrılıp gitmesini istemediğini her halinden belli ediyordu. Ama gitme de diyemedi. Xalıt onunla vedalaşıp hızla yol alırken, o, Xalıt gözden yitip gidinceye dek hayran hayran bakan gözlerini ondan hiç ayırmadı.

Lojistik ve cephane yerinde adeta bir pazar havası yaşanıyordu. Kuzey güçlerinden, taburlardan, akademilerden, kurumlardan, tepelerden ikişer, üçer, dörder kişilik gruplar halinde gelen gerillalar, oraya akın etmişti. Yoldan gelip geçenler de şöyle bir uğramadan gitmemezlik edince, günün kalabalığı sıkça rastlandığı gibi beklenen seviyeye erkenden ulaşmıştı. Bu günkü kalabalığı arttıran sebeplerden biri de, et ve sebzenin gelmiş olmasıydı. Bu tür yerlerde böylesi günler, birbirini tanıyanlar için altın günlerdi. Bazıları birbirine duydukları arkadaşlık özlemini giderip iyi, güzel olan şeyleri konuşarak günün hakkını vermeye çalışırken, bazıları da eski yaşamlarından kalma alışkanlıklarının bir ürünü olan dedikoduyla tüketiyordu günü.

O günkü kalabalığın içinde bunalmış görünen lojistik komutanı elinde telsiziyle sağa sola talimatlar yağdırıyor, bir de kendine özgü o meşhur küfürlerinden birini savuruyordu. Lojistik komutanının sık rastlanılan hallerinden yalnızca biriydi bu. İşler zamanında yapılmadığında, ters gittiğinde, küçük ya da büyük bir problem çıktığında, bazen gizliden, bazen de hiç kimseye aldırmadan açıktan başvurduğu ilk silah, kimsenin pek duymadığı antika türünden bir küfür oluyordu. Zaman zaman savurduklarının yanında on sabunla yıkanmış gibi hayli temiz sayılan az önceki küfrünün sebebi, üç gün evvel götürülen birkaç katırın daha getirilmemiş olmasıydı. Sabahtan beri orada duran gruplardan bazıları gelecek o katırları bekliyordu.

Lojistikten birkaç yüz adım ötedeki cephane yerinde çıldırmış gibi bağırarak konuşan Arif'in sesi yükseliyordu. İki gerilla ona kir pas içinde kalmış, neredeyse yarı yarıya çürümüş üç dört silah getirmişti. Beyaz bir torbanın içine konulan bu haldeki silahlara bakınca, aklı adeta başından gitmişti. Her iki gerilla da birden neye uğradıklarını şaşırmış, Arif'in patlayışıyla donup kalarak, dillerini yutmuş gibi duruyorlardı. Arif'in onlara söylediklerinin sonu gelmeyecek gibiydi: "Kendi silahlarını çürüten bir gerillaya, kim gerilla diyebilir? Silahlarına böyle davranan bir gerilla gerillacılığı bıraksın, babasının evine gitsin, en azından bu halka bir zararı

olmaz. Halkını kurtarmak için dağa çıkmış, devrimin silahını eline almış, ama devrimin silahı onun elinde çürümeye başlamış, bu mudur gerillacılık? Ben olsam böylelerinin kıçına hiç düşünmeden tekmeyi basar, doğrudan babasının evine postalarım. Ne sanıyorsunuz siz, bu kadar ucuz mudur gerillacılık? Yanlış anlamayın heval, ben bunu sizin için söylemiyorum. Sizin elinize bu şekilde silahları verip gönderen yönetimlerinize söylüyorum. Siz de gidip bu söylediklerimi, kendi yönetimlerinize söyleyin. Silahları kir pas içinde bırakıyorsunuz, çürütüyorsunuz, ondan sonra da bana gönderip, cephaneye şu kadar silah teslim ettik diyorsunuz. Hiç olmazsa insan onları temizleyip bir yağ vurur. Bunu da yapmıyorsunuz. Siz cephaneyi, çürüttüğünüz silahların temizleme yeri mi sanıyorsunuz? Hiç değilse insan bunu yapmaktan utanır be! Nerde o utanacak yüz. Alın götürün bu silahları. Temizlemeden, paslarını sökmeden, yağlamadan getirmeyin buraya. Bakalım aklınız başınıza gelir mi" deyip öyle gönderdi onları.

Akılda en kusurlu olanlar bile ona deli Arif diyordu. O ise inatla deli aklına felsefenin çıngıraklarını takıyordu. Bu çıngıraklar, ona pek çok kimsenin göremediği, insan ruhunun da dâhil olduğu doğanın saklı gerçeklerinden şaşırtıcı mesajlar getiriyordu. Algının üst kabuğuna konan yanıltıcı bilgi parçacıkları dağıldıkça, iç görünün bilinmez sırlara giden uzun yolları ışıklanmaya başlıyordu. Yol aldıkça hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığını hayretle fark ediyordu. Eğriler doğrularla, doğrular eğrilerle yer değiştirip duruyordu. Gerçek diye gösterilen maskeler, kafaya doğru diye doldurulmuş saçmalıklar koca birer yalana dönüştükçe, delilik yapmanın yeni kapıları açılıveriyordu önünde: "Gerçek olan dışımda değil, içimdedir, tüm hakikatlerin ta kendisiyim. Saklanacak hiçbir ayıbım, korku duyulacak hiçbir karanlığım olamaz. Özgürlüğümün önündeki tek engel, özgür doğmamış olmam değildir. Sayısız efendiye diz çökmeye hazır köleliğim içimde ölecektir. Kölelik içimdeyse, özgürlük de içimde başlar," diyordu.

Tarih, edebiyat ve sosyolojiye de ilgisiz değildi. Ama okuduklarının arasında Önderleri Abdullah Öcalan'ın kitapları her zaman baş sırayı tutuyordu. Son yıllarda kuantum fiziğinin labirentlerinde

ilerlemeye merak salmıştı. Çatlak fizikçilerin bu labirentlere saldığı parçacıkları delice kovalarken, bazen girdiği deliklerde sıkışıp kaldığını, bazen de inanılmaz bir hızla evrenin ta tepesine ulaştığını hissediyordu.

O civarda kimsenin sahip olamadığı zengin kütüphanesinin ağırlık teşkil edecek büyük bölümünü, bahar gelince okuma fırsatının yeniden doğacağı kış aylarında yeniden çıkarmak üzere gömülere alıyordu. Başucunda tuttuklarını ise işten artta kalan zamanlarda okuyordu. Beynine verdiği önemi, bedenine ve bedeninin dış görünüşüne vermiyordu. Giysilerini ve ayakkabılarını çoğunlukla havaların uygun hale gelmesiyle bırakılan, yer değiştiren kamplardan topluyordu. Buralardan topladıkları yalnızca giysilerden, pabuçlardan ibaret değildi elbette. Tahtadan, kullanılabilir teneke parçasına, yaz güneşi altında çürüme ihtimali kesin olan naylon parçalarından, manga ve okul süslemelerinde kullanılan bez parçalarına, kazan, leğen, tabak, kaşıktan; balta, çekiç, çivi, çakı, çanak, çantaya kadar bulduğu her şeyi toplayıp getirmeye başlıyordu. Atılan, çürümeye terk edilen eşyada akıl ve ruhun çürümüşlüğünü görüyordu ki, bu da onun patlamasına yetiyordu. Ellerine torbalarını verdiği her iki gerilla epey uzaklaştıkları halde, arkalarından hâlâ söylenmeye devam ediyordu. Tepesine üşüşen cinleri, susmasına izin vermiyordu. Silah almak için bekleyen diğer gerillaları da, uyarır gibi konuşuyordu. Onun bu hiddetli halinden çekinen bir gerilla, yeni aldığı ancak beğenmediği silahını başka bir silahla değiştirme isteğinden daha o söylenmeye başlarken vazgeçmişti. Cephane almaya gelmiş gerillaların listelerini karşılayıp, onları gönderdikten sonra mangaya okumak için gitmeye hazırlanıyordu ki, karşı patikadan Xalıt'ın geldiğini gördü. Xalıt'ı görünce içine hoş bir sıcaklık aktı. Xalıt küçük suyu geçmek üzereyken karşıdan gülerek seslendi ona:

"Arif acele yak o banyoyu. Bu dereyi kurutmaya geldim."

"Gel gel, şansın var, daha yeni yaktılar."

"Buralarda senin gibi birileri de olmasa kim bakar bize."

El sıkışıp, çardağın altına girdiler. Xalıt'ın zaman kaybetmeye niyeti yoktu. Cebinden listeyi çıkarıp, Arif'in eline verdi. Arif lis-

teye bakarak: "Oldu heval, sen banyo yaparken ben hazırlarım bunları," dedi.

"Arif, bak bu sefer de cimrilik yapma, bir iki kilo da hesabından olsun."

Arif, kaşlarının altında onu ince süzüp gülmeye başladı:

"Vallahi bir gram bile fazla vermem, listede ne yazılıysa o..."

"Ben hiç anlamadım seni, kaya gibi kaskatı mı kalacaksın hep? Bir kez bile olsa ufacık bir esneme göstersen dünya mı yıkılır sanki. Bir de bu kadar felsefeyle, bilmem kuantumla-muantumla uğraşıyorsun! Benim bildiğim bunlar taşı bile canlı-cinli gösteriyor, ama sana hiç etki ettiği yok sanki."

Çardağın altında oturmuş gerillalar için için gülmeye başlamışlardı.

"İlkelerime sadık kalmak için gerekirse taştan bile katı kalırım. Hele hele ayrıcalık yapmak için benden hiç esneklik bekleme."

"Yahu sana kim ayrıcalık yap demiş? Gerekli olanı gözet yeter."

Arif, esnemek yerine daha da katılaşıyordu. Xalıt, onunla baş edemeyeceğini görünce hafiften bir dönüş yaptı. Önüne bırakılan çaydan birkaç yudum alıp ayağa kalktı. "Arif unutma, söylediklerim aklında kalsın," dedi banyoya doğru hareket ederken. Daha önce burada yaptığı son banyonun üzerinden bir ay geçmişti. Ayda bir kez de olsa bir banyo fırsatını yakalamak güzel olmuştu onun için. Arif gittiği depoda beyaz bir torbaya boşalttığı TNT'den, önce otuz kilo tarttı. Ardından hiç tereddüt etmeden üzerine üç kilo daha attı. Torbayı getirip çardağın altına bıraktıktan sonra, kendi çalışma arkadaşı ve cephanenin birinci dereceden sorumlusu olan koyu esmer tenli gerillanın yanına gitti. Verdiği artı üç kiloluk TNT'yle ilgili onu bilgilendirirken, sakladığı önemli bir sırrın duyulmasından çekiniyormuş gibi sesini alçak tutuyordu.

ÇİYAYÊ REŞ

Günler fark ettirmeden yalımdan dikilmiş yeni gömleğini giymeye yürüyordu. Çiçekleri, kelebekleri acımasız toplarla dövülmüş yeşil bahar, geriye devrilmek üzereydi. Gün ışığı gittikçe kızışarak dökülüyordu toprağın üzerine. Toprak ısınıp kavruldukça, canlarından suyu çekilen körpe otlar tazeliğini yitiriyor, damar damar kartlaşıp sararmaya başlıyordu. Anlaşılan o ki, bu bahar da böyle geçip gidecekti. Baharın ilk haftalarında beklenen savaş bu vakitten sonra olmayacakmış gibi gözüküyordu. Hâlâ cehennem boğazının ince hattında mevzi çoğaltıp derinleştirmekle uğraşan gerillalar, bunu komutanlardan daha erken anlamış görünüyordu. Üst mevzide çalışan grubun içinde tersi fikirde olan kimse yoktu. Bir kazma ile kırk kelime bir arada yürüyordu. Kazmayı yeni devralmış uzun boylu gerilla elini daha sallamadığı kazmanın sapına dayamış, kalkarken kaldığı yerden devam ediyordu:

"Ben arkadaşlarla açık açık konuşalım diyorum. Söyleyelim onlara ne düşündüğümüzü. Bu mevzi işi canımızı çıkarmaktan başka hiçbir işe yaramaz. Ne savaşı, ne hali? Her bahar kendimizi aynı yalana inandırıp duruyoruz. Peki, kazandığımız ne? Hiç. Enerjimizin tümü bu toprağın altına gömülüyor. Aha sıcaklar da başladı. Bu güneşin altında yanıp erimeyi mi bekleyelim?"

Oturanlardan biri daha iyi bir fikir bulmuş gibi sordu.

"Bu sorundan kurtulmak mı istiyorsun?"

"Bildiğin daha iyi bir yol var mı?"

"Var."

"Nedir?"

"Güneşin altında yanmak hoşuna gitmiyor değil mi? O zaman sen de serin bir gölgenin altına çekil, sorun hal olur, biter."

"Kendine ciddi ol biraz, işin gücün şamata."

"Sana da bir şey söylenemiyor be! Halledebiliyorsan et bakalım. Biz de istemiyor muyuz sanki?"

"Madem ki istiyorsun, o zaman hep birlikte yapalım önerimizi. Yeterince mevzi eğitimi aldık, başka konularda da askeri eğitim istiyoruz diyelim. Ben inanıyorum ki, taburun bütün yönetimi de katılır buna."

Aşağıdaki mevzide işleri biten Hasan ve Serdar da onların yanına geldi. Grup için bu, bir iş takviyesinden ziyade bir fikir takviyesiydi. İkisi de daha ne olduğunu anlamadan, kendilerini tartışmanın orta yerinde buldular. Hasan'ı ikna etmek zor olmamıştı. Çünkü tek gayesi vardı onun, gittiği her toplulukta yaptığı gibi, kendini sevdirmeyi başarmak. Serdar ise önce onların söylemek istediği şeyi anlamaya çalışıyordu. Arkadaşlarının kendisine söyledikleri hem doğru, hem de sakıncalı görünüyordu. Hasan gibi düşüncesizce karar vermek istemiyordu. Kafayı yormak Hasan'ın sevdiği bir iş değildi. Eğri de doğru da, onun için farksızdı. Sevecenliğini yitirmemek, herkesin sevgilisi olmayı sürdürmekti bütün amacı. Serdar onunla yaşıt olduğu halde onun gibi yapmıyordu. Sakin görünen mavi gözlerinde derin bir merak vardı. Kafasında oluşan kuşkularla o an baş edemeyeceğini biliyordu. Bunun için daha uzun bir zamana ihtiyacı vardı. Arkadaşlarının çoğu bir haftadan bu yana açıktan, "Savaş-mavaş olmaz," diyordu. Sanki hepsi de bir yerden kesin bir bilgi almış gibiydi. Ama bazı komutanlar da durmadan savaş hazırlığı yapıyordu. "Komutanlar herkesin sahip olduğu bu bilgilere sahip olmayabilir mi gerçekten? Yoksa bile bile mi çıkarıyorlar bunca işi? Ama olmayacak bir savaşın hazırlığını boş yere neden yapsınlar ki? Belki de onların bildiklerini bilmediğimiz için düşünüyoruz böyle. Hayır, belki de onlardır yanlış yapan. Peki ya bunun yanlış olduğunu kim söyleyecek?" Bu sorular kafasını kurcalamaya devam ederken yanlarına takım komutanı Bahoz geldi.

Bahoz ağızların kazmadan daha fazla çalıştığını görünce, sesini çıkarmadan bir süre uzaktan izlemişti onları. Konuştukları konuyu iyice anlayıp öyle gelmişti yanlarına. Ama hiçbir şey duymamış gibi davranıyordu. Uzun boylu gerilla onu da konuya dâhil etmekten çekinmedi. Az evvel Hasan'a ve Serdar'a söylediklerini ona da söy-

lemeye başladı. Ve bu konuda ne düşündüğünü sordu. Bahoz, "Yap önerini, arkadaşlar değerlendirir," dedi onu desteklediğini ima ederek.

"Ne diyorsun, düşündüklerimiz uygun mu sence?"

"Dedim ya, uygunsa değerlendirir arkadaşlar."

"Peki, sen destek verir misin?"

"Şimdiden bir şey söyleyemem."

Bahoz, sır vermezmiş gibi yaparak açığa vurduğu niyetini anlamayan kalmamıştı. O gün erken bıraktıkları işten hemen sonra yaptıkları tekmil toplantısında ilk sözü uzun boylu gerilla aldı. Kafasından geçenleri sıralarken, kendisine bakan diğer gerillaların mimik hareketlerinden onların tepkilerini anlamaya çalışıyordu. Arıza çıkarmak isteyen birkaç kişi haricinde, bütün takımın tavrı beklediği gibi olmuştu. Tabur yönetiminin akşam gündemine de bu konu damgasını vurdu. Kadın bölük komutanı Avesta, bu isteğe şiddetli bir karşıtlık gösterdi. "Biz bir an evvel işimizi bitirip kendimizi hazırlamak isterken, bazı arkadaşlar da ısrarla her şeyi sabote etmeye çalışıyor. Bu türden düşünceleri dikkate almak bir yana, derhal mahkûm etmek gerekir," dedi. Takım komutanlarının çoğu onun söylediklerine adeta inat olsun diye ters düşünce belirtti. Buna karşılık erkek Bengin de, Avesta'nın söylediklerine tam destek verdi. Sedat, bir denge kurmaya çalışırken zorlandığını saklamadı. Kimseyi kızdırmamak için oldukça yumuşak davranıyor, fakat açıktan bölük komutanlarını desteklemekten de geri durmuyordu.

Dar ve geniş yönetim arasında bir çatlaklık öteden beri vardı. Hiç beklenmedik zamanlarda bilinmeyen bir el tarafından duyguların içine şeytani bir çomak sokuluyordu sanki. Buna mani olmak neredeyse olanaksız gibiydi. İşi büsbütün kötü kılan şey ise çatlaklığın hep en esaslı işlerde oluşuvermesiydi. Bunun sebebini bilmeyen yok gibiydi. Ama sıra çatlaklığı kapatmaya gelince, herkesin çare yolu farklılaşmaya başlıyordu. Sedat, herkesin dediğini dikkate almaya çalışsa da kimsenin istediğini yapmadı: "Ne zamandır bu arkadaşlardan bir günlük istirahati bile esirgedik. Bu nedenle öfke duymaları da, işten çekilmek istemeleri de onların suçu değil. Hem işimiz de pek fazla kalmadı zaten. Yarın istirahat etmelerinde bir sakınca olmaz," dedi.

Önceki günler gibi sonraki günün sabahında da, erken uyanmıştı tüm gerillalar. Herkes işe gitmenin hazırlığındayken, Bahoz yanlarına gelip, o günün istirahat günü olduğunu açıkladı. "Dileyen banyoya gidebilir," dedikten kısacık bir süre sonra etrafında hiç kimsenin kalmadığını gördü. Banyoya gidenler arasında Sedat' ta vardı.

Kadın gerillalar erkekler gibi banyonun yol zahmetini çekmiyorlardı. Onların banyo yeri çalıştıkları tepenin hemen altındaki çeşmenin yanı başındaydı. Erkekler banyo yerine ulaşana kadar onlar, banyonun en zor kısmı olan elbise yıkama işini bile bitirmiş oluyorlardı. O nedenle erkeklerden daha erken dönüp daha fazla dinlenme imkânı buluyorlardı. Avesta, bu gün de herkesten daha erken yıkayıp bitirmişti giysilerini. Elden çıkardığı giysilerini, alıç ağacının dallarına astıktan sonra, meşe ağacının gölgesi altına çekilmiş, oturduğu yerde bir yandan beynine hücum eden düşüncelerle baş etmeye çalışırken, bir yandan da giysilerini yıkamaya çalışan genç kadın gerillalar üzerinde gezdiriyordu tefekkür yüklü bakışlarını. Komutanı olduğu bu kadın gerillaların çoğunluğu gencecikti daha.

Hepsi de her elin kolaylıkla ulaşamadığı bu dağlarda, kendini bulmaya, kendini yaratmaya ve ulaşılmaz kılmaya gelmişlerdi. Erkeklerin eliyle işleyen toplum düzeninin kendilerine çektirdikleri acılara katlanamıyorlardı artık. Kadına bütün ağırlığı ve acımasızlığıyla hükmeden, onun ruhunu ele geçirip, kişiliğini param parça eden, onu hayatın akışkanlığından silip sıfırlayan, varlığına sadece bir pazarlık malzemesi olarak bakan bütün erkek çağlarını yargılamanın ve hesap sormanın tek yeri burasıydı onlar için. Kendilerini hiçbir yerde olmadığı kadar burada güvende hissediyorlardı. Her an ölümle burun buruna durmaları onları ürkütmüyor, bilakis daha da cesaretlenmelerine yol açıyordu. Ellerine silah almakla ruhlarını da silahlandırmış oluyorlardı. Daha ötesi, özgürlük ve güzellik yürüyüşünü heyecanla yapmak ve yorulmamaktı... Ve yürüdükçe algılarındaki eski güzellik kalıplarını yerle bir ediyorlardı. Yüzlerine gözlerine türlü türlü boyalar sürmekle, doğallıkla hiçbir alakası olmayan acayip kılıklara girmekle güzelliğin oluşmayacağını çoktan kavramışlardı. Kendilerini bu huylar ve kalıpların dı-

şına çıkardıkça, asıl o zaman güzelliklerini fark ediyorlardı. Yağmur damlalı toprak rengi bir şalvar, aynı renkten bir gömlek ve şeleme dedikleri kilim desenli bir kuşak, onların sade, doğal güzelliklerine yeni bir güzellik kazandırıyor, aynı zamanda bu güzelliğe eşsiz bir tat, bir zarafet katıyordu. Hepsi değilse bile çoğu bunun farkındaydı ve dünyanın en güzel, en tatlı, en cesur kadınları olduklarını çok iyi biliyorlardı şimdi.

Onların yanında beyni ve ruhu küflenmiş eski, döküntü erkeklerin yeri yoktu. "En babayiğit adam benim," diyen kişi bile onların karşısında kendini toplamak, adaba gelmek mecburiyetindeydi. Sırnaşmak, sataşmak, her an hadlerini bildirecek esaslı bir tavra neden olabilirdi. Kendini onların varlığında görmeyen, onlara gerçek arkadaş, gerçek yoldaş olamayan; kendini onların özgürlüğüne ortak etmeyen erkeklerin yüzüne bile bakmak istemiyorlardı. Kendilerine ait bir dünya; belirlenmiş, dokunulmaz sınırlara sahip olmuşlardı. Yaşadıkları pek çok sıkıntıya rağmen, kendi sınırlarında çözülemez bir yumruk gibi duruyorlardı. Erkekliğin baskın çıktığı zamanlarda delilikleri adeta başlarına vuruyor, gözleri kararıp neredeyse hiçbir şeyi göremez oluyorlardı. Özgürlüklerinin bir dakika bile ellerinden alınmasına ruhları dayanamıyordu artık. Anlaşılan o ki, özgür olmak isteği, beyinlerinde bir inanç, ruhlarının en derin yerinde granit kadar sert bir alışkanlığa dönüşmüştü.

Erkekler gibi tekil davranma huyları pek yoktu. Birbirine sahip çıkma, koruma, kollama duygularını hiçbir vakit yitirmiyorlardı. Her ne olursa olsun kendilerini anlayacak olan yine de kendileriydi. Kendilerini kendilerinden daha iyi anlayacak birilerinin olacağına inanmıyorlardı. Arkadaş olmak, birbirine yakın durmak ile kendi gibi anlamak farklı şeylerdi. Yanlarındaki erkek arkadaşlarıyla, çözülemeyecek problemleri yoktu. Hatta onları dünyanın hiçbir erkeğine bile değiştirmiyorlardı. Kendilerine onlardan daha yakın bir erkek türünün olacağını da sanmıyorlardı. Onların sevgilerini hak eden yalnızca bu erkeklerdi. Bazen, bilhassa zorlu zamanlarda onlara, onlardan daha fazla bağlı olduklarını yaşam ve davranışlarıyla gösteriyorlardı. Ama yine de kadın olarak birbiri-

lerine duydukları gereksinim her zaman ön plandaydı. Ve bunu başka hiçbir gereksinimle değiştirmeye niyetli görünmüyorlardı.

Avesta, bu genç arkadaşlarının kendisine duydukları ihtiyacı bir an dahi unutmuyordu. Onlara yalnızca komutanlık yapmanın yetmeyeceğini biliyordu. Komutanlık onları ateşin içinde yürütecek ve düşmemelerini sağlayacaktı. Yürümenin ruhunu, gücünü, heyecanını önceden vermek ise komutanlıktan daha fazlasını gerektiriyordu. Onun her konuşması, her hareketi sürekli onların dikkatleri altında bulunuyordu. Güngörmüş, ağır savaşlardan geçmiş, ruhen ve bedenen hepsinden daha güçlüydü. Beyninden, bedeninden, bakışından, duruşundan akan azamet onların üzerinde yüksek bir tesir yaratıyordu. Bu sebeple genç kadınlar onu bir komutandan çok, ana tanrıçalıktan kendilerine ait kılınmak üzere güzel vasıflar kapmış koruyucu bir yoldaş ana gibi görüyorlardı.

Banyo işi son bulduğunda herkes onun etrafında toplandı. O hareket etmeye başlamadan hiç birisi harekete geçmiyordu. Harekete geçerken, "Öğleden sonra voleybol oynayalım," dedi.

Güneşin batıya doğru hafifçe eğildiği ikindiye yakın vakitlerde, yaptıkları keyifli banyo ardından günü yatarak geçirmek istemeyen gerillaların çoğunluğu voleybol sahasında toplanmıştı. Ozan Dılşad, sahaya doğru gelen Hasan'a: "Kuralsız, gelirken topu da getir demedim mi sana?" diye bağırdı. Hasan: "Wey, tamam tamam, unuttum," deyip, gerisin geriye koşmaya başladı. Patikaların kesiştiği dönemece ulaşınca, ansızın kedini Xalıt'la karşı karşıya buldu. Bu hem kötü, hem de iyi bir andı onun için. Xalıt: "Nedir böyle kaçışıp duruyorsun, ayılar mı kovalıyor seni yoksa?" dedi onun elini tutup sıkarak. Her zamanki gibi sevecenlikle karşılamıştı onu. Elini sıkmakla kalmadı. Birkaç kez elini onun başına da vurdu. Ve boynundan tutup kendine doğru çekti. Xalıt'ın derisi, iyice soyulmuş terli eli onun boynunu hafiften ıslatmıştı ama olsun, gene de çok güzel bir şeydi bu. Xalıt onu bırakmadan, "Arkadaşlar ne yapıyor?" diye sordu. O, "Arkadaşlar sahada duruyor, voleybol oynayacaklar," diye yanıt verdi. Xalıt önce şaşırmış gibi, "Ne? Voleybol mu?" sonra "İyi, iyi," deyip sahaya doğru çıktı. Hasan ondan kopunca

fişek gibi gitti. Xalıt'ın geldiğini gören gerillalardan biri elini yanındaki gerillanın dizlerine vurarak: "En iyisi biz gidip kazma kürek lerimizi hazırlayalım," dedi. Yanındaki, "Neden?" diye sorunca o, "Görmüyor musun? Xalıt heval geliyor," dedi. Xalıt'a doğru uzattığı tedirgin bir el işaretiyle.

Hasan topa giderken, Sedat'a da haber vermişti. İkisi birlikte geliyordu sahaya doğru. Sahada biriken gerillalar, yüksek ağacın altında oturan Xalıt'ın etrafında geniş bir çember kurup, onunla sohbete dalmışlardı. Sedat gelince sohbete ufak bir kesinti girdi. Sonra tekrar sohbet. Ve bir süre sonra tümden sonu geldi sohbetin. Xalıt, "İsterseniz siz başlayın oyununuza, biz birazdan geliriz," deyip, Sedat'ın önüne düştü. Arkadan gözlerini onlara bıçak gibi dikmiş bazı gerillaların içine, bu gidişin sonucu hakkında kemirici bir merak girmişti: "Başımızda patlayacak daha ağır bir kazma kürek işi olmasın da, ne olursa olsun," diyorlardı. Mangaya ulaşınca yeleğini indirip, kuşağını açmaya başladı Xalıt. Gömleğini kemerin üstüne sarkıtarak, terden sırılsıklam olmuş bedenini kurutmaya çalıştı.

Gecikmeden önüne getirilen hafiften bayatlamış yemeğe, sadece birkaç kaşık sallamakla yetindi. İştahını kapatan yorgunluğu değildi. İçinden bir türlü çıkmayan sıkıntıydı buna sebep olan. Sıkıntı onun yeme isteğini yok etmekle kalmamış, güçlükle yediği birkaç kaşık yemeğin tadını da sıfırlamıştı. Neden bu gün ara verdiniz diye Sedat'a soru sormadı. Sedat ona, yaptıkları çalışma hakkında verdiği tekmilin içinde bu günkü aranın sebebini de saydı. Arkadaşlarının mevzi çalışması yerine farklı bir askeri eğitim istediklerini söyleyince, Xalıt'ın kaşları, şaşkınlık geçirmiş gibi birden yukarıya doğru kalktı. Sedat'ın sözünü aniden keserek: "Neden?" diye sordu.

"Heval sanki mevzi işini eğitim amaçlı yaptığımızı düşünüyorlar."

"Sorun bu mudur?"

"Biraz da yoruldukları içindir herhalde."

"Hayır, sorun yoruldukları ya da bir eğitim gibi gördükleri için değildir. Onlara istedikleri eğitimi de versek, bir süre sonra sıkılıp, başka bir şey istemeye kalkışmayacaklar mı peki?"

Sedat verecek bir cevap bulamadı.

"Onların derdi eğitim meğitim değildir heval. Yaptıklarının eğitim amaçlı olduğuna bile inansalar hiçbir sorun yaşanmaz. Evet, sorun yaptıkları bu işin gereğine inanıp inanmamalarıdır. Asıl mesele budur. Onlar hâlâ bu mevzi işinin boş bir iş olduğunu sanıyorlar. Hâlâ da kendilerini burada yaşanacak bir savaşa inandırmış değiller. Ve bu onların suçu da değildir. Bu suç bizim suçumuz. Onlar inanmıyorsa eğer, bu bizim de inanmadığımızı gösterir. Heval, artık kesinlikle şunu anlamamız gerekir; Savaşçı komutanın söylediklerine değil, onun yaptıklarına bakar. Sen inanarak işine girişirsen, savaşçıya söylemene hiç gerek kalmaz. O senden daha fazlasını da yapar. Sözüne itibar gelişsin istiyorsan, önce yaptıklarını göstereceksin. İnandıkları için ölümün üstüne bile nasıl atladıklarını görmüyor muyuz? Kendiliğinden öyle olmuyor ama. Bütün işlerde komutan en önde olacak ki, onlar da bunu görsün ve sebebini anlasın. Bu PKK'dir; PKK'de işler böyle yürür. Güven, inanç, sevgi böyle gelişir. Bundan sonra her gün en önde siz olacaksınız. Ne sen, ne de yönetimin diğer üyeleri bir saat bile savaşçılardan ayrı kalmayacak, onlardan uzak durmayacaksınız. En önde siz olduğunuz zaman, bakalım onlarda bir terslik yaşanır mı? Daha uzun bir süre buradayım ben. Yaptığınız yerleri yarın kontrol ederiz. Her halde arkadaşlarla biraz konuşmak da gerekir."

"Arkadaşlarla önce bir toplantı yapsaydınız iyi olurdu."

"Tamam yapalım. Gerekirse her arkadaşla teker teker konuşurum. Bu sorun olmaz."

Ertesi gün erken başlayıp, hızlı bitirdiği toplantının hemen ardından, mevzileri kontrol etmeye çıktı. Yanında, Sedat, Avesta, Bengin ve Takım Komutanı Bahoz'u da götürdü. Kadın bölüğünün kaldığı Çiyayê Reş sırtlarında kayalara kazılmış sağlam ve güzel bazı mevzileri beğendiğini gizlemedi. Yukarı çıkıp cehennem tepesine doğru geldikçe, birer inançsızlık ve yüzeysellik ürünü diye baktığı bazı mevzilerin hiç zaman kaybetmeden hemen o gün yıkılmasını istedi. Yıkılacak mevziler gözüne çarptıkça, tepesine çıkan öfkesine hâkim olamıyor, bütün bunların sorumlusu olarak Sedat'ı gösteriyordu. Yıkılacak son mevziye de ulaştığında, vakit kaybetmeden

kendisine bir kazma getirilmesini istedi. Bahoz'un getirdiği kazmayı eline alınca, içinde bir düşman varmış gibi hırsla mevziye saldırmaya başladı. Mevziyi kısa sürede yerle bir edip, dışarı çıktı: "Bana bakın, bundan sonra hiçbir mevziiye böyle yaklaşmam. Şaka yapmıyorum. Kuru kuru tehdit de etmiyorum. Sağlam görmediğim her mevzinin içine sizlerden birini sokup, üstüne bir roket sallayacağım. Artık siz ve şansınız. Bundan sonra isterseniz kötü yapın mevzileri. Ben karışmam. Yaparım, göreceksiniz bunu nasıl yaptığımı," dedi.

Sedat, işin ciddiyetini yeni yeni anlıyordu sanki. Xalıt günün ikinci yarısını çalışmayla ilgili sıkıntı yaşayan ve yaşatan gerillalarla geçirdi. Bazılarıyla tek tek, bazılarıyla da tim tim konuşuyordu. Sonraki gün elinde kazmayla herkesin önüne düşerek gitmişti çalışma yerine. Çalışmaya başladığı mevzide genç arkadaşları kendisini bir türlü rahat bırakmıyor, elindeki kazmayı ısrarla almaya çalışıyorlardı. O vermemekte direttikçe, onlarda perde perde ısrarı arttırmaya başlıyorlardı. Sonunda Serdar dayanamadı buna. Ve elini kazmanın sapına atıp kendine doğru çekti. Xalıt, "dur arkadaşım, ne diye engel oluyorsunuz bana. Ben kendi işimi yapıyorum sadece. Siz de önünüzdeki işe bakın," dedi onu öte tarafa iterek.

"Ama bu şekilde olmaz ki."

"Neden olmasın, bir sakıncası var mı bunun?"

"Heval bu olumsuz etkiliyor bizi."

"Neden? Kötü bir şey mi yapıyorum?"

"Hayır heval, demek istediğim o değil."

"O zaman demek istediğin nedir?"

"Demek istediğim o ki, siz nasıl yapacağımızı gösterin yeter, gerisine karışmayın."

"Hayır, ben gerisine, ilerisine de karışırım. Neden mi? Çünkü ben kazanmak istiyorum. Kazanmak bu kazmayı bu toprağa iyi vurmaktır benim için. Sizin de isteğiniz kazanmak mı? O halde hakkını verin bu kazmanın."

Genç gerillaların Xalıt'ı geri itmeye, onu caydırmaya gücü yetmemişti. Gün ortasına doğru mevziyi tümden bitirip öyle bıraktılar işi. Daha şimdiden insanda savaşma isteğini uyandıran ve

direnme gücünü yaratan çok sağlam bir mevzi çıkmıştı ortaya. Xalıt günün diğer yarısını başka mevzilere koşup kâh kazma sallayarak, kâh duvarların yapımına yardım ederek geçirdi. Sonraki gün ve takip eden diğer günlerde işi daha da sıkı tutmaya çalışmıştı. Cehennem Tepesin'den, Zap Suyu'nun üzerine eğilen ürkütücü uçurumların başına kadar bütün hatlarda aralıksız bir çalışma başlamıştı. Cephe komutanından tabur komutanına, bölük komutanlarından takım ve tim komutanlarına kadar bütün komutanlar çalışmanın en ön safında yer tutuyordu. Böyle olunca savaşçıya söz söylemeye lüzum kalmıyordu. Savaşçı baktığı şeyi daha iyi görüyordu şimdi. Komutan en öndeydi. Söylediğini önce kendisi yapıyordu. O halde ne söylediği, ne de yaptığı boşuna bir şey olamazdı. Mutlaka bir bildikleri vardı. Durduk yerde insan kendi kendini bu denli yormaya kalkışır mıydı hiç? Uzun boylu gerillanın bir önceki kafası omuzlarının üstünden kalkmış gibiydi. Sert kafatasının yerinde duruyor olması, içindekinin yerinden oynamasına mani olamamıştı. Ve Xalıt'ın nasıl bir azimle çalıştığına baktıkça kendi kendini adeta yemeye başlıyordu. İçinde oluşan suçluluk duygusunun bütün hıncını salladığı kazmadan, ağır taşları kaldırmaktan, mevzi ve kanalların üzerine atmak için kalın gövdeli ağaçları kesmekten çıkarıyordu. Daha evvel kendisi gibi düşünenlerin hepsi de kendisinden farksızdı şu an.

Xalıt burada kaldığı son gününde de boş durmadı. Bir uçtan diğer uca bütün mevzileri bir kez daha gözden geçirdi. Şimdiye kadar tamamlanmış mevzilerin çoğu fena sayılmazdı. Bu şekilde devam ettikleri takdirde düşündükleri neticeye yakın bir zamanda ulaşmak için her hangi bir neden olmazdı. Gitmeden önce Sedat'ın çalıştığı mevziye de uğradı. Oraya varır varmaz mevzideki tersliği derhal fark etti: "Beş adım daha ileride yapmanız lazım onu," dedi ve ekledi:

"Eğer orada yapılmazsa savaş başladığı zaman, sen karşıdaki tepeye ve o sırta müdahale edemezsin. Vadiye de hâkim olamazsın. Karşıdaki mevziyi de koruyamazsın."

"Heval bizde onu düşündük ama orası çok sert. Arkadaşlar epey uğraşmasına karşın kazamadılar."

"Nasıl kazamadılar? Elinizde araç var, hilti var. Getirin onunla kazın. TNT var, gerekirse birkaç patlatma yapın. Sen bu işi daha iyi biliyorsun, görmüşsün, yaşamışsın. Bu mevzi yapılmazsa, çatışma esnasında şimdi yaptığınız yerden beş adım ötedeki meziye hiç kimse, tek bir adım bile atamaz. O zaman bu mevzi üzerinde kullanılacak tekniği düşün. Bunun havanıdır, uçağıdır, kobrasıdır ve karşı sırttan buraya açılacak ateştir, hepsini hesap etmen lazım."

"Doğru heval, belirttiklerinizi hesaba katmamıştık."

Xalıt orada çalışanlarla vedalaşıp giderken, Sedat boğazın aşağısındaki düzlüğe kadar ona eşlik etti. Xalıt bu kez giderken içi rahattı. Ama yine de Sedat'a işi gevşetmemesi konusunda uyarıda bulunmayı unutmadı. Fırsat düştüğünde ya da istirahat için ara verecekleri bazı günlerde, görülecek siyasi eğitimleri de gevşetilemeyecek bu işlerin arasında saydı.

ANKARA

Sınır boylarında konuşlandırılan asker sayısı iki yüz binin üzerine çıkarılmıştı. Ama harekâtın kesin tarihi hakkında dışarıya hiçbir bilgi sızdırılmıyordu. Devlet, harekâtı başlatmadan evvel, tepeden tırnağa kendini yeniden ayarlamaya çalışıyordu. Hükümet, ordu ve onların etrafındaki çevrelerin anlaşmazlığı sebebiyle yapılan ilk cumhurbaşkanlığı seçimi iptal edilmişti. Yeni anlaşma, devleti Kürtlere karşı bütün kılacak erken bir genel seçimdi. Oluşacak yeni meclisle birlikte cumhurbaşkanı ve başbakanın, ordunun kesin emrinde olduğu yeni bir devlet ayarı gerçekleştiriliyordu. Harekât, devletin PKK'ye karşı gevşeyen bütün vidaları sıkıştırıldıktan, iç ayar yapılıp dış ayar da tamamlandıktan sonra yapılacaktı.

Genelkurmay Başkanı, Başbakan'la halen devam etmekte olan son ayın üçüncü gizli görüşmesini yapıyordu. Başbakan, genelkurmayın Kerkük müdahalesiyle ilgili aşamalı planının bazı kısımlarını, doğuracağı tersi sonuçlar bakımından sakıncalı bulmuştu. Kürt illerini siyaseten ele geçirme planında fikir birliği öteden beri vardı. Gerillayı tasfiye etme planının askeri detaylarına kafası pek ermediğinden, Genelkurmay Başkanı'nın sunumunu sadece dinlemekle yetinmişti. Kısa, orta ve uzun vadeli ülke gündemi yeniden şekillendirildikten sonra bitirildi toplantı. Genelkurmay Başkanı toplantıdan çıkarken, oldukça rahat görünüyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Gerilla cephesinde, Türk ordusundan gelecek saldırıyı karşılamak üzere yapılan hazırlık çalışması aralıksız devam ediyordu. Bütün ömrünü Kürtlerin özgürlük davasına vermiş, Çukurova Türkmenlerinden olan Halk Savunma Merkezi'nin başkanı, durup dinlenmeyi tümden unutmuş gibiydi. Bu kez işi çok sıkı tutuyordu. En üstteki komutandan en alttaki savaşçıya kadar, HPG'nin bütün kuvvetlerini yakın takip ve denetimine alarak, yoğun bir hazırlığa tabi tutuyordu. Kürtlere karşı planlanan son saldırının büyük tehlikesini herkesten daha fazla hissediyordu. Kürtlerin ve Kürt gerillasının bu saldırıya karşı fiziki hazırlıkta, plan ve pratikte yapacakları olası kusurları daha şimdiden onların ruhlarında ve beyinlerinde gidermeye çalışıyordu. Dokuz ekim komplosunu andıran yeni bir uluslar arası komplo saldırısının gündeme konulduğunu, bunu bir yıl evvel önderlerine zehir vererek başlattıklarını, bu saldırının önderleriyle sınırlı kalmayıp, bütün Kürtleri, onların özgürlük hareketini, öncülerini, gerillasını hedeflediğini söylüyordu. Bunun ayrıntılarına dalıp, saldırının ayaklarını canlı bir resim gibi teker teker göstermeye başlayınca, anlattıklarını büyük bir dikkat ve heyecanla dinleyen gerillalar, ne tür bir imha saldırısıyla karşı karşıya olduklarını daha derinden fark ediyorlardı. "Gerillamız şu anki konumunu, vakit kaybetmeden hızla değiştirmek zorundadır. Son yıllarda gerillayı gerilla olmaktan çıkaran, gerilla dışı bütün alışkanlıklar süratle terk edilmelidir. Kuzey-Güney diye bir ayrım da kalmamıştır artık. Bundan sonra bulunduğumuz her yer bir savaş alanı haline gelmektedir. Düşük yoğunluklu savaş yerini hızla orta yoğunluklu bir savaşa bırakmaktadır. Bunun giderek topyekûn bir savaşa dönüşme ihti-

mali her zamankinden daha fazladır," diyordu. Sözlerine adeta nefeslerini tutarak kulak kesilen gerillaların beyinlerini uyarıp, onları gelecek fırtınaya karşı hazırlıklı kılmaya çalışırken, keskin bir kama gibi fırtınanın içine dalarak, fırtınayı parçalamanın, tersine döndürmenin ve fırtınayı başlatanları, başlattıkları fırtınanın içinde boğmanın yolunu da gösteriyordu onlara.

Onu dinleyen gerillaların arasında Xalıt da vardı. Onun dilinden dökülen her söz beyninde yüksek bir yankı yaratıyor, ruhunu kızıştıran deli alevler içinde bırakıyordu. Toplantı ardından Şikefta Birîndaran yolunu tuttuğunda omuzlarındaki yükün daha da ağırlaştığını hissediyordu. Kendisinden kaynaklı ufacık bir hata, koca bir yenilgiyi doğururdu. Bu ise Kürtlerin başında patlatılmak istenen son felakete açılan yol olacaktı. Patikanın sarplaştığı yerde durup, kendisini tek sıra halinde takip eden kalabalık gerilla grubuna baktı. Çoğunluğu genç ve savaşa çok istekliydi. Ama bu tek başına onları zafere götürmeye yetmiyordu. Hata yapmaya meyilli yanları çok fazlaydı. Başlarında dolaşan tehlikenin büyüklüğünü önceden fark edecek yetenekleri pek gelişmiş değildi. Bir olayı defalarca yaşadıkları halde yine de beklenen dersi zamanında çıkaramıyorlardı. Bu da sık sık yaptıkları hatanın tekrarına götürüyordu onları. "Ne olursa olsun, bu kez onlara hata yaptırmamak, hata yapmalarına izin vermemek gerekir," diye geçiriyordu içinden. Çünkü onların her hatası, kendisinin hatası olacaktı. Kaybetmenin suçlusu onlar olmayacağına göre, verecek bir hesapları da olamazdı. Daha şimdiden her şey olup bitmiş gibi içinde bir suçluluk duygusunu oluşturan bu düşünceler, nefesini boğazında düğümlüyor, onu adeta boğulacak hale getiriyordu. Aklına bile getirmek istemediği o kötü sahne çırılçıplak gözlerinin önüne dikilince, "Böyle bir yenilginin hesabını vermektense, yerin dibine girmeyi tercih ederim," diyordu. Onun için en kötü ölüm bile yenilginin utancından daha kötü değildi. Yenilginin utancıyla yaşamayı kabul eden bir komutanı komutandan saymıyordu. Komutandan saymadığı bu türden bir komutanla, kendini yan yana düşünmek bile tüylerini diken diken etmeye yetiyordu. Bu arada genç koruması

kendisine ulaşmak üzereydi. O gün orada düşünüp hissettikleri, sonraki günlerde de aklından hiç çıkmayacaktı.

Akşam çekildiği mangada o güne kadar yapılan ve daha yapılması gerekenlerle ilgili uzun uzun düşünüp, kafasında yeni planlar kurmaya çalıştı. Sabah uyandığında karşılaşacağı yeni sıkıntılar ve bu sıkıntıları gidermenin yollarını düşünüyordu. Daha şimdiden çıkması kesin gibi görünen sıkıntıların giderilmesi hiç de kolay olmayacaktı. İşte kullanılan araç gereçlerin yetersizliği ve düşünülen çalışmanın ağırlığına sayının denk düşmemesi, çalışanların omuzlarına kaldırılması çok zor yeni bir ağırlık yükleyecekti ki, şu an bunun izahatını kendisine bile yapmakta güçlük çekiyordu. Erken yapılan kahvaltıdan sonra bir araya getirdiği tabur yönetimine yeni düşüncelerini açıklarken, ses tonunda itiraz kabul etmez bir hava vardı. Nitekim itiraz eden de olmadı. Kendisi de bir itirazın gelmeyeceğini biliyordu zaten. Aylardır birlikte çalıştığı ve kendisini şimdiye kadar hep desteklemiş olan bu arkadaşlarını çok iyi tanıyordu çünkü. Sorun ortak bir karar oluşturmak değil, bu ortak kararı uygulamaya dökmek ve ödün vermeden sürdürmekti. Bu da herkesin kendisi kadar, hatta kendisinden daha fazla uygulama gücü haline gelmesini gerekli kılıyordu ki, çoğu zaman yaşanan tam tersi oluyordu. Sözlerindeki kararlılık ve sert hava, uygulama safhasında yaşanacak gevşekliği önlemek ve herkesi işi sıkı tutmaya sevk etmek içindi. Yeni bir toplantıyla işin arttığını herkese açıklamayı uygun görmemişlerdi. Zorunlu sebeplerin izahatı ne denli geniş yapılırsa yapılsın bir ön duyurma, oluşan çalışma şevkini zedelemekten, hatta kimilerinde dinmiş gibi görünen deli öfkeyi patlatmaktan başka bir işe yaramayacaktı. O nedenle doğacak olası sorunlar, adım adım yükseltilen çalışma temposu içinde halledilecekti.

Xalıt, toplantının ardından çoğunluğu kadın gerillalardan oluşan bir guruba katıldı. Çalışma gücü bakımından diğer guruplardan daha zayıf gördüğü için katılmıştı bu gruba. Ama guruptaki gerillaların hepsi değilse bile, çoğunun bundan hoşnut kaldığı söylenemezdi. Çünkü onun gelişi işlerini kolaylaştırmayacak, tersine zaman zaman doğan küçük boşluklarda şöyle hafiften buldukları

bir soluklanma fırsatını da yok edecekti. Yine de kimse hoşnutsuzluğunu ona belli etmiyor, bunu davranışlarına yansıtmıyordu. Artık Xalıt'ın çalışma huyunu bildikleri için, eline kazma, kürek ya da balyozu aldıktan sonra, onun bu huyuna bir türlü alışamayan ve içine sindirmeyen genç bir kadın haricinde kimse ona müdahalede bulunmuyor, engel olmaya çalışmıyordu. Genç kadın gerilla, onun gelip çalışmaya katılmasına bu kez ses çıkarmamıştı, fakat o çalışırken, bir biçimde ona engel çıkarmaktan da geri durmuyordu. Xalıt'ın, elinden kazmayı atıp balyozu alacağını fark edince, bir sıçrayışta balyozun üzerine atladı. Balyozun sapını sıkıca kavrayarak, kırılmak istenen kaya parçasının üzerine çıktı. Xalıt gülmekten alamamıştı kendini:

"Şimdi bir tek sana mı kaldı bu koca balyozu kullanmak?"

"Niye, küçük mü görüyorsun beni?"

Bu sefer tüm gerillalar tekbir ağız halinde gülmeye başlamıştı.

"Hemen yanlış anlama heval Dilan, seni küçük gördüğüm falan yok. Fakat o balyoz senin gücünü aşar. Bir tarafını sakatlamadan çabuk ver bana onu."

"Niye vereyim ki, herkes gibi ben de kullanabilirim bunu, az bir şey müsaade et hele, görürsün şimdi."

"Başımıza bir iş açarsın şimdi, ver diyorum sana."

Dilan'ın inadından vazgeçmeye hiç niyeti yoktu. Xalıt balyozu onun elinden zorla almaya çalışırken o, balyozu havaya kaldırdığı gibi kayanın üstüne indirdi. Fakat balyozun kayaya çarpmasıyla elinden fırlaması bir oldu. Balyoz elinden uçup giderken, az daha kayanın altında çalışan bir kadın gerillanın başına çarpıyordu ki, son anda kadın gerillanın gösterdiği refleks kurtarmıştı kendisini. Dilan büyük bir suç işlemiş gibi şaşkınlıkla tehlikeyi atlatan arkadaşına bakarken, Xalıt, "Çabuk in oradan," dedi öfkeyle. Sonra da ona bağırdığına pişman olmuş gibi "Yoldaşım, gücünüzü aşan işlere kalkışmanızı kim istemiş sizden, niye laf dinlemiyorsunuz?" dedi. Dilan mahcup ve hafiften rahatlamış halde durduğu yerden inerken, "Heval Xalıt, inan ki yapabilirdim, ama sen beni paniğe koydun," dedi. Kimse tutamamıştı kendini, kahkahayla gülüyor-

lardı. Onun bu çocukça masum cevabı, Xalıt'ın içinde bir anlık oluşan öfkeyi eritmeye yetmişti. Herkes gibi o da gülmekten alamamıştı kendini.

Xalıt diğer çalışma yerlerini merak etse de, o gün katıldığı gruptan hiç ayrılmadı. İşi vaktinden yarım saat geç bıraktırması, kimseyi rahatsız etmiş görünmüyordu. Onun gibi yönetimin diğer üyeleri de işi geç bıraktırmıştı. Bir sonraki gün, sayısını fazla gördüğü gruplardan birer ikişer eleman alarak onları, oluşturduğu yeni çalışma yerlerine gönderdi. Yeni yazdığı araç gereç listelerinin karşılanamayacağını, karşılansa bile bunun gecikerek geleceğini bildiğinden, tüm ağırlığını çalışma yoğunluğuna vermişti. Gözüne çarpan tek bir boşluğu dahi affetmiyordu. Kısacık sürelerle sınırlı olan dinlenme zamanlarını bile sıkıca kontrol altında tutuyordu. Bir gün öğle yemeği sonrası dinlenme vaktinde, günlerdir eline sazı aldığı görülmemiş olan ozan Cudi'nin, her nasıl olduysa, etrafına kadınlı erkekli bir grup gerillayı toplamış halde saz çaldığını gördü. Onları görür görmez ağzındaki dişler son tekine dek öfkeyle gıcırdadı. Ve "Bak hele sen şu bozguncuya," diyerek hücuma kalkmış gergin adımlarla onlara doğru yürüdü. Xalıt'ın ansızın yanı başlarında belirmesi ve yüz hatlarına yansıyan öfkeli hali, sadece ozan Cudi'yi değil, kendini, onun şevkle çalıp söylediği Botan ezgilerine kaptırmış herkesi tedirgin etti. Xalıt onların suç işlemiş gibi kendisine dikilmiş tedirgin bakışlarından etkilenmiş olacak ki, ağzına ilk gelenleri söylemekten vazgeçti. Ama yumuşakça da olsa onları azarlamaktan ve uyarılarını yapmaktan geri durmadı. Onları yanından gönderirken "Bugün gevşek çalıştığınızı görürsem, akşam herkesi başınızda toplar, platformunuzu yaparım," dedi. Azarlamanın büyüğünü, yanından en son ayrılan Cudi yemişti. Ertesi gün Cudi'nin fena halde bozulduğunu ve çalışma şevkinden iyice düştüğünü fark etti. Öğle yemeğinden sonra gönlünü almak için onu yanına çağırdı. Görünüşe bakılırsa onun gönlünü almak pek de kolay olmayacaktı. Cudi gelip yanında otururken, asık duran yüzünde bir değişiklik olmamıştı. Xalıt, onun çabuk etkilenen, nazik yaradılışlı, kırılgan biri olduğunu daha tanıdığı ilk günden anlamıştı. Ama dün onu tekdir ederken onun bu tabiatı nedense aklına hiç gelmemişti:

"Ne o, sanki bize kızmış gibisin."

"Öyle görünüyor olabilirim, ama size bir kızgınlığım yok."

"Hayır hayır! kızdığın her halinden belli."

"Dün söylediklerinizden etkilenmiş olabilirim belki, fakat bu size kızdığım için değildir."

"Bakın heval, sizi kırmakla iyi ettiğimi söylemiyorum, ama sizin de biraz bizi anlamanız gerekir. Görüyorsunuz, neredeyse canını çıkarıyoruz bu arkadaşların. Bunu çok istediğim için mi yapıyorum sanıyorsunuz? Hayır, ama kendimizi de hazırlamak zorundayız ve imkânlarımız da kısıtlı. Ne yapacaksak bu imkânlarla ve bu arkadaşların emeğiyle yapacağız. O nedenle tek bir dakika bile bizim için çok önemli. Niye saz çalıyorsun diye sana dediğim bir şey yok. Ama şu an bunun zamanı değil, anlıyor musun?"

"Anlıyorum heval."

"Görüyorsun, on- yirmi dakikalık bir dinlenme arasını bile zor bela veriyoruz. O kısacık zamanda da arkadaşlar dinlenmezse nasıl çalışma gücünü bulacaklar."

"Ama heval, o da bir dinlenme biçimi. Kaldı ki onlar istediği için çaldım."

Söylediği son söz istemeden çıkmıştı ağzından.

"Tamam, onlar isteyebilir. Sen gene de dinleme onları. Çünkü yaptıkları pek çok şeyi iyice düşünmeden yapıyorlar. Bıraksan akşama kadar saz çalıp, oynayalım diyecekler. Kabul edersek bu bir alışkanlık haline gelir. Ve çok geçmeyen bir zaman içerisinde de, bizim için bir soruna dönüşür. Onun için ne söylemeye çalıştığımı anlamanı istiyorum. Çalışma gücümüzü zayıflatacak her şeyden kaçınmak zorundayız."

"Tamam heval, dikkat ederim."

"Diyelim ki işlerimizi bitirdik, kendimizi hazır hissediyoruz ve imkânımız da var, o zaman dilediğiniz kadar yapın bu tür etkinlikleri. Hatta istediğiniz desteği verip kendim de katılmazsam, o zaman bana ne diyorsanız deyin."

"Heval, benden kaynaklı bir sorun çıkmayacak, bu konuda bir kaygınız olmasın."

Cudi ikna olmuş gibi bir görüntü çizse de Xalıt, onun asıl duygularını saklı tuttuğundan kuşku duymuyordu. İkna olmuş gibi sergilediği tutumunu, saygıda kusur etmek istememesine bağlıyordu. Böyle de olsa yine de bu tartışmanın faydalı olduğu kesindi. Hiç değilse gözle görülür bir rahatlamayı sağlamıştı. Bunun bile az bir şey olmadığını düşünüyordu.

Günün ikinci yarısını bir mevziden diğer mevziye koşturarak geçirdi. Akşam tekmillerinden sonra da sorun yaratma ihtimali olan bazı gerillalarla konuştu. En son, bir süre önce sunduğu bir raporla fedai eylem önerisinde bulunan, ama yaptığı önerinin cevabını almadığı için kendisini sürekli baskı altında tutan Agiri'yi çağırdı. Gece yarısına dek onu ikna etmek için konuştu. Sonunda da tartışmayı bir neticeye ulaştıramadan kalktı. Kalkarken, "Seninle bu konuyu daha geniş bir zamanda tekrar tartışalım," dedi. Sonraki gün sabah erkenden, Şehit Rüstem Taburu'na ait bir bölüğün bulunduğu Xeregol Dağına hareket etti. Oradan da Çiyayê Reş Taburuna geçecek, taburdaki son kontrollerini yapıp, öyle dönecekti geri.

Hissettirilmiyormuş gibi azar azar yükseltilen çalışma temposu ve oluşturulan yeni çalışma noktaları, kimilerinin içinde ufaktan ufağa bir kaynamaya neden olsa da, ilk haftanın bitimine kadar açıktan kimsenin tepkisini çekmiş değildi. Ama bir akşam tekmilinde, o güne kadar kendini tutmuş bazı savaşçılardan beklenmedik şekilde yağan eleştiriler, işlerin bundan böyle daha da zorlaştığının açık işareti olmuştu. Bir sonraki günün iş bırakma vaktinde, tünel yapan bir grubun içinde şakayla karışık başlayan tartışma, giderek bir soruna dönüşüyordu. Takım komutanı, "şu kaya parçasını da kırıp öyle gidelim," diyordu. Tim komutanı ise, "Bu dakikadan sonra tek bir balyoz bile vurmam," diyordu. Takım komutanı ısrarını sürdürünce, tim komutanı adeta kendini kaybetmeye başladı: "Hepiniz aynı kafasınız, bu arkadaşların canını çıkardınız. Makine mi sanıyorsunuz bizi," dedi elindeki balyozu tünelin ağzına doğru fırlatarak. Ve diğer arkadaşlarına da, "Bırakın gidelim," dedi. Onun bu şekilde davranmasına takım komutanından önce Zindan müdahale etti: "Böyle davranarak hepimizin emeğini boşa çıkardığının farkında mısın?"

dedi sert bir ses tonuyla. Ona Agit Caf'da destek çıkınca, takım komutanının kontrol dışına çıkacağı kesin gibi görünen öfke dolu yeni müdahalesine gerek kalmadı.

Akşamki yönetim toplantısının gündemine bu sorun damgasını vurdu. Toplantıdan sonra, Xalıt yanı başında duran Cahit'e dönerek, "O arkadaşları çağır, gelsinler," dedi. Çağırıp uzun uzun konuştuğu gerillalar yanından ayrıldıklarında gece yarıya iniyordu. Denetim kurulmadan, işlerin tek bir gün bile yolunda yürümediğini bir kez daha görüyordu. Arkadaşlarının kötü niyetli olmamaları, bunu değiştirmeye yetmiyordu. O nedenle taviz vermeyi, ipi gevşetmeyi aklının ucundan dahi geçirmiyordu.

Zaman zaman sorunlara sebep olan ve bir an evvel halledilmesi gereken pek çok konuyu, geleceğini önceki gün haber veren YJA Star Cephe Komutanı ve aynı zamanda kendi yardımcısı olan Bêrivan'la da tartışacak, bundan böyle onu cephe işlerine daha fazla katmaya çalışacaktı. Bêrivan, ertesi gün yanına aldığı bir grup gerillayla birlikte beklenen zamanda geldi. Kendisiyle gelen gerillalardan biri, cephe çalışmalarına katılmak üzere gelmişti. Xalıt onları karşılarken, Bêrivan'ı şakayla karışık inceden inceye taşlamadan edemedi. Bêrivan, mahcubiyet ve masumiyete bürünmüş bir yüz ifadesiyle ve gülümseyerek: "Heval siz de biliyorsunuz ki, oradan oraya koşuşturmaktan başımızı kaşımaya bile zaman bulamıyoruz,"dedi.

"Nasılsa gerekçeler önceden hazır. Ne söylersen söyle, kurtulmanın bir yolu var mutlak."

"İnan kurtulmak için söylemiyorum bunu."

"Neyse korkmana gerek yok, seni çok fazla eleştirmeyeceğiz."

Bêrivan, Ana Karargah'ta yürütülen çalışmalara da katıldığından, Xalıt gibi kendini tamamen cephe işlerine veremiyordu. Onun sorumluluk alanına giren cephedeki işleri doğrudan ve günlük olarak yürütememesi, Xalıt için kocaman bir sorun olmaya yetiyordu. Henüz tam oturtulamamış cephe sisteminin aksayan önemli bir ayağı olarak bu sorunu, aralarında bir kez daha tartışacak ve ilerde yapılacak yeni toplantıların gündemine getireceklerdi. Gidip çardağın altında oturduklarında Xalıt, Bêrivan'a dönerek: "Yeni arkadaşı-

mızın ismini bile daha söylemediniz," dedi etrafı tarayan bakışlarından hayli meraklı ve heyecanlı olduğu anlaşılan gerillayı kast ederek.

"Hâlbuki önce bir nefes almayı düşünmüştük, galiba buna da izin olmaz. Daha fazla merak oluşturmayalım o zaman, arkadaşın ismi Erdal."

Bêrivan'ın bu yanıtı, Xalıt'a dört yıl önce bir kaza sonucu yaşamını yitiren, yakından tanıdığı ve çok sevdiği eski arkadaşı Erdal'ı çağrıştırdı. Bu sebeple de Erdal'a yöneltti̇ği sorular peş peşe geldi:

"İsmini şehit Erdal arkadaştan mı aldın?"

"Doğrudur heval, ismimi ondan aldım."

"Önceden tanıyor muydun kendisini?"

"Evet, çok yakından tanıyordum."

"Sen de Pazarcıklı mıydın?"

"Hayır, Amed, Çermik'tenim."

"Kendisini Avrupa'da mı tanıdın?"

"Doğrudur heval, Avrupa'da."

"Onun şahadetinden sonra katıldın değil mi?"

"Aslında daha önce vermiştim kararımı, ama onun şahadetinden sonra artık duramayacağımı söyledim arkadaşlara."

"Evet, çok yerinde bir karar olmuş. Zamanımız olursa sana Erdal arkadaştan sık sık bahsederim. Onunla unutulmaz anılarımız var çünkü. Keşke yetenekli biri olsa da bunları yazsa. Okul okumuşsundur her halde."

"Evet, liseyi bitirdim."

"Ondan sonra da büyük okula katıldın."

"Doğrudur heval, benim için PKK'den daha büyük bir okul olamazdı."

"Bizim buradaki çalışmalara katılmayı sen mi istedin, yoksa?"

"Doğrusunu isterseniz, ben Dersim'i önermiştim. Ama arkadaşlar şimdilik burayı uygun gördü."

"İnançla yaklaşılırsa buranın da Dersim'den bir farkı olmadığı anlaşılır. Biraz zordur, fakat zamanla alışırsın."

"Ben işin zorluğuna bakmam. Zaten bizim için önemli olan, kolay olmayanı yapmak."

"İnanıyorum, başarırsın."

Bu kısa tanışma faslından sonra Erdal, daha fazla oturma sabrını gösteremedi. Ayağa kalkıp, "Arkadaşların yanına gidebilir miyim?" dedi mevzilerde çalışan gerillaları kastederek. Xalıt, "Önce bir dinlen hele, yorgunsun, merakını giderecek daha çok zamanın olur," dediyse de, durduramadı onu. Taşıdığı isim, bilinçli görünüşü ve çalışma hevesiyle dolu oluşundan ziyade, derin sezgilerin getirdiği, ama üzerinde henüz yeterince düşünemediği başka pek çok nedenden olsa gerek, bu yeni arkadaşına daha şimdiden çok kuvvetli bir bağla bağlandığını hissediyordu Xalıt. Onun gidişiyle sohbet konusu yön değiştirip, cephede yürütülen çalışmalara kaydı. Konu çalışma olunca, Xalıt'ın mizahi havadaki salvoları peş peşe geliyordu. Bêrivan'ın verdiği tüm karşılıklar sonuçsuz kalıyor, her defasında Xalıt'ın eline yeni bir koz veriyordu. İçinde ağır eleştirilerin de olduğu karşılıklı atışma biçiminde geçen sohbetin sonunda, Bêrivan, "Biraz konuşsaydık iyi olurdu," dedi. Xalıt, konuşulacak konunun herkesin içinde konuşulamayacağını anladığı için hemen ayağa kalkıp, "Gidelim," dedi. Gidip oturdukları yerde, yürütülen genel çalışmalardan bir süre konuştuktan sonra Bêrivan, sözü asıl konuya getirdi:

"Cephe özgülünde yapacağımız kadın konferansı hakkında daha önce de size bilgi vermiştik. YJA Star Yönetimi'nde bu konu yeniden tartışılıp karara bağlandı. Cephedeki tüm kadın gücümüzün katılımını öngörüyoruz. Arkadaşları savaşa hazırlamamız için bu zaruri bir ihtiyaçtır. Sanırım konferans, bahsettiğiniz pek çok sorunun giderilmesine de vesile olur. Zaten amaçlardan biri de budur."

"İyi de, ne zaman yapmayı düşünüyorsunuz."

"Önümüzdeki hafta başında."

Bildirilen kararla birlikte açıklanan bu tarih, Xalıt üzerinde soğuk bir duş etkisi yapmaya yetmişti. Önce karşı çıkacak gibi oldu. Sonra bunun hepten yanlış olacağını ve yanlış anlaşılacağını düşünerek bir süre suskunluğa gümüldü. Bêrivan, onun geçirdiği bu soğuk kararsızlık anında yanlış bir tepki vermesinden korkuyordu. Onbeş yıldan daha uzun bir zamandır tanıdığı, arkadaşlık ettiği, birlikte savaşıp, güzel ve kötü günler geçirdiği bu arkadaşına karşı güvenini hiç yitirmediği ve

ondan çekinmediği halde, daha önce de tanık olduğu benzer hallerinden nedense hep bir tedirginlik duyuyordu. Xalıt suskunluğunu bozarken, Bêrivan'ın göğsünde kabarmış, ama yansıtmamaya büyük bir özen gösterdiği heyecanı büsbütün artmaya başlamıştı.

"Şimdilik erteleyip, daha uygun bir zamanda yapsaydınız olmaz mıydı?"

"Sadece cephede bile haledilmesi gereken bunca sorun varken, sanırım bu mümkün değil."

"Ama heval, bu planladığımız tüm çalışmalarımızı bir anda altüst eder. Biz dakikalarla yarışıyorken, bunun elimizden alacağı zamanı düşünebiliyor musun?"

"Kaygınızı anlıyorum, zaten bunun için süresini kısa tutuyoruz."

"Kaç gün sürer?"

"En fazla beş gün, ama üç günde tamamlamayı düşünüyoruz."

Xalıt'ın bu yanıttan sonra yaşadığı suskunluk, bir kabullenme suskunluğuydu. Oluşan kararı ne engellemenin, ne de geriye itmenin mümkün olmadığını anlamıştı. Hiçbir anlamı olmayacak bir karşı çıkışla yeni sıkıntıların doğmasına sebep olmaktansa, destek vererek bu işten hızla kurtulmayı düşünüyordu: "İyi, mademki uygun görmüşsünüz, o zaman yapın. Gerekirse bunun için size pratik destek de verelim," dedi söylediklerinin zorunluluktan geldiğini hissettirmemeye çalışarak. Bêrivan bir an onun söylediklerini yanlış duyduğunu zannetti. Xalıt, destekle ilgili cümleyi eksik söylediğini, Bêrivan'ın kendisine dikilmiş hafif şaşkın bakışlarından anladı ki, belirsiz bir anlam yarattığı için cümleden sadece "gerekirse' kelimesini çıkarmadı, cümlenin tamamını yeniledi:

"Siz sadece konferansınızı yapın, onun dışındaki tüm işler bize kalsın."

Bêrivan, onun bu destek sözünün altındaki asıl gayeyi çok iyi anlasa da, yine de sevinçten ne diyeceğini bilemiyordu. İşi yokuşa sürecek bir itiraz, bir kabullenmezlik yaşanmamıştı. Tersine bir kabullenme ve içe sindirme yaşanmıştı, üstelik beklenmeyen bir hızda. Bêrivan, "Öğleden sonra bayan arkadaşlarla bir toplantı yapmalıyım" dediğinde de, Xalıt'tan bir itiraz gelmedi.

Öğle sonrası başladığı toplantıyı olabildiğince erken bitirmeyi düşünmüştü Bêrivan. Ne var ki gidişat onun istediği gibi gelişmiyordu. Erkek gerillalar arasında olduğu gibi kadın gerillalar arasında da her zaman sıkıntı yaratan birileri vardı. Başladığı günden beri yapılan çalışmalara ikna olamayan bazı kadın gerillalar, bildiklerini inatla okumaya devam ediyorlardı hâlâ. Bêrivan'ın yaptığı kısa aktarım üzerine söz alıp konuşan birkaç kadının tam aksine söz alan biri, daha önceki toplantılarda yaptığı eleştirilerini tekrarlamakla kalmadı: "Bizi tamamen Xalıt arkadaşın insafına terk etmişsiniz, böyle bir kadın yönetimi olur mu?" dedi diğer arkadaşlarını da kışkırtan ve sorumlu olanları imdada çağıran bir ses tonuyla. Çoktandır öfkesini boşaltacağı yer aradığı her halinden belli olan başka biri, ondan sonra telaşlı bir acelecilikle el kaldırıp, hemen söze girdi. Nerede başlayıp nerede bitireceğini bilmeden ve sözlerinin anlamını hiç düşünmeden konuşuyordu: "Açıkça söylemeliyim ki kendimi artık taş ocaklarında çalıştırılanlar gibi hissediyorum," deyince, Bêrivan hafif gülümseyerek, "Nasıl?" diye sordu.

"Hani o taş ocaklarında, dikkatini çekerim zorla demiyorum, gönülsüz çalıştırılan insanlar vardı ya, işte onlardan bir farkımız kalmamış gibi geliyor bana."

Birkaç kadın gerilla kıkırdamaya başlıyordu ki, bu Bêrivan'ın patlayışını daha da şiddetli kıldı.

"Ne biçim bir benzetmedir bu? Böyle korkunç bir duygu olabilir mi? Bir de özgürlük savaşçısı olduğunuzu iddia edeceksiniz. Hani, nerde sizdeki o özgürlük arayışı?"

Bêrivan kapıldığı hiddetten çıkamayacak, söylediklerinin sonu gelmeyecek gibiydi. Toplantıyı erken bitirme düşüncesi kafasından çoktan silinip gitmişti. İstese de kısa kesemiyordu artık. Daha önce çözdüğünü sandığı pek çok sorun, bir anda tekrar kucağına düşüvermişti. Geçiştirilecek, üzerinden atlanacak gibi değildi. Ama bastırmak, kestirip atmakla da hallolmayacaktı. Şimdiye kadar denenmiş en kötü yol buydu çünkü. Nihayet bunu fark ettiğinde sesinin tonunu birkaç perde düşürmeye başladı. Ve tartışmanın önünü açarak sorunların iç yüzünü daha iyi anlamaya çalıştı. Böyle olunca kimse düşün-

cesini saklamıyor, içinden geldiği gibi konuşuyordu. Öyle ki okların sivri uçlarını sadece Xalıt'a değil, kendisine bile yönelttiklerinde sinirlenmiyor, sabırla dinliyordu onları. Sıra kendisine geldiğindeyse kelimelerini özenle seçiyor, herkesi doğru olanı yapmaya davet ediyordu. Onları yaptıkları işe ikna etmeden verilecek tüm uğraşların boşa gideceğini gayet iyi biliyordu artık. O nedenle konuşmasında sık sık yapılacak konferansın önemine vurgu yapıyor, herkesin yoğunlaşarak hazırlıklı gelmesini istiyordu. Son sözlerini bağladığında, nasıl bir hızla geldiğini fark edemediği akşam karanlığı çökmek üzereydi.

Toplantıdan sonra, aldıkları eleştirilerden gocunmuş görünen bir iki gerilla haricinde herkes Bêrivan'ın etrafında toplanmış, ona takılıyorlardı. Kadınlardan biri, "Demek ki boş yere umutlanıp durmuşuz. Oysa gelirken bizi Xalıt arkadaşın elinden kurtaracağını düşünmüştük, meğer sen ondan daha da katıymışsın," deyince her biri bir yerden, pek de şakaya benzemeyen, ama söylenirken sevimli hale getirilen bu söze ilave edecek bir laf bulmaya çalıştı:

"Daha fazla başımız ağrımadan en iyisi biz Xalıt arkadaşa razı olalım ve bir daha da çıkarmayalım sesimizi."

"Ben zaten baştan beri böyle düşünüyordum."

"Hiç olmazsa eskiden biraz hemcins merhameti vardı, galiba o da hayal oluyor artık."

"Yağmurdan kaçınca doluyu düşünmezsek, halimiz bu olur elbet."

"Bence yönetimin kadını erkeği olmaz, yönetim her yerde yönetimdir."

"Rojbaş, ben de yeni bir Amerika keşfettin sandım."

Bêrivan işin çığırından çıkmakta olduğunu görünce, daha fazla tutamadı kendini: "Susun kuralsızlar, birer katır tekmesinden farksız olan bu şeylere de esprimi diyorsunuz siz şimdi?" diye haykırdı yarı şaka, yarı ciddi bir tonda. Kimse bunun ciddi bir uyarı mı, yoksa bir espri mi olduğunu ilk anda anlayamadı. Esaslı bir şaka dersini vermeye girişiyordu ki, önünde birden Xalıt beliriverdi:

"Bakıyorum neşeniz yerinde, iyi geçti mi bari?"

"Kusursuz değildi, ama iyi geçti sayılır."

"Umarım yarın ki çalışmada etkisini gösterir."

"Sanki bundan bir şüphen var gibi."

"Hayır, şüphe etmeme gerek yok, nasılsa yarın çok uzun bir zaman değil."

Bêrivan, Xalit'ın kendisinden çalınmış bir öğünlük zamana nasıl hayıflandığını, imalı sözlerinden ziyade onun sesindeki havadan çıkarıyordu. Kızışacak gibi görünen yeni atışma dalgası, o gün mutfakçı olan Agit Caf'ın "heval yemek hazır," diyen sesiyle önlendi. Yemekten sonra gerillaların çoğu, beklenen savaştan çok, sürmekte olan çalışmaların seyri hakkında henüz dışarı sızmamış yeni bir bilgi edinme merakıyla gelip, Xalit ve Bêrivan'ın etrafında toplandı. Sohbet koyulaşıp giderken Xalit tedbiri elden bırakmıyor, ama çalışmaya ilgiyi artırmak için ortaya şöyle bir iki laf atmaktan da geri durmuyordu. Bêrivan'la yıllar önce Botan'da yaşadığı zorlu savaşları hikâye ederken, pek çok gerilla da olduğu gibi Agit Caf'ın yüreğinde adeta fırtınalar kopuyordu. Agit, Kendini o hikâyelerin en kızgın yerinde görmek ile gerçekte olmamanın uçurumundan bir an kurtarmak için gidip, usulca Bêrivan'ın yanına sokuldu. "Merhaba heval," deyince Bêrivan, sesinden tanıdı onu: "Oo heval Agit sen misin, gel, burada otur," dedi sol tarafında oturacağı yeri göstererek. Agit yanında oturduktan sonra büyük sohbetin içinde minik sohbetin havası kendiliğinden oluşuverdi.

"Bakıyorum artık bizi sormuyorsun bile."

"Heval gelir gelmez hemen toplantıya giriyorsunuz, bize o fırsatı vermediniz ki. Üstelik ben bu gün mutfakçıydım. Hem bir şey söyleyeyim mi? Eleştiri olarak anlamayın, ama bence siz bizi sormuyorsunuz."

Bêrivan gülmekten alamadı kendini. Onun asıl niyetini sezmişti.

"Hayır hayır, bence bu doğru bir eleştiri. Farkındayım, yeterince soramadık sizi ve sanırım zaman bulamamakla da izah edemem artık. Neyse, şimdi nasılsın?"

"Kendimi çok iyi görüyorum."

"Çok yoruluyor musun?"

"Hayır, benim için hiç sorun değil, bundan çok daha ağır işler de yapabilirim."

"Yapacağına inanıyorum."

"Belki yeri değil, ama bir şey söylemek istiyorum. Hani sizden daha önce bir isteğim olmuştu, onu unutmamışsınız her halde."

"Şu Kuzey'e gitme işi mi?"

"Evet."

"Elbette unutmadım, ama biliyorsun bu konuda karar vermek o kadar da kolay değil."

"Siz de biliyorsunuz, verdiğim bir rapor vardı. Bahar geçti zaten, bu sonbahar da olmazsa, hiç değilse gelecek bahar olsun. İnanın, şehit Viyan arkadaşın Kuzey için kurduğu köprüden bir an evvel geçmekten başka hiç bir isteğim yoktur şimdi. Anlamanızı istiyorum, bu benim için çok önemli."

"Anlıyorum seni, bunu Xalıt arkadaşla da tartışıyor musun?"

"Evet, tabi ki tartışıyorum, ama o da her defasında sadece bunu arkadaşlarla tartışacağız diyor. Kaç aydır hep böyle, hatta birkaç gün önce bana, arkadaşlar seni güney'deki siyasi çalışmalara göndermek istiyor dedi. Açıkçası hiçbir şey anlamadım arkadaşlardan.

"Bakıyorum kızmış gibisin."

"Hayır, hiç de kızmış değilim, fakat merakımdan da çıkmıyor."

"Anlıyorum, söz, arkadaşlarla bu konuyu bir kez daha tartışacağım. Ama hemen olmadı diye sen de çok fazla üzülmemelisin, tamam mı?"

"Tamam heval."

Bêrivan, o gece tartışma fırsatını bulduğu her gerilladan neredeyse aynı isteği duymuştu. Çoğu isteğin yerine gelmeyeceğini bildiği halde, yine de onlar için yukarıyla konuşma sözünü vermemezlik edememişti. Ertesi gün konferansın hazırlıkları için Xalıt'la yaptıkları planlama sohbetini bitirirken, son anda aklına gelmiş gibi konudan söz açarak, "Artık bu sorun için bir çare bulmamız lazım," dedi. Xalıt, "Bunun için bir çözümün var mı?" diye sorunca, Bêrivan bir an ne diyeceğini bilemedi. Duraklamakla geçen beş on saniyeden sonra, "Onları ikna etmekten başka bir çözüm yolunu göremiyorum açıkçası," dedi. Xalıt, "Aylardır zaten bunu yapmaya çalışıyorum. Tek başıma bunun üstesinden gelemeyeceğimi şimdiye kadar anlamanız

gerekirdi," dedi ona sorumluluğunu yeniden hatırlatarak. Bêrivan, kendisinden kaynaklanmayan gerekçelere sarılmadı bu kez: "Sanırım konferanstan sonra bu işin sistemini yeniden tartışmalıyız," dedi ve ekledi: "Tek ayakla daha fazla yürütülemez çünkü." Xalıt, "Bu şekilde ne kadar zorlayıcı olduğunu görüyorsun işte. Neyse, bunu sonra konuşuruz, elinizi çabuk tutup, önce şu konferansı bir devreden çıkarın hele," dedi ayağa kalkmaya çalışırken. Zaman kaybettirdiği için başlayan yeni tartışma konusunun daha fazla uzamasını istemiyordu. Onun kalkmasıyla Bêrivan da kalkmıştı.

Xalıt, o günden sonra konferansın elinden alacağı zamanı dert etmek yerine, bir an evvel gerçekleşip, geçmesi için uğraşmıştı. Konferans günü geldiğinde üstlendiği tüm hazırlıkları tamamlamış halde, sabah erkenden aşağıya inmişti. Bêrivan, onun verdiği destekle varlığını her an üzerlerinde bir gölge gibi hissettirmeye çalıştığını, bununla, "Şu konferansı en kısa zamanda bitirin," dediğini fark etmiyor değilse de, gösterdiği ilgiden hayli memnun görünüyordu. Kadın gerillalar, gür yapraklı ulu meşe ağaçlarının altındaki toplantı yerinde yerlerini alırken, Xalıt, fırın, mutfak ve nöbetten sorumlu kılınmış erkek gerilla grubunu yanına çağırıp, bir süre onlarla sohbet etti. Konferans süresi boyunca sorun çıkmaması için ne fedakârlık gerekiyorsa göstermelerini istiyordu onlardan: "Böyle bir günde bu arkadaşlarımıza gereken desteği vermezsek, arkadaşlığımızın içtenliği sorgulanır hale gelir," diyordu. Sabah erkenden indiği tepeye tekrar çıkmak üzere kalkarken, uyarılarını bir kez daha yineledi.

Çoğunluğu genç, yüzden fazla kadın gerillanın katıldığı "savaş ve kadın" konulu konferans, Bêrivan'ın açış konuşmasıyla başlamıştı. Görevli olan erkek gerillalar, konferans yerinden uzak durmalarına rağmen, yine de Bêrivan'ın yükselen sesini rahat duyuyorlardı. Kendini, Bêrivan'ın sesinden yansıyan heyecana kaptırmış görünen gerillalardan biri, içinde kötü bir niyet taşımadan, "Bence bizim de katılmamız daha anlamlı olurdu," dedi kısık bir sesle. Arkadaşlarına takılmayı huy edinmiş biri, fırsatı hiç kaçırmadı: "Özellikle sen katılabilirdin tabi, yanlış anlama, özellik bakımından benzer yanlar taşıdığın için söylemiyorum," dedi hınzırca ona bakarak. Gülmekten

bazılarının ağızları kulaklarına vardı. Onların bu şekilde şakalaşmasından rahatsız olan Zindan, kabaran öfkesine hâkim olamadı: "Ne biçim devrimcisiniz siz, hiç mi saygınız kalmadı arkadaşlarınıza? Bir daha bunu yaptığınızı görürsem, siz bilirsiniz?" dedi tehditkâr bir ses tonuyla. Kimsenin ondan beklemediği bu müdahale aralarında buz gibi bir hava estirmeye yetmişti.

Herkes bir anda donmuş gibi sessizliğe gömülünce, Bêrivan'ın sesi daha fazla yayılma alanı buldu. Ne hafiften esen rüzgârla titreyen meşe yapraklarının hışırtısı, ne günün heyecanına kapılmış türlü türlü kuşların cıvıltısı, ne de siyah sarı renkli, sert bacaklı, keskin dişli kemirgen çekirge sürülerinin arada bir panik halinde sıçrarken çıkardıkları ani sel uğultusu da, onun yayılan sesine bir engel oluşturmuyordu. Aksine, kimi sözlerin bıçaktan keskinliğine karşın, bir şiirsellik tadında ahenk kazanmasına yol açıyordu. Yaşadıkları geçmiş savaş tarihinde kadının yerini ve geçirdiği zorlu evreleri uzun uzadıya anlattıktan sonra, "O eski zavallı kadın," diyordu. "Çoktan öldü." Yeni kadın, önderlik, ülke, aşk, özgürlük ve savaşın birbiriyle olan ilişkisini açıklarken, kendilerinde bomba patlatan, bedenlerini ateşe veren kadınları örnek veriyordu: "Ne olduğumuzu ve ne olmak istediğimizi, kendilerine her zaman minnettar kalacağımız bu arkadaşların yaşam ve pratiği bize göstermektedir. Her birimizin birer Zilan, birer Bermal, birer Sema olma imkânı fazlasıyla vardır. Şimdi biz bu imkânı değerlendirecek miyiz, değerlendirmeyecek miyiz? Özgürlük aşkımız, bu arkadaşların özgürlük aşkı kadar büyük mü, değil mi? İşte bütün sorun bu," diyordu.

Öğle yemeğinden sonraki oturumda savaş hazırlıklarını kötü etkileyen somut sorunlar tartışmaya açılmıştı. Bêrivan, tartışmayı kızıştırmaktan çekinmiyor, gamsız, ilgisiz görünenleri bile fikrini söylemeye kışkırtıyordu. Derken, bir söz kapma yarışı başlamıştı. Sinirlere iğne ucu gibi dokunan birbirine aykırı fikirler de ileri sürülünce, tartışmanın önü tutulamaz olmuştu artık. Sözler daha ateşli, sesler daha gür çıkıyordu. Uykuya yatmış, en pasif bellek zerrecikleri dahi dipten gelen bir duyguyla elektriklenmiş, uyanışa, ayaklanışa geçmişti. Geçmiş ile geleceğin dar bir aralıkta krize girdiği, kıyasıya bir çarpışmayla

birbirinden ayrılıp, yeniden buluştuğu koca bir tarih hesaplaşması yaşanıyordu sanki ya da bir zihin ve ruh hesaplaşması. Zafere kilitlenerek zamanında hazırlanmak ile geç kalarak gafil yakalanmanın doğuracağı ürkütücü sonuçlar üzerinde yürüyen tartışmanın şiddeti, ekmek yapan erkek gerillaların ilgisini çok yoğun çekmiş olacak ki, saç üzerinde pişmekte, hayır, kömürleşmekte olan bir düzine ekmeği hiç birinin gözü görmedi. Üçü de dumana boğulduktan sonra fark ettiler ekmeklerin yandığını. Huyundan hiç vazgeçmeyecekmiş gibi görünen yumakçı gerilla, sêlci gerillayı kafaya almak için tam da böyle bir anı kollamıştı. Hamurdan daha kötü yoğurduğu lafını hemen yapıştırdı.

"Bakıyorum elin işte aklın düşte, ne oluyor, çalıyorlar mı seni yoksa?"

"Sana ne diyeyim şimdi, şu patavatsızlığı bir türlü bırakmadın, gitti."

"Gözünden bahsetmedim ki."

"Bellidir, galiba sen adam olmayacaksın."

"Ha anladım, seni şu toplantıya katmadılar diye yakıyorsun ekmekleri."

"Senin şu zırvalıkların var ya, vız gelir bana. Hem daha açık söylememi mi istiyorsun? Bu arkadaşların en beğenmediğim düşüncelerine bile çok büyük bir saygı duyuyorum artık, tamam mı? En azından kendilerine karşı bizden daha radikal davranıyorlar. Az bir şey vicdanın olsa bunun ne anlama geldiğini düşünürsün."

"Senin gibi erkekleri dönüştürmeye çalıştıkları için mi?"

"Evet, kesinlikle, aklının eremeyeceği kadar büyüktür bu isteğim, rahatladın mı şimdi? Keşke yapabilseydim de onlara layık bir dönüşümüm olsaydı."

"Anladım, elden gitmiş gibisin, hayır, gibi değil, sahiden gitmişsin, seni kurtarmak çok zor artık."

Yumakları açmakla uğraşan gerilla, işin basit bir atışmayı aştığını görünce, müdahale etmek zorunda kaldı. Bu arada Zindan elinde bir su bidonuyla kendilerine doğru geliyordu. Onun gözükmesi, üçünü de paniklendirmeye yetmişti. Yanan ekmekleri telaşla ateşin içine atıp gözden kaybetmeye çalışırken, az önceki kötü tartışmayı yapan kendileri değilmiş gibi davranıyorlardı.

Toplantı yerinden yükselen sesler, tartışmanın olanca hararetiyle devam ettiğini ve daha da kızışacağını gösteriyordu. İkinci günde de şiddetinden hiçbir şey kaybetmeden sürdü tartışmalar. Ama üçüncü günün tartışmaları, ilk iki güne oranla tam tersi bir hal almıştı. Bir ikna, anlaşma, kabul dili hâkim olmuştu. Bundan böyle cephedeki hazırlık çalışmalarına daha inançlı, candan ve daha güçlü katılmak, herkesin ortak fikri ve isteği haline geliyordu. Toplantının ikindiye yakın bir vakitte sona ereceği anlaşılınca Bêrivan, küçük el telsiziyle Xalit'a haber verdi. Xalit, saklamayı pek beceremediği sevinçli duygularıyla, "Ne aceleniz vardı?" diye takıldı önce, sonra da zamanında bitirdikleri için kendilerini kutladığını ve akşama doğru yanlarına geleceğini söyledi. Ama onlar için hazırladığı sürprizden söz etmedi. Bêrivan işine döndükten ve onun kendisini cihazdan takip etmeyeceğine emin olduktan sonra, lojistik bölüğünü aradı. Kendisinin daha önceden istediği ve oraya o gün ulaşan eşyaları aceleyle toplantı yerine yetiştirmelerini istedi. Sonra da Zindanı aradı: Ona, "Gereken hazırlıklara hemen başlayın," dedi. Zindan artık yapacağının ne olduğunu iyi biliyordu.

Güneşin usul usul dağların ardına çekildiği, gitgide koyulaşan dağ gölgesinin, boydan boya vadiye serildiği akşama yakın saatte, komando eğitimlerinin yapıldığı geniş düzlükte, ne Bêrivan'ın, ne de yeni sona ermiş toplantıdan çıkmakta olan diğer kadın gerillaların haberi olmadan, yalazları yüksek meşe ağaçlarını aşan gür bir ateş yakılmıştı. Bêrivan'ın yanmakta olan ateşten haberdar oluşu ile Xalit'ın kalabalık bir gerilla grubuyla toplantı yerine dalışı aynı ana denk geldi. Xalit, güvenlik nedeniyle bıraktığı küçük bir grup haricinde, zirvedeki tüm erkek gerillaları kendisiyle birlikte aşağıya indirmişti. İçlerinde elinde sazıyla ozan Cudi de vardı. Cudi ve onun elindeki saz, daha ilk bakışta bu gelişin anlamını vermeye yetiyordu. Xalit Bêrivan'dan habersiz, birkaç gün sonra kuzey yolculuğuna çıkacak gerillaları da davet etmişti. Ve kısa bir süre sonra onlar da gelmeye başlamıştı. Onların içinde de kendisini tanıyan herkesin hayran olduğu ozan Delila vardı. Ozan Delila'nın gelişi herkesten çok ozan Cudi'yi sevindirmişti. Bir kez daha, belki de son olacak böyle bir moral

etkinliğinde Delila'yla bir araya gelmek ve onunla birlikte arkadaşlarına bir konser vermek, ömrü boyunca unutamayacağı bir an olacaktı kendisi için. Artık kendisi için neredeyse bir hayal olmaya başlayan böyle bir buluşma, bir anda gerçek oluvermişti.

Görevli erkek gerilla grubunun her nasıl olduysa o gün beceri kazanmış elleriyle kızarmış tavuklar, şiş kebaplar, pilavlar, salatalar ve tatlıların doyasıya yenildiği akşam yemeğinden sonra, kadınlı erkekli tüm gerillalar geniş düzlüğe akın etmişti. Bu andan itibaren ruhlardaki ateşin hükümranlığı ozan Delila ve Cudi'nin elindeydi artık. Delila'nın ses vermesiyle yüzlerce ses tek ağızda birleşiyor, dalga dalga yükselip yıldızlara ulaşıyordu. Bir ara Bêrivan Xalıt'ın kulağına eğilip, "Madem böyle bir planın vardı, bana neden önceden söylemedin?" diye sordu. Xalıt onu borçlu kılacak yanıtını çoktan hazırlamış gibiydi:

"Önceden söyleseydim ne tadı kalırdı ki."

Ertesi günün çalışması, Xalıt'ın olmasını istediği gibi başlamıştı. Sayıda bir eksiklik yoktu ve yoğun bir çalışma isteği vardı. Toplantının daha şimdiden iş üzerinde gösterdiği etki çok barizdi. Böyle devam ettiği takdirde çokta uzun olmayan bir zamanda işin ağırlığı büyük ölçüde kalkmış olacaktı. Nitekim öyle de oluyordu. Gelen her yeni gün, bir diğer günden daha iyi geçiyordu. Durmadan çalışıp, çok yorulmalarına rağmen, kimsede bozuk bir havaya rastlanmıyordu. Günlerce süren uğraş ve son iki günün kuvvetli hamlesinden sonra işler artık korkulan konumdan çıkmaya, hafiflemeye başlıyordu. Uzayıp giden derin kanallar, tüneller, mağaralar ve mevzilerin büyük bir kısmı tamamlanmış, kalan kısmı da tamamlanmak üzereydi. Xalıt, ilk dönemlerin pek çok kaygısından kurtulmuş halde dolaşıyordu mevzilerin arasında. Çoğunluğu yeni ve genç olan gerillaların gecelerini gündüzlerine katarak ulaştığı bu netice hiç de küçümsenecek, görmezden gelinecek bir netice değildi. Başta kendilerinin bile inanamadığı büyük bir işi, yapıp başarmışlardı sonunda. Xalıt kendi içinde gizliden yaşadığı sevincini, gevşekliğe yol açmasın diye pek dışarı yansıtmamaya çalışıyordu. Çünkü şu ana kadar yapılan her şey sadece bir başlangıç

sayılırdı daha. Bir uçtaki hafifleme, diğer uçların ağırlığını unutturmayı getirmemeliydi.

Kayaya kazılıp, üstü kalın bir beton tabakasıyla kapatılmış boğazdaki mevziye gitti. O mevzide çalışan gerillalar, mevzinin pek işten sayılmayan küçük ayrıntılarıyla uğraşıyorlardı halen. Xalit'ın yanlarına gelmesinden hoşlandıklarını her hallerinden belli ediyorlardı. Esmer tenli, kısa boylu, oldukça şirin bir yüzü olan genç kadın gerilla o güne dek, hayatının en zor işini başarmış olmanın çocuksu sevinciyle: "Hevalê Xalit, vallahi buraya kazan bile değse bir şey olmaz," dedi. Xalit onun sözlerinden çok, parlayan gözlerinin sevincinden etkilenmişti: "Ellerinize sağlık, güzel olmuş," dedi ve ekledi:

"İsterseniz burayı manga gibi de kullanabilirsiniz."

Genç kadın gerilla onun sözlerinden duyduğu hoşnutluğu gülerek göstermeye çalıştı. Xalit mevzinin içine girince cebinden küçük el fenerini çıkarıp, içlere doğru dolambaçlar çizen tünele daldı. Pilleri zayıfladığından fenerin ışığı tünelin içini aydınlatmaya yetmiyordu. Ama o, yine de tünelin sonuna kadar gitmeden rahat edemedi. Kaçıncı kez olmuştu bu tünele giriş çıkışı, kendisi de bilmiyordu. Geri dönüp, mevzinin dışa açılan geniş bölümüne ulaşınca, durup tavana baktı. İçerde eksiklik diye hissettiği şey, dışarıda fazlalık olarak duruyordu. Başını dışarı çıkarıp, "verin bana o kalası" dedi. Saçları çöl fırtınasından çıkmış gibi darmadağın olan kısa boylu gerilla fırlayarak, kalası hemen getirip eline verdi. Xalit kalası alınca, Onun kalasla yapacaklarını merek eden gerillalar hep birlikte başlarını mevzinin dar ağzından aşağıya sarkıttılar. Xalit kalasın bir ucunu tavanın altındaki duvar taşına, diğer ucunu da karşı duvarı oluşturan kayanın yukarı doğru kalkan çıkıntısına dayayınca, onun neye yaradığına pek anlam veremeyen gerillalardan biri sordu:

"Hevalê Xalit onu niye oraya koydun ki?"

"Sen yarın bu mevzide savaştığında seni uğraştıracak bir şey ister misin?"

"İstemem tabi."

"Diyelim ki elinde bixi ya da kleş var, sen durmadan çatışıyorsun. Ama o sırada canın bir sigara çekti, peki kleşin çalışırken sigarayla uğraşmak ister misin?"

"Doğru beni engelleyecek hiçbir şeyle uğraşmak istemem."

"İşte ben de rahat çatışmanız için yaptım bunu. Sigaranı, çakmağını koy bu kalasın üzerine ve rahat rahat çatış. Canın sigara mı çekti, elini cebine atıp zaman kaybetmeye hiç gerek yok."

"Vay be, vallahi kimsenin aklına gelmezdi bu. Anlaşılan siz de her şeyi düşünmüşsünüz hevalê Xalıt."

Xalıt, düşündükleri ile yaptıklarını yan yana getirince, arada daha büyük uçurumların olduğunu görüyordu. Mevzi işi tümden bittikten sonra sıra bu mevzilerin nasıl kullanılacağına gelecekti. Fırsatın doğduğu kimi zamanlarda süresi oldukça kısa olan belli bazı eğitimler vermiş, ancak bu eğitimler çok yüzeysel kalmıştı. Burada katı bir savunma savaşının verileceğine dair hemen herkesin kafasında belli bir şekil oluşmuştu. Ancak henüz gerillalardan hiç biri bu mevzi sisteminin ne olduğunu, her mevzinin kendi başına görevini ve diğer bütün mevzilerle olan sıkı bağını, en önemlisi de bu mevzilerde nasıl bir savaş taktiğinin uygulanacağını bilmiyordu. Yakında bunu da öğreneceklerdi elbette. Fakat önceliklerin, öncelik olmaktan çıkarılması gerekirdi önce.

Günler, hızını artırmış gibi geçiyordu. Ferman, bir hafta önce Küçük Cilo'da başlattığı pratik denetim turunu bu gün Şikefta Birîndaran'da sürdürecekti. Xalıt onun bu kadar erken gelmesini beklemiyordu. Hesabına göre bir veya iki gün sonra gelmesi gerekirdi. Bir iki gün gecikerek gelmesi kendisi için hiç de fena olmazdı. Çünkü o zamana kadar son rötuşları yapılan yer altındaki askeri eserinin göze çarpan ufak tefek kusurlarını da gidermiş olacaktı. Ferman boğazdan çıkarken, Xalıt'ın bir gün evvel gözden geçirdiği mevziyi iyice kontrol edip öyle geçmişti. Yukarı doğru çıkan patikaya yakın mevzi ve kanallara baktıkça, daha önce gördüğü ve kendisine sonradan da tarif edilmiş koca tepenin girinti ve çıkıntılarında yapılan büyük işin görüntüsü canlanıyordu kafasında. Şimdiye kadar gördükleri, bundan sonra göreceklerinin bilgisini fazlasıyla veriyordu ona. Bir haftadan bu yana kontrolünü yaptığı cephenin diğer hatlarında da o güne dek oralarda benzerini görmediği bir hazırlıkla karşılaşmıştı. Karargahta neredeyse her yıl talimat haline getirilen kararların içtenlikle uygulandığını ilk kez

görüyordu. Daha şimdiden memnuniyetini, beğenisini bildiren içindeki bütün güzel sözleri söylemek istiyordu Xalıt'a. Ama yanına varınca, bunun tersini yaptı. İçinden geldiğini söylemek yerine onu neşeli bir yargılamaya tabii tuttu. Birbirini övmek, iltifatlar yağdırmak alışık olmadıkları şeylerdi. İçten sıcak bir bakış, tatlı bir gülümseyiş, yapılacak bütün övgü ve iltifatların yerini tutuyordu.

O gün kısmi bir gözlemde bulunmakla yetinen Ferman, ertesi gün sabah erkenden harekete geçti. Xalıt onun sol yanında yürüyordu. Onun sağ yanında da Botan'ın eski komutanlarından Cafer vardı. Tepenin kuzey doğuya doğru bir kavis çizip, aşağıya indiği sırtın ön ucuna geldiklerinde, Cafer uçurumun üzerinde yüzü kendilerine dönük, ayakta bekleyen genç kadın nöbetçiye yüksek bir sesle bağırdı:

"İnsene oradan heval! Başını eğ, başını! Niye öyle ayakta bekleyip, karşıya görüntü veriyorsun? Görmüyor musun karşı tepelerdeki düşmanı? Baksana, hepsi seni izliyor şu an."

Kadın nöbetçi şaşkın halde ona bakıyor, ne diyeceğini bilemiyordu. Cafer sesini daha da gerginleştirdi:

"Sen kendini hedef mi yapmak istiyorsun yoksa? Öyle nöbet tutulur mu? Bir de yüzünü bu tarafa çevirip durmuşsun. Oysa düşman öbür tarafta. Senin komutanların nöbetin nasıl tutulacağını göstermediler mi sana?"

Nöbetçi kötü bir hata yapmış gibi hâlâ cevap vermeden sadece ona bakmakla yetiniyordu.

"Heval nöbet öyle tutulmaz, gelip aha burada bekleyeceksin. Yüzünü hep öbür tarafa vereceksin. Boğazı, o tepeleri sürekli kontrol altında tutacaksın. Ve karşıya görüntü vermeyeceksin. Sonra da niye söylemediler diye kendi komutanlarını iyice eleştireceksin, tamam mı?"

"Tamam heval."

Nöbetçiyi geçince Ferman ve onun etrafındaki herkes kahkahayla gülüşmeye başladılar. Nöbetçi, aniden kopan bu kahkahanın kendisiyle oynanan oyundan kaynaklandığını hiç fark etmedi. Gerilla saflarına dört ay önce katılmıştı. Yeni bir savaşçı olduğundan kötü bir gerilla şakasıyla nerede, ne zaman ve nasıl karşılaşa-

cağını bilmiyordu henüz. Kendisine söylenmiş her şeyi, bilhassa büyük komutanların söylediklerini gerçek sanıyor, onlardan kuşkuya düşmüyordu. Komutanlar uzaklaşıp giderken o, gösterilen yeni nöbet yerinden hiç hareket etmeden, yüzünü Xeregol Dağı'na verip, yüksek bir ciddiyetle öylece beklemeye başladı.

Ferman yapılan her mevzi ve kanalı en ince ayrıntılarına kadar kontrol ederek geçiyordu. Tepe mükemmel bir savunma sistemine kavuşmuştu. Her bir mevzi, diğer bir mevziiyi savunacak şekilde tasarlanmıştı. Karşılıklı savunma taktiğine göre düzenlenen mevzilerin tümü aynı anda düşürülmeden, tek başına bir veya bir kaçının düşürülmesi neredeyse mümkün değildi. Birbirini karşılıklı savunmanın yanı sıra, aynı zamanda her bir mevzi birer tuzak biçiminde kurulmuştu. Özel suikastlar ve çok kritik zamanlar için yapılmış bazı mevziler, tepedeki gerillalardan bile gizli tutuluyordu. Bu mevzileri sadece onları yapanlar biliyordu.

Mevzilerin arası gerçek birer girdaptı. Bu girdaba düşen hiçbir düşman kuvvetinin kurtulma şansı yok gibiydi. Neredeyse her kaya, her taş, her toprak parçası yok edici bir silaha dönüştürülmüştü. Tepeye adeta görünmez, girilmez ve geçilmez bir kale yerleştirilmişti. Ya da benzerine pek rastlanmayan bir kalenin ta kendisiydi artık. İçine girmek ne kadar zorsa, içine girdikten sonra çıkmak daha da zordu. Hava akınına karşı kullanılacak ağır silahların rahat hareket etmesi için tünellerde raylı sistemler kurulmuştu. Bu raylar üzerinde hareket eden ağır silahlar gerek görüldüğü an dışarı çıkarılıp, tekrar içeri rahatça götürülebiliyordu. Ferman tünele girip çıkınca, "Arkadaşların eline sağlık, gerçekten de çok güzel olmuş," dedi. Ve yanına doçkacı Arteş'i çığırdı. Arteş yanına gelince doğrudan sordu:

"Nasıl, yerini beğeniyor musun?"

"Evet heval, çok güzel, tam istediğim gibi."

"Peki, hakkını verebilir misin?"

"Verebilirim heval."

"Burada sana çok iş düşer, farkındasın değil mi?"

"Doğrudur heval, farkındayım."

"Senin işin yalnızca havaya karşı değil. Aynı şekilde karaya karşı da savaşacaksın. Bak şu karşıdan asker geçecek. Peki, oradan gelecek bir askeri vurabilir misin?"

"Kendime güveniyorum heval."

"İyi, güzel, kendine güvenmen güzel, biz de güveniyoruz. Ama hazırlığını sağlam yap. Silahını temiz tut. Hiçbir aksaklığa yer bırakma. Ne ihtiyacın varsa şimdiden karşıla."

"Oldu heval."

Ferman gezip gördüğü diğer yerlerde de her hangi bir kusura rastlamadı. Xalıt'ın kusurlu gördüklerini bile bütünde gördüğü mükemmeliyetin içinde saydı. Çünkü onların da hızla tamamlanarak bütünle kaynaştırılmak istendiği, yapımı henüz devam ediyor olmalarından anlaşılıyordu. Bütünü daha da kuvvetlendirmek üzere ilave edilecek birkaç mevzinin yerini göstermek dışında, kurulan bu savunma sistemiyle ilgili başka bir söz söyleme ihtiyacı duymadı.

Gruptakiler geri dönüp, toplantı yerine doğru gelirken, kısa bir süre önce öğrendiği yeni kurala göre halen nöbetini tutmaya devam eden kadın nöbetçinin yerinden hiç hareket etmeden, öylece beklediğini gördüler. Bu, aralarında yeniden bir gülüşmeye sebep oldu. Nöbetçi bu gülüşmenin nedenini gene anlamamıştı. Ve kendisi de uzaktan gülerek onlara eşlik etti. Sonra da kızmış gibi yaparak, "Heval neden eğilerek geçmiyorsunuz, karşıda düşman var, şimdi görür sizi," dedi. Onun söylenenleri ne kadar da ciddiye aldığını ve hiç hareket etmeden nasıl da sabırla beklediğini görünce, Cafer yeniden çağırdı onu. "Gel heval gel," dedi. Nöbetçi yerini bırakmak istemiyormuş gibi ağır adımlarla indi. Yanına gelip, bir emir beklermiş gibi karşısında durunca, Cafer, "Bu sefer kuralına göre tuttun, değil mi?" diye sordu.

"Doğrudur heval, öyle tuttum."

"O zaman tamam, nöbetin bitti. Gel sen de toplantıya katıl."

"Ama heval nöbet yerinde kimse yok ki, gitmem lazım."

"Gel gel bir şey olmaz, arkadaşlar başka birini gönderirler şimdi."

"O zaman ben bekleyeyim, bir arkadaş gelene kadar."

"Hmm anladım, sen eleştiriden korktuğun için gitmek istiyorsun."

"Yok valla, nöbet yeri boş kalmasın, onun için."

Tekrar nöbet yerine doğru gitmeye çalışırken, Cahit geri çağırdı onu. Ve onun yerine hemen başka bir nöbetçiyi gönderdi.

Toplantı yerinde hazır bekleyen gerillalar, Ferman'ın gelmesiyle hep birlikte ayağa kalkmaya başladılar. Ferman hafiften gülümseyerek önce onların hal hatırını sordu. Gerillalar ise onun sorusuna sadece gülümseyerek karşılık verdi. Aralarında öteden beri kurulmuş sıcak, sessiz bir anlaşma diliydi bu. Ve anlamı çok açıktı bunun.

Ferman konuşmadan hiç kimse bir şey söylemeye kalkışmayacaktı. Ferman, önceliği siyasi ve askeri gündeme vererek başladı konuşmasına. Ardından sözü tepedeki çalışmaya ve başladığı zaman, tepede uygulanacak savaş taktiğine getirdi.

Söz konusu tepedeki savaş olunca, sorularını doğrudan gerillalara yöneltti. Kaldırdığı bir gerillaya eliyle işaret ederek: "Hemen şu an, düşman bu sırttan gelmeye başlarsa, nasıl bir karşılık vereceksin?" diye sordu.

"Önüne pusu atarım."

"Nerede pusu atacaksın? Pusuya en uygun yer neresidir?"

Bir anda kendini tereddüt içinde bulan gerilla, bu soruya vermek istediği cevabı bir türlü veremedi. Ferman ona, "Sen oturabilirsin heval," deyip, başka birini kaldırdı.

"Diyelim ki düşman şu boğaza geldi, sen de gidip onu durdurmak ve darbelemek istiyorsun, elinde klêş, bixi ve bomba var. Nerede konumlanacak ve önce hangi silahı kullanacaksın?"

"O kayalıkların arkasına yerleşir, önce bombayla vururum."

Cevap vermeye çalışırken, vuracağı yer ile kullanacağı silah hesabı birbirini tutmayınca, Ferman tekrar sordu.

"Onun bomba mesafesine kadar seni görmeyeceğini mi sanıyorsun?"

Verdiği cevap gülüşmelere sebep oldu. O oturunca Ferman, başka birini kaldırdı. O da önce klêş sonra bixi dedi. Kalkan başka birisi bisiving dedi. Ferman, kaldırdığı diğer bir gerillaya önce bu mevzilerin hangi taktiğin parçası olduğunu, sonra üst, orta ve eteklerdeki mevzilerin birbirinden farkını ve mevzilerin olmadığı yer-

lerde de nasıl bir taktiğin uygulanacağını sordu. Bu diğer bütün sorulardan daha ağır bir soruydu. Ne o, ne de başka bir gerilla bu soruya cevap verme gücünü göremedi kendinde. "Burada uygulayacağımız taktik gerilla taktiği mi, yoksa cephe savaşı mı?" diye sorunca, cevaplarda bu kez daha büyük bir kargaşa yaşandı.

Çoğunluğu salt cephe taktiği dese de, bazıları gerilla, bazıları her ikisi, bazıları da kendilerinin bile anlamakta güçlük çektiği daha karmaşık taktikler sıraladı. Ferman, teker teker sorup aldığı cevaplardan, onların buradaki savaş taktiği hakkında henüz doğru bir fikre sahip olmadığını gayet iyi anlamıştı. Onun askeri gururunu fazla incitmeyecek bir taşlamayla, "Heval Xalıt, senin savaşçıların çok çalışıp, dünya kadar mevzi yapmışlar, ama bunu nasıl kullanacaklarını bilmiyorlar daha. Nasıl olacak bu?" diye sordu.

"Heval fırsat doğduğunda, ara sıra bu konuyla ilgili bazı dersler vermeye çalıştık, ama yetersiz kaldı. İşlerimizi tümden bitirdikten sonra bu konudaki dersleri daha ayrıntılı vermeyi düşünüyoruz."

"Yani daha ona sıra gelmedi diyorsun."

"Evet, doğrudur heval."

"Sonradan bu eğitimi görme fırsatını bulamadınız diyelim. Peki, o zaman ne yapacaksınız?"

Xalıt buna verecek bir cevap bulamayınca, suskun kalmayı yeğledi.

Ferman başka soru sormadı. Bütün cephede uygulanması öngörülen savaş taktiği hakkında uzun bir değerlendirme yaptı önce. Ardından sözü tepedeki somut savaş taktiğine getirdi. Gerillalar, bilhassa sorulara cevap veremeyenler, adeta nefeslerini tutmuş, Ferman'ın ağzından çıkan sözlere kilitlenmişti. Ferman bu genç ve deneyimsiz savaşçıların kendisine nasıl odaklandıklarını ve kendisinden ne beklediklerini bilerek konuşuyordu:

"Şunu çok net bir şekilde anlamak lazım: Buradaki savaş taktiğimiz, katı bir savunma taktiği olmakla beraber, bir cephe savaşı taktiği değildir. Sanırım çoğunuzun kafasında cephe savaş taktiği oturtulmuş. Kabul etmeli ki, bu da Xalıt arkadaşın savaş mantığından kaynaklanıyor. Öteden beri cephe savaş tarzını nasıl mahkûm ettiğimizi bilmeyen yoktur. Bu savaş mantığından da az zarar gör-

müş değiliz. Bunu bir kez daha açıkça eleştiri konusu yapıyoruz. Ve bu hatanın bir daha tekrarlanmasına izin vermeyeceğiz."

Xalıt'ın bu şiddette bir eleştiri beklemediği yüz hatlarındaki ani değişimden anlaşılıyordu. Ona bakan gerillalar kızarmakta olan yüzündeki renk değişimini derhal fark etmişlerdi. Ferman, sözlerinin Xalıt üzerinde yarattığı etkiye aldırmıyor, hatta genç arkadaşlarının kafasında oluşan bir yanlışı çökertmekten haz duyuyor gibi konuşuyordu:

"Ama burada cephe savaş tarzını esas almıyoruz diye yerimizi de öyle kolay kolay bırakıp gitmeyeceğiz elbette. Hazırlığımızı buna göre yaptık ve yapmaya devam ediyoruz hâlâ. Bazı yerlerde gerilla taktiğini uygulayabiliriz. Bazı yerlerde de esnek bir cephe ve gerilla taktiğini iç içe uygularız. Ama burada ölümüne bir direnme savaşı yapacağız. Burayı hiçbir biçimde bırakıp gitmeyecekmiş gibi savaşacağız. Düşman da ona göre yüklenecektir."

Birkaç saniye duraklayıp gözlerini derinlere dikti. Hafif bir öksürükle boğazını temizledikten sonra kaldığı yerden tekrar devam etti:

"Bundan on yıl önce burada yaşanan bir savaşa bizzat tanık oldum ve yaşadım. Uçaklarla, kobralarla, obüslerle burayı adeta darmadağın ettiler. Öylesine ağır bir bombardıman altında bıraktılar ki, buradan hiçbir arkadaşın sağ çıkamayacağını sandık. Ama sonra da baktık ki tam tersi olmuş.

Olacağını sandığımız hiçbir şey olmamıştı arkadaşlara. O günkü hazırlığımızın bu günle kıyaslaması bile yapılamaz. Şu an yaptığınız hazırlığın hafife alınır hiçbir yanı yoktur. Eğer bunu iyi kullanır ve gereğini yaparsanız, düşmanın buraya girmesi asla mümkün olamaz. Ama şunu her zaman hesapta tutmak lazım: Düşman buraya çok ağır yönelecektir. Her türlü silahı kullanacaktır.

Uçağı da, kobrası da, obüsü de, buranın üzerinde çok yoğun çalışacaktır. Hatta zehirli gazları, kimyasal silahları bile kullanmaktan çekinmeyecektir. Hazırlığınız bütün bunlar hesaplanarak yapılmıştır. Yaptığınız hazırlığa güvenmelisiniz elbette. Ama bu yetmez. Bir de bunu en etkili şekilde kullanmak vardır. Eğer bunu yaparsanız, düşmanı belki de hayatında göremediği en büyük şokla

karşı karşıya bırakırsınız. Onun buraya uygulayacağı şoku siz tam tersine çevirip, onu kendi şokunun altında bırakırsınız."

Sanki sadece kendilerine söylüyormuş gibi gözlerini, önde oturan gerillaların üzerinde tutuyordu bu kez:

"Hazırlığın hiçbir aşamasını küçümsemeyin. Daha şimdiden her mevziiye yeterli miktarda tuz, şeker, su, kurutulmuş ekmek koymayı unutmayın. Kendinize önceden, undan katı helvalar yapın ve paketleyip mevzilerin bir köşesine atın. Savaş başladığında ne ekmek, ne de yemek yapma imkânınız olmaz çünkü. Akla gelmeyecek en küçük şeyleri bile mutlaka hesap edip, öyle yapın hazırlığınızı. O zaman bakalım bu düşman sizi alt edebilecek mi?"

Toplantı sona erdiğinde gerillalar adeta bir zafer kazanmış havasındaydılar. Herkesin ruhuna büyük bir canlılık gelmeye başlamıştı. O güne kadar yaptıkları bütün işin yorgunluklarını unutmuş gibi indiler voleybol sahasına. Xalıt aldığı eleştirilerden hiç gocunmamış gibi oldukça rahat tavırlar sergiliyordu. Ferman bir takımda, Xalıt karşısındaki takımda yer almıştı. Ferman voleybol maçından sonra, Xalıt'ı da yanına alıp, Çiyayê Reş Taburu'na hareket etti. Girdikleri Cehennem Vadisin'de karşılaştıkları dağ keçileri, birden herkesin dikkatini üzerine çekmişti. Keçileri görür görmez silahlarına davranan bazı gerillalar, Ferman'ın sert uyarısıyla karşılaşınca, yaptıklarına pişman olmuş halde akıllarından geçenleri hemen unutmak zorunda kaldılar, ama yine de yakalarını Ferman'ın elinden kurtaramadılar. O andan sonraki yol yürüyüşü, bu güzelim hayvanları korumayla ilgili eleştiri ve sohbetlerle geçmişti.

ANKARA

Çekildiği çalışma odasında bilgisayarının başında oturan Genelkurmay Başkanı, devlete verdiği yeni ayarın rahatlığıyla çalışıyordu. Genel seçimler sonuçlanmış, planlandığı gibi, hükümet Kürtlere karşı daha da güçlendirilerek kurulmuştu. Kendisinin açıkça düşünüş ve davranış ölçüsünü önceden belirlediği yeni Cumhurbaşkanı, seçildikten kısa bir süre sonra, zafer kazanmaya giden bir komutan edasıyla, ilk büyük seferini Kürdistan'ın kendileri tarafından çizilmiş sınır bölgesine yapmıştı. Cumhurbaşkanı'nın sınır bölgesinde bulunan askeri kuvvetlere yaptığı bu ziyaretin ya da denetleme turunun gayesi ve anlamı saklı değildi.

Bu seferin yapıldığı günlerde, Türk Dil ve Tarih Kurumu'nun başkanı; tarihte Kürt diye bir varlığın olmadığını, bu gün Kürt diye geçinen kesimlerin on altıncı yüzyıldaki Türk boylarına dayandığını, bunların kuşkuya yer kalmayacak şekilde Türk soyundan geldiklerine dair yeni tezler ileri sürmüştü.

Aynı günlerde Kara Kuvvetleri Komutanı, bir basın açıklamasıyla "Kendilerine rağmen, hiç kimsenin Irak'ta veya Kuzey Irak'ta herhangi bir plan uygulayamayacağını, kendilerinin onayı alınmadan hazırlanan her türlü planı bozacaklarını," söylemişti.

Onun bu açıklamasının üzerinden daha bir hafta bile geçmeden, Şengal Bölgesin'deki Yezidi bir Kürt köyünde bomba yüklü bir kamyon patlatılarak yüzlerce Kürt öldürülmüştü. Bu katliamın hemen ardından yayınlanan bir bildiride, "Benzer katliamlara yenilerinin ekleneceği," söylenmişti. Ve öyle de olmuştu. Kürtlerin, Kürdistan'ın kalbi olarak gördükleri Amed'te ve diğer şehirlerde ardı ardına yeni bombalar patlatılmış, çocuklar ve kadınların çoğunlukta olduğu onlarca insan öldürülmüştü.

Medya patronları Genelkurmay Başkanıy'la yaptıkları son toplantının ardından psikolojik harbin yeni atağını başlatmışlardı. Türk Ordu-

su'nun Kürt kentlerinde patlattığı bombaları Kürt gerillasına mal ederek, onlara karşı her tarafta bir öfke ve nefret dalgası oluşturmaya çalışıyorlardı. PKK'nin önde gelen liderlerine karşı ABD özel kuvvetlerinin de katıldığı bir gizli operasyon planı, Washington Post Gazetesi tarafından yüksek bir gürültüyle deşifre ediliyordu. Deşifre ediliyormuş gibi görünen bu planın arkasında asıl hangi gizli ve tehlikeli planın yattığı ise saklı tutuluyordu.

Kendisinin bir hafta önce verdiği yeni emirle, İmralı Adası'da, tek kişilik hücrede esir tutulan Kürtlerin Önderi Abdullah Öcalan üzerinde uygulanan katı tecrit politikasına yeni boyutlar kazandırılmıştı. Onun insani ve politik bütün hakları yok sayılarak, üzerindeki baskı ve işkence uygulaması daha da ağırlaştırılmış, bu baskılar en üst seviyelere çıkarılmıştı. Her geçen gün ağırlaştırdıkları koşullar ve ona verdikleri zehir sonucu baş gösteren hastalıklarının tedavisi ise yapılmıyor, böylelikle onu açık açık imha etmeye çalışıyorlardı.

Ordunun üçte birlik bölümü imha harekâtına kaldırılmıştı. İki gün önce Kuzey'e geçiş sırasında üzerlerine büyük bir operasyon yapılan on bir Kürt gerillası kimyasal silahlarla vurulmuştu. Yanmış, parçalanmış cesetlerin üzerindeki kimyasal gazların izi anlaşılmasın diye cenazeler ailelerine verilmiyordu.

Genelkurmay Başkanı, planının her hangi bir aksaklığa uğramadan işlemesinden memnun görünüyordu. Çıkan karşıt davranışların bertaraf edilmesi eskisi gibi zor değildi artık. Kürtlerin, etrafında yaygara kopardığı şu kimyasal gazlar meselesini de bir an önce halletmek istiyordu. Bu konuyla ilgili başbakana bıraktığı mesajın karşılığı, Başbakanın Bakanlar Kurulu toplantısında olması dolayısıyla henüz gelmiş değildi. Karargah personeli olan bir binbaşının az evvel bir flaş diskte getirdiği raporu incelerken, Başbakan'dan beklediği telefon nihayet geldi. Ama hiç acelesi yokmuş gibi son iki satırı da okuyup öyle aldı eline telefonu. Başbakan onun sesini duymaktan çok mutlu olmuş gibi cevap veriyordu. Genelkurmay Başkanı açığa çıkmak üzere olan kimyasal gazlar konusunu açınca, Başbakan "Merak edilecek bir yanının olmadığını, konuyla ilgili İçişleri Bakanı'nı görevlendirdiğini ve bunun halledilmesi için gereken çalışmayı derhal başlatacaklarını," söyledi.

ANA KARARGAH

Kürtlere karşı havanın yumuşaması yerine gittikçe sertleşmesi, Kürtlerin de sertleşmesine yol açmıştı. KCK Başkanlığı önceki gün, bir yıldan bu yana sürdürdükleri ateşkesi daha fazla uzatmanın hiçbir anlam taşımadığını, bundan böyle Türk Devleti'ne ve onun ordu güçlerine karşı kendilerini şiddetle savunacaklarını ve tırmanacak yeni savaşın sonuçlarından sorumlu olmayacaklarına dair bir açıklama yapmıştı.

Ferman, oluşan yeni kararı bütün savaş sahâlârına aktarmak için geçmişti telsizin başına. Aldıkları kararın gücünü, ses tonuna katarak konuşuyordu: "Eskisi gibi bir savaş Kürtler üzerindeki yeni soykırım harekâtını durdurmaya yetmeyecektir. Önderliğimize, halkımıza ve gerilla güçlerimize dayattıkları imhayı durdurmanın tek yolu, savaşı her alana yaymak ve geçmişten çok daha yüksek bir seviyeye tırmandırmaktır. Şimdiye kadar kontrollü yürütmeye çalıştığımız düşük yoğunluklu savaşı geride bırakıyoruz artık. Savaşımız yeni bir aşama kat ediyor. Yeni dönem bir orta yoğunluklu savaş dönemidir. Bu hem bir zorunluluğu, hem de bir aciliyeti arz etmektedir. Aynı zamanda topyekûn bir savaşın hazırlığına doğru gidiyoruz. Bu bizim için her an kaçınılmaz hale gelebilir. Her sahanın, her eyaletin hazırlığı buna göre olmalı," diyordu. Talimatın açık bölümünü bu şekilde verirken, gizli bölümlerini de şifreli sözcükler ve rakamlarla bildiriyordu.

Telsizin öbür ucunda bekleyen tüm 'derya'lar, verilen talimatları çoktan bekliyor gibi yanıtlıyorlardı onu. Kendilerine karşı aralıksız süren operasyonlar onları hayli öfkelendirmiş görünüyordu. Ateşkesi kaldırma talimatının onlara ulaşması, onları büyük ölçüde rahatlatmış oluyordu. Her saha, her eyalet, her bölge, uzun za-

mandır üzerinde çalıştıkları, ancak ateşkes kararı dolayısıyla bir türlü hayata geçiremedikleri planlarını bundan böyle uygulama şansına kavuşuyorlardı. Ateşkes zamanlarında Türk ordusu'nun saldırılarını geçmişten çok daha yüksek seviyelere çıkarmasının bir sebebi gerillanın eylemsizlik kararından doğan dezavantajlarını değerlendirmekse, bir diğer sebebi de onun yapacağı hazırlığı önceden sabote etmek, durdurmak, yok etmekti. Bu taktiğin bu kez de tutup tutmadığı yakında anlaşılmış olacaktı.

Ferman, şu ana kadar hem Kuzey'de, hem de Güney'de yaptıkları hazırlığa güveniyordu. Deryalarla konuşmasını bitirip, cihazın başından kalktığı sırada Xalıt yanına geldi. Xalıt, onun duymak istediği bilgiyi getirmişti. İkisi bir köşeye çekilince, Xalıt bu bilgiyi ona aktaracaklarının başına koydu: "İşlerimiz bitti," dedi. Ferman'ın gözüne sevinç doldu ve inanamamış gibi: "Gerçekten bitti mi şimdi, yani tümden?" diye sordu. "Evet, tümden. Önümüzde kış hazırlığından başka bir iş kalmadı," dedi Xalıt, işi bitirmiş olmanın rahatlığıyla. Ferman, "İşte güzel haber bu," dedi ve ekledi: "O arkadaşları tebrik etmek lazım. Madem ki o işler de bitti, o zaman biz yeni planımıza daha rahat çalışabiliriz. Her halde yukarıda acil işlerin de kalmadı. Bu gece burada kal. Yarın diğer arkadaşlar da gelir. O bildiğimiz konuyu tartışacağız."

O gün, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Genelkurmay Başkanı Çankaya Köşkü'nde bir araya gelmiş, Güney Kürdistan'a girme planını tartışmışlardı. Akşam haberlerinin ilk konusu bu toplantıydı. Çok uzakta olmayan bir gün, habercilik adına bolca yalan söylediklerini ve sonunda bu yalanlarına kendilerinin de inanmaya başladığını itiraf edecek olan kel kafalı, top sakallı spiker, o toplantının bir katılımcısıymış gibi, yoğun el kol ve mimik hareketleriyle aktarıyordu toplantının içeriğini: "Uzun bir süredir beklenen karar nihayet çıktı" diyordu. Ve elinde tuttuğu toplantının sonuç bildirisinden başlıklar okuyordu: "Türkiye bu aşamadan sonra hiç kimseye danışmadan gerekli gördüğü takdirde Kuzey Irak'a girmekten kaçınmayacaktır. Ve hükümet tarafından en kısa zamanda bunun yasal zemini hazırlanıp, gerekli yetki askeri kuvvetlerimize

verilecektir," diyordu. Spiker bildirinin gerekli gördüğü bölümlerini aktardıktan sonra, bununla ilgili dış merkezlerde oluşan tepkiye, verilen mesajlara geçiyordu.

En erken açıklamayı Amerika'nın Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü yapmıştı: Türkiye'nin haklı tepkisini anladıklarını ancak, kendi başına her hangi bir harekete kalkışmamasını, sorunu birlikte halletmek istediklerini söylemişti. Haberin ikinci konusu, Başbakan'ın tarihini önceki gün açıkladığı Amerika'ya yapacağı geziydi. Güney Kürdistan'a müdahaleyle ilgili alınan karar, Başbakan'ın Amerika'ya gidiş sebebini açıklamaya yetiyordu. Bunun anlamı hem Ferman, hem de Xalıt için açıktı. Haberin kendilerini ilgilendiren bölümü geçince Ferman, Xalıt'a döndü:

"Ne dersin, gelirler mi?"

"Bana göre bunun anlaşılmayacak bir yanı yok."

Her konu hakkında kendince bir yorumu olan esmer tenli, uzun boylu komutan, Xalıt'a, Ferman'dan önce yetiştirdi sözünü:

"Ben de hiç anlamadım seni, söylenen her şeye hemen inanıveriyorsun."

"Sen istersen inanma, ama ben inanmaya devam edeceğim."

"Sana bir şey diyeyim mi? Vallah onlar gelmedi, billâh onlar gelmedi! Hâlâ anlamadınız mı bunların siyasetini? İki yıldır hep aynı şeyi tekrarlayıp duruyorlar. Bunlar gelmek isteselerdi ya da gelecek güçleri olsaydı, her Allahın günü kafalarımızı şişirip durmazlardı. Ve planlarını da kimseye hissettirmez, kendileri için en uygun zamanı seçip gizliden gelirlerdi. Gelme niyetleri olsaydı, bu kadar yaygara koparma ihtiyaçları olur muydu? Hayır, heval bunların gelmeye niyeti yok."

"Sanki onların niyetini de biliyormuş gibi konuşuyorsun."

Bu sözle Xalıt'ın neyi ima ettiğini, oturan tüm komutanlar anlamıştı. Ama esmer tenli komutan bu sözün sarsıcı etkisini hiç hissetmemiş gibi karşılık verdi:

"Olanlara bakarsan niyeti de anlarsın. Yaptıkları sadece bir şantaj! Kaç yıldır şantajın ötesine geçtiler mi bunlar? Şantaj dışında ellerinde başka bir seçenek olsaydı, kendilerini bu kadar rezil etmezlerdi dünya âlemin gözünde."

"Öyle mi dersin?"

"Evet, öyledir. Eskisi gibi ne söylediklerini yapacak güçleri var, ne de dışarıdan bulacakları destek. Onların şantajlarına bu kadar kulak vereceğime başka şeyler düşünürüm daha iyi. Bir yıldır bu şantajlara dayanarak ha bire hazırlık yapıyorsunuz. Kendinizi de, arkadaşları da mahvedip duruyorsunuz. Peki ya bütün bunlar boşa çıkarsa, arkadaşlara ne diyeceksiniz o zaman?"

"Sen öyle düşünmeye devam et ve merak etme, ben o arkadaşlara ne diyeceğimi biliyorum."

Yüz hatları birden gerilen Ferman, araya girmekten alamadı kendini:

"Bunlar şantaj mı yapıyorlar, geliyorlar mı, kendileri bilir artık. Biz ne düşünüyorsak onu yapmaktan çekinmeyeceğiz hevalê Rubar."

Ferman'ın bu sözü, Rubar Çelê'nin ağzını kilitlemeye yetmişti. Uzun süredir saklı tuttuğu niyet ve yıl boyu yaptıklarının yüzüne vuruluşu bu şekilde gerçekleşiyordu sık sık. Hiçbir bağlılık gösterisi ve içten gelmeyen yakınlaşma çabası onu kurtaracak gibi görünmüyordu. İtibarını kendi eliyle yok etmişti. Daha konferans zamanında, gönderilmeyeceğini kesin bildiği en zor bölgelerden biri olan Orta Saha'ya gitmek istediğini söylemişti. Komuta Konseyi ise, onun bu isteğini dikkatten uzak tutmayıp, yapabileceğini düşündüğü Botan Saha Komutanlığı'na atamıştı. Ama o, görevinin başına gideceğine, Haftanin'de bekleyip hastalıklarını bahane ederek, defalarca şehre inip çıkmış, kendini göstermelik ameliyatlardan geçirerek, Botan'a gidişini hep ertelemeye çalışmıştı. Böyle olunca, Ferman onun niyetinden şüphelenip, tekrar Ana Karargah'a çağırmıştı. Hâlâ da komuta ve yönetim işlerinden uzaklaştırılmış değildi. Ama söylediklerinin ve yaptıklarının hiç kimse için bir değeri kalmamıştı artık.

Komutanlar ertesi gün son yılların en büyük planlarından birini tartışmak üzere toplanmışlardı. Yeniden bir karar almıyorlardı. Alınmış kararların uygulanışına geçiyorlardı. Öbür yandan KCK Başkanlığı, Kürtlere ve Kürt önderine dayatılan imhaya karşı, "Êdi Bese," -yeter artık- diye bir hamle ilan ediyordu. Êdi Bese hamlesi, dünyanın her yerindeki Apo'cu Kürtlerin yeniden ayağa kalkış hamlesiydi. Çok geçmeden bu hamlenin ilk büyük sesi Gabar'dan geldi.

Gabar da, operasyona çıkmış Türk Ordusu'nun büyük bir birliği, Komutan Adıl önderliğinde kuşatılıp, tümden yok edilmiş, askerlerin üzerindeki bütün askeri mühimmata da el konulmuştu.

Bu olaydan sonra Türk Devlet Yetkilileri kıyamet koparmaya başlamışlardı. Askerlerinin hiçbir suçu yokmuş gibi davranıyorlardı. Onların gözünde Kürtlerin ve Kürt gerillasının suçu birkaç kat daha artmıştı. Sadece Kürtleri, Kürt gerillasını suçlamakla kalmıyorlardı. İstedikleri desteği az verdiler diye kendi dostlarını, müttefiklerini, ortaklarını bile suçlamaktan geri durmuyorlardı. Kürtlere tehdit ve şantajda sınır tanımıyorlardı. Karşılarında duran her Kürdü ezip, yok edeceklerini söylüyorlardı. Ve sınır bölgesindeki kuvvetlere peş peşe yeni kuvvetler takviye ediyorlardı.

Serin bir Ekim gecesinde, Türk ordusu, sınır bölgesinin en hassas yerlerinden biri olan Oramar'dan Güney Kürdistan'a girme hazırlıkları yaparken, gerillalar büyük bir kuvvetle çok şiddetli bir saldırı yapmıştı. Onlarca asker öldürüp, bir kısmını da esir almışlardı. Türk devlet yetkilileri bu saldırı karşısında çılgına dönmüşlerdi. Fakat esir düşen askerlerine sahip çıkmıyorlardı. Önce askerlerinin esir alındığını kabul etmeye yanaşmamışlardı. Daha sonraki günlerde esir alınan bu askerlerin eskiden beri PKK'nin dostu, taraftarı, hatta bazılarının da bizzat onların elemanı olduğunu, bunların Türk Ordusu'na komplo kurmak için sızdıklarını; teröristler saldırı hazırlıkları yaparken, ihtiyaç duydukları bütün bilgileri bu askerlerden elde etiklerini söylüyorlardı.

PKK gerillalarının esir alıp, Ana Karargah'a yakın bir vadiye getirdikleri askerler, kısa sürede Türk Ordusu'nun, Türk Devleti'nin rezaletine dönüşmüştü. Esir askerler bile izledikleri televizyon haberlerinde, kendileri hakkında söylenenlere inanamıyorlardı. Esir alınma sırasında yaşadıkları şok, şu an yaşadıkları şokun yanında hafif bile kalıyordu. Bir gazetecinin sorusu üzerine başbakan yardımcısı bir bakan, askerlerin sağ kalmalarına sevinmediğini, hatta onların ülkenin yüzkarası olduğunu söylüyordu. Esir alınan askerlerden biri olan Adanalı uzman çavuş, bunu başbakan yardımcısının bizzat ağzından duyduğunda, kendi kendine lanetler yağdırmaya başlamıştı.

Diğer askerler onun kadar üzgün görünmüyordu. Onun dışında içlerinde paralı ve gönüllü askerlik yapan yoktu. Kendilerini ateşin içine atıp, sonra onları yüz üstü bırakan, hatta sağ kurtuldukları için onları suçlu sayan devlet için ölmediklerine çok seviniyorlardı. Üstelik PKK gerillaları, kendilerine önceden söylendiği gibi değillerdi. Davranışları dostça, arkadaşçaydı. Yanlarına gidip gelen gerillalar, sanki aralarında hiç düşmanlık geçmemiş ve birbirlerini çoktan tanıyorlarmış gibi muhabbete dalıyor, şakalaşıyor, içlerinden satranca meraklı olanları keyifli maçlara çekiyorlardı. Esir alındıklarından bu yana hiçbir gerilladan kötü tek bir laf dahi duymamışlardı. Kendi gözleriyle görmüş olmasalardı, onların bu kadar candan ve samimi olabileceklerine asla inanmayacaklardı. Gerillalar, televizyon aracılığıyla ailelerine sağ ve iyi olduklarına dair mesaj yollama imkânı da sağlamıştı. Kameraların karşısına geçip konuşmaya başladıklarında, önce devlet yetkililerinin kendileriyle ilgili yaptıkları açıklamalardan duydukları hayal kırıklığını dile getiriyorlardı.

Devlet, askerlerin serbest bırakılması için kılını bile kıpırdatmazken, Kürt tarafı onları serbest bırakıp, bir barış vesilesi yapmak istiyordu. Devlet dışındaki bazı çevreler ve son seçimde meclise girmeyi başaran Kürt milletvekilleri, barışa bir şans olsun diye esirlerin serbest bırakılmasını talep edince, PKK buna "hayır" demedi. Ve oluşan heyetlerin gelip askerleri almasını istedi. PKK esir aldığı askerleri, savaşı körükleyenlerin aracı olmaktan çıkarıp Kürt ve Türklerin barışına hediye etmeye çalışırken, Türk meclisi Kürtlere karşı savaş tezkeresini çıkarmakla uğraşıyordu. Başbakan, planladıkları büyük savaşı başlatmak için yakında Amerika'ya uçacaktı. Ana Karargah Komutanlığı, devlet cephesindeki her adımı dikkatle takip ediyordu.

KURÊ JARO

Yaz döneminden, üçte birlik bölümü aşılan güz dönemine girilmişti. Yüksek sırtlara, zirvelere, kuzeye bakan yamaçlara sabahın erken ve günün geç vakitlerinde sertliği gittikçe hissedilen bir serinlik çöküyordu. Vadilerin dar ve karanlık derinliklerinde, sarp yamaçların görünmez, gizli köşelerinde bu yıl beklenen sert kışın hazırlıkları yapılıyordu.

Arazi üzerindeki hâkimiyet ve denetim geçmişe oranla daha fazla kurulmaya başlanmıştı. Türk Ordusu'na bağlı arazideki keşif timi, kendilerine karşı harekete geçen gerilla timini iki hafta önce fark etmiş, birkaç kez onlarla karşılaşmaktan son anda kurtulmuşlardı. Oramar saldırısından sonra, daha da yoğunlaşan gerilla denetimi, keşif timinde tedirginliğin artmasına yol açmıştı. Bu sebeple eskisi gibi rahat keşif yapma imkânını bulamıyorlardı. Önceki gün merkezle kurdukları bağlantıda hayatlarının risk altında olduğunu, keşif yapma olanağının kalmadığını, her an bir gerilla grubuyla karşılaşıp, imha olabileceklerini bildirmişlerdi. Bunun üzerine merkez onlara, üslerine geri dönme emrini vermişti. Başta çok cesur görünen keşif timinin komutanı üsteğmen, bu günkü tedirginliğini arkadaşlarından saklama ihtiyacını duymuyordu. Bu arazide bir nevi gerillacılık yapmaya çalışıyorlardı. Ve gerillacılık sanıldığı kadar kolay bir iş değildi.

Etraflarındaki çemberin gittikçe daraldığını hissediyorlardı. Buradan kendilerini hızla kurtarmadıkları takdirde, başlarına büyük belaların geleceğini görüyorlardı. Tedirginliklerinin bir sebebi de bu arazideki son günü yaşıyor olmalarıydı. Kimseyle karşılaşmadan akşama varabilirlerse üslerine sorunsuz dönebileceklerdi.

Akşama vardıklarında, üsteğmen cehennemin ateşinden kurtulur gibi oldu. Onlar üslerine doğru harekete geçerken Başbakan, kalabalık bir devlet heyetiyle Amerika'ya uçuyordu.

Keşif timi, gittikçe korkutucu olmaya başlayan bu araziden çıktıktan kısa bir süre sonra, onların yerini havadan dolduracak keşif uçağı, Hewlêr'deki Amerikan askeri üssünden kalkışa geçiyordu. Keşif uçağına pek alışık olmayan bazı gerillalar, onun sesini ilk duyduklarında onunla sadece alay ediyorlardı. Bunun alay edilecek bir şey olmadığını düşünenler ise, o sırada başlarında dolaşan bu illetin ne kadar tehlikeli olduğunu anlatamıyorlardı iç kuraldan yoksun olan bu gerillalara. Bunun nasıl bir tehlike taşıdığını anlamaları için sonuçlarını gözleriyle görmeleri gerekiyordu anlaşılan. Yaşadıkları deneyimlerin gösterdiği gibi çoğu kez böyle oluyordu zaten. Kendilerine karşı kullanılan savaş araçlarını, tekniklerini önceden tanıma imkânına sahip değillerdi çünkü. Sağdan soldan edindikleri bir takım bilgi kırıntıları da, onları bu tekniği ciddiye alacak kadar duyarlı kılmaya yetmiyordu. Onlar için en doğru ve dikkate alınacak bilgi, sınandığına bizzat tanık oldukları bilgiydi.

WASHİNGTON

Başbakan, Amerika'ya gidişinin ikinci gününde, her iki ülke generallerinden birinin de hazır bulunduğu görüşmenin ardından, Amerika Başkanı'yla yan yana çıkıyordu kameraların karşısına. Önce Amerika Başkanı açıklıyordu devletinin kararını: "PKK terörist bir örgüttür, Türkiye'nin düşmanıdır, Irak'ın düşmanıdır ve ABD'nin düşmanıdır. Terörü yok etmek ortak hedefimizdir, PKK'ya karşı ordularımız bundan böyle sürekli kontak halinde kalacaktır. PKK'yı yok etmeye kararlıyız," diyordu. Başbakan, Amerika'yla yaptıkları anlaşmanın ve aldıkları ortak kararın, Başka'nın sözlerine bu şekilde yansımasından son derece memnun görünüyordu.

Başbakan ertesi gün, aldığı desteğin rahatlığıyla Amerika'dan dönerken, soru soran gazetecilere harekâtın resmen başladığını ilan ediyordu. Karara bağlanan harekâtın dış desteği konusundaki bütün sorunlar da aşılmış görünüyordu. Avrupa devletleri de ortak olmuştu bu harekâta. Bölge devletlerinin bu konudaki desteği çoktan sağlanmıştı. Suriye, hâkimiyeti altında tuttuğu Kürtlere nefes aldırmıyordu zaten. İran, yılın başından bu yana, Doğu Kürdistan'da karadan ve havadan durmadan büyük operasyonlar yapıyordu.

ANA KARARGAH

Ferman, Zap Suyu'ndan başlayıp Çemco Suyu'nda bitirdiği son denetleme turunu önceki gün tamamlamıştı. Karargaha ulaşınca, daha teri bile kurumadan yeni talimatlar vermişti. Uzun süreden beri kullanılan, deşifre olmuş, açık alanlardaki birim ve kurum yerlerinin değiştirilmesini, okul, tabur ve bölüklerin tedbirlerini arttırmasını istemiş, keşif uçaklarına karşı uyulması gereken kuralları teker teker sıralayıp; buna uymayanların cezai yaptırıma tabi tutulacağını söylemişti. Talimatı sert tutmasının sebebi, arkadaşlarının talimatı kendilerine göre yorumlama ihtimaliydi. Böyle yaptıkları takdirde, altından kalkılamayacak sorunların doğacağını çok iyi biliyordu. Gerillalaşmak, gerillacılığın tüm kurallarını uygulamak şart olmuştu. Ufacık bir hata dahi kabul edilemezdi artık.

Ferman'a KCK ve Meşru Savunma Merkezi'nden ek yeni uyarılar gelmişti. Çok dikkatli olmak zorundaydı. Düşmanın hedefi olacak hiçbir açık nokta bırakılmamalıydı. Kuşatma bu kez eskileriyle kıyaslanamayacak kadar büyük ve tehlikeliydi. Kuşatma, yalnızca Türk Devleti'nin kuşatması değildi; Kürtler üzerine kurulan bir dünya kuşatmasıydı bu. Direnen bir avuç Kürde karşı birleşen koca bir dünya! Bunun adil olmaması hiç kimsenin umurunda değildi. Kesin bir yok etme planı vardı. Bunun belirtileri gün geçtikçe daha fazla açığa çıkıyordu.

Başbakan Amerika'da harekâtı ilan ettikten sonra, psikolojik harbin yeni aşaması başlatılmıştı. Yüzlerce televizyon, gazete ve radyo, aynı saatte, aynı anda, aynı haberi işliyordu. Kobra ve uçaklardan fırlatılan füzeler, mağaralarda patlatılan bombalar, dağlara vurulan havan ve obüs mermileri ve peş peşe operasyon alanlarına giden askeri araçların ürkütücü görüntüleri eşliğinde sunulan haberlerde, Kuzey'deki

gerilla kuvvetlerine üst üste büyük darbelerin indirildiği, gerillaların ordu güçlerine karşı direnemediği, bu operasyonlarda çoğu gerillanın öldürüldüğü, yaralıların taşınamadığı için arkadaşları tarafından imha edildiği, sağ kalanların da panik ve korku halinde canlarını kurtarmak üzere sınırın öbür tarafına doğru kaçtığı, sınırın öbür tarafında duranların da panik ve korku içerisinde yerlerini değiştirmeye çalıştıkları, yaşadıkları korku sebebiyle komutanlar arasında çatışmaların başladığı, komutanların alt düzeydeki savaşçılara söz geçiremediği, herkesin kendi başının çaresine bakmak için uğraştığı ve çoğunun da teslim olmak istediği söyleniyordu. Terör uzmanı diye geçinen yorumcular, askeri uzmanlar, stratejistler harekâtın zamanı, biçimi ve öncelik vereceği noktaları tartışıyorlardı. Uzmanlar konuşurken, bu kez PKK'nin bitirileceğinden oldukça emin görünüyorlardı.

Ferman, izlediği son haberlerin ardından, küçük telsiz konuşmalarının da bundan böyle kesinlikle yasaklandığını bildirdi. Şimdiye kadar esnek tuttuğu telsiz konuşmalarını, kafasındaki bir planın gereği olarak yasaklamıştı.

Gerilla alanlarının üzerindeki hava sahâlârını, Amerikan ve İsraillilerin keşif uçakları işgal etmişti. İsrail'in keşif uçakları kuzey alanlarını, Amerika'nın uçakları ise güney sahâlârını kontrol ediyordu. Bolu, Kayseri, Foça ve Isparta özel komando tugaylarından sınırlara doğru yeni sevkiyatlar yapılıyordu. Sınırların sıfır noktasına yakın yerlere yeni füze sistemleri, topçu bataryaları ve askeri teknolojinin son harikası diye sunulan tanklar yerleştiriliyordu. Şikefta Birîndaran, Çiyayê Reş ve Şehit Rüstem'deki gerillalar, sınırın öbür tarafındaki bu hareketliliği anı anına takip ediyor, bilgileri vakit yitirmeden Ferman'a aktarıyorlardı.

COLEMÊRG

Zeydin eve yorgun ve tedirgin halde dönüyordu. Medyanın yansıttıklarına ve sağdan soldan konuşulanlara bakılırsa, başlarında patlayacak kıyamet günleri hiç de uzak değildi. Dağlara doğru vızır vızır geçip giden askeri araçlar, dağların üzerinde dolaşmaya başlayan keşif ve savaş uçakları bunun açık işaretleri sayılırdı. Ağzına kadar dolu askeri araçlar ve tanklar önünden geçip giderken, içinden bir şeylerin koptuğunu hissetmişti. Avlunun önüne gelip, birkaç çivi ve kalın iplerle birbirine tutuşturulmuş tahta kapıyı açınca, aniden gözleri kendisine çakılan minik çocuklar, "Babaa," diyerek kendisine doğru koştular. Çocuklar dizlerine yapışmış, onun kucağına tırmanmak istiyorlardı. Ama o, miniklerin bu isteklerini görmezden gelip, doğrudan açık olan evin kapısına yöneldi. Çocuklar dizlerini bırakmadan kapının eşiğine kadar peşinden sürüklenmişti. İçerde karısı Sinem sırtını duvara dayamış, henüz altı aylık olan bebeğini emziriyordu. İçeri girince Sinem, "Kolay gelsin," dedi. Zeydin'in içinden ona cevap vermek gelmedi. Sinem o an kocasının bu günkü tuhaflığına bir anlam veremedi. Bunun sebebini sorsa da bir yanıt alamayacağını biliyordu. Çocuğunu emzirdikten sonra, gidip yemek hazırlığına başladı.

Annesinin kucağındaki bebek dışında, Zeydin'in dokuz çocuğu vardı. Geride bıraktığı yaz döneminde Zap'a gidip ziyaret ettiği kızlarından büyük olanı yedi yıl önce katılmıştı gerilla saflarına. Onun bir küçüğü olan oğlu da üç yıl aradan sonra katılmıştı. Oğullarından biri de beş yıldan bu yana hapiste yatıyordu. Biri kız, ikisi erkek olan çocuklarından üçü, anne ve babalarının özel ilgilerine ihtiyaç duymayacak kadar büyük sayılıyorlardı artık. Kalan diğer

dördü ise anne, baba, abla ve ağabeylerin ilgileriyle birlikte, neredeyse ev masrafının yarısından fazlasını tüketiyorlardı. Küçüğü hariç, tüm aile bireylerinin ilgileri hemen hemen ortak sayılırdı. Gerçi küçüklerin karınlarını doyurma gereksinimi doğunca, ilgileri bir kısım yan çizmeye başlamıyordu değil, ama bu sorun giderilince, hemen onlar da büyüklerinkiyle ilgilerini aynı yapardı. Bu konuda en katı olan babaydı. Siyah gözlü, beyaz tenli ortanca kızı da ondan aşağı sayılmazdı.

Televizyonda çıkan gerilla programlarına herkesten daha fazla meraklıydı. Geçen yaz çıkan bu programlardan birinde silah kuşanmış haldeki ablası Beritan'ın yüzünü bir anlık da olsa görme şansına erişmişti. O anda sevincinden uçacak gibi olmuştu. Koluna takılı kleşiyle gerilla elbiselerinin içindeki ablası, ne kadar da güzel bir görünüme kavuşmuştu. O zaman babası, onun o anki sevincine döktüğü gözyaşlarıyla ortak olmuştu.

Zeydin televizyonu açmakla uğraşıyordu ki, ortanca kız Nêrgız içeri girip, "Baba kolay gelsin," dedi. Zeydin, küçük çocukları ve karısına olduğu gibi ona ilgisiz kalmadı: "Sağ ol kızım," diyerek cevap verdi. Ve gidip kilimin üzerinde oturdu. Nêrgız, "baba orası soğuktur, gel minderin üzerinde otur," dedi. Zeydin ona, beklenmedik bir kızgınlık gösterdi: "Hayır gelmiyorum. Görmüyor muyum sanki onun minder olduğunu. Rahat bırak beni, herkes benim gibi üzerinde oturacağı bir kilime sahip olacak kadar şanslı mıdır sanıyorsun," dedi yüzüne hayıflanıyormuş gibi bir ifade vererek. Nêrgız sesini çıkarmadan köşeye sindi. Babasındaki tuhaflığı yeni yeni fark ediyordu. Onunla konuşmadan sessizce televizyonu izlemeye çalıştı. Ama o şekilde bir türlü rahat edemedi. Kendini yavaşça babasına doğru kaydırdı. Zeydin kızının kendisine doğru sokulduğunu fark etmiyormuş gibi yapıyordu. Gözünü televizyona sabitlemişti. Dikkatleri ise kızının kendisine doğru yaptığı hareketlerdeydi. Kızına nazlanır gibi yapmak, ufaktan hoşuna gitmiyor da değildi. Eskiden de Nêrgız'i bu kadar seviyor muydu acaba? Hiç düşünmemişti bunu. Ama büyük kızı gittiğinden beri sevgisinin neredeyse tümünü onun üzerinde toplamıştı. Bazen onun da ablası gibi

çekip gideceğini hissediyordu. Bunu önceden fark etse engeller miydi? Şu anda düşünmek istemiyordu böyle bir şeyi. Ama çok üzüleceği kesindi.

Saat başı özet biçiminde sunulan haber vakti geliyordu. Haberler başlayınca tüm dikkatini televizyona verdi. O sırada yanında oturan Nêrgız'den iki yaş büyük oğlu Sabri girdi içeri. Ailede ne zaman ne yapacağı bilinmeyen tek kişi oydu. Huysuz, dağıtıcı ve kırıcı bir tabiata sahipti. Nêrgız ile dağdaki ablası ve ağabeyi hakkında sık sık kavgalara girerdi. Dağdaki kardeşlerini adeta kendi zimmetine geçirmişti. Kimsenin onlara dokunmasını istemiyordu. Nêrgız'ın kendisine ortak olma isteğine hışımla yaklaşırdı. Israr edilip üzerine gidilince raydan çıkıyor, tümden söz dinlemez biri oluveriyordu. Annesi ve babasının onun kötü zamanlarında huylarına buldukları çare, ona karışmamak, rahat bırakmaktı. Nêrgız gibi o da babasına, "Kolay gelsin," dedi. Babasının ona karşılığı, Nêrgız'e verdiği karşılık gibi oldu. Kendisi en kötü haldeyken bile, bu oğlana karşı yanlış yapmaması gerektiğini biliyordu. Zira aksi her hareket sadece huysuzluğunu azıtmaya yarayacaktı.

Sofra kurulmak üzereyken, ailenin en büyük oğlu olan Emin de geldi. Emin daha dışarıdayken annesinin orada olduğunu biliyor gibi önce mutfağa girmiş, mutfakta annesinin doldurduğu birkaç yemek tabağını alıp, öyle girmişti içeri. Bu oğlanın tüm aile bireylerinden apayrı, garip bir yaradılışı vardı. On beş yıl annesinin karnında yaşamıştı. Gerçi çoktan dışarı salınmıştı, ama sanki o zamana kadar da kendini annesinin karnında hissetmişti. Annesi de onu karnından dışarı çıkmamış sayıyordu zaten. Neredeyse babası kadar koca bir adam olmuştu. Lakin annesiyle arasındaki göbek bağını hâlâ da kesmemiş gibi duruyordu.

Yemekten sonra ailece televizyonun karşısına kuruldular. Herkes başlayan haber programına odaklanmıştı. Haber konusunun değiştiği yoktu. Değişecek gibi de görünmüyordu. Bu dağlar Kürtlerin, Kürt gerillalarının başına yıkılacakmış gibi bir hava yaratılmıştı. Onların kaçış, kurtuluş şansı kalmamış gibi sunuluyordu haberler. Zeydin yıllardır kendini hiç bu kadar kötü hissetmemişti.

Bu kez gerillaların başına o güne dek görülmemiş felaketlerin geleceğinden korkuyordu. Kızının da hâlâ orada olduğunu biliyordu. Düşündüğü yalnızca kızı değildi elbette. Oradaki bütün gerillaları düşünüyordu. Hepsini de kendi oğul ve kızları gibi görüyordu. "Onlara bir şey olursa hepimiz gideriz," diyordu kendi içinde. Sabri'nin habere tahammülü kalmayınca: "Baba Allah aşkına değiştir bu kanalı, bizimkine geç, bu şerefsizleri dinlemek zorunda mıyız?" dedi. Zeydin onu kırmayıp hemen Roj TV'ye geçti. Bu kanalın haber vakti de gelmek üzereydi zaten. Aram Tigran, yarısına kadar geldiği ay dilberê stranını söylüyordu.

ŞEHİT RÜSTEM TABURU

Tabur yönetimine kısa bir süre önce atanmış olan Şervin, kendi bölüğünü toplamış, Ana Karargah Komutanlığı'ndan gelen kesin emirleri bildiriyordu: "Uyarılarımızı önceden de yaptık. Maalesef hâlâ dikkat etmeyen arkadaşlar var. Daha kaç kez yapmamız lazım bu uyarıları? Söylediklerimiz anlaşılmıyor mu yoksa? Anlaşılması için ne yapmamızı istersiniz? Bu uçakları üzerimizde boşuna mı dolaştırdıklarını sanıyorsunuz? Heval, anlamamız gerekir artık. Bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olamaz. İşler sandığımızdan daha da tehlikeli. Hiçbir şey yokmuş gibi davranamazsınız. Buna hiç kimsenin hakkı da yok. Rêber Apo'nun, halkımızın bütün dikkatleri üzerimizde. Ufacık bir kaybımız onlarda yıkım yaratmaz mı? Düşmanın işine yarayacak hareketlerde bulunarak kayıp verirsek, en büyük kötülüğü onlara yapmış olmayacak mıyız? Peki, nerde kaldı onlara sevgimiz, bağlılığımız o zaman. Onun için bu son uyarımızdır. Gündüz, ya da gece keşif uçağı dolaşırken, kesinlikle hareket edilmeyecek. İş ne olursa olsun durdurulup, uçağın gitmesi beklenecek. Gündüz hiçbir şekilde duman çıkarılmayacak, görüntü veren her şey saklanıp, kamufle edilecek. Kesin bir şekilde söylüyorum, gece ışık yakılmayacak. Söylediğimiz bu kararlara uymayan kim olursa olsun, derhal tutuklanacaktır. Bundan sonra uyarı olmaz. Cezai yaptırımlar başlar, herkes ona göre davransın. Bile bile bunu yapmaya devam eden olursa, bunu onların kuralsızlığına bağlamayacağız; onların niyetinden de şüphe edeceğiz," diyordu. Önceki gün yönetim toplantısında not ettiği ve o an aklına gelen bütün uyarılarını yaptıktan sonra, "Arkadaşlar serbesttir," dedi.

Bölüğündeki gerillaların çoğunluğu genç ve yeni katılmış savaşçılardı. Henüz gerillacılığın kural ve kaidelerini içlerine sindir-

miş değillerdi. Savaş deneyiminden yoksun oldukları için söylenenlere kendilerince anlam veriyorlardı. İçlerindeki eski gerillaların sayısı üç beş kişiyi bile bulmazdı. Bu nedenle onları sürekli kontrol altında tutmak zorundaydı. Üzerlerinde kontrolün olmadığı anlarda hemen kendini unutuvermeye başlıyorlardı. Bu da onları büyük tehlikenin altına çekmeye yetiyordu. Onları bu şekilde kontrol altında tutmaya çalışıp katı davrandığı zamanlarda, içini bıçak gibi kesen acılar çekiyordu. Belki de en istemediği şey onlara bu şekilde davranmaktı. Ama neredeyse hep yapmak zorunda olduğu şey de buydu. Bu onun için hayat gerçeğinin en kötü oyunlarından biriydi. İstemediği ama oynamak zorunda olduğu acı veren, katı bir oyun. Gerillada geçirdiği uzun ve zorlu yıllar onun yüz hatlarını bu gerçeğin keskin ve katı izleriyle doldurmuştu. Hepsi de birer dağ parçası olan bu güzel arkadaşlarına sevgisini içinden geldiği gibi göstermeye kalkışsa, bunun onlara yapılmış en büyük kötülük olacağını biliyordu. Bu sebeple çoğu kez en sert davranan kendisi oluyordu. Ağarmış saçları, sakin, durgun ve derin bakan gözleri ve yavaş hareketleriyle ta uygarlık öncesi zamanlarda saklı kalmış, çok özlenen o bilge kadınları andırıyordu.

Genç kadınlardan bazıları, onun oturup çay içtiği yerden onbeş-yirmi adım ötede, kendi aralarında şakalaşıp gülüşüyorlardı. İçlerinden biri, bağırır gibi ama Şervin'in duymamasına dikkat ederek: "Banyoya gitmek yok! Elbise yıkayıp asmak yok! Oturmak? Evet, o var... Ama kalkmak yok! Voleybol tarih oldu. Şüpheniz olmasın bundan sonra konuşmak da yok diyecekler. Hani ola ki uçaklar yerdeki sesleri de alabilir ya. Yatmak, nefes alıp vermek de kurala bağlanacak," deyip, yanındakileri durmadan güldürmeye çalışıyordu. Daha sözünü bitirmeden başka biri giriyordu araya:

"Ne sandın? Anamız kurallar hep dik dursun diye doğurdu bizi."

Onun ardından başka biri kapıyordu sözü:

"Aynen, aynen. Eğilmekten sırtımız kamburlaşsın, kurallar da dikleşsin."

Bir diğeri arada boşluk doğmasına hiç fırsat bırakmadı:

"Öf be! Bu kurallar da aynen erkekler gibi."

"Hay çok yaşa, nasıl anladın bunu?"

Araya yeni giren biri, "Nedir kuralları çekiştirip duruyorsunuz, susun kuralsızlar, ya Şervin duyarsa sizi!" diye çıkışınca, ince, alaylı gülüşmeler gitgide kahkahaya dönüştü. Yeni savaşçı eğitimini bitirip, bölüğe kısa bir süre önce gelmiş olan Pelda, onların neşeli havasına nasıl katılacağını bilmiyordu daha. Bu konularda henüz çok acemi sayılırdı. Kadın bölüğünde yaşı küçük olanların arasında baş sırayı o tutmuştu. Daha on altısına bile girmiş değildi. Minik bir kuş yavrusu gibiydi. Onlar gibi takılmayı beceremiyordu. Fakat kuralların bu kadar katılaşmasına o da bir anlam veremiyordu. Birçok kişiden Güney'de savaş olmaz diye duymuştu. Oysa şimdi komutanların hepsi "Savaş, savaş," deyip duruyordu. Arkadaşlarının bu kadar neşeli olduklarına bakınca, komutanların bunu kasten yaptığını sanıyordu. Kendi içinde, "Aha şimdi suyun üzerine inmeye başlarsam, hiçbir şey de olmaz. Üstelik uçak da yok," deyip aşağı inmeye başladı. Giderken kimse ona "nereye gidiyorsun?" diye sormadı. Akşam televizyona giderken de, fenerini yakmakta bir sakınca görmedi. Çünkü uçağın sesi gelmiyordu ve hava çok karanlıktı. Gözlerin varlığı hiçbir işe yaramıyordu. Arkasından gelen arkadaşları da kendisine neden fener yakıyorsun demediklerine göre, "Demek ki bir sakıncası yok," diye düşünüyordu. Ama karşıdan kendisine bağıran o tiz sesi duyunca, birden dizleri titremeye başladı. Ne yaptığını bilmeden telaşla feneri arkasına sakladı. Feneri kapatmadığını unutmuştu. Ona bağıran o ürkütücü sesin sahibi Şervin'di. Ve hışımla kendisine doğru geliyordu. Yanına nasıl vardığını fark etmedi bile. Sanki onun gözleri fener gibiydi. Nasıl da bu kadar hızlı gelip karşısına dikilmişti, anlayamıyordu.

"Kimdir o fenerin sahibi diyorum."

Pelda ağzı açık, put kesilmişti. Boğazı kurumuş, istediği halde ses çıkaramıyordu. Şervin ürkütücü sesiyle bir kez daha bağırdı. O anda Pelda, "Benim," diyen kendi sesini bile duyamadı. Kulağını, hayır yüreğini patlatan sesin basıncıyla çıkmıştı sesi.

"Neden fener yakıyorsun heval?"

"Heval, inan ki yakmak istemedim."

"Bak hele sen şuna. Hâlâ söndürmedin ki, yakmak istemedim diyorsun."

Pelda, yanan fenerle arkasına sakladığı ellerini yeni fark etmişti. "Heval, inan gözlerim kör gibiydi," diyerek, kendini savunmaya çalıştı. Şervin, onu çok fazla ürküttüğünü fark etmişti. Bir an içinin derinden yandığını hissetti: "Bak heval, sen olmasaydın hemen tutuklayın derdim, ama bu sefer de bir şey olmaz. Bir daha tekrarlanırsa eğer, bu yenidir demem artık," diyerek yaptı son uyarısını. Pelda sevinçle: "Söz heval, bir daha yapmam, göreceksin," dedi.

16 ARALIK /ANKARA

Genelkurmay karargahının bir kaç kat yer altındaki 'harekât merkezi' odasında heyecanlı bir bekleyiş sürüyordu. Bir yıllı aşkındır üzerinde çalışılan harekâtın başlamasına sayılı dakikalar kalmıştı. Odanın beyaz duvarına adapte edilmiş, kapalı olduğu zamanlarda duvardan farkı pek ayırt edilemeyen dev ekranın hareketli ışığı, lambaları söndürülen odada bir ışık oyununu başlatmıştı. Ekranda vurulacak kampların, hassas noktaların, köprülerin ve bağlantı yollarının görüntüleri bir sinevizyon gösterisi biçiminde gelip gidiyordu. Bu görüntüler keşif uçaklarının gönderdiği son görüntülerdi. Daha önce Amerikan ve İsrail casus uyduları tarafından çekilip gönderilen görüntüler, işlevini yitirmiş birer soğuk bilgiye dönüştüğünden, bunlar üzerinde pek durulduğu yoktu. Kumandayı, Genelkurmay Başkanlığı'nın Genel Sekreteri tümgeneral elinde tutuyordu. Tümgeneral, Genelkurmay Başkanı ve diğer generallere, üzeri kırmızı ve sarı noktalarla işaretlenmiş hedefler hakkında gerek duyuldukça detaylı bilgiler veriyordu.

Genelkurmay Başkanı, uzunca olan dört köşeli yüzünün en dikkat çekici kısmı sayılan, eti iki yandan hindi gerdanı gibi aşağıya doğru sarkmış çenesini kocaman elleriyle kapatmıştı. Sağında solunda oturmuş ve arada bir kendisiyle birkaç laf eden diğer generallerden daha heyecanlı görünüyordu. Başlamak üzere olan harekâtın bu aşamaya gelmesinde en büyük pay kendisine aitti. Bu sebeple bütün meslektaşlarından daha fazla yorulmuştu. Kendisini bir türlü rahat bırakmayan azılı düşmanına dilediği darbeyi indirip, rahat bir nefes almanın vakti gelmişti artık. Planına büyük bir güven duyuyordu. Bu planın başarısı hakkında yanındaki bütün generaller, aşağı yukarı kendisiyle aynı fikre sahipti. Şu ana kadar planın gidişatıyla ilgili herhangi

bir problemle karşılaşılmamıştı. Planın detaylarına çok iyi çalışmışlardı. Önceki gün planın taktik safhâlârına ilişkin son istişareleri, Amerikan Genelkurmay İkinci Başkanıyla yapmıştı. İsrail Genelkurmay Başkan Yardımcı'sıyla da konu hakkında ondan bir gün evvel görüşmüşlerdi. Üstün silah teknolojisine dayalı Amerikan-İsrail savaş tarzının bir kez daha Türk usulüyle yürümesi, savaş sanatına yeni bir katkı sunacaktı. Bundan hiçbir kuşku duymuyordu general. Bu şok harekâtla evvela düşman güçlerinin komuta kontrol merkezi, muhabere, lojistik ve savunma sistemi çökertilip yok edilecek, onlara verdirilecek zayiatla birlikte üzerlerinde büyük bir psikolojik yıkım yaratılacaktı. İkinci aşamaya dek, harekâtın bu bölümü, ara verilmeden, hiçbir aksaklık ve gevşekliğe yer bırakmadan, yüksek bir kararlılık ve şiddetle sürdürülecekti. İkinci aşamada da sürpriz bir harekâtla, düşman güçlerinin sağ kurtulmuş, ama perişan haldeki kısmı da ezilip süpürülecek, böylece harekât kapsamına giren tüm teröristlerin varlığına son verilecekti. Plan düşünülen neticeyi verecek gibi görünüyordu.

Ekrana yansıyan görüntüleri izlerken kendini adeta PKK'nin kamplarında hissediyordu general. Bu kadar net görülüp, böylesine canlı bir şekilde takip altında olduklarına göre; kurtulma şansları neredeyse sıfıra yakın görünüyordu. Derken, nihayet harekât dakikası gelip çatmıştı. General bu anı adeta nefesini tutmuş halde bekliyordu. Harekâta 'Ay Işığı' adı verilmişti. Gece yarısı iki saat geriye düşmüştü. Büyük çoğunluğu Diyarbakır 2. Hava Kuvvet Komutanlığına bağlı 8. Ana Jet Üssün'den olmak üzere Malatya ve Batmandaki jet üslerinden F-16, fantom ve F-18'lerden oluşan elli iki savaş uçağı aynı anda kalkışa geçiyordu. Uçakların kalkış anını dev ekrandan canlı olarak izliyordu generaller. Kalkış anının canlı görüntüleri olağan üstüydü.

ŞOREŞ TEPESİ

Sipan, aklının kendisine gene bir oyun oynadığını sanmıştı önce. Gökyüzü adeta bir okyanusa dönüşüp, o devasa, korkunç dalgalarını üzerine yıkar gibi olunca, gözleri kendiliğinden açılıverdi. Gözleri açılınca zihni bu korkunç sesi daha iyi algılamaya başladı. Kesinlikle, bu aklının bir oyunu değildi. Ses dalga dalga kabarıp yayılmaya başlıyordu. Gökyüzünü parçalayıp, yere düşürmeye çalışan mitologyalardaki o tanrısal boğaların sağır edici sesi bile bu denli sert, keskin ve ürkütücü olamazdı. Doğanın gökteki ve yerdeki her zerresi dehşet yaratan bu sesin etkisi altına girmişti. Battaniyeyi üzerinden atıp dışarı fırlaması bir saniyeyi bile bulmadı. Dışarı çıkarken, "Çabuk olun arkadaşlar, çabuk," deyip doçkanın üzerine fırladı. Namlusu hafif bir meyille gökyüzüne doğrulmuş koca silahı hazır hale getirince, "Sonunda geldiniz ha, dê gelin alçaklar gelin, sizi beklemediğimi mi sanıyorsunuz," dedi çıldırmış gibi bağırarak.

Akşam erken uyumak istemişti. Fakat gözü bir türlü uyku tutmamıştı. İçinde bu gece kötü bir şeylerin olacağını söyleyen sesler yankılanmıştı sık sık. Gecenin geç saatlerine kadar içindeki bu duyguyu bir türlü bastıramamış, bu seslerin kulağına söylediği şeyleri arkadaşlarına da aktarıp, daha duyarlı olmalarını istemişti. İçinde bu türden sesler her yankılandığında mutlaka bir şeylerin olduğunu görmüştü. İçinde kendisine önceden haber veren bir tür doğaüstü varlıklar vardı sanki. Ve uzun zamanlar beraber yaşadıkları arkadaşları gibi yakından tanıyordu onları artık. Onlara, "Benim ilahi meleklerim," diyordu. İçinde sahiden bir tür melek mi vardı, yoksa normal insanlarda bulunmayan insanüstü varlıklara ait sezgisel güçler miydi bilinmez, ama bunun, onun bu tepelerde geçirdiği yıl-

larla sıkı bir bağı olduğu kesindi. Bu tepelerde tam on sekiz yılını geride bırakmıştı. Ve daha kaç yıl geride bırakacağı belirsizdi. Kendi işine olağan üstü bir adaptasyon yaşıyordu. Bu silahın başına ilk geçtiğinde saçları katran yağına batırılmış gibi simsiyahtı. Şu an ise siyah diye aranacak olursa, birkaç tel zor bulunurdu. Ruhunda zamanı her gün sıfırlayıp, yeniden başlatıyordu adeta. En sağlam kaya, en dayanıklı taş bile onun sabrına diz çökerdi. Sahip olduğu sabır Eyüp'te bile yoktu.

Gerillanın elindeki, en ağır, en kaba ve en korkunç bütün silahları kullanmada ustaydı. Savaşlarda bu silahlar üzerinde gösterdiği başarı dolayısıyla sayısız kez takdir edilmiş, ödüller verilmişti. En gözde tabancalardan biri olan son ödülünü Oramar Savaşın'dan sonra almıştı. Keskin ve acımasız bir savaşçıydı. Ama aynı zamanda bir karıncayı bile incitemeyecek kadar nazik bir yaradılışa sahipti. Bir insana gösterilecek kırıcı tek bir hareketi dahi af edilemez buluyordu. Evcilleştirdiği farelerini yemesinler diye, çok sevdiği kedilerini bile yanında bulundurmaktan mahrum etmişti kendini. Bazen fareler burunlarını her şeye sokup, iyice azıtmaya başlayınca; şöyle az bir şey kedileri hatırlamıyor da değildi, ama bu kötü düşünceden çabucak vazgeçip, böyle düşündüğü için kendine kızmaya başlıyordu hemen. Doğadaki tek bir hayvanın bile öldürülmesine, bir canlının yok edilmesine, bir çiçeğin ezilmesine canı fena halde yanıyordu. Etrafında türlü türlü bitkilerin bulunmasından büyük bir haz duyuyordu. Her bahar bulunduğu tepeyi bir gül bahçesine çeviriyordu. Ona o korkunç silahı kullandırtan duygu ile gelişip serpilmesine can attığı o çiçekleri yetiştirme ve koruma duygusu aynıydı. Zıt göründükleri halde, ruhsal şifresi bir olan bu duyguda her hangi bir anlaşılmazlık yaşanmıyordu. Sık sık, "Ülkemin tek bir çiçeği için gerekirse yüz düşman askerini bile gözümü kırpmadan vurabilirim," diyordu. Silahını kurduğu yerin hemen yirmi adım sağında, son yıllarda gittikçe geliştirdiği ilginç bir sanat atölyesi vardı. Gerillalar ona Cudi'den, Çarçêla'dan, Avaşin ve ülkenin diğer dere ve dağlarından, zümrüt, yakut ve elmasları andıran türlü renkte ve güzellikte ilginç taşlar getiriyorlardı. Eline geçen bu taşları işlerken kendini yeniden yeniden keşfediyor, dağlarının bu

küçük varlıklarından harikulade sanat eserleri yaratıyordu. Sadece değerli taşlar değil, içinde olduğu bu doğanın en basit bir ağacı bile bir sanat malzemesiydi onun için. Ve fırsat buldukça eline aldığı her malzemeyi, o korkunç silahtan kopmayan parmaklarının inceliğinden geçirip, onları adeta canlı, yeni bir şekle dönüştürmeye başlıyordu. Atölyesinde kavaldan, bağlamaya, değerli taşlar ve renkli kum taneciklerinden oluşturduğu resimlerden, minik ve orta boy heykelciklere, sayısız çeşit ve renkte parıldayan kolyelerden, kadın gerillaların beğenisi ve zevkine göre şekillendirip süslediği tokalara kadar ne aranırsa bulmak mümkündü.

Şimdi silahının başındayken bunların hiçbirisi aklında yoktu. Ve sanki onları yapan o değilmiş gibi davranıyordu. Ruhu, beyni, bedeni, kulağı, gözleri tek bir şeye odaklanmıştı; Gökyüzündeki bu uğultuya ve bu uğultuyu yaratan lanet savaş canavarlarına. Gökyüzünü sürü halinde yırtıp, parçalayan uçaklardan ikisi bulunduğu zirvenin altındaki derin vadiye hücum ediyordu. Bunu kuyruklu bir yıldızınkini andıran ışık parıltısından ve böğürür gibi çıkardıkları sesten anladı. Onlar vadinin tam hizasına yetişecekleri sırada ayağını hırsla tetik pedalına bastı. Koca namlu güm deyip ateş fışkırınca, zirvelerdeki diğer doçkalar da peşi sıra gürlemeye başladı. Eğilip vadiye burnunu sokmaya çalışan uçak, tehlikeyi anında fark etmişti. Çok ürkek bir canlı gibi ani bir hareketle bir anda yön değiştirip, süratle ateş mesafesinden çıkmaya çalıştı. Diğer uçak da onu takip ederek uzaklaştı. Pilotlar üstte olan kendileri değilmiş gibi ateş altında olduklarının komutunu telaşla veriyorlardı birbirine. İşin pek de kolay olmayacağını anladıkları için, turlarını iyice yükseğe çıkarıyorlardı. Uçaklardan altısı peş peşe alçak dalış yapmadan, yüksekten birer tonluk kazan bombası bırakınca, vadi çatlar gibi sarsıldı. Oluşan koca ateş toplarıyla birlikte kayalarda yankılanan gürültü ve yer sarsıntısı, bir kıyamet gününü yaratıyordu. Onlar kazanlarını bıraktıktan hemen sonra, arkalarından gelen diğerleri kazanların düştüğü yerlerin civarını roket yağmuruna tutuyorlardı. Takım halinde hücum ediyorlardı. Bir takım geri çekilmeye başlayınca, yerleri hemen arkalarından gelenlerle dolduruluyordu.

Mağaralarda, uzun tüneller ve derin sığınaklarda olan gerillalar yattıkları yerden kalkıp, rahatını bile bozmaya gerek duymamışlardı. Sığınak, tünel ve mağaraların yakınlarındaki yerlerde duranlar ise daha ilk sesi duydukları andan itibaren fırlayıp, kendilerini sağlama almışlardı. İlk zamanlarda yaptıkları gibi bu kez hiç kimse işi hafife almazlık etmemişti. Başlarında dolaşan vahşi tehlikenin farkına yeni yeni varmış gibiydiler. Bombardıman aralıksız sürüyordu. Uçakların yağdırdığı ateş ve kızgın metal parçaları yeri yakıp paramparça ediyordu. Ağaçlar, iri taşlar, daha önce hiç var olmamış gibi yok oluyordu.

Sipan, ayağını tetik pedalının üzerinden kaldırmadan, seri hareketlerle sağa sola keskin dönüşler yapıyordu. Kendisine yardım eden arkadaşları doçkanın canavarca yuttuğu şeritlere durmadan mermi takıyorlardı. Karşıdaki sırtların zirvelerinde çalışan doçkalar da Sipan'la aynı hızda gidiyordu. Onun altından geçen vadideki orta tepede Özkan'ın doçkası onunkini bile geride bırakıyordu. Karanlık boşlukta sayısız ateş zinciri oluşmuştu. Uçakların her yakınlaşmasında bu kızıl zincirlere yenileri ekleniyordu. Doçkaların yoğun karşılık vermesinden uçaklar hedefe diledikleri şekilde dalamayınca, atışları isabetsiz oluyor, bombalar sadece tabiata zarar vermek üzere düşüyordu. Hedefini bulanlar ise boşatılmış kamplar ve önceden yanıltmak amacıyla kamp gibi gösterilen yerlerdi.

Bombardıman sabaha yakın vakitlere kadar hiç durmadan devam etti. Günün gri aydınlığıyla birlikte uçak sesleri yavaş yavaş kesilmeye başladı. Uçaklar tümden çekilince, füze, obüs, havan ve katyuşalar devreye girdi. Uçakların çekilmesiyle doçka bataryaları rahat bir soluk almıştı. Bombardıman durmadıkça hiçbir gerilla yerinden kımıldamayacaktı. Bunca yırtınıp geceyi kıyamete çevirmelerine karşın bir tek uçak bile hedefini bulmuş değildi. Buldukları hedefler ise hedef olmaktan çoktan çıkan yerlerdi. Zap'a hücum eden uçaklar, tabiata verdikleri zarar hesaba katılmazsa yerlerine boş dönmüşlerdi.

ANKARA

Genelkurmay Başkanı, sabah basın ordusunun karşına çıktığında, başlattığı harekâtın başarılı sonuçlar verdiğinden emin görünüyordu. Harekâtın gidişatıyla ilgili sorulan soruları yanıtlamadan önce, "Dün gece hayatımın en rahat uykusunu yattım," dedi. Hâlbuki gözüne uykunun girmediği gece, bahsettiği geceydi. Bunu, gece boyunca yanından ayrılmayan generaller ve karargah personelinden başka hiç kimse bilmiyordu elbette. Onlar, Genelkurmay Başkanı'nın neden böyle söylediğini gayet iyi anladıklarından bunu yalandan saymıyorlardı. "Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı jetlerimiz dün gece teröre karşı çok başarılı bir harekât gerçekleştirmiştir. Harekâtın sonuçları hakkında elimizde kesin bir bilgi olmamakla birlikte, kanaatimiz önceden tespit edilmiş bütün hedeflerin başarıyla imha edildiğidir. Uçaklarımızın harekât esnasında kaydettikleri görüntüler söylediklerimizi doğrular niteliktedir. İmha edilen hedefler itibarıyla bir tahmin yürüttüğümüzde yüzlerce teröristin yok edildiğini düşünüyoruz," dedi. Ve ekledi: "Bunu size vereceğimiz görüntülerden de rahatlıkla anlayabilirsiniz"

Gazeteciler onun ne söylemek istediğini çoktan anlamışlardı. Harekâtın başarısı hakkındaki kesin kanıtlar hiç birinin umurunda değildi. O nedenle, "Bize kesin kanıtları ne zaman sunmayı düşünüyorsunuz," diye hiçbirisi soru sormayı aklından geçirmedi veya geçirdiyse de karnından çıkarmaya cüret edemedi. Harekât daha yeni başlamıştı. Ve daha uzun süre devam edecekti. Harekâtın morali üzerinde olumsuz etki edecek tek bir söz bile geçmemeliydi. Harekâtın her aşaması yüksek bir başarıyla verilmeliydi ki, elde edilecek zafere herkes ortak olabilsin ya da kazanılacak zaferden sonra hesap verecek kimse kalmasın.

Genelkurmay Başkanı'nın ağzından dökülen bilginin başarısı, haber merkezlerine ulaşana dek, üçe, dörde, beşe katlanıyordu. Televizyonlar her saat başı verdikleri haberlerde, PKK'nin lojistik, eğitim, cephane, muhabere ve ulaşım tesislerinin tümden yok edildiğini, kampların imha edilip, dağıtıldığını, dağıtılan bu kamplarda cesetlerden geçilmediğini, cesetleri kaldırmak için hiç kimsenin kalmadığını, cesetlerin çürümeye ve yırtıcı hayvanlara terk edildiğini söylüyorlardı. Canlı yayında konuşan muhabir, Ankara'da, üstelik televizyon kanalına ait binanın hemen yanı başındaki boş arazide değilmiş gibi, kendinden adeta geçercesine, hava harekâtının başladığı saatte, sınırın sıfır noktasında asker birliklerinin konuşlandığı yüksek rakımlı bir tepede olduğunu, hava harekâtını gece boyunca saniyesi saniyesine takip ettiğini ve sabahın erken saatlerinde, yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre kampların cesetlerle dolduğunu, kaçıp saklananların ise, kapıldıkları korku sebebiyle yerlerinden hâlâ çıkamadıklarını söylüyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Mağaranın okul olarak kullanılan geniş odasında gerillaların büyük çoğunluğu televizyon izliyor, bir kısmı küçük daire odaları büyüklüğündeki mangalarına çekilmiş kitap okuyor, az sayılmayacak bir kısmı da o gün bolca uyumanın keyfini çıkarıyordu. Televizyon odasında olanların nabzı, televizyonun söyledikleri ve gösterdiklerine göre kalkıp iniyordu. Nabzın iyice yükseldiği anlarda bazı gerillalar kendi içinde tonaj ayarı önceden yapılmamış ağır küfürler savuruyordu. Bazıları spikeri o anda televizyondan çıkarıp, boynunu koparacakmış gibi sert sert laflar ediyor, bazıları durmadan, "Alçak, şerefsiz," diyenlere yükselttikleri seslerini alçaltmalarını söylüyor, bazıları da söylenenlere inanacak kadar aptal olan insanların, ihtimaldir ki olmayan aklıyla alay etmekle yetiniyordu. İş tahammül edilemez bir seviyeye gelince Cahit, gergin bir ses tonuyla, "ne diye izleyip duruyoruz bu zibidileri hevalê Serbest. İzliyorsak kendi kanalımızı izleyelim," dedi. Onun ardından aynı tepki Cihan'dan da geldi:

"Valla insan bunları izleyince, azmış, kudurmuş köpeğe bile saygı duyası geliyor. Baksana sanki etimizmiş gibi neredeyse mikrofonu yiyecekler. İşi kan içmek olan bir canavar filmini izlesek bundan daha iyi değil mi?"

Erdal da onları destekleyince, Serbest: "Tamam, yoldaş tamam, ne kızıyorsunuz bana. Ben de sizin için açık tutuyorum zaten. Yoksa onları çok merak ettiğimi misanıyorsunuz? Aha, Allah belalarını versin," deyip, Roj TV'ye geçti. Bir daha da Türk kanallarını izleme isteği hiç kimsenin içinden gelmedi.

Xalit, Ana Karargah Komutanlığı'ndan aldığı yeni talimatlar ve girecekleri son kışın planlamasını getirmişti. Okulda tüm gerilla-

ları toplayıp, onlara önce son saldırının tekmilini verdi. Kandil'den yeni ulaşan bilgiyi aktardı önce. Zap, Zagros, Xakurkê, Xınêre ve Kandil'de aynı saatte başlayıp, halen de benzer şekilde belli aralıklarla sürdürülen saldırıların sonucunda, Kandil'de beş arkadaşlarının şehit düştüğünü, diğer yerlerde herhangi bir kayıplarının olmadığını, Kandil'deki kaybın da zamanında alınmayan tedbirden ve o arkadaşların gelen uçakları hafife almalarından kaynaklandığını söyledi. Ardından sözü arttırılacak tedbirlere getirdi: "Bundan böyle düşmanın bizden bilgi almasına sebep olacak her tür teknolojik aletin kullanımına son veriyoruz. Daha önce de Ana Karargah Komutanlığı'nın bu konuda bize talimatları ve uyarıları olmuştu. Ama biz yeterince dikkat etmediğimiz için bu husus bir kez daha gündeme geldi. Artık hiçbir mazerete sığınmadan, gelen uyarı ve talimatlara riayet etmek zorundayız. Düşman çağın en gelişkin tekniğini kullanarak üzerimize gelmektedir. Biz ise iletişim sisteminde sıfır teknikle çalışacağız. Onun uydu araçlarını, keşif uçaklarını derin gizliliğimizle boşa çıkaracağız. Adeta yokmuş gibi davranacağız. Hatta onu varlığımızdan şüpheye bile düşürmeye çalışacağız. Bize büyük darbeler vurduklarına inanmaları aleyhimizde değildir. Bu onu daha da şişirecektir. O şiştikçe biz kendimizi daha da küçültmeye, kendimizi görünmez kılmaya bakacağız. Onun şişkinliği aleyhimizde değildir. Zamanı geldiğinde iyi bir dokunuşla bu şişkinliği nasıl patlattığımızı göz önünde bulundurun, o zaman daha iyi görürsünüz bunun sonucunu. Bunun için her arkadaşın üzerine büyük sorumluluk ve fedakârlık düşmektedir. En küçük hareketimize bile yüksek bir dikkat göstereceğiz. Gerekirse dışarıda sigara bile içmeyeceğiz," dedi.

Yıl tamamlanmak üzereydi. Zap'ta şu ana kadar gerillanın iki kaybı yaşanmıştı. Onlar bunu kendi hatalarının sonucu olarak değerlendiriyorlardı. Kendi hatalarının sonucu olmazsa, üzüntü ve öfkeye yol açan bu kayıpların bile yaşanmayacağını söylüyorlardı. Gerilla kuvvetleri kendini saldırı altında geçecek kışın zorlu şartlarına adapte etmeye başlamıştı. Akademiler ve taburlar bu yıl bir iki hafta gecikmeyle başladıkları eğitimlerini aksatmadan sürdü-

rüyorlardı. Bu yılın eğitim sistemi her türlü saldırı olasılığı hesaplanarak kurulmuştu. İlk saldırıları atlattıktan sonra benzer şekildeki saldırılara karşı tedbir almak ve korunma yöntemlerini geliştirmek zor olmamıştı onlar için. Hatta zaman geçtikçe bu saldırıların kendilerine daha fazla yaradığını görüyorlardı. Bu denli sağlam bir gerilla disiplinine yıllardır ilk kez kavuşuyorlardı. Gerilla disiplinine kavuşmakla kalmamışlardı: Aralarındaki ilişkilere de gün geçtikçe yeni bir ruh gelmeye başlıyordu. Çok rahat geçen ve kaygılarının az olduğu, daha doğrusu kaygıların aşırı kişiselleştiği zamanların birbirini fark etmekten alıkoyan üstünkörü davranışları ve bakışlar, yerini daha derinlikli, sıcak ve şefkati yüksek davranışlara bırakıyordu. Üzerlerindeki saldırının çapı ve şiddeti arttıkça, onlar daha sıkı bir öz yoğunlaşmaya dalıyor, adeta bütün kuvvetlerini bir tek çekirdekte birleştirmeye başlıyorlardı. Kökleri binlerce yıl öncesine uzanan Kürd'ün o sert, o katı inadı, böylesi zamanların ürünüymüş gibi dövüldükçe ya da dövüleceğini hissettikçe, kırılmaz bir sertliğe kavuştuğu görülüyordu tekrar. Geçmişte kendilerini gerillanın esas düzeninden ve hedeflerinden alıkoyan zemin ortadan kalkınca, önlerinde odaklanacakları tek hedef kalmıştı. Gerillalaşmada derinleşmek, Türk Ordusu'nu alt etmenin bütün yollarını zorlamak ve kendilerini başarmaya mahkûm etmek.

Bu saldırıların ardından bir kara harekâtının da gelişeceğine dair düşünce birçok gerillada kesinlik kazanmaya başlamıştı. Kısa bir zaman öncesine kadar da bir kara harekâtının olmayacağını düşünenlerin bir kısmı tereddüde girmiş, bir kısmı da olmayacağına dair ağırlık teşkil eden düşüncelerini sadece kendilerine saklamak zorunda kalmışlardı. Bu türden fikirlerini önceden sık sık yaptıkları gibi bir mizah konusu yapmaktan bile çekinir olmuşlardı artık. Böyle olunca, çoğunluğun gündemini oluşturan dikkat unsurları gündemdeki yerini kuvvetle muhafaza ediyordu.

ZAP VADİSİ

Ferman ve onunla birlikte çalışan komutanlık üyesi erkek ve kadın komutanlar, kış planlamasının gidişatından kimi kaygıları olsa da, memnun görünüyorlardı. Saldırı koşullarında ve olası daha büyük saldırılar dikkate alınarak oluşturdukları sistem, gayet iyi yürüyordu. Arkadaşlarının yoğunlaşmalarını yakından takip ediyorlardı. Diledikleri zaman, diledikleri yere gidip, eğitim ve hazırlığa dönük diğer çalışmaları yerinde izliyorlardı. Kendi aralarındaki iletişim sorununu, çok eskilerde olduğu gibi kurye sistemini geliştirerek halletmişlerdi.

Planı işlemeye devam eden kara harekâtının, yeni yılın erken baharında gerçekleşeceğine dair ellerine çok sayıda bilgi ulaşmıştı. Ama harekâtın kesin tarihi bu bilgide yer almıyordu. Yine de bunu bir sorun gibi görmüyorlardı. Buna karşı kendilerinin de bir planı vardı. Son askeri konsey toplantısında en erken olasılığı dikkate alarak planlarını yapmışlardı. 1 Mart'ta bütün gerilla güçlerini mevzide hazır tutacaklardı. Türk Ordusu'nun bundan daha erken bir tarihte harekete geçeceğini beklemiyorlardı. Ama olsa bile bunu küçük bir olasılık olarak hep hesapta tutuyorlardı. Harekâtın önündeki en büyük engel; zorlu kış koşullarıydı. Kış koşullarında Türk Ordusu'nun bu dağlara vurması, nereden bakılırsa bakılsın olmaz gibi görünüyordu. Yine de hesap dışı tutulmayan bu küçük olasılık büyüdüğü takdirde de, buna karşı tedbiri önceden almışlardı.

Ferman ve komutanlık üyesi diğer komutanlar, 'Zap Cumhuriyeti' döneminde ilk Kürdistan Parlamentosu'nun toplandığı yer olan Zap suyunun kenarındaki büyük mağarada, gerçekleştirdikleri son askeri konsey toplantısında, aldıkları karar ve düzenleme-

leri nihai şekline kavuşturmak üzere hâlâ toplantıda bulunuyorlardı. Toplantı sona erdiğinde komutanlık üyelerinden her biri planladıkları yere hareket etti. Rozerin, Haki Karer, Besê, kadın gerillaların eğitildiği Şehit Beritan, Ferman, Mahsum Korkmaz Akademisi'ne, komutanlığın diğer üyesi Baz ise, Özel Kuvvetler Karargahı'na gidiyordu.

Yeni yılın ikinci ayında da büyük filolar halinde yapılan hava akınları bütün hızıyla devam ediyordu. Fakat gerillalar için bunun tesiri pek kalmamış gibiydi. Kendi hayatlarının alışmaya başladıkları bir parçası haline geldiğinden, ilk dönemlerdeki gibi bunun merak ve heyecanını bile yaşamıyorlardı artık. Aynı sesler, aynı patlamalar sürüp giderken, gerillaların çoğunda sadece öfkenin keskinleşmesine yol açıyordu ki, uçakları gönderenlerin belki de hesapta tutmadıkları tek şey buydu.

ŞUBAT
HAKİ KARER AKADEMİSİ

Çemco suyunu çevreleyen yüksek dağların zirveleri göklerde hareketsiz kalan ak bulut kütleleri gibi duruyordu. Beyazın içinde irili ufaklı siyah lekeler biçiminde duran yüksek uçurumlar ve sarp kayaların dışında her yer kar altında kalmıştı. Beyazın içini en derin yerden neşter gibi keserek geçen suyun siyaha çalan parıltısı, kar beyazının gözleri yakan ateşine yumuşak bir serinlik döküyordu. Şiddetle akıp giden suyun sesi hesaba katılmazsa, son uçak saldırısından bu yana vadiye soğuk bir sessizlik hâkim olmuştu.

Xalıt, yokuş aşağı suya doğru hızla iniyordu. Karın altına gömülmüş dere kıyısındaki kum tümseklerine ulaşınca, istihbarat faaliyetlerini yürüten, saçları kıvır kıvır gerillanın kendisine doğru geldiğini gördü. Tam da istediği bir rastlantıydı bu. Ek bir zahmete lüzum kalmadan Türk Ordusu'nun sınırdaki hareketliliği hakkında en taze bilgileri alacaktı ondan. İstihbaratçı gerillanın da kendisini aradığını yanına yaklaşınca, "beni bir zahmetten kurtardın" derken anlamıştı. Beklemeden hemen sordu:

"Yeni bir şey var mı?"

"Birkaç dakika bekle, gidip şu yukarda bir netleştirip geleyim."

İstihbaratçı gerilla, önceki gün aldığı bilginin acilen netleştirilmesini istemişti bilgi kaynağından. Çıktığı yerden bilgiyi alıp, tekrar hızla Xalıt'ın yanına indi.

"Netleştirdin mi?"

"Evet, netleştirdim. Ayın yirmi beşinde harekete geçeceklerini söylüyorlar."

"Öyle mi?"

"Evet, ayrıca Ferman arkadaşın size acil iletmemi istediği şu notu var."

Notu cebinden çıkarıp Xalıt'a verdi. Xalıt aldığı notu, bir solukta okudu. Ferman, Türk Ordu Birlikleri'nin harekete geçerek Çelê'ye bağlı Ertuş taraflarında büyük bir yığınak yaptığını, buna karşı tedbirlerin hızla alınması gerektiğini söylüyor ve gerekirse müdahale etmek için bazı eylem gruplarının çıkarılmasını istiyordu ondan. Xalıt notu okuyup, birkaç saniye düşündükten sonra yüzünü yeniden istihbaratçı gerillaya çevirdi:

"Bu yığınaktan senin de haberin var mıydı?"

"Evet, bu bilgiyi de Ferman arkadaşa biz aktarmıştık."

"Yani ayın yirmi beşinden itibaren sınırı geçecekleri söyleniyor, öylemi?"

"Evet, aldığımız bilgi böyle."

"Peki, sen ne diyorsun buna, bilgi doğru olabilir mi?"

"Kesin bir şey söylemek zor, fakat doğruya yakın görünüyor. Belirtilen gün olmazsa bile, daha erken ya da geç verilen tarihe yakın günler olabilir. Bence arkadaşların hazırlıklı olması lazım."

Xalıt ona hak veriyor, yanıltma payını hesapta tutmakla birlikte, bilginin doğru olduğunu düşünüyordu. Ondan ayrılırken, "Bunu arkadaşlarla tartışırız, bu arada sen bu bilgiye biraz daha kesinlik kazandırmaya çalış. Onların bizi yanıltmalarına izin vermemeliyiz," dedi.

Xalıt, suyu geçince tabanlarına yeniden kuvvet verdi. Bir süredir sesi kesilip, kaybolan keşif uçağı tarafından hızının tekrar kesilmesini istemiyordu. Bu gün keşif uçağıyla bir tür hız yarışına girmişti sanki. Ayakkabılarının içine dolan karın keskin soğuğunu çoktan unutmuştu. Her an nereden çıkacağı belli olmayan uçağın sesinden ziyade aldığı bilginin yarattığı olasılıkları düşünüyordu. Akademiye ulaştığı sırada kulağına hafiften uçak sesinin yeniden çalınır gibi olduğunu hissetti. Birden adımını durdurup, sese kulak kabarttı. Ses bir sinek vızıltısından bile yüksek değildi. Çok derin, uzak ve anlaşılmaz bir sesti. Dinledikçe ses daha da derine dalıyordu. Zaman aldığını görünce kulak kabartmaktan vazgeçip, adımlarına tekrar hız verdi.

Akademi nizamiyesine ulaştığı sırada, uçağın yeniden yükselen sesini daha iyi duydu. Nizamiyeciler kayanın altında karşıladılar onu. Uçak denetlediği bir alandan başka bir alana geçiyordu. Ses tümden kesilinceye dek nizamiyecilerin yanında durdu. Uçağın görüş mesafesinden çıktığından emin olunca, doğrudan okulun bulunduğu mağaraya yöneldi. Eğitimin bitimine vakit vardı daha. Bir süre mutfakçıların yanında oturduktan sonra yönetim mangasına geçti. Yönetim mangası, sarı iplerle birbirine tutuşturulan birkaç ince kavak ağacının üstüne geçirilmiş naylonlardan oluşuyordu.

Xalıt ve koruması ıslanmış çoraplarını çıkarmakla uğraşırken, günün nöbetçi subayı elinde iki çay bardağıyla içeri girdi. Çayları önlerine indirip, hiç vakit kaybetmeden 'alaeddin' dedikleri küçük gaz sobasını yaktı. Dışarı çıkarken, "Yemek hazırdır, getirsem yer misiniz?" diye sordu. Xalıt, "Acelesi yok şimdi, arkadaşların çıkmasını bekleyelim. Zaten az bir zaman var," diyerek yanıt verdi. Nöbetçi subay gidince Xalıt, ufak bir hata yapmış gibi kendi korumasına, "Acıktıysan git ye, bana bakma sen," dedi. Koruma, acıkmış olduğu halde, "Hayır heval, aç değilim," dedi. Sobanın ısısı hafiften yayılmaya başlayınca, Xalıt kendini bir adım geri çekerek her iki elini ensesinde birleştirip, sırtını yastık yaptığı battaniyeye dayadı. Gözünü manganın orta direğine dikmişti. Ama gördüğü direk değildi. İstihbaratçı gerilladan aldığı bilgi, gözlerinin önüne, uzun süredir hazırlığını yaptığı ve artık geleceği küçük ihtimallerden çıkıp, kesinliğe doğru giden kanlı olayların belirsiz hamlelerle üzerinde oynaştığı renkli, ancak tatsız bir perde indirmişti. Beynindeki bütün görü kuvvetlerini harekete geçirmesine rağmen, kesinliğin içindeki belirsizliği yakalamak bir türlü mümkün olmuyordu. Durmadan verileri denkleştirmeye çalışıyor, hafif olanları bir kenara atıp, en ağır olanları yan yana diziyor, birini kaldırıp, yerine başka birini oturtuyor, ama yine de belirsizlikten itimat edilen bir görüntü yaratmayı başaramıyordu. Dersten çıkan gerillalardan birden kopan gürültü, onu daldığı düşüncenin en derin yerindeyken yakaladı.

O günkü dersi, Rozerin yönetmişti. Dersten çıkınca nöbetçi subay onun yanına yaklaşıp, Xalıt'ın geldiğini bildirdi. Xalıt, gelirken cebinde taşıdığı çoraplarını ayaklarına geçirmiş, kalkmaya hazırlanı-

yordu ki, Rozerin manganın girişine kapı diye takılan battaniyenin önüne gelerek, "Heval, müsaade var mı?" diye sordu. Xalıt, "Buyurun heval, sorun yok," dedi. Rozerin battaniyeyi kaldırıp, kendine güven duyan bir edayla içeri girdi. Xalıt, o daha içeri girmeden ayağa kalkmıştı. Rozerin'in ardından, Akademi yönetiminden ikisi kadın üçü de erkek beş komutan daha girdi içeri. Rozerin, Xalıt'ın elini sıkarken, ince esmer yüzünde gülüşe yakın içten bir tebessüm vardı. Xalıt'da aynı içtenlikle karşılık verdi tebessümüne. Kendilerini unuturcasına sohbete dalarken, hareketlerinde, tavırlarında zarif bir doğallık vardı. Kuru fasulye, pirinç ve ince doğranmış soğandan oluşan öğle yemeği getirilip, önlerinden kaldırılana kadar, kaşıkların devrede olduğu zorunlu ufak kesintiler dışında sohbetlerine ara vermediler. Yemek sonrası gelen çaylar da içilince, Xalıt ve Rozerin'le birlikte bir kadın komutandan başka herkes dışarı çıktı.

İçerde kimse kalmayınca, resmiyet havası kendiliğinden oluşuverdi. Xalıt, önem verdiği bir iki konudan sonra sözü aldığı yeni bilgiye getirdi: "Düşmanın Ertuş'ta yığınak yaptığı ve ayın yirmi beşinde harekete geçeceği yönünde bir bilgi gelmiş," deyince, mangaya hâkim olan hava birden değişmeye başladı. Rozerin bilginin inandırıcılığından şüphe ediyormuş gibi sordu:

"Buna benzer bilgiler daha önce de geldi, bunun inandırıcılığı var mı sence?"

Xalıt, son anda fark etmiş gibi Ferman'dan gelen bilgi notunu çıkarıp Rozerin'e verirken, "Yığınak konusu kesindir sanırım. Zaten Ferman arkadaşın bu konu da uyarı ve talimatı da var. Ayın yirmi beşine dair gelen bilgi de bana doğru gibi geliyor. Ama bildirilen tarihe ilişkin bir yanıltma olabilir, fakat yine de dikkate almamız lazım," dedi. Rozerin notu okuduktan sonra, "Bu zorlu kış şartlarında böyle bir şeyi göze alabilirler mi?" diye sordu:

"Ellerindeki olanakları göz önünde tutarsak olabilir diye düşünüyorum. Hesaplarını en tahmin etmediğimiz ve işlevli, atak olmayacağımızı düşündükleri bir zamana göre yapmış olabilirler. Savaş hilesinin en temel kurallarından biri de budur zaten."

"Tam olarak senin tahminin nedir?"

"Ben yirmi beşten önce olabilir diyorum. Şayet bilgi yanıltma olsa, her halükarda yirmi beşten sonrası hazırlıklı olacağımızı bildikleri zamandır. O nedenle hamleyi daha erken yapmaları gerekir."

"Kafanda kesin bir tarih var mı?"

"Kesin bir tarih söylemek mümkün değil. Fakat Önderliğin esaret günü ya da ondan birkaç gün sonrası bana daha olası görünüyor. Ayın on beşinden itibaren hazırlığa başlamazsak geç kalmış olabiliriz."

"Ama daha yeterli belirtiler doğmadan hareke geçersek bu arkadaşları yıpratabilir, rahatsızlığa da yol açar."

"Bana sorarsanız, rahatsızlıkları göze almalıyız derim. Ama geç kalırsak bunun sonuçlarını kaldıramayız. Zaten bu konuda Ferman arkadaşın da belirttikleri var."

"Ama yine de bu konuyla ilgili diğer arkadaşların ne düşündüğünü bilmemizde fayda var. Bunun için bizden birinin gidip toplantıya katılması gerekir."

"Ben giderdim ama arkadaşların içinde olsam daha iyi olur, ani bir duruma hazırlıklı olmak için. Ayrıca taburda vermem gereken birkaç dersim var."

"Gördüğün gibi benim de dersim var. Bırakıp gidemem şu an."

Rozerin, Xalıt'ın gerekçelerini haklı bulmuştu. Xalıt da onunkini. Böyle olunca, Rozerin'in yardımcısını göndermekte karar kıldılar. Xalıt öğleden sonra gitmek için hazırlanırken, Rozerin'i derse girmeden önce bir kez daha görmüş, ona, toplantıdan gelecek kararı bekleyeceğini, fakat yine de bazı hazırlıklara başlayacağını söylemişti. Rozerin de, "Nasıl uygun görüyorsanız öyle yapın," diyerek uğurlamıştı onu.

ŞEHİT RÜSTEM TABURU

Biri kadın biri erkek olan taburun eli sıkı lojistikçileri mağaranın girişinde bir araya gelmiş, akşam ve sonraki günün lojistik planlamasını tartışıyorlardı. Mutfakçı ve fırıncıları belirleyip, ekmek ve yemek miktarını da netleştirdikten sonra erkek lojistikçi, kararsız ve çekingen bir ses tonuyla sözü daha tek tanesine bile dokunulmamış cevizlere getirdi:

"Akşam biraz ceviz dağıtsak diyorum."

Kadın lojistikçi, neden ikide bir bundan söz ediyorsun dercesine, kömür karası gözlerini kocaman kocaman açıp ona dikti:

"Ne acelemiz var hevaal, biliyorsun ki onları zor günlere saklamışız."

"İnsaf be, neredeyse kış bitmek üzere, bunun acelesi nerde kaldı."

Onlara kulak misafiri olan bir kadın gerilla kendini tutamadı:

"Bundan daha zor gün mü bekliyorsun, yoksa onları turşu yapmaya mı niyetin var?"

Kadın lojistikçi, onun bu beklenmedik dalışından ziyade, erkek lojistikçinin buna gülüp keyiflenmesine hiddetlenmişti:

"Evet, turşu yapacağım, var mı bir itirazın?"

"Bu kadar sinirlenmene ne gerek var canım, alt tarafı bir şaka yapalım dedik."

"Ama ben şaka yapmıyorum. Bilmeyen de onları keyfim için sakladığımı zannedecek."

Onlara karışmaktan kendini alamayan kadın gerilla, "Kusura bakmayın resmiyette olduğunuzu bilmiyordum," diyerek tünelin ağzından kalkıp içeri daldı. Samimi olduğu arkadaşından böyle bir tepki beklemiyordu. Kadın lojistikçi, onun alınıp aniden gitmesinden et-

kilenmemiş gibi, "bir türlü anlamıyorum bu arkadaşları, bir gün sonrasını bile düşünmüyorlar," dedi. Erkek lojistikçi yanlış yapıyoruz diyecekti ki, mağaranın girişinde Xalıt'ın sesi duyuldu. Birden dikkatler onun üzerinde toplanınca, arada ceviz konusu da unutulup gitti.

Xalıt'ın bu kadar erken geleceğini beklemeyen genç gerillalardan bazıları ansızın kendilerini onunla karşı karşıya bulunca, son günlerde yaptıkları ufak tefek kuralsızlıkları yeniden yaşar gibi oldular. Xalıt onların elini sıkarken kabahatlerini o an yüzlerine vuracakmış gibi bir duyguya kapılıyorlardı. Tabura altı ay evvel gelmiş, yerinde bir türlü rahat durmayı beceremeyen, bedeninden adeta enerji fışkıran, parlak beyaz tenli tıknaz gerilla, son birkaç tekmilde sık sık gündem yapılan kuralsızlıklarından bazılarını düşünerek içinden: "Yandık valla, bu sefer onun toplarından kurtuluşum hiç olmaz, kesin söylerler ona. O da herkesin içinde söyler," diyordu. Ve daha şimdiden savunmasını hazırlamaya çalışıyordu. Ama başvurduğu en sağlam gerekçelerin bile hiçbir işe yaramayacağını biliyordu: "Banyo yaparken suyun sesinden uçağın sesini duymadım desem bile, o, 'çıkan dumanın sesi duyup, duymamakla alakası ne?' diyecektir. Onun yanında, Allah bile olsa bir kılıf giydiremez dumana," deyip, diğer açıklarına geçiyor, fakat onlara da bir mazeret bulmakta başarılı olamıyordu. Neyse ki ne o gün, ne de sonraki günler korktuğu başına gelmedi. Aksine, Xalıt'ın bu kez kendisine daha sıcak ve daha sevecen yaklaştığını gördü. Bu sıcak ilgiyi sadece kendisine değil, kuralsızlıkta kendisinden hiç de aşağı kalmayan diğer gençlere de göstermişti. İki gün boyunca verdiği derslerde bile, öncekilerde yaptığı gibi kendisini kaldırıp sıkıştırmaya çalışmamıştı. Ama son dersini de bitirip, "Kısa bir açıklama yapmamız gerekiyor," deyince, nefesi adeta duracak gibi oldu. Ağzından, "elimizde yeni bir bilgi var," sözü çıkınca, bunun kişilere dönük bir açıklama olmadığını anlar gibi olsa da, ilk cümlenin ardındaki diğer cümleler de gelmeden merakını yenemedi. Fakat merakını dindiren ikinci ve üçüncü cümleler, kalkan merakın yerine öyle erkenden dinmeyecek daha kuvvetli başka bir merak yerleştirdi. Aynı merak Xalıt'ı dinleyen herkeste oluşmuştu.

Xalıt, arkadaşlarının gözlerinde iyice beliren merakın farkındaydı. Hatta çoğunun, söyleyeceklerine inanmakta güçlük çekeceğini de biliyordu. Söylediklerinin bir kurgu olmadığını, bir anlaşılmazlık durumunda altından kalkılamayacak sonuçların doğacağını hissettiren bir ses tonuyla açıklıyordu: "Zorunlu sebeplerden olmazsa tek bir arkadaşın dahi eğitimden kopmasına izin vermediğimizi biliyorsunuz. Kaldı ki, bir yıldır yaptığımız bütün hazırlıklar ve verdiğimiz bütün eğitimler, karşımıza çıkacak böyle bir günü başarıyla karşılamak içindir. Çoktandır beklediğimiz o gün gelmiştir artık. Bağlılığımızı ve fedakârlığımızı kanıtlayacağımız gün bu gündür. Kıştır, kardır, fırtınadır, düşman gelmez dememeliyiz. Bilinmelidir ki, düşmanın geleceği zaman, beklemediğimiz zamandır. O zaman bize düşen görev, düşmanın planını daha kafasındayken yıkmayı başarmaktır. Zamanında ve ondan daha erken harekete geçerek yapacağız bunu. Söylediklerimizi hiç kimse kendine göre yorumlamaya kalkışmasın, bu çok vahim bir hata olur çünkü. Yarından itibaren kamplarımızı bırakıp, mevzilere geçiyoruz. Buna hazır olmayan arkadaş varsa, hiç çekinmeden şimdiden söyleyebilir," dedi bakışlarını arkada oturan gerillaların üzerinde tutarak.

Söz hakkı alan bir kadın gerilla hırsla ayağa kalktı: "Açık konuşmak istiyorum. Ne yapmaya çalıştığınızı bilmiyorum. Anlam vermekte de güçlük çekiyorum. Aynı şey her yıl tekrarlanıp durmaktadır. Kışın ortasında bizi bu karlı tepelere neden vuruyorsunuz diye kendime hep sorular sormuşumdur. Açık söylemeliyim ki bunun cevabını bir türlü bulamadım.

Hep aynı gerekçe; 'operasyon gelecek!...' Ama nedense şimdiye kadar bir türlü göremedik bu operasyonu. Şimdi diyeceksiniz ki, kimse uçak saldırılarına da inanmıyordu. Hayır, ben buna inanıyordum. Daha söylendiği ilk gün de dikkate aldım. Ama operasyon farklı şey, düşmanın her yılki taktiği de budur zaten, 'Ha oldu ha olacak'. Şahsen ben buna hiçbir zaman inanmadım, şimdi de inanmıyorum. Hele hele bu kışın ortasında? Buna, siz istediğiniz için uyacağım. Hatta herkesten de önce ben çıkacağım. Ancak iyi anlaşılsın ki, bu, inandığım için değildir!"

Xalıt, onun bu şekildeki konuşmasına kızmak bir yana, sevinmiş gibi yanıt vermeye çalıştı: "Şunu açıkça söylemek isterim ki, bizim dediklerimize neden inanmıyorsunuz diye herhangi bir söz söyleme hakkını görmüyorum kendimde. Ve düşüncelerinizi saygıyla karşıladığımı da bilmenizi isterim. İnandığınız düşüncelerinizi cesurca ve açık yüreklilikle dile getirmeniz beni ayrıca sevindirmiştir. Hiç kimseyi inanmadığını yapmaya zorlamak gibi bir niyetimiz yok ve bunu asla arzulamayız da. Fakat sizin de kabul etmeniz gerekir ki, sadece size karşı değil; Önderliğe, bu halka ve partiye karşı bizim de bir sorumluluğumuz var. Eğer bu zor şartlarda arkadaşlara kampı bırakıp çıkın diyorsak, bunun zorunlu sebepleri vardır. Başımız bile gitse görevimizi yapmamazlık edemeyiz. Ne söylemek istediğimi anlamanızı istiyorum. İnanmıyorsanız bile yine de anlam vererek çıkın. Şayet dediğimiz gerçekleşmezse, yeniden kamplarınıza döndüğünüzde, hakkımızda her türlü öneriyi yapabilir, bizi görevden bile düşürebilirsiniz. Bu da sizin hakkınız."

Xalıt, son sözleriyle, kendisini can kulağıyla dinleyenleri büyük ölçüde etkilese de, çoğunun bahsettiği operasyona hâlâ inanmadığını derinden hissediyordu. Akşam haberlerinden hemen sonra topladığı tabur yönetimiyle kesin bir dille konuşuyordu: "Tereddüde, duyarsızlığa ve bildiğini okumaya sebebiyet verecek, kendine göre hiçbir yaklaşıma yer verilmemelidir. Bunu arkadaşlara kavratmak sizin görevinizdir," diyordu. Beklenen savaş planlamasını önceden yapmışlardı. O nedenle son kez değerlendirilen savaş düzenlemesi fazla vakit almadı. Hem kendisinin, hem de tabur komutanı Agit Suruç'un güven duyduğu taburun gözde bölüğü, Küçük Cilo'yu tutacaktı. Kalan diğer iki bölük de Xeregol ve Horê hatlarını tutacaktı. Sınıra en yakın tabur olduğundan, gelecek Türk ordu birliklerine en erken müdahaleyi onlar yapacaktı. Toplantıda kritik noktaları tutacak grup ve grup komutanları da belirlenmişti. Toplantı sırasında ne Agit'ten, ne de bölük komutanlarından herhangi bir itiraz gelmedi. Böyle bir zamanda Türk ordusunun bir kara harekâtına girişeceğine inanmadıklarını, içlerinden gelse de söyleme gereğini duymamışlardı. Karlar erimeden Türk ordusu'nun harekete

geçmesini beklemiyorlardı. Xalıt, sabah erkenden taburdan çıkarken, son bir kez daha yaptı uyarılarını.

Taburdan gittikçe uzaklaşıyor, ama zihni bir türlü onlardan kopmuyordu. Sonuç ne olursa olsun, attığı adımın yanlış olmadığını düşünüyordu. Savaşta yüzde yüz hesap olmaz. Ama yüzde yüz olacakmış gibi hesap yapılır. Mutlak ve kesinlik olmasa bile hazırlık mutlak olmalıdır. Tersi bir mantık, şaşkınlığa ve çözülüşe açık bir mantıktır ki, bu mantığa savaş mantığı denemez. En olmazın üzerinde oluru düşünmek, tek hesabı sayısız hesaba bölüştürmek, sayısız hesabı tek hesapta birleştirmek ve bunun üzerinde keskin bir karar oluşturmak: Savaşta asıl olan budur. Kafasında dolaşan bu düşüncelerle arkadaşlarını göz önüne getirdiğinde, büyük kısmının bu mantıktan yoksun olduğunu görüyor, bu da kaygılarının artmasına yol açıyordu. Kalkıp fikrini cesurca söyleyen kadın gerillanın kendisine söylediği çok şey vardı. Onun söyledikleri sadece kafasının içindekini değil, suskun kalmayı yeğleyen başka pek çok kafanın içindekini de açığa vurmuştu. En yenisi de dâhil, onların cesur, direngen, savaşçı ve ateşli ruhlarından şüphe etmiyordu. Ama savaş mantığı söz konusu olunca, hâlâ büyük kusurlarının bulunduğunu görüyordu. Çoğunun savaş tecrübesine sahip olmaması bunda önemli bir etkendi. Kaldı ki deneyimli olanlarda da bu kusur az değildi. Neden böyledir diye hesap sorulamayacağına göre, o zaman yapılacak tek şey vardı: Kendinde başlayıp, kendinde bitecek her şeyi yapmak; büyük ya da küçük fark etmeksizin hatalara sebep hiçbir açık bırakmamaktı. Bütün hesapları yan yana getirince, etkisi sadece kendisiyle sınırlı kalacak arkadaşlarının olası tepkisi, herkese kaybettirecek olanın yanında görünmez kalıyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Yol boyunca, attığı ve atacağı adımları, yapacağı hamleleri düşünmüştü. Şikefta Birîndaran taburuna ulaştığında attığı ilk adımın tüm ayrıntılarını hesaplamış, kafasındaki planın yeni hamleleri son şekline kavuşmuştu. Geriye tek şey kalıyordu: Kafasından geçenleri yönetimdeki arkadaşlarıyla paylaşmak ve hızla uygulamaya dönüştürmekti. Akşamın ilk haberlerini izledikten sonra karargah yönetimindeki arkadaşıyla bir araya geldi. Bêrivan'ın yerine bir iki ay önce atanmış, karargah yönetiminden biri olan kadın komutan Binevş hazır olmadığından, planlamayı onsuz tartışıp karara bağladılar.

Xalıt, ertesi gün taburu toplayıp açıklama yaparken, Türk Ordusu'nun her an harekete geçmek üzere olduğunu hissettiren kesin bir dil kullanıyordu: "Geçen yıl bu vakitlerde böyle bir günün geleceğini sizlere söylerken, çoğunuzun inanmadığını biliyordum. İstediğiniz, ama inanamadığınız o gün geldi işte. Çoğunuz Kuzey'e gidip savaşmak istiyordunuz. Bu isteğiniz Kuzey'e gitmeye gerek kalmadan gerçekleşiyor şimdi. Artık Güney ya da Kuzey'in hiç bir farkı kalmamıştır. İlla da bir farktan bahsedeceksek, o da yaptığımız hazırlıktır. Bir yıldır çok çalışıp, büyük hazırlıklar yaptınız. Şimdi hazırlığınızın ürününü görme ve alma zamanıdır artık. Önderliğimizin, halkımızın sizlerden büyük beklentileri vardır. Üzerinize düşen görevi yapacağınızdan hiçbir şüphem yoktur. Cesaretiniz var mı? Var. Öfkeniz var mı? Var. İnancınız var mı? Var. Ve tabii ki hazırlığınız da var. O zaman bu tepelerde, bu sırtlarda, bu boğazlarda düşmanı felç etmemek için hiçbir neden yoktur. Bunu kesinlikle yapacağınıza inanıyorum," diyordu. Toplantıya son vermeden birkaç gerillayı kaldırıp, konu hakkında onların ne

düşündüklerini sordu. Kalkan her gerilla benzer sözleri tekrarladı: "Partimizin güvenini boşa çıkarmayacağız. İstediğimiz ve beklediğimiz gün böyle bir gündü..."

Xalıt toplantıdan hemen sonra, yardımcısıyla birlikte tabur yönetimini tekrar topladı. Tepeye çıkacak olan bölükte yer alacak her gerilla, her tim, her tim komutanı teker teker tartışılarak düzenleniyordu. Aralarına pek büyük farklar konulmasa da, ilk aşamada çıkacak olanların savaşçı yetenekleriyle birlikte beden bakımından güçlü, dayanıklı olanları daha fazla ön planda tutuyordu. Savaşçı ve alt komuta düzenlemesinden sonra, sıra bölük komutanlarının düzenlenmesine gelmişti. Tartışmanın bu bölümü, aralarında hafifften bir kızışmaya yol açmıştı. Cihan, tepeye çıkacak bölüğün başında kendisi olmak istiyor, bunu giderek bir dayatmaya dönüştürüyordu. Genç erkek bölük komutanı ise ısrarını daha da katılaştırarak sürdürüyordu. Xalıt, onun yardımcısı ve Serbest'in fikri bir olunca, erkek bölük komutanının gitmesinde karar kılındı. Cihan aşağıda kalacak, cephenin destek, takviye kuvvetini organize edecekti. Onun işi de hiç kolay sayılmazdı. Serbest'in görev yeri tartışma yaratmadı. Onun yeri belliydi çünkü. 'Çık' talimatı yeterliydi onun için. Xalıt, bunu kendisiyle kısa bir süre önce konuşmuştu. Şikefta Birîndaran Tepesi'ne o komutanlık edecekti.

Ertesi gün sabah erkenden bölük çıkmaya hazırlanırken, herkeste büyük bir heyecan vardı. Gidenler ve kalanlar ayakta bekleşirken, bir birine en içten, en dokunaklı sözlerini söylüyorlardı. Kalan çoğu gerillanın gözünde gidenleri bir daha görmeyecekmiş gibi hüzün ve sevgi yüklü ağır bir duygu vardı. Xalıt, "arkadaşlar sıraya girsin," deyince, kalanlar önleri gidenlere dönük tek sıra halinde yarım çember biçiminde dizilmeye başladılar. Xalıt, Serbest'e son sözünü söylüyordu. Xalıt sözünü bitirince, Serbest her zamanki neşesiyle: "Çekilin, yol verin, Hektor geliyor," dedi. Birden yüksek bir kahkaha koptu. Serbest, baştan başlamıştı el sıkıp öpüşmeye. Onun gerisinden gelenler, onun yaptıklarını tekrarlıyor, kadın gerillalar bir birine daha sıkı sarılıp, adeta bir yürek değiş tokuşu yapıyorlardı. Serbest, Xalıt'ı da geçince, Xalıt, onun arkasından gülerek bağırdı:

"Hektor, sakın ha, Bu sefer kale düşmesin."

"Hiç merak etme, gönlün rahat olsun hevalê Xalıt, Hektor'un intikamını da ben alacağım."

Mağara kahkahayla sarsıldı.

Sarp yamacın zorlu tırmanışı hızlı başlamıştı. Fakat başlangıçtaki hızın gittikçe düştüğü görülüyordu. Yarım boy yüksekliği bulan karda yukarı doğru çıktıkça, adım kaldırıp indirmek bir işkenceye dönüşüyordu. Öncülüğü bırakmak istemeyen Serbest'in iyice yorulup, ağırlaştığını gören uzun boylu, kuvvetli genç bir gerilla, arkadan bağırıp, "Heval Serbest, dur hele, öne geçip biraz da biz açalım yolu," dedi. Serbest keyiflenmeye başlamış, gülümseyerek: "O zaman acele et rahatın, yoksa düşüp ölmemi mi bekliyorsun," dedi. İki gerilla gelip, hızla onun önüne geçti. Geriden gelen diğerleri tempoda bir değişiklik yapmadan tırmanıyorlardı. Ortalarda yürüyen etli, dolgun yüzlü gerilla, geride kalmamanın büyük savaşını veriyor, ayakları sertleşip, adım atma mecali kalmayınca, önünde ya da arkasında yürüyen gerillalardan bazılarını kendine ortak edip, gayesi hafiften dinlenmek olan ufaktan sohbetlere dalıyordu. Bir kez daha durmaya başlayınca, geriden gelen gerilla: "Ne o, gene döktürme kaşıntısı geldi sanki," dedi alaylı alaylı.

"Valla ne dersen de. Bu insanoğlu çok acayip bir varlık."

"Niye, ne oldu? İnsanın yeni bir şeyini mi keşfettin, nedir seni şaşırtan?"

"Hatırlıyor musun, geçen yıl bu vakitte, burada konuştuklarımızı?"

Soruya muhatap olan gerilla anlamazlıktan gelerek:

"Sen de çok acayipsin lo. Sabah ne yediğimi bile unuttum. Kalkıp bana ta geçen yılın lafını soruyorsun."

"Öyle Allahsızlık edip, yan çizme hemen. Sen benden on kat iyi biliyorsun ne konuştuğumuzu."

Ondan kurtuluşun olmadığını bilerek, tersinden söylemeye başladı:

"Ha evet, hatırladım galiba. Sen savaş olmaz diyerek, burada yaptığımız işlerin boş olduğunu söylüyordun."

"Bak hele, kitapsız dümenci seni. Onu ben mi söylüyordum, yoksa sen mi?"

"Bunu hiç söylemedin mi yani?"

"İnkâr etmiyorum, söylemiş olabilirim. Fakat bu konuda hiç kimse seni geçmiyordu."

Ondan kurtuluşun olmayacağını görünce, imana gelmemezlik etmedi:

"Evet, haklısın, diyebilirim ki, bu hayatımın en zor yılı oldu. Çok şey değişti."

"Şimdi de hepimizden daha fazla inanıyor gibisin."

"Bilmem."

"Hadi hadi saklama."

"Galiba Xalıt heval haklıydı."

"Peki, ne diyorsun, bahsettikleri savaş olur mu?"

"Sende bir tereddüt var mı bilemiyorum. Ama benimki yok artık. Bu gün bu yokuşu boşuna çıkmadığımıza eminim."

Bölük kamptan çıkınca Xalıt, Cahit'i yanına çağırarak, onunla birlikte yönetim mangasına gitti. Cahit Oramar eyleminde başına gelen bir talihsizlik sebebiyle görevden düşmüş, taburda uzun süredir görevsiz bir savaşçı olarak kalıyordu. Ne yapıp ettiyse, eylemde başarısızlık diye anılan o talihsizliğin etkisinden bir türlü kurtulamamış, aklına her geldiğinde öfke nöbetleri geçirmiş, fakat kendini hiçbir çalışmadan uzak tutmuş değildi. Aksine önüne düşen görevlere daha büyük bir hırsla sarılıp, adeta bütün acısını yaptığı işlerden çıkarmaya çalışmıştı. Çoktandır beklediği fırsat yeniden doğmuştu. Xalıt onunla tartışırken, o, acısı ölümden beter bu talihsizliğinin telafisini düşünüyordu. Bir tim alıp Karker Tepesi'ne çıkacak, hazırlık yapıp düşmanın gelmesini bekleyecekti. Düşmanın ne zaman geleceği daha kesinlik kazanmış değildi. Küçük de olsa gelmeme ihtimalini aklına bile getirmek istemiyor, bunun bir an evvel gerçekleşmesini diliyordu. Karker Tepesi'nde yapacaklarıyla ilgili Xalıt'tan gereken direktifleri alıp dışarı çıkınca, iç içe girmiş, sıkışmış zamandan hareket olanağını veren çok değerli küçük bir boşluk koparmış gibi rahat bir nefes almıştı. Giderken bölük için yapılan törenin bir benzeri onun komutasındaki tim için de yapılmıştı.

Xalıt onu da uğurladıktan sonra, mangasına çekilip, acil iki not yazdı. Notlardan biri hazırlıklı olmalarını bildirmek üzere Çiyayê Reş Taburu'na, diğeri de Ana Karargah Komutan Yardımcısı Rozerin'e gidecekti. Çiyayê Reş Taburu ve Rozerin'e gönderdiği notun cevabını aldıktan sonra gitmeyi düşünüyordu. Kuryeler notu alıp gidince, sıkıntılı bir bekleyişten başka yapacağı bir şey yoktu.

Zaman bir çağlayan gibi süratle akıp gidiyordu. Geçen her saatin, her dakikanın büyük bir değeri vardı. Bunun göz göre göre uçup gitmesine dayanamıyordu Xalıt. Sıkıntıdan dişlerini sıkmış, sinirden tepesi attı atacakken çıka gelmişti kurye. Ama hiç de duymak istemediği bir haberle. Rozerin onun beklediği haberi göndereceğine, kendisinden bekliyordu haberi. HPG konsey toplantısına gidip kısa sürede bir bilgi getirmesi gereken kadın komutan, kararlaştırıldığı gibi gitmemiş, o da yerine, haberi getireceği şüpheli olan başka birini göndermişti. Kendi aralarında kararlaştırdıkları hareket planının alt üst olmasına yetmişti bu. Küçük bir hata diye kabul edilemeyecek bu aksiliği düzeltmenin tek çaresi vardı Xalıt için; öncelik verdiği birçok işi bırakıp, acilen kendisinin harekete geçmesi. Geçen her saat daha tehlikeli olmaya başlamıştı. Ferman'ın içinde olduğu genel bir plandan yoksun olmak tehlikenin büyümesine sebep olacaktı. Kapıldığı öfkeden o gece gözüne uyku girmedi. Sabah, yardımcısına ve Cihan'a, halledilmesi gereken acil işler hakkında direktiflerini verip, kendini kamptan hızla aşağıya bıraktı.

İKİNCİ KİTAP

“SAVAŞ BAŞLIYOR”

BİRİNCİ GÜN
HAKİ KARER AKADEMİSİ

Tartışması birkaç gündür devam etmekte olan dersin konusu savaş teorisiydi. Rozerin divanda ayakta durmuş, heyecanla anlattığı konuyu, elleriyle masanın üstündeki aydın boşlukta belli belirsiz şekiller çizerek anlaşılır kılmaya çalışıyordu. İlk orta ve yeniçağ savaş tarzları geride kalmış, son çağın tekniğe dayalı modern savaşları, bilhassa süper güçlerin kendilerinden daha zayıf güçlere karşı yürüttüğü savaş biçimleri işleniyordu. Rozerin anlatımını bitirince, sözü anlatımda bir çelişki, açık arıyormuş gibi bakan dinleyici gerillalara bıraktı. Bu gerillaların büyük çoğunluğu kuzey savaş sahâlârından yeni gelmiş, her biri çeşitli komuta kademelerinde yer almış, yarıya yakını kadın olan, eski ve deneyimli gerillalardı.

Söz hakkı alan erkek gerilla, savaş pratiğine olduğu gibi, savaş teorisine de yabancı değildi: "Yugoslavya, Irak ve en son Lübnan'da yaşanan savaşlarda görüldüğü gibi," diyordu. "Bu savaşların tümünde de uygulanan taktik, aşağı yukarı benzerdir. Önce yoğunca sürdürülen psikolojik harp eşliğinde uluslararası zemin ayarlanır. Bu aşama tamamlandıktan sonra psikolojik harbin dozu en yüksek seviyeye çıkarılır ve savaş teknolojisinin son ürünü olan en vahşi silahlarla sonucu çok yıkıcı geçecek hava harekâtları başlatılır. Hasmın alt yapı sistemi..." diye başlayan yeni cümlesini kuruyordu ki, mağaranın dışındaki güneşli berrak gök boşluğuna bir süredir hâkim olan ince sessizlik, ürkütücü bir gürültüyle hiç var olmamış gibi birden kırılıp paramparça oldu. Koca kayaları, taşları, ağaçları, kısacası önünde bulduğu her şeyi alıp, parçalayarak götüren kıyametten dev seller kopmuştu sanki. Gök kubbe adeta yıl-

dırım olup aşağıya akıyordu. Her patlama yer kabuğunu çatlatacakmış gibi sarsıyordu. Buna rağmen konuşan gerilla aldırmaz bir edayla hâlâ sözlerine devam ediyordu. Ama dinleyenlerin dikkatleri gittikçe dağılmaya başlıyor, artık onun söylediklerini duyamaz oluyorlardı. Yavaş yavaş dağıldığını fark ettiği dikkatleri yeniden üzerine çekmek için, "Sağ olsunlar... Sanki sözlerimi duyup, verdiğim örneklere pratik destek gönderdiler. Bundan daha gerçekçi bir eğitim olur mu," dedi. Gönlü kalmasın diye zoraki birkaç gülümseme dışında esprisine bir karşılık gelmedi.

Dersi yöneten Rozerin, dikkatlerin iyice dersten koptuğunu görünce: "Ne diyorsunuz, bir ara vermeyelim mi?" diye sordu. Bir gerilla kalkıp, ara vermenin daha uygun olacağını söyledi. Kalkan başka biri de aynı doğrultuda görüş bildirince, Rozerin, "Tamam o zaman, arkadaşlar serbesttir" deyip, parlak kırmızı renkli bir bezle örtülü olan divan masasının arkasından akademinin çıkış kapısına yöneldi. Çıkarken, yüksek bir sesle dışarıya kimsenin çıkmamasını söyledi. Dersten çıkan gerillalar, böyle bir şey bekliyorlarmış gibi hemen neşeli sohbetlere dalıp, kendi aralarında şakalaşmaya başlamışlardı. En uzak köşelere çekilenler de dâhil şakalaşanların sözleri, uçarak gelip Rozerin'in hassas kulaklarına ulaşıyordu.

"Adamlar heval Rozerin'in savaş dersi verdiğini biliyorlar galiba."

"Tabi ya, bir kadının savaş dersi vermesi zorlarına gidiyor."

"Sadece zorlarına mı gidiyor, bu çok eksik bir ifade. Asıl mesele bundan duydukları korkudur."

"Biz erkeklere iş kalmadı desene."

"Yeni mi anladın bunu? Pes doğrusu, bu kadar geri kaldığını bilmiyordum. Demek ki, adamlar bizden daha iyi yoğunlaşıyor."

Rozerin, yanında duran kadın gerillayla konuşurken onların sesini duymuyormuş gibi davranıyordu. Ama içine kimseye fark ettirmediği okşayıcı tatlı bir sıcaklık inmişti. Dersin sabote olmasına kimsenin aldırdığı yoktu. Tersine dışa vurmaya çok çekindikleri bir sıkıntının pençesinden kurtulmuş olmanın sevinci vardı yüzlerinde. Görülen o ki, savaşın bilgisi, savaşın kendisi kadar heyecan vermiyordu onlara. Patlamalar, gürlemelerin sonu gelecek gibi

görünmüyordu. Sonu gelmek bir yana, gittikçe artmaya, şiddetlenmeye başlıyordu. Uçaklardan yağan roket ve kazan bombalarına, sınırın sıfır noktalarından fırlatılan füze, obüs, havan ve katyuşa mermileri de dâhil olmuştu. Sesler çok yakın hissedilmesine rağmen bombalardan hiç biri daha mağaranın civarına düşmüş değildi. Merakını yenemeyen bazı gerillalar mağaranın girişine doğru birkaç adım atınca, Rozerin çığlık atar gibi tiz bir sesle, onlara geri dönmelerini söyledi. Bunlardan biri akademi yönetiminden deneyimli bir komutandı. Emre itaatsizlik etmeyip doğrudan onun yanın geldi. Ve havayı neşelendirmeye çalışarak: "Heval Rozerin sana garanti edebilirim, bizim kamp daha deşifre olmuş değil," dedi. Onun arkasından gelen, saçlarına aklar düşmüş, fakat pek yaşlı sayılmayan takılgan bir gerilla ona destekte zaman kaybetmedi: "Öyledir öyledir, bizim kampın deşifre olduğunu kim söyleyebilir? Herkes bizim gibi kurallı olsa, -tabi gördüğümüz eğitim sayesinde- gökyüzünün tümü bile keşif uçaklarıyla dolsa, gene de deşifre olmaz yerimiz!.." Rozerin, "Peki ya şimdi mağaranın önüne bir kazan düşse ne diyeceksin?" diye sordu bakışlarını onun ima yüklü gözlerine dikerek. Deneyimli komutanın yanıtı çoktan hazırdı: "Şimdiye kadar bir görüntü vermedik ki, ama hislerime daha çok güveniyorum," dedi. Tam da, "Yerimiz sağlamdır, burayı vurmazlar," dediği anda, mağaranın üstüne düşen koca bir kazan bombası, sağır edici bir gürültüyle patladı. Kazan bombasının gürültüsü ve yarattığı sarsıntı, onun söylemeye hazırlandığı yeni sözünü ağzında bıraktı. Patlamanın hafif şokunu atlatınca, çıkamayan, bir daha da çıkmayacak o sözün yerine, hemen onu telafi edecek yenisini buldu: "Galiba hislerimi artık sorgulamanın vakti geldi," dedi kopan gülüşmeler arasında, kendi de gülmekten geri kalmayarak.

Rozerin, patlamaların şiddetlenerek sürüp gitmesinden kaygılanmaya başlıyordu. Hâlâ yanında duran deneyimli komutana, "Gidişat iyi görünmüyor, şu televizyonu açın da bir bakalım hele ne oluyor, bir anlayalım," dedi. Bir kız çocuğuna ait görüntülerin yoğunca ekrana taşındığı kanalda, 'Güneş Operasyonu' konulu bir tartışma yapılıyordu. Tartışmacılardan biri neden operasyonun is-

mini, babası bir karakol baskınında öldürülen, saçları dağınık, gözyaşları hâlâ yanaklarından aşağıya doğru süzülmeye devam eden, yırtık çoraplı bu minik çocuktan aldığını soruyor, cevabını da kendisi veriyordu. O, bu kız çocuğu ile nihayet başlayan kara harekâtı arasında bağ kurmaya çalışırken, minik çocuğun resmi, büyütülerek görüntüleniyor ve büyütülen o görüntü, küçülüp küçülüp sonunda onun göz bebeklerinde kayboluyordu tekrar. Deneyimli komutan Mahir, görüntüye ve görüntü üzerinde fikir yürüten adama bakınca, kendini daha fazla tutamadı: "Size bir şey söyleyeyim mi, eğer operasyon, bu küçük kızın gözyaşlarıyla başlatılmışsa, sonu da büyüklerin gözyaşları olur. Size kesin söylüyorum, bu operasyon daha şimdiden kaybetmiş bir operasyondur. Çünkü bu gözyaşları kaybetmekten başka hiçbir şeyi anlatmıyor," dedi.

Rozerin, işin şakaya alınamayacak kadar ciddi olduğunu anlamakta gecikmemişti. Hemen akademi yönetimini toplayıp, onlarla bir süre tartışmaya çalıştı. Hızla bir planlama yapılması gerektiğini söylüyordu. Acilen alınacak tedbirlerle ilgili yapılan tartışmanın ardından, okul yönetiminden bir komutanı görevlendirip, derhal sınıra yakın hatta gönderdi.

ZAP VADİSİ

Xalıt bir kayanın dibinde, korunmaya elverişli iki büyük taşın arasında oturmuş sigara içiyordu. Üzerinde oturduğu karın soğuğuna aldırdığı yoktu. İçinde olduğu dar vadinin üzerinde gezen metal canavarların dehşet saçan böğürüşünden tekrar vuracakları yeri anlamaya çalışıyordu. Uçaklardan biri hışımla vadiye burnunu soktu. Onun arkasından hemen başka birisi geçti. İlkinin attığı kazan bombasını çıplak gözlerle gördü Xalıt. Bıraktıktan sonra birkaç salise altında yuvarlanarak giden kazan bombasından daha hızlı gidiyordu uçak. Arkadan giden uçak, ilkinin hemen ardından aynı hizada bıraktı ikinci kazanı. Ardı ardına gerçekleşen korkunç patlamalar, kayalara, taşlara çarpıp uğuldayarak giden suyun sesini yok etmekle kalmadı, daracık vadinin karşılıklı bakan kayalarını da dibinden sarstı. Ses ve sarsıntıdan sarp yamaçlardaki ağaçlara ve dik kalkmış keskin taşlara tutunmuş karlar çığ olup aşağıya iniyor, yerinden sökülen taşlar gürültüyle vadiye yuvarlanıyordu.

Tepelerde durmadan çalışan doçkaların sesi, düşen kazan, havan, roket ve füzelerin sesine karışıyordu. Şimdiye dek görülen en büyük saldırıydı gerçekleşen. Her defasında sayısı yirmiyi aşkın büyük filolarla gerçekleştiriliyordu bombardıman. Bir filo yükünü boşaltıp çekilmeye hazırlanırken, yeri hemen başka bir filoyla doldduruluyordu. Daha önce vurdukları yerleri tekrar vurmakla kalmıyorlardı. Bir kuş hareketinin dahi gerçekleştiğini gördükleri her yeri vuruyorlardı. Ama asıl büyük saldırı Şikefta Birîndaran zirvesine yapılıyordu. Art arda takım halinde hücum ediyorlardı. Koca zirveyi bombaların ateşiyle yakıp, eritmeye çalışıyorlardı adeta.

Xalıt seslerin uzaklaşıp tekrar Şikefta Birîndaran üzerinde yoğunlaştığını görünce, kalkıp yeniden harekete geçti. Yürüyüşünü

uçakların hareketine göre ayarlanıştı. Uçaklar vadiye dalış yaptıkları her seferde, korunaklı bir yere çekilip, bir yandan kendini ve yanındaki genç arkadaşını korumaya alıyor, diğer yandan da olacakları merakla izlemeye çalışıyordu. Bu zorunlu bekleyişler, onun epey zamanını yemiş, iki saatlik yol daha şimdiden altı saate çıkmıştı. Dururken, tekrar harekete geçmek üzere doğan ufacık fırsatları bile değerlendirmeye çalışıyordu. Yeniden hareket imkânı bulmuşken, oldukça hızlı yürümeye bakıyordu. Bastığı kardan, sık sık içine girip çıktığı sudan sonra, ıslanma derdi kalmamıştı. Derin bir boşluk olarak duran karnındaki açlık aklında yoktu. Yürürken aklından silinmeyen tek şey Şikefta Birîndaran'dı. Yine de hızlandırarak öne attığı adımlar ile arkada kalan aklın uyumunu bozmamaya çalışıyordu.

Akşama kısa bir zaman kala bitap düşmüş halde ulaştı toplantı yerine. Somut savaş planlaması üzerine yoğun tartışmalarla geçen toplantı önceki gün sona ermişti. Toplantıda, 1 Mart'ta harekete geçmek üzere savaş cepheleri ve cephe koordineleri belirlenmiş, Zap Sahası doğu ve batı diye eş güdüm halinde hareket edecek farklı iki cepheye ayrılmıştı. Halk Savunma Merkezi Başkanı ile Ferman ve Ana Karargah Komutanlığı'nda yer alan üst düzey iki komutan haricinde herkes görevinin başına dönmüştü. Onların hâlâ orada bulunmalarının sebebi, üzerinde görüş birliğine varamadıkları çok hassas bir konuydu. Karar haline getiremedikleri şey, savaş başladığında genel cepheye doğrudan kimin komutanlık edeceğiydi. Ferman, "Beş altı yıldır bu sahanın çalışmalarını doğrudan yöneten benim. Bütün araziyi iyi tanıyorum. Tek tek tepeleri dolaşıp, arkadaşların çalışmalarını yerinde kontrol etmişim. Ve bu sahadaki arkadaşları herkesten daha iyi tanıyorum. O sebeple arkadaşlara yakın olmam ve savaş koordinesini bizzat benim yapmam gerekir," demişti. Komutanlığın diğer iki üyesi olan Baz ve Besê ise , "Katiyen öyle olmaz, ana karargah çalışmalarının durmaması gerekir. Güvenli bir yere çekilip, eskiden olduğu gibi genel çalışmaların başında durmalısınız. Araziyi ve arkadaşları biz de tanıyoruz. Savaş koordinesini biz yapacağız," diyerek ısrarlarından vazgeçmeye yanaşmamışlardı bir türlü. Meşru Savunma Merkezi

Başkanı, onların tartışmalarına karışmamış, kararın verilmesini kendilerine bırakmıştı. Xalıt kendini merdivenlerden aşağıya bırakırken, komutanlar da kararı daha netleştirememiş halde mağaradan dışarı çıkıyorlardı.

Xalıt, kendisini sıcak karşılayan komutanlarla el sıkıştıktan sonra Ferman ile bir köşeye çekildi. Aralarında gerçekleşen bilgi alış verişi hızlı başladı. Xalıt, ondan ayrıldığından bu yana yaptıklarıyla ilgili ayrıntılı bir tekmil verdi. "Arkadaşları intişara kaldırdım," derken, Ferman'ın tıraşlı yüzündeki ufacık değişimleri bile yakalamaya çalışmıştı. Henüz bir karşılık vermiş olmasa da, onun yüzündeki ifade bir olumsuzluk belirtmiyordu. Beklediği ve istediği de buydu. Ferman'ın ona verdiği bilgi, onun verdiğinden daha kısa sürdü. Ferman sözü bilerek uzatmadı. Onun ıslanmış, iliklerine kadar üşümüş ve yorgun düşmüş halinden etkilendiğini saklamıyordu. Konuşmayı kısa kesip, yeni adıyla Batı Zap Cephesi'nde bulunan bir kurumu kast ederek: "Gel oraya birlikte gidelim. Önce bir şeyler yiyip biraz dinlenmen lazım. Sonra tartışırız," dedi. Xalıt, kısa süren bir sıkışıklık anından sonra: "Heval ben geri dönsem diyorum. Daha Çiyayê Reş Taburu'na gitmem gerekir. Oraya gelsem zaman kaybı olur. Siz söyleyeceklerinizi şimdi söyleseniz daha iyidir bence. Akşam karanlığından önce bu vadiden çıkmazsam çok geç kalırım," dedi.

Sözünün burasında art arda gelen iki obüs topu, metalik çığlıklarla üzerlerinden geçip, karşı kayanın tepesinde patladı. Uçakların hafiften bir geri çekilmesi, füze ve her biri diğerinden büyük top atışlarının artmasına yol açıyordu. Ferman düşen topların yoğunluğuna bakarak, Xalıt'ın kolundan tutup: "Gel kenara çekilelim," dedi. Gün boyu sürüp giden bombardımanın yoğunluğu, Ferman'ın kaygılarını daha önce hiç olmadığı kadar arttırmaya başlamıştı. Hiç de normal görülmeyen bu günkü yoğun bombardıman hakkında istediği ve hayli geç kalmış olan son bilginin bir an evvel ulaşmasını bekliyordu. Xalıt'la yeniden bir şeyler konuşmaya başladığı sırada yanına, bu keskin soğuğa rağmen yüzünde ter damlaları boşalan istihbaratçı gerilla geldi. Ona birkaç soru sorduktan sonra istediği bilginin hâlâ gelmediğini görünce, sinirlenerek: "Çabuk, git ve hemen bilgi getir," dedi. İstihbaratçı gerilla,

nefes bile almadan tekrar yukarı doğru fırladı. Ve arada geçen zamanı adeta yok ederek yıldırım hızıyla yeniden geri döndü. Nefes nefese kalmış, ciğeri boğazından dışarı fırlayacak gibiydi. Öğle vaktinden bu yana peşinde koştuğu bilgiyi zamanında alıp getirmemesinin suçluluk psikolojisi ve telaşıyla vardı Ferman'ın yanına. Getirdiği bilgi, dudaklarının üstünde, gerilmiş bir ok gibi kulağa fırlamaya hazır bekliyordu. Ferman'ın sormasına zaman bırakmadı: "Düşman harekete geçti." Ve dökmeye devam etti bilginin ayrıntılarını: "Yollar sivil araç trafiğine tamamen kapatılmış durumda. Tanklar ve zırhlı birlikler yollara çıkmış, Xabur Sınır Kapısı'ndan, Amidiyê, Şêladizê ve Kanimasi'den harekete geçmek için bekliyorlar." Bilgi, Xalıt için hiç de şaşırtıcı olmadı. Aksine yaptığı hazırlığın ne kadar isabetli olduğunu gösteriyordu.

Ferman, istihbaratçı gerillayı gönderdikten sonra düşünmek için fazla zaman harcamadan, acil yapılacaklarla ilgili hemen orada Xalıt'la konuşmaya başladı. Xalıt, onun hiçbir sözünü kaçırmamaya çalışıyordu. Ferman, Xalıt'a söylediklerinin provasını daha önce yapmış gibiydi. Konuşurken, her biri bir uygulama gücü olan sözcüklerinin arasına kesintiler girmiyor, çok iyi hazırlanmış ve cümlesi cümlesine kesinlik arz eden bir metinden okuyordu sanki. Söylediklerinin sonuna gelirken: "Acele etmelisin, akademileri, kurumları, hemen harekete geçir. Burada işlerimizin kalan kısmını bitirip, yarın erkenden geliyorum," dedi. Xalıt cepheyi koordine etmek için Karker hattında durmayı istese de kabul ettirmeyi başaramamıştı. Onun koordine yeri Şikefta Birîndaran ile Çiyayê Reş hattıydı. Ferman ona, tam olarak nerede duracağını bile söylemişti. Diğer tarafı koordine etmek kendisine kalmıştı. Ve Xalıt'ın asıl isteği olan sözcükleri de söylemişti. Şikefta Birîndaran bırakılmayacaktı. Orada ölümüne bir direniş yapılacaktı. Xalıt'ın son isteğini de hemen yerine getirdi. Yanına çağırdığı korumaya, "Küçük el telsizlerinden on beş tane getirin," dedi. Aylardır dondurup, havaya sızdırmadıkları seslerini telsizlerin dalgalarına yüklemenin vakti gelmişti artık.

Xalıt, Ferman'dan ayrılıp, hareket etmek üzereyken Halk Savunma Merkezi Başkanı yanlarına geldi. O da Xalıt'la aynı istikamette gidecekti. Ferman, gelen yeni bilgiyi hemen ona aktardı. Ve

kendilerinin, önlerindeki planlamayı değiştirip, alandan bir an evvel çıkmaları gerektiğini söyledi. Ama o, "Yapmayın bunu arkadaşlar," deyip, itirazlara başladı. Ve gittikçe itirazlarını kuvvetlendirmeye çalıştı. Ferman onunla başka türlü başa çıkmanın mümkün olmadığını görünce, ona duyduğu saygı sebebiyle içinden gelmediği halde ve pek de beceremediği bir sertlikle: "HPG komutanı benim. Artık emir talimat kuralı geçerlidir. Zaman kaybetmeden buradan çıkmalısınız," dedi. Halk Savunma Merkezi Başkanı, bu sözden sonra yapılacak bir şeyin kalmadığını görmüş, söylenene artık uymak zorunda kalmıştı.

Xalıt onlarla vedalaşıp, hızla harekete geçmişti. Giderken genç korumaya bir iki parça ekmek alıp, cebine koymasını söylemişti. Dinlenmeden ve hiçbir şey yemeden hareket etmek, kendisi için değilse bile genç arkadaşı için zorlayıcı olacaktı. Yağmaya devam eden bombaların gürültüsüne aldırmadan, henüz basmamış akşamın alacakaranlığını yırtmak için yüksek bir süratle gidiyorlardı.

Ferman, Xalıt'ı ve Halk Savunma Merkezi Başkanı'nı gönderdikten sonra, gelip komutanlık üyesi arkadaşlarıyla cepheyi koordine etme görevini artık tartışma konusu bile yapmadan, kalan son düzenlemeleri de hızla bitirmeye çalışacaktı. Bundan böyle her şey ışık hızında gitmeli diye düşünüyordu. Ama önce çok önemli gördüğü bazı yerlerle telefon aracılığıyla acil bir görüşme yapması gerekiyordu. Kısa bir süre sonra görüştüğü kişi, yurtsever olduğuna inandığı Güney Kürdistanlı bir yetkiliydi. Onunla sert sözlerle konuşuyor ve bu savaştaki tavırlarının, çok açık ve net bir dille cevap vermek üzere, ne olduğunu soruyordu. Yetkili kesinlikle bu savaşta yer almadıklarını, hatta buna karşı durmaya çalışacaklarını ve buna karşı tavır göstermekten de çekinmeyeceklerini söylüyordu. Ferman'ın duymak istediği bu sözlerdi. Fakat yine de bundan emin olamıyordu. Çünkü arkadan vuran hançerin yarası hâlâ kanamaya devam ediyordu.

ANKARA

Bu yılın bir hafta erkene alınmış ilk Milli Güvenlik Kurulu toplantısı, yeni sona ermişti. Genelkurmay Başkanı ve kurul üyelerinden diğer generaller toplantı salonunu terk edip, telaşlı bir acelecilikle köşkün dış kapısına yöneldiler. Kendileri kadar acelesi olmayan kurulun diğer üyeleri onlardan sonra rahat ve yumuşak adımlarla çıkıyorlardı. Başbakan ve Dışişleri Bakanı, ilgili ülke hükümetlerine aktaracakları bilgiyi, Cumhurbaşkanı'yla tartışmak üzere köşkte bir süre daha kalacaklardı.

Genelkurmay Başkanı, Başbakan'ın geçen yılın yaz aylarında devletin örtülü ödeneğiyle alıp, kendisine tahsis ettiği lüks aracının sıcak koltuğunda genelkurmay karargahına doğru giderken, Milli Güvenlik Kurulu toplantısından dört saat önce düğmesine bastığı harekâtın gidişatı hakkında, emrindeki dokuz generalle harekâtı Şırnak'ta yöneten Genelkurmay Harekât Başkanı korgeneralden ihtiyaç duydukça bilgi alıyordu. Karargahın harekât merkezine ulaşınca yaptığı ilk iş, korgeneralle tekrar bağlantı kurmak oldu. Bağlantı, açılan dev ekranda karargahın özel uydu sistemi vasıtasıyla canlı bir şekilde gerçekleşiyordu. Bu canlı bağlantının saati önceden belirlendiği için, hazırlıkta bir problem yaşanmamıştı.

Korgeneral, elinde alüminyum olduğu anlaşılan, gümüş renginde parlayan ince bir çubukla tahtaya asılı duran haritanın önüne geçmişti. Genelkurmay Başkanı ile onun sağ ve solundaki yumuşak koltuklarda oturan kuvvet komutanları, tahtanın önüne geçmiş korgenerale odadaymış gibi bakıyorlardı. Korgeneral onları görmüyordu. Ama nasıl göründüğünü biliyordu. İki hafta önce ölen karısının üzerinde bıraktığı acı izlerin son parçacıklarını da ru-

hundan silmiş, tamamen görevine odaklanmış halde rütbesine yaraşır bir duruş sergiliyordu. Genelkurmay Başkanı'nın her an kulağına ulaşacak sözünü bekliyordu. Beklediği söz ulaşınca, başını daha da dikleştirdi:

"Korgeneralim, kolay gelsin."

"Sağ olun paşam."

"Anlatın bakalım dinleyelim sizi."

"Emredersiniz paşam" deyip, anlatmaya başladı: "Evvela arz etmeliyim ki, taarruz fevkalade geçti. Topçu bataryalarımızın öğleden sonra yoğun ve isabetli atış desteği eşliğinde, jetlerimiz gün boyu, en yüksek isabet kabiliyetiyle şu noktaları vurdu." Harita üzerinde, 'terör yuvaları ve geçiş yolları' diye işaretlenmiş noktaları çubuğuyla gösteriyordu: "Ana karargahları başta olmak üzere, kaldıkları tespit edilen bütün barınakları, lojistik, cephane, muhabere sistemleri, yüksek tepelerdeki ağır silah bataryaları yerle bir edilmiştir. Jetlerimiz, uzun zamandır üstünde hazırlık yapıldığını bildiğimiz, Zap arazisinin en stratejik ve merkez tepesi olan Direniş Tepe'ye (Şikefta Birîndaran) yüksek tesirli en ağır bombalarını bırakmıştır. Büyük ve Küçük Zap üzerindeki köprüler tamamen imha edilmiş olup, ana yuva olarak kullandıkları bu arazinin hem batıdan, hem de doğudan diğer arazilerle olan bağlantısı koparılmış, sağ kurtulma şansını bulan teröristin kolay yoldan kaçma ve dışarıdan destek alma imkânı yok edilmiştir. Taarruzun bu safhası neticesinde teröriste verilen zayiatın çok yüksek olduğu tahmin edilmektedir. Kanaatimiz odur ki, Mehmetçiğimizin bu terör yuvasını düşürüp, ele geçirme maksadının önündeki engellerin pek çoğu kaldırılmış bulunmaktadır," dedikten sonra, son hazırlıklarını yapmış, harekete geçme emrini bekleyen birliklerin, sınırın işaretlenmiş noktalarından nasıl giriş yapacaklarına geçti.

Harekâtın bundan önceki tüm aşamalarında olduğu gibi bu aşamasının ve bunu takip edecek diğer aşamaların da planı, Genelkurmay Başkanı ve onun yanında oturan kuvvet komutanlarının elinden çıkmıştı. Üstelik bu plan, örgütten kaçmış merkezi üyelerden birinin somut bilgilerine dayanıyordu. Genelkurmay Başkanı, her bakım-

dan güvenilir ve sağlam bilgiler üzerine kurulmuş planına büyük bir güven duyuyordu. Askeri strateji ve taktikte uzman olan generalleriyle birlikte, üzerinde uzun süre çalışarak hazırlamıştı bu planı. Yirmi yıldan bu yana yirmi sekiz kez gerçekleşen sınır ötesi harekât planlarının içerisinde şimdiye kadar tasarlanmış en yetkin, en mükemmel savaş planı diye bakıyordu. Bu plan sınırlar içerisinde ve sınırlar dışında gerçekleşmiş bütün harekâtların yenilgi ve zaferlerinden beslenerek şekillenmişti. İlkinden başlayıp, son olanına kadar bütün harekâtların başaramadığını başarma iddiasında olan en hırslı savaş planı olarak, geçmiş bütün harekâtları bir yapıp, tek isimde buluşturuyor, ilk harekâtın yirmi yıl sonrasındaki zaferini ilan edecek son plan olarak değerlendiriliyordu. Bu sebeple ilk harekâta konulan isim, son harekâta taşırılmış, gerçekleşmekte olan bu harekâta da, "Güneş Operasyonu" adı verilmişti. Güneş adının diğer bir nedeni de doğrudan Ana Karargah hedefli olmasıydı.

Düşman kuvvetiyle kıyası, akla dahi getirilemeyecek sayı üstünlüğü, teknik, ateş gücü üstünlüğü ve hareket, hız üstünlüğüne dayalı, üstelik düşmanın en beklemediği zamanda bir şimşek çakımı şiddetinde, benzerine nadir rastlanan üstün bir taktikle hayata geçirilecek bu planın ilk hedefi, düşmanın Ana Karargahı'nı düşürüp, derhal o bölgenin arazisini kontrol altına almak, akabinde planın diğer aşamalarını başlatmaktı. Yüz kilometrelik sınır şeridinde yapılan tüm hazırlıklar, bu planın başarılmasına bağlıydı. Ana Karargah düşüp, o alan kontrol altına alındıktan hemen sonra, harekete geçmeye hazır diğer büyük birlikler, Haftanin ve Xakurkê Bölgesi'nden yıldırım hızıyla içeri girecek, araziyi hâkimiyeti altına alıp, tampon bölgenin ilanına gidilecekti.

Genelkurmay Başkanı kendi kaderini bu planın başarılmasına bağlamıştı. Keza ordunun kaderi de bu başarıya bağlıydı. Harekâtın düşünülen neticeyi vermemesi durumunda her şeyin mahvolmasına ve başında patlamasına yol açacaktı. Çünkü bunun için çok büyük yatırımlar yapılmış, devlet ve devlete inanmış milletin bütün umudu, gerilimi çok yüksek bir heyecan içerisinde bu başarıya bağ-

lanmıştı. Hesaba katılmamış tersi bir hal, gerilimli umudun hızla çatlamasına sebebiyet verecek, orduyu da, devleti de dünya âlemin gözünde oldukça zor durumda bırakacaktı. Dolayısıyla bundan sonra düşman Kürtlerin tasfiyesi de mümkün olmayacaktı.

Genelkurmay Başkanı, birbiriyle çelişen karmaşık duygular içerisinde bir yandan bunları düşünürken, bir yandan da elindeki çubuğuyla kendini haritadaki işaretlere kaptırmış, ara vermeden anlatmaya devam eden korgenerali dinliyordu. Korgeneral, hiçbir noksanlığı kalmamış, hazır halde bekleyen birliklerin son vaziyetini de sıralayıp, sözünü noktaladıktan sonra, yüzünü tahtadan çevirip, Genelkurmay Başkanına, görüyormuş gibi baktı. Genelkurmay Başkanı, onun anlattıklarından sevinmiş gibi sordu:

"Kusursuzdur diyorsun yani."

"Başlangıç manasında sıfır kusurla gidiyoruz paşam."

"O halde hareket emrini bekliyorsunuz."

"Emrinizi almaya hazırım paşam."

"Pekâlâ, üstün başarılar diliyorum. Allah yardımcınız olsun."

"Sağ olun paşam."

Genelkurmay Başkanı'nın emrinden beş dakika sonra, Xabur Sınır Kapısının öbür tarafında bekleyen tanklar ve zırhlı birlikler süratle harekete geçmişlerdi. Aynı dakikalarda Amidiyê, Şêladizê ve Kanimasi'deki tanklar da yola koyulmuştu. Çelê'nin, Zap arazisine bakan sınır çizgisindeki karakollarda ve karakolların çevresinde kurulu seyyar çadırlarda sabırsızlıkla bekleyen üstün savaş kabiliyetine sahip, iri cüsseli bordo bereliler ve özel komando birlikleri de harekete geçmişti.

COLEMÊRG

Sabri her biri bir yöne dağılan arkadaşlarından ayrılınca, önüne çıkan yarı karanlık, yarı aydınlık dar sokağa rüzgâr hızıyla dalmış, şehrin kritik noktalarını tutan asker ve polislere görünmeden, elektriği kesik dış mahallelerde dolambaçlar çizerek bitkin halde eve varmıştı. Salonun kapısını açıp içeri girerken, kız kardeşi Nêrgız de küçük odadan salona çıkıyordu. Sabri'nin yüzü ter ve siyah lekeler içinde kalmış, kalbi göğüs kafesine tokmak gibi vuruyordu hâlâ. Nêrgız şaşkınlıkla ona baktı. Yanına yanaşarak kısık bir sesle, "ne oldu sana kekê, gene kavga mı ettin?" diye sordu.

"Hayır, kavga mavga etmedim. Koştum sadece."

"Niye?"

"Niyesi var mı? Koştum işte."

"Bir sebebi yokken niye koşuyorsun ki?"

"Keyfim değil mi, istediğim kadar koşarım. Hem seni ne ilgilendirir benim koşmam."

"İlgilendirir."

"İlgilendirmez."

"Ben kardeşin değil miyim, ilgilendirir tabi."

"İlgilendirmez dedim."

"Sen istediğin kadar sakla. Ama ben biliyorum ne olduğunu."

"Git be. Nerden biliyorsun ne olduğunu? Allah'ın kızı mısın sen?"

Nêrgız, yüzünü buruşturarak:

"O zaman açıkla bana bu benzin kokusunu."

"Nerden çıkarıyorsun bunu, hangi benzin kokusu?"

"Niye saklıyorsun ki, gören biri seni benzin deposundan çıkmış zanneder."

"Ne yani, benzin çaldığımı mı söylüyorsun?"

"O halde söyle bu kokunun sebebini."

"Git işine Allah aşkına. Gene sinir edeceksin beni," diyerek banyo kapısına yöneldi. Nêrgız onun peşini bırakmıyordu. Tekrar ona yanaşarak, gözünü onun gözüne dikti:

"Babam bunu duysa ne yapar biliyor musun?"

"Ne! Babama mı söyleyeceksin?"

"O zaman bana söyle ne olduğunu."

"Deli misin, nesin sen be."

"Söyleyecek misin, söylemeyecek misin?"

"Tamam, tamam söylerim, dedi kendini ondan kurtarmak için."

"Söz mü?"

"Tamam dedim ya."

Evin genellikle misafirleri ağırlayan büyük pencereli odasında hısım, akraba ve komşu erkeklerinden oluşan, çoğu, başı siyah-beyaz benekli kefiyelerle sarılı, kırklı, ellili yaşlarında kalabalık bir topluluk, iki parmak kalınlığındaki minderler üzerinde oturmuş, sırtlarını nakışlı yastıklara dayamış halde, ağızlarında gittikçe tatsızlaşan kaçak demden çaylarını içiyorlardı. Bazıları öfkeli bir tonda aklına gelen her sözü çekinmeden söylüyor, bazıları da laf etmekten ürküyormuş gibi kaygı ve tedirginlik içerisinde haber saatinin gelmesini bekliyordu. Emin, boşalan bardakları tepsiye indirmek, kendini unutmuş gibi içip içmemekte sessiz kalanların boşalan bardaklarını doldurmakla meşguldü. Zeydin, şekerle doldurduğu halde ağzında zehir gibi acı bir tat bırakan küçücük bardaktaki çayını güçlükle bitirmişti.

Haber saati gelince, evin başka bir odasında oturan kadın misafirler, Sinem ve büyük-küçük tüm çocuklar hep birlikte televizyon odasına doluştular. Duş almış, giysilerini değiştirmiş halde odaya son giren Sabri oldu. Sabri durduğu yerde televizyon ekranının yalnızca üçte birlik bölümünü görüyordu. Nêrgız aralarında hiçbir şey geçmemiş gibi onun hemen önünde oturmuştu. Afet, facia, felaket, savaş gibi bol olaylı konuları sunmada usta olan, gözleri oynak, top sakallı spiker, gerilim fışkıran yüksek sesiyle, "İyi akşamlar sayın seyirciler," diyerek habere başlayınca, Sabri başını öne doğru daha da uzattı.

"Aylardır beklenen sınır ötesi kara harekâtı nihayet başladı," dedi spiker. Ve sevinçten dört köşe olmuş halde, oynak gözlerini kocaman kocaman açarak devam etti. Akşam saatlerinde başlayan harekâtın öncesine giderken, insanın ruhuna korku ve panik pompalayan tamtamlı fon müziği eşliğinde, gün boyu uçaklardan ve uzun menzilli toplardan atılan bombaların patlama anları geliyordu ekrana. Fondan konuşan spiker: "Kışın ağır şartlarında hazırlıksız yakalanan teröristlere bu kez kaçıp kurtulma fırsatı verilmedi. Kullandıkları tüm köprüler tahrip edildi. Geçiş yolları sürekli bombardıman altında tutuldu. Barınakları, mevzileri yağan bombaların ateşiyle yakıldı. Böylelikle Mehmetçiğin sınırı geçip, kaldıkları bölgeleri ele geçirmesine büyük kolaylıklar sağlandı. Korku ve panik içerisinde derin vadilere ve mağaralara gizlenmiş teröristleri ölü ya da sağ ele geçirmekten başka hiç bir engel kalmadı. Teröristi biçmek andını içen bordo bereliler, özel harekât timleri ve özel komandolar sınırı geçip hedef bölgeye süratle ilerliyor," diyordu.

O kanala dayanma tahammülü tükenen misafirlerden biri öfkeyle, "Yahu Zeydin değiştir hele bu köpek oğlunu," dedi. Zeydin hemen değiştirdi kanalı. Geçtiği yeni kanal, diğerinden bin beterdi. Savaş bölgesinde olduklarını söyleyen dört-beş spiker, farklı yerlerden aynı anda canlı yayına katılmış, savaşın en kızgın yerindeymiş gibi nefes nefese sözü birbirinden kaparak konuşuyorlardı. Spikerlerden biri, her an sınırı geçmek üzere olduğunu söylediği tankçı birliğin içinde konuşuyordu. O ve bu yayını organize edenler haricinde hiç kimse onun Ankara da olduğunu bilmiyordu. Akşamın karanlığında yüzü sarı bir ışıkla seçilen, saçları sağa sola savrulmuş, askeri kıyafetler içindeki başka bir spiker, birkaç saat evvel yayın için özenle hazırlanmış derin bir mevzide konuşuyordu. O konuşurken, mevzide bekleyen askerler tetikte durmuş, keskin bakışlarla karanlık boşluğa bakıyorlardı. Başka bir spiker, peş peşe askeri konvoyların geçip gittiği geniş anayolun kenarındaki küçük bir tepecikten sesleniyordu. Spikerlerden biri uçakların durmadan kalkıp indiği Diyarbakır Askeri Hava Üssü'nden haber iletiyordu. Biri de Çukurca'nın Zap'a bakan en yüksek tepelerinden birinde olduğunu söylüyordu.

Misafirlerden yeniden homurtular yükselince, Zeydin başparmağıyla kumanda düğmesine ardı ardına sert darbeler indirdi. Geçtiği her kanal, bir diğerinin daha acımasız, daha kötü, daha yaralayıcı tekrarıydı. Hepsi de daha şimdiden Kürt gerillalarının sonunu getirmişti bile. Yıllardır peşinde koştukları zaferi bu kez garantilemiş gibi çok kesin, çok emin konuşuyorlardı.

Zeydin'in başına adeta kaynar sular dökülmüştü. Korku, öfke ve gittikçe küçülen umut birbirine karışmış, içine yakıcı koca bir ateş topu düşürülmüştü. Tüyleri diken diken olmuş, bedeni çatlayacak, her bir parçası bir tarafa fırlayacak gibi gerilmişti. Kürt kanalı Roj TV'ye geçerken parmakları elektrik şokuna tutulmuş gibi titriyordu. Babasının titreyen parmakları Sabri'nin gözünden kaçmamıştı.

Kürt kanalı Roj TV, Türk televizyonlarının tam aksi haberler sunuyordu. Başlayan harekâtla ilgili ilk haberi geçtikten sonra, PKK liderleri ve komutanlarının daha önce ve en son yaptıkları açıklamalar ve onların hazırlıklarını ekrana taşıyordu. Liderler, Kürtlere bir ölüm kalım savaşının dayatıldığını, ancak bu savaşa hazırlıksız olmadıklarını ve Türk Ordusu'nu tarihinin en ağır yenilgisine uğratacaklarını söylüyor, Kürt halkından da birlik içerisinde bütün güçleriyle seferber olmalarını istiyorlardı.

Sıra Kürtlerin tepkisini gösterdiği bölüme gelince, Sabri'nin gözleri fal taşı gibi açıldı. Kürt gençleri, Türkiye'nin büyük küçük pek çok kentinde harekete geçmiş, ortalığı birbirine katmış, her tarafı ateş içinde bırakarak, Türkiye'yi tam bir savaş alanına çevirmişlerdi. Taksi, tır, kamyon, otobüs vb araçlardan yükselen alevler televizyonun ekranından odaya taşacak gibi oluyordu. Türkiye kentlerindeki yangın, Kürdistan kentlerindeki devlet kurumlarına ve devlet kurumlarına ait araçlara da sıçramıştı. Görüntülenen sahneler peş peşe geçiyordu. İsimleri sayılan kentlerin arasında Colemêrg de vardı. Colemêrg'den ulaşan görüntüler, bir telefon kamerasıyla çekilmişti. Bu kentte, devlet kara yolları, valilik, adliye ve devlet su işlerine ait bazı yapılar ve çok sayıda aracın Apocu şahinler tarafından yakıldığını söylüyordu spiker.

Spikerin Colemêrg görüntüleri eşliğinde söyledikleri, Sabri'nin damarlarında dolaşan kanı iyice hızlandırmış, ateşlemeye başla-

mıştı. Burun deliklerinden şiddetle çıkan nefesi Nêrgız'ın yüzüne çarpıyordu. Nêrgız'ın kendisine hınzırca baktığını fark etmedi önce. Burnunun kanatları, ölesiye koşmuş, çok yorulmuş, her tarafından ter dökülen bir atın burun kanatları gibi kalkıp iniyordu. Nêrgız'ın kendisine hafiften gülümseyerek manalı manalı baktığını fark edince, ani bir ürküntüyle kendini geri çekti. Sonra onun gülümseyişine aynı manada, ama daha da gururlanmış bir gülümseyişle karşılık verdi. Nêrgız başını ona doğru uzatıp, ısırmak ister gibi ağzını onun kulağına yapıştırdı. Fısıltıyla: "Şu benzini niçin çaldığını babama söylememi ister misin?" dedi. Sabri yüzünü sertleştirip, gözlerini onun gözlerine dikti:

"Kendini elimle öldürtmek mi istiyorsun kız?"

Nêrgız onun o halinden keyif alarak gülümsedi ve "Gelecek sefere ben de geliyorum," dedi.

İKİNCİ GÜN
ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Gece, zemherinin don tezgâhına dönüşmüş, çelik gibi sert bir zırh giyinmişti. Gökyüzü ışıltı saçan gümüş tarlası olmuştu adeta. Yıldız kayıyordu dört bucak. Yerle bitişik boşluğa ise siyah bir parıltı hâkim olmuştu. Karanlık, boşluk ve parıltı insanın yüzünü ateş gibi yakıyordu. Maviye çalan beyaz şafağın atmasına az bir vakit kalmıştı. Yıldızlar gecenin ilk saatlerine oranla çoğalmış ve daha da irileşmiş gözüküyordu. Donmuş karın yüzeyi çıtır çıtırdı. Basılırken, ayakaltında kırılan ince kuru dal parçaları gibi gevrek bir ses çıkarıyordu.

On, on beş dakikadan uzun sürmeyen nazik sessizlik, vadinin derinliklerinde ve karşı yamaçlarda ardı ardına patlayan havan ve obüs mermileriyle yeniden bozuluverdi. İlk birkaçından sonra geriden gelenlerin çoğu, Şikefta Birîndaran'a düşüyordu. Yeniden başlayan top sağanağı sürerken, Xalıt arkasından gelen genç arkadaşıyla birlikte takatten düşmüş halde, Şikefta Birîndaran zirvesinden Cehennem Tepesi'ne doğru uzanan yüksek sırtın sarp yamacını tırmanıyordu. Sırtın üstüne çıkmaya az bir mesafe kalmıştı. Onun birkaç yüz metre ötesinde büyük bir gürültüyle yayılan dev alev topları gözlerinde yakıcı bir etki bırakıyordu. Yere düşen her topla, ciğerlerinden, kalbinden adeta birer parça kopuyor, ruhunda neredeyse kemiklerini çatırdatan bir sıkışma baş gösteriyordu. Gecenin olanca sertliği içine içine işliyordu. Kendini rahatlatmak için gösterdiği tüm çabalar boş yere akıyordu. Önceki bağlantıda üst üste binen aciliyetler dolayısıyla sormayı çok istediği bazı şeyleri soramamış, bu onun içinde gittikçe büyüyüp, ağrı yaratan bir yumağa dönüşmüştü. Sırta çıkmayı beklemeyecekti. Üstelik sırta çıkmayı

beklemenin bir anlamı da kalmamış gibiydi. Sessizlik bozulmuştu artık. Bozulan sessizliğe daha güçlü sesler vermek gerekiyordu şimdi.

Soğukluğunun yakıcılığına aldırmadan, sert beyazlığın üzerine oturup, sırtını usulca taşa dayadı. Gözlerini düşen toplarla aydınlanan karşı yamaçlara dikip, derinden bir iki nefes aldı. Soluğu, boğazından hırıltılı, tiz bir sesle gidip geliyordu. Bir süre dinlendikten sonra cebinden küçük el telsizini çıkardı. Başparmağı mandala baskı yaparken, yeni doğan bir çocuğun minik parmakları gibi titriyordu. İçindeki merak, katı olduğu kadar nazik olan ruhunun her zerresine keskin dişlerini geçirmişti. Telsizin öbür ucundan gelecek haberin kötü olmasından korkuyordu. Dünden bu yana görülmemiş bir kıyamet yaşanıyordu orada. Gökten adeta bir lav nehri akmıştı o zirveye. Yok, edici bir basınç ve taşı-toprağı vahşice deşen kızgın metal yağmuru altında bırakılmıştı zirve. Oradan alacağı kötü bir haber birçok şeyin mahvı anlamına gelecekti. Gökten ateşin yağdığı bu günü çok uzun zaman önceden öngörmüş, tedbirini de ona göre almıştı. Ama yine de bu her şeyin yolunda gitmesine yeterli miydi? Yeterli değildi elbet.

Neyse ki karşı taraf cihazını açık tutmuştu. İkinci çağrıdan sonra Serbest onun sesini tanımış, mağaranın ağzına çıkarak çağrısına karşılık vermeye çalışıyordu. Serbest'in, "dinliyorum heval" diyen sesi, en sertleşmiş, buz gibi donmuş olanı da dâhil, bütün damarlarında gevşetici bir sıcaklık akıttı. Daha hiçbir soru sormadan aldığı en önemli cevaplardan biriydi bu. Tekrar Serbest cevap veriyordu kendisine. Üstelik her zamanki gibi sevecen ve neşeli haliyle. Bu işlerin iyiye gittiğine işaretti. İçine dolan sıcaklık yüzüne de vurdu. Serbest karşısındaymış, hatta onun gözlerinin içine bakıyormuş gibi gülümsedi.

"İyi misin Hektor?"

"Sesini duydum ya şimdi daha da iyi oldum. Biz de sizi merak ediyorduk."

"Merak edilecek bir şey yok, kaya gibiyim, arkadaşlar nasıl, durumları iyi mi?"

"Heval, arkadaşların hepsi de çok iyi, moralleri gayet yerinde.

Yalnız bir not var aktarmak istediğim. Daha önce aktaracaktım, ama zaman yetmedi."

Bunu söylerken sesinin tonu değişmiş, üzüntülü bir hava hâkim olmuştu duygularına. Aynı duygu aniden Xalıt'a da bulaştı. Farkına varmadan gözleri çakmak çakmak oldu: "Tamam, ver," dedi aceleyle. Serbest şifreli aktardı bilgiyi. Xalıt bilgiyi anlamakta gecikmemişti.

"Neresinden?"

"Kafasından."

"Çok ağır mı?"

"Hayır, hafif sayılır."

"Tamam, iyi, benim yerime öp onu. Uygun bir fırsatta aşağıya aktarın. Kendine iyi baksın. Aktaracağınız başka bir şey var mı?"

"Yok heval."

"Daha önce konuştuğumuz gibi mi yaptınız?"

"Evet, öyle yaptık."

"Doçkaları yerleştirdiniz mi?"

"Evet yerleştirdik."

"Bir eksiklik kaldı mı?"

"Şimdilik bir eksiklik yok."

"İyi, o zaman hazır ve dikkatli olun. Bir aksaklık doğmasın."

"Tamam heval, merak etmeyin."

"Başka bir şey diyor musunuz?"

"Hayır heval, bir diyeceğimiz yok."

"Tamam, yeniden görüşürüz. Arkadaşlara selam söyle. Başarılar, selamlar saygılar."

"Selamlar saygılar heval."

Aylardır susturdukları küçük el telsizlerini, gece yarısından sonra gerçekleştirdikleri bağlantılarla yeniden devreye koymuşlardı. Xalıt telsizini yeleğinin üst cebine rahatlamış duygularla koymuştu. Ferman'dan ayrılırken alıp getirdiği, bundan böyle yoğunca kullanılacak el telsizlerini her birime bir tane düşecek şekilde güvenlik bölüğündeki gerillalar aracılığıyla dağıtmıştı. O dağın en sarp, en sert ve en vahşi yerinde, yanında genç bir arkadaşı dışında hiç kimse olmadığı halde kendini herkesin içinde hissediyordu. En

korktuğu yerden aldığı bilgi korkusunu tersine çevirmişti.

Serbest, Xalıt'ın sesiyle daha da dirilmiş gibiydi. Yeniden mağaraya girince, ilkin Xalıt'ın selamlarını aktardı arkadaşlarına. Ve gidip başından yaralanmış olan gerillanın yüzünü öptü. Yüzünü ondan yukarı doğru kaldırırken: "Öyle hemen keyiflenip kendinden geçme, bu öpücük zorunluluktandır. Heval Xalıt'ın talimatına uymak zorundaydım. Gerçi şöyle en ağırından kâfiri bir tokat at dese daha iyiydi, ama olsun ne yapalım, şansın var senin," dedi. Mağara birden gülüşmelerle dolunca, yatan gerillalardan bazıları irkilerek uyandı.

Serbest, yaralı gerillaya çok öfkeliydi, ama aynı zamanda onun sağ kurtulmasından çok büyük bir sevinç duyuyordu. Yaralanmasının sebebi tamamen kendi suçuydu. Uçak saldırısının en yoğun yapıldığı sırada Serbest, dışarıdaki bütün gerillaları içeri alıp, kimsenin çıkmamasını söylemişti. Üstelik "Bu bir talimattır, uymayan derhal cezalandırılacaktır," demeyi de unutmamıştı. Fakat o, merakını yenemeyip ikna ettiği iki gerillayla birlikte gizliden dışarı çıkmış, heyecanlı bir filmi izler gibi uçakların saldırma, dalış yapma şeklini izlemeye başlamışlardı. Daldıkları seyrin en heyecanlı yerindeyken, koca bir kazan bombası üzerlerindeki kayalıkların arasına düşmüştü. Neyse ki saçılan, fırlayan metal ve taş parçalarından sadece tek bir taş parçası gelip bulmuştu kafasını. Taşını bulmakla kalan başının şansı vardı ki, şarapnel parçaları başka taraflara dağılıp gitmişti.

Serbest, etrafında gülüşüp duran arkadaşlarıyla son şakalaşmasını da yapıp, herkesin dikkatini çekecek şekilde saatine baktı. Vakit yaklaşıyordu artık. Uyanık olan arkadaşlarına, "Hazır mısınız?" diye sordu. Cevap veren herkes hazır olduğunu söyledi. "Uykudakileri de kaldırın, gidip yerlerimizi alalım," dedi heyecan içerisinde ve gülümsemeyi de ihmal etmeden.

ÇİYAYÊ REŞ

Tabur yönetimi daha akşamın ilk saatlerinde tamamlamıştı son hazırlıklarını. Bazı komutanlar, bilhassa Avesta, yakın zamanda bir harekâtın gerçekleşeceğini, geçirdiği uzun savaş yıllarında gelişmiş kuvvetli sezgileri sayesinde daha önceden hissetmişti. Akşamki hazırlık planlamasında, birkaç gündür taburun yanında duran YJA Star Cephe Komutanı Binefş de vardı. Yaptıkları planlama doğrultusunda iki takım, cephenin ön hatlarındaki mevzileri tutmak üzere daha gecenin erken saatlerinde harekete geçirilmişti.

Berçem'in başında olduğu takım, Çiyayê Reş'in batı hattındaki yerlerine yarım saat evvel ulaşmış, üçer kişilik timler halinde mevzilerine yerleşmiş, Türk Ordu Güçleri'nin gelmesini bekliyorlardı. Bahoz'un başında olduğu takım ise hâlâ keşif yerinde duruyordu. Takım, her biri üçer kişilik olan iki gruba ayrılmış halde keşif yapıyordu. Kadın gerillalardan oluşan grup, savunma amaçlı boğazdaki sırtta kalmıştı. Bahoz'un öncülük ettiği diğer grup ise ön boğaza gitmiş, gelecek Türk Ordu Birlikleri'nin ilk çıkacağı tahmin edilen hatları kontrol ediyordu.

Şafak doğu ufkunun kıyısına dayanmış, ha attı ha atacaktı. Ön boğaza çıkan erkek grubu arasında daha şimdiden bir anlaşmazlık baş göstermişti. Bahoz baktıkça, gözlerinde soğuk bir ağrı yaratan koyu asker yeşili dürbünü gözlerinden indirmiş: "Düşman müşman yok, ne diye kendimizi donduruyoruz bu boğazın soğuğunda. En iyisi diğer arkadaşların yanına dönelim," diyordu. Diğer iki gerilla ise onun dediğini yapmaya yanaşmıyor, "Bir süre daha kalıp keşfimizi aydınlıkta yapalım. Şu an çekip gidersek, nasıl anlayacağız düşmanın geldiğini? Acelemiz ne, az bir şey daha sabre-

delim," diyerek karşı koymaya çalışıyorlardı. Bahoz'un derdi altta kalmamak değilse de, sözünden geri dönmek niyetinde görünmüyor, onların söylediklerine hemen hazır bir yanıtla karşılık veriyordu: "Farz edelim ki aydınlığa kaldık ve düşmanın geldiğini de gördük. Peki, o zaman buradan nasıl çıkacağız? Hadi söyleyin bana, görüntü vermeden çıkmamız mümkün müdür?" diye soruyordu. Bahoz'un bu şekildeki ısrarı ve tabii ki yetkiden gelen etkisi de galip gelince, geri dönmeye karar verdiler. Daha doğrusu Bahoz'un kararını uygulamaktan başka bir yol bulamadılar.

Tekrar açtıkları izler üzerinde savunmada bekleyen kadın gerillalara doğru gelirken, Serdar: "Biliyor musun heval Bahoz, içimde çok acayip bir his var. Aha bastığımız bu bembeyaz kar var ya, bu gün renk değiştirip kızıl kana boyanacak gibi geliyor bana," dedi. Bahoz, sözlü bir karşılık vermeden sadece gülerek geçti.

Serdar, daha önce filmlerde izlediklerinin dışında savaş görmemiş, yaşamamıştı. Bedeni gibi duyguları da nazik ve hayata oldukça yeniydi. Annesinin kendisini dünyaya düşürdüğü gün ile başlatılırsa şayet, yaşadığı hayatın, Bahoz'unkinden en az on yıl eksiği vardı. Arkasından sessizce gelen tutuk dilli arkadaşının da, yaş hanesinde onunkinden üç dört yıl bir fazlalığı vardı. Yaşı daha on dokuzu bile bulmuş değildi. Lakin duyguları, güngörmüş, savaşı yıllarca yaşamış birinin duygularına benziyordu. Geçmişin paha biçilmez deneyimleriyle oluşmuş akıl, his ve duygu birikimlerinin pek çoğu sanki ilahi bir kuvvet tarafından olduğu gibi duygularına kopyalanmış veya nakledilmişdi. Bu gün burası kızıl kanla boyanır derken, henüz yaşanmamış o sureti görmüş gibi inanmış ve emin konuşuyordu. Pek gülünç olmadığı halde söylediklerinin Bahoz'a bir şaka gibi görünmesi, onu üzmüş değildi. Ne de olsa bir his, bir duyguydu sadece. Dikkate alınacak hiçbir bilgi değeri yoktu bunda. Ama Bahoz'un neredeyse kendini her tür kuşkuya kapatarak, bütün duygu ve düşüncelerini omuzlarının üstündeki o siyah, sert kalıbın esaretinde tutup, aldırmaz bir edayla davranması, içinde ona karşı şiddetli bir öfkenin doğmasına yol açıyordu. Buna rağmen gene de sesini çıkarmıyor, hatta içinde hiçbir öfke kıvılcımı yokmuş gibi onun arkasında sakince yürümeye bakıyordu.

Kadın gerillaların yanına geldiklerinde küçük tepeciğin güney yamacında hep birlikte oturup, sakin bir sesle karşılıklı konuşmaya daldılar. Bahoz, hâlâ hiçbir şeyin olmadığında ısrar ediyor, buna diğer arkadaşlarını da inandırmaya çalışıyordu. Daha da uzayıp gideceği belli olan bu tartışmaya tahammülü tükenen tutuk dilli gerilla, yağız elini dürbüne atıp, onlara çaktırmadan, eğilerek tepecikteki mevziye gitti.

Alaca karanlık usul usul kırılmaya başlıyor, maviye çalan açık bir beyazlıkla duru, temiz bir gün doğuyordu. Tutuk dilli gerilla, girdiği derin mevzide gözlerini dürbüne dikmiş, sabırla karşı tepeleri tarıyordu. Dalgalı, karlı tepeler, tepelerden inen daracık kısa vadiler, katbekat büyüyüp yakınlaşarak geliyordu gözüne. Beyazlık deryasının üzerinde duran koyu örtü kalktıkça, dürbünün merceğinden ışıyarak gözüne giren kartopları, yakıcı ve kör edici olmaya başlıyordu. Gözleri yaşarıp göremez hale gelince, dürbünü indirip, önce esmer elmacık kemiklerinin üzerine dökülen yaşları daha donmadan aceleyle silmeye çalışıyor, her defasında olduğu gibi gözlerine sonradan el atıyordu. Bir ara tam da bırakıp vazgeçiyordu ki, gözüne ufak bir kımıltı çarptı. Gözüne çarpan kımıltıyla birlikte yüreğinde bir gümleme sesi duydu. Gözünü merceğin içine içine sokup, tekrar aynı yere nefesini tutarak baktı. Bir kez daha gördü o kımıltıyı. Ve peşi sıra, bir kımıltı dizisi daha... Koca beyazın üzerinde, küçücük beyaz kımıltılar. Kalbi göğsüne bir tokmak gibi çarpıyordu. Ufacık kımıltılar, uzayıp giden bir hareket şeridine dönüşüyordu. Bunun asker olduğundan emindi artık.

Bir sıçrayışta mevziden çıkıp, koşar adım arkadaşlarına doğru geldi. Oturmuş halde hâlâ konuşmaya devam eden arkadaşları, onun bu şekildeki gelişine şaşkınlıkla baktılar. Henüz onların yanına varmadan, on beş yirmi adım öteden: "He he he heval, asker!" dedi. Bahoz, istifini bozmadan, inanmıyormuş gibi ama hafiften kızarmaya başlayan soğuk bir yüz ifadesiyle sırıtır gibi gülümseyerek: "Şaka mı yapıyorsun?" diye sordu ona. Tutuk dilli gerilla, dişlerini sıkıp, yüzünü ekşiterek: "Nnnne şşakası? İiiinanmıyorsan, gel kendin bak," dedi başını arkaya doğru sallayarak.

Bahoz kalkınca, peşinden diğer gerillalar da kalktı. Keşfin yapılacağı mevziye doğru giderken, kendisini takip eden arkadaşla-

rını, "Heval eğilerek gelin, görüntü vermeyin," diye uyardı. Dar geldiği halde altısı birden girdi mevziiye. Tutuk dilli gerilla, dürbünü eline alan Bahoz'a, askerlerin hareket ettiği yeri eliyle göstermeye çalıştı. Bahoz nefesini tutmuş arkadaşının gösterdiği yere bakıyordu. İlkin pek bir şey seçemedi. Daha da dikkatli baktı. Bahsettiği hareket gözüne gene ilişmedi. Dürbünü indirip, yaşaran gözlerini sildikten sonra tekrar aynı yere daha dikkatli baktı. Doğruydu. Beyazlığın içinde, güçlükle seçilen beyaz bir kımıltı, hayır uzayıp giden bir hareket şeridi vardı. Gözbebekleri dürbünün mercekleri gibi açılıveriyordu. Baktıkça, hareket şeridinin daha da uzadığını, bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlı hareket eden beyaz noktaların da gitgide irileştiğini görüyordu.

Gördüklerinin asker olduğuna şüphesi kalmamıştı. Bütün vücudunda, damarlarında donup donup tekrar kızışan bir elektrik şoku dolaşıyordu. "En aptal, en gafil kişi bile yaptığımı yapamaz," diyordu kendi kendine. Kendi kendine böyle söylediği halde, yine de gördüklerine inanmakta zorluk çekiyordu. Sonra: "Belki de onların yönü o taraftır, buraya gelmezler her halde. Manyak mı ki onlar bu şekilde gelsinler?" diye geçirdi içinden. Gerçi kendisi de daha önce böyle bir savaş görmüş değildi. Bu konuda sıfır deneyimliydi. Ama gene de anladığı kadar askerlerin önlerini yoğun bir ateşle vurup, etraflarını iyice taradıktan sonra gelmeleri lazımdı. Her an bir tuzak, bir pusu hesabı yapmadan bu kadar rahat gelmemeleri gerekir diye düşünüyordu.

Kendini, artık anlamaya başladığı hatasının karmaşasından kısa bir anlığına da olsa kurtarmak için, dürbünü tim komutanı Jiyan'a verdi. Jiyan'dan sonra diğer iki kadın gerilla da teker teker bakıp, her biri bir önceki arkadaşından farklı olarak gördüğü her değişikliği arkadakilere aktarmaya çalıştı. Serdar bakma sırasında en sona kaldı. Kendisinden öncekiler gibi aceleyle bakıp geçmedi. Onlardan daha titiz ve daha uzun baktı. Kısa bir süre önce gidip, keşif yaptıkları tepeye doğru büyük bir asker kolunun kendini ağır ağır bıraktığını gördü. Kendisinden farklı bir sözün gelmesini bekleyen arkadaşlarına bundan hemen söz etmedi. Onların ne yap-

tıklarını iyice anlamak için daha da dikkatli baktı. Askerler gelip tepede geniş bir daire çizmeye başlıyorlardı. Anlaşılan o tepeyi kontrol altına almak için yapıyorlardı bunu. Dürbünü gözlerinin önünden kaldırıp yüzünü arkadaşlarına çevirirken, aktaracağı hiçbir değişiklik yokmuş gibi davranıyordu.

İki havan güllesi peş peşe aşağılarındaki kayalıklarda patladı. Onları takip eden yenilerine aldırış etmedi kimse. Tutuk dilli gerilla, Serdar'ın yeni bir değişiklik gördüğünü onun kendisine bakan mavi gözlerinden anladı. Serdar gözlerini onun üzerinden çekip, Bahoz'a baktı. Sakin bir sesle, keşif yapmak üzere gidip durdukları ön boğazın karşısındaki tepeyi kast ederek, "Sêdarêyi tutuyorlar" dedi. Bahoz dürbünü onun elinden bir çırpıda aldı. Serdar'ın söylediği doğruydu. Karşılarındaki en yakın tepeyi tutuyorlardı. Onun ardından Jiyan baktı. Hareketler açık seçik görülüyordu. Askerler tepede kümelenmiş, kardan mevzi yapmaya başlamışlardı.

Bahoz yere çöktükten sonra, arkadaşlarına da çökmelerini söyledi. Lafı hiç uzatmadı: "Cihazla haber vermek olmaz. İki arkadaş hemen gidip, Sedat arkadaşa haber versin," dedi. Bu kez onun fikrini herkes kabul etti. Tutuk dilli gerilla ile birlikte bir kadın gerillayı hemen kamp yerine gönderdiler. Her iki gerilla gidip uzaklaşırken, onlar da daha yoğun asker takibine koyuldu. Bu arada onlara Sedat'tan bir çağrı geldi. Bahoz, Sedat'a gerçek bilgiyi vermekten kaçınarak cevap veriyordu. Ne de olsa her iki gerilla kısacık bir süre sonra onlara ulaşır diye düşünüyordu. Onun Sedat'a hiçbir şey yokmuş gibi verdiği bilgi, cephenin diğer tarafındaki takım komutanı Berçem'i, çileden çıkarmaya yetti: "Heval, olmaz olur mu, görmüyor musunuz misafirlerinizi? Gelip kapının önünde durmuşlar, neden onları iyi karşılamak için hazırlanmıyorsunuz?" diyordu. Bahoz, kestirip atmak için: "Tamam heval, tamam, anladık, bağlantı kurmayı bırak şimdi," dedi. Bu arada Xalıt'ta devreye girmiş, Sedat'a hazır olmalarını söylemişti.

Giden gerillalar, düşünülen zamandan daha erken vardılar kamp yerine. Ön cephedeki mevzileri tutmaya gidenlerden geriye kalan herkes mağarada duruyordu. Ne olacağını anlamakla geçen sessiz bir bekleyiş hâkimdi mağaraya. Sedat az önce Xalıt'tan ve iki

takım komutanı arasında geçen konuşmalardan edindiği bilgiyi hâlâ kimseyle paylaşmış değildi. Yola çıkan gerillaların her an kendilerine ulaşmak üzere olduğunu biliyordu çünkü. Mağaraya giren her iki gerillanın kan ter içindeki hali, çoktandır uyanmış, sessizce bekleyen gerillaların çoğunu yeniden uyandırmıştı. Dışarı çıkıp Bahoz'la az önce bağlantı kuran Sedat'a gördüklerini aktarıp, bir çay içtikten hemen sonra tekrar koşar adım yerlerine döndüler. Her iki gerilla mağaradan çıkıp giderken, Sedat'ın sol üst cebinde duran küçük cihazda Xalıt'ın rüzgâra karışan sesi tekrar duyuldu. Sedat cebinden çabucak çıkardı cihazı. Bu kez mağaranın üstündeki en yüksek kayalığa çıkıp, öyle vermeye başladı cevabı:

"Selamlar saygılar, dinliyorum Erdal."

"Peri, ne oldu, gördünüz mü misafirlerinizi?"

"Doğrudur heval doğru, gördük onları."

"Bakın iyi karşılayın onları. O Kürt misafirperverliğini esirgemeyin onlardan. Sizden memnun kalsınlar."

"Merak etmeyin heval. Arkadaşlar onları karşılamak için tüm hazırlıkları yapmışlar."

"Dikkat edin acemilik olmasın, karışıklık da olmasın."

"Olmaz heval olmaz, mesele anlaşılmıştır."

Bu bağlantıdan sonra Sedat, Binefş'in yanına gitti. Onun yanına giderken, Avesta ve Bengin'i de çağırdı. Artık kesin olan savaş pozisyonuna göre yapıyorlardı son düzenlemeyi. Onların savaş düzenlemesi için toplandıklarını anlayan gerillalardan her biri, ilkin beni görün dercesine bilerek onların etrafında dolanıyordu. Toplantı erken bitmişti. Avesta bir gerilla grubunu alıp, Berçem'in bulunduğu Çiyayê Reş tarafına gidiyordu. Bengin de aynı şekilde bir grup gerillayla Cehennem Tepesi'ne gidecekti. Binefş ile Sedat'ta, savaş timlerini koordine etmek için doçkanın bulunduğu orta yerdeki kayalıklarda duracaklardı. Askerlerin asıl geliş yeri olan, Çiyayê Reş'in arkasındaki dar boğaza, içinde keskin nişancıların olduğu süratli hareket etme kabiliyetine sahip, altı kişilik bir tim düzenlenmişti. Şok bir darbeyle askerleri ilkin bu grup vuracaktı. Bu çok önceden tasarlanmış bir plandı.

Gruplar hazırlanıp mağaradan çıkmak üzereyken, Hasan öfkeden kızarmış bir yüzle Sedat'ın yanına geldi. Ateş gibi parlayan gözlerini onun gözlerine dikip, "Ben de gideceğim," dedi. Sedat, Hasan'ın yüz ifadesinden onun nasıl bir kızgınlık içinde olduğunu anlamıştı. Bu kez onu nasıl kandıracağını bilemiyordu: "Ne oldu sana gene, kendi başına nereye gideceksin?" diye sordu onun söylediğini anlamamış gibi. Hasan, "tek başıma değil, arkadaşlarla gidiyorum," dedi verdiği karardan kimsenin kendisini geri döndürmeyeceği bir edaya bürünerek. Sedat yeni anlamış gibi: "Haa, ben de hele bu nereye gidiyor dedim. Ne diye böyle kızarıp bozarıyorsun yoldaşım? Seni unuttuğumuzu mu düşündün yoksa? Yaptığımız ilk düzenlemenin senin düzenlemen olduğundan haberin var mı peki?" dedi.

"O zaman niye beni de arkadaşlarla göndermiyorsunuz?"

"Senin şu an burada yapacağın daha önemli işler var da ondan."

"Hayır, ben burada iş miş yapmam. Arkadaşlarla gideceğim."

Sedat ona kızıyormuş gibi yaparak:

"Bu kadar önemli bir günde kuralsızlık mı yapacaksın yani?"

Hasan'ın inadından vazgeçmeye hiç niyeti yoktu. Sözünün üstüne daha da basarak: "Sen ne dersen de, ben gidiyorum," dedi. Sedat, çaresiz kalınca: "Bu arkadaşlar önce bir gitsin hele, söz, seni de en geç iki gün içerisinde onların yanına gönderirim. Göndermezsem o zaman ne istersen söyle bana, zaten bu bir zorunluluk haline gelecek," dedi. Ve itirazını daha fazla sürdürmemesi için her iki kolunu açıp, onu sıkıca kucaklamaya çalıştı. Hasan adeta erimeye başlamıştı. Onun kollarının arasında sıkışmış halde: "Bak söz verdin haa," diyerek yeniden hatırlattı ona sözünü. "Tamam, tamam," deyip onu daha da sıkıştırdı Sedat.

Gruplar, bölük komutanlarının arkasına düşüp giderken, şamatalarından hiçbir vakit Hasan'ı rahat bırakmayan gerillalardan biri: "Merak etme askerlerin üzerinden süt kaldırdığımda, ilk fırsatta gönderirim sana," dedi alaylı alaylı gülümseyerek. Hasan cevabı yetiştirmekte gecikmedi: "O süt sana lazım, bana değil. Bir de kim demiş senin benden önce o mevziye gireceğini. Bak, valla Sedat arkadaşı bile tehdit ettim. İstersen ona da sor. Sadece sen git-

miyorsun. Ben de gidiyorum," dedi büyüklenerek ve kendinden emin bir edaya bürünerek. Şamatacı gerilla: "Ne zaman?" diye sordu. Hasan: "Sen ne yapacaksın zamanı? O aramızdaki bir şey" dedi söylenmemesi gereken önemli bir sırrı saklar gibi. Şamatacı gerilla: "Vay be, demek bu bir sır ha. Kim bilir belki de seni fedai eylemine gönderecek," dedi. Ve kulağına eğilip kısık bir sesle, "Bak iyi bir önerim var sana. Şimdiden sloganlarını hazırla ki, sonra bir karışıklık olmasın," diye ekledi elini onun omuzlarına koyup gülerek. Hasan, onun elini omuzlarının üstünden hırsla kaldırdı: "Sen bu önerini kendine sakla. Ben ne yapacağımı bilirim," dedi onu her iki eliyle öteye doğru iterek. Şamatacı gerilla, Hasan'ı kendine doğru çekip, yeni bir öğüt vermeye kalkışıyordu ki, mağaranın otuz adım ötesindeki kayalıklarda bir obüs topu patladı. Ve onun ardından yeni bir katyuşa serisi başladı. Patlamalar içeride dışarıdan daha ürkücü bir gürültü yaratıyordu.

AMİDİYÊ BOĞAZI

Tarihi şehrin çıkışında mahşeri bir sabah yaşanıyordu. Kadın-erkek, genç-ihtiyar, kısacası ilk çocukluk döneminden çıkmış her yaştaki insanlardan oluşan kalabalık bir kitle, akşamın erken saatlerinden itibaren anayolun üzerine çıkmış, tank ve zırhlı birliklerin geçişine engel olmaya çalışıyordu. Kalabalığın bir kısmı ellerindeki sopa ve taşlarla dar bir çember içinde, oldukça gergin ve sinirli adımlarla ufak gezintiler yapıyor, çoğunluğu oluşturan bir kısmı iç içe sıkışmış gruplar halinde oturdukları yerde yeni akıllarına gelmiş gibi Türklerin, Kürtlere yaptıkları sayısız kötülükleri konuşuyor, bir kısmı da caddeyi enlemesine, tümden kapatacak şekilde peş peşe sıralanmış diziler halinde boylu boyunca uzanmış, tankların harekete geçecekleri anı bekliyorlardı.

Uzanmış halde olanlar, tankların korkunç görünen dev paletlerine, oturanlar tankların kendilerine doğrulmuş uzun namlularına, ayaktakiler ise başlarını tankların üst kapağından sadece miğferleri ve yüzlerinin ağızdan yukarı kısmı görünecek kadar çıkarmış askerlere öfkeli bakışlarla bakıyorlardı. Ayaktakiler, hatta caddenin dışına taşmış ellerinde silahları olanlar da dâhil hepsinin gözlerinde, "Bizi çiğneyip parçalamadan, buradan geçip gidemezsiniz," diyen kararlı bir ifade vardı. Bu durum, Güney Kürdistan halkında şimdiye kadar görülmemiş bir şeydi. Daha düne kadar Türk askerlerinin önüne düşüp gerillayı yok etmeye geliyorlardı. Anlaşılan o ki, Türklerin bu seferki gelişinde eskiden olmayan, ama artık birikmiş olan çok şeylerini kaybedecekleri o korkunç sonu, yok oluşlarını görüyorlardı. Gerilla ezilirse Kürtleri koruyacak başka bir gücün olamayacağını anlamış, anlamaktan da öte buna inanmaya da başlamışlardı.

Gecenin erken saatlerinden itibaren, tanksavar, füze, bixi ve benzeri silahlarla gelip Amidiyê Boğazı'nı tutmuş gerilla grubu, şehrin çıkışındaki bu ayağa kalkışı duygulanmış gözlerle izliyordu. Gerilla grubu, orada nelerin yaşandığını, cadde boyunca uzayıp giden tanklar zincirinden ve tankların önünde bekleyen kalabalık halkın, yer yer çılgınca yükselen bağırışlarından çıkarıyordu. Ama az evvel o kalabalığın içinden dost bir kişinin gerilla grup komutanına telefon yoluyla verdiği bilgi, grubun meseleyi daha iyi anlamasını sağlamıştı.

Grubun içindeki en yaşlı gerilla, çıplak gözle izlediği ve gelen bilgiyle daha da iyi anladığı bu manzaradan büyük bir etkilenmeyi yaşıyordu. Utanmasa, sevinçten dolan gözlerinin içindeki bütün yaşları olduğu gibi yanaklarına dökecekti. Güney halkının nihayet böyle bir adımı atmasını inanılmaz buluyordu. Güney halkının da diğer üç parçadaki halk gibi gerillayla bütünleştiğini görmek, onun en büyük özlemlerinden biriydi. Çünkü gerillayla bütünleşmek, diğer parçalardaki halkla da birlik olmak demekti. Binlerce yıl olamadıkları bütünü ilk kez gerçekleştirmek demekti. Ne büyük bir özlemdi bu.

Nedense şimdiye kadar bu parçadaki halk ne gerillayla, ne de gerilla vasıtasıyla diğer parçalardaki halkla bir türlü birlik olmaya gelmemiş ya da gelememişti. Bunun sebebi sadece aşiretçilik değildi. Saddam gibi bir despotun baskısı da değildi. Onun kendi adına harekete geçmesini engelleyen cesaretsizlik, korkaklık da değildi. Onu kör karanlıklara iten vahşi cehalet de değildi. Zira daha da berbat haliyle hem aşiretçilik, hem despotluk, hem cehalet hem de bütün kuvveti ve dehşetiyle ayağa kalkmış korku canavarı Kürdistan'ın diğer üç parçasında da vardı. Üstelik gerilla, çıkışından bu yana en güçlü haliyle hep buralarda kalmış, bura halkının diğer parçalarla bütünlüğünü sağlamak için, çok büyük uğraşlar vermişti. Büyük bir özlem haline gelen bu birlik hayalinin önündeki asıl engel, Kürtlük adına hareket ettiğini ama Kürtlerden yana oldukları, hatta Kürt bile oldukları şüpheli olan bazı liderler ve onların denetim altında tuttukları kimi örgütlerdi. Geçerli yegâne engel, en büyük engel buydu.

Şu an, Türk Ordusu'nun yerde yürüyen bu büyük ve vahşi silahlarına ve bu silahların ardında gizlenmiş askerlere halkın gösterdiği bu müstesna mukavemet, artık görünür hale gelecek, hatta gelmiş olan Kürt Birliği'ne doğru çakan kızıl bir kıvılcım mıydı? Hep peşinde koşulan hayal, hayal olmaktan çıktığına dair gerçek olan ilk işaretini mi veriyordu? Belki de öyleydi. Daha önce aynı askerin önüne düşüp, öfkeyle gerillayı yok etmeye geliyordu bu insanlar. Ama şimdi, "cesetlerimizi çiğnemeden geçip gerillayı ezemeyecek, yok edemeyeceksiniz," diyorlardı.

Yaşlı gerilla yüzünü jilet gibi kesen soğuğu hepten unutmaya başlamış, içine güneşli bir bahar gününün aşk yüklü, taze, tatlı sıcaklığı dolmuştu. Sık sık kendi kendine, "İnanamıyorum, gerçekten inanamıyorum," diyordu. Onun için bu şimdiye kadar görülebilecek en güzel şeydi. Benzer manzara Kanimasi, Bamernê, Şêladizê ve başka yerlerde de yaşanıyordu. Bunun savaşın kaderi üzerinde nasıl bir etki yaratacağı sonradan çok iyi anlaşılacaktı.

Grup komutanı, şehrin çıkışındaki bu olay hakkında edindiği bilgiyi, Baz'a, Baz'ın aracılığıyla da Ferman'a hiç vakit yitirmeden aktardı. Geriden gelecek saatlerde de gidişat hakkında edineceği yeni bilgileri aktarmaya devam edeceğini söyledi. Benzer olayların yaşandığı diğer yerleri takip eden gruplar da geciktirmeden ulaştırmışlardı bilgiyi. Ferman açısından bu oldukça sevindirici bir gelişmeydi. Ama buna inanmak ve rahatlamak için henüz çok erken sayılırdı. Sesinin yankılandığı telsizde, "Ne olursa olsun tedbirler çok güçlü tutulmalı, hiçbir yerde tek bir açık bırakılmamalı," diyordu.

ANKARA

Harekât merkezinden bir dakika bile ayrılmayan Genelkurmay Başkanı ve onun yanındaki kuvvet komutanları, bir diken yığınının üstüne düşmüş gibiydiler. Daha işin başındayken korktukları o hassas sorun her an patlak vermek üzereydi. Amidiyê ve diğer yerlerdeki tanklar ve zırhlı birlikleri harekete geçiren tuğgeneral, Genelkurmay Başkanı'yla sürekli bağlantı halindeydi. Yaşanmakta olan sorun, harekâtı Şırnak'tan yöneten 7. Kolordu Komutanı'nın ve yanındaki diğer generallerin gücünü ve yetki sınırlarını da aşmaya başlamıştı. Sorun o kritik kararı verip vermemekte düğümleniyordu. Bu karar bir yerde Genelkurmay Başkanlığını da aşıyordu. Cumhurbaşkanı ve Başbakan da dâhil olmak durumundaydı bu karara.

Devlet zirvesi akşamın ilk saatlerinden bu yana, zamanının neredeyse bütününü bu sorunu çözmeye harcamıştı. Bir yandan Cumhurbaşkanı, bir yandan Başbakan, bir yandan da Genelkurmay Başkanı bu lanet soruna bir çözüm bulmak için, ilgili dış ülkelerle durmadan görüşmeler yapıyorlardı. Genelkurmay Başkanı Amerika ve İngiltere genelkurmay başkanlarından sonra, İsrail Genelkurmay Başkanı'nı hiç sıkılmadan, hayır büyük bir sıkıntıyla az evvel bir kez daha aramıştı. Her üç ülkenin genelkurmay başkanları söz birliği etmişçesine ona aynı yanıtı vermişlerdi: "Aman aman bu sorun tahrip gücü çok yüksek bir bomba gibidir. Ne yaparsanız yapın, ama onu tahrik etmeyin. Patlarsa, ne siz ne de biz altından kalkamayız," demişlerdi. Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın aradıkları devlet başkanları ve başbakanlardan aldıkları yanıt da benzer nitelikteydi.

Genelkurmay Başkanı daha şimdiden, eli kolu paslı zincirlerle bağlanmış gibi bir duyguya kapılmıştı. Aradığı herkes, düşündüğünün aksini telkin ediyordu. Cumhurbaşkanı ve Başbakan da cesaretsiz davranıyor, onun söylediklerini kabul etmeye yanaşmıyor ya da önce yanaşır gibi görünüyor, sonra da kıvrak bir hamleyle yan çizmeye başlıyorlardı. Böylelikle bu sorunda ordu tek başına, adeta yapayalnız bırakılıyordu. Kaldı ki, benzer bir çekince kuvvet komutanları arasında da baş göstermişti. "Kontrolden çıkması halinde bununla baş edemeyiz," diyorlardı. Çünkü bu sorunun ucunda, daha önceden tehlikesine dikkat çekilen bir dünya savaşı vardı. Çok iyi hesap edilmemiş bir hareket, yapılacak ufacık bir hata, şimdiden kimsenin sonunu tahmin bile edemediği o savaşın fitilini ateşleyebilirdi.

Genelkurmay Başkanı gerginliğini yenmek için, kendisiyle adeta bir boğuşmayı yaşıyordu. Gözleri hiddetten ve uykusuzluktan kızarmış, çenesi dökük yüzünün rengi, fark edilir derecede değişmeye başlamıştı. Tasarlama ve somut plan oluşturma safhasında, üzerinde uzun uzadıya durduğu konunun bu şekil bir hal alma olasılığını düşünse de, içinden çıkılamayacak ve atlatılamayacak bir soruna dönüşeceğini öngörmüş değildi. Beyninin kontrolden çıkmaması için gece yarısından bu yana dördüncüsü olan yeni bir sakinleştirici hap daha aldı. Planın bu ayağı durduğu, sekteye uğradığı veya kırıldığı takdirde, ana planın büyük bir zarar göreceğini düşünüyordu. Eşgüdüm içerisinde ve eş zamanlı harekete geçirilmesi zorunlu olan bu denli büyük bir kuvveti harekete geçirdikten sonra, artık onu durdurmak imkânsızdı. Bu kendi iradesini bile aşıyordu. Tankların önüne düşen o lanet sinekleri ezip geçme fikrinden bir türlü vazgeçemiyordu. Düşündükçe olabilecek tek çarenin bu olduğunu görüyordu. Hazır bulunan kuvvet komutanlarıyla bunu bir kez daha tartışmayı düşündü. Bir dünya savaşına yol açsa bile, tüm komutanların fikirde bir olması halinde vurup geçmeyi aklına koydu.

Sakinleştirici hapını yutup konuyu kuvvet komutanlarına yeniden açmaya çalışıyordu ki, Cumhurbaşkanı'nın telefonu geldi tekrar. Cumhurbaşkanı, onun gergin halini, daha yaptığı üçüncü telefon görüşmesinde fark etmişti. Sanki Cumhurbaşkanı olarak

değil de, genelkurmay başkanının yardımcılarından biriymiş gibi hitap ediyordu ona: "Paşam," dedi ve devam etti: "Irak Cumhurbaşkanı'na devletimizin acil görüş ve isteklerini bir kez daha bildirdim. O kitleyi yol üzerinden derhal çekin dedim. Kendisi sorunu çözmek için uğraştığını ve önümüzdeki yakın saatlerde çözmeyi umduğunu söyledi. Bir netice elde edene kadar, olay üzerindeki hâkimiyetimizi korumamız çok büyük bir önem arz etmektedir." Son cümleyi, acizlik içerisinde ve sıkıntıyla kendini yenmeye çalışarak söylemişti.

Genelkurmay Başkanı, Irak Cumhurbaşkanı'nın ismini duyunca, bir anlık yatışacak gibi olan sinirleri, bir bahar gününün akşama yakın vakitlerinde bataklık ve sık ormanlıklardan kalkıp hücuma geçen azgın sivrisinek sürüleri gibi tepesine yeniden üşüşmeye başladı. Bu cumhurbaşkanının kafasında kuyrukları birbirine değmeyen kaç tilkinin dolaştığını gayet iyi biliyordu. Bölgede onun gibi belirsiz, onun gibi güvenilmez, onun gibi kaypak ve onun gibi hain başka bir liderin olmadığını düşünüyordu. Sağı solu, önü arkası belirsiz bu adamın sorunu çözmeyi umduğunu söylemiş olması, kuşkularını yatıştırmaya yetmemişti. Bu cümlenin bir oyalama taktiği olduğu, gün gibi ortadaydı. Fakat kuşkularını Cumhurbaşkanı'na söylemeye lüzum görmedi. Ona sadece şu kısa yanıtı verdi: "Yaşanmakta olan sorun kısa sürede hal edilmezse, harekât büyük bir riskin içine düşer." Bununla Cumhurbaşkanı'na sabırlarının tükenmekte olduğunu hissettirmeye çalışıyordu. Cumhurbaşkanı telefonu kapatırken, sorunu halletmek için elindeki her imkânı eksiksiz kullanacağını söyledi.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Zindan dalış yapan uçaklara, düşen obüs ve havanlara aldırmıyor, onları dikkatinden hepten silmiş gibi tırmanıyordu. Bunları, önceki zamanlarda olduğu gibi dikkate alarak hareket edemezdi. Bunu yapmaya kalkarsa günü bitirir, geceyi de üzerine getirir, gene de varamazdı tepeye. Zamanı boş salma, kaybetme lüksü kalmamıştı. Aşağıdaki komutanlar izin verseydi eğer, o gece kıyametinde geldiği gibi, yükünü alıp tekrar geri dönmeyi düşünmüştü. Omuzlarındaki yük kırk kilodan daha ağırdı. Antik bir sütunu andıran geniş namlulu dev bir silahtı taşıdığı. İri kıyım bedeninin neredeyse bütün kuvvetini sarf etmesine rağmen, gene de istediği hızda gidemiyordu. Kendini zirveden aşağıya bırakması yalnızca on beş dakika sürmüştü. Ama tırmanış, daha şimdiden bir saatten fazla zamanını almıştı. Yükü ağır, yamaç sarp, kar oldukça derindi. Demir gibi, hatta demirden daha ağır olan ayaklarını yutarak çekiyordu içine kar. Karın içine batan ayağını karın üstüne çekmek ne kadar zor ise, karın üstüne çekilmiş ayağı bir yukarı atmak daha da zordu. Zor da ne? Cehennem ateşinde eritilmiş kurşun kütlelerini, döküldüğü dipsiz kuyudan elle değil, kırık bir ayakla yukarı çekmek ve ayağa bağlı kurşun bağını hiç sökmeden yürümeye devam etmek gibiydi.

Serbest, durduğu muhkem mevzide dürbünü gözünden indirmiyor, kar elbiseleri içinde Xeregol Dağı'nın arka ucundan ön ucuna doğru tek çizgi halinde, adeta ellerini kollarını sallayarak gelen askerlere, hiç bir ayrıntıyı kaçırmayan gözlerle bakıyordu. Ağzındaki ekşi ve acı tat yerini her zamanki normal tadına bırakmıştı. Gelen askerleri gördükten sonra gözle görülür bir rahatlamayı yaşıyordu. Fakat askerleri görmeden bir önceki hali, her ne

kadar saklamaya çalıştıysa da tek kelimeyle berbattı. Varlık ile yokluğun o incecik ama yoğun krizli çizgisinde belirsizliğin korkutucu hükmüne yenik düşmeden, ayakta durmanın neyle ve nasıl mümkün olduğunu bir kez daha anlıyordu. Sorun ölüme hazır olmak ya da olmamak değildi. Ölüm denilen olguyu defalarca görmüş, hatta neredeyse bizzat yaşamıştı. Bu kendisi için bir muamma değildi artık.

Beklediyse ve bilmek istediyse eğer, belirsizlik ve bilmezliğin ardındaki korkutucu duyguyu savaşçı kadar ne tanıyan vardır, ne de yaşayan. Geri gelmeyeceğini ve geride bıraktıklarını hiç görmeyeceğini bilerek göğsünü kurşuna açıp, tereddüt etmeden gidebilir düşmanın üzerine. Ölümü, ölümün içinde bile yenebilir, yok edebilir. Lakin belirsiz olanın ardındaki korkunun da ötesinde, insan kimyasını büsbütün altüst eden, kasıp kavurucu o adsız duygu fırtınasının kopmasını ne o, ne de bir başkası asla durduramaz, yok edemez. Bu sebepledir ki, ruhun derin hafızasındaki izi ve anısı silinemeyecek olsa da, savaşçının sevilen duygu listesinde bu meşum duygunun yeri hiç yoktur.

En tehlikelisi de olsa tüm belirsizlikleri aşan görme anı, savaşçının yaşamaya can attığı bir andır. Çünkü bu ne yapacağını bilmek, bildiğini uygulamaya akıtmak demektir. Serbest bunu tüm ağırlığıyla yeniden yaşayarak görüyordu. O soğuk, titreten kasvetten kurtulmuş, kuruyan dudakları canlanmış, ağzının tadı normal haline dönmüş, neşesi de eski neşesi oluvermişti. Her şey gözlerinin önündeydi ve ne yapacağını biliyordu. Arkadaşlarıyla konuşurken, onları mevzilerine yerleştirirken ve ne yapacaklarına dair onlara yol gösterirken ona hâkim olan hava, herkesin aşina olduğu, hatta şu an daha da sevmeye başladıkları şen havaydı.

Zindan'ın kan ter içinde kalmış halde geldiğini görünce, canı yanmış gibi çığlığı andıran bir bağırışla ona doğru koştu. Onun omzundaki silahı omzuna alıp, yerleştireceği mevziye götürdü. Gittikleri mevzide, Zindan'dan aşağıdaki durum hakkında bilgi aldı. Karşılık olarak da gelen Türk Ordu Birlikleri ve tepenin mevzilenmesiyle ilgili ona kısa kısa bilgiler verdi. Sonra da derhal kendini Artêş'e ulaştırmasını istedi. Ona, "Otur, dinlen, bir çay iç,

kendini ısıt, kendini kurut," diyemiyordu. Zindan ondan, yorgun ve sırılsıklam olmuş halde ayrılıp, koşar adım giderken, bu duygu onun içine kara bir taş gibi oturdu.

Artêş silahını, Xeregol Dağı'nı ve Xeregol'dan inip, Şikefta Birîndaran Tepesi'ne çıkan boğazı görecek şekilde kurmuştu. Hava akınına karşı işi, bu saatten sonra ikinci plana düşüyordu. Xeregol Dağı'ndan ve boğazdan geçiş yaparken hedefe oturacak askerler üzerinde çalışacaktı bundan böyle. Karı ve soğuğu hesaba katılmazsa, böyle bir günü aylar öncesinden hayal etmişti. Kurup, yeniden temizlediği koca silahın oturağına oturmuş, Xeregol'a doğru uzattığı namlunun ucundan, tek sıra halinde ilerleyen askerlere bakıyordu. İçinde birikmiş, yoğunlaşıp sıkışmış, patlama zamanını bekleyen şiddetli bir öfke vardı. Gözleri birer kızıl köz parçası gibi yanıyordu. Öfkesi, kıvılcım saçan bakışlarına olduğu gibi yansımıştı. Bedeni yüksek zirvenin karlı soğuğuna kendini tümden kapatmış gibiydi. Bir ateş ocağından çıkmış gibi alnında kar taneleri kadar beyaz ter kabarcıkları birikmişti. Bakışlarını, ellerinde detektörlerle ilerleyen en öndeki asker grubunun üzerinde topladı. Dişlerini birbirine yapıştırıp: "Gelin ulan! Gelin şerefsiz pezevenkler, ben gösteririm size gününüzü," dedi alçak bir ses tonuyla.

Tünelde, açtığı kutulardan şeritlere mermi geçiren Agit Caf, onun alçak ama hiddetle yayılan sesini duyunca, başını tünelden çevik bir hareketle dışarı çıkarıp, Soran lehçesinin ağırlık teşkil ettiği ince Kürtçesiyle: "Ne oldu heval Arteş, kendilerini bıraktılar mı?" diye sordu. Arteş, "hayır daha yetişmediler, oraya ulaşınca, sana haber veririm," dediyse de merakına yenik düşen Agit'in bakmak için tünelden çıkmasına mani olamadı. Yanına gelirken Arteş, "Başını eğ, başını eğ görüntü vereceğiz yoksa..." diyerek ikaz etti onu. "Tamam tamam görüntü vermem, nerdeler şimdi?" diye sordu başını Arteş'in sağ omzuna doğru uzatarak. Ona önce eliyle gösterdi öncü birliğin ulaştığı yeri Arteş, sonra da: "Gel namlunun baktığı yere doçkanın dürbününden bak," dedi.

Agit'in ağzı açık kalmıştı. "Bir, iki, üç," diye saymaktan alamadı kendini. Saymakla bitmeyeceğini görünce vazgeçti. Güney Kürdistan'ın Süleymaniye kentinde doğup büyüdüğünden, ömründe ilk kez

görüyordu Türk askerini. Gerçi hâlâ çok uzak sayılırlardı ama olsun, merakını bir nebze de olsa gidermeye yetmişti bu. Tünele geri dönerken arka kısımlara son bir kez daha bakmak istedi. Askerlerin büyük çoğunluğu oradaydı çünkü. Binlercesi orada hem toplu, hem de düzensiz sıralar ve kümeler halinde duruyorlardı. Üzerlerinde bir tehlikenin olmadığından emin ve rahat görünüyorlardı. Aklına acilen bitirilmesi gereken şeritler gelince, bu isteğini bir sonraki sefere saklayıp, sincap gibi bir sıçrayışta tünele daldı. Tünelde ona mermileri şeritlere geçirmede yardım eden bir gerilla daha vardı. Dünya umurunda değilmiş gibi işine dört elle sarılmış işini yapmaya devam eden arkadaşının yanına oturup, eline uzun metal şeridi aldığı sırada, Zindan tünelin öbür ucundan başını içeri soktu. Onları yeniden görmekten keyiflenmiş halde ve yüksek bir sesle, "merhaba," dedi.

Arteş, ulaştıkları yerde durmaya başlayan öncü birliğin üzerinde odaklaştırdı gözlerini tekrar. Kendini öncü birliğe kaptırıp gitmişti ki, Xalit'ın cihazda yankılanan sesi, oraya kaymış dikkatlerini kendine çekti. Xalit, kendisine çağrı yapıyordu. Arteş, İlk çağrıdan sonra, yeleğinin sol cebindeki cihazı hemen çıkarıp, "Heval dinliyorum," dedi.

"Arteş 'rewş' nasıl?"

"Çok iyi heval."

"Tanıdın mı misafirleri?"

"Doğrudur heval doğru. Bunlar bildik misafirler."

"Karşılamada bir kusur olmasın, sonra ayıp olur ha."

"Hiç merakınız olmasın. Bir kusur bırakmayız. Zaten çok özlemiştik onları."

"Tamam, özleminizi saklamayın onlardan. Bilsinler onları ne kadar sevdiğinizi. Muhabbetiniz güçlü olsun."

"Arkamızda kötü söze yer bırakmayız. Unutulmayacak bir muhabbet olacak bu."

"Peki, sofranız da hazır mı?"

"Hazır heval."

"Bir eksiği yok yani."

"Yok heval, yok."

"Tamam oldu. Kendinize iyi bakın, başarılar..."

Xalıt, Arteş'ten sonra Serbest'e çağrı yaptı. Serbest çağrısına anında cevap verdi. Çünkü Arteş'le konuşurken onları takip edip, arada kıs kıs gülüyor, her ikisinin ağzından çıkan eğlenceli sözlerin tadına varıyordu. Xalıt'a cevabı anında verince, Arteş anlamakta zorlanmadı onun kendilerini takip ettiğini. Xalıt, geçecekleri yeni kanalın ismini verdi. Arteş de, Serbest'in yaptığını yapıp, onlarla birlikte gitti yeni kanala. Xalıt Serbest'e, önce teker teker mevzileri ve her mevzide kimlerin kaldığını sordu. Sonra da Karker Tepesi'nde henüz kendisiyle bağlantı kuramadığı Cahit'i sordu. Serbest, onun Cahit'le ilgili sorusuna olumsuz yanıt verince, sesi birden bıçak gibi keskinleşti:

"Nasıl olur öyle şey, görmedi de ne demek?"

"Heval, kar altında kalmış ve kar çok yüksek. Bulamadığı için geri dönmek zorunda kalmış."

Xalıt iyice köpürmeye başladı:

"Siz benimle alay mı ediyorsunuz yoksa? Orayı bizzat kendisi yapmış. Bir işareti de mi yoktu onun? Ne biçim bir sorumluluktur bu? Unutma ben bunun hesabını senden sorarım."

Serbest nasıl bir karşılık vereceğini bilmiyordu. Kendi hatasını yeni yeni anlıyordu. Bunun önlemini zamanında almalıydı. Günlerce, hatta aylarca süren bir uğraş, büyük bir emek, göz göre göre boşa akıp gidiyordu. Bu tartışması bile yapılamayacak oldukça kötü bir ihmalkârlıktı. Sonuçları ne olacaktı? Daha şimdiden kestirmek olanaksızdı. Ama hiç de iyi olmayacağı kesindi. Bunu düşünürken, az evvelki neşesinden eser kalmadı. Karın soğuğundan ve sözlerin şiddetinden kızarmaya başlayan yüzüne ekşi bir ifade yayıldı ve bu ifade gittikçe yüzünün ince ve kalın çizgilerine sindi. Ne denli sert olursa olsun, Xalıt'ın kendisine söylediği sözlerin hiç birinde haksız bir yan görmüyordu. Doğru söze kim ne diyebilirdi ki. Xalıt, azarlamalarından sonra da ona yeni talimatlar verirken, sesinin tonunu bir dirhem bile yumuşatmadı:

"Zaman kaybetmeden aceleyle, Cahit'i tekrar oraya gönderin. Welat'ın sağındaki tepeyi tutsun. Düşmanın yöneleceği ilk yer orasıdır çünkü. Orayı ele geçirmeden size yönelemeyecektir. Ali Da-

yı'yı da kendi mevzisine yerleştirin. Çabuk çağırın gelsin. Hayır, hayır sen çağırma. Onu da, Cahit'i de ben çağırırım. Ben söylerim onlara ne yapacaklarını. Bir şey diyor musun?"

"Spas heval bir şey demiyorum."

"Dikkatli olun, bir aksilik, bir yanlışlık olmasın. Silav u rêz."

"Silav u rêz."

Xalıt, onu bırakıp, aşağıdaki işleri koordine eden yardımcısına çağrı yaptı. Serbest derin bir nefes aldı. Ama onları takip etmekten de alamadı kendini. Xalıt, önce Cahit'le, sonra da Ali Dayı'yla konuştu. "Kendinizi aceleyle yerlerinize ulaştırın," derken, sanki askerler her an orayı tutacakmış gibi bir hava vardı sesinde. "Düşman orayı sizden önce alırsa, bu büyük bir sorun olur, bunun sorumlusu da siz olursunuz," dedi son cümlesini de tüketirken.

"Al sen de bak, kendilerini bırakmaya başlıyorlar."

"Boğaza mı?"

"Evet, boğaza iniyorlar."

"Ver çabuk, çabuk."

Serdar Bahoz'a dürbünü uzatırken, koyu esmer bir yüzü olan Jiyan'ın gözlerinden heyecan kıvılcımları aktı. Bahoz, gördüklerini onun ruhuna alev dökmek ve merakını kızıştırmak ister gibi anlatınca, Jiyan kendi eline daha fazla hâkim olamadı. Sözle ondan isteme lüzumunda bulunmadan, elini gayri ihtiyarî bir hareketle dürbüne attı. Bahoz, onun böyle yapmakla ne demek istediğini daha anlamadan, dürbün elinden çıkıp onun eline geçti. "Dur şu yukarıdakilere de bir bakayım," deme zamanı bile bulamamıştı. "Az bir şey daha sabredemez miydin?" diyecekti ki, onun askerlere kayan bakışındaki öfkeyi üzerine çekmekten ürküp vazgeçti.

Yukarda, harekete geçenleri savunmak amacıyla konumlanan ve beş on adımlık bir mesafeyle, tek sıra halinde peş peşe düşüp aşağıya inmeye başlayan bütün askerleri iyiden iyiye incelemeden ağzından söz çıkmadı kadın gerillanın. Dürbünü gözlerinden indirip, yeniden Bahoz'a uzatırken, "Bu askerler resmen manyak," dedi. Bahoz, "Neden?" diye soruyordu ki, araya, deli dolu bakışları olan yuvarlak yüzlü kadın gerilla girdi: "Niye, beğenmedin mi onları yoksa?" dedi hafiften gülümsemeye çalışarak. Jiyan, sanki onun böyle bir soru soracağını önceden tahmin etmiş gibi, daha askerleri öfkeli bakışlarıyla taramaya devam ederken hazırlamıştı yanıtını. Bahoz'a vermek için uzattığı dürbünü geri çekip, onun eline tutuşturdu:

"Niyesi var mı? Bak kendin gör onları. İnsan değil savaşa, pikniğe bile bu şekilde gitmez."

"Wax wax evim yansın, bakıyorum onlara üzülüyormuşsun gibi bir halin var sanki."

"Tabi ya, üzülüyorum, hem de çok. Ne kadar üzgün olduğumu göstermek için nasıl çırpındığımı görmüyor musun?"

Eline dürbün sıkıştırılan kadın gerilla, diğer arkadaşları gibi suskun durmayı beceremiyor, askerlerin her hareketini anında aktarıyordu radyo dinler gibi kendisini dinleyen arkadaşlarına. Otuz adım altlarındaki kar tümseğine büyük bir obüsün düşüp patlamasıyla, askerler üzerinde olan dikkatleri adeta paramparça oldu. Bu patlamayı peş peşe yenileri takip etti. Düşen havan ve obüslerin tümü onların çok yakınlarında, birbirinden eli ile yüz adımlık mesafede düşüyorlardı. Bulundukları sırtı hedef alan bu son bombardıman onları mevzinin dibiyle bir yapmıştı. Mevzinin dibine çökmüş halde dürbünü hâlâ elinde tutmaya devam eden kadın gerilla, iyice sabırsızlanıp gelen havan mermilerine kafa tutar gibi tam ayağa kalkmak üzereyken, onların hemen önünde, kaldıkları mevziye on adımlık mesafede yeni bir havan mermisi düştü. Yayılan şiddetli basınç ve dağılan şarapnel parçalarının etkisiyle mevzi duvarının üzerindeki kar birikintisi bir anda toz olup, uçtu gitti. Dürbünü hâlâ elinde tutan kadın gerilla başını kaldırıp, yeniden ayağa kalkmaya çalıştı. Jiyan, hem ona bağırarak, hem onun elinden sıkıca tutarak kalkmasına engel oldu. Bahoz da kimsenin kalkmaması için uyarılarda bulundu. Askerlerin daha uzak olduğunu söyleyip, arkadaşlarından sakin durmalarını istedi. Aşağıdan kendilerini çağıran Bengin'in sesi gelince, Bahoz, sanki az evvel uyarı yapan kendisi değilmiş gibi bir çırpıda ayağa kalktı.

Bengin aşağıda, üzerine yağan toplara aldırmaz bir edayla ayakta bekliyordu. Bahoz mevziden başını kaldırınca, Bengin, ona aşağıya gelmesini söyledi. Bahoz, mevziden çıkıp hızla onun yanına indi. Bahoz aşağıya inince, mevzidekiler de ayağa kalktı. Dürbünü elinde tutan kadın gerilla kaldığı yerden yeniden izlemeye koyuldu. Dürbünü hemen elinden almasınlar diye bu sefer gör-

düklerini sadece kendine saklıyordu. Jiyan, başını onunla aynı hizada öne doğru uzatıp, çıplak gözlerle izlemeye çalışıyordu askerlerin gelişini. Aşağıdan Bahoz kendilerini çağırınca, karşıdaki tepeye ve boğaza kayan dikkatleri yeniden dağılmaya başladı. Bahoz acele gelmelerini söylüyordu. Aralıksız düşen toplara ve üzerlerinden uçan uçaklara aldırış etmeden iniyorlardı. Yanına varınca, Bengin, onlara tutacakları mevzileri el çabukluğuyla gösterdi. Jiyan genç kadın arkadaşıyla birlikte keskin sırtın, karşıyı iyi gören üst mevzilerden birinde duracaktı. Tutuk dilli gerilla Welat, boğazın en ön mevzisinde yerini alacaktı. Bahoz da, ortada olması dolayısıyla, az evvel çıkıp geldiği mevzide kalacaktı. Serdar onun hemen yanı başındaki mevzide, bir kadın gerillayla birlikte duracaktı. Bengin'le gelen diğer gerillalar gösterilen mevzilerine yeni yeni yerleşmeye çalışıyorlardı. Bengin de ağır silahları kullanan bir grupla, tepenin üst kesimlerine çıkıyordu. Burada hem denetimindeki gerillaları koordine edecek, hem de düşünülen indirmelere karşı sağlam tedbirler alacaktı. Karadan gelecek askerlerden çok, havadan yapılacak indirmelerden çekiniyordu. Havadan yapılacak indirmeler engellendiği takdirde, karadaki gelişin pek etkili olamayacağını, hatta büyük darbeler alacağını düşünüyordu.

Çiyayê Reş'in ön boğaza bakan devriye mevzilerinde yerlerini almış olan en ilerdeki grup sessizce, askerlerin inmesini ve gelip kendilerini geçmesini bekliyordu. Sabahtan bu yana takip altında tuttukları ve artık anlamaya başladıkları askerlerin hareket biçimine göre, kendi aralarında en uygun planlamaya gitmişlerdi. Sedat'ın direktifi doğrultusunda, öncü birlikten en az yüz askerin gelip kendilerini geçmesine ses etmemeyi kararlaştırmışlardı. Onların üç yüz dört yüz adım altlarında bulunan boğaza, yanlarında iki köpekle inmeye başlayan askerlerin yüzlerini çıplak gözlerle de seçebiliyorlardı artık. İri cüsseli, yüzleri komando renginde boyalı, korkunç görünümlü bu askerlerin normal askerlerden olmadıklarını yakından bakarak anlıyorlardı. Her bir askerin sırtında kocaman bir yük olduğu halde, "bana mısın" demeden yürüyorlardı. Hareketlerinde telaşlı olduklarını gösteren hiçbir belirtiye rastlan-

mıyordu. Hepsi de gayet rahat ve hedefledikleri yerleri kolaylıkla alabileceklerinden emin görünüyorlardı.

Gerilla grubunun sabah keşfini yaptıkları yere geldiklerinde, kolun öncüleri olan her iki asker durup, yerdeki izleri incelemeye başladılar. İnceledikleri izler yeni izlerdi. Kendileriyle getirdikleri köpekler izleri onlardan daha sıkı inceliyor gibiydi. Elinde detektör tutan asker, ruhuna nasıl girdiğini anlamadığı karın soğuğundan daha soğuk, daha dondurucu bir etkiyle titremeye başladı. Etrafına ne denli dikkatle baktıysa da görünürde dağın öte yüzüne doğru giden bu izlerden başka hiçbir bir iz, hiçbir belirti gözükmüyordu. Ama bu izlerin kendi üzerinde yarattığı tesirden kurtulmayı başaramıyordu bir türlü. Yalnız başına birkaç izin bile insanın ruhu üzerinde ne korkunç bir etkiye sahip olduğunu ilk kez fark ediyordu. Hâlbuki kendisine daha on beş dakika öncesine kadar da her şey çok farklı görünüyordu. Ama gözüyle gördüğü bu izlerden sonra kafasındaki şekiller her ne olduysa birdenbire değişmeye başladı. Ve gördüğü her şeye bambaşka bir anlam geldi. Onun arkasındaki asker telaşını gizleyerek, ondan daha cesur davranmaya çalışıyordu. Ayakta bakmak ile çökerek bakmak arasında pek bir fark olmadığı halde çöküp, izleri daha yakından kontrol etmeye çalıştı. Gözlerini izlerden ayırmadan, "hıım, bu izler çok yeni, belli ki bu hain korkaklar bizi fark edince, paniğe kapılmışlar. Bak bak, İyice bak, bu izler onların nasıl da kaçıp gittiklerinin işareti," dedi. Sonra kendi lafına kendisi de inanmadığını gösteren alçak bir ses tonuyla, "Gökhan bekle bir, komutana haber verelim, dikkatli ol, etrafı kolla," diye ekledi. Detektörcü asker, değişmeye başlayan yüzündeki ifade fark edilmesin diye başını hemen karşı sırtlara çevirdi: "peki ver, kontrol ediyorum," diye yanıtladı yüzünü daha da yukarı doğru kaldırarak. Çöken asker, Allah'ın hiçbir belasından korkusu yokmuş gibi çevik bir hamleyle ayağa kalkıp, kendisinden sonra sıradaki altıncı asker olan astsubaya seslendi:

"Komutanım burada yeni izler var."

Astsubay, onun sesini duyan diğer askerleri düşünerek: "Anlaşıldı tamam, geliyorum, telaş etme," diye uyardı. Yüzünü arkasın-

daki askerlere çevirip elleriyle de işaret ederek: "Yere çökün," dedi ve koşar adım öncülerin yanına geldi. Çöküp izleri yakından kontrol etti. Söylendiği gibi izler yeniydi. Bu tehlikenin oldukça yakında olduğunu gösteriyordu. Elindeki küçük el telsiziyle sıranın ortalarında gelen Zafer Binbaşı'yı çağırdı. Zafer Binbaşı, haberi alır almaz süratle öne doğru hareket etti. Ulaştığı her askerin sırtına ellerini vurup öyle geçiyordu. Ellerinden muhabbet ve cesaret akıyordu askerlerin sırtına.

Kendisi bu savaşın en deneyimli askerlerinden biri sayılırdı. Kürt gerillalarına karşı defalarca operasyonlara çıkmış, çekinmeden bizzat çatışmalara katılmış, bu çatışmalarda gösterdiği başarı dolayısıyla beş kez ödül almıştı. Özel Kuvvetler Komutanlığı çatısı altında, Şırnak'ta tabur komutanı olarak görev yapıyordu. Bu savaşa çağrılırken, kendisine gideceği yer hakkında herhangi bir bilgi verilmemiş, ama yanında güvendiği askerlerden oluşan en kuvvetli birliğini de getirmesi istenmişti. Önceki akşam askerler için düzenlenen gecede, askerleri coşturmak için getirilen kızlarla doyasıya göbek attıktan sonra, herkesin duyabileceği yüksek bir sesle, nara atarak, "adıma bir zafer daha yazdırmazsam, bu ülke bağrına basmasın beni," demişti. Şu an elini askerlerin sırtına vururken, sanki önceki akşam söylediği bu sözünü hatırlatmaya çalışıyordu. Onun gelişiyle detektörcü asker şöyle hafiften kendine gelir gibi olmuştu, ama içini saran o meşum duyguyu gene de söküp atamamıştı.

Binbaşı, bakınca izlerin kaç kişiye ait olduğunu derhal anlamıştı. Yeni olduğu anlaşılan her üç iz de farklı ayakkabılara aitti. Burada uzun süre beklemediklerini, izlerin kara baskısına ve tabanların karda resmedilmiş oldukça canlı görünen çizgilerine bakarak anlamıştı. Üzerinde pek fazla düşünmeye lüzum görmeden ve yanındaki askerlere de soru sormadan, elini hem uydu bağlantılı telefon hem de el telsizi olan hücum yeleğinin cebindeki küçük cihaza attı. Bağlantıyı albayla kuruyordu. Albay bir kaç bin adım arkada kalan, etrafı kayalarla çevrili küçük tepecikte duruyordu. Albay onun çağrısına anında yanıt verdi. Binbaşı ona, gördükleriyle ilgili şifreli bilgi verdi. Ardından da yapılması gerekenler hakkında isteğini bildirdi.

Üç dakika sonra onun albaya işaret ettiği yerler boydan boya topa tutulmaya başlandı. Füze, katyuşa, obüs, havan mermileri yağmur gibi yağdırılıyordu onun tarif ettiği yerlere. Yarım saat sonra da devreye uçaklar girdi. Bombardıman altında kalan sırtlar ve tepeler, yükselen duman ve ateşin içinde eriyip sonsuza dek yok olacakmış gibi sarsılıyordu. Uçakların her dalışı ve attıkları her kazan bombasının patlamasıyla karşıdan izleyen askerler, keyiften adeta kendilerinden geçiyor, "Yaşa aslanım," deyip havalara uçuyorlardı. Neredeyse koca dağ parçalanıp yok olurken, orada canlı diye bir varlığın sağ kurtulması mümkün müydü? Askerlerin büyük çoğunluğu, hatta hemen hemen tamamı bunu düşünmeye bile gerek duymuyorlardı şu an. Çünkü olup biten her şey onların gözleri önünde cereyan ediyordu. Günlerdir kendilerine anlatılanların ve televizyondan izlediklerinin doğruluğunu akşamdan bu yana kendi gözleriyle canlı canlı görüyorlardı. Hatta karşılarındaki zirveleri, hesapladıkları zamandan daha erken alabileceklerini bile düşünmeye başlamışlardı.

Binbaşı son bombardımanın düşünülen neticeyi verdiğinden kuşku duymuyordu artık. Bunun askerler üzerinde nasıl bir etki yarattığını da detektörcünün yüzünde değişen ifadeye bakarak anlıyordu. Tekrar detektörcü ve diğer dört asker önde olmak üzere, kendisi de ön sıradaki grupta gidecekti. Onları üç yüz, dört yüz adım yukarıdan izleyen gerilla grubu, öncü askerlerin yanına gelerek yerde inceleme yapan ve incelemeyle geçen kısa bir bekleyişten sonra telefon ya da telsizle konuşan her iki askerin rütbeli olduklarını gayet iyi anlamışlardı. Kannasın dürbününden ona bakan kıvırcık saçlı, siyah gözlü gerilla, silahın namlusunu tam onun göğsüne oturtmuştu. Askerler ileriye doğru yeniden harekete geçerken, birden tetiğe asılmak geldi içinden. Ama hep birlikte aldıkları bir karar vardı. Sabretmek zorundaydı. Askerler harekete geçmeye başlayınca, onların ruhundaki kıvılcımlar da harekete geçti. Önlerinde sıraya dizilerek geçip giden bir koyun sürüsünü sayar gibi birbirinden on adımlık mesafeyle gelip geçen her askeri teker teker saymaya koyuldular. Askerler geçmeye devam ettikçe, içlerindeki heyecan daha da kabarıyordu. Aylardır bekledikleri bu anı yaşadıklarına inanamıyor gibiydiler.

Kadın gerillaların bakışlarından, saydıkları askerler üzerine keskin ve yakıcı bir öfke akıyordu. Ortadaki kadın gerilla gittikçe sabırsızlanmaya başlıyordu. Baktıkça, yıllardır bu askerlerin Kürtlere yaptıkları vahşi uygulamaların binlerce görüntüsü canlanıyordu kafasında. Hele bu askerlerin bir de kadınlara ve çocuklara yaptıkları aklına gelince, damarlarındaki kan iyice ısınıyor, kalbi göğsünden fırlayacak gibi oluyordu. Öfkesini doruğa çıkaran asıl şey ise, İmralı Adasın'da, tek kişilik bir hücrede, dünyayla bağlantıları tamamen kesilmiş halde tutulan önderleri Abdullah Öcalan'a yapılan işkenceler ve ona verdikleri zehirdi. Bunu düşününce, içinde dayanmakta güçlük çektiği ağır ve acı haller oluşuyordu. Bunun asıl sorumlusu kendisi veya kendileriymiş gibi bir duyguya da kapılıyordu ki, bu suçu hafifletmenin tek yolu, şu an önlerinden geçen askerlerden hiç birini sağ bırakmamak, tümünü o karın içine devirmekti. Onu buna zorlayan duygularını tutmaya sabrının yetmeyeceğini bildiğinden, vurmaya başlayacakları son ana kadar da namlusu askerlere doğrultulmuş halde duran silahının emniyetini açmayacaktı. Çünkü tetiğe zamansız tek bir dokunuş bile düşündükleri her şeyin kontrollerinin dışına çıkmasına yeterdi.

Binbaşı, astsubay, öncüler ve onlara yakın olan birkaç asker dışında, geriden gelen askerlerden hiçbiri, oraya o sabah gelip giden düşmanın izine bastıklarını bilmiyordu. Binbaşının öne geçmesinin bir amacı da geriden gelen askerlerin bu izleri fark etmemeleri içindi. Hedefine doğru ilerlerken, önceki gece söylediği sözünü gerçekleştirmeye kendini çok yakın hissediyordu. Adına böylesine büyük bir zaferi yazdırmayı başardığı takdirde, Türk tarihinin unutulmazları arasında yer alacağından emindi. Bu göreve çağrılması ve kendisine bu görevin en ön sırasında yer verilmesinin bir rastlantı olmadığını, bunun iyi hesap edilmiş bir seçim olduğunu biliyordu. Sicili böyle bir görevi başarmaya çok yakın olduğunu gösteriyordu. Komutanları da bunu hiç unutmamış, sahip olduğu vasıflarını gözden kaçırmamış, tam da yerinde değerlendirmişlerdi kendisini. Çok yakın olduğu hedefine doğru ilerlerken, bu güvene layık düşmeyecek ufacık bir yanlış harekete dahi yer bırakmak is-

temiyordu. Kendi elleriyle zirveye dikeceği Türk bayrağını koynunda taşıyordu. Hedefe yakınlaştıkça duygularında o güne dek görülmemiş bir dalgalanma yaşanıyor, sadece ordunun değil, bütün Türk milletinin gözü üzerindeymiş gibi ayakları adeta yerden kesilerek yürüyor, hatta içinden bir anda yukarısındaki kayalıkların üzerine atlamak geliyordu.

Altlarından geçen askerleri saymaya devam eden gerillalar, grup komutanının işaretiyle silahlarının emniyetini açtılar. Sabırsızlıktan dişleri birbirini yemeye başlayan kadın gerilla, parmağını tetiğin üzerine bırakıp bırakmamakta tereddüt geçiriyordu. Parmağını tetiğe dokundurmakla merminin bir anda namludan fırlayacağını zannediyordu. İçine dolmuş öfkeye yenik düşüp, zamansız bir hareketle işi berbat etmek istemiyordu. Kendi kendine: "En iyisi ilk kurşunun atılmasını beklemektir," deyip parmağını tetiğin altında tuttu. Geniş burun deliklerinden çıkan sıcak hava, dudaklarının üstündeki ufacık sarı tüyleri yakacak gibi oluyordu.

Çarpışmak üzere Türk askeriyle ilk kez karşı karşıya geldiğinden, kendisinden deneyimli arkadaşlarını beklemenin ve onları takip etmenin en doğru yol olduğunu biliyordu. Ama bunun yeterli sabrına ve sakinliğine henüz sahip değildi işte. Bundan başka kendisinde hiçbir sorun olduğunu düşünmüyordu. Onun yanı başındaki grup komutanı, parmağını tetiğin üzerine bırakmak dışında ne yapıyorsa, o da aynı şeyi yapıyordu. Askerlerin sayımını da beraber yapıyorlardı. Geçen doksan altıncı askeri de tek dilden saymışlardı. Sıra doksan yedinci askere gelince o susmayı yeğledi. Onu saymayı grup komutanına ve diğer arkadaşlarına bıraktı. Grup komutanının ağzından doksan yedi sayısı da çıkınca o daha fazla tutamadı kendini: "Heval çok oldu, bu kadar yetmez mi?" diye sordu. Grup komutanı, "az daha sabır, şu ikisi de geçsin, üçüncüsünden başlayalım," dedi gözünü askerin üstünden ayırmadan. Kadın gerilla arkadaşının bu kadar soğukkanlı davranmasına inanamıyor gibiydi. Ona hayran hayran bakarak: "Peki dediğin olsun, üçüncüsü. Ben ona nişan alıyorum," dedi.

"Tamam, ben de onun arkasındakine."

Üçüncü askerden geriye doğru her gerilla, kendine bir veya iki asker seçmeye başladı. Ve kim hangi askeri hedef alacağını da diğerine bildirdi. Böylece herkes kendi hedefine çalışacak, hedeflerde bir karışıklık yaşanmayacak ve kimin hedefini düşürüp, düşürmediği de anlaşılmış olacaktı. Kannasçı gerilla en geridekini seçmişti. Sabrını hâlâ zorlamaya devam eden kadın gerilla silahın dipçiğini kızarmış yanağına dayayıp, gözünü namlunun ucundaki arpacıkla bir yaptı. Namluyu hedeflediği askerin göğsüne tutup yavaş yavaş onunla hareket ettirmeye başladı. Asker attığı her adımla biraz daha yakınlaşıyordu göğsüne oturtulan namluya. Kadın gerilla, artık parmağını tetiğin üzerine düşürmekten çekinmiyordu. Hedefini yerle bir edeceğinden bir şüphesi kalmamıştı. Nefesini kontrol altına alıp, bütün dikkatini hedefin üzerinde topladı. Sadece yanı başındaki silahın ucundan fırlayacak ilk mermiyi bekliyordu. Ve bir anda o mermi kulağının içindeymiş gibi patladı. Patlayan ilk mermiyle yan yana duran her üç mevziden aynı anda yüzlerce, mermi aktı askerlerin üzerine. Patlama sesi, çığlıklar ve ak örtünün üstüne sıçrayan kırmızı kan birbirine karışmıştı. Acımasızca akan mermiler, düşen fakat henüz ölmemiş askerlerin çığlıklarına, bağırış, yalvarış ve yakarışlarına aldırmıyordu.

Sabırsızlığı artık kendisine dert olmayan kadın gerilla, daha ilk mermide devirmişti hedefini. Vurduğu asker yere düştükten sonra da üç dört el daha sıkmıştı öldüğünden emin olmak için. Onun öldüğünü sadece onun düşüşünden değil, onun etrafına fışkıran kandan anlamıştı. Beklediğinden de çabuk olup bitmişti bu iş. Onun işini bitirdiğine emin olduktan sonra, "Vay be, demek ki o kadar da zor değilmiş," dedi kendi kendine. Attığı ilk mermiyle birlikte üstündeki heyecanı da uçup gitmeye başlamıştı. Namlunun ucunu devirdiği askerin üstünden kaldırıp, gerideki diğer askerlere çevirdiğinde artık yılların savaşçısı gibi davranıyordu. Kendi gücünün farkına ilk kez varmış gibiydi. Bir kadın olarak en ulaşılmaz yerde durduğunu görüyordu. Kendisine uzanan düşmanının elini bir çırpı gibi kırıp yere atmıştı. Böylesi bir yükseklikte iken hiçbir erkek elinin veya erkeksi olan hiçbir kuvvetin kendisine kolay kolay

ulaşamayacağını hissediyordu. Zihninin ve yüreğinin dolambaçlı koridorlarında, kendisinin bile farkına varmaya yetişemediği diriltici binlerce duygu peş peşe akıp giderken, ulaştığı bu yeni ruhsal dengede, kendini gittikçe daha iyi bütünleştiriyordu silahıyla ve düşmanını vurmaya devam eden arkadaşlarıyla.

Gerilla grubu, askerlerin o an hiç beklemediği çok tesirli bir vuruş yapmıştı. Geriden gelen askerler panik içinde kendilerini karların içine atıp mevziye yatmışlardı. İlerleyen kol ise boğazdan itibaren gerideki-lerden kopmaya başlamıştı. Kendilerini yere atıp mevzilenen askerler ve onların karşı tepedeki savunma kuvveti, gerilla grubunun vurduğu yeri fark edince, orayı derhal ateş altına almaya başladı. Ellerindeki silahlarla gerilla grubunu susturamayacaklarını bildiklerinden, hemen gerilla grubunun bulunduğu yerin koordinatlarını sınırın üstündeki topçu bataryalarına bildirmişlerdi. Fakat toplar daha onların bulunduğu yere düşmeden Sedat, grup komutanına şifreli sözcüklerle görüntü vermeden orayı çabuk bırakmalarını ve kopardıkları asker kolunun önüne yetişmelerini istedi. Gerilla grubu, görüntü vermeden hızla çıktı oradan. Beş dakika sonra da orası adeta cehennem ateşi altında kaldı.

Binbaşı, gerisinin aldığı bu ani darbeyle şoke olmuştu. Kurtuluşun oldukça zor olduğu bir girdabın içine düşmüş gibiydi. Ama kendini hızla toparlamaya, bu kötü duyguyu tersine çevirmeye çalışıyordu. Gerisinin aldığı bu darbenin ayrıntılarını henüz tümüyle öğrenmiş değildi. Kendisiyle sürekli bağlantıda olan albaya bir ara bunu sormak istediyse de kısa bir tereddüdün ardından bundan vazgeçti. Sorsa da, albayın o an istediği cevabı veremeyeceğini biliyordu. Geri dönüp, ayrıntıları yerinde öğrenme imkânı da yoktu. Geriye tek seçenek kalıyordu. Gözünü hedefinden koparmamak, süratle hedefin üstüne yürümek ve hedefi ele geçirmek. Bilhassa bu andan sonra ufacık bir tereddüt, kendisinin bitişi olacaktı. Bu onlarca kez ölümden daha beter bir ölüm olurdu kendisi için. Neticesi ne olursa olsun ölümden beter bu ölüm türünü değil yaşamak, aklına dahi getirmek istemiyordu. Adına ekleme sözünü verdiği zaferi gerçekleştirecek olmazsa bile, ona koşmaktan geri durmayı düşünmüyordu. Ama bu zaferi gerçekleştirme imkânı da

fazlaydı. Hatta bunu başarmaya sadece adımlar kalmış sayılırdı. Bu gerçekti. O halde durup, gevşemek neden? Duygularını bu düşünceyle bir yapıp, önünde ve arkasındaki askerlere de cesaret aşılayan bir atılganlıkla yeniden harekete geçti. Gözünü tamamen hedefe dikerek ilerliyordu.

Bengin, orta mevzide bekleyen Serdar'dan bixi'yi alıp, hızla en öndeki mevziiye koşmasını istemişti. Serdar, kendisiyle gelmekte tereddüt eden arkadaşını beklemeden, tek başına bixi'yi aldığı gibi koşuya kalkmıştı. Sağına, soluna, altındaki daracık vadiye düşen toplara aldırmadan koşuyordu. Mevziye tam ulaştığı sırada, taarruz helikopterleri olan kobraların başı da karşıdaki tepenin ucundan görünmeye başladı. Kobralar tepeye yetiştiği gibi sağlı-sollu, önlü-arkalı etrafı ateş yağmuru altında bıraktı. Gerillaların mevzilerini henüz tespit edemedikleri için etrafı rast gele tarıyorlardı. Yerleri tespit edilmesin diye, Sedat kimsenin kobralara ateş etmemesini ve görüntü vermemesini istedi. Yarım saatlik yoğun bir ateşten sonra kobralar tekrar geri çekilirken, binbaşının öncülük ettiği asker kolu da zirveye çıkışın yapıldığı kayalıklara ulaşmaya çalışıyordu. Kayalıklara çıkışın yapıldığı yerdeki küçük mağaranın ağzında pusuya yatmış olması gereken gerilla grubu orayı tutmamış, yanlışlıkla zirvenin uçurumlara kayan üst yamacında durmuştu. Askerlerin küçük mağarayı geçtiği görülünce, planda beklenmeyen bir karışıklık yaşanmaya başladı. Sedat, Bengin, ön ve arka mevzilerde bekleyen herkes, önce mağaranın ağzındaki grubun vurmasını bekliyordu. Askerlerden ikisi ilk kayalıkları aşıp zirveye doğru tırmanınca, Sedat iyice şaşırmaya başladı. Önce onların kar elbisesini giymiş kendi arkadaşları olabileceğini düşündü. Yanındaki doçkacı arkadaşı, onların asker olduğunu söyleyince, Sedat, telsizle Bengin'e, onların arkadaşları olup olmadığını sordu. Bengin, onların arkadaşları olmadığını, orada bekleyen pusu grubunun vurmasını beklediklerini söyledi.

Serdar çıkmaya devam eden öncü askerlere nişan almış, vur işaretini bekliyordu. Sedat kısa bir süre önce telsiz yoluyla kendisiyle kurduğu bağlantıda sabırlı olmasını, askerlerin kendisine iyice

yanaşmalarını beklemesini, kleş ya da bomba mesafesine girmeden onları vurmamasını söylemişti. Askerler kendisine doğru değil ama hemen karşısındaki yamaçtan geçiyorlardı. Onlarla olan mesafesi iki yüz metreyi bile geçmiyordu. Askerlerin kendisine doğru olmasa bile tam karşısında bu kadar rahat gelip zirveye tırmanmalarına dayanamaz oluyordu artık. Namluyu, kayalıkları aşmaya çalışan üçüncü askere doğrultmuştu. Kendi içinde kimseden almayı beklemeyeceği karara varıyordu. Asker kayalığın üstüne çıktığı an, artık hiçbir işaret, hiçbir talimatın gelmesini beklemeyecek, tetiğe içinden geldiği gibi basacaktı.

Sedat çıkanların kendi arkadaşları olmadığını anlayınca, hırsla doçkacıyı bir yana iterek doçkayı elinden alıp, kayalıkların üstüne çıkan askerlere iyice nişan aldı. Daha önceden savaşta bir gözünü kaybettiğinden, tek başına iki gözün görüş gücünü kazanmış sağ gözüyle bakıyordu hedefine. Tek olan o göz tam bir nişan gözüydü. Nişan hedefe istediği gibi oturunca nefesini tutup, birden tetiğe bastı. Patlama sesinin yankılanmasıyla, kayalığın üstündeki askerin kayadan aşağıya devrilmesi bir oldu. O anda Serdar'ın kurşunu da arkasına bakmaya vakit bulamayan alttaki askerin sırtını deldi. Devrilen ilk askerin ardından, o da kan içinde kalıp aşağıdaki kayalıkların üstüne devrildi. Serdar'ın hemen karşısında duran askerlere en yakın mevzi de, delice çalışmaya başlamıştı. Bu kekeme Welat'ın mevzisiydi. Askerler üst üste yığılırcasına çığlıklar ve bağırışlarla aşağıya doğru kaçışırken, Welat silahını otomatiğe bağlıyordu. Uzak, yakın, askerlerin karşısındaki mevzilerin tümü devreye girmişti. Yüzlerce, binlerce ateş çekirdeği aynı anda akıyordu askerlerin üzerine. Ve hiçbiri karşılık verecek fırsatı bulamıyordu. Serdar'ın elindeki bixi, askerleri, ağzı ustura gibi keskin bir tırpanın nazik otları biçmesi gibi biçiyordu.

Binbaşı, umutsuz bir çırpınışla kendini altındaki taşın arkasına yetiştirmeye çalışıyordu. Acımasız kurşunlar, baldır, sağ omuz ve sol kaburganın üst kemikleri olmak üzere üç yerden vücudunu delmişti. Hayatının en büyük başarısına yakınlaştığı bu anda, hayatının en büyük hatasını da yapmış olduğunu farkediyordu. Yü-

reğinde acı ve sıcak duygular bir arada oluşuveriyordu. O an yanlarındaymış gibi dört yaşındaki oğlu Yağız, on bir yaşındaki kızı Ecem geliyordu aklına. Ve eşi Sibel, hiç düşmeyecek bir resim gibi asılı kalıyordu bakışlarında. Tam o anda şakağına ve sağ böğrüne ardı ardına iki ateş çekirdeği daha çakıldı. Beyni Sibel'den başkasını hatırlamaya yetmedi bundan sonra. Kanlar içinde kalmış sıcak bedeni soğuk karın üstüne yığılıverdi.

Binbaşının ardından astsubay da düşünce, iyice başsız kalan askerler, panik içerisinde arkasında gizlenecekleri bir taşı, içine girecekleri bir çukuru bulmak için kaçışıyorlardı. Sığınacakları bir yer bulamadan düşüp, henüz can vermemiş olanlar çıldırmışçasına olduğu yerde bağrışmaya, ağlamaya başlıyorlardı. Serdar coşkuya gelmiş, kendinden geçmiş gibi ateş yağdırıyordu onların üzerine. Henüz çok genç ve sadece iki yıllık bir savaşçı olmasına rağmen kendinden kimsenin beklemediği cesur tavırlar sergiliyordu. Arkadaşlarını daha da kızıştırmak için yüksek bir sesle sloganlar atıyor, bir hâlâyın başını çekiyormuş gibi önderleri Abdullah Öcalan üzerine stranlar söylüyordu. Silahının şeridini değiştirmeye, namluya yeni mermiler sürmeye ya da silahını hafiften dinlendirip namluyu soğutmaya çalışırken, karşı mevzide kendisini ondan geride bırakmayan arkadaşına: "Welaaat, sen devreye gir, sıra sende," diye bağırıyor, silahını hazırlayıp askerlere yeniden doğrultunca, "Yeter, şimdi de sen dinlendir silahını, onları bana bırak," diyordu. En uzak mevzidekiler de dâhil herkes bir yerden "Serdar!" diye bağırıyor, gözden kaçırdığı, ya da tam göremediği askerleri gösteriyorlardı ona. Üzerlerine en acımasız ateşi yağdıranın Serdar olduğunu anlayan kimi askerler de ona bağıranların korosuna katılıyor, "Serdaaar, hiç merhamet yok mu sende, bu kadarı yetmez mi, ne olur, bırak da geri dönelim," diye yalvarıyor, kimisi de ettiği küfürlerle karşılık veriyordu. Serdar, bir ara onların bu yalvarışlarına dayanamaz olmuş, içi yanmaya başlamıştı. Sonra bir hata yapmış gibi birden kendine gelip, onların önderlerine ve Kürt halkına yaptıklarını aklına getirdi. Kendini bu acıma duygusundan tümden kurtarınca, yüksek sesle: "Alçaklar, kim size buraya gelin

demiş, şerefsiz katiller, merhamet mi? Kürdistan'ın cehenneminde bile affetmeyeceğiz sizi," deyip çılgınlar gibi yeniden onların üzerine ateş yağdırdı.

Kayalığın üstünde, dengesini yitirmiş bir halde nereye gittiğini bilmeden, can havliyle hâlâ zirveye doğru kaçışan bir asker, orada pusuya yatmış gruba denk gelince, daha fazla öteye gidemedi. Kayadan aşağıya, grubun içindeki en acemi gerillanın kurşunuyla devrildi. Karşı tepede, durdukları yerden hareket etmeyen askerler, uzaktan sadece suikastçı atışlarıyla savunmaya çalışıyorlardı mermi yağmuru altında kalmış bu askerleri. Ama ne onların suikastçı atışları, ne de sınırdan atılan toplar onları savunmaya yetmiyordu. Bu askerleri savunup, onları kurtarmanın başka bir yolu kalmadığı görülünce, kobralar yeniden devreye sokuldu.

Kobraların bu seferki gelişi, rast gele, sadece psikolojik üstünlük kurma amaçlı değildi. Geldiği gibi doğrudan karşıdan tespit edilip, koordinatları verilmiş mevzileri hedef alıyordu. Büyük bir gürültüyle yağdırdıkları kurşunlar ve fırlattıkları roketlerle mevziler üzerine dehşet saçıyorlardı. Gerillalar ellerindeki ferdi silahlarla, ölüm saçan bu metal canavarlara karşı koymanın faydasız olduğuna inandıklarından, kimse silahını onlara doğrultup, ateş etmeye çalışmıyordu. Kobraların bu şekilde rahat rahat mevzilerini vurmaya dayanamayan suikastçı kadın gerilla, sonunda bu kurala uymaktan vazgeçip, elindeki Kannas silahıyla onlara ateş etmeye başladı. Onun silahından uçuşan mermiler kobra üzerinde herhangi bir tesir yapmamış, sadece bulunduğu mevzinin tespit edilmesine yaramıştı. Öndeki kobra dönüş yapıp, onun bulunduğu mevziiye hücum etmeye kalkışınca, karşıdan onları takip eden Binefş, telsizde açık konuşarak: "Kobra alçaktan geliyor, füzeyle vurun, füzeyle vurun," diye bağırdı Bengin'e. Bengin onun bu talimatına anında yanıt verdi:

"Heval tamam, anlaşıldı, füze hazır, onun daha da yanaşmasını bekliyoruz."

Pilot, gerillaların arasında geçen bu konuşmayı onlarla aynı anda dinlediğinden, kalktığı hücumu yarıda kesip, sola doğru keskin bir dönüş yaptı. Onun savunmasındaki kobra da daha fazla gelmeden,

sağdan bir dönüş yaparak gitti. Kobraların geri dönüşüyle başlarını mevzilerden kaldırmaya yeniden fırsat bulan gerillalar, bu kez daha büyük bir öfkeyle kurşun yağdırdılar yamaçtaki askerlere. Kobralar geri çekildikten sonra topçu atışları yeniden yoğunlaştı.

Bengin, telsizle Sedat'a kafasında geçen bir plan sunmaya çalışıyordu. Çatışmanın yeni bir boyut kazanmasından yanaydı: "Bu halde bekleyip, karşılıklı uzun mesafeli atışlarla mevzi savaşını sürdürmektense, araya aldığımız bu asker kolu üzerine etkili bir baskın yapıp, tümünü imha edelim.

Silahlarıyla birlikte onların cenazelerini de alıp getirelim, henüz zaman varken, geç olmadan yapalım bunu," diyordu.

Sedat, bunun için daha erken olduğunu, arkadaşları bu gündüz ortasında düşmanın tekniğine ve karşıdaki suikastçılara hedef yapmanın doğru olmadığını, akşamı beklemelerinin daha uygun olduğunu, onların daha büyük kuvvetlerle her an yeni hamlelere kalkabileceğini, bu sebeple acele etmemelerini, bu kadar erken bir zamanda arkadaşlarını yıpratmanın doğru olmadığını, bu savaşın aylarca sürebileceğini söylüyor, onu daha serinkanlı ve daha dikkatli davranması ve bir yanlışa yer vermemesi konusunda uyarmaya çalışıyordu.

Xalıt, Sedat ile her on beş, yirmi dakikada bir, bağlantı kurup, çatışmanın gidişatı hakkında bilgi almaya çalışıyordu. Sedat, verdiği en son bilgide, "Şu an itibarıyla tespit edebildiklerimiz, yirmi altı ölü, on yedi tane de yaralı var," demişti. Xalıt, kısa bir aradan sonra her an yeni bir değişiklik olmuş olabilir düşüncesiyle tekrar bağlantı kurup, yeniden sordu:

"Peri, yeni bir gelişme var mı?"

"Heval yok."

"Tamam, arkadaşlar nasıl?"

"Heval hepsi de çok iyi."

"Tamam, onlara selamlarımı söyle. Hepsinin teker teker gözlerinden öpüyorum. Ellerine sağlık. Başlangıç olarak yaptıkları iyi bir işti. Ama bu yetmez. Onları buraya geldiklerine pişman etmeliyiz. Oraya giren tek bir askerin bile sağ çıkmaması lazım. Ne yaparsanız yapın, onların silah ve cenazelerini mutlaka ele geçirmelisiniz."

"Hedefimiz de budur, bunun için uygun fırsat bekliyoruz."

"Unutmayın, oraya giren askerlerin kolay kolay çıkmasına izin vermeyin. O İstanbul, Isparta, Bursa çocuklarına buraya girmenin nasıl bir şey olduğunu iyi gösterin."

"En iyi sonucu almak için kendimizi sonuna kadar zorlayacağız."

ZAP VADİSİ

Vadi boydan boya cehennemi bir gürültü, uğultu, ateş ve basınç altında kalmıştı. Uçaklar bir an dahi durmak bilmiyor, vadiye koca kazanlar düşürmeye devam ediyor, top atışları hiç kesilmeyecekmiş gibi aralıksız sürüyordu. Ferman, korumalarıyla birlikte sabah erkenden çıkmıştı toplantı yerinden. Sabahın ilk kazan bombaları, onlar toplantı yaptıkları mağaradan daha çıkmadan düşmüştü. Çıktıktan hemen sonra da peş peşe yeni roketler fırlatılmıştı oraya. Yol aldıkları vadide hızları sık sık atılan toplarla kesiliyordu.

Ferman yürürken yanındaki arkadaşlarıyla konuşmaktan ziyade düşünmeye ağırlık veriyordu. Beklediği harekât düşündüğü zamandan önce başlamıştı. Türk ordusu büyük bir riski göze almış, beklenmeyecek bir zaman hesabıyla dokuz-on gün erken yapmıştı hamlesini. Hamleyi bekledikleri zamandan önce yapmalarının, kaçan merkez üyenin vermiş olabileceği bilgiyle bağlantısını sorgulamaya çalışıyordu Ferman. Türk ordusunun, kendilerinin 1 Mart'a dair aldıkları karardan haberi olmazsa, bu kadar erken bir zamanda ve bu çetin kış koşullarında böyle bir harekâtı göze alamayacağını düşünüyordu. Çünkü sınır dışına yönelik buna benzer bir harekâta daha önce hiç rastlanmamıştı. Bunu göze almak için pek çok sebebin bir araya gelip, lehte bir sonucun garanti edilmiş olması gerekiyordu. Aksi takdirde bu çılgınlıktan öte bir şey değildi. Ama basit bir çılgınlıkla izah edilemeyeceğine göre, o zaman hesaba katılması gereken çok tehlikeli yanları vardı bunun. Yönelim noktaları, gelişim safhâları ve olası sonuçları en beklenmedik ve beklenmeyecek halleriyle çok daha derinlikli hesap edilmesi gerekir diye düşünüyordu.

Ana Karargah Komutanlığı'ndaki arkadaşlarıyla birlikte, geride bıraktıkları bütün geceyi plan ve savaş düzenlemelerini yaparak geçirmişlerdi. Hiç vakit yitirmeden bütün gerilla kuvvetleri savaş düzenine sokulacaktı. Kurumsal faaliyetleri sürdüren ağır güçler ise savaş sahasının dışına çıkarılacaktı. Bundan böyle her şey yüksek bir süratle halledilip, savaşın gerektirdiklerine göre ayarlanacaktı. Harekât bekledikleri zamandan önce başlamış olsa da, buna karşı tümden hazırlıksız değillerdi. Mesele, bu hazırlığın aktif hale getirilmesiydi şimdi. Bazen arkadaşlarından birine değmeye çok az bir mesafe kala düşen toplara aldırmadan, koşarcasına yürürken kafasında, zaman geçirmeden bu hazırlığı aktifleştirmek, tüm gerilla güçlerini dört dörtlük savaş düzenine sokmak vardı. Xalıt'ın, talimata uyarak Türk ordusundan daha erken harekete geçmesi, yükünü bir ölçüde hafifletmiş sayılırdı. Ama gidişattan tamamen haberdar olmadığından içindeki merakı ve onun sıkıntısını da yenemiyordu. Çiyayê Reş'te başlayan çatışmalar hakkında ise henüz hiçbir bilgiye sahip değildi.

Öğle sonrasının hayli ilerlemiş vaktinde ulaşmışlardı tutukluların bulunduğu mağaraya. Oraya varınca Ferman, yakın koruması olan genç gerillaya yerleri mağaranın yukarısında bulunan cephane sorumlusunu hemen çağırmasını söyledi. Cephane sorumlusu aldığı haber üzerine koşar adım oraya doğru gelirken, Ferman, beklemeden oradaki görevli ve tutuklularla toplantıya geçmişti. Buranın sadece dört beş tutuklusu vardı. Ferman onlara, başlayan savaş hakkında bilgi verirken ve onlara görevlerini hatırlatırken ne görevli, ne tutuklu aralarında bir ayrım gözetmiyordu. Toplantının sonuna doğru tutuklulara bakıp, duygusal bir ses tonuyla, şu andan itibaren suçlarının affedildiğini, her gerilla gibi onların da bütün haklara sahip olduğunu, dilerlerse savaşta kendilerini ispatlama olanağının tanınacağını ve bunun kendileri için iyi bir şans olduğunu söyledi.

Ferman, konuşmasının sonuna gelip, "Söyleyeceğiniz bir şey var mı?" diye sorunca, sabırsızlığı ve mahcubiyeti yüzünden okunan Devrim, ısrarlı bir el kaldırışla söz sırasını diğerlerinden kapıp, "Bana savaşın en ileri cephesinde şans tanınmasını istiyorum," dedi. Devrim, dört beş ay önce bazı arkadaşlarıyla yaşadığı so-

runlar sebebiyle en krizli anındayken örgütten kopmuş, ancak kısa bir süre sonra hatasını fark edip tekrar geri dönmüş, Ferman'ın yakından tanıdığı, bölük komutanlığı yapmış, eski ve deneyimli bir gerillaydı. Ferman, onun bu isteğini hiç tereddüt etmeden kabul etti. Onun savaşta iyi bir rol oynayacağına inandığından, "seni Xalıt arkadaşın yanına gönderelim, zaten onunla tanışıyorsunuz, senin eski komutanındır," dedi. Artık herkes gibi serbest olan Devrim, kendisine güven duyulup böyle bir şansın tanınacağına inanamıyordu. Sevincinden uçacak gibiydi.

Toplantının bitimine doğru, vadinin üzerinde dolaşan uçaklardan biri, öfkeli bir dalışla mağaranın tam ağzına büyük bir kazan bombası indirdi. Düşen kazan bombası mağaranın içindeymiş gibi dehşet bir gürültüyle patladı. Mağaranın ağzındaki kayalar param parça olup, etraf toz duman bulutu içinde kaldı. Neyse ki bu kez de kimseye bir şey olmamıştı. Sadece mağaranın girişinde bırakılmış birkaç sırt çantası kalmıştı parçalanmış kaya yığınının altında.

Ferman, toplantıyı bitirir bitirmez yanına kısa bir süre önce oraya yetişen koyu esmer tenli cephane sorumlusunu çağırdı. Ona, "Cephane depolarının ağzını açın artık, arkadaşların cephane konusunda sıkıntı yaşamasına izin vermeyin, nereye cephane ihtiyacı doğarsa oraya hiç zaman kaybetmeden ulaştırın," dedi.

Cephane işini yıllardır titizlikle yürüten cephane sorumlusu, gelecek böylesi çetin bir günü düşünerek hazırlık yapmıştı. Hareket içinde yıllardan beri eksik olan bir cephane sistemini kurmuştu. Geçmiş deneyimlerinden yola çıkarak olası çatışma yerlerini önceden bildiğinden, lazım olacak cephaneyi en hızlı ulaştırabilecek yerlerde yapmıştı gömmelerini. Aldığı direktifleri uygulamak üzere kalkıp hızla cephane yerine doğru giderken, Ferman da Çemco'ya doğru harekete geçti.

Şikefta Birîndaran'ın karşısındaki sırta ulaştıklarında durup, küçük el telsizini taşıyan korumasına: "Acele Xalıt arkadaşa çağrı yapın, onunla konuşalım hele, ne oluyor bir öğrenelim," dedi. Güvenlik sorumlusu ve yanındaki diğer gerillalardan bazıları, onun güvenliğini düşünerek, "Görüyorsunuz heval üstümüzde hem keşif uçağı, hem de savaş uçakları dolaşıyor, cihazla konuşmasanız daha

iyi olur," diyerek ona engel olmaya çalışınca, o, hem sinirlenip hem de gülerek, "Ne sandınız heval, aylardır böyle bir günde konuşmak için susturduk bu cihazları, hâlâ anlamadınız mı bunu? Savaş başladı artık savaş, cihazlarla asıl şimdi konuşmaya başlayacağız," dedi. Cihazı cebinden çıkarmış genç gerillaya bakarak, "Acele! acele! çıkar Xalıt arkadaşı," diye ekledi. Xalıt kendisine yapılan çağrıya cevap verince koruma, cihazı Ferman'ın eline verdi. Ferman, gür çıkan heyecan dolu bir sesle: "Silav û rêz Erdal," dedi.

"Silav û rêz, silav û rêz."

Xalıt'ın sevinci olduğu gibi sesine yansıyordu.

"İyi misiniz?"

"Zor zor spas, bundan daha iyi olamam."

"Durum nasıl."

"Bir kusur yok, durum çok iyi."

"Bir gelişme var mı?"

"Evet var, var. Not veriyorum."

"Ver."

"Arkadaşlar Çiyayê Reş'te büyük bir düşman birliğini aralarına alıp, etkili bir darbe vurmuşlar. Şu ana kadar tespit ettikleri ölü sayısı yirmi altıdır. On yedi tane de yaralıları var.

Ferman, bu haberden büyük bir sevinç duymuştu. Kendileri tarafından vurulmuş ilk darbe olması itibarıyla, bunun psikolojik tesirinin hem gerilla kuvvetleri, hem de ilk darbeyi yiyen Türk ordu birlikleri üzerinde büyük olacağını düşünüyordu. Savaşta ilk darbe, psikolojik üstünlüğü ele geçirme bakımından çok büyük bir önem taşıyordu. Ve daha şimdiden bu psikolojik üstünlüğü elde etmişlerdi bile. Sevinçle Xalıt'a, "Arkadaşlara selamlarımı ve onları kutladığımı bildir," dedi. Ve ekledi: "Dikkat etsinler, erken zafer sarhoşluğuna girmesinler ve daha güçlü hamleler için uğraşsınlar."

"Oldu aktaracağım. Ben de o konuda gereken uyarıları yaptım zaten.

"Ne dersin? Bunu hemen yayınlayalım."

"Ben zaten basındaki arkadaşlara gereken bilgileri aktarmıştım."

"Öyle mi? Tamam, iyi oldu."

"Diğer arkadaşların durumu nasıl?"

"Onlar da iyi, ama henüz Çiyayê Reş'teki gibi bir gelişme yok onlarda."

Ferman, konuyla ilgili daha fazla detaylara girmeden, bu andan itibaren sürekli bağlantıda olacağını, gereken güç desteğini en hızlı şekilde sağlamaya çalışacağını, bu konuda her hangi bir sıkıntının yaşanmasına izin vermeyeceğini, ona ve onun cephesindeki tüm savaşçılara başarı dileklerini sunup, telsizi kapattıktan sonra korumalarından Eziz ve Agit'i yanına çağırdı. Basın, matbaa, hastane ve mahkemeye gönderilmek üzere aceleyle birkaç not yazıp ellerine verdi. Savaşta muhabirlik yapsın diye kalacak birkaç basıncı gerilla dışında, her dört kurum da birlikte hareket ederek savaş sahasının dışına çıkacaktı. Her iki gerilla notları alıp vadiye doğru harekete geçerken, Ferman'da koruma ekibiyle birlikte yoluna devam etti. Sınırın öte yüzünden atılan toplar ve yoğun uçak bombardımanı altında ulaştığı her gerilla kuvvetiyle, her kurumla toplantılar yapıyor, hâlâ yerlerinde hareketsiz duran güçleri savaş düzenine sokarak harekete geçiriyordu. Doğrudan ulaşamadığı yerlere ise talimatlar yazıp gönderiyordu. Bütün bunları yapmak, gününü tüketmiş, üzerine akşamı, hatta gecenin geç vaktini de getirmişti. Ana Karargah'a vardıklarında gece saat ikiye geliyordu.

ÜÇÜNCÜ GÜN
ÇEMCO VADİSİ

Eziz ve Agit gecenin üçünde ulaşmıştı karargaha. Açlık ve yorgunluktan ikisi de ayakta kalacak takati bulamıyordu kendinde. Eziz, epey acıkmış olduğu halde yemek getirmeye giden arkadaşlarına yemek yiyemeyeceğini, sadece gidip yatmak istediğini söyledi.

Ferman, karargahtaki diğer komutan arkadaşlarıyla hâlâ tartışmaya devam ediyordu. Xalıt'la bağlantı kurup, koordine ettiği cephesi hakkında bilgi aldıktan sonra, yol boyunca bütün merakı Çemco'daki cephe olmuştu. Karargaha vardıktan kısa bir süre sonra Rozerin de yetişmişti dar vadideki karargah yerine. Toplantıya geçtiklerinde, Rozerin, cephesindeki güçleri mevzilendirip, harekete geçirdiğini söylemişti. Ferman, daha önce üzerinde tartışılıp, planı yapılmış bütün boğaz, tepe ve olası geçiş yollarının kontrol altına alındığını öğrenince hayli rahatlamış, hızla toplantının diğer gündemlerine geçmişti. Aylar öncesinden kararına varıp, planını yaptıkları savaşın genel stratejisi içerisinde izlenecek strateji ve taktiklerden, aşamalı destek, güç takviyelerine, olası zor durumlarda devreye sokulacak tedbirlerden, savaşı koordine etme biçimine kadar pek çok konuyu tartışıp netleştirmişlerdi. Savaş üçlü bir koordine sistemiyle idare edilecekti. Şikefta Birîndaran hattını Xalıt, Çemco hattını da Rozerin koordine edecekti. Her iki koordine merkezi Ferman'da birleşecek, Ferman da her iki koordineyle aynı anda çalışacaktı. Gerek gördüğü yerde ise doğrudan devreye girecekti.

Tartışmalar sona erince, herkes daha önce hazırlanmış savaş şifrelerinden birini yanına aldı. Ferman bitkin görünüyordu. İki gün iki gecedir dinlenme fırsatı bulamamış, gözü uyku göreme-

mişti. Sabaha henüz bir iki saatlik vakit varken bunu değerlendirmek istiyordu. Battaniyesinin altına girince, uykunun baskısı bir balyoz şiddetinde indi göz kapaklarının üstüne. Uykunun şiddetine hiç direnmeye çalışmadı. Uykunun derinliklerine dalarken, kaygıları bir ölçüde hafiflemiş gibiydi. Her iki cephede de ilk elden gereken tedbirler alınmıştı çünkü.

ANKARA
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI

Genelkurmay Başkanı, hareket merkezinde, harekâtı bölgeden yöneten korgeneralle kâh oturup, kâh ayağa kalkıp gezerek konuşuyordu. İçini yemeye başlayan stres ve gerginlik olduğu gibi yüzüne sinmişti. Sesinde belirgin bir çatlaklık oluşmuştu. Sesinden anlaşıldığı kadar korgeneral daha sakin görünüyordu. Tuzağa düşüp büyük bir bölümü imha olmuş öncü birlik hakkında son bilgiyi verirken, önemli bir başarı elde etmiş gibi konuşuyordu:

"Paşam, geri kalanını da yeni bir zayiata mahal vermeden çektik."

"İyi, iyi. Peki tespit edebildiniz mi, son zayiat nedir?"

"Paşam yaralılar haricinde otuz dokuz şehidimiz var."

"İçlerinden kaçı komutan?"

"Paşam şehit komutanımız dörttür. Bunların içinde Zafer Binbaşı da var. Diğer üçünden biri teğmen, ikisi de astsubay."

"Binbaşı Zafer mi dedin, şu bizim özel kuvvetlerdeki mi?"

"Evet, odur paşam."

"Yazık oldu, çok yazık. Başınız sağ olsun."

Genelkurmay Başkanı tuzağa düşen askerler konusundan sonra, planın devamını sordu. Korgeneral, Çemco hattında süratli bir ilerleyiş gerçekleştirdiklerini, şu ana kadar herhangi bir mukavemetle karşılaşmadıklarını, böyle devam ettiği takdirde yarın Zap'ın büyük bir bölümünü ele geçirebileceklerini söyledi. Genelkurmay Başkanı, "Tamam hızlı olsun, ama yeni tuzaklara dikkat edin, bu haydutların ne yapacağı belli olmaz," dedi. Bu hususla ilgili birkaç uyarı daha sıralayıp, çok seri olacak kimi taktiklere de dikkat çektikten sonra, başarı dileklerini sunup, harekât merke-

zinden yorgun adımlarla çıktı. Kafası geniş omuzlarının üzerinde güçlükle duruyordu. Yürürken çenesi aşağıya doğru daha da sarkmış gibiydi. Öğleden sonra üst üste aldığı sert içkinin etkisiyle olsa gerek, iyice şişmeye başlayan gözlerinin alt torbacıkları, şiddetli bir itkiyle gözlerinin alt kapakçıklarını yukarı doğru kaldırıp kapamaya zorluyordu. Henüz sabaha birkaç saat vakit varken, başlangıcın bu kötü sonucuyla kafayı yastığa vurmaya gidiyordu. Ama gözüne uykunun gireceğinden hiç de emin değildi.

ÇEMCO VADİSİ

Güvenlik ekibinin takım komutanı Sofi ile tim komutanı Bager, sabah keşfine her zamanki vaktinden on dakika erken kaldırılmışlardı. Gerçi komutanlardan biri iyi niyetli davranarak, "arkadaşlar yorgundur, bu gün keşfe çıkmalarına gerek yok, bütün güçler tepelere yerleştirilmiştir nasılsa. Üstelik savaşı koordine etmek için sabah erkenden heval Rozerin de oraya gidecek," demişti. Gece nöbetçileri ise keşif yapmadıkları takdirde bunun karargah güvenliğini riske düşüreceğini, ayrıca Ferman'ın da buna fena kızacağını düşündüklerinden, keşifçileri kaldırmazlık etmemişlerdi.

Bager daha üç saat bile uyku uyumadan, üstelik erken kaldırılmış olmaktan hafiften sinirlenmiş gibiydi. Ama içindekini dışarı yansıtmamaya çalışıyordu. Mağaradan çıkıp, soğuğun en yüksek seviyeye çıktığı bu ayazlı gecenin havası yüzlerine vurunca, üzerlerindeki uykunun ağırlığı kendiliğinden hafifledi. Sarp yamacı tırmanmaya devam ettikleri sürece üzerlerine çöken soğuğun etkisini pek hissetmemişlerdi. Ancak yukarı çıkıp bir süre beklemeye başlayınca, soğuğun bütün sertliği, acı veren bütün yakıcılığı olduğu gibi bedenlerinin üstüne aktı. Yerlerinde zıplayıp, sağa sola hareketler yaparak soğuğun hafifletilemeyeceğini görünce, Sofi, bir ateş yakma fikrini ortaya attı. Bager, buna hemen yanaşmadı: "Akşam arkadaşlar düşmanın gelip Küçük Cilo'yu tuttuğunu söylediler, ben orayı bilmiyorum, ama bence yakmayalım," dedi. Sofi, kaygıdan uzak, emin bir dille: "Kim uyduruyor bu tür şeyleri? Ben orayı tanıyorum, hem de çok iyi. Düşmanın oraya varması için bir sürü cenazeye basıp geçmesi lazım. Öyle kolay mı oraya varmak? Bir de arkadaşların orada hazırlığı var zaten. Akşam kendin de din-

ledin arkadaşları. O hat hem bölük, hem de Haki Karer Akademisi tarafından tutulmuş. O zaman nasıl oluyor gelip orayı almaları? Demek ki doğru değil. Olsa en azından bir merminin sesi gelirdi," dedi. Bager, yarı yarıya ikna olmuş gibi, "Sen bilirsin," dedi ve hemen eklemeyi de unutmadı: "Biliyorum, Ferman arkadaş duysa mahvımızı getirir. Neyse, madem ki yakıyoruz o zaman sırtın öbür tarafında yakalım, hiç olmazsa arkadaşlar görmez bizi." Sofi, sanki az evvel düşman Cilo taraflarına gelmiş, olamaz diyen kendisi değilmiş gibi, "Hayır öyle olmaz, ya düşman ateşi uzaktan görse?" diyerek reddetti onun dediğini. Bager, üstelemeye devam etti:

"Bence düşman görsün, ama arkadaşlar görmesin daha iyi."

"Sen ne acayip adamsın lo, öyle şey söylenir mi?"

"Yemin ederim arkadaşlar görse ateşimizi, platformluk yaparlar bizi."

"Ma ne oldu, daha şimdiden ödün kopmuş, bir ateş yaktık diye dünyayı başımıza yıkacak değiller ya."

"Sanki bizim arkadaşları tanımıyorsun."

"O kadar da değil lo. Sana garanti ediyorum, arkadaşlar görmez, küçük küçük yakar, kendimizi öne veririz. Merak etme, işin o tarafını bana bırak."

"Tamam, sen bilirsin o zaman, nasıl diyorsan öyle olsun."

Kısa sürede kaya ve taş altlarından kuru yaprak, çalı çırpı toplayarak, küçük bir ateş yaktılar. Onlar, el ve ayaklarını ufak ufak ısıtmaya çalışırken, bu gece boşluk bırakmamacasına gökyüzüne konmuş küçük yıldızlar yerlerini yavaş yavaş iri ve parlak yıldızlara bırakıyordu. Sofi kendini biraz ısıttıktan sonra, dürbünü eline alıp keşif yapmaya gitti. Hava henüz karanlıktan kurtulmadığı için uzak yerleri keşif etmeye imkân yoktu. Bakıp bakıp durması bir fayda etmiyordu. Değişiklik diye gözüne takılan bir şey olmayınca, keşfetmeyi bırakıp tekrar ateşin önüne geldi. Bager, merakla sordu:

"Var mı bir şey?"

"Yok canım, ne olacak."

Bager, rahatlamış değildi. Kuzey'de geçirdiği yıllar içerisinde edindiği bir alışkanlıkla: "Ver o dürbünü, biraz da ben gidip ba-

kayım," dedi. Sofi, dürbünü ona verirken, onun da kendisi gibi hiçbir şey görmeyeceğinden emindi.

Gecenin nispeten yumuşayan karanlığı günün aydınlığına direnmeye devam ediyordu hâlâ. Tan yerinde kızıla çalan açık laciverdi beyazlık, etrafı iyice görünür kılmaya yetmiyordu. Bager gidip durduğu yerde, ağzından, burnundan çıkan ılık havayla ikide bir buğulanan dürbünün camlarını sıkılmadan silip silip yeniden bakıyordu. Ne denli dikkatli, özenli baktıysa da, gözüne hareket eden veya belirgin halde duran bir görüntü çarpmadı. Elleri ve ayaklarına giren keskin soğuk dayanılmaz bir hal alınca, koşarak yeniden ateşin önüne geldi. Dürbünü boynundan çıkarmadan bacaklarını, dizlerini seri hareketlerle ovduktan sonra ayakkabılarını çıkardı. Etrafaberbat bir koku yayan çoraplarını yakmamaya dikkat ederek ayaklarını ısıtmaya çalıştı. Sofi, ondan birkaç kez dürbünü istediyse de o, "Hemen gidiyorum," diyerek vermeye yanaşmadı. El ve ayaklarına hafiften can gelince, tekrar keşif yerine koştu. Giderken Sofi, onun arkasından bağırarak, "Sen gelinceye kadar ben ateşi iyice gürleştiririm," dedi. Bager, sanki hemen gürleştiriyormuş gibi irkilmiş bir sesle, "Yok yok heval, ne yapıyorsun? Dur hele, ne var ne yok bir anlayalım önce, ondan sonra," diye uyardı onu.

Kaybolup giden küçük yıldızların ardından, iri, parlak olanları da yavaş yavaş açılıp aydınlanan duru maviliğin içine gömülüyor, karşıdaki tepeler gittikçe daha iyi görünmeye başlıyordu. Bager gelip, tekrar önceki yerinde durmuştu. Bakarken dürbünün camları buğulanmasın diye nefesini daha uzun süre tutmaya çalışıyor, bedeninin hareketlerini sıfıra indiriyordu. Baktığı karşı tepelerin ayrıntıları bu kez daha iyi seçiliyordu. Önce bir iki siyah noktanın hareket ettiğini hissetti. Hayır, bu bir his değil, hareketin ta kendisiydi. Nefesini tutup daha dikkatli bakmaya çalıştı. Hareket eden noktalar çoğalarak tepenin zirvesine doğru tırmanıyordu. Tepenin zirvesinde de vardı bu noktalardan. Büyük taşların, kayaların üstüne çıkmışlardı. Bu hareketlerin yaban hayvanlarına ait olmadığı açıktı artık. Göğsünde sıkışan nefesini bırakınca, dürbünün camları yeniden buğulandı. Allahın cezası bir nefeste bile hemen

buğulanıvermeye başlıyordu. Camları aceleyle silip yeniden baktı. Artık insan olduğu kesin olan hareketlere yeni hareketler katılmıştı. Önce, "Acaba onlar arkadaşlar mı?" diye düşündü. Sonra, "Yok yok, arkadaşlar sabahın bu köründe öyle açık açık hareket etmez," dedi kendi kendine.

Gördüğü hareketlerin arkadaşlarına ait olmadığı düşüncesi ağırlık kazanınca, bakmakla zaman kaybetmekten vazgeçip koşar adım Sofi'nin yanına geldi. Sofi, onun geliş biçimindeki anormalliği fark ettiğinden, daha o uzaktayken sordu:

"Ne oldu bir şey mi var?"

Bager, heyecanını dışa vurmamak için büyük bir uğraş veriyordu:

"Karşıdaki tepede görüntü var, düşman mı arkadaşlar mı anlayamadım."

"Hangi tepeden söz ediyorsun?"

"İsmini bilmiyorum, gel birlikte bakalım."

Sofi, "elini az bir şey ısıt öyle gidelim," diyecekti ki, son anda içine düşen bir tereddütle, bunu söylemekten vazgeçti. Keşif yerine varınca Bager, bir el işaretiyle gösterdi ona tepeyi. Dürbünü onun eline verirken, "Şu yamaca bak önce, bir de tepenin en üstündeki kayalıklara," dedi. Sofi, henüz ne anlama geldiği pek bilinmeyen ama insanın dizlerini titreten o garip duyguyla baktı. Gördükleri, bir uçurumdan yuvarlanıp gelen bir kaya parçası gibi çarpıyordu bu duyguya. Arkadaşının bak dediği yerlere bakmakla yetinmiyordu. Askerin geçiş yaptığı ve tutmuş olabileceğini düşündüğü tepenin bütün ayrıntılarında dolaştırıyordu gözlerini. Ve kendi içinde, "Bu gaflete nasıl düştüm?" diyordu. Tepenin alt eteklerini bir kemer gibi sarıp, aşağıya doğru yumuşak kıvrımlar çizerek inen caddeye bakınca, gözleri dürbünün merceklerinden bile daha büyüdü. Yüzü, gözlerine inanmak istemiyor gibi bir ifadeye büründü. Söyleyecek söz bulamayınca, şaşkınlığını bir ıslık çalarak dışa vurdu. Bager, ürperiş yüklü bir ses tonuyla sordu:

"Ne oldu, arkadaş değil mi onlar?"

"Ne arkadaşı, her taraf asker doldu."

"Nee? Diğer tepeleri de mi tutmuşlar?"

"Sen bırak tepeleri, adamlar cadde cadde geliyor. Baksana şehitliğe ulaşmak üzereler."

Sofi dürbünü ondan kapıp, iyice açılmış gözlerle bakınca dili tutulmuş gibi oldu: "Nasıl olur bu, hani önde arkadaşlar vardı?" diye söylendi. Birden aklına Ferman geldi. Ayağa kalkıp: "Çabuk heval Ferman'a haber verelim," dedi. Ve hiç beklemeden ateşi söndürmeye koştu. Sofi, onun peşinden geldi. Ateşi söndürdükten sonra, alt kayalıklara inip aşağıya seslenmeye başladılar. Bağırış, çağırışlarına bir yanıt gelmiyordu. El telsiziyle haber vermeyi sakıncalı gördüklerinden, birinin aşağıya inmesinden başka bir çare yoktu. Bager, "Ne yapalım?" diye sordu. Sofi, "Shemen koş, arkadaşlara haber ver. Ben burada bekleyip onları takip altında tutacağım," dedi. Bager buna önceden hazırlanmış gibi, zaman yitirmeden aşağıya doğru fırladı. Koşarken ayakları yere değmiyor gibiydi. Aklında sadece her iki komutan vardı. Onların başına bir şey gelirse bunun kendileri için bir felaket olacağını düşünüyordu. Onların hızla oradan çıkarılıp, daha güvenli bir yere götürülmemesi durumunda, çatışmanın tam orta yerine düşmelerine yol açardı. Kendisi için bunu düşünmeye bile gerek yoktu artık. Çünkü asker birliklerinin karargaha yöneldiğini, yönelmekte ne? Karargaha ulaşmak üzere olduğunu, ancak gördükten sonra inanan o eski Kürt gözleriyle görmüştü. Karargahta bulunanlar, oradan zamanında çıkarılmazlarsa çatışmaya girecekleri kesin görünüyordu ona. Başka hiçbir şey düşünmeden adımlarını bunu önlemek için uçuruyordu vadiye doğru. Mağaranın karşısındaki üst kayalıklara ulaşınca, mağaranın hemen önünde birkaç gerillanın dikkatsizce gezindiğini gördü. Onlara, büyük bir tehlikenin altında dolaştıklarını hissettiren tiz bir sesle bağırdı: "Ne geziyorsunuz öyle? Çabuk içeri girin," dedi. Ona şaşırmış gözlerle bakan gerillalar ne olduğunu anlamadan kayanın altına saklandılar hemen.

Kayanın altında bulunan gerillaların arasında Rozerin de vardı. Önceki günün yoğun ve ağır uğraşı sonucu bedenine yüklenmiş bütün yorgunluğa rağmen, aklının kabul etmekte güçlük çektiği

derin hisler sebebiyle gece neredeyse gözüne uyku girmemiş, çok kuvvetli bir el tarafından sarsılmış gibi daha şafak atmadan uyanmıştı. Uyanır uyanmaz gidip nöbetçiye silah seslerini duyup duymadığını sormuş, nöbetçi, ona silah seslerini duymadığını, ancak uzaktan helikopter seslerinin geldiğini söylemişti. Helikopter seslerinin duyulmuş olması beklemediği bir tehlikeye işaret etmiyordu. Savaş başlamıştı çünkü ve bu seslerin her an bir yerlerden duyulabileceği pekâlâ mümkündü artık. Uyumaya çalışırken rahat vermeyen kaygılar, bir nebze hafiflemiş giydi. Ruhunun derinliklerinde harekete geçip, uykusunu kaçırmış olan kaygılarını hafifletecek önlemleri almıştı çünkü. Yukarıdan aşağıya doğru uçarcasına süzülüp gelen gerillaya gülen gözlerle bakıyordu. Onun bir yanlış anlama nedeniyle koşup geldiğini düşünüyordu.

Keşifçi gerilla mağaranın önüne varınca, onun gelişini merak ve heyecanla bekleyen gerillalar, birden başına üşüştüler. Rozerin, onu yanına çağırıp, "Heval ne oldu?" diye sordu. Keşifçi gerilla: "Heval acele tedbirlerinizi alın, her taraf asker doldu," dedi hızlı hızlı nefes alıp vererek. Rozerin gülümseyerek: "Asker nereye gelmiş?" diye sordu. Keşifçi gerilla, isimlerini bilmediği yerlerin tarifini yaparak, anlaşılmaz cevaplar vermeye başlamıştı. Rozerin, yeniden sordu:

"Heval bir yanlışın olmasın? Bahsettiğin yerlerde bizim arkadaşlar var. Oraya arkadaşları bizzat kendim gönderdim. Düşmanla iç içe duracak halleri yok ya? Öyle olsaydı eğer, düşmana en azından bir iki mermi atarlardı."

"Heval niye inanmıyorsunuz bana? Bir yanlışım yok diyorum size. On, yirmi kişi değil ki, yüzlercesi, hatta binlercesi var. Sadece o tepelerde değiller, sırtlarında kocaman çantalarıyla cadde cadde şehitliğe doğru geliyorlar."

Keşifçi gerilla, cadde cadde gelip şehitliğe ulaşmak üzereler deyince, Rozerin'inin yanında duran gerillalardan biri, "Ma ne oldu? Önlerinde o kadar arkadaş var, oraya varmaları en azından bir haftalarını alır," dedi inanmaz bir edayla. Keşifçi gerilla, sinirlerine daha fazla hâkim olamadı. Bir çığlık atar gibi: "Siz düşmanın illa da gelip karargaha girmesini mi bekliyorsunuz?" dedi kendisine ciddi yaklaşmayan gerillanın gözlerinin içine içine bakarak. Ve ekledi:

"Çabuk heval Ferman'a da haber verin, yoksa çok geç olur."

Rozerin, inanmamak için artık hiç bir neden bulamıyordu. O anda bir sinir krizi geçirecek gibi oldu. "Yerlerini tutup düşmanı karşılaması gereken o arkadaşlara ne oldu, Allah'ın hangi cehennemindeler," diye söylendi. Keşifçi gerillaya soru sormayı bırakmıştı. Birden kendine gelir gibi yanında duran gerillanın kolunu tutup itekleyerek, "Çabuk heval Ferman'a haber ver," dedi. Ferman'ın yakın koruması olan genç gerilla süratle içeri koştu.

Ferman, bir iki saat evvel girdiği hassas uykularından birini uyuyordu. Kulağının hassas perdesine çalınan ilk seslenişi duyunca, önce bunun gördüğü rüyadaki seslerden biri olduğunu sandı. İkincisini de ilkinin bir devamı zannetti. Üçüncüsünde ise gözleri birdenbire açıliverdi. Sesleniş yeniden tekrarlanınca, bunun rüyadaki seslerden biri olmadığını anlamasına gerek kalmadı. Kendisine seslenen gerillaya, "Ne var heval?" diye sordu. Onu uyandıran gerilla yumuşak bir ses tonuyla: "Keşifçiler gelip haber verdi, askerlerin Çemco'ya indiğini söylüyorlar," dedi. Ferman, bu haberi arkadaşlarının kendisini uyandırmak için uydurduklarını sanmıştı. "Herhalde yemeğe geç kalmışım, ondandır," diye düşündü. Gülümseyerek: "Nerden çıkardınız bunu, şaka mı yapıyorsunuz yoksa?" dedi.

"Hayır heval, keşifçi arkadaş getirdi haberi."

Ferman, uykudan yeni uyanır gibi oldu. Kendisini uyandıran gerillaya, "Sen git, ben geliyorum," dedi. Hazırlanırken, kafasında tam bir düşünce tufanı başlamıştı. Fakat askerlerin gelip, Çemco'ya girişini bir mantığa oturtamıyordu bir türlü: "Nasıl olur, olacak şey mi bu?" diye soruyordu kendi kendine. Sabah uykusundan yeni uyanmış olan gerillaların toplandığı yemekhane bölümüne gelerek, yanına keşifçiyi çağırdı. Keşifçi gerilla ona doğru gelirken, yüzüne yansıyan telaşlı ifade daha da artmaya başlamıştı. Ferman'ın sorduğu sorulara, girdiği şoktan bir an evvel kurtulmak ister gibi yanıt veriyordu. Düşmanın tuttuğunu söylediği tepeleri sıraladığında da, söylediğinden pek bir şey anlaşılmıyordu. Ama Çemco hakkında söyledikleri hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak türdendi. Hele "Şehitliğe ulaşmak üzereler," dediğinde, Ferman irki-

lir gibi oldu. Şehitlikten birkaç yüz metre aşağılarda duran arkadaşları aklına gelmişti o an. Onların sayıları kendi nöbetlerini tutmaya yeterli gelmiyordu. Eğer misafirleri yoksa sadece üç dört kişiydiler. Düşmanın onlara ulaşması halinde sağ kurtulmaları mümkün olmazdı. Hatta onların uykuda yakalanma riski bile oldukça fazla görünüyordu. Henüz hiçbir konuda karar vermeden: "Çabuk! Beş arkadaş kendini şehitliğin üstündeki sırta ulaştırsın. Önce o arkadaşları korumaya alın," dedi. Bu sözler tam da ağzından çıktığı sırada şehitlik tarafında bir patlama sesi duyuldu. Ardından bir patlama daha, bir patlama daha. Rozerin o tepeye kendisinin gideceğini söyleyip, bunun için harekete geçmeye kalkışınca, araya o gece karargaha ulaşmış misafir komutan Rojger girdi: "Biz burada dururken, oraya gitmene nasıl izin verebiliriz?" dedi kabule yanaşmaz bir ses tonuyla.

Artık uzun uzadıya düşünüp zaman kaybetmeye imkân yoktu. Ferman, silahını omzuna, dürbünü boynuna takmış, Kendini her an çatışmaya girecekmiş gibi hazırlamıştı. Zamanın artık tükendiği, acil işlerin halledilmesine saniyelerin bile fazla geldiği bu anda, etrafındaki komutan ve savaşçı arkadaşlarıyla fikir alışverişinde bulunmayı, onlarla tartışmayı aklından dahi geçirmiyor, doğrudan talimatlar veriyordu. Fikirlerini sorup, onlarla tartışmaya kalkıştığı an, onların kendisini oradan uzaklaştırmak isteyeceğini biliyordu. O nedenle tartışma düşüncesini, daha başını bile kaldırmadan ezerek geçti. Çıkan ilk grubun hemen ardından, o da yanına dört gerilla alıp, karşıdaki sırta hareket etti. Rozerin de onun hemen ardından çıkacaktı. Giderken nereye gidip, nerede duracağını onlara söylemeyi unutmadı Ferman.

Talimat verdiği herkes süratle kendini yerine ulaştırmaya çalışıyordu. Karşılıklı bir tırmanış yarışı başlamıştı sanki. Ferman ile hareket eden küçük grup, çıkan ilk grupla aynı zamanda yetişmişti boğaza. Ferman, karşı sırtı tutmaya çalışan grubun konumlanışına bakınca, arada büyük boşluklar olduğunu gördü. Grubun sayısı o sırtı sağlam tutmaya yetmiyordu. Hâlâ orada duran keşifçiyle birlikte sadece altı kişiydiler. Aynı sırtın Karker Tepesi'yle birleşen yukarı kayalıklarında bir savunma grubunun yerleşememesi durumunda,

askerlerin oradan çevirme yapacağını düşündü. Yanındaki arkadaşlarına, "Kalkın, gidip o kayalıkları tutalım," dedi. Ve kesin biliyor gibi çok kuvvetli bir hisle ekledi: "Yoksa düşman gelip oradan inecek arkadaşların üzerine." Kalkıp oraya doğru hareket etmek üzereyken, yanında duran Ayhan, çok katı ve kesin bir dille: "Ne yapıyorsunuz heval Ferman?" dedi yüzünü ekşiterek: "Ölmedik daha, bu kadarı da olmaz ki. Sen burada dur, oraya ben gideceğim," diye ekledi. Ferman, onun sesiyle aynı notada: "Tamam heval Ayhan, o zaman sen de gel, birlikte gidelim," dedi onun gözlerine tebessümle bakarak. Ayhan onun bu sözünden sonra tavrını iyice katılaştırmaya, sertleştirmeye başladı. Bu konuda daha fazla söz dinlemeye tahammül etmeyecekmiş gibi: "Çoğu zaman siz söyler biz de uyarız. Ama bazen de biz söyleriz. Bunu böyle bilmeniz gerek," dedi. Ferman, onun bu sözünden sonra söz söylemenin bir anlam taşımayacağını ve işe de yaramayacağını anladı. Daralan zamanı da hesaba katarak: "Tamam, o zaman bildiğin gibi yap, yanına Eziz ve Gabbar'ı da al. Dikkatli olun. Rojger arkadaşla birlikte koordine edin orayı. Oldu, ben hem sizin savunmanızda kalırım, hem de takviye kuvvet ayarlamaya çalışırım," dedi.

Ayhan, Siirt'in Pervari ilçesine bağlı bir köyde açmıştı gözlerini hayata. Henüz küçük yaşlardayken ailesinin devlet zoruyla göç ettiği Ceyhan'dan katılmıştı gerillaya. Katıldıktan sonra kısa bir dönem Amed Eyaleti'nde kalmış, ardından Dersim dağlarına geçerek, gerillacılığının en uzun, en zor ve aynı zamanda en güzel yıllarını orada geçirmişti. Atak, coşkun, neşeli mizacı ve üstün savaşçı yeteneğiyle kendisini tanıyan herkesin gönlünde yer etmiş, girdiği savaşlarda gösterdiği başarılar dolayısıyla isminden söz ettirmiş, ödüller almış, deneyimli bir komutandı. Girdiği savaşlardan kaynaklı sakatlıkları olduğu halde, son birkaç yıldır geldiği Güney'den, tekrar Dersim'e gitmek için ısrarla dayatmalarda bulunmuştu. Nihayet bu isteğini örgüte kabul ettirmeyi başarmış, gitmeden önce Ferman ile son bir kez konuşmak için gelmişti. Önceki akşam ulaşmıştı Ana Karargah'a. Ferman çağırmıştı onu. Şu an karşı sırttaki gruba komutanlık eden Rojger'le birlikte Haf-

tanin'den gelmişlerdi. Ferman, geliş sebepleriyle ilgili ne onunla, ne de diğer komutan arkadaşıyla henüz konuşmuş değildi. Misafir olduğu halde, diğer arkadaşı gibi doğrudan ve büyük bir istekle dâhil olmuştu geceki savaş planlamasına. Ferman'dan küçük bir el telsizi ve bir dürbün alıp, karşı yamaca doğru beş on adım gitmişti ki, Ferman onun arkasından tekrar seslendi:

"Kendinizi tekniğe hedef yapmayın, dikkatli olun."

"Merak etmeyin, o konuda sorun çıkmaz."

Ayhan, yirmi, otuz adım daha gitmişti ki, ilk grubun tuttuğu sırtın öte yüzünde birden patlama sesleri duyuldu. Ve patlamalar gittikçe yoğunlaşmaya başladı. Ayhan tutacağı kayalıklara doğru koşar adım giderken, Ferman da durduğu sırtın orta kesimlerine doğru süratlendi. Hem çatışmanın başladığı karşı sırttaki arkadaşlarını koordine etmek ve savunmak, hem de diğer tepelerdeki güçlerle hızlı bağlantı kurmak için en elverişli yer orasıydı. Yanında güvenliğinden sadece genç bir arkadaşı kalmıştı. Tepenin her taraftan görüldüğü ve her tarafla bağlantının rahat kurulabileceği hâkim yere ulaşınca, genç korumasına: "Acele bütün cihazları bir kanala çek, arkadaşlarla konuşmamız gerek," dedi. Kısa bir süre sonra bütün cihazlar, genç korumanın şifreyle belirlediği kanala geçmişti. Ferman, tüm cihazların belirlenen genel kanalda hazır olduğunu görünce, boğazını iyice temizleyip, elindeki telsizle: "Ez Agır," diyerek başladı söze. Ve sesine oldukça ateşli bir hava katarak devam etti:

"Bugün bizim için tarihi bir gündür. Tarih önümüze büyük bir fırsat koymuştur. Eğer bu fırsatı gerektiği gibi değerlendirmez ve kaçırırsak, tarih bizi affetmeyecektir. Hepimiz bilmeliyiz ki, bu Kürtlerin varlık ile yokluk günüdür. Biz kaybedersek bütün Kürtler kaybedecektir. Kazanmamız halinde bu bütün Kürtlerin zaferi olacaktır. Sorumluluğumuz düşündüğümüzden de büyüktür. Her Apocu gerilla, her militan bunu bilerek, üstün bir ruhla sarılmalıdır görevine. Görevimizi başardığımız takdirde bu tarih bizi unutmayacaktır, halkımız bizi unutmayacaktır. Hepimizin esaret altındaki Önderliğimize, halkımıza ve şehitlerimize borcumuz vardır. Borcumuzun en azından bir kısmını ödemenin, onlara layık

olmanın en iyi günü bu gündür. Halkımız ve Önderliğimiz bizden zafer haberini beklemektedir. Onları hayal kırıklığına uğratmaya hakkımız yoktur. Bu gün hepimiz düşmanı burada felç etmenin andını içmeliyiz. Onu buraya geldiğine pişman etmeliyiz. Ona asla unutmayacağı bir ders vermeliyiz. Biz buna hazırız ve bunu yapacak gücümüz fazlasıyla vardır."

Yakınındakiler de dâhil, komutan-savaşçı, onun bu sözlerini dinleyen herkesin duyguları kabarmış, ruhları tepeden tırnağa ayaklanmaya başlamıştı. Bilhassa genç savaşçıların ruhunu ateş basmıştı. En üst düzeydeki komutanlarının savaş cephesinde onlara böyle seslenmesi, onlar üzerinde görülmemiş bir etki yaratmıştı. Tepeye Rozerin'le birlikte ve ondan hemen sonra gelen kadın ve erkek savaşçılar, Ferman'a gidip, çatışmadaki arkadaşlarının yanına gönderilmek için ısrarla dayatmalarda bulunmuşlardı.

ŞEHİT RÜSTEM TABURU

Xeregol Dağı'ndan Karker ve Şikefta Birîndaran Tepeleri'ne çıkan boğazda, gece yarısından bu yana pusuya yatmış her üç gerilla grubu, gelen öncü askerlerin önlerinde belireceği anı gözleyerek, pusudaki yerlerini hâlâ korumaya devam ediyorlardı. Üç kişiden oluşan en öndeki grupta, bekledikleri asker bu saate kadar neden gelmedi diye yavaş yavaş bir sıkıntı doğmaya başlamıştı. Saatlerdir sessizliğini bozmayan grup komutanı Hogır, mevzide kendisi gibi çömelmiş halde duran arkadaşına bakıp kısık bir sesle: "Herhalde bunların gelmeye niyeti yok," dedi. Arkadaşı: "Galiba Çiyayê Reş onları korkuttu," dedi yarı ciddi, yarı şakayla

"Olabilir mi?"

"Bu saate kadar gelmediklerine göre... Baksana hava da iyice aydınlanmaya başladı."

"Bana da normal gelmiyor. Gelmek gibi bir niyetleri olsa, şimdiye kadar gelmiş olmaları lazımdı."

Sessizliğin bozulmasını istemeyen üçüncü gerilla, genç ve ikisinden de yeni olmasına karşın onları uyarmaktan çekinmedi:

"Heval bence konuşmasanız daha iyi olur. Düşmanın ne zaman geleceği belli olmaz ki. Hem farklı bir şey varsa arkadaşlar haber verir zaten."

Bu uyarıdan sonra ikisinin de ağzı birden mühürlenmiş gibi oldu. Hogır hafiften sinirlenmiş gibi olsa da, ona hak vermezlik edemiyordu. Onlar sıkıntıyla yeniden suskunluğa gömülürken, tabura bir iki ay önce atanmış olan bölük komutanı Çekdar'ın da içinde olduğu orta gruptan bir gerillanın gözüne ansızın Şikefta Birîndaran'a çıkan boğazın hemen altındaki tepecikte belli belirsiz

bir hareketlilik çarptı. Hemen Çekdar'dan dürbünü alıp oraya bakınca, irkilir gibi oldu. Çekdar, "Ne oldu?" diye soracaktı ki, o: "Heval, asker!..." dedi. Çekdar, bunu önceden bekliyormuş gibi, "Neredeler?" diye sordu.

"Boğazın altındaki küçük tepedeler, büyük bir kol da çeşmenin hemen üstünde duruyor."

Çekdar, telaşla dürbünü onun elinden alıp boğaza baktı. Gördükleri beyninde şimşeklerin çakmasına yol açtı. Dişlerini gıcırdatıp hiddetle, "nasıl olur bu?" diye söylendi. Ve öndeki pusu grubuna küfür savurmak ister gibi devam etti: "Ne yapıyor onlar orada? Kör mü bunlar? Görmüyorlar mı düşmanın geçtiğini?" Dürbünü bırakıp, yakıcı sinir kıvılcımlarının yüklü olduğu bir el çabukluğuyla, yeleğinin cebinden el telsizini çıkardı.

Öndeki grup, öncü birliklerin gelip kendilerini geçtiğini hâlâ fark etmiş değildi. Askerlerin de onları geçtiğinden haberi yoktu daha. Uyduyla bağlantılı yol haritasını yanlış okuyan öncü askerin beceriksizliği ve karın kalınlığından ötürü, öncü kol, geçiş yapacağı asıl yolu şaşırmış, tesadüfen gerilla grubunun pusuya yattığı yerin hemen iki yüz adım ötesinde olan küçük vadiye inip, oradan dik yamacı sessizce tırmanarak yukarı çıkmışlardı. Grup pusuya yattıktan yaklaşık yarım saat sonra küçük bir yanlışlık eseri kendilerini fark ettirmeden geçen ilk kolun ardından, gelen diğer kolların geçişi hâlâ devam ediyordu.

Çekdar'ın, öndeki grup komutanına yaptığı bütün çağrılar boşa gidiyordu. Hogır, telsizinin bir arıza dolayısıyla çalışmadığını fark etmemişti. Çekdar'ın haber vermesi üzerine, onu çağıranların arasına Agit Suruç'ta katılmıştı. Bu saatte birçok yerden kendisinin çağrıldığını bilmiyordu Hogır. Yapılan bütün çağrılar, çağrının yapıldığı yerde boğuluyordu.

Günün ağarmasından bu yana Xalıt, Şikefta Birîndaran ve Karker Tepesi'ne tırmanan askerleri, durduğu keskin zirveden dürbünle izliyordu. Ferman, kendisini az evvel çağırmış, kendi cephelerinde de çatışmaların başladığını söylemişti. Hem Ferman'ın haberini verdiği, hem de boğazdan geçiş yapan askerlerin hâlâ neden vurulma-

dığına bir türlü anlam veremiyor, cinleri gittikçe tepesine üşüşüyordu. O boğazda pusu gruplarının planlamasını çok önceden bizzat kendisi yapmış, bunu tabur yönetimiyle de daha o zaman tartışıp karara bağlamıştı. Önceki gece pusu grupları, pusu yerine giderken de ona bilgi verip öyle girmişlerdi. Şu an orada olan pusu gruplarının rahat bir şekilde geçiş yapan bu askerleri çoktan vurması gerekiyordu oysa. Ama o askerleri rahatsız edecek ufacık bir hareket bile yoktu daha. Kulağının duymak istediği ses nedense bir türlü gelmiyordu oradan. Ferman'ın bilgisini verdiği Çemco Vadisi'ne inen askerleri Küçük Cilo'da karşılaması gereken bölük gibi bu pusu gruplarının da, daha hiçbir şey yapmadığını ve göz göre göre onların geçişine izin verdiklerini görüyordu. Telsizi eline alıp, Çekdar'ı çağırdığında çileden çıkmış gibiydi.

Çekdar, işin kontrolden çıkıp, iyice kötüye gittiğini görüyordu. Öndeki pusu grubu, böyle devam ettiği takdirde kısa bir süre sonra durduğu yerden çıkamaz hale gelecekti. Buna hemen müdahale etmezse, o grubun imha olmasını önleyemeyecekti. Sadece o grup değil, diğer iki grup da imha tehlikesi altına giriyorlardı. Kalabalık bir asker grubu tam karşılarında duruyordu. Büyük bir asker kolu da doğrudan Karker Tepesi'ne yöneliyordu. Onları görmek için dürbünle bakmaya gerek kalmamıştı artık. Çıplak gözlerle de görülüyorlardı şu an. Bu andan itibaren çağrı yapmak vakit öldürmekten başka bir işe yaramıyordu. Çekdar gibi diğer gerillalar da bu durumdan iyice huzursuzlaşmaya başlamışlardı. Çekdar, arkadaşlarının yüzündeki ifadeye baktıkça, yaşadığı huzursuzluk bir kat daha artıyordu. Oluşan bu zaafı bir an evvel düzeltmek ve öndeki grubu oradan çıkarmak gayesiyle, arkadaşlarına, "Acele edelim," dedi. Hızla harekete geçip, orta ve arkadaki grubu yeniden mevzilendirmeye çalıştı. Hem Xalıt, hem de Agit'ten gelen cihaz çağrılarına "Harekete geçiyorum," diye yanıt verdi.

Yeni oluşturduğu mevzilendirmeyi tamamlayınca, bixi'yi kullanan esmer yüzlü, tıknaz gerillanın yanına usulca çöküp, "Nişanı tepenin altında duran şu kalabalık gruba al," dedi. Bixici gerilla onun dediğini yapıp, namluyu o asker grubuna doğrulttu. Tetiği

düşürmek ile akıp giden mermilerin duran askerlere ulaşması bir oldu. Çekdar da eşlik ediyordu ona. Mermilerin ilk elden ulaştığı askerlerden birçoğu peş peşe devrilmişti. Düşen, ama henüz can vermediği anlaşılan askerlerden yükselen bağırışlar, gelip kulaklarına ulaşıyordu. Düşen askerlerin bedeninden fışkıran sıcacık kan, beyaz karı tıpkı mermilerin canı delmesi gibi deliyordu. Canları mermilerle delinmeyen diğer askerler hep birlikte karın içine uzanıp, mevzi almaya başlamışlardı. Çekdar bixiciye, "Başlarını kaldırmalarına izin verme," deyip, öndeki Hogır'a yeniden çağrı yaptı.

Patlayan ilk mermilerin sesiyle Hogır, bunun neden kaynaklandığını anlamak için elini telsize atmış, telsizin çalışmadığını görünce, telsizi alıp şiddetle yere çalmak istemişti. Neyse ki içinden geçtiğini yapmadı. Alışkın bir el çabukluğuyla arızayı giderdikten sonra, Çekdar'ın kendisini çağıran sesini duydu. Çağrıya cevap verince, Çekdar, kendilerini geçen düşman gruplarının bulunduğu yerleri söyleyip, çabuk oradan çıkmalarını istedi. Hogır, iyice şaşırmış halde, grubunu dikkatle oradan çıkarmaya çalışırken, Çekdar, Şikefta Birîndaran Zirvesi'nde kendilerini izleyen doçkacı Artêş'e çağrı yaptı.

Artêş de Xalıt gibi bir saati aşkındır onların harekete geçmesini bekliyordu. Gerilmiş bir halde dişlerini birbirine sürterek, "Bunlar daha neyi bekliyor?" deyip duruyordu. Çekdar'ın sesini duyunca, bunun kendisini harekete geçirmek için olduğunu anlamıştı. Çekdar ona, hazır olmasını ve yeniden haber verince, nereyi vurması gerektiğini bildiriyordu. Çekdar'ın ne demek istediğini anlamıştı. İlkin boğazdaki askerleri hedef alacaktı. Onları çok net görüyordu. Sonra sıra diğerlerine gelecekti.

Mevzisinde tek başına kalmış bixici gerilla, karşı yamaçta mevzi almaya başlamış askerlere suikastlar yaparak çatışıyordu. "Susturun şu BKC'yi kullanan ibneyi," diye bağıran askerin sesi gelip kulağına ulaştı. Bixici gerilla, başlarken toplu haldeki asker grubunun üzerine sıktığı gibi tarama halinde sıkmıyordu artık. Mermilerin geldiği yerlere iyice nişan alıp, öyle yapıyordu atışlarını. Büyük bir tehlike altına girmiş öndeki pusu grubunun sağ salim çıkıp geldiğini görünce, iyice coşkuya geldi.

Çekdar, görünen pusu grubuna, "çabuk buraya gelin" dedi. Çekdar bir kademe geri çekilmiş, bixiciye, "Sana haber verdiğim zaman süratle benim mevzime koş, ben seni savunurum," demişti. Öndeki grup gelip kendisine ulaşınca, Artêş'e çağrı yapıp, daha önce tarif ettiği boğazdaki askerler üzerinde çalışmasını söyledi. Ve bixiciye de, "Acele buraya ulaş," dedi. Bixici gerilla, mevzisinden çıkıp hızla Çekdar'a doğru koşarken, Artêş yukardan onu fark etti. "Sen artık ananın karnına bile girsen elimden kurtuluşun olmaz," deyip, koca namlunun ağzını ona doğrulttu. Onun kendi arkadaşı olabileceği aklına hiç gelmemişti. Ayağa kalkmış, koşuyor bile olsa iyi bir hedef haline gelen bir askeri devirmek dışında bir şey görmüyordu gözü. Neyse ki onun hırsla tetiğe asılması ile bixici gerillanın kendini mevziye atması aynı anda oldu. Bixici gerilla, mevziye atlayıp nefes almaya çalışırken, onun silahından akan kurşunlar, mevzinin ön ve arka duvarındaki taşları öfkeyle parçaladı. Bixici gerilla, ona hücum eden mermilerden, bir andan daha kısa bir zaman farkıyla kurtulmuştu.

Çekdar, mevzilerini çılgınca döven bu mermilerin Artêş'e ait olduğunu hemen anlamıştı. İşin bir tarafını güçlükle düzeltmeye çalışırken şeytan eli değmiş gibi, hemen başka bir taraf bozuluveriyor, beklenmedik şekilde yeni aksilikler doğuyordu. Telsizi eline alıp, bütün bu aksiliklerin baş sebebi Artêş'miş gibi öfkeyle küfürler savurarak: "Çevir o silahı üzerimizden, bizi vurduğunu görmüyor musun?" dedi.

Artêş hata yaptığını anlayınca birden yıkılacak gibi oldu. Çekdar'ın kızgınlığından ve ettiği küfürlerinden çıkardığı anlam doğruysa eğer arkadaşlarından bazılarını vurduğu kesindi. Damarlarında buz gibi soğuk bir akıntı başlamıştı. Saatlerdir beklediği anın lanetli bir hal almasına sebep olmak, içini paramparça ediyor, ruhuna dayanılmaz acılar doluyordu. Sonra beyninde yeni şimşekler çakmaya başladı. Kanı tekrar ısınıp başına çıktı. Göz bebekleri küçülüp küçülüp yeniden büyüyordu. İyice ısınmaya başlayan kanı, gözlerinden adeta bir lav gibi akışa geçiyordu. Öfkeden delirmiş gibi açılan gözlerini, Karker ve Şikefta Birîndaran tepelerine çıkan boğazın altın-

daki askerlere dikti. Koca namluyu o yana çevirip mevzilenen, ama dikkatle bakılınca rahatlıkla görülebilen askerlere doğrultu. Kısa bir anlığına kesilen doçkanın sesi yeniden gürleyince, Çekdar, "Tamam, bu deli adam fark etti hatasını her halde," dedi gülerek. Onun mermilerinden kıl payı kurtulan bixici gerilla: "Valla helal olsun, çok isabetliydi atışları. Doğrusunu isterseniz bu kadarını beklemiyordum ondan," dedi başka türlü sevincini nasıl anlatacağını bilemeden. Araya giren kadın gerilla, bixicinin kuvvetli ve ağır olan bedenine imada bulunarak: "Şu an seni bir darbestle götürmek zorunda olmadığımıza dua et. Neredeyse suikastçıların yapamadığını o yapacaktı. Bize ek bir iş çıkarmadı ya, ona seviniyorum ben," dedi

Bixici gerilla, ona karşılık vermek için dudaklarını kımıldatıyordu ki, mevzinin üzerinde yeniden uçuşmaya başlayan mermiler sözünü ağzında dondurdu. Bunlar Artêş'in silahından çıkıp gelen mermiler değildi. Onları etkisizleştirmek üzere yeni konum almaya başlayan asker kolundan geliyordu. Asker kolundan biri onlarla çatışırken, mermilerin denetiminden çıkmış diğer kollar, karşılıklı çizgiler halinde çatallaşarak doğrudan Şikefta Birîndaran ve Karker Tepesi'ne yöneliyordu. Agit, telsizle Çekdar'a, "Kendinizi bir kademe daha öne verin," dedi. Çekdar bunun artık mümkün olmadığını söyleyince, devreye Xalıt girdi.

Küçük Cilo'dan giriş yapan asker birliklerini ilk karşılaması gereken ama onlara dokunmadığı anlaşılan bölük, yapılan hiçbir çağrıya cevap vermiyordu. Çağrıya cevap vermeyen sadece bölük değildi. Rozerin'in harekete geçirdiğini söylediği Akademi Kuvvetleri'nden de ses gelmiyordu. Yapılan çağrılara bir cevap verilememesi Ferman'ı iyice öfkelendirmeye başlamıştı. Sonunda Rozerin'e dönüp: "Hani mevzilendirdiğiniz bu arkadaşlar? Neden hiçbirisi bir cevap vermiyor bize?" dedi gergin bir ses tonuyla. Rozerin, çıkacağını aklının ucundan dahi geçirmediği bu aksilikler sebebiyle Ferman'dan daha da öfkeliydi. Ve sinirlerine hâkim olamıyordu artık: "Ne yani? Ne bileyim nerde bunlar? Hepsinin de mevzilendirmesini yapıp yerlerine göndermiştim. Şimdi cevap vermiyorlarsa bunda benim suçum ne?" diye bağırdı. Ferman, bu şekilde sürecek bir tartışmanın havayı daha da kötüleştireceğini fark edince, sesinin tonunu düşürmeye çalıştı. Azarlama anlamına gelecek sözlerden kaçınıp, konuyu değiştirir gibi sordu:

"Verdiğiniz cihaz kodlarında bir yanlışlık olmasın?"

"Hayır, cihaz kodlarında da bir yanlışlık yok. Hepsine de bendekinin aynısını vermiştim."

Ferman, kendi kendine, duyulur bir sesle, "O zaman nerdeler bunlar? Derdi ne bunların?" diye söylendi. Telsizi genç korumanın elinden alıp, kendisi çağrı yapmaya başladı. Çağrı yaptığı kodlar cevap vermemekte inat ediyor gibiydi. İstediği cevap bir türlü gelmeyince, "Açık cihaz," diye çağırdı. Gene bir cevap yoktu. Bu şekilde de bir yanıtın gelmemesi onu son sözünü söylemeye getirdi. Öfkesini yansıtmaktan kendini alıkoyamadığı keskin bir ses

tonuyla: "Her kim sesimi duyuyor ve dinliyorsa, çağırdığım ve rolünü oynamayan komutanlar, bu andan itibaren görevlerinden alınmıştır. Onların yanında bulunan ve sesimi duyan deneyimli arkadaşlar, derhal devreye girsin. Görev, rolünü oynayacak komutan ve savaşçılara verilmiştir," dedi. Bu sözleri birkaç kez tekrarlayarak söyledi. Askerlerin tuttuğu doçka tepesinin yamacında duran gerillalardan biri, kısa bir süre sonra cevap vermeye başladı. Ferman onunla konuşmayı çok kısa tuttu. Ve bir grubu alıp, kendini acil bir şekilde yanına ulaştırmasını söyledi. Tam bu esnada karşı sırttaki Rojger'den, "Heval Ferman, heval Ferman," diye heyecanı hayli yüksek bir çağrı geldi. Ferman, gülmekten kendini alamayarak, "Ne diye açık çağrı yapıp duruyorsun, kodumu kullansana," diye uyardı onu. Rojger, hatasını kabul ettiğini hissettirerek: "Tamam tamam, bize acil takviye lazım. Bizi zorlamaya çalışıyorlar," dedi.

"Anlaşıldı, biraz daha dayanmaya çalışın, üstünlüğünüzü kaybetmeyin. İnisiyatifi sizden almalarına izin vermeyin. Çağırdım, yakında arkadaşlar ulaşacaklar size."

Ferman, ona verdiği bu cevabın hemen ardından çatışmanın başladığı sırtın karşısındaki tepede hazır bekleyen doçkacıyı çağırdı:

"Gabar, sen yandan vur. Arkadaşları zorlamalarına izin verme."

"Anlaşıldı heval, ben onların hakkından gelirim şimdi."

Karşı tepeden doçkanın gürleyişi, alttan çevirme yapan askerleri oldukları yere çiviledi. Doçkacı gerilla, askerlerin ne yapacaklarını şaşırmış halde yere kapanıp hareketsiz kaldığını görünce, iyice coşkuya geldi. Askerlerin üzerine ateş fışkıran koca namlunun gürleyişi yetmiyormuş gibi kendisi de gürledi. İçindeki bütün sesiyle: "Ulan şerefsiz katiller, bugün hepinizi kalbur yapıp o suya yuvarlamazsam, bana da Gabar demesinler," diye bağırdı. Karşıdan ansızın yağan mermilerin altında kalan askerleri takip eden ikinci büyük kol, kararını değiştirip o yöne hareket etmekten vazgeçti. Hiçbir şeyden korkmuyorlarmış gibi, "Allah Allah!" nidalarıyla tekrar sırttaki gerillalara hücum etmeye çalıştılar. Rojger, tiz bir sesle: "Sofi vur onları, vur onları! Tekrar yukarı çıkmaya çalışıyorlar," diye bağırdı.

Sofi ilk anda göremedi onları. Onları görmek için usulca sağa doğru süzüldü. Askerlerin aşağıdan yukarıya doğru çıktığını görünce, büyükçe bir taşın arkasına saklanıp, onların yakınlaşmasını bekledi. Kendisiyle hareket eden genç arkadaşını, bir çalının altına bıraktığı çantasını getirmek için göndermişti. Onun dikkatsizce gelmesi halinde askerler tarafından fark edilmesinden ve planını bozmasından korkuyordu. Bu nedenle nefes nefese bir yukarı bir aşağı bakmaya çalışıyordu. Askerler onun yirmi otuz metre ötesindeki kayalığın üstüne çıktığı halde ses etmiyordu. Onların birkaç adım daha yakınlaşmasını bekleyip, tam önüne düşmelerini istedi.

Askerlerin dikkati ondan yana değildi. Az evvel bağırtıların geldiği yere dikkat kesilmişlerdi. Bağıran gerillanın orada tek başına olduğunu düşünüyorlardı. Çünkü onun birini çağırıp, "O askerleri vur," dediği halde kimsenin kendisine cevap verdiğini duymamışlardı. Onun, korktuğu için taktik yaptığını sanıyorlardı. Başı asker yeşili bir bandajla bağlı, yüzü gözü komando rengine boyalı, yenleri yukarı doğru kıvrılmış, oldukça güçlü görünen irikıyım askerlerden biri öndeki askere, "Yürü aslanım, bu hainler bizi görünce kaçacak delik arıyorlar," diye bağırıyordu. Onunla aynı hizada yürüyen başka biri, "Ulan orospu çocukları, açık açık çıksanıza karşımıza. Mert adam deliklere kaçar mı?" diye sövüp, insan kulağının duymaya dayanamayacağı ilave küfürlerle nara atıyordu. Diğerleri de Allah ve ilahları bırakıp, aynı türden naraya başlıyorlardı. Seslerinden öylesine bir gürültü yükseliyordu ki, vadiye yabani bir sığır sürüsünün daldığı zannedilirdi. Onlarla Küçük Cilo'da karşılaşan ilk gerilla grubunun birkaç mermi sıkmak dışında bir şey yapmadan önlerinden çekilmesi ve geldikleri bütün yol boyunca hiçbir gerilla grubuyla karşılaşmamaları, onları yeterince cesaretlendirmişe benziyordu. Aynı cesaret ve kuvvetle devam ettikleri takdirde önlerinde duran bu üç beş kişinin de korkup kaçacağına inanıyorlardı. Aylardır süren ağır bombardımanlarla sonlarının getirildiğini düşündüklerinden, arada bir şöyle kıyıda köşede görünecek veya önlerine çıkacak üç beş kişiden daha fazla insanla karşılaşmayı beklemiyorlardı zaten. İş, bunları da ezip geçmek ya da kulaklarından tutup götürmeye kalmıştı sadece.

Rojger, tekrar: "Nerdesin Sofi, baksana sırta yetişmek üzereler," diye bağırdı. Sofi'de telsiz olmadığı için, Rojger her defasında ona bağırarak sesini ulaştırmaya çalışıyordu. Sofi, bu seferki seslenişinde de ona cevap vermedi. Öndeki askerler bağıran gerillanın tek başına olduğuna şu an daha da inanmaya başlamışlardı. En önde üç asker duruyordu. Dikkatleri tamamen sesin geldiği tarafa kaymıştı. Önce yakın mesafe ve çevre güvenliğini sağlamak için arkadaki asker çökmüştü taşın arkasına. Ardından, vurulacak hedefin mesafesini hesaplayan elindeki aletle diğeri de oturdu. Elinde İngiliz yapımı accuracy pm tipi uzun namlulu keskin nişancı silahı olan diğeri ise kocaman gövdesiyle henüz ayakta duruyordu. Sofi onlara arkadan bakıyordu. İkisinin arkasında durduğu taş, onları sadece önden koruyordu. Arkalarında onları koruyacak ne bir taş, ne de bir ağaç bulunmuyordu. Gelebilecekleri en yakın mesafede durmuşlardı. Sofi, silahın namlusunu ayakta bir heykel gibi duran askerin sırtına oturtmuştu. Silahını otomatiğe bağlamıştı. Arkadan gelip onlara yakınlaşmaya başlayan diğer askerlere son bir kez daha baktı. Ve gözünü tekrar nişana oturtup, tetiğin üzerinde duran parmağını hırsla kendine doğru çekti. Ayaktaki askerin daha silahın sesini bile duymadan, yola çıkarken aldığı doping türünden haplarla iyice ısınan kanı, göğsünden tazyik halinde dışarı fışkırdı. Sırtından giren kızgın mermiler göğüs kapağını paramparça edip, beyaz karın üzerine fırlatmıştı. Yere çökmüş halde duran diğer askerler kendilerini bir adım dahi öteye atma zamanı bulamamışlardı. Sofi, neye uğradığını şaşırmış halde aşağıya doğru kaçışan diğer askerlere namluyu doğrulturken, Rojger'e, "Fırsattır, bu alçakların kurtulmalarına izin vermeyelim," diye bağırdı. Rojger, Sofi'nin ne yapmaya çalıştığını yeni anlamıştı. Yanındaki arkadaşıyla birlikte, hiç zaman yitirmeden kaçışan askerlere ateş yağdırmaya başladılar. Sofi, aşağıya doğru kaçışan askerlerin kendisini alttan çevirmek istediğini anlayınca, Rojger'e tekrar seslenip, "Onların bu cenazeleri almalarına izin vermeyin, bunlar beni alttan çeviriyorlar. Ben önlerine gidiyorum. Gelince, cenazeleri öbür tarafa atarız," dedi. Alttaki askerler onun sesini

duymuşlardı. Kaçan askerlerden bir grup tekrar ona doğru hücuma kalkarken, bir grup da ona fark ettirmeden cenazeleri aşağıya çekmek için uğraşıyordu.

Bu arada, sabahın erken saatlerinde Sofi ve genç arkadaşının vurup geri püskürttüğü o büyük asker kolu kendini toparlamış, sırtın sağ tarafında tekrar hücuma geçiyordu. Beri yandaki yamaçta durmuş büyük bir kol da iki gerillanın tuttuğu boğaza hareket ediyordu. Sofi, kendisini alttan sarmaya çalışan asker koluyla yeniden temasa girdiği sırada, iki gerillanın tuttuğu o boğazdan da birden silah sesleri yükseldi. Boğazı tutan her iki gerilla çıkan askerlerin üzerine ateş yağdırırken mermi tasarrufuna büyük bir özen gösteriyorlardı. Üzerine ateş yağdırdıkları askerler üst üste yığılırcasına aşağıya doğru kaçışınca, onlar da hafiften yer değiştirip, kendilerini boğazdaki büyük kayalıkların arasına verdiler. Ama geri püskürttükleri askerler uslanmıyor, aksine daha da alevlenerek yeniden hücuma kalkıyorlardı. Her iki gerilla üzerlerine gelmeye devam eden askerlerin bu kez iyice yanaşmalarını bekledi. Uzaktan attıkları mermilerin etkili olamadığını görüyorlardı çünkü. Delicesine hücum eden askerler bu kez kanatlarını daha geniş açmışlardı. Korkusuzca ve hep bir ağızdan küfürler savurup, nara atarak geliyorlardı. Her iki gerilla birbirine sırtını dönmüştü. Bu şekilde hem daha geniş bir alanı görüyor, hem de birbirini daha iyi kolluyorlardı. Önden gelen askerler kurtulamayacakları mesafeye girmeden vurmayı düşünmüyorlardı. Sol tarafta duran gerilla, kendisine doğru gelen askerlerin istediği mesafeye girdiğini görünce, arkadaşına dönüp zor duyulur bir sesle, daha doğrusu fısıltıyla: "Benimkiler tamam, başlıyorum," dedi. Diğeri: "Dur, şimdi acele etme, birkaç saniye daha bekle, benimkiler de yanaşıyor," diyerek karşılık verdi ona. Önden gelen askerler tam da diledikleri mesafeye girince, son bir kez daha birbirine bakıp, acımak bilmeden tetiğe asıldılar. Düşen askerlerin hemen arkasındaki askerler oldukları yerde aniden mevzilenip karşılık vermeye başlayınca, ortalık adeta cehennem yerine döndü. Silah sesleri, küfürler, ağlamalar, bağırışlar, yalvarışlar birine karışıp göğe yükseliyordu. Her iki gerilla bu askerleri geriye püskürtmek için

uğraşırken, soldan hücuma kalkmış diğer büyük asker kolu sırta ulaşıp, karşılarındaki küçük tepeciği aldı.

Ferman, önceden uyarısını yaptığı tepeye askerlerin girdiğini görünce, işlerin pek de iyi gitmediğini anladı. Silahının emniyetini açıp yanındaki arkadaşlarına mevzi almalarını söyledi. Rozerin de silahının emniyetini açmıştı. Kadın korumalardan biri Ferman'a dönüp: "Heval siz bu arka yamaçta durun, buradaki mevzileri biz alırız," dedi. Ferman, onun bu isteğini gülerek geri çevirdi. Ve ona iki arkadaşını alıp, kendini Ayhan'ın tuttuğu yerin üstündeki kayalıklara ulaştırmasını söyledi. Ve, "Eğer oradaki arkadaşların geri çekilmesi bir zorunluluk haline gelirse, onları biz savunuruz. Acele siz kendinizi oraya ulaştırın," diye ekledi.

Kadın gerilla, yamaca doğru süzülüp gittikten kısa bir süre sonra, istihbarat ekibi de gelip, Ferman'ın bulunduğu yere ulaştı. Ferman, sabahın erken saatlerinde ilk elden onları çağırmıştı. Koşar adım geldikleri, hızlı hızlı alıp verdikleri nefeslerinden anlaşılıyordu. Onların gelişi Ferman için rahat bir soluk oldu. Yanına ulaşır ulaşmaz, onlara gereken direktifleri verip, tutacakları yere hızla hareket etmelerini söyledi. Onlar da kadın gerillanın gidip tutacağı yerin üstündeki keskin sırtı ve yukarıya doğru çıkış veren dar boğazı tutacaklardı. Bu saatten sonra askerlerin o sırttan Karker Zirvesi'ne tırmanması pek de kolay olmayacak gibi görünüyordu

ŞEHİT RÜSTEM TABURU

Yukarı cepheden gelen çatışma sesleri, aşağı cephede ilerleyen askerleri adeta sarhoşa döndürmüştü. Vadiye korkusuz bir dalış yapmış, fırtına gibi ilerliyorlardı. Bu ilerleyişin önünde hiçbir kuvvet duramayacak gibi görünüyordu. Hareketlerinin her adımından ezip geçme ve yok etme havası yayılıyordu. Aşağıdaki askerlerin bu ilerleyişi durdurulamadığı takdirde, bir dönem burada cephanecilik yapmış, sonradan girdiği bir çatışmada hayatını kaybetmiş bir gerilladan ismini alan Mahir Mirzo Dağı, iki cepheden sert bir kuşatma altında kalacaktı.

Şıvan, muhkem mevzilerden oluşan ön tepeyi tutmaları için bir tim göndermiş, geride kalan diğer arkadaşlarını mevzilendirmeye koşuyordu. Mevzilendirme yapacağı yere ulaştığı sırada, takviye kuvvet olarak gelmiş Akademi Grubu'nun da yukarıdan kendisine doğru indiğini gördü. Onların yetişmesi iyi olmuştu, ama geç kalmışlardı. Çok tehlikeli olduğu halde geceyi kış kampında yatarak geçirmişlerdi. Akşam, kış kampında bulunan malzemeleri saklamak için inmiş olan genç savaşçıların uyarılarını dikkate alıp, onlarla yukarı çıkmaya lüzum görmemişlerdi. Hepsi de yılların savaş deneyimine sahip, eski gerillalar ve komutanlar olduklarından, henüz yeni sayılan deneyimsiz savaşçıların uyarılarını hafife almışlardı anlaşılan. Neyse ki şansları yaver gitmiş, vadiye bir yıldırım hızıyla dalmış olan askerin öncü kolları, tam kampa ulaşmak üzereyken çıkıp gelmişlerdi.

Şıvan onlarla el sıkışırken, geç kaldıkları için onlara duyduğu kızgınlığı açığa vurmadı. Vakit yitirmeden mevzilendirme işini tartıştılar. Lafların hiç uzatılmaya getirilmediği bu mevzilendirme işi

çok erken hal olmuştu. Şıvan, yeni mevzilendirmenin halledildiğini aktarmak üzere Agit'le tekrar bağlantı kurdu. Agit, ona, tutulacak sırtı yeni gelen gruba devredip, bir kademe ileri çıkmasını söyledi. Onun da istediği buydu zaten. Çünkü ileri gönderdiği tim yeterli deneyime sahip bir tim değildi. Bu nedenle daha şimdiden içinde derin kaygılar oluşmuştu. Onlarla birlikte olmak ya da onlara yakın durmak onlar için çok gerekliydi.

Tutulacak sırtı yeni gelen gruba devredip, daha bir kaç yüz adım ileri gitmişti ki, öne gönderdiği timin kendisine doğru koşarak geldiğini gördü. İçinde deneyimli gerillaların olmadığı bu timi gönderirken kaygılıydı, ama kaygılarının içinde onların bu şekilde yerlerini bırakıp koşarak geri gelmeleri yoktu. Şaşırmış gözlerle ve öfkeyle onlara bakıyordu, ama yine de geri dönüş sebebini öğrenmeden peşin bir hükme varmak istemiyordu. Onlar yanına ulaşınca, sesine bir kızgınlık havası vererek kendisiyle bağlantı kurmadan kendi başlarına neden geldiklerini sordu. Tim komutanı, giderken mevzilenmiş askerlerin tam karşısına düştüklerini, askerlerin oradaki bütün tepeciklere yerleştiğini ve hızla kendilerine doğru ilerlediklerini, bu nedenle, o tepeyi tutmanın artık mümkün olmadığını ve gidişin imhalık olduğunu söyledi. Bunun böyle olduğunu timin diğer üyeleri de tekrarladı. Onların kendi görevlerine bu şekilde bakması ve davranması Şıvan'ın başlarında fena halde patlamasına yetmişti. Fakat onlardan çok kendine kızıyor gibiydi.

Geri dönüp konuyu yeni gelen grup komutanıyla tartıştı. Grup komutanı, onun fikrini gerekli ve uygun buldu. Ayrılırken grup komutanına: "Ben timi alıp gidiyorum, beklemediğimiz bir durum olursa, siz savunmamızı yapın," dedi. Grup komutanı: "Ne yapacağınızdan haberimiz olsun yeter, gerisine karışmayın siz," diye yanıtladı onu.

Şıvan, tim üyelerinden birini, yaptığı itirazlara aldırmadan gerideki grubun yanında bırakmıştı. Kendisini takip eden diğer üç gerillaya her beş on adımda bir hızlanmalarını söylüyordu. Timin daha önce gittiği yerlerden gitmiyor, askerler tarafından fark edilmesin diye, sarp yamaçlar ve uçurumlardan gitmeye çalışıyordu. Tutmak istedikleri tepenin altına varıp, yukarı doğru tırmanmaya başlayınca aradaki mesafe kendiliğinden açılıverdi. Şıvan'ı ikinci sırada takip

eden kadın gerilla, Şıvan'la yarışır gibi tırmanıyor, genç ve güçlü bedenindeki enerjinin bütününü ona yetişmek için harcıyordu.

Tepenin başına varmaya otuz, kırk adımlık bir mesafe kalmıştı sadece. Kadın gerillanın bakışları bir an tepedeki mevzilere çakıldı. Gördüklerine inanamadı önce. Ama gözlerinin yanılmadığından da emindi. Nişana oturmuş onlarca göz ve namlu kendilerine bakıyordu. Şıvan, üzerine doğrultulmuş namlulardan habersiz tırmanmaya devam ediyordu hâlâ. Onlara namluyu doğrultmuş askerler seslerini çıkarmıyor, onların daha da yakınlaşmalarını, hatta onları sağ yakalamak için gelip içlerine girmelerini bekliyorlardı. Kadın gerilla, hayatı boyunca yaşamadığı ve bu şekilde olacağını da asla düşünmediği bir duygu fırtınasına kapılmıştı. Beyninde göklerden inen şimşeklerden daha şiddetli şimşekler çakıyordu. Kafasına aynı anda binlerce düşünce hücum ediyordu. Şıvan'a bir çığlıkla "Kendini yere at," dediği anda, onun kendisine doğrultulmuş namlular tarafından delik deşik edileceğini ve "ah" demeye bile fırsat bulamayacağını biliyordu. Şıvan, kadın gerillanın zihninden ve duygularından gelen sinyalleri algılamış gibi ansızın aşağıya bakınca, kadın gerillanın gözlerinden gelen işareti hemen anladı. Sanki gözleri kendisini yiyen askerlerden haberi yokmuş gibi yukarıya doğru yarı bir bakış fırlatınca, kadın gerillanın gördüklerini kendisi de gördü. Duygular, düşünceler, sesiz bağırışlar, gırtlağın içinde boğulup kalan çığlıklar, işaretler, anlamalar ve anlamazlıkların hepsi tek bir saniyenin, tek bir anın içinde olup bitiyordu. Şıvan'ın kendini yere atıp, aşağıya yuvarlaması ile kadın gerillanın kendini yuvarlayıp aşağısındaki arkadaşlarına bağırması bir oldu.

Üzerlerine boşalan kurşun sağanağı da aynı anda başladı. Anın ilk ve en küçük parçasından yararlanıp her birisi kendini bir tarafa atmayı başarmıştı. Fakat o kurşun sağanağı altında tekrar ayağa kalkıp harekete geçmek ve kurtulmak mümkün görünmüyordu artık. Kendilerini attıkları yerler hafiften çukurluk yerlerdi. Ama bu üzerlerine yağan kurşunların etkisini azaltmaya yetmiyor, kurşunlar gittikçe bedenlerine en yakın yerlere çarpıyordu. Kimi kurşunlar, gelip adeta saçlarının içinden geçiyor, bazıları başuçlarına değiyor, bazıları giysilerini delip geçiyor, bazıları da omuzlarını, kollarını sıyırıyordu.

Durdukları yerde onlarla çatışmanın hiçbir imkânı kalmamıştı. Başını kaldırıp onlara silahı doğrultmak bile olanaksız hale gelmişti. Şıvan, kurşun sağanağı altında bu şekilde durmanın, askerlerin eline geçen üstünlüğü güçlendirmekten başka bir işe yaramayacağını biliyordu. Hiçbir çıkış imkânı olmasa dahi yine de çıkmayı denemekten başka bir seçenek bulunmuyordu önlerinde. Ölümü, bekleyerek kabul etmeyeceklerine göre, çıkmayı deneyeceklerdi. Bu hiç görünmeyen kurtuluş şansını yüzde bir de olsa belki de mümkün hale getirecekti. Şıvan, kendilerini yere yapıştırmış arkadaşlarına seslenerek: "Heval beni iyi dinleyin. Biz buradan çıkacağız. Kalkın teker teker aşağıya doğru koşun, ben sizi savunurum," dedi. Her üç gerilla da bunun mümkün olmadığını, kalktıkları anda vurulacaklarını düşünüyordu. Bu nedenle hiç birinden ses çıkmadı. Her biri diğerini bekledi. Onlardan ses çıkmayınca, Şıvan sinirlenerek: "Size kalkın diyorum. Daha fazla zaman kaybedersek çıkamayız buradan," diye bağırdı. Ve ekledi: "Bu tür durumları daha öncede yaşadım. Mermilerin altında nasıl koşacağımı biliyorum. Onun için sizden önce çıkıp gidebilirim, ama o zaman siz çıkamazsınız. Beni dinleyin, kalkıp teker teker koşmaya başlayın, tamam mı? Mızgin, önce sen git"

Mızgin onun söylediğini dinlemezlik etmedi. Kalktığı gibi aşağıya doğru koştu. Ondan cesaret alan diğer iki gerilla da teker teker kalkıp, onun ardından son sürat koşmaya başladılar. Mızgin kurşunların etkisinden tam kurtulmak üzereyken, keskin nişancının öfkesinden akan bir kurşun gelip, onun sol omzunu buldu. Onun ulaştığı taşın öte tarafına bir anda nasıl fırladığını diğer iki gerilla da görmüştü. Her iki gerilla hızla ona yetişmeye çalıştılar. Mızgin'in omzundan ve ağzından kan fışkırıyordu. Mızgin, yanına yetişince kurşunları unutup, kendisiyle uğraşmaya başlayan her iki arkadaşına: "Benimle uğraşmayın, çabuk kendinizi buradan çıkarın," dedi. Dünya sevimlisi bir yüzü olan sarı saçlı genç kadın gerillanın mavi gözlerine yaşlar dolmuştu. "Ölürüz de seni burada bırakmayız," diyordu. Şıvan, ikisinin de Mızgin'in başında beklediğini görünce, öfke dolu bir sesle: "Durmayın, çabuk aşağıya inin,

aşağıya inin diyorum size, onu ben getireceğim," diye bağırdı. Her iki gerilla onun sesini duymamış gibi Mızgin ile hâlâ uğraşmaya devam ediyorlardı. Şıvan daha da öfkelenmişti: "Bakın, beni iyi dinleyin, eğer bir saniye daha beklerseniz, ikinizi de ben vuracağım," dedi silahını hafiften onlara doğrultur gibi yaparak. Gitmekten başka bir şanslarının kalmadığını anlayan her iki gerilla, bir an birbirilerine baktılar ve hemen yerlerinden sıçrayıp yuvarlanarak, hızla aşağıya indiler. İkisi de hedef olmaktan çıkınca, Şıvan, yukarıya doğru son birkaç el daha ateş etti. Üzerine akan mermiler hedefinden tekrar sapmaya başlıyordu. En uygun anı kollayıp, var gücüyle kendini aşağıya doğru bıraktı. Çizdiği zikzaklar keskin nişancıların avlanma yeteneğini sıfıra indirmişti. Bir adım daha, bir adım daha derken sonunda Mızgin'e ulaşmayı başardı.

Mızgin kanlar içinde kalmıştı. Şıvan, "nerenden mermi aldın?" diye sordu. Mızgin güçlükle gidip gelen nefesiyle, "omzumdan," diye yanıt verdi. Şıvan: "İyi, o zaman hareket edebilirsin. Henüz yaran sıcakken hemen buradan çıkalım, kendini az bir şey zorlaman yeter," dedi. Mızgin: "Hayır size ağırlık oluşturmak istemiyorum. O arkadaşları buradan çıkar yeter. Siz çıkarken ben düşmanı oyalayabilirim," dedi kararlı bir ses tonuyla. Dilinden bu sözler dökülürken, Şıvan'ın sol yanındaki küçük taş birden kıvılcımlanıp toz duman içinde kaldı. Seken kurşun ve taş parçacıkları Şıvan'ın birkaç yerden vücuduna saplanmıştı. Üzerlerine akan son mermiler işin gittikçe kötüleştiğine işaretti. Şıvan, vücuduna saplanan mermi ve taş parçalarını hissetmemiş gibi, "Ne olursa olsun seni burada bırakmayacağım ve göreceksin hiç kimseye bir şey olmadan buradan çıkmayı başaracağız," deyip, onu hareket etmeye zorladı. Yukarıdan savunma yapmaları için Akademi'den gelmiş grup komutanıyla kurmaya çalıştığı bağlantı bir türlü gerçekleşmiyordu. Telsizle bağlantı kurulamayınca, avazı çıktığı kadar onlara bağırmaya başladı. Ama mermi yağmurunun gürültüsü, sesinin onlara ulaşmasına izin vermiyordu. Artık iyice anlaşılmıştı. Kendisinden başka hiç bir çare bulunmuyordu. Yukarıda üzerlerine ateş etmeye devam eden askerler, "Teslim olun!" diye bağırmaya başlamışlardı.

Şıvan, seri birkaç atışla onlara cevap verdikten sonra, Mızgin'e, "Hazır mısın?" diye sordu. Mızgin, "hazırım" diye yanıt verdi. Şıvan birkaç el daha ateş etti. Ve Mızgin'in kolundan tuttuğu gibi kendini aşağıya bırakmaya başladı. Mızgin, onun hızına, kalan bütün gücünü kullanarak ulaşmaya çalışıyordu. Keskin kayalıkların, dikenli çalıların içine düşüp düşüp tekrar ayağa kalktı. Sonunda tümden mermilerin etkisi altından çıkmayı başardılar. Her üç gerilla için bir mucizeydi gerçekleşen. Ama tehlike tümden bitmiş değildi.

Bir süre daha gittikten sonra, Mızgin'i dinlendirmeye, yarasını temizleyip bağlamaya çalıştılar. Yukarıdaki arkadaşlarıyla gerçekleştirmek istedikleri bağlantı nihayet sağlanmıştı. Onlara bulundukları yeri bildirip, bir yaralılarının olduğunu söyleyince, yukarıdakiler de derhal oradan çıkmalarını, çatışma yaptıkları tepedeki düşmanın peşlerinden geldiğini, aşağıdan da bir kolun kendilerini çevirmek istediğini haber verdiler. Bunun üzerine kalkıp, tekrar harekete geçtiler. Geçmelerine yol veren yerler, konumlanmış askerlerin tam karşına düştüğünden şiddetli akan derenin içine girip, öyle yol almak zorunda kalmışlardı. Kimi yerlerde bir insan boyunu geçen buz gibi sudan hiç çıkmadan kilometrelerce yol almak korkunç bir işkenceye dönüşmüştü. Ama asıl işkence sudan çıktıktan sonra başlamıştı. Islanmadık hiçbir yerleri kalmamıştı. Bu karlı havanın sert soğuğunda böylesine bir ıslaklık, çırılçıplak kutuplara düşmek gibiydi. Kanlarını kaynatan ruhlarındaki yoğun devinim ve yapmak zorunda oldukları hareket olmasa, kısacık bir zamanda bedenleri kaskatı kesilir, birer buz parçasına dönerlerdi.

Çizdikleri dolambaçlarla Horê Vadisi'ne girip, grubun tuttuğu tepenin altına ulaştıklarında, Şıvan, bir ay parçası olan sarı saçlı kadın gerillaya: "Sen heval Mızgin'i şu yamaca götürüp o kayalıkların altında sakla ve yanından hiç ayrılma. Yukarıda çatışma her an başlamak üzeredir. Arkadaşlara erken yetişmemiz lazım," dedi. Yukarı doğru adım atarken, "Merak etmeyin, her hangi bir şey olursa size haber veririz," diye eklemeyi de unutmadı.

Şikefta Birîndaran ve Karker Boğazı'ndaki çatışma sesleri sabah saatlerine nazaran daha da yoğunlaşmıştı. Askerler, Karker ve Şi-

kefta Birîndaran zirvelerine doğru geçiş yaptığı gibi, oradan Mahir Mirzo Dağı'na iniş yapamıyorlardı. Boğazın değişik mevkilerinde cephe açmış pusu gruplarının katı mukavemetini kıramamışlardı hâlâ. Mahir Mirzo Dağı'nın altında gerçekleşen ilerleyiş ise bütün hızıyla devam ediyordu. Ön tepede vurdukları gerilla grubu ellerinden kıl payı kurtulmuştu. O gerilla grubunun önlerinde başını dahi kaldırma fırsatını bulamadan kaçıp gitmesi, onları daha da alevlendirip, çılgınlar gibi coşkuya getirmişti. Kendilerinden geçmiş gibi bir duyguyla hücum ediyorlardı. Böğürür gibi naralar atıp, küfürler savurarak ilerliyorlardı. Önlerine çıkan bu ilk grubun halini de gördükten sonra artık karşılarında hiçbir kuvvetin dayanma gücünü göstereceğine inanmıyorlardı. Karşılarına az öncekiler gibi üç beş kişiden başka bir kuvvetin çıkacağını da düşünmüyorlardı zaten. Önlerine dikildikleri anda bunları da ezip geçmek bir yudum su içmekten bile zor olmayacaktı artık.

Kısa bir süre önce gerilla grubunun geri çekilme yaptığı yerden inen asker kolları, kış kampına girmeye başlamışlardı. Buldukları her deliği, her çukuru, her kanalı, her sığınağı ağır ateş altına alıyor, yakıcı gazlar ve bombalarla tahrip ediyorlardı. Önünde durdukları mağarayı da benzer şekilde ağır makineliler, lav silahları ve bombalarla tahrip ederek, içinde canlı diye hiçbir şeyin kalmadığına emin olduktan sonra içine girip, silahların doğrudan etki etmediği dip köşelerde buldukları malzemeleri dışarı çıkarıyor, ellerindeki kameralarla çıkardıkları eşyaların çekimini yapıyorlardı. Mağaranın içinden dışarı malzeme çıkarırken ve kamerayla çekimini yaparken büyük bir zafer kazanmış gibi bağırıp çağırmaya başlıyor, vadiye ürpertici bir gürültü salıyorlardı.

Gerilla grupları, askerin kamptaki hareketini, durdukları sırtta öfkeli gözlerle izliyorlardı. İzleyenlerin arasında, önceki akşam kalan son malzemeleri saklamak için kampa inen, ancak bütün malzemeleri saklama zamanı bulamayan her üç gerilla da vardı. Askerlerin yaptıklarını izlerken tek suçlu kendileriymiş gibi adeta kahroluyorlardı. Ama asıl kahrolan ve gördüklerine dayanamayan kampın kış lojistikçileri olan her iki gerillaydı. "Gelecek daha zor

günlere," diye, kış boyu saklayıp korumaya çalıştıkları, o sebeple hiç kimsenin yemesine izin vermedikleri torbalar dolusu o güzelim cevizler, askerlerin elinde dışarı çıkarılıyor, askerlerden bazıları büyük bir keyifle torbalara konup, etrafındaki diğer askerlere avuç avuç ceviz dağıtıyordu. Bazı askerler, cevizleri kırmak için ellerine birer taş alınca, ellerindeki o taşlar daha cevizlere değmeden gelip, adeta her iki lojistikçinin kafasına iniyordu. Olanları izlerken gözlerinden ateş dökülen erkek lojikçi: "Bunun intikamını sizden almazsam, anamdan emdiğim süt bana haram olsun," diyordu içinden.

Aşağıdaki askerler kampı ateşe verip dağıtırken, yukarıdaki askerler, onları geride bırakacak daha büyük bir zafer için ilerliyordu. Avını parçalamaya hazır bir kurt takımı gibi yerinde sessizce bekleyen pusu grubu, büyük ölçüde tedbiri elden bırakmış halde delirmiş, çıldırmış gibi gelen askerlerin iyice yakınlaşmasını bekliyordu. Tepeyi koordine eden grup komutanı, "Uzaktayken tek bir mermi bile atmayın, olabilecek en yakın mesafe," demişti. Pusu grubu, olabilecek en yakın mesafenin bile daha yakınını düşünüyorlardı. Mesafeyi beş on adıma düşürünce vuracaklardı. Dört, beş, altı derken yedinci asker de görünmüştü. Kanları başlarında fena halde kaynamıştı anlaşılan. Kendilerine doğru hızla ilerliyorlardı.

Peşlerinden sürüyle gelen diğerleri de mesafeye girmeye başlıyorlardı. Onlar, karşıdan bakan arkadaki pusu grubunun olacaktı. Öndeki pusu grubunun ilk görevi öndekileri devirmekti. Arkadaki pusu grubu da arkadan gelenleri düşünmüştü. Mesafe gittikçe küçülüyor, neredeyse kapanır gibi oluyordu. Bir iki saniye daha beklemek içlerine girmelerine yol açacaktı. Gözünü bixi'nin nişangâhına oturtan deneyimli gerilla, yanındaki arkadaşlarına fısıltıyla son kez işaret verdi. Ve bütün hırsıyla tetiğe asıldı. Yanındaki arkadaşları ve arkadaki pusu grubu da ona eşlik edince, bomba, kurşun ve bağırışların gürültüsünden cehennemi dakikalar başladı. Öndeki altı askerin devriliş süresi, bir göz açıp kapama süresi kadar olmuştu. İkinci pusu grubunun içinde öfkeli lojistikçi erkek gerilla da vardı. Ceviz başına bir asker dercesine mermi atıyordu. Atışları da gayet isabetli gidiyordu.

Daha yaşanmadan elde ettiklerini düşündükleri zafer sarhoşluğu içerisinde ilerleyen askerler, bir iki dakikayı bile bulmayan kısacık bir zamanda üst üste düşmüş, sağa sola savrulmuş bir yığın cenaze ve yaralıyı önlerinde bulunca, kanları donmuştu. Geriye doğru kaçmayı başaranlar başarmış, kaçamayanlar kendilerini yere atıp, daha sağ oldukları halde birer ölüye dönmüşlerdi. İş, sadece gerideki tepelerde mevzilenmiş keskin nişancılar, havancılar ve uzun menzilli ağır makinelileri kullananlara kalmıştı. Ama bunlar bile sahip oldukları yoğun ateş gücüyle bir kıyamet gününü yaratmaya kâfiydi.

Her iki pusu grubunun mevzilendiği yer, askerlerin kalkışacağı yeni bir hamleyi karşılamaya el vermediğinden, grup komutanı, onlara geri çekilme emri verdi. Öndeki grup geri çekilmeyi, uzaktaki keskin nişancıların ateş gücünü hesaba katmadan yaptı. Yerlerinden kalktıkları gibi vurucu bütün gözler onlara baktı. Yerinden hatalı kalkışın neticesi sadece şansın işine kalmıştı. Keskin nişancılar, düşen askerlerin bütün acısını onlardan çıkarmak için mermi akıtıyordu. Önde koşan her iki gerilla kurtuluşlarını deneyimlerine ve o an kısmen de kendilerinden yana dönen şanslarına borçluydular. Üzerlerine sağanak halinde akan mermiler başlarını, kollarını, bacaklarını ısırıp geçtiği halde hiç birisi hızlarını kesmeye yetmiyordu.

Ama henüz yeni bir savaşçı olan en arkadaki gerillanın onlar kadar iyi giden bir şansı olmamıştı. Bir mermi gelip, yılanın ilk ısırış acısıyla baldırını bulmuştu. Neyse ki işi büsbütün kötü kılacak bir mermi değildi bu. Sadece baldırın şişkin etini delip geçmişti. Yarası sıcaklığını yitirmediğinden ayağını yere basıp gidebiliyor, hatta koşmayı bile başarıyordu. Bir iki düşüşten sonra hızına yeniden kavuşmuştu. Mermilerin etkisinden kurtulup arkadaşlarına ulaştığında, Şıvan'ın aşağıdan kendilerine doğru geldiğini gördü. Şıvan yanlarına gelip, onun yaralanma sebebini ve şeklini öğrenince, önden gelen diğer iki gerillaya dönüp öfkeyle: "Vicdansızlar, onu nasıl arkada bırakıp, geliyorsunuz?" diye çıkıştı. Yarasını bağlayıp birkaç dakika ilgilendikten sora ona, yaralı kadın gerillanın bulunduğu yeri tarif ederek oraya gitmesini söyledi.

Grup komutanından az evvelki pusu eyleminin tekmilini alan Agit, sonucu aktarmak için Xalıt'la tekrar bağlantı kurdu. Xalıt'ın sesinde, önceki bağlantıya oranla hafiften bir yumuşama seziliyordu. Bağırıp çağırmak, sert uyarılar yapmak yerine yumuşak ve şevk veren kelimelerle konuşuyordu. Agit ona, aşağıda ilerlemeye çalışan düşman gücüne ilk hamlede etkili bir darbenin indirildiğini ve ilerleyişlerinin durdurulduğunu ancak, yoğun bir çatışmanın başladığını, hem yukarıda, hem de aşağıda düşmana verdirdikleri kayıp sayısının yirmiyi aştığını bildirdi. Bu bilgi üzerine Xalıt'ın sesindeki sertlik bir perde daha yumuşadı. Fakat yine de onun yukarıdaki asker ilerleyişini durduramamaktaki sorumluluğunu inceden hissettirmeden edemedi. İlk hatanın acısını aşağıdan mutlaka çıkarmaları gerektiğini söyledi. Ve ekledi:

"Yukarıdakini tekrar düşünürüz. Bak unutma, periyi geçmezsen seni başarılı saymam. Onların düşmana verdirdikleri kayıp kırkın üzerindedir. Seninki en az iki katına çıkmalı."

Agit, "Planımız ve hazırlığımız var. İleriki saatlerde bununla ilgili size tekrar bilgi vermeye çalışırız," diye yanıt verdiği sırada, Xeregol Dağı'nın üzerinden taarruz helikopterlerinin ürpertici gürültüleri duyuldu. Kobralar doğrudan çatışmanın yaşandığı yeri hedeflemişti. Eylem yapan gerilla grubunun tuttuğu sırtın etrafında ilk turu döndükten sonra gelip, burnunu adeta sırtın üstündeki kayalıklara yapıştırdı. Yağmur gibi yağdırdığı kurşunlar ve salladığı roketlerle kayalıkları paramparça ediyor, her yanı yakıcı kıvılcımlar, toz duman ve alev içinde bırakıyordu. Kobralar işini bitirip gittikten sonra, hafiften cesaret almış ve canlanmış askerler yeniden harekete geçiyordu. İlerlemeye kalkarken bu kez dikkat ve tedbiri elden düşürmemeye çalışıyorlardı.

Kobraların taarruzda olduğu süre boyunca yerlerinden hareket etmeyen gerillalara hiç bir şey olmamıştı. Kobralar çekilince, uzun süreceği anlaşılan çetin bir çatışmayı karşılamak için yeniden mevzilenmeye başlıyorlardı. Agit aşağıdakilerin durumunu öğrenip, yukarıdaki arkadaşlarının mevzilendirmesini tekrar gözden geçirmeye giderken, yanındaki iki genç gerillayı bir kayalığın altına soktu ve onlara tekrar geri dönene kadar hiçbir yere hareket etmemelerini söy-

ledi. Gerillalardan biri kadın biri de erkekti. İran'ın işgali altındaki Kürdistan parçasından katılmış erkek gerillanın yaşı onbeşi yeni bulmuştu. Tombulca kısa bir boyu, sarıya çalan açık kahverengi saçları, şirin mi şirin ak bir yüzü ve parıldayan kestane rengi gözleri olan Pelda ise ondan yaklaşık bir yaş daha büyüktü. O da Suriye'nin işgali altındaki Kürdistan parçasından beş, altı ay evvel gelmişti.

Savaş başlayınca Agit, onları korumak için yanına almıştı. Ama onları neşeli tutmak için, "Siz benim korumamsınız," diyordu. Agit, yukarı doğru birkaç adım uzaklaşınca kadın gerilla muzipçe ona seslenerek: "Böyle korumasız nereye çekip gidiyorsun. Biz de seninle gelmek istiyoruz," dedi. Agit, tehdit edici bir bakışla gözünü onun gözüne dikerek, "Bana bakın, burada uslu uslu oturup ben gelene kadar hiçbir yere ayrılmayacaksınız, tamam mı? Beni dinlemez, kuralsızlık yaparsanız sizi eyleme sokmam, ona göre," dedi. Erkek gerilla, "O zaman erken gel tamam mı, yoksa tek başımıza sıkılırız," dedi onun bu uyarısına karşılık. Agit, "Tamam, tamam erken gelirim," dedi, yukarıya doğru çıkarken.

Agit yukarı doğru çıkıp, uğradığı mevzileri kontrol ederken, kafasında akşam uygulamayı düşündüğü bir saldırı planı yapıyordu. Şervin'in yanına vardığı sırada aşağıdaki tepede çatışma sesleri yeniden yoğunlaşmaya başladı. Şervin'le yaptığı tartışmayı erken bitirip, diğer mevzileri de kontrol ettikten sonra, yanına iki gerilla çağırdı. Onlara doçkayı bulunduğu yerden çıkarmalarını ve işaret ettiği yerde kurmalarını söyledi. Kendini tekrar genç gerillaların bulunduğu yere doğru bırakırken, aşağıdan her iki gerillanın sıkıntıdan patlamış halde, "heval Agit! Agit yoldaş!" diye bağırdıklarını duydu. Onlara yakınlaşınca: "Kuralsızlar, ne diye yerinizi deşifre edip duruyorsunuz, size yerinizde usluca durun demedim mi? Başınıza bela mı arıyorsunuz?" diyerek çıkıştı.

Askerler tepeyi uzaktan yoğun ateş altına alarak, ilerlemeye çalışıyordu. Gerillalar uzaktan karşılık vermemeye çalışıyor, onların iyice yakınlaşmasını bekliyorlardı tekrar. İç içe yaşanacak bir savaş onların daha fazla işine geliyordu anlaşılan. Yeniden devreye girecek kobraların ateş etkinliğine karşı en iyi önlemin bu olduğunu

düşünüyorlardı. Uzaktan kurdukları ateş gücüne bir karşılığın gelmediğini görünce, askerler birkaç kademe daha yakınlaştı. Hâlâ da bir karşılık yoktu. İlerleyiş yeniden başlamıştı. Ve peşi sıra gelen adımlar durmadan devam etti. Kobraların tesirini gösterdiğine inanarak tepeye girip, tam da ele geçiriyoruz dedikleri anda, mevzilenmiş gerillaların karşılık ateşi başladı. Asker biçen kurşunlar acımak nedir bilmiyordu artık. Askerlerin düştüğü yerlerdeki göz yakıcı beyaz karın rengi, birden değişip kızıla kesiliyordu. Olan yine önde yürüyen askerlere olmuştu. Ölmekten veya herhangi bir yerlerinden deşilmekten kurtulmuş arkadaki askerler, olduğu gibi yere kapanmış, kısacık bir süre öncesine kadar akıllarında yer etmiş ileri adımları hepten silmeye başlamışlardı. Ama daha uzaktaki keskin nişancı ateşi kesilmeden tüm yoğunluğuyla devam ediyor, uzun menzilli ağır silahlar bir an dahi susmuyor, tepenin her yanını kurşun yağmuru altında tutuyorlardı.

Askerlerin bir kez daha kırılması, tepedeki gerillaların hepsini değilse bile, bir kısmını taşan bir coşkunluğa itmişti. Tepeyi koordine eden grup komutanı, askerleri üzerlerine yeniden çekmek için farklı yollar denemeye çalışıyor, durmadan bir mevziden diğer mevziye gidiyordu. Devam eden suikastçı ateşi altında düşen ve yerlerine çakılan askerlerin üzerine o an gitmek mümkün olmadığından, akşama kadar hiç değilse bir kez daha onları çekebilirlerse, akşam başlatacakları saldırı için bu elde edilmiş büyük bir psikolojik üstünlük olacaktı. Bunun bir yolunun mutlaka bulunması ve başarılması gerekir diye düşünerek, bir mevziden diğer mevziye geçiş yaparken, kapıldığı ani dalgınlık ve dikkatsizlik, açık hareket etmesine ve o anda karnından bir mermi yemesine sebep oldu.

Şıvan onun bulunduğu taşın üstünden aşağıya fırlayışını şaşkınlıkla izledi. Koşup üzerine varınca, onun düştüğü taşın altında kanlar içinde kıvrandığını gördü. Elini yaranın üzerine koymuş, gözleri kapanmış, yüzü derin bir acıyla kasılmıştı. Şıvan'ın kendisine seslenmesiyle, gözlerini hafifçe açıp üzgün bir ifadeyle ona baktı. Ve zor duyulur ölgün bir sesle, "Suç bendeydi," dedi. Şıvan, onun kendini yargılayıcı sözünü duymamış gibi gömleğini açıp ya-

rasını kontrol etmeye çalıştı. Onun düşüşünü gören iki gerilla daha oraya gelmişti. Gören diğerleri de gelmek isteyince, Şıvan onları gelmemeleri konusunda sert bir tonda uyardı. Yarasını kontrol edip bağladıktan sonra, orada duran iki gerillaya, onu dikkatle aşağıya götürmelerini söyledi. Her iki gerilla yaralı komutanı alıp götürürken Şıvan, kendisine uzaktan üzülmüş gözlerle bakan gerillalara, "Arkadaşın yarası ağır değil, kurtulacak," dedi onları rahatlatmak için.

Yaralı komutan oradan götürüldükten sonra Şıvan, olanları Agit'e aktardı. Bu Agit için aklından dahi geçirmek istemediği, oldukça kötü bir haberdi. Ama yapılacak bir şey yoktu ve üzülmenin sırası da değildi. Kararı çoktan vermiş gibi, Şıvan'a tepenin komutanlığını tekrar üstlenmesini istedi. Şıvan, görevi üstlendikten sonra yanındaki ve sesini ulaştırabildiği uzaktaki arkadaşlarına dikkatli olmaları konusunda birkaç kez üst üste uyarılarda bulundu.

Tepe üzerine akan ateş bütün şiddetiyle devam ediyordu. Şıvan askerin yeni bir saldırı atağına girişeceğini düşünerek, mevzileri bir kez daha kontrol etmeye çalıştı. Ardından gelip sağlam kayalıklardan oluşan mevzisine yerleşti. Arada bir başını kaldırıp askerleri kontrol etmeye çalışıyor, birkaç el sıkıp, onların gelmesini beklemek üzere tekrar yerine oturuyordu. Başını arkasındaki mevziye çevirince, bütün uyarılara rağmen arkadaşlarından birinin mevzisinden çıkıp, beri tarafa geldiğini ve dikkatsizce hareket ettiğini gördü. Öfkelenmiş bir ses tonuyla: "Ne diye açıkta gezip duruyorsun heval, mevziye girsene!" diye bağırdı. Ayakta duran gerilla, aldırmaz bir edayla: "Bir şey olmaz, burayı mermi tutmuyor," diyerek karşılık verdi. Şıvan, daha da öfkelenmiş halde tekrar, "Mevziye gir," diyecekti ki, onun sarsılıp aniden aşağıya uçtuğunu gördü. Onun üzerine koşarken, içinden ona bağırıp, çağırmak, en kötü sözlerle küfür etmek geliyordu. Ama belden aşağıya doğru onun nasıl da parçalandığını görünce, bütün öfkesi ve sözleri içinde dondu kaldı. Belden aşağısı parçalanmış ve kana bulanmış halde yatan gerilla kendinden geçmiş, üzerinde toplanmış arkadaşlarının sesini duymuyordu. Aldığı mermilerin etkisi ve o

yükseklikten düşüşün şiddeti sebebiyle ani bir baygınlık geçirmişti. Şıvan onu kendine getirmeye, yaralarını temizleyip sarmaya çalışırken, bütün öfkesini kendine saklıyordu. Onu aşağıdaki diğer yaralıların yanına gönderirken, gözlerine hücum eden yaşların büyük kısmını içine akıtıp, öfkesinin içinde eritti. Yanaklarına dökülmesine mani olamadığı bir kısım yaşları ise başını arkadaşlarından farklı tarafa çevirerek sakladı.

Dinmek bilmeyen kurşun yağmuru, yaşanan acı duyguları daha da depreştirecek, derinleştirecek gibi yağıyordu. Gerillaların arkasında durduğu taşlar ve kayalıklar çatır çatır soyuluyor, hızla renk değiştirmeye başlıyordu. Şıvan mevzisine gelince, dikkatini toplayıp, bütün gücüyle kendini yeniden düşmanına odaklamaya çalıştı. Olayın olumsuz etkisiyle hareket etmenin ne denli zararlı ve tehlikeli olduğunu biliyordu. Askerin bundan sonraki olası hamlelerini düşününce, gözlerinin önüne tehlikeli bir tablo geliyordu. Uzak mesafeden bir çatışma tercih edilecek bir çatışma değildi. Bu, askerlerin hedefi olmaktan ve ellerindeki cephaneyi boş yere tüketmekten başka bir sonuç vermeyecekti. Düşman, sonuç alamadığını ve ilerleyemediğini görünce kobra ve uçaklarını yeniden devreye sokabilir, hatta kimyasal gazlar bile kullanabilir diye düşünüyordu: "Gerekirse üç metreye kadar bir yakınlaşmayı esas almalıyız," diyordu kendi içinde. Arada bir başını hafiften kaldırıp askerlerin pozisyonunu kontrol etmeye çalışıyor, aynı konumda durduklarını görünce, tekrar yerine oturup düşünceye dalıyordu.

Üst üste yaşanan aksi olayların etkisinden mi, yoksa farklı bir nedenden mi bilinmez ama içinde, öncekilerle benzer olayların devam edeceğini söyleyen kötü bir his vardı. Nedenini düşünmeden kendisiyle aynı mevzide duran arkadaşı Baran'a bir iki adım öteye geçmesini söyledi. Baran da bunun nedenini anlayamadı, ama yine de gerekliymiş gibi kendini bir iki adım öteye çekti. İkisini de koruyan aynı kayalıklardı. Üstelik mermilerin bulmadığı ve oldukça sağlam bir yerdi. Bir adım beride ya da geride durmak pek bir şey değiştirmezdi veya öyle görünüyordu. Dikkatsizce hareket etmedikleri halde ve durduk yerde de bir şey olmayacağına

göre, neydi bu kaygının sebebi diye ikisi de kendilerine bir soru sorma gereğini duymamışlardı. Şıvan, iki dakika evvel yaptığı gibi başını hafiften kaldırıp, askerleri bir kez daha kontrol etti. Sırtını taşa dayayıp birkaç dakika bekledikten sonra tekrar bakmaya çalıştı. Başını indirip sırtını yeniden taşa dayamaya çalışıyordu. Ama tam o anda kulaklarını patlatan bir ses duydu ve başka da ne olduğunu anlayamadı. Yerinden ansızın bir alev topu tarafından uçuruldu. Fırlayıp aşağıdaki taşların arasına düştü. Başından ayağına kadar, bedeninin bütün sol yanı paramparça olmuştu. Onu o hale getiren, taşın üzerine düşen altmış milimlik bir havan topuydu. Neleri gördüğünü hatırlayamadığı bir rüyadan uyanır gibi hafiften kendine geldikten sonra, artık görme işlevini sonsuza dek yitirmiş sol gözünde dayanılmaz bir ağrı hissetti. Ve aynı ağrının şiddeti gittikçe yükselerek, yavaş yavaş gözünden sol omzuna, koluna, kaburgalarına, bacağına, dizine topuğuna kadar yayıldığını fark etti.

İlahi bir kuvvet tarafından korunmuş gibi kendisine küçücük bir parçanın dahi değmediği Baran, telaşla onun üzerine koştu. Üzerine varmıştı, ama hangi tarafına dokunacağını bilmiyordu. Yerde bir ölü gibi yatan parçalanmış bedenin bütün bir yarısından oluktan akar gibi kan akıyordu. Şıvan'ın başını kaldırıp, usulca dizlerinin üzerine koydu. Yara almadığı anlaşılan sağ gözünün üzerine sıçramış koyu kanı kefiyesiyle hafifçe silmeye çalıştı. Ve acıyla, "Heval Şıvan," diye seslendi ona. Şıvan, yara almamış olan gözünü usulca bir iki açıp kapamakla yanıt verdi. Birkaç dakika sonra da, "Heval Baran merak etme, ben iyiyim," dedi. Şuuru hâlâ yerindeydi. Kendine gelmek ister gibi yoğun bir uğraş veriyordu. Ve uzun sürmeyen bir zaman sonra da bu uğraşında başarılı oldu. Arkadaşının çaresiz kaldığını görüyordu. Bir yanda kendisi bir yanda da boş kalan mevzisi vardı. Önceki yaralıyı da alıp götürdüklerinden, yakınlarında başka arkadaşları yoktu. En ön mevzide sadece kendileri duruyordu. Ön taraf kalabalık olmasın diye diğer bütün arkadaşlarını arka taraflara göndermişti. Baran, "Ben gidip bir iki arkadaş çağırayım," dedi. O, karşı çıkarak, "Hayır, sen mevziyi boş bırakma, ben kendimi aşağıya bırakabilirim," dedi. Ve Baran'ın

ona destek olan elleri arasında yavaşça ayağa kalkmaya çalıştı. Ayakta durabiliyordu. Ama kendisini ayakta tutan kuvveti, akan kanın içinde hızla ayaklarının dibine dökülüyordu. Ayağa kalkmasının üzerinden daha on saniye bile geçmeden, sol ayağındaki ayakkabı koyu kızıl sıvıyla dolup taştı. Adımını aşağıya doğru atarken, son bir kez daha geriye bakıp: "Heval Baran o mevziyi bırakma," dedi. Baran, hüzünlü ama kararlı bir ses tonuyla: "Ben burada sağ kaldıkça, düşmanın gelip beni geçmesine asla izin vermeyeceğim," diyerek rahatlattı onu.

O aşağıya doğru kâh yuvarlanıp, kâh sürüklenerek giderken Baran, Şıvan'dan aldığı telsizle haberi Agit'e verdi. Agit, bu haberi de duyunca adeta yıkılacak gibi oldu. Daha şimdiden beş arkadaşı devre dışı kalmıştı. Onlarla hareket etmek, onları taşıyıp götürmek zorunda olanlar da hesaba katılırsa, bu neredeyse bir takımlık güç ediyordu, hatta daha fazlası. Akşama dair yaptığı planlar iyice tehlikeye girmişti. İşin kötü bir tarafı da, bu haberi Xalıt'a nasıl verecekti. Ama haber vermekten başka da bir çare yoktu. Onunla bağlantı kurup son tekmili verince, Xalıt'ın sesinde yaşanan değişimi hemen fark etti.

COLEMÊRG

Zeydin iki günden bu yana elini işten güçten çekmiş, zamanının neredeyse tamamını evde, televizyonun başında geçiriyordu. Arada bir basan sıkıntısını hafifletmek üzere çıktığı sokaktan, çarşıdan daha da ağırlaşan bir sıkıntıyla dönüp geliyordu. Çarşıya çıkarken, uğramadan edemediği parti binası ve dost, akran, akrabaların yoğunlukta olduğu mahalledeki kahvehane de, sıkıntısını hafifletmeye yetmiyordu. Şehir, ruhunu daraltan, öfkelendiren ve ürküten gürültülü bir hapishaneye dönüşmüştü. Gözlerinin görmek istemediği görüntüleri seyretmek zorunda kaldıkça, o şehirden sonsuza dek uzaklaşmak ve kendi içindeki şehri parçalayıp yok etmek istiyordu. Çünkü şehir, şehrin her yanına korku salan asker ve polislerin elindeydi. Ve o askerler, şu an gözlerinin içine baka baka dağdaki çocuklarını öldürmeye gidiyorlardı. Onlara hiçbir şey yapamıyor olmak, yaptıklarını sadece sessiz bir nefretle izlemek durumunda kalmak onu kahrediyor, kendine lanetler yağdırmasına sebep oluyordu.

Beş on dakikalığına çıkmak istediği sokağa, avlunun kapısını açarken vazgeçmişti. Tekrar içeri girme isteği ise salonun dış kapısına dayanınca sönmüştü. Bir süre kapının önünde öylece ayakta bekleyerek durdu. Ne yapacağını bilemez bu kararsız ve tedirgin ruh hali içerisinde sırtını duvara dayayıp, gözünü evin üzerine doğru hareket ediyormuş gibi duran Sümbül Dağı'na dikti. Ama sonsuz derinlik ve genişlikteki duru maviliğin altında ya da içinde bir seher yıldızı gibi parlayan o koca dağ bile kendisine dilediği huzur ve sükûneti vermedi. İçerden gelip dizlerinin arasına sıkışan minik çocuğunu fark etmemiş, hissetmemiş gibiydi. Minik çocuk, onun kendisine bakmayan gözlerine önce derin derin bakıyor,

sonra nabzını yoklamış gibi dizlerinin üstüne tırmanmaya çalışıyordu. Oturmak, gözünü o koca ak parıltıya dikmek, o parıltıdan bir huzur parçası almak isteği de bir fayda etmeyince, çocuğun ellerini dizlerinden söküp, ayağa kalktı. Ve minik yavrunun ne hissettiğini ve ne istediğini hiç düşünmeden başını kapıya çevirip içeri girdi. Ondan bir parça ilgi almak için didinip duran minik yavru, bir kez daha hezimete uğramıştı.

Zeydin odaya girdiği gibi elini televizyonun kumandasına attı. Kısa aralıklarla haber programlarını sunan Türk kanallarını taradı önce. Üzerinde durduğu kanal, son dakika haberlerini veriyordu. Siyah saçlı kadın spikerin parıltı saçan kan rengindeki dudaklarından, bir müjde veriyormuş gibi otuz yedi teröristin daha öldürüldüğü, ele geçen bir kampın tümden tahrip edilip, ateşe verildiği, bir terörist grubunun da iki koldan çember içine alındığı, etraflarına helikopterlerle askerlerin indirilmeye devam ettiği haberi dökülüyordu. Ardından da çok üzülüyormuş gibi, yaşanan yoğun çatışmalar sırasında üç köy korucusu ve iki askerin de şehit düştüğünü söylüyordu. Zeydin o kanaldan sonra gittiği diğer kanallarda da benzer haberlerle karşılaştı.

Canı fena sıkılmış halde Kürt kanalı Roj TV'ye geçti. Bu kanalda, yapılan harekâtla ilgili, bir tartışma programı sunuluyordu. Canlı sunulan programın telefon katılımcıları da vardı. Tartışmaların iyice kızıştığı bir esnada spiker, çatışmaların sürdüğü Zap'tan bir telefon bağlantısı gerçekleştiğini ve oradaki son gelişmeleri aktarmak üzere HPG basın sözcüsünün telefonun öbür ucunda olduğunu söyledi. Ve sözü daha fazla uzatmadan merakla: "Bize oradaki gelişmeleri aktarır mısın?" diye sordu.

Telefonun öbür ucundaki sözcü, sözünü söylemeye çoktan hazırdı. Önce Kürtlerin, Türk basını tarafından verilen hiçbir habere inanmamalarını, sundukları bütün haberlerin yalan ve psikolojik savaş amaçlı olduğunu söyledi. Ardından, önceki günden bu yana gerillalar tarafından öldürülen askerlerin kesinleştirilmiş sayısını açıkladı. Ve sınırı geçen Türk ordu güçlerinin her yerde gerillanın büyük direnişiyle karşılaştığını, yoğun çatışmalar yaşandığını, on-

ların kalkıştığı her ileri hamlede büyük kayıplar verdiğini, şimdiye kadar gerillanın hiçbir kayıp vermediğini, ilerleyen saatlerde ve günlerde bilgi vermeye devam edeceklerini söyledi.

Zeydin bir gerillanın, üstelik çatışma bölgesinden aradığını söyleyen, hem de canlı canlı konuşan bir gerillanın dilinden, susadığı bilgiyi alınca bir çocuk gibi neşelenip karısına: "Sinem, çabuk gel çabuk, bak arkadaşlar ne yapmış," diye seslendi.

Zeydin, karısını da sevincine ortak ederek bir coşku seline kapılıp giderken, çocukları Nêrgız ile Sabri, evin sağ yanındaki basık tavanlı küçük kilerde sessizce molotof kokteyli yapıyorlardı. Yanlarına kimsenin gelmemesi için kapıyı içerden sürgülemiş, kapının üstüne de kalınca bir perde çekmişlerdi. Nêrgız, henüz acemi sayıldığı için yaptığı işin inceliklerini Sabri'yi takip ederek öğreniyordu. Sabri, önce onu bu işe karıştırmak istememiş, ona engeller çıkarıp vazgeçirmeye çalışmış, ama tüm engellemelerine rağmen onun caymak yerine, giderek başının belası haline geldiğini görünce, çaresiz kalıp onu kendine ortak etmiş ve bu işle ilgili bildiği ne varsa ona da öğretmeye başlamıştı.

Sabri, bu kardeşine karşı nedense sonsuz bir direnme gücüne sahip değildi. Çekiştikleri bütün konuların galibi hep Nêrgız oluyordu. Nêrgız'ın söylediği hiçbir şeyi önce kabul etmez, onunla didişir, çekişir, hatta bazen onu dövecekmiş gibi olurdu. Ama sonra da onun bütün söylediklerini, istediklerini kabul etmekten de alamıyordu kendini. Bu kardeşiyle sürekli kavgalı, dövüşlü bir havada oldukları halde, aynı zamanda aralarında çok kuvvetli bağlar vardı. Bütün çekişmelerinin son kertesinde, aralarındaki gergin hava birden değişir, bütün anlaşmazlıklar yerini yumuşak ve sıcak bir diyaloga bırakırdı.

Sabri, son şişeyi de bitirip kapatmak üzereyken, o gururlu çekingenliğiyle Nêrgız'e bir kez daha baktı. Bakışlarında ona söylemek istediği sırrın titrek ateşi yanıyordu. Nêrgız, içinde bir keder havası olan onun bu günkü bakışlarına bir türlü anlam veremiyordu. Sabri kardeşinin artık bakışlarında bir anlam aradığını anlayınca, daha fazla tutamadı kendini: "Eğer kimseye söylemeyeceğine söz verirsen, seninle çok önemli bir sırrımı paylaşmak istiyorum," dedi. Nêrgız, merakla dolmuş bakışlarını onun gözlerine dikerek, hiç düşünme-

den, "Söz," diye yanıt verdi. Sabri, taze bir güvene kavuşmuştu. Karnındaki sırrın ağırlığından bir an evvel kurtulmak ister gibi: "Bu yapacağım son şişedir. Ve bu gece atacağım son şişe de bu şişe olacaktır," dedi. Nêrgız, bir an onun bu işten vazgeçmek istediğini sandı:

"Nedenmiş o, hani her yeri yakıp, cehenneme çevirecektik?"

"Ben artık elimde bu alçaklara atacağım gerçek bir bomba olsun istiyorum."

"Nerden bulacaksın ki, o bombayı?"

"Bulacağım yere giderek."

"Var mı öyle bir yer burada?"

"Burada böyle bir yer olsaydı, bu şişelerle işimiz neydi?"

"Peki, nerden bulacaksın o zaman?"

"Sana dedim ya, bulacağım yere giderek."

"Hiçbir şey anlamadım senden, açık söylesene şunu."

"Tamam, söylüyorum işte, ne acelen var? Tahammülüm kalmadı artık, gitmeye karar verdim."

Nêrgız'ın gözleri bir alev gibi parlayıverdi."

"Ne! Dağa mı?"

"Evet dağa."

Nêrgız, bir an dilini yutmuş gibi oldu. Çoktandır kafasından geçirdiği şeyin ağabeyinin kafasından da geçtiğini bilmiyordu. Birbirinden habersiz kafalarında aynı şeyi besleyip büyüttüklerini Sabri de bilmiyordu. Nêrgız, bir iki dakika sesini hiç çıkarmadan Sabri'nin gözlerinin içine baktı. Boğazı düğümlenmiş, gözleri yaşarmak üzereydi. Her gün yaptıkları onca dövüş, kavgaya rağmen, onu neden bu kadar çok sevdiğini, şimdi daha iyi anlıyordu. Kafasında onun bu kararına verecek bir cevap bulamıyordu. Hem onu daha fazla seviyor, hem seviniyor, hem de onun kendisine engel olacağından korkuyordu. Babası, annesi de aklına gelince, kafası iyice karışmaya başlıyordu. "İkimiz birlikte... Onları ne hale sokar?" diye soruyordu kendine. Suskunluğunu, kafasından geçen aynı soruyu ona da sorarak bozdu:

-Bu kararın babamı nasıl üzeceğini hiç düşündün mü?

-Düşünmem, babamın üzüntülerini hafifletir mi sanıyorsun?

-Hafifletir ya da etmez, ama yine de düşünmek lazım.

-Tabi düşünmek lazım, hem de çok. Sana bir şey diyeyim mi? Dünyadaki bütün iyi niyetli insanların düşüncelerini getirip kafama koysam ve hepsini de babamı düşünmekle harcasam, gene de babamın üzüntüsünden bir gram bile eksiltmem. Neden mi? Çünkü babam da düşünüyor, ama sadece düşünüyor. Ve hep üzülmek üzerine düşünüyor. Şimdi de onu düşünüyorum. Peki, üzüntüsünü hafifletebiliyor muyum? Onun bütün işi üzülmek ve bazen de sevinmek, hepsi bu. Elbette sevindiği zamanlar çok azdır, hatta yok denecek kadar. Ben burada sadece düşünerek onun bu sevinçli zamanlarını arttırıp, uzatabiliyor muyum peki? Demek ki, bu düşünce boş bir düşünce, işe yaramaz, geç bunu.

Nêrgız, ağabeyinin kararını düşünerek verdiğini anlamıştı. Bu nedenle ana baba konusundan bir daha söz açmak istemedi. Asıl niyetini saklayarak, "Ne zaman gidiyorsun?" diye sordu. Sabri, ondan hiç bir saklısı olmazmış gibi rahat bir edaya bürünerek verdi yanıtını:

"Yarın hazırlıklarımı yapacağım. Sonraki gün, bilemedin bir sonraki gün de harekete geçeceğim."

"Bu kadar erken mi?"

"Evet, bu kadar erken, ne o, şaşırdın mı? Bundan böyle tek bir gün bile gecikmemeliyim artık. Mutlaka yetişmeliyim o Zap savaşına."

"Bu karda, bu kışta nasıl gideceksin, delirdin mi sen?"

"Bunu düşünen yolunu da biliyordur mutlaka."

"Tek başına mı gideceksin."

"Hayır, bir kaç arkadaşım daha var, sayı daha da artabilir. Bir de çok iyi tanıdığım ve sevdiğim bir kuryemiz var. O gideceğimiz yolu iyi bilir. Buradan çıktıktan iki üç gün sonra arkadaşların yanına varmış oluruz. Hem de Zap'ın ta kendisine."

Nêrgız, sevinçten, heyecandan uçacak gibi olmuştu:

"Vay be, demek ki birkaç günde oraya varmış oluyorsunuz. Bu o kadar kolay yani?"

"Evet, bu sandığın kadar zor bir şey değil."

"İnanamıyorum buna. Gerçekten sanki bir rüyadaymışız gibi geliyor bana. Bunca zamandır aradığım ve istediğim şey meğer bu kadar yakınımdaymış."

Sabri, şaşırmış, kız kardeşinin ne söylemeye çalıştığını anlayamamıştı:

"Ne? Anlamadım?"

"Anlarsın şimdi. Sen bana sırrını anlatmadın mı? Şimdi de sıra ben de, dinlemek ister misin?"

"Evet, dinlemek isterim tabi."

"Ama kızmak, karşı çıkmak yok."

"Bir söyle hele."

"Hayır, kızmak, karşı çıkmak yok."

"Tamam, kızmak yok."

"Karşı çıkmak da."

"Tamam dedik ya."

"Önce söz ver."

"Tamam söyle."

"Hayır, önce söz ver bana."

"İnsanı bıktırmadan yapamaz mısın sen? Tamam, on kere dedik ya, söz kızmam, karşı da çıkmam."

"Hah böyle işte. Senin bu kafandaki şey var ya, çoktandır benim kafamda da vardı. Nasıl yaparım diye hep bir yolunu arayıp duruyordum."

"Sen de açık söylesene, neyin yolunu?"

"Anla işte, senin gitmek istediğin yolu. Bir de konuşurken sakin ol, söz verdin bana. Yoksa sana açıklamazdım."

"Sen de dağa mı gelmek istiyorsun yani?"

"Evet, bunu çoktandır düşünüyordum."

Sabri, duyduklarına inanmak istemiyordu. Sinirlerinin İçinde aniden oluşan kıvılcımlanmadan kafası dönecek gibi oldu. Kıvılcımlanma tepeden tabana dek tüm bedenini sardı. Elleri titremeye başladı. Ne diyeceğini bilemiyordu. Sözü de, söyledikleri de aklından uçup gitti. Öfkeyle: "Başımın belası mısın sen? Yaptığım her şeyi illa da yapmak zorunda mısın? Hayır, sen benimle hiçbir yere gelmiyorsun. Bir adım bile gelmeyeceksin, tek bir adım bile," dedi. Nêrgız, onun ürkütücü olmaya başlayan bakışlarından gözlerini çekmeden: "Hani kızmayacağına söz vermiştin," diyerek hatırlatınca sözünü, o daha da öfke-

lendi: "Halt ettim işte. Hoşuna gitti mi? Sana sırrımı anlatmakla da, söz vermekle de halt ettim, tamam mı? Sen iğrenç birisin, yaptığım her şeyden faydalanmaya çalışıyorsun. Bak, bunu kafana iyice koy, sen benimle asla gelmeyeceksin. Benimle bir adım bile atmayacaksın. Ben buna izin vermem işte. Bela mısın, nesin sen ya?" deyip kendini kaybetmiş gibi dışarı çıkmak istedi. Kapıyı açmak üzereyken Nêrgız, yerinden sıçrayıp sıkıca onun koluna yapışıverdi. Bağırmak ister gibi ve tam bir nutuk havasında: "Öyle hemen çekip gidemezsin. Sözünü de unutamazsın. Yiğit insan söz verdi mi sözünde durmayı bilir. Gücün yettiği için bana hep kızıp duruyorsun. Bir kez bile kızmazsan olmaz mı yani? Hiç olmazsa bir defa da sen dinle beni. Dünya mı yıkılır sanki? Şimdi sana söylediklerimi, sen bana düşündüklerini söyledikten sonra mı düşünmeye başladığımı sanıyorsun? Hayır, sana diyorum bu kafamda çoktan beri vardı. Gitmeyi kafama kesin koymuştum. Ve giderken hiç kimseye haber vermeyi de düşünmüyordum, sana da, tamam mı? Çünkü söylediğim zaman bana nasıl davranacağını biliyordum. Sen ne yapacağını söylemeseydin, ben sana asla söylemeyecektim. Şimdi sen bana nasıl güvendiysen, ben de sana öyle güvendim. Az önce verdiğin sözden cayarsan, ben de yemin ediyorum ki, bundan böyle sana asla ağabey demem. Ve ben gittiğim zaman ne sen, ne de başka hiç kimse beni durdurmaya gücü yetmeyecek. Gidişimden de haberin olmaz," dedi.

Sabri, onun bu sözlerinden sonra ne yapacağını daha da şaşırdı. Geri dönüp tekrar yerine oturmak zorunda kaldı. Bir süre kafasını ellerinin arasına alıp, içindeki asıl sesini dinlemeye çalıştı. Aklı hafiften başına gelir gibi olunca, Nêrgız'ın yüzüne doğrudan bakmadan sordu:

"Az önce babamı düşünmekten bahsediyordun. Sen niye onu düşünmüyorsun peki?"

"Tek başına düşünmenin, onun için ne tür bir fayda sağladığını kendin söyledin ya. Ben de aynı şeyi düşünüyorum. Haklısın, yalnız başına düşünmek hiçbir fayda sağlamaz."

"Sen de gelirsen, evimizden dört kişi olur. Bu hem fazla, hem de çok ağır olmaz mı?"

"Neden ağır olsun ki? Herkes payına düşeni yapar. İster dört, ister beş, ister on kişi olsun, bu hiç kimsenin yükünü hafifletmez

ki. Önemli olan herkesin kendi payına düşeni yapmasıdır. Ben kardeşlerimin yaptıklarına konamam ve onların yaptıkları üzerinde kendimi hak sahibi de göremem. Ben de yaptıklarımla onlara ortak olmak istiyorum, hepsi bu. Yapmadıklarımla onlara asla ortak olduğumu hissedemem çünkü. Bu insanın içindeki bir şey, benim de içimde o var. Yaparak ortak olmak istiyorum, anladın mı? Buna benim hakkım var işte."

"Kafam ağrımaya başladı. Bunu sonra konuşsak daha iyi olmaz mı?"

"Tamam, nasıl istiyorsan öyle yapalım. Ama bil ki, benim kararım da kesindir."

Ferman, yanına az evvel ulaşan ikinci takviye grubunu da çatışmanın tüm şiddetiyle devam ettiği sırta gönderdi. Grubu gönderdiğine dair Ayhan'a telsizle haber verdi: "İstediğiniz silahları da getirmişler, onların düzenlemelerini uygun gördüğünüz şekilde yapın," dedi. Silah ve destek kuvveti... Ayhan'ın istediği de buydu. "Tamam," deyip telsizi tekrar cebine götürüyordu ki, Sofi'nin kendisini çağıran sesi geldi. Mandala basıp, "Dinliyorum," diye yanıt verdi. Sofi, savaşın havasına iyice uyum sağlamış olan ince sesiyle, Ayhan'ı daha önce herkesin bildiği koduyla çağırarak: "Gorsê, aşağınızdaki tepede, tekrar kümelenmeye başlıyorlar, galiba üzerinize sızma yapmak istiyorlar, görüyor musunuz onları?" dedi. Ayhan hafiften başını kaldırıp, "Hayır," diye cevap verdi ona. Onun tarif ettiği yerde asker görünmüyordu çünkü. Sofi, "Tepenin solundaki kayalıkların altında toplanmışlar, otuz kırk askerden daha fazladır. Oraya iyice bakın göreceksiniz," diye tekrarladı. Ayhan, "Sen birkaç dakika bekle hele," deyip, on beş adım ötedeki kayalıkların arasında duran Eziz'e seslendi. Eziz tarif edilen yere bakınca, Sofi'nin dediklerini doğrulamakla kalmadı; Orada Sofi'nin dediğinden de daha fazla askerin toplandığını söyledi. Ayhan, Sofi'ye: "Tamam gördük onları, sen gözetlemeye devam et ve hazır olun, birkaç dakikaya kadar sana tekrar haber veririm. Onlara iyi bir ders vermeliyiz bu sefer," dedi.

Telsizi kapatıp, kayalığın altında toplanmış askerleri gözetlemeye gitti. Tekrar yerine geri dönerken kafasındaki plan hazırdı. Beklediği takviye grubu da gelince, planı uygulamak için her şey tamamdı. Planı önce yanındaki arkadaşlarıyla tartıştı, sonra da Sofi'ye haber verdi. Şifreyle, "Biz yukarıdan, siz de aşağıdan," dedi.

Sofi gerekecek ağır bir silahtan, bilhassa roket atardan bahsedince Ayhan, "Oldu size roket atarı gönderiyoruz," dedi. Gelen takviye grubundan sadece iki gerillayı yanında tuttu. Diğerlerini aşağıya, Sofi'nin yanına gönderdi. Geçen onbeş, yirmi dakikalık aradan sonra Sofi ona, "Biz hazırız," diyerek haber verdi.

Bu riski az olan bir hamle olacaktı. Çünkü asker grubu, gelip tam da denetimlerinin altındaki yerde durmuştu. Asker grubu, yukarıdan fark edilmeyeceğini düşünerek oraya gelmişti. Fark edilmedikleri takdirde tesiri çok yüksek bir hamle yapmış olacaklardı. Ne var ki, aşağıdan kendilerine bakan bir çift göz, bu hamle hesabının ters dönmesine yol açmıştı. Durdukları yerden yukarıya doğru yeniden hareketlendikleri sırada, Sofi, sağ omzuna aldığı roketi, kulakları sağır edici bir gürültü ve yankıyla ortalarına salladı. Roketin komutunu bekleyen Ayhan'ın grubu da tetik düşürmeye başlayınca, askerlerin durduğu yerin rengi ve havası birdenbire değişti. Ateş, kan, gürültü, dehşet, birbirine karışmıştı. İlk anın heyecanına kapılan bixici gerilla, parmağını tetiğin üzerinde unutmuş gibiydi. Sanki hâlâ askerler toplu haldeymiş gibi tarıyordu. Bu gidişle onun kısacık bir zamanda şeridi bitireceğini gören Ayhan, tiz bir ses tonuyla: "Adamlar darmadağın oldu, görmüyor musun heval? Nişan al ve tek tek sık!" diyerek müdahale etti. Bu uyarı üzerine bixici gerilla, hatasını hemen düzelti. Kan rengine boyanmış karın üzerinde yatan askerlerden vazgeçip, namluyu aşağıya doğru kaçışanlara doğrulttu. Ondan beş adım ötede duran Eziz de onların üzerinde çalışıyordu.

İki koldan ateş altında kalmış asker grubu, yönü belirsiz seri birkaç atış dışında bir karşılık vermiş değildi. Onlardan daha aşağıdaki kalabalık asker gruplarının, onların üzerine yağan yok edici gazabı durdurmaya güçleri yetmemişti. Uzaktan yaptıkları suikast atışları, iş olup bittikten sonra artık bir fayda etmiyordu. Aynı yere kalkıştıkları üçüncü hücumun sonu da en kötüsünden bir hezimet olmuştu. "Kıyıda köşede kalmış üç beş kişidir," deyip, kendilerini gördükleri anda kaçıp gitmelerini bekledikleri adamlar, düşündüklerinden daha dişli çıkmıştı. Öncü birliklerin karnındaki cesa-

ret midede, ciğerde, kalpte ve beyinde ağrı yaratmaya başlayan bir korkuya dönüşüyordu yavaş yavaş. Askerleri hücuma kaldırmakla uğraşan arkadaki ve çatışmadan uzak vadinin diğer tarafındaki komutanlar, ters dönüyor gibi olmaya başlayan hesabın telaşı içerisinde, merkezle irtibat halinde hücuma yeni yollar bulmak için didiniyorlardı. Akıllarına gelen ilk yol, yeni bir yol değildi elbette. Hava destek kuvvetinin acil bir şekilde tekrar devreye sokulmasını istediler.

Ferman, Ayhan'dan eylemin tekmilini alıyordu. Ayhan sonucun istedikleri gibi olmasa da, fena olmadığını söylüyordu. Ayhan'ın kendine güven duyan rahat ve neşeli sesi, Ferman'a büyük bir keyif veriyordu. Sanki cephenin en kızgın yerinde değil de, şenlik havasının hâkim olduğu bir kutlama sahasındaymış gibi konuşuyordu. Ferman, orada zorlanıp zorlanmadığını sorunca, Ayhan: "Biz sizinkini bilmiyoruz, ama keyfimize diyecek yok," dedi ve gülerek ekledi:

"Bir çay eksiğini hesaba katmazsak tabi..."

Ferman da gülmeye başlamıştı:

"Ne yani, şimdi oraya çay mı gönderelim diyorsun."

"Bu fena bir fikir değil işte."

"Tamam, sizlere demli bir çay borcum olsun. Bu görev tamamlansın hele."

Neşesi gittikçe artan bu telsiz sohbetinin asıl tadını, Ferman'ın etrafındaki gerillalar çıkarıyordu. Bu gerillalardan bazıları oraya yeni ulaşmış basıncı gerillalardı. Savaşın soğuk ve sert yüzü kadar yumuşak ve sıcak yüzü de kaçmıyordu onların gözünden. Gözlerinden kaçırmadıkları anlar, olduğu gibi ellerindeki objektiflerin gözüne de takılıyordu. Kısa bir süre sonra bütün dünyanın göreceği kalıcı görüntüler, ellerindeki o objektiflerin belleğinden çıkıp gidecekti. Ferman, Ayhan'la sohbetini bitirince, oraya yeni ulaşmış gerillaları yanına çağırdı. Onlara kısacık cümlelerle görevlerini hatırlatıp, basıncılar dışında herkesin hızla görev yerlerine ulaşmasını istedi. Basıncıları zamanı gelmeden harekete geçirmeyi düşünmüyordu. Savaşın gidişatı henüz netlik kazanmış değildi çünkü. Görüntü alacakları zemin belirlenip, ayarlandıktan sonra

harekete geçeceklerdi. Görev yerlerine gitmek için kalkan gerillalar orada kalanlarla vedalaşıp giderken, genç koruma, Ferman'ın yanına gelip, Zagros Saha Komutanı'nın hat'ta hazır beklediğini söyledi.

Ferman, buna çok sevinmişti. Telsizi genç korumanın elinden alıp, birkaç adım öteye gitti. Mandala basıp, "Harun," diye çağrı yaptı. Zagros Saha Komutanı, içtenlikli bir selamla yanıt verdi ona. O da aynı karşılığı verip hemen konuya girdi. Harekâtın öncelikli hedefinin Ana Karargah sahası olduğunu, burayı düşürmek için çok ısrarlı davrandıklarını söyledi. Harekâtın çatışma taktikleri, karşılıklı çatışmaların vardığı boyut ve tuttukları yerler hakkında da belli bazı bilgiler verdikten sonra, "Siz arkadan harekete geçin. Yaptıkları hesap hatasını süratle değerlendirmemiz gerekir," dedi. Cihazın öbür ucundaki komutan, tamam deyip, denetimindeki kuvveti derhal harekete geçireceğini söyledi.

Gerçekleşen bu son bağlantıyla artık harekete geçirilmeyen güç kalmamıştı. Gelen askerleri ilk elden karşılaması gereken, ancak yaptıkları hesap hatası sonucu başları aksiliklerden kurtulmayan, böylelikle düşmanla hiç savaşmadan darmadağın olan bölükle de bağlantı kurulmuş, onlardan birkaç tim ön cepheye alınmış, geriye kalan kısmı ise Akademi Kuvveti'yle birleştirilmişti. Yaptıkları hatanın etkisinden uzun süre kurtulamayacak olan Çemco vadisindeki akademi komutanları da nihayet harekete geçmiş bulunuyorlardı.

Günün ikinci yarısının ilk yarısına kadar acil elden tamamlanması gereken mevzilenmenin büyük bir kısmı tamamlanmış sayılıyordu. En küçük birimlerden, en büyük birliklere kadar bütün güç harekete geçirilmiş ve mevzilendirilmiş haldeydi. Çemco'dan Şikefta Birîndaran'a kadar on beş ile yirmi kilometrelik cephe hattında yoğun çatışmalar yaşanıyordu. Şu ana kadar elde edilen sonuçlar, kötü görünmüyordu. Ama Şehit Rüstem'deki durum, hem Ferman'ı hem Rozerin'i hem de onlarla sürekli bağlantı halinde olan Xalıt'ı derinden kaygılandırıyordu. Xalıt yaptığı onca hazırlığa ve önceden harekete geçmesine rağmen, cephesinde üst üste terslikler yaşanmıştı.

Ferman, Zagros saha komutanıyla konuşmasını bitirdikten hemen sonra Xalıt'la tekrar bağlantı kurdu. Ondan Şikefta Birîn-

daran ve Şehit Rüstem hakkında son durum bilgisini aldı. Xalıt, kısa bir süre önce Şehit Rüstem'den verdiği üç yaralı bilgisine, iki yeni yaralı daha eklemişti. Karker Tepesi'ne çıkan ve çıkmaya devam eden düşman birliklerinin hâlâ engellenemediğini söylüyordu. Bu durum Şehit Rüstem'deki taburu büyük bir tehlikenin altına sokuyordu. Karker Tepesi'nin asker tarafından tutulması halinde, tabur tümden kuşatma çemberinin içine düşecek, ana kuvvetle bağlantıları kopup, tasfiye olmakla yüz yüze kalacaktı. Daha şimdiden verdiği yaralı sayısına bakılırsa, taburun hali hiç de iyi görünmüyordu. Ferman, Xalıt'tan gidişat ile ilgili son bilgileri aldıktan sonra tabur hakkında erkenden varılması gereken kararı tartışmaya açtı. "Nasıl yapalım?" diye sorunca, Xalıt, önceden karar vermiş gibi hiç beklemeden sundu fikrini. Rozerin, Ferman'dan iki adım beride durmuş, Xalıt'ın söylediklerini kendi el telsizinden dinliyordu. Gerektiğinde o'da tartışmaya katılıyor, kararla ilgili fikrini anında sunuyordu. Gökten yağarcasına başlayan top yağmuruna aldırmadan sürdürüyorlardı tartışmayı.

Yağan top dalgasının ardından vadi, bir kez daha kobraların sesiyle yankılandı. Sesin duyulması üzerinden daha on saniye bile geçmeden kobralar, gerillaların askere mukavemet ettiği yere ulaştı. Ulaştıkları gibi bütün bir tepeyi ateşe tutmaya başladılar. Peş peşe fırlayan roketler, vahşice boşalan mermiler, tepeyi bir anda toz duman içinde bırakmıştı. Rozerin ve yanındaki gerillalar kobraların hücumunu kaygı ve telaşla izliyordu. Doçkacının geciktiğini görünce, Rozerin doçkacıya tiz bir çığlıkla: "Ne bekliyorsun Gabar, müdahale etsene!" diye bağırdı. Doçkacının başlattığı ateş, kobraları hafiften yukarıya doğru itse de hücumlarını durdurmaya yetmedi. Kobraların bir türlü geri püskürtülememesi, Rozerin'in kalbine adeta kızgın ateşler döküyordu. Kobralar, tam gözlerinin önünde arkadaşlarının mevzilerine korkusuzca dalıyor, mevzileri yerle bir ediyordu. Kobranın gezdiği yerin hemen altındaki kayalıklarda duran, yaşı hayli ilerlemiş, aynı zamanda deneyimli bir komutan olan füzecinin tüm uğraşları boşa akıp gidiyordu. Omzuna aldığı füzeler, menzile giren hedef sinyalini verdiği halde, füze başlıkları yuvasından çıkıp gitmiyordu bir türlü.

Kobralar tepeyi yoğun ateş altında tutarken, hücum ruhunu yeniden kazanan askerler, şu ana kadar üç kez geri püskürtüldükleri tepeye bir kez daha çıkıyorlardı. Gerillalar, sığındıkları yerlerden hareket etmeden, kobraların yüklerini boşaltıp gitmelerini bekliyorlardı. Kobraların altında hareket ettikleri ve fark edildikleri takdirde imha olmaktan kurtulamayacaklarını biliyorlardı çünkü. Başlarında dolaşan bu canavarların, o an ellerindeki silahlarla düşürülemeyeceğini düşündüklerinden, gerillaların çoğu onlara tek mermi dahi sıkma gereğini duymuyordu. Aynı fikirde olmayan Ayhan ise kobralar yakınından geçince ilk mermilerini sıkmıştı bile. Sofi de benzer şeyi yapmaktan çekinmemişti bu kez. Ve sıktığı mermilerin kobranın gövdesine isabet edince sekmediğini, gövdeyi delip öbür tarafa geçtiğini görmüştü. Mermilerin değdiği yeri delip geçmesi, onlara karşı cesaretini daha da artmıştı.

Kobralar yüklerini boşaltıp geri gidince, Ayhan, sırtın alt ucunda duran Rojger'e neşeli bir sesle çağrı yaptı. Rojger de hiçbir şey olmamış gibi şakalaşarak ve keyifle cevap verdi ona. Ayhan, Rojger'den sonra tepedeki diğer arkadaşlarına da çağrı yaptı. Hepsinden benzer şekilde neşeli cevaplar geliyordu. Karşıdan onları dinleyen Rozerin ve onun yanındaki gerillalar, onlardan hiç kimseye bir şeyin olmadığına inanamıyorlardı. Rozerin, sevincini onların diyaloguna katılarak paylaşmaya çalıştı. Ferman, cihaz konuşmalarına hâlâ devam ettiği için o diyaloga katılma şansı bulamadı. Rojger, Ayhan'a "Görüyor musun, seninkiler yeniden aramıza girdi, onları oradan bu kez kalıcı defetmemiz gerekir," dedi. Ayhan, "Sen merak etme, ben onlar için iyi şeyler düşünüyorum," diye yanıt verdi. Ve ekledi:

"Ama ondan önce başımızda vızıldayıp, midemizi bulandıran şu sinekleri düşünüyorum ben. Bu sefer onların buradan sağ çıkmasına izin vermeyeceğiz. Aklım, daha doğrusu hislerim, 'Bu sefer kesin olur,' diyor. Onların parçalanıp, bu vadiye nasıl düştüklerini daha şimdiden çok net görüyorum. Bunu nasıl yaptığımızı herkes görecek."

Rojger'den sonra Sofi'yle, kobraların yeniden geleceğini biliyormuş gibi konuşuyordu: "Bunun için hazırlıklı olun ve o bisivingi iyi kullanan birine verin," dedi. Bu silahı kullanmakta usta

olduğunu söyleyen gerillalardan biri, bisivingi almak için diretince, Sofi ona hayır diyemedi. Asıl bisivingci gerilla da onların arasındaydı. Uzun uzadıya eğitimlerini gördüğü ve aylardır sırtında taşıdığı silahını tam da kullanma zamanı gelmişken, arkadaşları bu fırsatı elinden alıp, kendileri kullanmaya başlıyorlardı. Kendisi henüz yeni bir savaşçı olduğundan, eski ve deneyimli olan arkadaşlarının yaptıklarını içine sindirmese de, itirazda bulunmuyor, kendisine ne söylendiyse onu yapmaya çalışıyordu.

Gerillalar, hem havadan hem de karadan gelecek daha ağır bir saldırıyı karşılamak üzere konumlarını sağlam kılmaya çalışırken, gidenlerin yerine devreye sokulan yeni kobraların yok edici hücumu tekrar başladı. Saldırı taktikleri öncekilerle benzerdi. Kobralar gerillaların üzerine ateş yağdırmaya devam ederken, alttan da askerler hücuma kalkıyorlardı. Karşıdan kobralara aralıksız mermi yağdıran Gabar'ın doçkası da, bu kez daha etkili görünüyordu. Ama aynı etki derecesini gerillalar üzerinde de gösteriyordu. Doçkadan fışkıran mermilerin çoğu gerillaların mevzilerine boşalıyordu çünkü. Fakat yine de kobraların dönüşlerini daha alçaktan yapmalarına mani olduğu söylenebilirdi. Roketatarı omzuna almış, hazır halde bekleyen ısrarcı gerilla, kobranın ikinci dönüşünde roketlerden birini büyük bir gürültüyle salladı. Ancak roket kobrayı bulmak yerine az daha gidip, içlerinde Ferman ve Rozerin'in de bulunduğu karşıdaki gerillaların içine düşüyordu. Salladığı ikinci roket de bir işe yaramamıştı. Elinde son bir roket kalmıştı. Roketatarın asıl kullanıcısı olan yeni savaşçı, çekingen bir ses tonuyla, "Heval izin verirseniz son roketi ben kullanmak istiyorum," dedi. Sofi, hiç tereddüt etmeden, "Peki al, sen kullan, bu senin hakkın ve düşür o alçaklardan birini," dedi.

O ana kadar kobranın vahşi saldırısını, arkadaşlarının ondan saklanışını ve roketlerin boş yere uçup gidişini korku, heyecan ve öfkeyle izleyen yeni savaşçı, silahını arkadaşından alınca, birbirine zıt sayısız duygu kalbine en şiddetli basıncı uygulayacak şekilde hücum etti. Yapmak istediği şeyi, yapma olanağına kavuşunca, bir anda her şey gerçek ama aynı zamanda sonu belirsiz, neticesi hem

iyi hem de kötü olmaya başlıyordu. Silahı omzuna alıp, kendini taşın arkasına verdiğinde, birbirine ters ve karmaşık olan keskin duyguların ağırlığı altında ayakta durmayı güçlükle başarıyordu. Kobranın dönüşler yaptığı aynı çizgide kendisine doğru geldiğini görünce, bütün duygularını, hatta kendini bile unutmaya çalıştı. Kobra hızla gelip hizaya giriyordu. Omzundaki roket kobranın önündeki boşluğa bakıyordu. Parmağını tetiğe bırakmıştı. Kafasına eğitimdeki hesaplamalar oturmuştu. Kobranın hızındaki zamanı adeta durdurmaya başladı. Ve tam vaktidir deyip tetiği hırsla düşürmeye çalıştı. Ama tetik yerinden kımıldamadı bile. Bir kez daha, bir kez daha bastı. Tetik demire lehimlenmiş gibiydi. Bir milim dahi aşağıya inmiyordu. Daha fazla uğraşmak bir fayda etmiyordu artık. Kobra geçip gitmişti çünkü. Ama geçen kobranın arkasından ikincisinin sesi geliyordu. İstifini hiç bozmadan, eğilmeden, bükülmeden roketatarı omzundan yavaşça indirdi. Bakınca, "Tüh Allah kahretsin," dedi. Silahın emniyetini kapalı unutmuştu. Hiçbir şey düşünmeden şimşek hızıyla emniyeti açıp, silahı tekrar omzuna aldı. İkinci kobra da aynı çizgide, ürkütücü bir hızla gelip hizaya giriyordu. Bir kez daha nişana oturttuğu bakışını, hız ve mesafedeki hesabını bir yapıp, tek ana yerleştirdi. Ve tam anı gelince, tetikte hazır duran parmağı, beynin komutunu bir çakımda uyguladı. Roketin omzundan nasıl fırladığını anlamadı bile. Çıkan gürültü kulaklarını sağır etti. Gözleri, kobranın gövdesinde patlayan alev topunu son anda gördü. Kobra kuyruk kısmının gövdeyle birleştiği yerden ikiye bölünüp aşağıya sürükleniyordu. O anda görülmemiş bir sevinç çığlığı koptu. Her yer, "Biji Serok Apo," sloganları ve "Vurdu! vurdu!" sesleriyle yankılandı. Sevinç çığlıkları, sloganlar dalga dalga kabarıp, vadilerden göğe yükseldi.

Ferman'ın bulunduğu yerden, o ana kadar görüntüleri saniye saniye kaydetmeye devam etmiş kameracı gerilla, kobranın fırlattığı bir roketten sonra Rozerin ona, kendini koruması için tiz bir çığlıkla bağırmış, o, telaşla başını Rozerin'den yana çevirince, kobranın düşüş anı kamerasının gözünden sonsuza dek kaçıp gitmişti. Herkes sevinç çığlıkları atıp dururken, o kapıldığı öfkeden kame-

rasını alıp yere çalmak, paramparça etmek istiyordu. Neredeyse artık yakalamaya başladığı hayatının o en önemli, en unutulmaz görüntüsü adeta ellerinin arasından uçup gitmişti. Tek bir saniyede olup bitmişti her şey. Ve bir daha da geri getirilemezdi o an. Ferman da bu anı görme şansından olmuştu. Kobra alev alıp düşerken, o Xalıt'la telsiz konuşması yapıyordu tekrar. Ama arkadaşlarının sloganlı sevinç çığlıklarına anında ortak oldu. Ve cihazı bu sevincin yükselen seslerine açık bıraktı. Sloganlar, sevinçli sesler, olduğu gibi Xalıt'ın kulağına ulaşıyordu. Xalıt, "Nedir?" diye sorunca, Ferman, "Arkadaşlar şu an bir kobra indirdi," diye yanıt verdi ortağı olduğu sevinçle. Xalıt da aynı sevinci, telsizleri birbirine açık tutarak, Şikefta Birîndaran, Şehit Rüstem ve Çiyayê Reş'teki taburlara ve diğer birliklere ulaştırdı.

Ayhan, ilk anın heyecanını atlattıktan sonra, dipten gelen kuvvetli bir duygu, ruhunda kemirici bir sorgulama dalgası başlatmıştı. Kobranın düşürülüşü, içini rahatlatmaya yetmemiş, hissettiği bir eksiğin kocaman resmini dikmişti gözlerinin önüne. "Neden daha atak davranıp diğerini de düşürmedik?" diyordu kendi kendine. Kobranın düşürülüşü ardından son takviye grubu da yanına ulaşınca, kaçan bir fırsatı, hâlâ elde duran fırsatla telafi etmek ister gibi hızlıca hazırlığa başladı. Yeni gelen grup, eski ve deneyimli gerillalardan oluşan güçlü bir gruptu. İçlerinde komutan olmayan yoktu. Grup komutanı da Akademi'nin savaş deneyimine sahip güçlü komutanlarından biri olan Mahir'di. Ayhan bu grupla çok iyi bir iş çıkaracağını daha onlarla tartışmaya başladığı ilk andan itibaren anlamıştı.

Akşamın gittikçe koyulaşan gölgesi, ak zirvelerde alev gibi parlayan son ışık parçalarını da söndürüp yok ederken, Ayhan'ın sunduğu plan son şekline kavuşuyordu. Plana ilişkin son sözleri yeni gelen grup komutanı Mahir söyledi. Ayhan'ın planını olduğu gibi benimsemiş ve planı daha da güçlendirmek üzere konuşmuştu. Kobralar vururken, askerlerin yeniden çıkıp tuttuğu tepe tümden imha edilecek, askerlerin cenaze ve silahlarına da el konulacaktı. İş eylem düzenlemesine gelince, Ayhan'ın etrafındaki gerillalar adeta tek söz olup, aynı dayatmada bulundu. Eylemin saldırı bölümünde yer almak

herkesin ilk ısrarı olmuştu. Ama saldırı için sadece dört kişilik bir tim öngörülmüştü. Bir takviye grubuna da gerek duyulmamıştı ayrıca. Çünkü savunma grupları çok yakından vuracaklardı. Tepe düştüğü an iş yalnızca cenaze ve silahların denetime alınmasına kalacaktı. Dört kişilik saldırı timi bunu da yapmaya yeterli görülmüştü.

İkisi savunma, biri saldırı, üç grup biçiminde yapılan eylem düzenlemesi tamamlanınca, vakit geçirmeden herkes yerine hareket etti. Ayhan, birinci savunma grubunu alıp, eyleme en yakın yerdeki kayalıkların arasına daldı. Oraya yeni gelmiş Mahir de ikinci savunma grubunu aldı. Askerlerin tuttuğu yere hâkim kayalıkların arasında duracaktı onun grubu. Savunma grupları yerlerini tuttuktan bir süre sonra, saldırı grubu da vurma mesafesine girmek üzere olduğuna dair telsizin mandalına basarak, ufak bir sinyal verdi. Her iki savunma grubu da aynı anda yanıt verdi sinyale. Askerler önce savunma gruplarının yoğun ateşiyle şoke edilecekti. Ardından hazır duran saldırı grubu da bomba ve kleşlerle dalacaklardı içlerine.

Saldırı timine, tepeyi iyi tanıyan Eziz öncülük ediyordu. Bomba mesafesine beş on adım kala bir grup askerin ayakta gezindiklerini fark etti. Askerler, kar tabakasının ince olduğu ve yer yer erimeye başladığı tarafta durmak istiyorlardı. Ay ışığından gelen aydınlık nedeniyle Eziz, onların ne yapmak istediğini anlamıştı. Ve onlardan gelen sesleri de çok rahat duyuyordu. Bir panik havası yaşadıkları, seslerinden bile çok net anlaşılıyordu. Eziz bu şekilde daha fazla ilerlemeyeceklerini anlayınca, kol komutanına, "Heval Ayhan'a vurmalarını söyle," dedi. Kol komutanı, telsizi cebinden çıkarıp, alçak bir ses tonuyla Ayhan'a, "Biz hazırız, siz başlayın," diye haber verdi. Ayhan da yukarıdaki Mahir'e, "Cudi, hazır mısınız?" diye sordu. Mahir anında, yanıt verdi: "Ben de sizi bekliyordum."

Bu sözden sonra beş saniye bile geçmedi. Ayhan'ın tetiğe dokunmasıyla bütün bir tepe ateş altında kaldı. Her iki savunma grubundaki bütün silahlar birlikte çalışıyordu. Ayhan, bu kez bixi kullanıyordu. Askerlerin üzerine mermi akıtırken, silahının namlusundan gür alevler fışkırıyordu. Eziz hücuma kalkmak için pimini çektiği bombayı elinde tutuyordu. Diğer üç bombayı ise

yeleğinin sağ cebine koymuştu. Tam saldırma vakti gelince, kol komutanı, Ayhan'a: "Heval, siz durun biz başlıyoruz," dedi. Her iki savunma grubu aynı anda susturdu namluları. Onlar ateşe ara verince, Eziz yerinden bir ok gibi fırladı. Yanındaki arkadaşı da seriye bağladığı kleşiyle takip ediyordu onu. Kol komutanı da diğer arkadaşıyla birlikte sol taraftan hücuma kalkmıştı. Eziz mesafeye girince yere çöküp, hırsla elindeki bombayı şoke olmuş asker grubunun içine fırlattı. Büyük bir gürültüyle patlayan bombadan dev bir ışık yayıldı. Eziz'in yanındaki gerilla, bombanın patladığı yere çılgınca mermi yağdırıyordu. Eziz ikinci bombayı da attıktan sonra kleşini devreye soktu. Kleşinden askerlerin vücuduna boşalan mermiler acımak nedir bilmiyordu.

Ölmekte olan askerlerin bağırış ve yalvarışları insanın yüreğinde kapanmaz yaralar açıyordu. Yalvarıp yakarırken, gün boyu hücum halindeki seslerinden eser kalmamıştı. Hayatta tanık olunan en zavallı, en günahsız, en masum insanların acınası sesleri çıkıyordu onlardan. Kışlalarından çıkarken, bu türden bir gazaba uğrayacakları akıllarının kenarından bile geçmiş değildi. Kendilerine söylenenin, söylendiği gibi olmadığını fark etmekte çok geç kalmışlardı. Aklın çok geç başa gelmesi ise bir fayda etmiyordu artık. Ateş çekirdekleri onların et ve kemiklerini parçalayıp geçerken, acınası hallerini hissetmiyorlardı maalesef.

Eziz, içlerine üçüncü bombayı da vurmuştu. Kendisini on adım sağdan takip eden arkadaşı, asker hareketinin görüldüğü her yere durmadan ateş yağdırıyordu. Sol taraftaki diğer iki gerilla da aynı şiddetle ilerliyordu tepenin ortalarına doğru. Onlar yere yığılmış cenazeler arasında ilerlerken, alt tepelerden ve kayalıklardan, Ayhan ve Mahir'in komutanlık ettiği savunma gruplarının üzerine çok yoğun bir suikastçı ateşi başlamıştı. Eziz, beşinci cenazeye ulaşınca, silahındaki son mermi de uçup gitti. Ama mermisiz kalma telaşına hiç girmeden, eğilip askerin üstündeki silahı kaldırdı hemen. O silahın mermilerini de tükettikten sonra beklemeden başka bir cenazeye fırladı. Cenazenin üzerindeki silahı kaldırmakla kalmadı. Çöküp cenazeyi kendine siper yaptı. Hem silah hem de

cenaze birlikte işini görüyordu. Ama birkaç seri atıştan sonra o şarjör de boşaldı. Bu silahtaki mermiler çok azdı anlaşılan. Süratle başka bir cenazeye uzandı. Aldığı yeni silah bomba atarlı melez bir silahtı. Ama silahın bomba atarını kullanmayı beceremedi. Daha önce böyle bir silah kullanmamıştı çünkü. Şok içerisinde silahını bırakıp kaçmış bir grup asker, yirmi adım ötedeki kayalıkların arasına sinmişti. Çalıştırabilseydi bu bomba atarın onlar üzerinde çok etkili olacağını biliyordu. Oraya birkaç el ateş ettikten sonra, son bombasını da cebinden çıkarıp içlerine attı. Gürültüyle patlayan bombanın yaydığı ışık, bir anlığına da olsa oradaki bütün askerleri görünür hale getirmişti. Sol taraftan gelen diğer iki gerilla da görmüştü onları. Gördükleri gibi birer bomba da onlar vurdu. Eziz içlerinden kaç askerin sağ, kaç askerin ölü olduğunu bilmiyordu. Bu yoğunluktaki ateş kesilmezse, kısa bir süre sonra sağ kalanların teslim olacağını düşünüyordu. Arkadaşları birden silahlarını susturunca o, "Heval durmayın, durmayın. Az daha sürdürürsek hepsi de teslim olur," diye bağırdı. Bağırırken silahı susmuyordu. Hem kendi, hem silahının sesi, tek başına olduğunu ve durduğu yeri çok iyi fark ettirmişti aşağıda askerleri savunmaya çalışan suikastçılara. Ateş ettiği yerin altındaki kayalıklarda gizlendiği anlaşılan bir asker, onu suikast atışlarıyla durdurmaya çalıştı. Ve çok geçmeden oradan gelen mermilerden biri aniden sağ elini yaktı. İkinci bir mermi de sol omzunu buldu. Ardından gelen diğer bir mermi sağ yanağını götürdü. Birinci ve ikincisini pek fazla hissetmemişti. Ama son mermi, başında şiddetli bir sarsıntı yaratmıştı. Elindeki silahın nasıl uçup gittiğini anlayamamıştı bile. Ani bir şoktan uyanır gibi kendine gelince, uzanıp elini silaha attı. Ama eli silahı kaldırmaya güç bulamadı. İkinci kez denedi, gene olmadı. Daha fazla uğraşmak boşunaydı. Silahtan vazgeçmek zorunda kaldı. Kendini yuvarlayarak suikastçının denetiminden çıkmaya çalıştı. Suikastçının denetiminden çıkınca, arkadaşlarına, "Ateşi durdurmayın, o askerler teslim olur," diye bağırdı tekrar. Ama sadece arkadaşları değil, kendisi bile ne söylediğini anlayamadı. Sesi ağzından ya da boğazından çıktığı gibi anlaşılmaz bir gürültüye dönüşüyordu. Ağzında, kelimeleri toplayıp anlaşılır ki-

lacak hal kalmamıştı. Ağız çizgisinden kulağının arkasına doğru sağ yanak boşluğu bıçakla kesilmiş gibi yırtılmıştı. Arkadaşları onun anlaşılmaz bağırtısından yardım istediğini sanmışlardı. Önlerinde buldukları birkaç silah ve çantayı kapıp, hızla ona doğru koşmaya başladılar. Rozerin, Ayhan'a; "Gostê yerini değiştir," diye bağırıyordu. Çünkü alt tepelerden onun üzerine akan mermiler iyice tehlikeli olmaya başlamıştı.

Alt tepelerden savunma gruplarına karşı devam eden ateş, saldırının yapıldığı tepeye de kaymıştı. Karşıdan koordine eden komutanlar, saldırının yapıldığı tepedeki bütün askerlerin öldüğünü düşünüyorlardı. Çünkü çağrılarına o tepedeki askerlerden bir cevap gitmiyordu artık. Çok geçmeden oraya büyük havan topları geldi. Hâlâ varsa orada ölmeyen birkaç asker de düşen havan toplarının kurbanı oluyordu.

Alt savunma grubunda yer alan gerillalardan biri, yukarıdaki Mahir'e üzgün ve öfkeli bir sesle çağrı yaptı. Mahir cevap verince, çağrı yapan gerilla, "Acil bir notum var," dedi. Mahir, "Vver, dinliyorum," dedi içine düşen kötü bir hisle. Çağrı yapan gerilla, aralarında belirledikleri şifreyle, "Ayhan ve Baran arkadaşlar şehit düştü," dedi. Mahir aldığı bu bilgiyle bir anda başının döndüğünü hissetti. Gözleri kararır gibi oldu. Benzer durumları sayısız kez yaşadığı halde, ilk anda ne diyeceğini bilemedi. Alt tepelerden üzerlerine ateş yağmaya devam ediyordu. Aklını karıştıracak, ruhunu dengesizliğe sürükleyecek duygusallıklara girmenin yeri olmadığını biliyordu. Kendini hızla toparlayıp, "Şehit arkadaşları oradan çıkarın ve silahlarını alıp yanımıza gelin," dedi.

Arkadaşlarını yönlendirmek işi kendisine kalmıştı. Planı tasarlandığı gibi sonuna dek sürdüremezdi artık. Saldırının yapıldığı tepeye yönelik ağırlaşan topçu ateşi, saldırı grubunu geri çekmeyi zorunlu hale getirmişti. Aksi şekilde davranmak, kayıpların artmasına yol açacaktı. Saldırı grubundaki gerillalar, Eziz'i çektikleri kayalığın altından, cenaze ve silah toplamak için tekrar yukarı doğru harekete geçerken, Mahir onlara, yaralıyı alıp tepeden uzaklaşmalarını bildirdi. Alt savunma grubundaki gerillaların getirdikleri bixi'yle

uzun mesafeden bir süre daha çatışmayı sürdürdükten sonra, bir grup gerillayı alıp, vurulan arkadaşlarının bırakıldığı yere hareket etti. Giderken orada kalan arkadaşlarına ateşi kesip, kendisi gelinceye kadar korunaklı bir yere çekilmelerini ve tepeyi gözetim altında tutmalarını söyledi.

Vurulmuş olan arkadaşlarının bırakıldığı yere gelince, içini yakan ateş daha da alevlenmeye başladı. Usulca çöküp önce Ayhan'ın cansız bedenini incelemeye çalıştı. Elini onun bedeninde gezdirirken, bütün vücuduna acı bir titreme yayıldı. Uzun yıllar önce birlikte bir göreve giderken tanımıştı onu. Son karşılaşmalarının üzerinden de yıllar geçmişti. Ve en beklenmedik yerde bir görev üzerinde karşılaşmışlardı tekrar. Oturup karşılıklı muhabbet edecek zamanları hiç olmamıştı. İlk karşılaşmanın anılarını tazeleyecekleri asıl muhabbeti, bu son görevi tamamlamaya bırakmışlardı. Bunun bir daha tekrarı olmayacak nihai karşılaşma olduğunu nerden bilebilirdi ki. Eylemden hemen önce, onunla ayaküstü bir iki laf etme olanağını buldukları sırada, kendisiyle birlikte Dersim'e yürüme, ya da Dersim'de buluşma isteğini ona söylerken, bunun gerçekleşeceğine büyük bir inanç getirmişti oysa.

Baran'ın kanlı bedenine el sürerken, yüreğine dolan kan, yaş olup gözlerine hücum etti. Kaç yıldır Baran hep onun yanında, onunla birlikte görev yapıyordu. Akademi eğitimine de birlikte gelmişlerdi. Geldikleri bu son görevde de Baran'ın kendi grubunda yer almasını kendisi istemişti. Çünkü onun deneyimini hâlâ yetersiz görüyordu. Yanındayken daha hızlı tecrübe kazanır diye düşünüyordu. Deneyim kazandığı takdirde onun geleceğin büyük bir komutanı ve öncüsü olacağından kuşku duymuyordu. Baran'ın, genç yaşına rağmen söz ve davranışları bilgeceydi. Ve bilgiye karşı da aç kurtlar gibiydi. Fırsatını bulduğu her zeminde elinden kitap düşmezdi. Onun kendini kitaplara fena kaptırışlarını her gördüğünde, doğup büyüdüğü toprağına, yani Urfa'ya atıfta bulunarak, "Zaten peygamberler hep sizden çıkar, bu gidişle sen de bir peygamber olursun," diyerek takılıyordu ona. Baran onun bu takılmalarına karşılık olarak, "Felsefe ve edebiyatta derinleşmenin gerçek yeri bu dağlardır. Bir de beni ben yapacak olan bu

dağlarda hayalimdeki yürüyüşleri gerçekleştirebilirsem..." diyordu. Son iki yıldan bu yana Dersim'e gitmeyi kafaya fena takmıştı. Henüz bunu komutanlara kabul ettirmeyi başaramamıştı. Ama bu eğitim devresinde bunu başaracağına yürekten inanmıştı. Ve bunu her defasında gelip kendisiyle tartışma konusu yapıyordu.

Birisi yolcu, birisi de yolcu olmak için can atan bu her iki arkadaşı için Dersim'in bir hayal olarak kalması, aynı hayale sahip olan kendisi için dayanılmaz bir acı ve taşınması çok ağır ama aynı zamanda kutsal bildiği bir görev haline geliyordu. Onları, kefiye veince kuşaklarla usulca sardıktan sonra gözlerini, görüyormuş gibi onların anılarına ve hayallerine dikip, içinde sadece kendilerinin görüntülendiği uzak bir geleceğe baktı. Nefesini tutup, "Sizleri yaşamımda, çalışmamda ve hayallerimde yaşatmak andım olsun. Sizler, hep yükseklerde tutacağım gerçek bayrağım, kıblem, gün ışığım ve ruhumu arındıracağım mukaddes mabedim olacaksınız," dedi kendi kendine.

ŞEHİT RÜSTEM TABURU

Tabur akşamın ilk saatlerinden itibaren Karker Tepesi'ne çıkmak üzere, yerini yavaş yavaş terk etmişti. Agit Suruç, bu karara önce sıcak bakmamış, itiraz etmeye çalışmış, ama Xalıt bunun kesin bir talimat olduğunu söyledikten sonra, kararı uygulamaktan başka bir şansı kalmamıştı. Böylece yıl boyu canlarını dişlerine takarak yaptıkları tüm hazırlıklar, boş yere akıp gitmişti. Yerini en son bırakan Baran olmuştu. Şıvan yaralandıktan sonra Baran, yerini hiç bırakmadan, bir arkadaşıyla birlikte, son ana dek çatışmaya devam etmiş, her kalktıkları hücumda tekrar tekrar kırılan askerlerin gelip orayı almasına mani olmuştu. Önce tüm arkadaşlarını gönderip, kendisi de indikten sonra, asker de artık orayı almaktan vazgeçmiş ya da orada bir tuzak kurulduğunu varsayarak girmeyi göze alamamıştı. Yerinden inince, sedyeyle yaralı götüren gruba katıldığı için, çok merak ettiği halde gelip Şıvan'ı görememişti.

Şıvan, birkaç kadın ve erkek gerilladan oluşan küçük bir grup tarafından götürülüyordu. Ama götürülüşü gittikçe ağırlaşan bir işkenceye dönüşüyordu. Onu en son giden grup gibi sedyeyle alıp götüremiyorlardı. Buna güçleri yetmiyordu. İri cüssesi, ağırlığı onların gücünü aşıyordu. Onu tek başına sırtına vurup götürecek kuvvette biri de yoktu içlerinde. Onu sırtına alabilecek biri olsa da yapamazlardı bunu. Çünkü onu öldürmek olurdu bu. Geriye tek seçenek kalıyordu. Kollarının altına girip, zorla da olsa yürüterek götürmek. Ama normal bir yürüyüşle yirmi dakikayı alamayacak kısacık bir mesafe bile, daha şimdiden üç saatten fazla zamanlarına mal olmuştu. Şıvan'ın ayakları geçen her adımda kurşun gibi ağırlaşıyor, bu nedenle bir türlü yol alamıyorlardı. Onu yürütmek için

kollarının altına giren tüm gerillaların giysileri onun kanına bulanmıştı. Sadece giysileri değil, saçları, yüzleri, gözleri de koyu kana banmıştı. Ve attığı her yeni adımda daha fazla kan kaybediyordu Şıvan. Yaralarının hiç birini sarmamışlardı. Ya da neresinden ve nasıl saracaklarını bilmiyorlardı. Birkaç adımda bir onu oturtup, dinlendirmek zorunda kalıyorlardı. Sonunda ayakta duracak takati tümden tükenmeye başladı. Dizleri kırılıp, başı önüne yığılınca, kollarının altında bitkin düşen her iki gerilla, öldü diye yürekleri ağızlarına geldi. Onu tekrar yavaşça yere yaptırıp, nefesini dinlemeye çalıştılar. Kulağını onun göğsüne kapatıp kalp atışlarını kontrol eden gerilla, "Heval, hâlâ yaşıyor," dedi. Bir süre dinlendikten sonra gerillalardan biri "Heval Şıvan nasılsın?" diye sordu. Şıvan, gözünü açamadan ölgün bir iniltiyle, "İyiyim," diye yanıt verdi. Başka bir gerilla: "Kalkıp yürüyebilir misin?" diye sordu. Şıvan, "Heval, bende hal kalmadı," dedi onlardan kendini rahat bırakmalarını istermiş gibi. Aynı gerilla, üstelemeye devam etti:

"Biliyorsun arkadaşlar burayı bırakıp gitti. Bizim de bu gece buradan çıkmamız lazım. İradeni az daha zorlayabilir misin?"

Şıvan, içi, yüreği derinden yaralanmış bir sesle: "Heval, iş irade meselesi değil artık. Siz gidin, benim yüzümden arkadaşlara bir şey olmasın," diyerek cevap verdi ona. Onun bu cevabından sonra bir çaresizlik havası hâkim oldu herkese. Şıvan'ın oraya kadar tüm gücünü nasıl kullandığını herkes görmüştü. Onu bu şekilde daha fazla ilerletmenin imkânı kalmamıştı. Grup komutanı, on beş, yirmi adım öteye çekilip, durumu telsizle Agit'e aktardı. Agit, "Ne olursa olsun onu orada bırakmayın," dedi. Buna karşı grup komutanı, ısrar etmeye kalkışmadı. Geri gelip, onu yürütmek için tekrar uğraşmaya çalıştı. Ama tüm uğraşlar, didinmeler kaldırmak istedikleri ağırlığın altında suya atılmış bir avuç tuz gibi eriyip gitti. Onu beş adım dahi öteye götürememişlerdi. Ve zorlamaya çalıştıkları her an, onu ölüme daha da yakınlaştırdıklarını görüyorlardı. Nefes atışlarının gittikçe kötüleşmesi, boğazındaki kanlı hırıltı, sağlıkçı kadın gerillayı iyice telaşlandırmaya başlamıştı. Çoktandır söylemeye çalıştığı şeyi söylemek zorundaydı artık. Şıvan'ı son kez kontrol ettikten

sonra, grup komutanıyla birlikte sözü dinlenen iki gerillayı kenara çekip, ümidinin kalmadığını yansıtan bir ses tonuyla: "Arkadaş mide kanaması geçirmiş, buradan alıp götürsek bile onu kurtarmamız mümkün değil," dedi. Bunun üzerine grup komutanı, hemen orada telsizi cebinden çıkarıp, Agit'e aktardı son durumu. Agit'in de çaresiz kaldığı, bir süre yaşadığı duraksamadan, sessizlikten anlaşılıyordu. Tereddüt ve sıkıntıyla geçen duraksamanın ardından, nihayet mecbur kaldığı cevabı verdi:

"O zaman arkadaşın yanına iki arkadaş bırakın, diğer arkadaşlar da bilinen yere çıksın."

Arkadaşlarının kendisini bırakıp gitme kararına varmalarından sevinmiş görünüyordu Şıvan. Arkadaşları serdikleri ince bir yağmurluğun üstünde onu battaniyeye sararken, yanı başında duran mavi gözlü genç kadın gerillanın hıçkırıklarını duydu. Yüreğine doğan son bir kuvvetle elini kaldırıp, onun elini tuttu. Hırıltılı sesiyle: "Ağlama heval, bana bir şey olmaz. Göreceksin tekrar birbirimizi göreceğiz," dedi. Yalımları saçlarının son teline dek ulaşan kızgın ateş, genç yüreğini, asıl o zaman yaktı. Hıçkırıkların sesi son haddine yükselmişti. Engel olunamayan yaşlar, birer birer diğer arkadaşlarının gözlerinden de süzülüyordu. Secdeye kapanır gibi teker teker onu öpüp vedalaşırken, akan yaşlar, Şıvan'ın kanlı yüzüne dökülüyordu. Onun üzerine en son kapanan sarı saçlı kadın gerilla oldu. Şıvan'ın yüzü onun öpücükleri altında çocukça bir masumiyete bürünmüştü. Kalkarken Şıvan ona, "Göremediğim arkadaşlara selamlarımı söyle ve benim yerime hepsini teker teker öp," dedi. Kadın gerilla, kaynayan göz pınarlarında yeniden sel olup akan yaşlarla yanıt verdi ona. İncecik küçük ağzı sonsuza dek açılmayacakmış gibi kilitlenmişti. Sabahın ilk sızma eylemine giderken, hem kendisini hem de diğer arkadaşlarını ölümden kurtaran bu arkadaşıydı. Ama şimdi kendileri onu bırakıp gidiyorlardı. Hem de öleceğini bile bile. Buna ne akıl erdiriyor ne de yüreği kaldırıyordu. Ondan uzaklaşıp, epey yukarılara çıktığı halde hıçkırıkları hâlâ dinmiş değildi. Şıvan'ın yanında kalan diğer iki gerilla da, grup gittikten bir süre sonra, "Biz şu yukarıda duruyoruz. Yarın akşam tekrar geliriz," deyip onun ya-

nından ayrılmış, hayli uzak olan üst kayalıklara çıkmışlardı. Şıvan, Horê vadisinde, gecenin dondurucu soğuğunda ve kımıldayamaz halde, yalnız başına kalmıştı.

DÖRDÜNCÜ GÜN
ÇEMCO VADİSİ

Gün boyu kalkıştıkları her hücumda aldıkları darbeler, kobranın düşüşü ve akşamın ilk saatlerinde yedikleri kötü baskın, askerlerin daha fazla ilerlemek bir yana, durdukları yerde tutunma gücünü bile kırmaya başlamıştı. Akşamın ilk baskınından sonra gerilladan bekledikleri yeni saldırılar gelmeyince, kobraların hava desteğinde gece yarısından itibaren ölü ve yaralılarını hızla aşağıya çekmiş, aralarına düşen kobra pilotlarının parçalanmış cesetlerini de enkazın altından çekip, çıkardıktan sonra geri çekilmeye başlamışlardı.

Cesetleri, kar beyazı cenaze torbalarının içinde taşıyan son asker grubu, suyun öbür tarafına yeni ulaşmıştı. Yaralıları taşıyan diğer asker grupları ise, suya doğru yokuş aşağı kan ter içinde hâlâ inmeye devam ediyorlardı. Geri çekilme yaşanırken, suya yakın tepelerde konumlanmış askerler tetikte bekliyorlardı. Suyun beri tarafındaki tüm askerler geçmeden, onlar yerlerinden kımıldamayacaklardı. Yaralı ve cenaze taşımakla görevli olmayan askerler, yıkık bir ruh haliyle suyu geçtikleri gibi Karker silsilesine bakan karşı tepeye tırmanıyorlardı.

Şafağın atmasına bir saatlik vakit kalmıştı. Gece çatışmasında yaşamını kaybetmiş olan arkadaşlarını uygun bir yerde saklamaya giden grup, geçici defin işini tamamlamış halde, beklenen zamanda ulaştı Rozerin'in yanına. Rozerin yaşadığı üzüntünün etkisinden kurtulamamıştı hâlâ. Grup yanına varınca, yüreğindeki acı yeniden depreşmişti. Arkadaşlarını kaybetmeyi içine sindiremiyordu bir türlü. Bazen bunun aklının kendisine oynadığı kötü bir oyun olduğunu düşünüyordu. Kulağı, Ayhan'ın sesine öylesine alışmıştı ki, sanki cihazdan her an kendisini çağıracakmış gibi bir duyguya

kapılıyordu. Sonra bir rüyadan uyanır gibi aniden kendine geliyor, olmasını hiç istemediği gerçeğin acımasız yüzüyle karşılaşıyordu. Sanki kötü bir güç tarafından acısı daha da artırılmak isteniyormuş gibi, hemen karşısında bulunan doçka tepesinden bir kayıp haberi daha geldi. Ona telsizle bilgi veren gerilla, tam olarak ne diyeceğini bilemiyormuş gibi konuşuyordu:

"Akşam tepede konumlanmış düşman kuvvetleri üzerine üç koldan bir saldırı yaptık. Birinci grubun saldırı kolunda olan Şahin arkadaş çok sıcak ve hızlı davrandığı için gidip tam düşmanın arasına düştü. Tam netleştirmemekle beraber şehit düştüğünü sanıyoruz. Çünkü üzerinde çok yoğun bir ateş vardı. Onu almak için çok uğraştık, ancak başaramadık."

Bu bilgi, Rozerin'in ruhunda yeni bir sarsıntı yaratmıştı. En kötüsü de somut bir bilginin verilememiş olmasıydı. Bu yaşadığı acı ve sıkıntının daha da büyümesine sebep oluyordu. Ama acısını katlayan başka bir sebep de vardı ki, o da bu arkadaşını çok yakından tanıyor olmasıydı. Cenazesini bulup getirdikleri savaşın son gününe kadar da gerçek akıbetini öğrenemeyeceği bu arkadaşı hakkında, şu an kamuoyuna bilgi vermeyi düşünmüyordu. Bunun için Ferman'la da ayrıca tartışacaktı.

Hüzün ve ağır yorgunluğun altında yaşadığı uzun bir sessizlikten sonra, Mahir ile birkaç adım öteye geçip, yeni günün planlamasını tartışmaya başladı. Mahir ile tartıştığı planlama, Ferman ve Xalıt'la birlikte karara bağladıkları planlamaydı. Grup o gün de yerinde bekleyecek, akşamla birlikte, geniş yetkiyle donatılmış ve inisiyatif kazanmış halde hareketli bir birliğe dönüşüp, düşmanın içine dalacak, yoğun gerilla eylemliliklerine başlayacaktı. Planlama anlaşıldıktan sonra Mahir, günü eylemle geçirmeyi diretti. Rozerin, önce günün gidişatına bakmak gerektiğini, arkadaşlarının dinlenmeye ihtiyaç duyduğunu, akşama kadar sabırlı davranmalarını söyleyerek durdurdu onu.

Mahir aldığı direktifle, arkadaşlarını alıp yerine hareket ederken, Rozerin, Agit'le yeniden bağlantı kurmaya çalıştı. Agit'den gelen şifreli cevapta yerlerine ulaşmak üzere olduklarını söylü-

yordu. Rozerin, taburun Karker Tepesi'ne ulaşmasını bekliyordu. Ferman, bir süre önce bütün cepheyi daha rahat koordine edeceği başka bir tepeye çekilmişti. Şehit Rüstem Taburu tepeye ulaştıktan sonra, Rozerin de, Ferman'ın bulunduğu yere hareket edecekti.

Hem o, hem Ferman, harekâtın şeklini ve hedefini şu an daha iyi anlamaya başlamışlardı. Buna karşı, cephe ve yaygın gerillanın iç içe sürdürüldüğü, kimi yerlerde oldukça katı, kimi yerlerde esnek taktiklerden oluşan bir plan oluşturmuşlardı. Aylarca önceden hazırladıkları ana planın bir gereğiydi bu. Henüz bir yengi ya da bir yenilgiden bahsedilemezdi. Başlangıç hamleleri dilekleri gibi gelişmemişti, ama yine de sonucun kötü olmadığını düşünüyorlardı. Toparlanamayan, harekete geçirilmeyen güç kalmamıştı. Uzun vadeyi hesap ederek, hamleleri aceleye getirmeden, dengeli bir güç kullanımını esas alıyorlardı. Harekâtın kaç gün, kaç ay süreceğini bilmiyorlardı. Her halükarda bunun kısa vadeli bir savaş olmayacağı kesin görünüyordu onlara. Çünkü bu harekât geçmiştekilerle kıyaslanamayacak kadar büyük masraf ve hazırlıklara dayanıyordu. Yine de asıl neticeyi, kendilerinin sürdüreceği savaş tarzı belirleyecekti. Bundan bir kuşkuları yoktu. Önce şaşırtmak, şok etmek, yıpratmak, ardından da büyük saldırılar başlatmak. Bunun zamanlaması ve ayarlanması tutturulduğu takdirde sonucun beklenenden de büyük olacağını düşünüyorlardı.

KARKER TEPESİ
Şehit Rüstem Taburu

Aşağılarda kalınlığı göbeği bulan kar, zirveye doğru çıkıldığında bir adam boyuna yükseliyordu. Karın kalınlığı, sarp yamaç, açlık, yorgunluk ve sırtlarında taşıdıkları yükün ağırlığı, tırmanan gerillaları adeta nefessiz bırakmış, adım atmalarını neredeyse imkânsız hale getirmişti. On saati aşkındır sürdürdükleri bu tırmanışın sonu gelmeyecekmiş gibi görünüyordu. Uzaktan bakınca hiç de uzun görünmeyen mesafe, şu an yerden göklere çıkmış gibiydi. Ayaklara taş bağlanmış, adımlar yerinde sayıyordu sanki. Kurşun gibi ağırlaşan ayaklarını daha fazla kaldırma gücünü bulamayan bazı gerillalar, boylu boyunca karın içine gömülüyor, canlarını, hayatın en güzel uykusu gibi görünen ölümün tatlı ellerine teslim ediyorlardı. Yüzleri arkadaşlarının şiddetli tokatlarıyla yanınca, yeniden kendilerine geliyor, kalkıp on, yirmi adım daha gittikten sonra tekrar yığılıveriyorlardı.

Genç kadın gerilla son kalkışta on adım bile atamadı. Bu kez düştüğü gibi ağlamaya başladı. Bir gül dalı kadar nazik olan bedeninin üzerine çöken ağırlığı daha fazla taşıyamıyordu. Bedeni kaskatı kesilmiş, donmak üzere olan ayaklarının acısı beyninde yakıcı bir ateşe dönüşüyordu. Birkaç adım onun önünde yürüyen Şervin, geriye bakıp, sinir yüklü bir ses tonuyla: "Pelda Kalk! Nedir daha iki adım bile atamadan kendini yere atıyorsun? Böyle mi gerillacılık yapacaksın? Bak hele, çocuk sanki... Bir de ağlıyor," dedi. Onun sesindeki sertlik ve sözleri Pelda'nın ne kulağında ne de ruhunda hiçbir etki yaratmadı. Pelda'nın sinirleri kökünden çatlamış gibiydi. Uzun bir gelenekten devraldığı hayatının acısını bir anda çıkarır gibi ağlıyordu. Şervin, bu kez onu tahrik edici sözlerle yü-

rütemeyeceğini anlayınca, gelip yanı başına oturdu. Başını ıslak dizlerinin üzerine koyup, ellerini avuçlarının arasına aldı. Sertleşen parmaklarını ciğerinden üflediği ılık havayla ısıtmaya çalıştı. Yüzünü, göğsünü, omuzlarını hızlı hızlı ovup, yeniden ayağa kalkmasını sağladı. Sıkıca elinden tutup, sürükleyerek yürütmeye çalıştı. O, düşüp kendini yere attıkça, Şervin, inatla elinden daha sıkı tutup çekiyordu.

En önde ilerleyen Agit, bir yandan göğsüne vuran karı açmakla uğraşırken, bir yandan da geriye dönüp düşen arkadaşlarını yürütmeye çalışıyordu. Zirveye ulaşınca, dizleri birden kırılmış gibi yere çöktü. Ayağa kalkmak için uğraş vermedi. Kendini tümden koyuverip, bir ölü gibi karın üstüne yayıldı. Gittikçe açılıp mavileşen gökyüzünde, son bir çabayla ışıldayan soluk yıldıza dikti gözlerini. Gözlerini diktiği yıldız, geceden geriye kalan son yıldızdı. Derinden alıp verdiği nefesle yıldız buğulanır gibi oluyordu. Yıldızın ışıltısı iyice bulanıp kaybolunca, gözlerini birden açtı. Yıldız hâlâ yerinde duruyordu. Bakma gücünü yitirmiş gibiydi. Göz kapaklarının üzerinde bir kayanın ağırlığı vardı sanki. Kendiliğinden kapanıyordu gözleri. Altındaki karın soğuğunu hissetmiyordu. Yumuşak ve sıcak bir yataktan farksızdı kar. Kendini şöyle hafiften bırakıverince, içine tatlı bir sıcaklık yayılıyordu.

Kendisini geriden takip eden arkadaşlarından biri yanına varırken, fark etmedi onu. Arkadaşı onun yere serilmiş haldeki bu vaziyetini görünce, bayıldığını zannetti. Emin olmak için, "Heval Agit, yatıyor musun?" diye sordu. Agit, kulağında yankılanan sesin ne dediğini anlamamıştı. Ama bir kâbustan uyanır gibi açtı gözlerini. Ve "arkadaşlar geliyor mu?" diye sordu sorusuna soruyla karşılık verdiğini bilmeden. Arkadaşı, "Pelda dışında herkes geliyor," diye yanıt verdi. Ve Agit gibi zirveye ulaşmış olmanın rahatlığıyla kendini yere atıp uzanmaya çalıştı. Agit, onun kendini yere atmasına izin vermedi: "Burası tehlikeli, arkadaki kayalıklara ulaş," dedi. Geriden gelen diğer gerillalara da, durdukları yerde beklememelerini, gösterdiği kayalıklara hızla varmalarını istedi. Üçüncü gerilla da geçip gitmişti ki, bir obüs gülesi gelip yirmi adım ötelerinde

patladı. Daha bir saniye bile geçmeden gelen ikinci obüs mermisi alttaki sağ yamaçta gümledi. Agit, arkadaşlarına daha hızlı olmalarını söyleyip, aşağıya doğru koştu.

Kolundan çekip sürüklemek bile Pelda'yı yürütmeye yetmiyordu. Şervin, yıkılmak üzereydi. Pelda'yı yürütmek için ona yardım eden genç erkek gerillanın uğraşı da işe yaramıyordu artık. Pelda, "Niye beni rahat bırakıp gitmiyorsunuz?" diye bağırıyordu ağlayarak. Aşağıya doğru hızlı adımlarla inen Agit, daha yukarıdayken seslendi:

"O kuralsız gene mi kendini yere atmış? Sözde beni koruyacaktı. Bir de beni eyleme götürün diyor, artık o rüyasında görür eylemi."

Pelda, onun sesini duyunca, hiddeti daha da şiddetlendi. "O kim oluyor ki beni eyleme götürecek?" diye bağırdı. Agit yarına ulaşınca kriz geçirir gibi sesini daha da yükseltmeye başladı:

"Kim sana geri gel, bana yardım et demiş? Yardımına ihtiyacım yok! Geliyorum işte!"

Agit, onun söylediklerine aldırmadan yüreğine işleyen derin bir yarayla kolundan tuttuğu gibi onu sırtına aldı. Ama daha sırtına atar atmaz ondan kopan çığlıklar başının etini yedi. Bir süre tırmandıktan sonra onun çığlıklarına dayanamayıp, indirmek zorunda kaldı. İndirirken, "eğer yürümemeye devam edersen, seni tekrar sırtıma alır bir daha da indirmem," dedi. Pelda, öfkeyle: "Tamam tamam söz, yürürüm," diyerek yanıtladı onu. Yürümeye başlayınca, genç erkek gerilladan silahını da istedi.

Gece boyunca durmayan top atışları son saatte daha da yoğunlaşmıştı. Agit'in tedirginliği havanın gittikçe ağarmasından ileri geliyordu. Tırmanırken karşıdan bakan termal kameralar tarafından o saate kadar tespit edilememiş olmaları iyi bir şanstı. Fark edilmiş olmaları halinde doğrudan topların hedefi olacaklarını biliyordu. Zirveye varmışken, yersiz bir kayıp tüm grup üzerinde yıkıcı bir etki yaratacaktı. Böyle bir şeyi düşünmek dahi istemiyordu Agit. Pelda yavaşladıkça, onu tekrar sırtlamakla tehdit ediyor, böylece duraklamadan daha hızlı ilerlemesini sağlıyordu. Sırta vardıklarında, Pelda oturup, dinlenmek istediğini söyledi. Agit bu isteğini, "İlerdeki kayalıklara varmadan dinlenmek yok," diyerek reddetti.

Ve acele etmesini söyledi ona. Pelda, süratlenmedi, ama yürümemezlik de etmedi. Kayalıklardaki arkadaşlarına ulaşınca, büyük bir yükseklikten düşmüş gibi birden yere yığıldı. Baygınlık geçiriyordu. Ona en yakın kadın gerillalardan biri dehşete kapılmış gibi anında üzerine atılıp, karın içine gömülen başını dizlerinin üzerine aldı. Her iki eliyle kapattığı yüzünü ovmakla kalmıyor, gergin sesiyle, "Pelda kendini bırakma!" deyip, yüzüne şiddetli tokatlar yapıştırıyordu. Agit, avuçlarının arasına aldığı ellerini kâh ovuşturup kâh nefesiyle ısıtmaya çalışıyordu. Şervin, onun çoraplarını çıkarmış, ayaklarını bir süre ovup tokatladıktan sonra, hiç bir tiksinti duymadan ayak parmaklarını ağzına almıştı. Uzun bir uğraştan sonra Pelda kendine gelince, herkes, canı bedeninden kopmuş bir arkadaşlarını, yeni bir cana kavuşturmuş gibi sevinmişti.

Pelda, kendine gelince, gerillalardan her biri bir yerden ona takılmadan edemedi. Agit, cebinden bir kuru ekmek parçası çıkarıp, yemesi için ona verdi. Pelda, "Ben aç değilim, arkadaşlar yesin..." diyerek hafiften geriye doğru itti onun elini. Önceki günden bu yana ne Agit'in ne de diğer arkadaşlarından hiç birinin yemek yemediğini biliyordu. Agit, "Yemezsen eyleme götürmem seni," dedi dik dik bakıp kaşlarını çatarak. Pelda, mecbur kalmıştı. Bir tahta parçasından farksız olan kuru ekmeği birkaç parçaya bölüp, yarısından fazlasını diğer arkadaşlarına vermesi için Agit'e uzattı. Agit, kendisi yesin diye dayattıysa da kabul ettiremedi. Parçalanmış halde elinden aldığı ekmeğin bir kısmını, Pelda gibi genç olan erkek gerillaya, bir kısmını da tırmanırken defalarca düşüp kalkan kadın gerillaya verdi.

Birkaç dakikalık dinlenmeden sonra Agit, Rozerin'le bağlantı kurmak için, kalkıp sırtın öbür ucuna doğru gitti. Gittiği yerde bağlantı kurma sıkıntısı yaşanmıyordu. Rozerin, onun sesini duymaktan sevinç duyduğunu gizlemedi. Agit, herhangi bir sorunla karşılaşmadan çıktıklarına dair tekmil verince, Rozerin'in sevinci daha da artmıştı. Rozerin'le gerçekleştirdiği kısa bağlantıdan sonra devreye Xalıt girdi. Benzer tekmili Xalıt'a da verdi. Xalıt, tekmilin ardından konuyu hiç uzatmadan sözü düşmanın konumlandığı

tepeye getirdi. Direktifleri açık ve oldukça kesindi. "Ne olursa olsun yarın sabaha kadar düşman o tepeden çıkarılmalı," diyordu. Agit, bunu başarmak için bütün gücünü sarf edeceğini ve düşmanı mutlaka oradan çıkaracaklarını söyledi.

Geri dönünce arkadaşlarının çoğunu yere yığılmış, uykuya dalmış halde buldu. Uyuyanların arasında Pelda da vardı. Onu bir battaniyeye sarmış halde, yüksek bir kayalığın altına yatırmışlardı. Günün parlak güneşi usul usul yüzünü göstermeye başlıyordu. Agit uyuyanlara karışmadı. Planlama yapmak üzere Şervin'i yanına çağırıp, bir kayalığın arkasına çekildi. Tepedeki konumlanma şeklini tartıştılar önce. Ardından hangi grubun nerede ve ne amaçla duracağını belirlediler. Şervin, tepenin Çemco'ya bakan doğu ucunda kalacak, muhabere bağlantıları, levazım ve cephane işlerini organize edecekti. Bulundukları yere askerin hücum etmesi halinde de, en sert mukavemeti gösterecek şekilde hazırlayacaktı kendini.

Planlama sona erince Agit, yanına dört kişilik bir tim alıp, askerin konumlandığı tepeye doğru hızla harekete geçti. Giderken, kendi kendine, "Ya o düşman oradan çıkarılacak ya da cenazem orda kalacak," diyordu. Askerin oradan çıkarılamaması veya tepenin tümden onların eline geçmesi halinde bunun neye yol açacağını aklına bile getirmek istemiyordu.

Sinirleri dipten çatlatan keşif uçağının berbat vızıltısı bir an dahi kesilmiyordu. Havan ve obüs atışları hafifleyince, sıra savaş uçaklarına geçti. Agit, uçağın dalışından büyük bir korkuya kapılmıştı. Uçak geride bıraktığı arkadaşlarının üzerine dalış yapıyordu çünkü. Uçaktan fırlayıp, yuvarlanarak inen koca kazan bombasını dehşetle izliyordu. Kalbi göğüs kafesini parçalayacak gibi vuruyordu. Korkunç patlama gerçekleşince, ruhu, beyni ve bedeni adeta birbirinden ayrıldı. Kazan tam kayalıkların üzerine düşmüş, düştüğü kayalıklar paramparça olmuştu. Neyse ki, bomba otuz adım üstteki kayalıklara düştüğü için kimseye bir zarar vermeden geçip gitmişti. Ses ve basıncın etkisi, bir itekleyişle yüksek bir uçurumdan atmış gibi bir duyguya sürüklemişti derin uykuya dalmış olan gerillaları. Hepsi bu. Bu da içlerine, her zaman bulunmayan

ve sadece yaşayarak hissedilebilen acayip bir heyecan doldurmuş, aralarında şakalaşmalara vesile olmuştu.

Agit eline telsizi almış, alacağı kötü haberden korktuğu için bir türlü çağrı yapıp soramıyordu durumu. Kendi içinde kısa, ama bir ömrün yarısına bedel bir boğuşmayı yaşadıktan sonra yaptı çağrıyı. Şervin, herkesin iyi ve neşeli olduğunu söylüyordu. Bu cevap, onu cehennem azabından beter bir azaptan kurtarmıştı. Ve yeniden harekete geçerken ayaklarına kuvvet olmuştu. Önceki akşam, mangası uçaklar tarafından yerle bir edilmiş Doçkacı Felat'ın yerine yakınlaştığında, az evvel bombaları bırakan uçaklar tepeye yeniden hücum etti. Uçaklar bu kez diledikleri dalışı yapamıyorlardı. Doçkacı Felat, koca silahla durmadan onlara ateş ediyordu. Xalıt, el telsiziyle ona tiz bir sesle bağırdı:

"Felat, sana ne dedim, laftan anlamıyor musun sen? Onlar senin işin değil demedim mi? Niye onlarla uğraşıp duruyorsun? Karadakilere çalış, karadakilere. Baksana, önünde duruyorlar, görmüyor musun?"

"Heval, tamam tamam anladım."

Felat hatasını erken anlamıştı. Xalıt, bu kez diğer doçkacıların yakasına yapıştı:

"Sipan, neden kovmuyorsun bu piçleri?"

"Heval yakınlaşmalarını bekliyorum."

"Ne yakınlaşması, gelip başımıza konmalarını mı bekliyorsun?"

Sipan'ın aldığı nadir fırçalardan biriydi bu. Kendi işine kolay kolay laf getirmez özelliğine rağmen kurtulamamıştı laftan. Yine de bildiğinden vazgeçmeye niyetli görünmüyordu:

"Anladım heval, ama bu gün onlar için iyi hazırlıklarım var."

"Tamam, gözüm sende, fakat geç kalıyorsun."

Sipan'dan sonra Zübeyir'e, Zübeyir'den sonra da Şiyar'a geçti Xalıt.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Karker Tepesi'ne bakan boğazdaki en ön mevzisinde duran gerillalardan biri, bixi'nin şeridine mermi takmakla uğraşırken, biri de karşıdaki askerlerin hareketini sürekli kontrol altında tutmaya çalışıyordu. Daha şimdiden tepeye binlerce asker yerleşmişti. Ve binlercesi de gelmeye devam ediyordu hâlâ. Kalabalık bir asker kolu, karşıdaki kayalıkların altından Şikefta Birîndaran zirvesine doğru yeniden harekete geçiyordu. Bu kez, üstlerindeki küçük tepeciklere yerleşmiş keskin nişancıların ve ağır silahların namlularını bu tarafa doğrultmuş daha üstteki asker gruplarının savunması altında geliyorlardı. Kâh dürbünle, kâh açıkgözlerle askerleri takip eden gerilla, şeride mermi geçiren gerillaya, "Çabuk heval Xebat çabuk, bu pezevnkler tekrar harekete geçti," dedi.

"Bize doğru mu geliyorlar?"

"Evet, evet bize doğru, acele et, ver bana o silahı."

"Tamam heval, az sabret, beş on tane kaldı."

Xebat, şeride geçirdiği mermileri bitirince kalkıp, "Ben de bakabilir miyim?" dedi. Askerleri keşfeden gerilla, "Tamam gel, yalnız dikkat et, başını fazla kaldırma," diye ikaz etti onu. Dürbününü Xebat'ın eline verirken, kendisini kısa bir süre önce arayan Xalit'ın sesi geldi tekrar:

"Ali hazır mısın?"

"Heval, hazırım."

"Bir adım dahi atmalarına izin verme."

"Sen hiç merak etme heval."

"Kendinize de dikkat edin, aşırı heyecanlar olmasın."

"Olmaz heval, dikkat ediyoruz."

"Diğer arkadaşlar nasıl?"
"Herkes çok iyidir, işlerini yapıyorlar."
"Dilan nasıl, o yaşıyor mu hâlâ?"
"Valla o herkesten daha neşeli. Ön mevziye gelmek için dayatıyor."
"Hayır, yerinde kalsın. Ona de ki, bu bir günlük, iki günlük iş değil."
"Oldu söylerim."

Dilan, elli adım ötedeki mevzide duruyordu. Yanında üç arkadaşı daha vardı. O mevzideki gerillaların en küçüğü kendisiydi. Daha on sekizini bile bulmayan gencecik yaşı, kısacık boyu, siyah parlak gözleri, sevimli yuvarlak yüzü ve ruhunun zedelenmemiş saflığından gelen tatlı sözleri ile mevzideki arkadaşlarına sürekli neşe dağıtıyordu. Daha bir yıllık gerilla olmasına rağmen, sanki yıllardır gerillacılık yapmış gibi davranıyordu. Kaldığı mevzide dördüncü gününe giriyordu. Ayaklarının yandığından hâlâ kimseye bahsetmemiş, acısı başına her vurduğunda, 'Mordem'in Güncesi'nde okuduklarını aklına getiriyordu. Kendisi gibi ayakları yanmış arkadaşları da çoğu kez ona bakarak dindiriyorlardı ayaklarının acısını.

Ne onun ne de arkadaşlarının gözü dört gündür uyku görmüş değildi. Uyuyamamaları, uyumaya zaman bulamamaktan ileri gelmiyordu. Altlarında yere serdikleri bir naylon parçasından başka hiçbir şey yoktu. Mevzinin tavanından aralıksız kar suyu damlıyordu. Bu sebeple naylonun üzerine ne uzanıp yatmak ne de oturmak mümkün değildi. Dördünün de yalnızca bir battaniyesi vardı. Battaniye ıslanmış, tamamen su içinde kalmıştı. Yine de kullanmazlık etmiyorlardı. Oturduklarında onunla dizlerini örtüyorlardı. Oturak olarak, yaz aylarında suyla doldurdukları, fakat şu an birer buz kalıbına dönüşmüş su bidonlarını kullanıyorlardı. Bu şekilde, sürekli bir nöbet halini yaşıyorlardı. Arada bir ayakta ya da oturmuş halde kendilerinden geçer gibi birkaç dakikalığına oluşan bir göz kapanmasıyla gideriyorlardı uyku ihtiyaçlarını. Bu bile sanki saatlerce uyumuş, uykularını almış gibi geliyordu onlara.

Dilan, dürbünü eline alıp yeniden keşfe kalktı. Artık keşfin bütün kurallarını ve keşfedeceği yerleri iyi bellemişti. Havanın aydınlanmasından bu yana keşfe kalkışının beşincisiydi bu. Başını

mevziden kaldırınca, zirveye doğru harekete geçen askerleri daha ilk bakışta fark etti. Bunun için mevzideki arkadaşlarına haber verecekti ki, öndeki mevziden kendilerini çağıran Ali'nin sesini duydu:

"Hazır olun, karınca sürüsü tekrar harekete geçti."

Dilan da onun gibi bağırarak, ses verdi:

"Gördüm, gördüm kendini yorma, gördüm."

Tam bu sırada her iki mevzinin arasına büyük bir obüs mermisi düştü. Ardından bir obüs mermisi daha geldi. Bunu peşi sıra yenileri izledi. Hem o mevzideki hem de diğer bütün mevzilerdeki gerillalar, yıl boyu yaptıkları işin neticesini şu an daha iyi görüyorlardı. Gökten başlarına tonlarca ateş, kızgın metal ve basınç yağdırılmıştı. Karın üstüne kapkara bir örtü çekilmiş, açılan geniş ve derin çukurlarla yerin şekli değişmişti. Neredeyse her mevzinin yanı başında onlarca bomba patlamıştı. Gene de kimseye bir şey olmuş değildi, kural dışına çıkıp başından hafif bir sıyrık alan, merakına yenik bir gerilla haricinde.

Tepenin başında duran Serbest, Xalıt'tan kısa bir süre önce aldığı direktifi, 'elli yedilik' dedikleri silahı kullanan gerillaya aktarıyor, hem bulundukları tepeye olası bir indirme hamlesine, hem de kendilerine bakan tepedeki askerlere karşı yerini yeniden ayarlamaya çalışıyordu.

Artêş'in silahı iki günden bu yana dilediği etkinlikte çalışmıyordu. Mekanizmada yaşanan bir sorun sebebiyle tarama halindeki atışları yapamıyor, zaman zaman seri atış gereği doğduğu halde tek tek sıkmak zorunda kalıyordu. Xalıt'ın bu sorunu kendisine tekrar soracağını biliyordu. Nitekim öyle de oldu:

"Artêş, ne oldu, hallettin mi?"

"Heval uğraşıyorum, ama olmadı daha."

"Bak zaman hızlı geçiyor, halledebilecek misin?"

"Heval uğraşıyorum, fakat pek emin olamıyorum."

"O zaman Özkan arkadaşı çağıralım."

"Heval, arkadaş gelseydi iyi olurdu, o daha iyi anlayabilir."

"Tamam, arkadaşı çağırıyorum, kendinize dikkat edin."

Bağlantılarda bir kopukluk yaşanmasın diye Xalıt'ın yanında üç

el telsizi sürekli açık halde bekliyordu. Bir birimle bağlantı halindeyken, çağrı başka bir yerden geldiğinde, o an cevap veremeyecek durumdaysa, kendisi adına genç koruması devreye giriyor, çağrı yapanlara hatta beklemelerini söylüyor, bazen de çıkarılması gereken birimlere kendisi çağrı yapıp hatta getiriyordu. Xalıt, şu an aşağıdaki işleri koordine eden yardımcısıyla konuşurken, farklı yerlerden aynı anda iki çağrı yapılıyordu. Çağrılardan biri, Çiyayê Reş Taburu'ndan, biri de Ferman'dan geliyordu. Genç koruma, "Birkaç saniye bekleyin," deyip, onları hat'ta durdurdu. Xalıt, yardımcısına, "Aceleyle Özkan'ı yukarı gönderin deyip, Ferman'dan gelen çağrıya cevap verdi önce. Ferman'ın sesinde, kontrolün güçlü kılındığı, ama kaygının da sürdürdüğü atak bir hava vardı. Geleneksel selamın ardından hemen sordu:

"Yeni bir değişiklik var mı?"

"Daha önce konuştuğumuz gibidir."

"Hâlâ ısrar ediyorlar mı?"

"Israrlı oldukları görünüyor."

"Oldu, anlaşıldı. İlk hamlede başarısız kaldılar. Buradakiler de Çiyayê Reş'tekiler gibi ilk darbeyi alıp, bir kademe geri çekildi. Vadideki bütün kuvvetlerini doçka tepesinde topladılar. Büyük ihtimalle soluklanıp, yeni bir hamleye girişirler. Oradaki ısrarın sebebi budur. Başarırlarsa her iki uçtaki kuvvetlerini yeniden harekete geçirecekler. İlk hamlede kanatlara çalıştılar. Fakat kırılan onların kanatları oldu. Şimdi de bütün kuvvetleriyle ortaya çalışacaklar. Kanatların canlanıp, yeniden harekete geçirilmesi için bunu zorunlu görüyorlar."

"Heval doğrudur, doğru. Aynı fikirdeyim ben de."

"İşin kaderi orada belirlenecek gibi."

"Evet, bunun farkındayım. Ve şunu da söyleyeyim, kırılan o kanatların yanına, baş da kırılarak düşer."

Ferman gülerek, "O zaman bu iş de biter," dedi.

"Siz sesimi nasıl alıyorsanız, kırılacak o baş da aynen öyle alıyor sesimi. Onun karşımdaki şu tepede olduğunu biliyorum çünkü. Başının buradan sağ çıkmasına izin vermeyeceğiz."

"Evet, kesinlikle bunu yapmalıyız."

Ferman'ın devreden çıkmasının hemen ardından iki uçak birden Xalıt'ın bulunduğu yere hücum etti. Fırlattıkları roketlerden biri Xalıt'ın altındaki uçurumda patladı. Diğer ikisi onun beş on adım solundan uçup, karşı yamaçlara ulaştı. Patlama sesleri ile uçakların sağır edici gürültüsü birbirine karışmıştı. Uçaklar hücumun devamını getirmek üzere, dar dönüşler yapıyordu. Önde giden uçağın dönüş esnası, karşı tepede füzeyi omzuna alan Sipan'ın tam beklediği fırsatı doğurmuştu.

Xalıt uçakların havadaki vahşi gösterisini anı anına takip ediyor, gözlerini bir an dahi onların üzerinden ayırmıyordu. Birden öndeki uçağın altına yapışan alev topu ile uçağın sarsılmış gibi yaşadığı dengesizlik anını görmüş, ama ne olduğunu anlayamamıştı. Alev topundan gelen patlama sesi birkaç salise sonra ulaştı onun kulağına. Uçak kalkıştığı hücumdan vazgeçip, ani bir dönüşle yönünü geldiği yere çevirmişti, geriye doğru beyaz bir duman bırakarak. Günler sonra bu uçaktaki pilotun geçirdiği ani bir kalp krizi sonucu öldüğü söylenecek, ancak uçağın düşüşü hakkında dışarı ufacık bir bilgi dahi sızdırılmayacaktı. Xalıt, uçağın bu ani dönüşüne ve geriye doğru beyaz bir duman salarak kaçışına anlam vermeye çalışırken, Sipan'ın sevinçli sesi geldi:

"Silav û rêz Erdal gördün mü?"

Xalıt, onun sevinçli sesini duyunca hemen anladı:

"Gördüm, gördüm eline sağlık, ama düşmedi."

"Heval ben ne yapayım, bekledim, ama namussuz daha fazla inmekten korktu."

"Neyse, iyi bir atıştı, iyi. Fakat unutma, önemli olan onlardan birini bu vadiye indirmektir."

"Vallahi heval herkesten daha çok istiyorum bunu."

Xalıt için asıl savaş yeni başlıyor gibiydi. Düşman gelip yanı başında durmuş ve gittikçe yerini sağlamlaştırmaya çalışıyordu. Düşmanın oradan sökülüp atılmaması halinde bunun önlenemez büyük bir soruna dönüşeceğinden kuşku duymuyordu. Yıl boyu yaptığı hazırlıklar, sahip olduğu iddia, burası üzerinde yapılan hesaplar ve vermek zorunda olduğu hesap anını aklına getirince, "bu sorunun oluşmasına ve büyümesine izin vermektense, ölümü yeğlerim," diyordu.

Ne oluşturulan planda ne de onun kafasında düşmanın daha fazla ilerlemesine izin yoktu. Zap'ın daha önceki savaşlarında izlenen taktiklerden farklı bir taktik izlenmişti bu kez. O savaşlarda önce düşmanın araziye girmesine izin verilir, darbeleme hamleleri, düşman araziye çekildikten sonra yapılırdı. Bu kez daha geldiği ilk anda vurma planı vardı. Kimi yerlerde vurup vurup içlere çekilmesi sağlanırken, kimi yerlerde de katı bir mukavemet öngörülmüştü. Planın şu ana kadarki bölümü, pek çok aksaklığa, kusura rağmen düşünüldüğü gibi gelişmişti. Komutanlar, taktikler üzerindeki hâkimiyetlerini sıkı sıkıya korumaya devam ediyorlardı hâlâ. Hem Ferman, hem Rozerin, hem de Xalıt, Türk Genelkurmayı'nın kötü bir hesap hatası yaptığını gayet iyi anlamışlardı. Ama bu her şeyin sonu değildi. Ve Genelkurmay'ın yaptığı bu hesap hatasını, yeni hamlelerle telafi edeceğine kesin bir gözle bakıyorlardı. Komutanlar için belirsiz olan, gelişecek yeni hamlelerin ne şekilde ve hangi çapta olacağıydı. Arkadan çevirme hamlesi de dâhil, ilave edilecek çok büyük kuvvetlerle kanatların yeniden canlandırılması en yakın olasılıklar olarak görünüyordu. Bu da cephenin orta hattına yaptıkları çalışmanın neticesine bağlı olacaktı.

Ortadaki en uzun silsile olan Karker Tepesi'ne binlerce asker akıtılmıştı. Ve binlercesi hâlâ akıtılmaya devam ediyordu. Şu an Şikefta Birîndaran'ın burnunun dibindeki en yakın tehlike, buraya yığdırılan güçtü. Xalıt, onlar daha yeni bir hamle yapmaya kalkışmadan, onları oradan sökmeyi planlıyordu. Kafasında aşamalı bir yıpratma planı vardı. Neticeyi tayin edecek asıl hamleyi ise en sona saklıyordu. Dün akşamdan bu yana üzerinde düşündüğü asıl konu buydu. Harekâtın bu karlı havada yapılmış olması, daha önce hazırlamış oldukları pek çok tuzağı aktif kılmaya engel olmuştu. Şu ana kadar Genelkurmay'ın yaptığı en iyi hesap buydu. Ve büyük ölçüde de tutmuştu. Karın yüksekliği veya derinliği dolayısıyla arkaya sarkıp, yaygın gerilla eylemliliklerine başlama olanağı da elden çıkmıştı. Bu sebeple atılacak adımlar, yapılacak hamleler ön hattan başlatılacaktı. Buradaki risk ve zorlukların büyüklüğü, Xalıt'ı planını uygulamaktan alıkoyamayacak gibi görünüyordu.

Çiyayê Reş Tabur Komutanı'yla gerçekleştirdiği bağlantıyı kısa kesti. Bütün dikkatleri Karker Tepesi'nin üzerindeydi. Gerçekleştirdiği yeni bağlantıda Cahit hemen cevap verdi. Cahit'in harekete geçtiğini, onun düşük olan ses tonundan anlamıştı. Cahit'i riske düşürmemek için o da sesinin tonunu düşürdü:

"Kulaklarım hâlâ sizde, niye bu kadar uzun sürdü?"

"Heval, bir iki saniye kaldı, başlıyoruz artık."

"Oldu, güzel, ama dikkatli olun. Ali de devrede mi?"

Ali, Cahit'in cevap vermesine fırsat tanımadı:

"Heval hazırım, hazır. İki işi de birlikte yapacağım."

"Biliyorsun sana çok iş düşüyor, ona göre."

"Merak etme heval, işimde kusur çıkmaz."

Tam bu sırada derinden gelen mermilerin sesi Xalıt'ın kulağına ulaştı. O anda Ali de telaşla, "Silav û rêz," deyip, tetiğe asılmaya başladı. Ali iki hedef üzerinde aynı anda çalışıyordu. İlk atışları Şikefta Birîndaran Zirvesi'ne çıkmak üzere boğaza inen kalabalık asker grubuna yaptı. Hemen ardından, Cahit'in grubunu taarruza kaldırdığı üst tepedeki askerlere doğrulttu namluyu. Durmadan bir aşağıya, bir yukarıya çalışıyordu. Tepeye sabah erkenden ulaşmayı başarmış Çekdar da grubuyla birlikte, Cahit'le eşgüdüm halinde, tepenin en üst yerindeki askerleri ateş altına almıştı.

Cahit, yanındaki arkadaşlarının ortak fikriyle sızma, saldırı ve savunma taktiklerini iç içe uygulamak üzere yapmıştı planını. İkişer kişiden oluşan timler halinde, iki kola ayrılmışlardı. Erdal ve Agıri alttan, Cahit ve yanındaki arkadaşı da üstten gitmişlerdi askerlerin üzerine. İlk mermiler atıldıktan sonra Agıri bombasının pimini çekip, ayağa kalktığı gibi öfkeyle mevzilenmiş askerlerin üzerine fırlamıştı. Erdal'ın arkadan çıldırmış gibi bağırışları, onun hızını kesmeye yetmemiş, onu, önündeki tepeciği süratle aşıp gözden kayboluşunu, şaşkınlık ve hiddet içerisinde izlemişti.

Agıri, tepeciği aşınca kendini, mevzilenmiş askerler tarafından sarılmış halde bulmuştu. Önündeki mevziye hücum ederken, sağ ve solundaki mevzileri sonradan fark etmiş, ancak artık geri dönüşün mümkün olmadığını anlayarak, elinde pimi çekilmiş bombasıyla üzerine yağan kurşunlara inat, önünde bulduğu en yakın mevziye atlamıştı. Elindeki bombası sadece kendisini değil, içine atladığı mevzideki askerleri de parçalamıştı. Böylece bir yıldan bu yana ısrarla dayatmaya çalıştığı, ancak bir türlü kabul ettiremediği fedai eylem isteğini de bir anda gerçekleştirir olmuştu.

Erdal geri çekildiğinde, silahının üzerindeki şarjörde sadece üç, beş mermi kalmıştı. Diğer şarjörler boşalmış halde cebinde duruyordu. Ondan hemen sonra geri çekilen Cahit ve diğer arkadaşının mermileri de tükenmiş, ellerinde bir bombadan başka cephane kalmamıştı. Cahit, daha uzaktayken Erdal'ı, sırtını kayalığa dayamış, başı öne eğik, yüzünü, dizleri üzerinde birleşen ellerinin arasında kapatmış halde yalnız başına görünce, içi, insanın kalbini yerinden söken o meşum duyguyla doldu. Erdal'ın yanına varınca, bu kötü duygunun aklına taşırdığı

gerçeği duymak istemese de ilkin, "Agıri nerede?" diye sordu. Erdal vereceği doğru cevapla onun nasıl etkileneceğini önceden hesaplamıştı. Hemen yanıt vermek yerine, "Otur bir dinlen önce," dedi. Cahit için sorusuna karşılık olmayan bu yanıt, bir anlığına saklanılan gerçeği açıklayan en iyi yanıt olmuştu. Dizlerinin bağı çözülmüş, ömrü iyice tükenmiş bir ihtiyar gibi yere çöküp, acı bir solukla yeniden sordu:

"Anlat hele, ne oldu Agıri'ye?"

"Heval, sanırım arkadaş şehit düştü."

"Sanırım da ne demek, yanında değil miydin? Görmedin mi ne olduğunu, doğrudan anlatsana?"

Erdal o anı, derin bir suçluluk duygusuyla yeniden yaşayarak, anlatmaya çalıştı. "Onun bir anda fırlayıp, gideceğini beklemiyordum," derken, sanki onu durdurabilirmiş gibi konuşuyordu. Cahit, olayın yaşanma biçimini öğrendikten sonra, Erdal'ın ağzından hâlâ dökülmeye devam eden kendini yargılayıcı sözlerini duyamaz hale gelmişti. İçinden yakıcı bir ateşin aktığı bakışlarını karşı kayalıklara dikmiş, öfkeyle, "Lanet olsun, lanet olsun, bütün aksilikler gelip beni mi buluyor sadece?" diyordu kendi kendine. Bu yıl peşini bırakmayan aksiliklerin ruhunda yarattığı acı fırtınalar yeniden harekete geçmişti. Oysa bu yıl dur durak bilmeden çalışmıştı. Bedeni, işin ağırlığı altında kırılmak üzere olduğu en zor anlarda bile, çalışma şevkini yitirmemişti. Buna rağmen bu lanet aksilikler, en kritik zamanlarda, kendisinin başarılı olmasını istemeyen kötü bir kuvvet tarafından özenle hazırlanmış gibi, gelip önüne dikilmişti.

Aksiliğin ilki, Oramar savaşında hücuma kalkarken önüne dikilen yüksek kayalıklarda yaşanmıştı. Sonuncusu da şu an yaşanmakta olan savaşta ve durduğu yerde baş göstermişti. Harekâtın ilk gününde, askerler henüz bu tepeye ulaşmadan gelip, kendi eliyle yaptığı mağarayı, kar altında kaybolması dolayısıyla bulamamış, geldiği yere tekrar geri dönmek zorunda kalmıştı. Orada daha birkaç saat bile dinlenemeden, askerlerin önünü kesmek üzere, tepeye yeniden koşmuş, ancak yine de gidip ters bir tarafta durmuştu. Bu sebeple askerin tepeye girmesine mani olamamıştı. Az evvel yaptıkları ilk eylemde de, kendi hatasından kaynaklandığını düşündüğü bir arkadaşını kaybetmişti.

Sanki bir yaz gününün kızgın güneşi altındaymış gibi alnından ter damlacıkları dökülüyordu. Yüz hatları gerilmiş, ellerinin mavi damarları öfkeyle şişmişti. Kendi aklına söz geçirmekte güçlük çekiyordu. Xalıt'a vermek zorunda olduğu tekmili, kalkıp vermek gelmiyordu içinden. Bir başarı haberi ulaştırmak yerine, bir kayıp bilgisini vermek, ona kendi bedenini yok etmekten daha zor geliyordu. Az evvel yaptıkları eylemin olumlu sonuçları, aklından tümden silinip gitmiş gibiydi. Duygularına söz geçirme gücünü yitirmek üzere olduğu bu anda, Xalıt'ın sesi geldi. Elini yeleğinin cebindeki telsize üçüncü çağrıdan sonra attı. Xalıt, onun sesindeki üzgün havayı, daha sesini duyduğu ilk anda fark etmişti. Onun asıl tekmili vermekten kaçınır gibi davrandığını anlayınca, üsteleyerek, ama sesinin tonunu yumuşatarak bilgi istedi:

"Heval, söylediklerinden hiçbir şey anlaşılmıyor. Ne olduysa onu söyle. Sen acemi bir arkadaş değilsin ki."

Cahit, sonunda mecburiyete yenik düşmüştü:

"Aktaracağım bir notum var. Şifreyle veriyorum, dedi."

Xalıt, ondan tekmili aldıktan sonra yanıt olarak, uyarıcı kısa bir değerlendirme yaptı. Savaşın acımasız doğasını hatırlatarak, duygusal tavır ve davranışlara girmenin doğru olmadığını, hatta bunun oldukça tehlikeli sonuçlar doğuracağını söyledi. Ve, "Üzülerek kendini yıpratmak, dikkatini dağıtmak yerine, hedefine daha sıkı odaklanman, işine daha güçlü sarılman gerekir, yoldaş şahadetinin emrettiği budur," diye ekledi.

Cahit, verdiği izlenimin farkına, bu son sözden sonra varmıştı. Şakaklarına yapışan güçlü bir el tarafından sarsılmış gibi, "Ben ne yapıyorum böyle," dedi kendi kendine. Kapıldığı ezik ruh halinden hızla sıyrılmaya çalışarak arkadaşlarına, "Kalkın vaktimiz yok," dedi. Yedek cephaneliklerini bıraktıkları yere geldiklerinde, Çekdar ona çağrı yaptı. Cahit, telsizi yeleğinin cebinden yarıya kadar hafifçe çekerek, "Küçük bir işimiz var, halledip hemen geliyoruz," diye yanıt verdi. Yarım saat sonra her iki grup buluştuğunda, Cahit kafasındaki yeni eylem planını tamamlamıştı bile. Eylem planını tartışmaya başladıkları sırada, destek kuvvet olarak oraya yeni ulaş-

mış gerilla timi de gelip onlara katıldı. Cahit'tin sunduğu eylem planına kimseden bir itiraz gelmedi. Plan tartışması tamamlanınca, gruplara ayrılıp herkes eylem yerine hareket etti.

Üst tarafa doğru giden gruba, Çekdar komuta ediyordu. Alt tarafa sarkan gruba da Cahit. Eylem yerine vardıklarında Cahit kendi grubunu iki kola ayırdı. Büyük bir asker grubu onlardan habersiz aşağıya doğru iniyordu. Cahit, üç kişilik bir kolu, askerlerin iniş yaptığı yeri iyi gören yüksek taşların arasında konumlandırdı. Onlara, "Biz vurmadan siz müdahale etmeyin," deyip, yanına aldığı iki gerillayla, hızla uçurumların üzerindeki tepeciğe koştu. Askerlerin gelip, orayı tutmak istediklerini biliyordu. Küçük tepenin altına vardıklarında Çekdar, telaşa kapılmış gibi tiz bir ses tonuyla, "Cahit, çabuk yerine ulaş, çabuk. O askerler sana doğru geliyor. Yemin ederim, o askerlerin tümü imha olmazsa, ben intihar ederim," dedi. Cahit: "Tamam, tamam açık konuşma ben yerimdeyim," diye yanıt verdi. Telsizi cebine koyduktan sonra, beş on adım daha atıp, tepenin hafiften aşağıya doğru kıvrıldığı üst çizgide mevzilendi. Önden gelen askerlerin kendilerine iyice yanaşmasını bekliyordu. Gözünü nişangâha oturtan bixi'ci arkadaşına bakarak: "Ben ilk mermiyi atmadıkça, sen tetiğe dokunma," dedi. Henüz yeni sayılan bu arkadaşının heyecanına yenik düşüp, erken davranmasından korkuyordu. Önden gelen askerler otuz adım yakınına yaklaştığı halde serinkanlılığını korumaya devam ediyordu. Fakat birden öndeki askerlerin durduğunu, arkadakilerin de panik halinde tekrar yukarı doğru kaçışmaya başladığını gördü. Telsizdeki açık konuşmanın buna yol açtığını anlamıştı. Bir saniye daha beklemek, bu bulunmaz fırsatın kaçmasına yol açacaktı. Bir an dahi zaman yitirmeden öfkeyle tetiğe bastı. Bedeninden kan fışkıran askere, anında düşmediği için ikinci mermiyi de yapıştırdı.

Cahit'tin ilk mermisinden sonra devreye giren bixici gerilla, askerlerin üzerine çılgınlar gibi mermi yağdırıyordu. Yan taraftaki taşların arasında konumlanmış grup da devreye girmişti. Kaçışan askerler tam onların karşısına düşüyordu. Yukarıdaki askerler, üst tepeciğe vardıklarında onlardan daha yukarıda duran başka bir ge-

rilla grubunun ateşi altında da kalacaklarını beklemiyorlardı. Silah sesleri, çığlıklar, bağırışlar, yalvarışlar birbirine karışmıştı. Henüz canlarından olmamış askerler, ne aşağıdaki ne de üstteki tepelere sığınmanın mümkün olmadığını görünce, bu ölüm yağmurundan kurtulmak için orta yamaçtan kaçışa geçiyorlardı. Yamacın sonundaki tepeciklerde konumlanmış askerlerin karşılık ateşi ise, patlayan silahların gürültüsüne gürültü katmaktan başka bir işe yaramıyordu. Askerleri vuran gerilla gruplarını yeterince seçemiyorlardı çünkü.

Cahit, bixici arkadaşına sanki çok uzaktaymış gibi yüksek bir sesle, "Sen yamaca doğru kaçanlara çalış, yamaca doğru kaçanlara! Onların uzaklaşmasına fırsat verme!" diye bağırıyordu. Bixici gerilla, namlunun ucunu yamaca çevirip tetiğe basınca, askerler hep birlikte yere kapandı. Üst taraftaki gerilla grubu, yoğun ateş altında tutukları askerlere bir kademe daha yakınlaşmıştı. Ama durdukları yerden daha fazla ileri gidemiyorlardı. Gittikleri takdirde üç yüz adım ötelerindeki askerlerin karşısına düşeceklerdi çünkü. Yamaçta hareketsiz kalan askerlerin bir kısmı, sığındıkları taşların arkasından, Cahit'in bulunduğu tarafa doğru rastgele karşılık ateşine başlamıştı.

Cahit, açtıkları ilk ateşin altında kalan asker cenazelerinin üzerine gitmek için fırsat kolluyordu. Üçüncü şarjörü de tükenince bunun mümkün olmadığını fark etti. Yanındaki arkadaşları da ondan daha az mermi yakmamışlardı. Cephanelik sorununun baş göstermesi, hafiften dinmiş gibi olan öfkesini yeniden uyandırmıştı. Kendi kendine, "Allah kahretsin, Allah kahretsin," deyip duruyordu. Hâlbuki mermileri oldukça dikkatli kullandığını düşünüyordu. Tükenmiş bir cephanelikle askerlerin üzerine gitmek ne denli tehlikeliyse, eldeki son mermileri tüketmek de o kadar tehlikeliydi. Askerin, geriden gelecek beklenmedik bir hamlesine eldeki son cephanelikle karşı koymanın imkânı yoktu. Çekdar'a çağrı yaptı: "Biz geri çekiliyoruz," dedi. Yanındaki arkadaşlarına da ateşi kesmelerini söyledi. Ve "kalkın gidiyoruz," deyip, hızla aşağıya inmeye başladı. Geçerken, yüksek taşların arasında konumlanmış arkadaşlarına da gelmelerini işaret etti.

Çatışmayı anı anına takip eden Xalıt, yeniden devreye girmişti. Cahit, ona tekmili hemen verdi. Gözleriyle gördükleri ölü sayısını

aktarırken, abartıya kaçmamaya dikkat ediyordu. Xalıt, aldığı tekmilden hoşnut kalmıştı. Ama bunun yetmediğini söyledi. "Ne olursa olsun onları yarın sabaha kadar oradan çıkarmamız gerekir," dedi. Bu arada Ferman da devreye girmişti. Tekmil aldıktan sonra, önce eylem gruplarını tebrik etti. Ardından taktiğin yetkin kullanımına ilişkin perspektiflere geçti. Düşmanın kendisini dinlediğini bilerek konuşuyordu. Son sözlerini bağlarken, "Onların hesapları tutmadı, şimdi düşman kuşatmamız altında, onu bu tepelerde, bu vadilerde felç etmeden geri göndermeyeceğiz," dedi.

Bağlantılar bitince, Cahit, grubunu alıp, en üst tepedeki kayalıkların altına gitti. Agit de oraya yeni varmıştı. Bir süre sonra Çekdar'ın grubu da oraya geldi. Yaptıkları eylemin sonucunu birlikte değerlendirdikten sonra Cahit, "bu şekilde olmaz, ben cephane almaya gidiyorum," dedi. Ne Agit, ne de Çekdar, onun bu isteğine sıcak bakmadı. Onun yorgunluktan ayakta duramayacak halde olduğunu görüyorlardı çünkü. Kendilerinin durumu da onunkinden farksızdı. Hatta onlar daha da yorgun görünüyorlardı. Çekdar, "Çağıralım arkadaşlar getirsinler," diyerek, durdurdu onu. Cahit, hayıflanarak: "Elimizde on beş yirmi roket olsaydı, o askerlerden hiç birinin sağ kurtulmasına fırsat vermezdik," dedi.

Bu tartışmanın ardından, Agit, Xalıt'la hemen bağlantı kurdu. Lazım olan cephanelik hakkında ihtiyaçlarını bildirince, Xalıt, "tamam, derhal ayarlayıp, gönderiyorum," diye yanıt verdi. Agit, yiyecek konusunu açmadığı halde Xalıt, cephaneyle birlikte yiyecek de ayarlayıp göndereceğini söyledi. İki günden bu yana oradaki gerillalardan hiç biri ceplerinde taşıdıkları birkaç ekmek parçası dışında bir şey yemiş değildi. Ve şu an hiç kimsede tek parça ekmek bile yoktu. Agit de cebinde taşıdığı son ekmek parçalarını sabah zirveye vardıklarında genç arkadaşlarına dağıtmıştı. Neyse ki, son anda akıl eden gerillalardan biri, çantasını yoklayınca, içinde bir avuç kadar toz şeker buldu. Bunu nasıl paylaşırız diye bir problem yaşanmadı. Kayalığın altında buldukları pek de temiz sayılmayan bir çadır parçasının üzerine kar doldurup, üzerine eldeki şekeri serpince, herkesin ağzını tatlandırmaya yeterli hale geldi.

Kısa süren bir dinlenmeden sonra Agit, yanına Çekdar'ı alıp, düşmanı keşfetmek üzere yukarı çıktı. Keşfettikleri askerler, kardan derin mevziler kazmış halde üç yüz adım ötelerinde duruyorlardı. Yaklaşık on beş dakikalık bir zamandan sonra ikisi, yeni bir eylem planını yapmış halde döndüler. Biri saldırı biri savunma olmak üzere iki kol halinde, kapsamı dar tutulan bir eylem tasarlamışlardı. Çekdar, içinde bir kadın gerillanın da olduğu saldırı timinin başında gidecekti. Savunma timinin başında da takım komutanı Hogır olacaktı. Agit de, eylem yapmaya gidecek her iki kolu koordine etmek üzere hâkim bir yerde duracaktı.

Gruplar eylem yerine hareket etmeden önce Agit, Şervin'le bağlantı kurup, şifreyle kendilerine acilen cephane yetiştirmesini söyledi. Şervin, zirveye ulaştıktan kısa bir süre sonra istediği cephane henüz gelmediğinden, arkadaşlarının üzerindeki cephaneyi gönderecekti. Onun göndereceği cephane, şu an eyleme giden grubun ardından, Cahit'in başında olacağı yeni bir grup eyleme gidecekti.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Şikefta Birîndaran'dan Cehennem Tepesi'ne uzanan keskin sırtın sarp yamacında zorlu bir tırmanış gerçekleşiyordu. Gece yarısından itibaren yola çıkmış grup, yolunu şaşırmıştı. Fakat sırtın eteklerine geldikten sonra oradan tekrar geri dönmektense, doğrudan sarp yamacı tırmanmaya karar vermişlerdi. Grup, tepeye destek kuvveti olarak çıkıyordu. Sırtlarındaki çantaların ağırlığı, karda açtıkları izlerin derinliğinden anlaşılıyordu. Her çanta ağzına kadar, cephane ve yiyecekle doluydu. Kadın gerillaların sırtındaki çantalar erkeklerinkine nispeten daha hafif ama bedenlerinin gücüne göre daha ağırdı.

Saatlerdir devam eden tırmanışın sonlarına geliniyordu. Önden giden gerillaların zirveye varmasına elli, altmış adımlık bir mesafe kalmıştı. En öndeki gerillanın kulağına birden beklemediği sesler ulaştı. Durup yukarı bakınca kimseyi göremedi. Ama sesler kâh yükselip kâh alçalarak kulağına gelmeye devam ediyordu hâlâ. Kalp atışları gittikçe hızlanmaya başlıyordu. Şaşkın gözlerle bir yukarı bir aşağı baktı. Tedbir almadan bu şekilde daha fazla yukarı çıkmanın tehlikeli olduğunu düşündü. Dönüp, arkadaşına duyduğu sesler hakkında bilgi verdi. Beş, on adım yukarı çıkınca, aynı sesleri arkadaşı da duydu. Gelmeye devam eden sesler onu da şaşırtmıştı. Sesi ilk duyan gerilla, diğerine: "Burada arkadaş var mı?" diye sordu. Diğeri: "Yok heval, ne arkadaşı, burayı tutan kimse yok," diyerek yanıt verdi. Bu yanıtı alan gerillanın şaşkınlığı daha da artmıştı. Askerlerin Karker Tepesi'ne girdiğini biliyordu. "Demek ki, gece gizliden buraya da sızmışlar," diye düşündü. Yanlarında el telsizi olmadığından Xalıt'a ya da tepedekilere bilgi vermenin imkânı da yoktu. Kararını verip, çantasını yere indirdi. "Eğer bunlar arkadaş değilse, o zaman düşmandır. Arkadaşları gizliden kuşatmaya ça-

lışıyor alçaklar. İçimizden kaçan şerefsizler de onların içinde olabilir," dedi. Diğeri: "Vay alçaklar, vallahi dediğin doğrudur. İçimizden kaçmış olanların yol göstermesi olmazsa, onların buradan çıkmaya cesaret etmeleri imkânsızdır. Peki, ne yapalım?" diye sordu.

"Ne mi yapacağız? Müdahale edeceğiz tabii ki. Bundan daha iyi fırsat mı olur?"

"O halde arkadaki arkadaşlara da haber verelim, çantalarını indirsinler."

"Tamam, çabuk onlara haber ver. Sen gelene kadar ben takip etmeye devam edeceğim."

O da çantasını indirip, hızla geriden gelen arkadaşlarının önüne indi. Onun yukarıdan telaşla gelişini izleyen arkadaşları şaşkınlık içerisinde ona bakıyorlardı. Yukarıdan koşar adım gelen gerilla, öndeki gerillalara ulaşınca, "En arkadakilere de haber verin, herkes çantasını indirip, sessizce yukarı gelsin, önümüzde düşman var," dedi. Bu haberi alan gerillaların şaşkınlığı daha da artmıştı. Zaman yitirmeden, her biri gerisindekine şimşek hızıyla haberi ulaştırdı. Çantalarını indiren her gerilla, hafiflemiş adımlarla hızla yukarı tırmandı. Gerillalar yukarı doğru tırmanırken, yere iyice tutturulamayan bazı çantalar uçurumdan aşağıya yuvarlanıyordu.

Herkes yukarıdaki sesleri takip eden gerillanın yanında toplanınca, bir kayalığın arkasına çekilip, yapacakları eylemi tartışmaya başladılar. Tartışmalar uzun sürmedi. Beklenmedik, sürpriz bir eylem tasarlamışlardı. Sızma biçiminde askerlere yaklaşıp, saldırı yapacak tim, üç kişiden oluşuyordu. Dört kişiden oluşan takviye grubu da saldırı grubunu takip edecekti. Savunma grubu ise, tartışırken tespit ettikleri az yukarıdaki hâkim kayalıkların arasında duracaktı.

Tartışmanın ardından zaman yitirmeden harekete geçtiler. Takviye grubu saldırı grubunu dikkatle takip ederek ilerliyordu. Otuz adımlık mesafeye girince, saldırı timine komutanlık eden gerilla durup, arkadaşlarına daha dikkatli olmalarını söyledi. Birkaç adım daha ilerleyip, büyükçe olan bir taşın önünde yeniden durdu. Başını kaldırıp yukarı bakınca, uçumun üzerinde birden belirip kaybolan bir görüntü çarptı gözüne. Başını aniden eğip, arkadaşlarına, "Gördüm

onları," dedi. Yere çöküp, bir iki saniye soluklanmaya çalıştı. Hem onun hem de diğer iki gerillanın nefesi şimdi daha hızlı gidip geliyordu. El telsizi olduğu anlaşılan o derin sesi yeniden duyunca başını kaldırıp, tekrar yukarıya baktı. Bu kez elde tutulan bir telsizle, bir sağa bir sola hareket eden görüntüyü daha net ve daha anlaşılır görmüştü. Ama görüntü gözlerini aniden karartır gibi oldu. Daha da dikkatli bakmaya çalıştı. Gördüklerine inanamıyordu. Nefesi hepten kesilecekmiş gibi oldu. Başını, donmuş bakışlarla aşağıya çevirip, yıkılmış bir duyguyla yere çöktü. Hayatında ilk defa bu denli korkmuştu. Bir yüksek gerilim hattına çarpmış gibiydi. Vücudu tepeden tırnağa titremeye başlıyordu. Ani değişimler geçiren yakıcı ve buz gibi bir titreme. Başından adeta kaynar sular dökülüyor, aynı anda da kalın bir buz tabakasının altına giriyordu sanki. Dili sonsuza dek kilitlenmiş gibi olmuştu. Başı dizlerinin arasına düşmüş, yüzünü elleriyle kapatmıştı.

Onun bu halinden telaşa kapılan arkadaşları birkaç kez tekrarlayarak: "Heval, ne oldu? Ne gördün? Cevap versene!" diye sorup durunca, başı dizlerinin arasında, dilini yutmuş gibi duran gerilla, ağzını daha fazla kapalı tutamadı: "Nedir üsteleyip duruyorsunuz, söylüyorum işte, gördüğüm Xalıt arkadaştı, Rahatladınız mı?" diyerek çıkıştı onlara. Bu yanıt her iki gerillayı da, üzerinden düşecekleri bir uçurumu son anda fark etmiş gibi birden irkiltti. İkisinin de ağzı açık kalmıştı. Ne söyleyeceklerini bilemiyorlardı. Gerillalardan biri ona hâlâ inanamamış gibi, tekrar sordu:

"Sen gerçek mi söylüyorsun?"

"İnanmıyorsan kalk kendin bak."

Kalkan gerilla, yukarıya doğru bakınca, bir kuşkusu kalmadı. Xalıt, sırtında komando parkesi ve havaya kaldırdığı el telsiziyle birileriyle konuşmaya hazırlanıyordu. Artık kendini saklama gereğini duymadan ürpermiş gözlerle Xalıt'a bakan gerilla: "Sahiden ya, bu Xalıt arkadaş," dedi. Ve ekledi:

"Neredeyse düşmanın yapamadığını biz yapacaktık."

Ağzından bu sözler dökülürken, gözlerinin önünde, Xalıt'ı vurdukları an ve bunun yarattığı etki canlanıyordu. Gözlerindeki bu canlanış, onu dehşet içerinde bırakmaya yetmişti. "Bunu hayal

etmek bile bu kadar korkunçken, gerçeklemiş hali nasıl olurdu, tanrı bilir?" diye söyleniyordu kendi kendine. Bütün bedenini soğuk bir ürperme sarmış, derisi nokta nokta kabarmış, tüyleri diken diken olmuştu. Diğer gerilla da kalkıp, baktı. Benzer duygular ona da bulaşmıştı.

Oturmuş vaziyette bekleyen gerilla, nihayet başını dizlerinin arasından çıkarıp, fakat ayaktakilere bakmadan, kendi kendine konuşuyormuş gibi, "Gidip arkadaşlara haber verelim, akşama kadar bu şekilde bekleyecek halimiz yok ya," dedi. Genç gerilla, "Sizin inmenize gerek yok, benim gitmem yeterli, çantalarınızı da getiririm," deyip, koşar adım aşağıya indi. Her iki gruba haber verip, sırtına aldığı fazladan bir çantayla tekrar yukarı doğru ağır ağır çıkarken, gözlerinin önünde hep o korkunç görüntü vardı. Çantaları uçurumlardan aşağıya yuvarlanmış gerillalar, öfke içerisinde gerisin geriye çantalarının peşine düştüklerinden, zirveye daha uzun süre çıkamayacaklardı anlaşılan. Çantası yuvarlanmayanlardan biri olan son gerilla da, sırtında fazladan bir çantayla saldırı grubunun bulunduğu yere varınca, karşılıklı oturup, az daha başlarında patlayan bir felaketle neticelenecek durumu tartışmaya başladılar. Kısa kestikleri tartışmada, durumdan şu an kimseye bahsetmemekte karar kıldılar. Çantalarının peşine düşenlerin, başlarına gelen aksi olay hakkında ağızlarını sıkı tutacaklarına emin olmadıklarından, onları uyarmak üzere bir gerillayı orada bırakıp öyle kalktılar.

Xalıt, aşağıdan kendisine doğru gelen grubu fark ettiğinde cephanecilerle konuşuyordu. Cephane işini ayarlamakla meşgul olduğundan, birer birer gelip etrafında toplanan gerillaları sözlü karşılama fırsatı bulamadı. Fakat uykusuzluktan kızarmış gözleriyle onları iyiden iyiye süzüyor, ağır fırçalar atacakmış gibi bakıyordu. Telsiz konuşması sona erince, grup komutanına, "Ne arıyorsunuz burada? Niye öbür taraftan çıkmadınız?" diye sordu. Grup komutanı, suç işlemiş bir çocuk gibi, mahcup bir ses tonuyla, "Heval, yolu şaşırdık," diye yanıt verdi. Xalıt, onların yorgunluktan ayakta duramayacak hallerine bakınca, daha fazla üstlerine gitmeye kıyamadı. Gelen grubun içinde bazı gerillaların eksik olduğunu erken fark etmiş, ancak her

an gelirler diye ses etmemişti. Aradan birkaç dakika geçtiği halde onların hâlâ gelmediğini görünce, "Diğer arkadaşlarınız nerde?" diye sormadan edemedi. Grup komutanı, onların geride kaldıklarını söylemekle yetindi.

Gerillalardan biri, yanına genç korumayı çağırıp, bir taşın arkasına geçti. Çantasının ağzını açıp, içinden ekmek, zeytin, peynir ve helva çıkardı. Üçü bir arada denilen hazır kahvelerden de beş on tane çıkarıp, genç korumanın eline verdi. Grup kalkıp, tepeye doğru harekete geçerken, Xalıt, "Görüntü vermeden gidin, havanlarla suikast yapıyorlar, ona göre," diyerek ikaz etti onları.

Grup gittikten sonra, genç koruma çekildiği kayalığın altında, küçük bir ateş yaktı. İsle kaplanmış kapkara küçük çaydanlığı karla doldurup ateşin üzerine koydu. Çaydanlığa doldurduğu kar eriyip, kaynayınca, Xalıt'ın yanına gelip, "Heval, kahve içer misin?" diye sordu. Xalıt, şaşırmış gibi, "Kahveyi nerden buldun?" diye sordu sorusuna karşılık olarak. Genç korumanın yanıtı hazırdı:

"Az önce gelen arkadaşlar verdi."

Xalıt'ın gözlerinin önüne, Karker Tepesi'ndeki ve mevzilerinde çay yapamayacak durumdaki arkadaşları gelmişti:

"Hayır, istemiyorum. Tüm arkadaşlar içti mi ki, bana kahve veriyorsun? Git onu arkadaşlara ver."

Genç koruma, "Hemen mi gideyim?" diye sordu. Xalıt, "İstersen çayını demle, bir çay iç öyle git," diyerek yanıt verdi ona. Genç koruma çayı demleyip, getirinceye kadar Xalıt, telsizle Karker Tepesi'ne bir tur daha yapmıştı. Öğleden sonra Karker Tepesi'nde gerçekleşen son iki eylemi de nefes nefese takip etmişti. Eylemlerin ardından kendisine verilen tekmillerde neticenin oldukça iyi olduğu bildirilmişti. Arkadaşlarının onca yorgunluğa ve yaşadıkları cephane sorununa rağmen gösterdikleri ısrarı takdir ediyor, Agit, Çekdar ve Cahit'le her konuştuğunda onları daha da yüreklendirip, tesiri çok yüksek darbeler indirmek suretiyle, askerleri oradan çıkarabileceklerine inandırmaya çalışıyordu.

Akşama doğru Ferman'dan, Zagros ve Çemco Cephesi hakkında aldığı son bilgiler, bu işi başaracaklarına dair inancına daha büyük bir kuvvet vermişti. Oradaki kuvvetler bir yıldırım şidde-

tinde harekete geçmiş ve başarılı sonuçlar elde etmişlerdi. Ama önem verdiği asıl şey, savaşa dâhil edilen ve daha edilecek olan bütün kuvvetlerin diledikleri düzene çekilmesiydi. Savaşın ilk üç gününde yaşanan sıkıntıların pek çoğu yoktu artık. Şimdi hamle yapma sırası kendilerine geçiyordu. Adım adım büyüterek yapacakları taktik hamleleri, şimdiden düşünmeye ve birbiriyle kurdukları bağlantılarda şifreyle tartışmaya çalışıyorlardı.

Xalıt, gecenin ilerleyen saatlerinde, günlerdir aşağıdaki mağarada kendisinin talimatını bekleyen, yeni takviye grubunu telsizin başına çağırdı. Kendisiyle konuştuğu ilk gerilla, suçu yeni affedilmiş, kendisinin yakından tanıdığı deneyimli bir gerilla olan Devrim'di. Onu Karker Tepesi'ne gidecek grubun başında komutan olarak göndermekte hiçbir sakınca görmüyordu. Onun savaşçı yeteneklerini çok iyi biliyor ve her ne suç işlemiş olursa olsun, ona güven duyuyordu. Ona biçtiği rolü açık açık söylemekten de çekinmiyordu. Ona gereken perspektif ve direktifleri verdikten sonra, "Söylemek istediğin bir şey var mı, heval Devrim?" diye sordu. Devrim, "Ben Önderlik, halk ve şehitler karşısındaki suçumun farkındayım. Canımı bile versem, bunun suçumu hafifletmeye yetmeyeceğini biliyorum. Ancak şu kadarını söylemek isterim ki, böylesi bir zamanda bana verilmiş olan bu şans, arzuladığım tek şeydir. Bana duyulan güvene layık olmak için elimden gelen her şeyi yapmaya hazırım," diyerek yanıt verdi, duygulanmış olduğu anlaşılan kararlı bir sesle. Xalıt, "Başaracağına inanıyoruz," diyerek tekrarladı güvenini. Grubun diğer üyelerine ise toplu halde hitap etti. Göndereceği bu grupla, sonraki gün için düşündüğü hamleyi bir adım daha büyütecekti.

BEŞİNCİ GÜN
ANKARA

Kocatepe Camii'nde son yılların en kalabalık cenaze töreni yapılıyordu. Devletin tekmil zirvesi törende hazır bulunuyordu. Namazı az evvel kılınmış cenazeler, Zap'ı ele geçirmek üzere sürdürülen harekâtın ikinci ve üçüncü gününde ölen Binbaşı Zafer Kılıç, kara pilot Yüzbaşı Tekin Işık ve kara pilot Üsteğmen Gürcan Ulucan'a aitti.

Günün aynı saatlerinde benzer cenaze törenleri; Çanakkale, İstanbul, İzmir, Manisa, Konya, Trabzon, Kırıkkale, Mersin, Hatay, Iğdır ve daha pek çok ilde basından saklanmadan veya saklanamadan yapılıyordu. Zap'tan, Türkiye'nin her bölgesine, neredeyse her il ve ilçesine hatta köylerine peş peşe giden cenazelerin bütünüyle saklanması imkânsız hale gelmişti artık. Basına yansıyanın sadece bir kısmı olmasına karşın, bütün ülkeyi yerinden oynatmaya yetmişti. Gazeteler, "Türkiye yasta" diye başlık atıyorlardı. Ağlama sesleri ülkenin bir ucundan diğer ucuna ulaşıyor, gerçek ve sahte gözyaşları birbirine karışıyordu.

Cenazeler top arabasına götürülürken, Binbaşı Zafer Kılıç'ın on bir yaşındaki kızı Ecem, kırmızı renkli kocaman bir bayrakla örtülmüş buz gibi soğuk tabuta, gözyaşları içinde, "Gitme baba..." diyerek sıkı sıkı sarılmaya başlayınca, eline bir albay tarafından tutuşturulmuş olan küçük Türk bayrağı, elinden kayıp, geriden gelen devlet büyüklerinin ayaklarının altına düştü. Kızın annesi, günlerdir ağlamaktan kan çanağına dönmüş, şişmiş, parlaklığını, güzelliğini yitirmiş gözleriyle kızının bu haline bakmaya dayanamadı. Yüzbaşı ve üsteğmenin anne, baba ve kardeşleri de ellerinden indirmedikleri mendilleriyle ona tekrar eşlik etmeye başlayınca, yaşla

dolan gözlerin sayısı iki üç saniye içerisinde birkaç katına yükseldi. Gözyaşı dökmeye pek alışık olmayan devlet büyükleri bile yanaklarının üzerine bir anda boşalıveren yaşlara mani olamamışlardı.

Tabutlardan, tabutları saranlara ve oradan da gerilere doğru siyah bir ölüm dalgası yayılıyordu. İçinde öfke, nefret, gözleri kör etmiş intikam hırsı, çaresizlik ve kendini kaybetmişliğin olduğu, fena halde zehirlenmiş, ölümden sadece ölüm türeten bu duygunun pençesine düşmeyen yok gibiydi. Yaşanan savaşta oğlunu üç dört ay evvel yitirmiş bir baba, milliyetçi parti başkanının önüne gelip, "Neden hep fakirlerin çocukları şehit düşüyor?" diye sordu. Bir anda ufak tefek olmuş kel kafalı parti başkanı, ona verecek bir cevap bulamamıştı. Onu duymamış gibi başını yan tarafa çevirip, tabuta sarılanlarla ilgileniyormuş gibi yaptı. Ondan bir yanıt alamayan yüreği paramparça baba, bu kez Başbakan'la yan yana ilerleyen Genelkurmay Başkanı'nın önüne çıktı: "Yeter artık, Allah aşkına bitirin bu işi," diyerek feryat etti. Genelkurmay Başkanı'nın yerine Başbakan yanıt verdi ona:

"Merak etmeyin, Mehmetçiğimiz hainlerden hesap soruyor, er ya da geç ordumuz, devletimiz bu işin üstesinden gelecek!"

Bu yanıt, adamı daha büyük bir çaresizlik ve öfke krizine itti. Elini kaldırıp, çıldırmış gibi, Başbakan ve Genelkurmay Başkanı'nın üzerine yürümek isteyince, aniden önüne dikilen iri cüsseli korumalar, onu yaka paça edip, kovulan bir sinek gibi kalabalığın dışına attılar.

Beklenmedik bu küçük olay, Genelkurmay Başkanı'nın ruhuna, önündeki tabutlardan daha büyük bir etki yapmıştı. Yavaş yavaş hesap sorulan biri haline geldiğini görüyordu. Bu olay, vermek zorunda kalacağı hesabın bir işareti gibiydi. Gerçi kendisi ve kurmayları dışında savaşın gidişatı hakkında henüz hiç kimse gerçek bilgiye sahip değildi. PKK'nin kamuoyuna peş peşe sunduğu bilgilere de kimsenin inanmaması konusunda ihtarlarda bulunmuşlardı. Ama bunun sonsuza dek böyle kalamayacağını, gerçeklerin er ya da geç mutlaka açığa çıkacağını da pekâlâ biliyordu. Planı, düşündüğü gibi yürümemiş, iş gittikçe içinden çıkılmaz bir hal alı-

yordu. Bu durum sinirlerini oldukça zayıflatmaya başlamıştı. Gözlerinden az evvel dökülen yaşlar, zayıflayan, çatlayacakmış gibi olan sinirlerinin eseriydi. Daha şimdiden ters yüz olan, dahası allak bullak olan gidişatı, düzeltmekten başka bir seçenek yoktu önünde. Artık saklanması mümkün olmayan ve her geçen gün artarak gelmeye devam eden bu cenazelerin sadece görünen kısmı bile, kısa bir süre sonra onu, dolayısıyla onun başında olduğu orduyu ve bu ordunun adına savaşa girdiği devleti, itibar bakımından sıfıra indirebilir, devletin içte ve dışta üstü kapatılamaz kocaman rezaletine dönüştürebilirdi. Kendisi ve kurmayları işin daha fazla bu şekilde ilerlemesine katlanamaz hale gelmişlerdi. Hayal bile etmek istemediği, kesinlikle kötü olan o nihai neticeyi düşündükçe, kanı adeta donmaya başlıyordu. Kendi kendine, "Ne pahasına olursa olsun, bu kötü neticenin doğmasına razı olamam," diyordu.

Kafasında bu kötü gidişatı durduracak üç seçenekli bir plan vardı. Bunu önceki gün kurmaylarıyla da tartışmış, ancak nihai kararara ulaşamamışlardı. Seçeneklerden birinin maliyeti oldukça yüksek ve riski de hayli büyüktü. Ama başarılması halinde bu, o güne dek görülmemiş bir zafer olacaktı. Diğer iki seçenek ise daha az maliyetli, ama doğuracakları sonuç itibarıyla sadece vaziyeti kurtarabilirdi. Az evvel ağzını Başbakan'ın kulağına götürürken, bu konuyu tartışacakları toplantının saatini belirlemeye çalışıyorlardı. İşin siyasi, diplomatik ve finansal yanını ilgilendirdiğinden, Başbakan'ın bu toplantıya katılması zorunluydu. Aynı konu, yakında Amerika'dan gelecek heyetle de tartışılacaktı.

KARKER TEPESİ

Bir uçtan diğer uca, bütün zirveler ve vadilerin üzerine yağmur bulutlarını andıran koyu sis tabakaları çökmüştü. On adım ötede en canlı, en keskin rengi bile seçmek imkânsız hale gelmişti. Açık olan gözlerde beyaza çalan koyu bir körlük yaşanıyordu. Sabahın ilk saatlerinden itibaren çökmeye başlayan bu ağır sis bulutları iyice yoğunlaşıp, her yeri gözlerden silmeye başlayınca Xalıt, Agit'i çağırıp, "Bu fırsatı derhal değerlendirmeliyiz," demiş, onları yeniden harekete geçirmişti. Tıpkı Xalıt gibi, Ferman da Agit, Çekdar ve Cahit'le sürekli irtibat halindeydi. Dünden bu yana üzerine defalarca baskınlar yapılmasına rağmen asker hâlâ yerinden sökülmüş değildi. Binlerce askerin konumlanıp, artık karargah kurmaya başladıkları bu tepeyi, küçük çaplı eylemlerle ele geçirmenin imkânsız olduğunu biliyorlardı. Bu sebeple adım adım büyütülecek hamle serisinin ilkine başlıyorlardı artık.

Az sonra başlatılacak taarruzun hedefinde, durdukları yere en yakın tepecikteki tüm askerleri yok etmek vardı. Sadece o tepecikte bile 400 ila 500 arasında değişen asker grubu bulunduğunu tahmin ediyorlardı. Yani atılacak tek mermi bile boş gitmeyecekmiş gibi görünüyordu. Taarruz için üç ana grup planlanmıştı. Her grup da kendi içinde iki gruba ayrılarak taarruza geçecekti. Dört gerilladan oluşan grubun başında Cahit bulunuyordu. Aynı sayıdaki ikinci gruba Çekdar komutanlık edecekti. Arkadan çevirme yapıp, askerleri şok etmek üzere hamle yapacak üçüncü gruba ise Hogır komutanlık edecekti. Agit de, yanında iki gerillayla, her üç grubu koordine etmek üzere dünden bu yana kullandığı hâkim yerde duracaktı.

Gruplar, yanlarına aldıkları fazladan cephaneleriyle harekete geçtiklerinde, Ferman, devreye girip, beklenmedik ani durumlar

konusunda son bir kez daha uyarılarını yaptı: "Hata yapılmaz ve ısrar edilirse, bu düşmanın karşımızda tutunma gücü yoktur," diyordu. Gruplar giderken, ne olur ne olmaz diye birbirini 'güney usulü' tekrar tekrar öpüp öyle ayrılıyorlardı.

Cahit, grubunu alıp sislerin arasında gözden kaybolunca, kendisini takip eden arkadaşlarına: "Bu gün o tepeyi yerle bir etmeden asla geri dönmeyeceğim," dedi. Sesinden sert ve keskin bir hırs yayılıyordu. Yüzüne yapışan kavurucu soğuğu hissetmiyor gibiydi. Üzerine gittikleri tepeyi düşüreceklerine, onu geriden takip eden arkadaşları da inanmıştı. Sanki tek yürekmiş gibi içlerinde aynı duygu dalgası dolaşıyordu. Hücum edecekleri tepenin altına varmak, önceki geliş zamanlarından daha fazla zamanlarını almıştı. Ama doğru yerde olduklarından emindiler. Yine kendisinin başında olduğu grubun önceki gelişine ait ayak izleri, kardaki canlılığını olduğu gibi korumaya devam ediyordu hâlâ. Zaten oraya kadar bu ayak izlerini takip ederek gelmişlerdi. Tepenin yukarı ucuna doğru tırmanışa geçerken, iki gruba ayrıldılar. Birbirini savunacak pozisyona girip, saldırıyı öyle başlatacaklardı. Kendisi ve diğer iki arkadaşı yerlerini tuttuklarında, taarruzu koordine eden Agit'e, kısık bir sesle hazır olduklarını bildirdi. Nefes kesici bir bekleyiş başladı. Cahit'in geniş burun deliklerinden, şiddetli bir basınçla, sis renginde beyaz bir buhar fışkırıyordu. Askerlerin görüntülerini seçemiyor ama seslerini gayet anlaşılır şekilde duyuyordu.

Kimi zaman sesler yükselip birbirine karışıyor, kimi zamanda bıçakla kesilir gibi her yere kuru, kasvetli bir sessizlik hâkim oluyordu. Askerler, Zonguldaklı olduğu anlaşılan arkadaşlarından birini araya almış, yeniden haşlıyorlardı. Askerlerden biri ona, "Len, kıçında karıncalar mı yuva yapmış, yoksa anamı mı özledin?" dedi hiddetle. Onun hemen ardından başka biri devreye girdi:

"Olum Zonguldak zaten yasta, otur oturduğun yerde, belanı mı arıyorsun sen?"

"Siz ne laftan anlamaz adamlarsınız ya, size kaç kez söyledim, vallaha karnım ağrıyor."

"Tamam olum, sana korkuyorsun demedik ki, yerine otur ve sakin ol, hepsi bu."

"Ya abi, bu puslu hava nefesimi kesiyor, canımı da sıkıyor."

-Hah, anladın işte! Bu hava sadece adamın nefesini kesmez, onun etini de keser, kalbini de söker yerinden. Bu hava kurtların havası olum."

"Galiba çok ses çıkarmamalıyız."

"Tabi ya, gürültü bu havadaki kurtlar için çağrı zilidir, kıçının üstüne uslu uslu oturmamak da."

Başka biri, kulak tırmalayıcı çatlak bir sesle, "Lan ibneler, canınıza kastınız mı var sizin, yoksa siz de mi deldirmek istiyorsunuz postu? Kesin sesinizi," diyerek susturmaya çalıştı konuşanları.

Cahit, nefesini tutmuş halde seslere kulak kesilmiş, konuşanların ruh halini söylediklerinden anlamaya çalışıyordu. Suriye'nin işgali altındaki güneybatı Kürdistan parçasından olduğundan, Türkçe konuşmayı pek beceremiyor ya da konuştuğunda Türk Devleti'nin işgali altındaki Kuzey Batı Kürdistan parçasından olmadığı hemen anlaşılıyordu. Ama hem Türkiye sınırına, daha doğrusu Kürdistan'ı bölen sınıra en yakın kentlerden biri olan Kobani'den olması, hem de gerilla saflarında Türkçe konuşanlarla yıllardır geçirdiği beraberlik dolayısıyla Türkçe söylenen her sözü gayet iyi anlıyordu.

Çekdar telsizdeki sesiyle Agit'e, "Hazırım," diye bildirince Cahit, dikkatlerini daha da toplayıp, kendini saldırıyı başlatacakları ana hazırladı. Roketatar elinde, hazırlanmış vaziyette duruyordu. Kleşini üç dört adım solundaki arkadaşına vermişti. Buradaki saldırıyı kendisi başlatacaktı. Eşgüdüm içerisinde hareket etmek için bütün işaretler önceden belirlenmişti. Bu kez büyük bir başarıyla döneceğinden kuşku duymuyordu. Başarı için her şey tamamlanmıştı, en başta da cephane sorunu. Bir de hava kendilerinden yana, bu güne başarı vermek için oluşmuştu sanki. Gökler, bu başarı için adeta yere tüm bulutlarını indirmişti. Gerçi sisler hafiften açılır, dağılır gibi oluyordu, ama başlamak üzere olan taarruzun gidişatı üzerinde olumsuz etki edeceğini düşünmüyordu Cahit. askerlerin yükselen seslerine yeniden kulak kesildi. Askerlerden biri dengesini yitirmiş, çıldırmış gibi bağırıyordu:

"Yeter ulan! Bir laf bile edemeyecek miyiz yani? Konuşma, kalkma, hareket etme... Sıçarım kuralına da, sisine de! Bu zırva devlet, kedileri savaşa göndermiş, haberi yok."

Onu susturmaya çalışan biri, "Ulan sen Zap'ı zapt etmeye mi geldin, yoksa Zap'ta leşini bırakmaya mı?" diye gürleyince, çıldırmış gibi bağıran asker, sesini saha da yükselterek: "Ulan yakarım Zap'ı" dedi. Askerin bu sözü, Cahit'i çileden çıkarmaya yetmişti. O anda da telsizde hazır olduğunu söyleyen Hogır'ın sesi geldi. Agit ona, "Tamam, sen başla," dedi. Bu sözün hemen ardından tepenin arka yüzü şiddetli bir gürültüyle sarsıldı. Bu hamle, askerleri şok etme ve dikkatlerini o tarafa çekme hamlesiydi.

Cahit, bu ana çoktan hazırdı. Tepenin öbür yüzündeki ilk patlamadan sonra omzuna aldığı roketi, öfkeyle, "Zap'ı yakarım," diyen asker sesinin geldiği yere gönderdi. Kulağı sağır eden omzundaki gürültü ile mevzideki dehşet gürültü bir oldu. Kendisinin başlayacağı anı sabırsızlıkla bekleyen arkadaşları da devreye girmişti. Sislerin arasında kıvılcımlanarak akan mermiler ile ardından sarıya çalan kızıl bir alevle giden roketler, kardan mevzileri ve mevzilerin içindeki askerleri zalimce parçalıyordu. Askerlerin bildik çığlıkları, patlama seslerinin arasında sisleri yırtıp acıyla göğe yükseliyordu. Çekdar'ın bulunduğu taraftaki silah sesleri daha da yoğunlaşıyor ve gittikçe bu tarafa doğru yaklaşıyordu.

Cahit, omzuna aldığı dördüncü roketi de fırlattıktan sonra, arkadaşlarına işaret edip, bir kademe daha ileri atıldı. Vurdukları ilk mevzinin önünde durup, ateş etmeye devam eden arkadaşlarının koruması altında, askerlerin döşediği mayınları söktü önce. Mayınları etkisiz hale getirdikten sonra doğrulup, asker cesetleriyle dolmuş mevzileri ayakta kontrol etti. Cesetlerin üzerindeki kar parçaları, aldıkları kızıl kanla birer et parçasına dönüşmüş, ya da et parçaları ile kızıl kandan kar parçaları birbirinden ayırt edilemez olmuştu. Cahit, yanmış, parçalanmış cesetlerden hangisinin "Zap'ı yakarım," diyen askere ait olduğunu bilmiyordu, ama onun bu yanmış cesetler arasında yattığından emindi. Mevziye Cahit'ten sonra giren genç gerilla, heyecan içerisinde, "Heval, bu ceset ve silahları

aşağıya çekmeyelim mi?" diye sordu. Cahit, "Acele etme, bu sonraki iştir, aşağıya çekeceğimiz bundan daha fazlası var," dedi. Ve durduğu yerin tehlikesini yeni fark etmiş gibi birden ürpertici tiz bir sesle: "Dikkatini dağıtma heval, bak yukarıdan ateş ediyorlar, oraya çalış, oraya!" diyerek, vurulacak yeni yeri gösterdi. Sağdan hem saldırarak hem de onu savunarak gelen diğer iki arkadaşına da orayı işaret edip, bir kademe daha ileri çıktı. Arkadaşlarının yoğun ateşiyle birlikte oraya gönderdiği ikinci roketten sonra o mevzi de suskunluğa gömüldü.

Şimdi her yerden yoğun silah sesleri geliyordu. En uzak tepelerdeki askerler bile rastgele etrafa ateş yağdırıyordu. Bir süredir yoğunluğunu usul usul kaybetmekte olan sis perdesi, sanki savaşanların birbirini daha rahat görmesini sağlamak ereğiyle, devreye giren görünmez bir el tarafından hızla yukarı doğru çekiliyordu. Sis perdesi yukarı doğru kalktıkça, birbirine mermi yağdıranlar, birbirini daha iyi görmeye başlıyordu.

Cahit boşalmak bilmeyen öfkesiyle, sisler hâlâ yerdeymiş ve yoğunluğundan bir şey kaybetmemiş gibi ilerliyordu. Daha şimdiden tepenin yarısı düşürülmüş vaziyetteydi. Diğer taraftaki arkadaşlarının etkili ateşini de hesaba kattığından, bu ilerleyişin en geç yirmi dakikalık bir zamandan sonra tasarladıkları neticeyi vereceğini düşünüyordu. Kendisine doğrulmuş namlulara ve o namlulardan boşalan mermilere aldırmadan ilerliyordu. Cenazelerle dolan üçüncü mevziyi de şimşek hızında aşmıştı. Gözü hep en son mevziyi görüyordu. O mevzi düşürülmeden yüreğinin derinlerindeki acı dinmeyecek gibiydi. Henüz hayli uzak olan o mevzinin berisindeki mevzileri, bilhassa bu saatten sonra aşılamayacak gibi görmüyordu artık. Hâlâ diğer taraftan hızla ilerledikleri anlaşılan diğer arkadaşlarıyla birlikte, birkaç koldan uyguladıkları bu şiddetli şokun askerler üzerinde nasıl bir tesir yarattığını gözleriyle görüyordu.

Gerilerdeki tepelerden gelip, kulaklarının dibinde vızıldayarak geçen mermiler, onun bakışlarını diktiği mevziden sökmeye yetmiyordu. Onu takip ederek ilerleyen genç arkadaşı, onun bu rahat halinden gittikçe kaygılanmaya başladı. Söylemekte zorlandığı halde

birkaç kez üst üste, "Heval Cahit, biraz eğilsen iyi olur, mermiler bu tarafa çok geliyor," diye uyarmaktan kendini alamadı. Cahit, "Merak etme bir şey olmaz," diyerek cevap verdi. Hâlbuki onun uyarısını duymamıştı bile. Arkadaşının kulağına çarpan uyarısına karşılık, ağzından alışkanlıkla çıkıvermişti bu yanıt. Bu kez önüne tam da istediği şekilde düşen bu fırsatı, ufak tefek kaygılarla değerlendirmezlik etmeye, kaçırmaya hiç niyeti yoktu. Sürat ve ateş gücü ne kadar artırılırsa, düşünülen hedefe varmak da o kadar hızlı ve başarılı olur diye düşünüyordu. Artık iyice görmeye başladığı dördüncü mevziyi de uçurmaya hazırlanıyordu. Bu diğerlerinden daha rahat olacak gibi görünüyordu. Roketatarı sağ omzuna alıp ayağa kalktı. Gözünü nişangâha oturtup, tetiği bir çekişte dibe vurdurttu. Roket dehşet bir patlamayla hedefe gitmişti.

Genç gerilla, ilkin bir rüyadaymış gibi oldu. Gözleri, beyniyle ters bir iletişim kuruyordu sanki. Algı dünyasında bir karışıklık başlamıştı. O şiddetli sinyal önce kalbine gitmişti. Ve kalbini param parça etmişti sanki. Fal taşı gibi açılmış gözleri donmuş halde bakıyordu. Gözlerini kapatmak istedi, ama kapatamadı. Cahit, kocaman gövdesiyle geriye doğru ayaklarının altında ezilmiş karın üstüne devriliyordu. Onun yere devrilmesiyle, kanı damarlarında adeta donmaya başlayan genç gerillanın yerinden sıçrayıp üzerine varması aynı anda oldu. Gerideki tepelerde mevzilenmiş, keskin bir nişancıya ait olduğu anlaşılan bir mermi, gelip göğsüne oturmuştu. O roketatarın nişangâhından mevziye bakıp tetiği çektiği sırada, baktığı mevzinin daha gerisindeki yerde gizlenmiş halde ona bakan bir nişancı da tetiği onun için çekmişti.

Genç gerilla, kızıl kanın fışkırmaya devam ettiği parçalanmış göğse bakamıyordu. Sadece Cahit'in yoğun bir duyguyla dolmuş ve bir şeyler söylemek ister gibi bakan gözlerine ve hafiften kımıldayan dudaklarına bakıyordu. Koyu esmer yüzü gittikçe beyazlaşıyor gibi olan Cahit, kelimelerini nihayet anlaşılır kılmayı başarmıştı:

"Arkadaşlara selam söyle. Kusuruma bakmasınlar, istediklerimi yapamadım, arkadaşlara layık olamadım. Başkan Apo'yu ve arkadaşları çok seviyorum..."

Bu sözden sonra boynu hafiften sol yana kaydı. Şeffaflaşan yağız çenesi, sonsuza dek kalkmamak üzere göğsüne oturmuştu. Sis perdesinin kalkması planı alt üst etmeye yetmişti. Genç gerilla, yeterli savaş deneyimine sahip değildi. Hâlâ askerlere mermi yağdırmaya devam eden diğer iki arkadaşı da kendisinden farksızdı. Göğsü param parça olan komutanı, önünde ebedi yolculuğuna çıkmış halde yatıyordu. Kafası allak bullak olmuştu. İçinden, kalkıp bir anda delice öne atılmak geliyordu. Ama, "Ya bu işi daha da berbat edersem?" diye kendine sormadan da edemiyordu. Komutanının bu halde ele geçmesi ona, onursuz bir yenilginin en büyüğü gibi geliyordu. Agit'e, Cahit'in yeleğinin cebinde duran telsizle haber vermeyi aklına dahi getirmedi. Bu aleti kullanmayı bilmiyordu çünkü. Komutanını süratle oradan çıkarıp, geri çekilmekten daha iyi bir yol gelmiyordu aklına.

Diğer arkadaşları da Cahit'in düştüğünü görmüşlerdi. Ama onun daha sağ olup olmadığını bilmiyorlardı. Büyük bir sıkıntı içerisinde genç gerilladan haber bekliyorlardı. Genç gerilla, sonunda onu oradan çıkarmakta karar kıldı. Arkadaşlarına tiz bir sesle, "Beni savunun," diye bağırdı. Cahit'in kurşun gibi ağırlaşan cansız bedenini kaldırıp sırtına aldı. Daha beş on adım atmadan kanın üstüne devrildi. Cansız bedeni kaldırıp yeniden sırtına aldı. Beş on adım sonra tekrar yığıldı. Bu halde onu götürmek imkânsızdı. Arkadaşlarından birini yardım etmeye çağırdı. Bu istek üzerine gerillalardan biri onları savunmak üzere yerinde kalıp, biri de yanına koştu.

Şimdi komutanlarının cansız bedenini taşımak daha kolay olmuştu. Her iki gerilla, komutanlarını alıp, mermilerin denetiminden çıkardıktan sonra, savunmada kalan arkadaşlarını da çağırdılar. Tek başına kalmış gerilla, düşen asker mevzilerinden birkaç silah almadan gelmek istemiyordu. Ama arkadaşları, onun bunu yapacağını fark edince, kızgınlıkla bağırarak oyalanmadan koşup gelmesini istediler. Bir, iki silah için bir arkadaşlarını daha kaybetmek istemiyorlardı.

Komutanlarının naaş'ını oradan uzaklaştırıp, bir kayalığın dibinde, kanın altına usulca gömdükten sonra geri çekilme noktasına hareket ettiler. Henüz noktaya varmadan, Çekdar'ın grubuyla karşılaştılar. Onlar da bir arkadaşlarının naaş'ını taşıyarak, öfke ve üzüntü içerisinde aşa-

ğıya iniyorlardı. Taşıdıkları naaş, diasporadaki Kürt gençlerinin bir öncüsü olarak ta Avrupa'dan, gönül bağladığı bu dağlara iki yıl önce gelmiş olan Erdal'a aitti. O da Cahit gibi sisin dağılmasına aldırış etmemişti. Arkadaşlarının sık sık tekrarladıkları uyarılarına kulak asmamış, kullandığı bixi'nin ayaklarını kırmadan ateşe devam etmişti. Saldırdıkları mevzilerin arkasındaki tepeciklerde konumlanmış keskin nişancılar, böyle bir anda fark etmişlerdi onu.

Hogır'ın grubu, çıkılması imkânsız bir girdabın orta yerine düşmüş gibi duruyordu yerinde. Ne denli ileri gittiklerini sis perdesi kalktıktan sonra anlamışlardı. Durdukları yerde fark edildikleri takdirde aynı anda onlarca mevzinin hedefi haline geleceklerdi. Oradan çıkmanın bir çaresini bulmak hiç de kolay görünmüyordu. Yakınlarında ufacık bir taş, bir kayalık, bir ağaç dahi bulunmuyordu. Tek çare görüntü vermeden çıkmayı başarmaktı. Ama askerlerle bu kadar iç içe iken bunu nasıl başarabileceklerdi? Agit tekrar çağırdı onları. Şifreyle, "Diğer arkadaşlar çekildi, ne yaparsanız yapın, görüntü vermeden aceleyle çıkın oradan. Siz çıkana kadar biz onların dikkatlerini üstümüze çekiyoruz," dedi. Tam da bu esnada Agit'in bulunduğu yerden silah sesleri geldi. Hogır, silah seslerini duyduktan sonra daha fazla düşünmekle vakit geçirmedi. Arkadaşlarına geldikleri yerden gidiş biçimini gösterip, teker teker çıkmalarını söyledi. Sürünerek giden her iki gerilla gözden kaybolmayıncaya dek o yerinden ayrılmadı. Arkadaşlarının fark edilmeleri halinde kendisi savunacaktı onları. Neyse ki, ikisi de fark edilmeden çıkmayı başardılar sonunda. Onlar mevzilerin denetiminden çıkıp uzaklaşınca, kendisinin de çıkması pek zor olmadı.

Xalıt'tan sonra Ferman devreye girmişti. Çekdar, Xalıt'a verdiği tekmilin aynısını ona da veriyordu. Ferman, iki arkadaşının vurulduğunu öğrenince, büyük bir öfkeye kapılmıştı: "Ne biçim savaşıyorsunuz siz heval, acele etmeyin, çok dikkatli gidin demedim mi? Biz bunu hak etmiş miyiz şimdi? Hayır, kesinlikle biz böyle bir sonucu hak etmedik. Hesaplanabilir bir zaman gibi bu lanet sise nasıl bu kadar güvenebilirsiniz?" diyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Xalıt'ın elleri sert rüzgâra tutulmuş incecik bir söğüt yaprağı gibi titriyordu. Gözlerine dolan yaşlar fark edilmesin diye yüzünü genç arkadaşından öbür tarafa çevirmişti. Bir komutan olarak tasarlanmış en iyi planın bile, tersi sonuçlar verebileceğini hazmedemeyecek olsa dahi, hesap dışı tutmazdı. Kötü bir netice çok zaman geçmeden pekâlâ başarılı bir neticeyle de karşılanabilirdi çünkü. Kendisi bu deneyime fazlasıyla sahipti. Fakat giden bir yoldaşını geri getirmek asla mümkün olmazdı. Geride bıraktığı bunca yıla rağmen bir türlü alışamamıştı buna, bundan sonra da alışamayacak gibi görünüyordu. Giden her yoldaşı kalbinde izi asla silinmeyecek derin bir yara açıyordu. Son derece acımasız ve kaçınılamaz olan savaşın bu yanını kendi çapında değiştirmek ya da en azından acı sonuçlarını hafif kılmak için elinden ne geldiyse yapmaktan geri durmamış, ama yine de bunu dilediği şekilde başaramamıştı.

Genç koruma doldurduğu çay bardağını ona verip vermemekte kararsız kalmıştı. Onun yüzünü neden öbür tarafa çevirdiğini biliyordu. Onun benzer hâline daha önce de tanık olmuştu çünkü. Üzüntülü gözlerle, bir onun titremekte olan eline, bir buharı tüten çay bardağına bakıyordu. Bir an çay bardağını eline alıp, kalkacak gibi oldu, sonra vazgeçti. Çay hızla soğuyordu. Son buhar tanecikleri de uçuşup havaya karışınca, bardağı sessizce alıp çaydanlığa boşaltt. Sadece dışı değil, içi de isle kaplanmış küçük kapağı kapatıp, sabırsızlıkla Xalıt'ın yüzünü kendinden yana çevirmesini bekledi. Ama Xalıt oralı bile olmuyordu. Daha da öteye adım atmış, karşı kayalıklara bakıyordu.

Çağrı gelince, genç koruma çaydanlığın başından kalkıp telsize koştu. Xalıt, uzaktan duyduğu sesi tanımıştı. Ana Karargah Ko-

mutanlığı üyelerinden ve aynı zamanda Batı Zap Cephesi Komutanı Baz'dı çağrı yapan. Baz, şu an olduğu gibi sık sık Xalıt'ı çağırır, Doğu Zap Cephesi'ndeki savaş hakkında son bilgileri alırdı. Genç koruma aldığı telsizi götürüp Xalıt'ın eline verdi. Telsizi eline verirken çayın hazır olduğunu söyleyecekti ki, bu yanlışlığı yapmaktan son anda kurtardı kendini. "En iyisi konuşmanın bitmesini beklemek," diye geçirdi içinden. Xalıt, kendini hızla toparlayıp, öyle cevap verdi Baz'a. Xalıt, Baz'ın merak ettiğini düşündüğü bilgileri verirken, ruhunun üzüntüsünü yansıtmamaya büyük bir özen gösteriyordu. Kısa süren bilgi aktarımının ardından, Baz, "Dünyadan haberin var mı, radyoyu dinliyor musun?" diye sordu.

"Maalesef, dinleme zamanı bulamadık."

"Radyo yanında mı?"

"Evet yanımda, bir şey mi vardı?"

"Aç hele, bir halkın sesini dinle, ne demek istediğimi anlarsın."

Baz konuşurken arada radyonun sesi de geliyordu. Xalıt da cebindeki radyoyu çıkarıp, açması için genç korumaya verdi. Genç koruma Mezopotamya kanalını açıp, tekrar Xalıt'ın eline vermeye çalıştı. Xalıt, "Hayır elinde kalsın," anlamında bir el işareti yapınca, genç koruma yanına bir adım daha yanaşıp, radyoyu iyice havaya kaldırdı. Spiker İkram, halkla canlı bir program yapıyordu. Amed'de ayaklanma halinde olan büyük bir kitlenin içinden yaşlı olduğu anlaşılan bir kadınla konuşuyordu. Kadın iki çocuğunun gerilla olduğunu söylemişti. Kadının etrafındaki kalabalığın kopardığı gürültü, yer yer onun sesini anlaşılmaz hale getiriyordu. Bu nedenle kadın konuşurken, avazı çıktığı kadar bağırmak zorunda kalıyordu: "Ben sadece kendi çocuklarım için değil, dağdaki bütün evlatlarım için buradayım. Şu an Zap'ta, o soğuklarda savaşan Agitlerim için buradayım. Onların bu soğuklarda üşüyen her bir parmağına canım kurban olsun. Allahın, Muhammed peygamberin kutsal elleri onların üzerinde olsun. Ruhum, yüreğim onlara kurban olsun," diyordu. Onun patlattığı duygu seline iyice kapılmış olan İkram da, o an onun sesini duyan, duymayan bütün gerillalara tercümanlık yapar gibi, "Ana benim de ruhum, yüreğim sana kurban olsun, senin gibi ana-

lar var oldukça, hiç kimse bu çocukların sırtını yere getiremez, buna yürekten inan ve yüreğin rahat olsun," dedi.

Yaşlı kadının sözleri, Xalıt'ın ruhunda bir ateş topuna dönüşmüştü. Üzerinde durduğu dağ, içine dolan duyguların altında sallanır gibi olmuştu. Yüreği öylesine büyümüştü ki, göğsünün o daracık kafesine sığamaz oluyordu artık. İçine büyük bir kuvvet doğuyor, adeta kanatlanmaya başlıyordu. Sanki kadının sesi, üzerinde durduğu dağın eteklerinden geliyordu kulağına. Ayağını kaldırıp, şöyle bir hareket etse, sadece ayağının altındaki dağ değil, etrafındaki bütün dağlar hareketlenecek gibi geliyordu. Halkın yüreği dağ, dağ kendisi, kendisi de dağ oluveriyordu. Yaşlı kadının yüreğinden ruhuna dolan o duygu deryasının derinliklerinden yüzeye Baz'ın sesiyle çıktı. Baz onun kapıldığı duyguyu fark etmiş gibiydi:

"Duyuyor musun? Bütün halk ayağa kalkmış, tek bir ses halinde bizden bahsediyor."

"Evet, çok iyi duyuyorum, çok iyi."

"Halk kaygılı, ama umudu büyük, bizden bunun karşılığını istemektedir."

"Hiç kaygınız olmasın, bu can bu bedende sadece o karşılığı vermek için vardır."

"Görüyorsunuz hâlâ ısrar ediyorlar, Zap'a girmelerine engel olabilecek misiniz?"

"Onların Zap'a girmeleri için önce cesedimi çiğnemeleri gerekir."

"Kesinlikle girmeyecekler diyorsun."

"Evet, kesinlikle."

"Bu büyük bir zafer olur."

"Ben bu zafere çoktan inandım."

"O zaman iş bitmiştir."

"Hayır, aksine daha yeni başlıyor."

Baz, Xalıt'ın neye dayanarak böyle konuştuğunu iyi biliyordu. Onun yaptığı hazırlıkların planlayıcılarından biri de kendisiydi çünkü. Doğu Zap düşmedikçe, Türk ordusunun Batı Zap'a yönelmeyeceği anlaşılmıştı artık. Şu ana kadar olduğu gibi, bundan sonra da ne olacaksa Doğu Zap'ta olup bitecekti. Xalıt'ın sesindeki

keskinlik, hâlâ dip diri ve daha da bilenmiş halde duran bu cephenin ruhunu yansıtıyordu. Baz'ın önem verdiği husus da buydu zaten. Bu kararlı tutumu Xalıt'tan bir kez daha duyması, kaygılarını tümden silemezse de, içini hayli rahatlatmış, kalbini güven yüklü duygularla doldurmuştu.

Harekâtın ikinci gününde ilk hücumu gerçekleştiren bu hattaki ordu birlikleri, kendilerini daha güvende hissedecekleri sınır karakollarına yakın tepelere çekilmişlerdi. Mevzilerinde her an tetikte hazır halde bekleyen gerillalar, onları sürekli takip altında tutuyorlardı. Bu uzaklıkta onlar üzerinde eylem geliştirme imkânı yoktu. Çatışmanın ilk gününde araya alıp, büyük darbeler vurdukları birliğin, aynı günün gecesinde kobralar desteğinde geriden gelen takviye kuvvet tarafından ölü ve yaralılarıyla birlikte ellerinden kaçırılmasına engel olamamış, sonraki günde de henüz tümden kaçmamış fırsatı, kimi kaygılar sebebiyle değerlendirememişlerdi.

Ne Binefş'in ne de Sedat'ın şüphe ve kaygıları hâlâ sona ermiş değildi. Düşmanın uzak hatlara çekilmesi onları rahatlatmaya yetmemişti. Toparlanıp, beklenmedik bir zamanda tekrar hücuma kalkacağını düşünüyorlardı. Uzaktaki bu bekleyişi bir yıpratma taktiği olarak anlıyorlardı. Zira savaş sanatında uygulanan en eski taktiklerden biriydi bu. Bizzat yaşadıkları savaş tarihinde de bu taktiğin uygulanışına sayısız kez tanıklık etmişlerdi. Her iki komutanın şu an üzerinde durdukları asıl konu, bu sinsi bekleyişin ardındaki hamlenin nasıl ve ne zaman gelişeceğiydi. Az evvel bu konuyu aralarında bir kez daha tartışmışlardı. Hesaplamalarına göre gelişecek yeni taarruz, bir intikam özelliğini de taşıyacağından, öncekini katbekat aşacaktı. Bundan şüphe etmiyorlardı. Bu sebeple mevzilerini sıkı sıkı korumaya devam ediyor, olası taarruzun doğuracağı yeni fırsatları değerlendirmek için planlar yapıyorlardı.

Mevzilerde kalan gerillalarda fizik bakımından değilse de, ruhi yönden henüz bir yıpranma belirtisi görünmüyordu. Aksine, ko-

mutanlar mevzilerde zorlananları bile, kamp yerine çekmekte güçlük yaşıyorlardı. Hiç kimse mevzilerini bırakıp, dinlenmek üzere kampa gelmek istemiyor, kamptakiler ise ısrarla mevzilere gitmek için dayatıyorlardı. Kampta kalan gerillaların bir kısmı mevzidekiler için imkânlarının elverdiği en güzel yemek ve tatlıları yapıyor, bir kısmı da bu yemek ve tatlıları sırtlarına vurup mevzilere götürüyordu.

Şimdi de yemekleri götürmek için on kişilik bir grup hazırlanmıştı. Götürecekleri yiyeceklerin arasında, o günkü fırın ve mutfak görevlilerinin kısıtlı imkânlarla da olsa, gayet güzel yaptıkları pasta, un helvası ve 'gerilla usulü taze tulumba tatlısı' da vardı. Yiyecekleri götürecek grubun arasında Hasan da vardı. Yemek götürmek işi onun sürekli görevi haline gelmişti. Günde bir veya iki kez gitmeden duramıyordu. Böylece her gün mevzideki arkadaşlarını görme olanağı buluyor ve tabii ki, bir de boş durmadığını gösteriyordu onlara.

Gidecek grubun arasında Sedat'ta vardı. O hem mevzilerdeki arkadaşlarını denetlemek, hem de zorlandıkları halde gelmemekte direnenleri kampa gelmeye ikna etmek için gidecekti. Hazırlık tamamlanınca, ilk grup yüklenip, mağaranın dış kapısına yöneldi. Biri dört, ikisi de üç kişiden oluşan üç gruba ayrılmışlardı. Önce Sedat'ın içinde olduğu grup çıktı. Diğer iki grup ta onlar epey uzaklaştıktan sonra çıktı. Her grup ayrı bir tarafa yönelmişti. Sedat'ın içinde olduğu grup, Kuvi dedikleri noktaya doğru gidiyordu. Sedat, yükü sırtında en önde yürüyordu. Onu arkadan Hasan takip ediyordu. Üzerlerinde dolaşan savaş uçakları bombardımana devam ettiği halde, buna aldırış etmeden hızlı adımlarla ilerliyorlardı. Hızlı ilerleyişlerinin bir sebebi de, havan atışları tekrar başlamadan mevzilere ulaşmaktı. Korunağı olmayan bir yerdeyken havan atışları çok daha kötü oluyordu çünkü.

Mevzilere ulaşmak üzereyken, uzaktan Hasan'ı fark eden gerillalardan bazıları sevinçten çığlık atmaya başladılar. Onlar, Hasan'ı her gördükleri an, benzer şekilde bir önceki havaları büsbütün değişiyor, içlerinde bir neşe dalgası kopuyordu. Kimi günler Hasan'ın geciktiğini görünce, ruhlarına kötü bir sıkıntı basıyor, "Başına bir şey mi geldi?" diye kaygılanmaya başlıyorlardı. Hasan da artık bunun çok iyi farkındaydı. Ve şimdi sesler anlaşıl-

maz da olsa, kopan bu çığlıkların kendisiyle ilgili olduğunu pekâlâ biliyordu. Her defasında böyle oluyordu çünkü. Bu ilk karşılaşma anları hoşuna giden en güzel anlardı. Duygularında bu anların tarifi imkânsız bir tadı vardı. Bütün gözler, bütün sesler, bütün diller, "Kimselere değişmeyeceğimiz biricik sevgilimiz sensin!" diyordu. Bu anlarda o sevgi çağlayanının ruhuna akışını bütün yüreğiyle hissediyordu. Kendisi tadına doyamadığı bu anların müptelası olmuştu. Şimdi uzaktan duyduğu o sesler, ruhunu tekrar sarhoş ediyor, sırtındaki yükü hissedilmez kılıyor, onu adeta kanatlandırmaya başlıyordu. Mevzilere ulaştıkları zaman savaşçılardan her biri bir yerden sataştı ona. Sedat dahi onun üzerinde toplanan bu ilgiden etkilenmişti:

"Kuralsız, millet seni görünce bizi hepten unuttu."

Kıskanılmak ona daha büyük bir haz veriyordu. Gülümseyerek çocukça bir utangaçlıkla baktı Sedat'a.

Bakıyorum da herkesi kendine bağlamışsın. Demek öyle ha, şimdi daha iyi anlıyorum bu tatlıları getirmekte niye ısrar ettiğini.

Hasan, bu kez sözün altında kalmaya niyetli görünmüyordu:

"Valla değil, bunları siz uyduruyorsunuz. Ma niye, tatlı soğuk için iyi değil mi?"

"Bak hele, kurnaz adam, bizi de kandırmaya çalışıyor. Senin derdin soğuksa, aha ben burada donup, bir buz parçası olayım."

"O zaman benim derdim ne?"

"Senin derdin rant, hem de rantların en büyüğü, duygu rantçılığı. Bana bu savaşın duygu rantını toplamaya çalışmadığını söylemeyeceksin her halde."

Gerilerden gelen bir kadın gerilla, "Ben onun niyetini çoktan anlamıştım zaten, izin verin de onu bu kayadan atayım," dedi. Diğer bir gerilla, "Hayır onu ben atacağım," diye gürledi. Başka bir gerilla, "Ya yoldaşlar ne aceleniz var, durun hele bu savaş bitsin de ondan sonra," diyerek girdi araya. Avesta, araya onu sahiplenerek girince, sataşmanın havası bambaşka bir renge büründü.

Kadın gerillalardan ikisi hemen bölüştükleri yiyeceklerin bir kısmını üst uçurumlardaki gerillalara götürmek için harekete geçince, Hasan yerinden fırlayıp, "Ben de geliyorum," dedi. Onu durdurmaya

çalışmak boşunaydı. Sırtına yükü vurduğu gibi uçup gitti. Onu geriden takip eden her iki kadın gerilla ona yetişemiyor, bağırıp çağırarak yavaşlatmaya çalışıyorlardı. Uçurumlara vardıklarında, Hasan geriden gelen arkadaşlarının kendisine yetişmesini beklemeden, bir sincap gibi tırmanmaya başladı. Kendi yükünü yukarıya çıkardıktan sonra gelip diğer iki arkadaşının yükünü de çıkaracaktı. Fakat uçurumun tam orta yerinde iken birden elleri tutunduğu yerden kopup, hızla aşağıya sürüklendi. Neyse ki, uçurumun altındaki keskin kayalığa çakılmaya beş altı metre kala, elleri büyük bir şansla kökleri sağlam olan bir çalılığa yapıştı. Ayakları boşlukta sallanırken, onu dehşetle izleyen her iki kadın gerilla, yüklerini sırtlarından fırlatıp, çığlık çığlığa ona doğru koştular. Elleri tutunduğu incecik dallardan tam kopmak üzereyken yetiştiler ona. Boyca daha uzun olan kadın gerilla gidip, onun boşlukta sallanan ayaklarının hizasında durdu. Ona tutunacağı çıkıntıları gösterip, yavaş yavaş inmesini istedi. Hasan kadın gerilladan cesaret alınca, elleri çıkıntı ve girintilere kendiliğinden gitti. Kayalar karlı ve kaygan olduğundan tutunmayı güçlükle başarıyor, her an düşecekmiş gibi içi korkuyla doluyordu. Son iki adımı atmaya geldiğinde ne ayağını bırakacağı ne de elleriyle tutunacağı bir çıkıntı bulunmuyordu. Kayalık dümdüz ve sabunla sıvanmış gibi kaygandı. Kadın gerilla kayalığa iyice yanaşarak ellerini onun ayaklarının altına doğru kaldırdı. Hasan ayaklarından birini yukarı kalkan ellere bırakınca, havadaki el, üzerine çöken ağırlığa dayanamadı. Kadın gerilla tiz bir çığlıkla, "Tutamıyorum," deyip ayağını tekrar çekmesini istedi ondan. Hasan korkuyla ayağını yukarı çekti tekrar. İkinci denemede de olmayınca, kadın gerilla, "Ayaklarını omuzlarımın üzerine bırak," dedi. Hasan buna yanaşmayınca, kadın gerilla gözlerini onun gözlerine dikip, öfkeyle, "Hasan! Sana ayaklarını bırak diyorum!" diye bağırdı. Hasan çaresiz kalmıştı. Ayaklarını basılmak için bekleyen omuza usulca indirirken, kutsal ayetleri isteksizce çiğniyormuş gibi bir duyguya kapılıp, titremeye başladı. Nihayet kazasız belasız inip, yere oturduğunda, suç işlemiş bir çocuk gibi başını önüne eğdi. Kapıldığı utançtan kadın gerillanın yüzüne bakamıyordu. Her iki kadın gerilla, onun bu mahcup halini hemen

şamataya çevirdiler. Ve kısacık bir süre sonra Hasan'ın yüzündeki o mahcup ifadeden ufacık bir iz dahi kalmadı.

Hasan, her iki arkadaşının desteğiyle daha büyük bir dikkatle tekrar yukarı doğru tırmanırken, Sedat, Avesta'yla birlikte, ayakları yanmış gerillaları kampa yollamak için uğraşıyordu. Berçem, "Ben gitmek istemiyorum," deyince, gitmeme direnişine ayakları fena halde yanmış diğer gerillalar da katılmışlardı. Hal böyle iken tüm ikna uğraşları boş yere akıp gidiyordu. Sonunda Avesta, tahammülünü yitirmeye başladı: "Gitmiyorum da ne demek! Talimattır, gideceksiniz!" diye gürledi. Onun sesinin sertliği oranında Berçem de sertleştirdi sesini:

"Beni burada öldürseniz bile bana adım attıramayacaksınız. Daha hiçbir şey bile yapmadan nasıl çekilip giderim buradan? Size ayağımda bir şey yok diyorum, siz de tutturmuş beni göndermeye kalkışıyorsunuz."

Avesta, bu yanıta karşılık, söyleyecek söz bulamadı. Kısa süren bir suskunluktan sonra, "O zaman çıkar ayakkabılarını ayağından, söz, ayakların yanmamışsa göndermeyeceğiz seni," dedi. Berçem, yanmış ve şişmiş haldeki ayaklarını da göstermeye yanaşmadı: "Size ayağımda bir şey yok diyorum, niye anlamak istemiyorsunuz?" diyerek kestirip attı. Ayakları yanmış diğer gerillalar da dâhil herkes, onun ayaklarına bakıyordu. Ayak bileklerine kadar çıkmış olan şişkinliğin ayağındaki çoraplardan kaynaklanmadığı apaçıktı. Ayaklarına bakmakta olan gerillaların tümü de biliyordu bunun sebebini. Ne ikna sözü ne de bildirilen karar bir fayda etmeyince, her iki komutan da onunla uğraşmaktan vazgeçmek zorunda kaldı. Direnen diğer gerillalardan ikisini ikna etmek epey zamanlarına mal oldu. Her iki gerilla da en kısa zamanda tekrar yerlerine dönmek şartıyla kabul etmişti onların isteğini. Sedat ve Avesta, bir yandan onların bu itirazcı tavırlarına sinirlenmiş gibi davranırken, diğer yandan da onlarla içten içe gurur duyuyorlardı. Sedat, denetleme işini tamamladıktan sonra oradan ayrılırken içinde, kimseye hissettirmemeye çalıştığı, gizli tuttuğu koca bir sevinç vardı. Gittiği cehennem hattındaki mevzilerde de benzer sorunla karşılaştı. Ama bu içinde hiçbir üzüntüye, sıkıntıya yol açmadı. Aksine sevincini daha bir üst seviyeye çıkardı.

Şıvan, kımıldamaksızın sırt üstü yattığı yerde, arada bir sağ gözünü açıp, gökyüzüne bakıyordu. Gökyüzü gittikçe daralıyor, kararıyor, ağırlaşan bulut dağları hızla birbirine yanaşıyor, çarpışıyor, iç içe giriyor, ürkütücü girdaplar oluşturup, yeri içine çekecekmiş gibi aşağıya iniyordu. Şıvan, arkadaşlarının gelmesinden yavaş yavaş ümidini kesmeye başlıyordu. Beklenmedik bir sorundan olmazsa, şimdiye kadar gelmeleri gerekirdi diye düşünüyordu. Arkadaşlarının zorunlu sebepler yokken, kendisini ölümden bin beter bu haliyle yüzüstü bırakarak çekip gideceklerini aklına dahi getirmek istemiyordu. Olamazdı böyle bir şey. Ruhunda, yüreğinde bir gramcık dahi yoldaşlık olan hiçbir gerillanın bunu yapmayacağını biliyordu çünkü. "Demek ki, işler ters gitmiş, arkadaşlar zorlanmıştır, belki de başka kayıplar yaşanmıştır," diye geçiriyordu içinden. Böyle düşününce, kendi başının çaresine bakma zorunluluğunu daha fazla hissetti.

Daha önce benzer halleri yaşamış olan arkadaşlarını gözlerinin önüne getirdi. Bunlardan bazıları ağır yaralı, yarı ölü halde arkadaşlarından kopmuş, aradan günler, hatta aylar geçtikten sonra, kimseden yardım almaksızın bir yolunu bulup tekrar arkadaşlarına ulaşmayı başarmış, böylelikle en inanılmaz olanı gerçekleştirmişlerdi. Bu örnekleri yoğunca hissederek ve kendinde yaşayarak, gücünü önce yavaş yavaş beyninde toplamaya çalıştı. Beyninden, parçalanmış haldeki sol eline ve ayağına gerekli sinyalleri gönderince, hafiften kımıldadıklarını gördü. Etinin deşilmiş yerlerinden tüm vücuduna yayılan yakıcı acıyı, sızıyı bir yana bırakarak veya hissetmezden gelerek, güç akımını artırmaya devam etti. El ve ayak, verdiği komutlara gittikçe daha iyi yanıt veriyordu. Düşün-

dükleri gerçekleşecek gibi görünüyordu. Üzerinde ıslanmış, donmuş halde duran battaniyeyi sağ eliyle bir yana itip, usulca kalkmaya çalıştı. Birinci hamlede yaralı el ve ayağın dengesini kuramadığı için başaramadı. İkinci, üçüncü hamle derken, sonunda doğrulmayı başardı. Tek gözüyle sağını solunu süzerek etrafı yoklamaya çalıştı. Sanki her an arkadaşlarından birini görecekmiş gibi umutlu bir bakışla bir yukarı bir aşağıya baktı tekrar. Sağ gözün hareketi, sol gözün damarlarına kızgın bir şiş gibi batmıştı. Görmeyen sol gözünden beynine yakıcı bir acı yayıldı. Acıdan sağ gözü yaşla doldu. Sağ eliyle gözündeki yaşı sildikten sonra parmaklarını hafifçe sol gözüne kaydırdı.

Sol göz, yırtılmış, parçalanmış etten ve pıhtılaşmış, kurumuş kandan ibaret bir çukurluktu sadece. Yüzünün bütün sol yanı pıhtılaşmış kanın altında kalmıştı. Yüzünün diğer tarafı ise rengini, üzerine saçılmış kanın içinde ufacık noktalar ve incecik çizgiler biçiminde belli ediyordu. Elini yüzünden cebindeki küçük siyah aynaya götürdü. Aynanın kapağını sağ göğsünü destek yaparak açtı. Bu hale geldiğinden beri ilk kez bakıyordu kendine. Aynayı yüzüne tutunca, sanki kendi yerine benzer haldeki başka birine bakıyormuş gibi dehşete düştü. Kana batırılmış veya kan kabuğundan oluşmuş korkunç bir yüzden başka bir şey değildi gördüğü. Ve bu yüz, bu suret asla kendi eski sureti değildi. Kendini bu surette görmeye dayanamadı. Bedenindeki sızılardan apayrı bir sızı sardı ruhunu. Aynayı cebine koydu. Elini diğer cebine götürdü. İçinden radyoyu çıkarıp sağ dizinin üzerine koydu. Bir iki tuşa basıp, Mezopotamya kanalını açtı. Sanatçı gerillaların besteleyip seslendirdiği Oramar eylemini anlatan stran çalınıyordu radyoda. Birkaç dakika sonra spiker İkram, Zap savaşıyla ilgili son haberleri aktardı. Karker Tepesi, Çemco ve Zagros hattında savaşın bütün şiddetiyle devam ettiğini ve Türk ordu güçlerinin büyük kayıplar verdiğini söylüyordu, savaş cephesindeymiş gibi heyecanlı, coşkulu bir sesle.

Savaşın gidişatı hakkında edindiği bu küçük bilgi içini bir ölçüde rahatlatmıştı. Ama aynı zamanda arkadaşlarının gelip kendisini buradan alma ihtimalini de neredeyse sıfıra indirmişti. Savaş tüm şiddetiyle devam ederken, nasıl gelip kendisini alacaklardı? Ruhunun derinliklerinden gelen bir ses, "Senin kaderin tamamen

savaşın kaderine bağlandı," diyordu. Bu sese gittikçe daha fazla kulak veriyordu. Savaş ancak zaferle sonuçlanırsa gelip alacaklardı kendisini. Peki ya tam tersi gerçekleşirse? Bunu düşünmek dahi istemedi. Ne sahip olduğu inanç ne de duyduğu güven bunu kabul ettiremedi kendisine. Ama yine de her ne olursa olsun bu halde beklemenin en kötüsü olduğunu düşündü. Hiçbir şey yapmaya kalkışmadan, belirsiz bir sonucu beklemek, ölümü önceden kabullenmek ya da kendini ölüme yatırmak demekti. Bunu kabullenemiyordu işte.

Gücünü toplayıp ayağa kalkmaya çalıştı. Üzerine sarkan ince meşe dalına tutunarak, güçlükle ve büyük bir acı çekerek kalktı. Elini daldan koparınca, bir destek olmadan da ayakta durabildiğini gördü. Hafifçe eğilerek yerdeki battaniyeyi ve ince yağmurluğu kaldırıp sağ omzunun üzerine attı. İlk birkaç adımdan sonra daha iyi yürüdüğünü fark etti. Beş yüz, altı yüz adım aşağıda eski bir köy evi vardı. Daha önceden orada bir miktar tuz ve şeker saklamıştı. Oraya ulaşabilirse kendini daha rahat toparlayabilecekti. Kırk, elli adımdan sonra ayakları peşinden gelemez oldu. Bilhassa sol ayağı. Yine de durmak istemedi. Ayaklarını sürüyerek ilerlemeye çalıştı. Başının ve omuzlarının üstüne sanki bir değirmen taşı çöküyordu. Döner salıncaktaymış gibi tepeler, taşlar, etrafında git gide hızlanarak dönüyordu. Gözü kararıp kararıp yeniden yanıyordu. Kuru, sert, keskin bir acı, ciğerini ve boğazını vahşice tırmalıyor, içini parçalayacakmış gibi yakıyordu. Boğazından içine asit dökülüyordu sanki. "O eve değilse bile, hiç olmasa dere suyuna yetişeyim," diyordu kendi kendine. Yaralandığı günden beri bir damla dahi su içmemişti. Ve susuzluk artık canına tak etmişti. "Ne olursa olsun, o suya yetişmeliyim," deyip ayaklarını sürümeye devam etti. Bedenindeki güçten gayri, korkunç bir irade kuvveti sarfıyla varmaya çalışıyordu oraya. Ama tanrıdan bile gelse, demek ki insanın bedenindeki kuvvet bir yere kadarmış, ruhun onu taşıma kuvveti de bir yere kadar. Ve kendine, tüm direnme çabalarına rağmen, daha fazla gidemedi. Kararan gözü ve titreyen bacaklarıyla boylu boyunca yere devrildi. Canı bedeninden ayrılmış gibi bir müddet öylece bekledikten sonra tekrar kalktı. Yeniden birkaç adım ve

yeniden o şiddetli düşüş. Ve tekrar tekrar neticesiz denemeler... Sonunda gidemeyeceğini kabul etmek zorunda kaldı. Çok yakın olan dereden bir su bile içemezdi. "Lanet olsun dereye de, dere suyuna da," dedi. Ve korkmadan başının gömülü olduğu kara daldırdı elini. İki günden bu yana bedenindeki kan akıntısı durmuştu. Karı avuçladığı gibi ağzına atmaktan çekinmedi. Düşüp düşüp kalkmaktan yer yer başlayan kan sızıntılarının da buna etki etmeyeceğini düşünüyordu. Yine de yerken ölçüyü kaçırmamaya özen gösterdi. Ama kısa bir süre sonra bir sıtma nöbetine tutulmuş gibi bütün vücudu zangır zangır titremeye başladı.

Bedeni bu titreme krizinin altında adeta çatır çatır çatlarken, yere çökecekmiş gibi ağırlaşan bulutlar da çakan şimşeklerle çatladı. Korkunç bir gürültüyle düşen yıldırımlar eşliğinde yağmaya başlayan kar, iri taneler halinde gittikçe şiddetleniyordu. Şıvan, üzerine yağan kardan kendini koruyacak hiçbir harekette bulunmuyordu. Yanı başındaki battaniyeyi üzerine çekecek gücü bile bulamadı kendinde. Kar tüm yakıcı etkisiyle yüzüne yapışıyor, kanlı gövdesini bir an evvel beyaza bürümek, beyazda kaybetmek ister gibi üzerine birikip birikip, yükseliyordu.

KARKER TEPESİ

Şervin, iki kadın arkadaşıyla birlikte yüksek bir kayalığın altında durmuş, bir gerilla olarak kendilerini hem düşman hem de doğadan kaynaklanacak en zor şartlara hazırlama konusunu tartışıyorlardı. Kar yağışı başlayınca konu; karda, fırtınada dayanıklılık gösterme ve kendini yaşatabilme tekniklerine kaymıştı. Şervin, kendisinin de içinde olduğu, yaşanmış olan iyi ve kötü deneyimlerden örnekler veriyor ve örnekleri getirip yaşadıkları o anla buluşturuyordu. Elini kaldırıp, bir ok gibi doğrulttuğu parmağıyla karşıdaki çatlak kayalığı göstererek, "Şimdi tek başıma kalır ve ölümcül bir fırtınaya tutulursam, kendimi yaşatmam için buna benzer küçük bir kaya çatlağı bile yeterlidir," dedi. Ve "Bu nasıl olur?" diye, devamını getirmeye başladı. Kendini konunun ayrıntılarına iyice kaptırmıştı ki, Agit'in, "Gülbahar, Gülbahar," diye çağrı yapan sesi geldi telsizden. Şervin, seri bir el hareketiyle telsizi cebinden çıkarıp, "Dinliyorum heval," diye cevap verdi. Agit, "Gülbahar uygun bir yere çık, sesin anlaşılmıyor," diye karşılık verince, Şervin yüzünü sola çevirip, hızla kayalığın üst tarafına doğru çıktı. Agit'in sesi öfkeli geliyordu:

"Heval sabahtan beri çağırıp duruyorum, niye yanıt vermiyorsun? Biliyorsunuz ki işimiz var."

"Heval, cihaz hep açık duruyordu, sesini yeni aldık."

"O zaman siz de yerinizi uygun kılın."

"Tamam heval, anlaşıldı."

"Ne oldu, arkadaşlar gelmedi mi?"

"Yetişmek üzereler. Beş on dakikaya kalmaz ulaşırlar bize."

"Tamam, gelince hemen gönderin, acele olsun."

"Anlaşıldı tamam, gelince bekletmeyeceğiz."

"Bundan sonra şu bağlantı konusunda da sorun çıkmazsa iyi olur."

"Oldu heval, dikkat ederim."

Şervin'in dediğinden de daha erken gelmişti grup. İçinde uzun menzilli suikast silahlarının da olduğu büyük miktarda cephanegetirmişlerdi. Ulaştırılacak bu cephane ile günün dördüncü eylemi yapılacaktı. Eylem, Agit ile birlikte Xalıt ve Ferman'ın doğrudan yönetiminde olacaktı. Cahit ve Erdal'ın intikam hamlesi olarak tasarlanan bu eylem, günün en kapsamlı eylemi olacaktı. Kar yağışının başlaması sabah vaktindeki sisin sağladığı fırsattan daha büyük, daha sağlam ve daha güvenilir bir fırsat sunuyordu. Eylem planı kar yağışından çok önce yapılmıştı. Ama kar yağışı da sanki bu hamleyi başarılı kılmak için olmuştu. Bir yerde komutanların tam da istediği olmuştu.

Grup noktaya ulaşınca, Şervin süratle aşağıya koştu. Derhal ayarladığı yeni bir grupla cephane, bekletmeden, belirlenmiş yere gönderdi. Cephane götüren grup yola çıktıktan sonra Şervin, Agit'e haber vermek üzere koşar adım tekrar yukarı çıktı. Kar yağışı gittikçe şiddetleniyordu. Şervin, Agit'e verdiği haberin ardından, yanlarına gelmek üzere yola çıkmış ve arazide yolunu şaşırmış bir grupla bağlantı kurmaya çalıştı. Uzun bir uğraştan sonra onlarla bağlantı kurmayı başarmıştı. Rozerin'den, aşağıdan yanlarına başka bir grubun da yola çıktığı haberini alınca bu kez, her iki grubun belirlenmiş bir yerde buluşmasını sağlamaya çalıştı. Ama işler düzelmek, doğrulmak yerine, eğrilip birbirine dolanıyor, karmakarışık olup içinden çıkılmaz hale geliyordu. Arazide kaybolan grup söylediklerinden anlaşıldığı kadar tarif edilen yere hareket edeceğine, başka bir yöne kaymıştı. Aşağıdan yiyecek ve cephane getiren grup da benzer bir sorunla karşılaşmıştı. Agit bir yandan, Xalıt bir yandan, Rozerin bir yandan, her iki grup da diğer bir yandan çağırıyordu kendisini. Hepsine aynı anda cevap yetiştirmeye çalışıyor, fakat cevabı hiç birine de yeterli olmuyordu. En yüksek yere çıkmasına rağmen, hafızası dolu olan telsizinin gelen sesleri anlaşılır şekilde alamaması ise, ayrı bir sorun teşkil ediyordu. Zaman hızla ilerliyor, hangi sorunu düzeltecek, hangisine cevap

yetiştirecek bilemez oluyordu. Atılan havanlar ve düşen yıldırımların yarattığı korkunç gürültü ile kafasındaki gürültüler birbirine karışmıştı. Sanki ateşin üstündeymiş gibi hareket ediyordu. Zaman duygusunu kaybetmeye başlamıştı. Şiddetlenen rüzgârla, savrulan iri kar taneleri yüzüne birer ateş parçası gibi yapışıyordu. Elleri, kavradığı telsizi tutamaz hale geliyor, çenesi zangırdıyor, dişleri birbirini parçalayacakmış gibi takırdıyordu.

Nihayet bir ateş yakmayı akıl etti. Kaya altlarından topladığı çalı çırpı ve ağaçlardan kırdığı kuru ama ıslanmış dallarla, küçük bir ateş yakarak, kendini ısıtmaya çalıştı. Ellerine hafiften can geliyordu ki, arazide kaybolan grubun çağrısı geldi. Hemen mandala basıp cevap vermeye çalıştı. Kaybolan grubun sesine aşağıdan gelen grubun sesi de karıştı. Sesler anlaşılmaz, boğuk ve ürpertici idi. Rozerin'in sesi de araya girince, sinirlerini alt üst eden o ses karmaşası yeniden baş gösterdi. İyice tahrip olan, bozulan sinirlerle daha da yukarı çıktı. Her iki grubun sesine hâkim olan öfke Rozerin'in sesine de hâkim olmuştu:

"Gülbahar sesin anlaşılmıyor, yerini uygun kılsana!"

Şervin öfkeyle daha da yukarı çıktı. Çıkılabilecek en yüksek yerde durdu. Burada kaybolan grubun sesi daha iyi geliyordu. Onlara gelmeleri gereken yerin yönünü tarif etikten sonra, diğer gruba çağrı yaptı. Grup onun sesinden hiçbir şey anlamadığı gibi, o da onlardan pek bir şey anlamadı. Başında şimşekler çakıyordu. Kendini adeta kaybetmişti. Zamanın nasıl geçtiğini ve havanın ne tür bir hal aldığını fark etmemişti bile. Birden kendini koyu bir karanlığın içinde buldu. Simsiyah, yok edici bir karanlık.

Gün yok olmuş, kar yağdıran bulutlar tüm ağırlığı ve karanlığıyla üzerine çökmüş gibiydi. İçi, elleri ve çenesi birlikte titriyordu. Olabildiği en yüksek hızla ateş yaktığı yere yetişmeye çalıştı. Geldiği yerde ateşin izini bile bulamadı. Rüzgârın savurduğu karla, ateş çoktan sönmüş, ateş yeri de kar altında kalmıştı. Cinleri iyice tepesine üşüştü. "Kahrolsun, lanet olsun, lanet olsun!" dedi sesini birilerine ulaştırmak ister gibi. Ve ateş yerine hiddetle bir tekme salladı.

Sanki havaya şeytan karışmıştı. En korkulan şey oluyordu şimdi. Bir felâket fırtınası kopuyordu. Rüzgârın ürkütücü uğultusu insanın kanını donduruyordu. Kayalar acı çektirilen bir canavar gibi inildiyor, böğürüyor, ağaçlar yerinden sökülecek gibi oluyordu. Yağan kar sanki yere düşmüyor, yerdeki kar ise sökülüp, süpürülüp havaya savruluyordu.

Şervin, bir an boğulacakmış gibi olmuştu. Sanki yüzüne gür ateşten bir alev yapışıyor, nefesi burnunda, ağzında, boğazında tıkanıyordu. İçini tepeden tırnağa bir telaş kaplıyordu. Korkunç bir yalnızlık duyusuyla, mutlak ölümün o soğuk yüzünü görüyordu. Kefiyesini yüzüne sıkıca bağlayıp, bir an evvel kurtulma isteğiyle, kendini aşağıya bırakmaya çalıştı. Yukarıya çıkmadan önce birkaç arkadaşıyla birlikte durup, doğanın zorluklarından konuştukları yere gelince, orada arkadaşlarından hiçbirini bulamadı. Arkadaşları, kendisi de nasılsa her an gelir diye, orada bekleme lüzumunu görmemiş, fırtına kopmak üzereyken Şervin için bir battaniye bırakıp, üç yüz dört yüz adım aşağıdaki noktaya inmişlerdi. Şervin, fazla düşünmeden kayalığın altındaki battaniyeyi aldığı gibi kendini aşağıya doğru bıraktı. İnerken çaktığı çakmağın kıvılcımlarıyla aydınlatıyordu önünü. Bir an kendini kalın gövdeli meşe ağacının önünde bulunca, damarlarındaki kan adeta dondu. Ağacı tanımıştı. Sabahın erken saatlerinde bağlantıya çıkarken önünde ateş yaktığı ağaçtı. Ağacı iki adım daha geçtiği takdirde ağacın üzerinde durduğu yüksek uçurumdan aşağıya yuvarlanacaktı. Ağaca son anda rast gelmesi bir mucizeden başka bir şey değildi. Ama yine de buna pek sevinmedi. Dizlerinde, kollarında, yüzünde ve duygularında oluşan o soğuk ürperişin en yüksek seviyeye tırmanışını hissetti sadece. Yönünü şaşırdığını anlamak, vücudunu ve duygularını saran ürpertiyi daha da arttırmıştı. Gerisingeriye dönerken, içindeki korkunun gitgide büyümesine mani olamıyordu. Başka yönlere sapmamak için inerken açtığı izler üzerinde yürümeye çalışıyordu. Ama izler de hızla kapanmaya başladığından, takip etmekte büyük bir güçlük çekiyordu. Yeri kasıp kavuran bu tipi, bu kar fırtınasında bir çakmağın kıvılcımlarıyla önünü görmek ne

kadar mümkünse o kadarını görüyordu. Azmini yitirmemek için kendisiyle büyük bir savaşa girmişti. Bir adım daha bir adım daha diyerek ilerliyordu. Battaniyeyi bulduğu yere tekrar gelmeyi başarmıştı sonunda. Bir süre durduğu yerden hareket etmeden, avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı:

"Hevaaal! Zilaaaan! Hêliiin! Heval Çeeem!, heeey, heeey, heeeeeey! Hevaaal! Hêliiin! Peldaaa!...."

Bağırıp, çağırmalar nefesini tüketmekten başka hiçbir işe yaramıyordu. Bağırış, çağırışlardan bir sonucun çıkmayacağını anlayınca yeniden harekete geçti. Dönüp, dolanıp tekrar aynı yere geliyordu. Kafası allak bullak olmuştu. Yön bulma duygusunu tamamen kaybetmişti. Düşündükçe kafası daha da karışıyordu. Ölümün o soğuk, o karanlık, o acımasız yüzünü yeniden görüyordu. Bütün vücudu bir titreme krizine tutuldu. Kapıldığı korku büyüdükçe büyümeye başladı. Bastıramıyordu bir türlü bu korkuyu. Ondan kaçmaya çalıştıkça, korku daha da büyüyerek geliyordu üzerine. Acı ve tiz çığlıklarla yeniden yeniden bağırmaya başladı. Ama rüzgârın uğultusu, çığlıklarını bir kez daha param parça etti. Sesinin duyulacağından umudunu kesince, sarındığı battaniyeyle, gidip kayalığın önünde durdu. Sırtını rüzgâra dönüp, yere çöktü. Hızlı hızlı alıp verdiği nefesiyle ellerini ısıtmaya çalıştı. Nefes alıp veremez hale gelinceye kadar ellerine üflemeye devam etti. Yalnızlık duygusu bir canavar gibi içini yiyip yiyip bitirmeye başlıyordu. Daha şimdiden arkadaşlarını ne kadar da özlemiş olduğunu fark etti. Bağlantıya çıkmadan evvel onlarla burada yaptığı sohbet, sanki uzun yıllar öncesinden kalmış anılar gibi geliyordu kendisine.

Sonra ansızın aklına, onlarla tartışırken örneğini verdiği o kaya çatlağı ve o çatlak hakkında söyledikleri geldi. Kaya çatlağı hemen beş adım solunda duruyordu. "Hayır, ben kendimi kolay kolay bu alçak ölüme teslim etmeyeceğim," dedi. Kalktığı gibi çatlağa yöneldi. Çatlağın önüne gelince silahını kolundan indirip, ıslanmasın diye üzerine ince yağmurluğunu atarak usulca kayalığın altına soktu. Çatlağa tırmanırken elleri birkaç kez kayıp, tüm ağırlığıyla yere çakıldı. Ama sonunda girmeyi başarmıştı. Çatlak çok dardı.

İki yandan sıkıştırılmış halde yerleşti. Havada asılı duran ayağını yere basmaya olanak yoktu. Hele yorulduğunda, kasıldığında kendini sağa sola çevirmek ise hiç mümkün değildi. Bir mengene tarafından sıkıştırılmış gibi tek yöne bakarak kaskatı duruyordu. Yalnızca ellerini hareket ettirebiliyordu, hepsi bu.

O dayanılmaz yalnızlık duygusu ve öldürücü soğuk, sığındığı yeni yerde de rahat bırakmıyordu onu. Her iki kaya parçası, bir canavarın vahşi ağzı gibi onu sıkıştırmakla kalmıyor, vücudunun içine, damarlarına, kanına don akıtıyordu. Yalnız başına bu sıkıştırılmışlık, bu hareketsizlik bile ölmek için yeterli bir etkendir diye düşündü. "Böyle giderse galiba kurtuluşum olmaz," dedi kendi kendine. Buradan çıkmak mı, yoksa kalmak mı diye yeniden bir tercih yapma zorunluluğunu hisseti. Sonra kalmak ne kadar kötü ise çıkmak daha da kötü diye düşündü. İki kötü arasında daha az kötü olanını tercih etti.

Bir ara arkadaşlarının sesini duyar gibi oldu. Tüm varlığıyla sese kulak kesildi. Fakat dinledikçe rüzgârın o ürkütücü uğultusundan başka hiç bir sesin gelmediğini anladı. Ruh terazisinin oldukça hassaslaştığı bu tür zamanlarda rüzgâr sesinin insanın kulağında türlü türlü seslere dönüştüğünü önceden biliyordu. Yine de arkadaşlarının kendisini aramaya çıkacağından umudunu kesmedi. Bu duygu aynı zamanda içini ürpertiyle doldurdu. "Ya onlar beni aramaya çıkarken kendileri kaybolursa?" diye söylendi korkuyla. Hepsi de genç ve deneyimden yoksun gerillalardı çünkü. Böylesi şartlarla ilk kez karşılaşıyorlardı. Kendilerini bu tür fırtınalarda nasıl koruyacaklarını bilmiyorlardı daha. Onların gelmelerindense gelmemelerini tercih ediyordu şimdi. Kendisi için asıl ölüm onlardan herhangi birinin başına kötü bir şeyin gelmesi olacaktı çünkü. Onları korumak, kollamakla görevliyken, onların ölümlerine sebep olursa, bunun ağırlığını asla taşıyamayacağını düşündü. Kaygılarına kaybolan ve aşağıdan yiyecek ile cephane getiren her iki grup da eklenince, daha da artan sıkıntısı, korkusu o an çektiği bedensel eziyeti unutturur hale geldi. Sanki yanında olduğunu yeni fark etmiş gibi elini telaşla cebindeki telsize attı. Yaptığı tüm çağrılar kayaya çarpıp kulağına geri geliyor, daha çatlağın dışına bile çıkmadan uğultuya karışıp yok oluyordu.

Ne gruplar, ne Agit, ne Xalit, ne de Rozerin, hiç kimse onun sesini duymuyor, bu nedenle cevap da vermiyorlardı.

Kafası yeniden karışıyor, ürkütücü uğultu kulağını götürüyor, keskin soğuk tüm şiddetiyle vücuduna işliyor, o lanet ölüm bir kez daha gösteriyordu yüzünü. Takırdayan dişlerinin sesi kayaya çarpıp dağılırken, titreyen ayaklarının, dizlerinin acısı beynine vuruyordu. Kolundaki saatin müziği tekrar çalınca, burada geçirdiği ikinci saati de geride bıraktığını anladı. Hiçbir dönemde olmadığı kadar bir insan sesine ihtiyaç duyuyordu şu an. Ölüm duygusunun gittikçe daha fazla karıştığı o dayanılmaz yalnızlık ve çaresizlik duygusu kalbini bıçak gibi kesiyor, boğazını sıkıp sıkıp adeta nefessiz bırakıyordu onu. Hayatının başlangıcına gidip gidip geliyordu. Çocukluğu, okul yılları olanca canlılığıyla canlanıyordu kafasında. Annesini, babasını kardeşlerini sanki onlardan daha dün ayrılmış gibi hatırlıyordu. Kendisini bu dağlara büyük bir umutla çeken yaşam arkadaşı ve yoldaşıyla geçirdiği olağanüstü beraberlikleri yeniden yaşıyordu. Kürtlüğünü, PKK'yi ve ölümüne bağlı olduğu Önderliğini ilkin ondan öğrenmişti. Onun gözlerinin önünden sonsuza dek kayboluşuna, nasıl da bir türlü alışamadığını ve kabullenemediğini bir kez daha fark ediyordu. İlk günden bu güne gerillada geçirdiği yılları, gerilladaki arkadaşlıkları yeniden yeniden yaşıyordu.

Bir an boğulduğunu, canının bedeninden çıktığını hissetti. Telaşla elini tekrar cebine attı. Hiç olmazsa ölmeden son bir defa sesinin duyulmasını istiyordu. Kafasında atacağı sloganları bile hazırlamıştı. Sesine cevap verildiği an durumunu bildirip, hemen basacaktı ağzında hazır bekleyen sloganları. Telsizin mandalına basıp defalarca, "Rozerin... Rozerin..." diyerek çağrı yaptı. Mandala son kez bastığında bunun çok kötü bir fikir olduğunu düşündü. "Herkesi paniğe sokup, kendimle uğraştırmaya ne hakkım var?" dedi telsizi cebine koyarken. Bir saat daha geride bırakıyordu. Bunu yine saatin müziğinden anlamıştı. Beyninde, ruhunda, duygularında toparlanma hamlelerine başlıyordu. "Hayır kendimi ölüme bu kadar kolay teslim etmeyeceğim. Önder Apo'unun yarattığı kadın bu kadar zayıf, bu kadar zavallı, bu kadar çaresiz olamaz. Kendini ölüme bırakmak, Önder

Apo'ya, yoldaşlara, ihanet olur. Onun yarattığı kadına ihanet olur. Bu ölümü kabul etmeyeceğim, hayır, bu alçaklık olur. Bu alçaklığı kabul etmeyeceğim, yakıştırmayacağım bunu kendime. Üstelik ben bir Serhat çocuğuyum, kar çocuğuyum. Bu ölümü yenebilirim, kendi arkadaşlarımı yalnız bırakmayacağım. Onların bana duydukları ihtiyacı nasıl unutabilirim? Onları çok seviyorum, hepsini çok seviyorum. Onlar benim canım, benim ruhum, benim yüreğim, onları nasıl terk edip gidebilirim. Hayır, asla kabul etmeyeceğim bu ölümü, yalnızca onlar için bile olsa kabul etmeyeceğim. Düşmanın sevinmesine fırsat vermeyeceğim..." diyordu gittikçe bağırmaya dönüşen kararlı sesiyle.

Kefiyesini açıp, kafasını, yüzünü, omuzlarını, göğsünü tümden kapatacak şekilde üzerine attı. Bütün kuvvetini göğsünde, ciğerinde toplayıp, hızlı hızlı nefes alıp vermeye başladı. Daha şimdiden yüzünde ve ellerinde oluşan sıcaklığın etkisini hissetmişti bile. Bunun işe yaradığı besbelliydi. Tüm gücüyle nefes alıp vermeye devam etti. Yorulunca cebinden sigara paketini çıkardı. Uzun bir koşuyu sonlandırmış gibi nefesi kendiliğinden ve hızlı hızlı gidip gelmeye devam ediyordu hâlâ. Çakmağı ıslanmış olacak ki alev almıyordu bir türlü. Çakmağın yanmamaktaki inadı onun inadını daha sıkı kamçılıyordu. Sonunda da başardı. Bir anda yüzünü aydınlatan o müthiş alevcik içini de aydınlatmıştı. Bir çakmağın yanmasından ilk defa bu kadar keyif aldığını, sevindiğini görmüştü. Çakmağın alevi, yerini sigaranın ucundaki kızıllığa bırakınca, yüzü koyu lale renginde yeniden yeniden parladı. İçine çektiği sigaranın dumanını bile ısınmak için kullanıyordu.

İzmariti attıktan sonra cebinden radyoyu çıkardı. Fakat kayıtlı olan kanalların hiç birinden tek bir ses bile çıkmıyordu. Başka kanallara geçti. Tüm kanalları defalarca tarayıp geçti. Yalnızca bir yayın vardı ve de tek bir ses. Kanalların çoğu da aynı yayına açılmıştı. Bir hafız dalga dalga yükselip alçalan ince sesiyle aralıksız Kur'an okuyordu. Gittiği pek çok kanalda o sesten başka ses duymayınca hafiften gülümsedi. Sonra gülüşü gittikçe yükseldi ve bir kahkahaya dönüştü. Sarsıla sarsıla gülüyordu. Karnı sancılanın-

caya kadar gülmeye devam etti. Gülmesi kesilince, "Vay be, bu tanrı resmen beni tövbeye çağırıyor, tüm kanalları kapattığına göre, buna şüphe yok artık! Demek ki zor anların en zayıf duygusu buymuş..." dedi gülümseyen dudaklarıyla. Hafız'ın alçalan sesi yeniden yükselince, kendini gülme krizine bir kez daha kaptırdı.

Müzik yeniden çalınca dikkatleri saate kaydı. Dördüncü saati de geriye devirmeyi başarmıştı. Olağan zamanlardan çok çok uzunda gelse geçen her saat, kendisine duyduğu güvenin artmasını sağlıyordu. Bir ara göz kapaklarına uykunun dayanılmaz ağırlığı çöktü. Baştanbaşa içini tatlı bir sıcaklık kapladı. Bu sıcaklık kaygılarını, korkularını içinden söküp attı. Sadece gözü değil, tüm vücudu hayatının en güzel, en mutlu uykusuna dalıyordu. Ama tam dalıp giderken, kulağında bir anda çok güçlü bir ses duydu. Beynine bir balyoz indirmiş gibiydi bu ses. İrkilerek açtı gözlerini. Ölümün kendini şirin kılmış yüzünü derhal tanıdı. "Hayır, sen beni yenemeyeceksin, asla teslim olduğumu görmeyeceksin, sana bu zevki tattırmayacağım!" dedi bağıra bağıra. Saatin müziği gecenin on ikisini çalınca, bu geceki yaşam kavgasını kazanacağına daha fazla inandı.

Şervin bir yaşam savaşını bu şekilde kazanmaya çalışırken, Karker'in batı ucunda bulunan Agit ve yanındaki gerillalar, donmuş olan bir arkadaşlarını hayata döndürmekle uğraşıyordu. Herkesin içinde düşüp donmaya başlarken kimsenin fark etmediği gerilla, ölüm tehlikesini atlatmış, ancak tamamen kendine gelmiş değildi. Sadece arkadaşları değil, kendisi bile bu şekil bir ölümle nasıl yüz yüze geldiğini hâlâ anlamış değildi. Oldukça yorucu geçen bu akşamki eyleme gidip, yeniden noktaya dönerken yaşadığı tüm aşamaları anı anına hatırlıyor, fakat kapıldığı o anlık dalgınlıktan sonra yaşanan hiçbir şeyi hatırlamıyordu. Kendisi gibi tüm arkadaşları eylemden sırılsıklam ve bitkin halde dönmüştü. Arkadaşları girdikleri kayalığın altında yanmakta olan ateşin etrafını hemen sarınca kendisine yer kalmamış, o an kimseyi yerinden etmeye kıyamadığından, arkadaşlarından birinin ısındıktan sonra kendisine yer vermesini beklemek üzere bir adım geride oturmuştu. Fakat ne oturduktan birkaç dakika sonra geriye düşüp o derin uykuya dalarken, ne de fırtına-

nın dışarıdan getirdiği kar yığını onun üzerinde birikip birikip yükselirken, hiç kimse onu fark etmiş değildi. Ta ki saatler sonra onu nöbet yerine göndermek için gelen bir gerillanın sorması üzerine. Kendisinin olmadığı fark edildikten sonra bile uzunca bir arama uğraşının ardından, üstelik bir don parçasına dönmüş, çoktan ölmüş halde bulmuşlardı onu. Onun, hemen arkalarındaki karın altına gömülmüş olabileceğini akıllarından bile geçirmiş değillerdi. Şu an söndürülen ateş yerinde, sardıkları ıslak battaniyenin içinde, bilhassa yüzünde ve tabii ki vücudunun her bölgesinde patlattıkları tokatların etkisi de dâhil yoğun bir uğraşla onu kendine getirmeye çalışırken, herkesin yüzünde büyük bir sevinç vardı. Neredeyse ölmüş olan bir arkadaşlarını yeniden hayata döndürmekten doğan bu sevinç, akşam yaptıkları eylemin sevincinden katbekat büyük sayılırdı.

ALTINCI GÜN
ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Kar yağışı yavaş yavaş azalıyor, fırtına hafiften diner gibi oluyordu. Xalıt, genç korumasıyla birlikte, kardan ve rüzgârdan korunmaya elverişli bir kayalığın altında duruyordu. Omuzlarına bir battaniye atmış, sırtını kayaya dayamış halde yere çökmüştü. Genç koruma uyku tulumunun içine girmiş, yerde uzanmıştı. Fakat uyanık ve gözleri açıktı. Fırtınanın şiddeti ve soğuğu gözlerinin uyku tutmasına izin vermemişti. Xalıt'ın uyanık durmasının sebebi elbette ki fırtına değildi. Günlerdir gözlerine uyku girmediği halde hep böyleydi. Ufaktan fırsatların doğduğu zamanlarda bile uyumuyordu. Şu ana kadarki bütün uykuları sadece bir anlık dalmalardan ibaretti. Ve dalınca daha beş on saniye bile geçmeden irkilerek açılıyordu gözleri. Tepeden tırnağa ayaklanmış halde duran duyguları, bedeninin zaruri ihtiyaçlara meyil etmesine tamamen engel olmuştu. Ve bedenin, duygunun bu acımasız istismarına tümüyle boyun eğdiği ya da duygunun bu ayaklanışını kabullenip, özümlediği görülüyordu. Saat gecenin ikisini gösteriyordu. Xalıt, kolundaki saate baktıktan sonra elini tekrar telsize attı. Kalkarken battaniyeyi omuzlarından sökmedi. Telsizi tutan elini havaya kaldırıp, "Garzan Garzan," dedi. Agit, üçüncü çağrıdan sonra verdi yanıtı.

"Dinliyorum heval."

"Uyanıksın değil mi?"

Agit gülmesi kulağında yankılandı:

"Valla ben de tam bilemiyorum, ama sanki uyanık halimdir size yanıt veren."

Xalıt'da gülüyordu."

"Fakat ben uykudaki halinizi sordum, yani sesim sana daha gelmeden."

"İtiraf edeyim ki bunu çok istiyordum. Ama bu fırtına berbat etti."

"Arkadaşlar da uyanık mı?"

"Evet, hepsi de uyanık ve çoğu da ayakta."

"Bir sorun yok, durumlar iyi yani."

"Yok, yok durum gayet iyi."

"Peki, Şervin'den haberin var mı?"

"Heval akşamdan beri çağrı yapıyorum ona, fakat bir türlü yanıt vermedi."

"Benim çağrılarıma da yanıt vermiyor. Bir sorun olmasın?"

"Heval hiç anlamadım, bilemiyorum ki... Normalde yanıt vermesi gerekirdi. Bağlantıyı kesmesin diye daha önce de uyarmıştım."

"Bu konunun üzerinde biraz daha dur, anlamaya çalış, belki bir sorun vardır."

"Oldu heval, uğraşırım."

"Sabah için yoğunlaşmanız tamam mı?"

"O konu tamam, bir sorun çıkmaz."

"Bu sefer daha etkili olmalı."

"Arkadaşların deneyimi arttı, işi daha fazla kavramaya başladılar. Ufak, tefek arızalar olsa da bir engel teşkil etmez."

"Tamam, gözünüz açık olsun, kulağım sizdedir."

"Merak etmeyin, daha da iyi olacak."

Xalıt, Karker Tepesi'nde akşamın ilk saatlerinde yapılan büyük eylemden, pek yansıtmaya çalışmasa da memnun kalmıştı. Hamlenin kar yağışına denk gelmiş olması daha da iyi olmuştu. Eylemin son anlarında fırtınanın kopması, işi bir ölçüde zor kılmıştı, ama alınmak istenen sonucun üzerindeki etkisi kötü değildi.

Sadece silah ve cenazelerin getirilmesine engel olmuştu. Xalıt, Agit'ten sonra Serbest'e çağrı yaptı. Serbest hemen ilk çağrıda verdi yanıtı. Xalıt'ın Agit ile sürdürdüğü diyalogu takip etmişti.

Bunu hep yapıyordu zaten. Serbest yanıt verirken, gülmekten alamıyordu kendini:

"Heval, çok iyi biliyorsunuz ki, sizi böyle uykusuz gördükçe beni de uyku tutmaz."

"Kurnaz adam, ben biliyorum seni, ben."

"İnanmıyorsunuz değil mi? Gerçi sizi inandırmak gibi bir derdim de yok hani, onun için de söylemedim zaten."

"Ne için söylediğin besbelli, ama inanmak istiyorum tabii."

"Valla sanki inansanız daha iyi olur."

"Neyse, hâlâ dolaşıyor musun?"

"Heval biliyorsunuz, ma benim durduğum mu var?"

"Nerdesin şimdi?"

"Âli'nin yeri var ya, onun üstündeki yerdeyim."

"Bak gözüme giriyorsun işte."

"Evim yansın, daha yeni mi?"

Serbest'in yanındaki gerillalar katıla katıla gülüyor, gülüşme sesleri telsizde yankılanıyordu. Onların neşeli gülüşmeleri Xalıt'ı da neşelendirdi:

"Ne sandın, öyle kolay mı?"

Bu sohbetlerin asıl tadını tulumun içindeki genç koruma çıkarıyordu. Xalıt, Serbest'ten sonra Artêş'e geçti. Artêş, onun kendisini çağıracağını çoktan bekliyormuş gibi verdi cevabı:

"Silav û rêz heval."

"Nasıl gidiyor?"

"Heval bildiğiniz gibi, iyidir."

"Fırsat düştüğünde, ara sıra dinlenmenizde fayda var."

"Heval, o konu da sorun yok, bunu aramızda hallettik."

"Çok soğuk değil mi?"

"Bizim için hiç sorun değil."

"Biliyorsunuz bu günler tarihidir."

"Bunun farkındayız heval."

"Sonuç iyi olursa bu halk sizi unutmayacak, ebediyete kadar yüreğinde taşıyacak sizi."

"Bu halka layık olmak için, on canım ve on ömrüm olsa, onunu da vermekten çekinmeyeceğim."

"Düşmanı mahveden ve mahvedecek olan ruh budur işte."

"Doğrudur heval."

Xalıt, Artêş'in yanıtlarından çok etkilenmiş, gözleri yaşarmıştı. Artêş'ten sonra diğer doçkacıları aradı. Doçkacılardan sonra da telsizleri olan mevzilere geçti. En son Çiyayê Reş Taburu'nu aradı. Tabur komutanı ve bölük komutanlarıyla benzer şekilde bir süre sohbet ettikten sonra, tabura ait diğer gruplara ve mevzilere geçti. Böylece zamanın soğuk durgunluğuna hareket katıp, geceyi hızla sabaha doğru itmişti.

KARKER TEPESİ

Gün yavaş yavaş ağarmaya başlıyordu. Şiddetli rüzgâr dinmiş, kar ise incecik taneler halinde yağmaya devam ediyordu hâlâ. Gerillalar oldukça alçak olan kayalığın altında, gece yarısından sonra yeniden yaktıkları küçük ateşin etrafında sıkışmış halde yer yer birbirine takılıp şakalaşarak, yer yer akşam yaptıkları eylemden bahsederek neşe içerisinde sohbet ediyorlardı. Uykusuzluk ve ateşin dumanından çoğunun hatta hemen hemen hepsinin gözleri kızarmış, kan kırmızı olmuştu. Dağılmış, karmakarışık olmuş saçları, soğuktan ve kirden sertleşmiş yüzlerive çatlamış dudaklarıyla her biri bir yerden, gece donma tehlikesini geçiren, şu an ise artık kendinde olan gerillanın üzerine çullanıyor, onu iyice haşladıktan sonra akşamki eylem konusuna geçiyorlardı. Eylem anında başlarından geçen maceraların en önemli ve aynı zamanda komik bir hal alan bölümlerine geldiklerinde, yüzünde kapıldığı korkunun dehşeti okunan bir kişi haricinde, kadın, erkek hep birlikte kahkahayla yeniden gülüşmeye başlıyorlardı.

Agit, fark ettirmek istemiyormuş gibi sessizce aralarından kalkıp yukarıya doğru gidince, gerillaların çoğu bunun yeni bir eylem hazırlığı olduğunu anlamakta hiç zorlanmadı. Ama Agit'in kalkıp gitmesinin bir sebebi daha vardı. Gece boyunca yaptığı tüm çağrılara rağmen Şervin'in bir türlü cevap vermemesi, kaygılarını iyice arttırmıştı. Bu sefer de bir yanıt alamazsa durumu anlamak için oraya iki gerilla göndermek zorunda kalacaktı. Keşif yapacağı kayalığın altına varırken, telsizi cebinden çıkardığında yeniden bir cevap alamamaktan korkuyordu. Ama bu kez yaptığı çağrıya cevap gecikmedi. Şervin'in sesi önceki zamanlardan çok daha neşeli ge-

liyordu. Agit, onun artan neşesi dışında sesinde bir anormallik görmüyordu. Ama yine de sordu:

"Sen iyi misin?"

"Sanki iyi değilmişim gibi soruyorsun, tabii ki iyiyim, hem de çok iyi."

"Hayır, hayır, gerçekten soruyorum, bir sorun yok değil mi?"

"Yok, yok, merak etme bir sorun yok, bomba gibiyim."

"Arkadaşlar da iyi mi?"

"Hiç kimsenin bir sorunu yok, herkes çok iyi."

"Akşamdan beri arayıp duruyoruz, o zaman neden cevap vermediniz?"

"Heval, ben de çok aradım, hem de defalarca, bilemiyorum belki de dün geceki fırtınadandı."

"Hayır heval, onunla ne alakası var, senin dışında herkesle konuşuyordum ben. Sadece ben değil, Erdal da çok aradı seni."

"Bilemiyorum belki de cihazdan kaynaklanıyordur."

"O zaman iyi kontrol et, bu sorunu bir daha yaşamayalım artık."

"Oldu heval, hemen kontrol ederim."

"Akşamki gruplar ulaştılar mı size?"

"Sanıyorum az sonra gelecekler, onlarla kısa bir süre önce bağlantı kurdum. Biliyorsunuz, geceki fırtına gelmelerine fırsat bırakmadı."

"Tamam, geldiklerinde hemen aktarın."

"Oldu heval, sorun çıkmaz."

Şervin, gece boyunca kaldığı kaya çatlağından kısa bir süre önce çıkmıştı. Agit'e bundan hiç söz etmemekle kalmadı, imada dahi bulunmadı. Geride bıraktığı korkunç geceden, yaşam savaşını kazanarak çıkmak, kendisini tarifsiz bir mutluluğa itmişti. Ama aynı zamanda buna kendi dikkatsizliğinin yol açtığını düşündüğü için, sevincini zedeleyecek kadar şiddetli bir öfkeye de kapılıyor, kendinden nefret eder hale geliyordu. Sevinç ve kızgınlığın birbirine karışıp, tüm etkisini sert yüzüne yansıttığı duygularla indi arkadaşlarının bulunduğu noktaya.

Agit, keşif yerinden döndükten sonra süratle bir eylem grubu ayarlamaya çalıştı. Konuyu önce Çekdar'la tartıştı. Ardından oraya önceki

günün akşama yakın saatlerinde gelmiş Devrim'i çağırdı. Devrim, önceki akşamın eylemine de katılmış ve eylemde gösterdiği başarı dolayısıyla herkesin büyük güvenini kazanmıştı. Şimdi de gidecek grubun başında o olacaktı. Agit, ona eylemin planını hiç uzatmadan çok kısa kelimelerle anlatıyordu. Onu yeterince tanımadığı halde, onun savaş yeteneğiyle ilgili bir kuşkusu kalmamıştı. Dün akşam görmüştü onun neleri yapabileceğini çünkü. Küçük çaplı ama seri ve etkili bir eylem olacaktı. Agit, bunu bir yıpratma eylemi olarak tasarlamıştı. Eylemin ana hatlarını anlattıktan sonra "gerisi sana kalmış," dedi.

Devrim, Agit'i serinkanlı bir şekilde sakin ve dikkatle dinlemiş, Agit daha eylemin biçimini anlatmaya devam ederken, o, kafasında hareket ve vurma şeklini tamamlamıştı bile. Geriye işin ince ayrıntılarını gözetmek, ayrıştırmak ve uygulamak kalıyordu. Agit, "Bu eylem için seninle gelen grup yeterlidir," dedikten sonra, Devrim grubunu toplamak için hemen harekete geçti. Daha düne kadar işlediği suç dolayısıyla nöbetini tutan arkadaşlarına, şimdi komutanlık yapıyordu. Şu an, daha önce hiç tanık olmadığı duygular yaşıyordu. Çağırdığı arkadaşlarından dördü ne yapacaklarını önceden haber almış gibi, koşar adım yanına geldi. Gruba ait beşinci kişi gelmemişti. Devrim aralarında onu görmeyince, "Dıjwar nerde?" diye sordu. Gerillalardan biri, "Heval galiba onun durumu iyi değil, 'Ben gelmiyorum,' diyor, onunla senin konuşman daha iyi olur," dedi. Devrim onlara, "Şu yukarıdaki kayalığın altında durun, ben onu alıp geliyorum," deyip Dıjwar'ın yanına gitti. Dıjwar'ın nasıl da renk attığını daha ilk bakışta fark etti. Onu ateşin etrafında oturan gerillalardan beş on adım öteye çekip, "Neyin var heval, arkadaşlar çağırdı, niye gelmedin?" diye sordu. Dıjwar, ben gelemem, yapamam," dedi şok içerisinde kalmış titreyen sesiyle.

"Niye yapamazsın, sebebi nedir?"

"Savaşacak gücüm yok, yapamam diyorum."

"O zaman niye geldin buraya, savaşmak için geldiğimizi bilmiyor musun?"

"Savaşın böyle olduğunu bilmiyordum. Kafamdaki ile burada gördüklerim birbirine uymadı."

"Neyse heval, olabilir. İnsan savaşla ilk karşılaştığında şaşırabilir, doğaldır bu, ama içine girince bunun o kadar da zor bir şey olmadığını hemen anlar, hatta nasıl alıştığını fark bile etmez. Önemli olan başlangıcı yapmaktır. Kalk gidelim, seni yanımda tutarım, göreceksin hiçbir şey olmayacak, öğrenince benden daha iyisini bile yapabilirsin."

"Hayır, yapamam diyorum, açık söylüyorum işte, korkuyorum."

"Tamam yoldaş, olabilir, başlangıçta bu korku herkeste vardır."

Gittikçe gerginleşiyor, sesini yükseltmeye başlıyordu Dıjwar:

"Sana yapamam diyorum, beni daha fazla zorlamaya kalkarsan intihar ederim, anladın mı?"

"Tamam heval, sakin ol, bir şey yok, kimsenin seni zorla savaştırma gibi bir derdi de yok. Git arkadaşların yanında dur ve rahat ol."

"Aşağıya gitmek istiyorum, artık burada kalamam."

"Peki, arkadaşlara söylerim bunu. Şimdi git ateşin önünde otur, geldiğimde tekrar konuşuruz."

Devrim, içinde büyük bir güçlükle tuttuğu, yansıtmamaya çalıştığı bütün öfkesiyle, onun ağzını yumrukla doldurmak istiyordu. Ona dair içinden geldiğini yapamadan, onu orada bırakıp, Agit'in yanına giderken, "Şerefsiz, alçak puşt... Üstelik utanmadan açık açık söylüyor," dedi fısıltıyla. Onun daha düne kadar nasıl da o vadinin en yiğit savaşçısı kesildiği gözlerinin önüne gelince, öfkesi daha da arttı. Agit, Dıjwar konusunu büyütmeden Devrim'in yanına başka bir gerilla verdi. Grup harekete geçmeden, Agit, ayaküstü birkaç dakika onlarla konuşup, eylemin amacını ve biçimini kavratmaya çalıştı. Eyleme ilk kez katılacak gerillalar oldukça heyecanlı görünüyorlardı. Bu onların savaştaki ilk deneyimleri olacaktı. Her ne kadar heyecanlarını gizlemeye çalışsalar da, şiddetli kan basıncının yüzlerine yansıttığı ifadeyi silemiyorlardı. Grup eylem yerine doğru harekete geçerken Agit, Devrim'i bir kez daha uyardı. Ve "Başlarken bir askeri önce mutlaka garantiye al," dedi. Devrim, "= konuda bir sorun çıkmaz, bunu esas alırım," diyerek yanıt verdi kendine güven duyan sesiyle. Devrim'in elinde bir suikast silahı olan uzun namlulu Kannas vardı. Bir özel kuvvet ela-

manıyken suikast branşında yer almış, suikast üzerine yıllarca eğitim görmüş, yüzlerce mesafe uzaklıktaki en küçük hedefe bile isabet ettirecek bir keskinliğe ulaşmıştı.

Eylem grubu, önce bir süre keşif etmekle uğraştığı eylem yerine doğru süzülüp giderken, Agit de gittiği koordine yerinde, az sonra başlayacak eylem hakkında Ferman ve Xalıt'a şifreyle bilgi veriyordu. Bilgiyi verdikten sonra fırtınayı seven bir kurt takımı gibi süzülen eylem grubuna dikkat kesildi.

Kar yağışı tamamen dinecek gibi oluyor, etrafı ince bir sis tabakası kaplıyordu. Belden yukarı kendini eğmiş halde en önde Devrim ilerliyordu. Onu, elinde kleşiyle içlerinde en genç olan gerilla takip ediyordu. Genç gerillanın arkasında da bixici gerilla vardı. Biri elinde kleş, biri de bisiving olan diğer iki gerilla da otuz adımlık bir mesafeyle en geriden geliyorlardı. Önceki akşam vurdukları ve şu an boş duran hafif tepelik yerdeki kardan mevzilere, sorunsuz ulaşmışlardı.

Mevzilerdeki manzara insanda dehşet ve tiksinti uyandırıyordu. Bir mezbaha yerinden farksızdı mevzi yerleri. Gece boyunca süren kar yağışına rağmen kan izleri kapanmamış, aksine kar bir sünger gibi kanı içine çekmiş, karın yüzeyi kızıla kesilmişti. Paramparça olmuş, kana bulanmış ve sağa sola saçılmış halde duran kimi asker giysilerinin içinde, ölen askerlerin bedenlerinden koptuğu anlaşılan et parçaları vardı. Pek çok giysinin içinde de insan dışkısı vardı ki, bu görüntüyü daha da berbat kılıyordu. Devrim, arkadaşlarına dışkıyla dolu giysilere basmamaya ve ellememeye dikkat etmelerini söyledi. Yarı yarıya kanlı karın içine gömülmüş siyah potinler ve potinler üzerine geçirilmek üzere kullanılan, aslında beyaz olan fakat kanla kızıla boyanmış kar ayakkabıları, manzaranın korkunçluğunu daha da pekiştiriyordu. Tepeciğin arka taraflarına doğru birer kanal biçiminde açılıp giden kızıla kesilmiş derin izlerden, ölen askerlerin telaş içerisinde ve sürüklenerek götürüldükleri çok rahat anlaşılıyordu. Agit, önceki akşam vurulan bu mevzilerin tekrar doldurulmadığını ve askerlerin bir kademe geri çekildiğini sabah keşfinde anlamıştı.

Devrim, arkadaşlarını uygun bir şekilde ve dikkatle mevzilendirmeye çalışıyordu. Elinde kleş olan bir gerilla ile bisivingçiyi sol tarafta mevzilendirdi. Bixi'ciyi ise, kleş kullanan bir gerillayla birlikte, orta bir yerde konumlandırdı. Bixi'ci gerilla, üzerinde durduğu karı derinleştirip, silahını atış pozisyonuna göre yerleştirmeye çalışırken, Devrim ona, "Silahın ayaklarını açma, yoksa o şekilde hedef olursun," dedi. Bixi'ci gerilla daha başlarken bu ilk hatasını hemen düzeltmeye çalıştı. Devrim, gidip sağ tarafa yerleşti. Arkadaşlarına, "Ben ilk mermiyi atmadan siz başlamayın," demişti.

İnce sis tabakası hızla dağılmaya başlıyordu. Sis perdesi tamamen kalkınca, mevzilerinde donmuş gibi bekleyen askerler, bir yaz yağmurunun ardından güneşin doğmasıyla yuvalarından dışarı fırlayan sıkıntılı karıncalar gibi mevzilerin içinde bir taraftan diğer tarafa geçiyor, üzerlerinde oluşan ruhsal baskının ağırlığından kurtulmaya çalışıyorlardı. Sisin bastığı zamanlarda hareketsiz kalmalarının tek bir nedeni vardı. Bu lanet havanın içinde nereden, nasıl bir saldırının geleceğini bilememek ve şayet olursa bekledikleri saldırıyı, son ana kadar da görememek, fark edememekti.

Devrim, sisin dağılmasıyla birlikte hareketlenmeye başlayan askerleri çok rahat izliyordu. Durmadan konuşan, sağa sola hareket eden askerlerden bazılarının yalnızca başları seçilirken, uzun boylu oldukları anlaşılan bazıları da gövdelerinin yarısına kadar dışarıda kalıyordu. Devrim, önce hareket eden askerlere dikkat kesildiğinden, ilk bakışta mevzilerin üzerine yatırılmış haldeki cenazeleri fark etmemişti. Son anda görmesine neden olan şey, cenazelerden sızmış olan kandı. Kannasın dürbününden daha da dikkatli bakınca, bunların cenaze olduğundan bir kuşkusu kalmadı. Bu şekilde yatırılmış cenazelerin, siper amaçlı kullanıldıklarını anlamakta zorlanmadı. Gözü en sağdaki mevziye ilişince, irkilir gibi oldu. Önce silah doğrultan askerin kendisini fark ettiğini sandı. Başını eğip, birkaç saniye beklemeye çalıştı. Durumun değişmediğini görünce başını kaldırıp, kendisine silah doğrultmuş gibi duran askere tekrar baktı. Bu kez başını eğmeden daha dikkatli bakıyordu. Asker silahını ona doğrultmuş halde ufacık bir hareket bile yap-

madan öylece bekliyordu. Bunun da ölü bir asker olduğunu anlayınca, içinin büyük bir sıkıntıdan boşaldığını hissetti. Ölü asker bir yanıltma unsuru olarak kullanılmıştı. Hafiften yaşadığı rahatlama, yerini acımayla karışık şiddetli bir öfkeye bıraktı. Bu askerlerde maneviyat adına hiçbir şeyin kalmadığını, olduğu önceden de şüpheli olan ahlaki, moral değerlerinden tamamen uzaklaştıklarını fark etti. Kendi kendine, "Ölülerini savaştırmayı düşünecek kadar aciz düşen bu askerler çoktan ölmüştür," dedi.

Silahın namlusunu, gövdesi yarısına kadar dışarıda olan bordo bereli, yüzü, gözü komando rengine boyalı, iri kıyım askere doğrulttu. Sağ gözünün baktığı dürbünün içindeki siyah oku, onun şakaklarına oturttu. Nefesini tutup, dürbündeki okun şakaktaki dengesini bozmadan işaret parmağıyla yumuşakça tetiğe bastı. Yumuşak dokunuşun etkisi çok sert ve şiddetli olmuştu. Patlama sesi ile askerin devrilmesi bir oldu. Bu patlamanın ardından diğer iki mevzi de devreye girdi. Bisivingçi gerilla roketi kendisine en yakın mevziye fırlatmıştı. Bixi'ci gerilla da, kleş kullanan gerillayla birlikte, ortadaki mevziye çalışıyordu. Askerler, yaşadıkları bir anlık rahatlamanın karşılığını, çok ağır ödüyorlardı. Savaşın ilk gününden bu güne benzer anlarda kopan o çığlıklar, bağırışlar bir kez daha karışıyordu patlama seslerine. Ateş altında kalan mevzilerden hiçbiri karşılık verecek fırsatı bulamıyordu. Ancak gerideki mevziler ateş altında kalan mevzilerin üstünden hedefi pek seçemeden yoğun bir ateşe başlamışlardı. Bisivingçi gerilla dördüncü roketi de fırlatınca, Agit telsiz yoluyla, Devrim'e geri çekilme emri verdi. Devrim, aldığı talimat üzerine eğilerek, süratle bixici gerillanın yanına koştu. Bixi'ci gerilla kendini işine fena kaptırmıştı. Ve bu iş gittikçe daha fazla hoşuna gidiyordu. Kleş kullanan gerilla da, sanki ondan geride kalmamak için asılıyordu tetiğe. Devrim, onların sol tarafına geçip, bisivingçiye yüksek sesle bağırarak, geri çekilmesini işaret etti. Zaten onun yapacağı başka bir iş de kalmamıştı. Getirdiği roketlerin tümünü kullanmıştı çünkü. Talimatı alır almaz, geriye doğru süratle uzaklaşmaya başladı. O, otuz kırk adım uzaklaştıktan sonra, onunla birlikte hareket eden diğer gerilla

da fırladı yerinden. Onların gözden uzaklaşmasıyla Devrim, elindeki kannası bixiciye uzatıp, yerine onun elindeki bixi'yi alarak, "Çabuk sen de çekil," dedi. Bixici gerilla, "Siz gidin ben ikinizi korurum," diye yanıt verince, Devrim sert bir ses tonuyla, "Sana kalk git diyorum, burası tartışma yeri mi?" diyerek kestirip attı. Bixici gerilla mecbur kalmıştı. Kannası kaptığı gibi gerisin geriye koşmaya başladı. O, daha beş on adım uzaklaşmadan, Devrim diğer gerillaya da işaret etti. Geri çekilme yaptıkları yer hafif eğimli, çukurluklu olduğundan, karşı mevzilerden gelen mermilere pek hedef olmadan uzaklaşıyorlardı. Devrim, yerini bıraktığında arkadaşları mermilerin hedefinden tamamen çıkmış ve ayrı ayrı yerlerde mevzilenmiş halde, onun gelmesini bekliyorlardı. Devrim, kendilerine ulaşınca, dördü birlikte gidip ona sarılmak istiyordu. Ama hiç biri de içlerinden geçenleri yapamadan, fakat yapmış gibi sevinçle düştüler onun ardına. Vadiye bakan kayalıklara vardıklarında, neşeyle yükselen sesleri noktadaki gerillalara ulaştı.

Noktadaki gerillalar, sanki çok uzun bir yolculuktan geliyorlarmış gibi, hep birlikte kalkıp kucaklayarak karşıladı onları. Kendilerini karşılayanların içinde sadece Dıjwar yoktu. Birkaç dakika sonra Agit de geldi. Eylemi koordine ederken bizzat gördüğü ve eylem grubundaki gerillaların da öğrendiklerini, önce Xalıt'a, ardından da Ferman'a aktardı. Xalıt onları kutlarken, sözünü kısa tutmuştu. Ferman ise, kutlamanın ardından çoğu kez yaptığı gibi, yorumlarını da sundu. Konuşurken, tutturduğu ses tonu ile söylediği sözlerin aynı zamanda düşmanın psikolojisi üzerinde yaratacağı tesire yüksek bir dikkat gösteriyordu. "Bu düşman avucumuzun içindedir artık, ne ilerleyebilir ne de geri kaçabilir. Elimizden kaçıp kurtulmasına izin vermeyeceğiz. Yoldaşlar, aradığımız bu değil miydi? O halde onu felç edip, yere yıkmanın tam zamanıdır. Ne kadar şiddetli vurursak, zafer de o kadar bizim olacak. Bu düşmanın zafer umudu kırılmıştır, ruhu çökmüştür. O zaman, biz de tepesine tepesine vuralım. Düştüğü yerden kalkmasına izin vermeyelim," diyordu.

Ferman'ın sadece bu sözleri değil, tek başına sesi bile dinleyen gerillaların ruhunu ateşlemeye yetiyordu. Günün neredeyse her

saati her dakikasında duydukları sesiyle onun da kendileri gibi gece gündüz sürekli bu bombardıman, bu kar, bu fırtınaların altında olduğunu görüyorlardı. Bu da onların kalplerindeki ateşi daima gür tutuyordu. Gerillalar toplu halde kendini Ferman'ın telsizdeki konuşmalarına kaptırmışken, nöbet yerinden gelen gerillalardan biri telaşla Devrim'e yanaştı. Kulağına eğilip fısıltıyla acele gelmesini söyledi. Devrim onun ardından koşarak gitti. Nöbet yerinin altındaki kayalıklara varınca, gördükleri onu dehşete düşürdü.

Dijwar, elinde pimi çekilmiş bombasıyla kayalığın altında duruyordu. Devrim'i görünce, "Yanaşma bana, yanaşma diyorum, yoksa patlatırım kendimde bu bombayı," diye bağırdı şok geçirmiş bir sesle. Devrim, önce uzaktan sakinleştirmeye çalıştı onu. Ardından usul usul yanına yaklaştı. Yanına iyice yanaşınca, yüreği adeta ağzına geldi. Ufacık bir hata ikisini birlikte uçuracaktı. Sonunda elini onun eline ulaştırmayı başarmıştı. Bombayı elinden çıkarıp emniyet pimini yeniden taktı. Bomba güvenli hale gelmişti. Bombayı ona geri vermek yerine yeleğinin cebine attı. Yeniden ağzının üstüne bütün kuvvetiyle bir yumruk indirmek geldi içinden. Ama içinden geçenleri onun hissetmesine bile izin vermedi. "Neden bunu yapıyorsun heval?" dedi üzüntülü bir sesle.

"Ben yaşamak istemiyorum, intihar etmek istiyorum."

"Ama neden, sana kimsenin dediği bir şey var mı?"

Bu arada şiddetli bir havan ve obüs yağmuru başlamıştı. Obüslerden toplarından bazıları metalik bir çığlıkla vahşice üzerlerinden geçiyor, bazıları da kırk elli metre ötelerinde patlıyordu.

"Kimsenin bir şey demesine gerek yok ki, görmüyor musun bu kıyameti?"

"İsterse düşman tüm cephaneliğini atsın buraya, bunun üzerimizde bir etkisi mi var? Bak nasıl da güzel güzel oturmuşsun bu kayalığın altında. Hem bir bilsen arkadaşların bu düşmanın başına neler getirdiğini. Az önce heval Ferman'ı dinleseydin anlardın her şeyi. Şunu iyi anla artık, bu düşman bildiğin gibi değil. Onu biz vuruyoruz, etraf askerlerin cesetleriyle dolu. Bak az önce kendim gidip geldim. Keşke görseydin onların halini. Gelseydin sana şimdi bunları söylememe gerek kalmazdı."

"Niye anlamak istemiyorsun, kaldıramıyorum artık. Aşağıya gitmek istiyorum, yapamıyorum burada."

"Tamam, canını sıkmana hiç gerek yok, arkadaşlar gönderecek seni. Senin için arkadaşlarla konuştum zaten. Haydi, kalk arkadaşların yanına gidelim."

"Hayır, ben oraya gelmiyorum, buradan gitmeme izin verin yeter."

"O zaman beş dakika bekle, gidip heval Agit'i çağırayım, merak etme seni bekletmez, hemen gönderecek."

Dıjwar, daha düne kadar suçlu diye nöbetini tuttuğu, küçümseyici gözlerle baktığı, hatta zaman zaman eline fırsatlar düştüğünde hakaretler yapmaktan bile çekinmediği Devrim'den yardım isterken, ona karşı o zamanki davranışlarından hiç birini hatırlamıyordu. Sadece bunu değil, sahip olduğu o zamanki bütün duygularını da unutmuştu. Hâlbuki savaşın patlak verdiği güne kadar da, o vadinin en yiğit savaşçısı kesiliyordu. Söz ve davranışlarıyla, atak, koparıcı ve gözü pek kahramanı oynuyor, ilerde olacağından şüphe etmediği büyük bir komutan edasına bürünüyordu. Bir de sanki karşısında savaşmak istediği düşmanı değil de, arkadaşlarıymış gibi "Ah şu düşman bir gelseydi de, kimin ne mal olduğunu görseydik," diyor, böylelikle arkadaşlarını sürekli psikolojik baskı altında tutmaya çalışıyordu. Ama şimdi bunlardan hiç biri aklına gelmiyor, aklına gelse de kendisi için pek bir anlam ifade etmiyordu artık. Çünkü korku aklını tümden başından almış, sadece yüreğine, alyuvarlarına değil, kemiklerine, iliklerine bile işlemişti. Düşmanın, ruhuna ne kadar derinden işlediğini, kişiliğini yok ettiğini ve koca gövdesiyle yaşıyormuş gibi göründüğü halde, bir ölü olduğunu, duygularının çoktan çürüdüğünü ve yaşama gücünde olmadığını hayatı boyunca anlamamış, anlamak için de uğraşmamıştı. Kendinden oldukça emin, asla beğenmediği ve sevmediği arkadaşlarının ne mal olduğunu görmeye ve göstermeye çalışırken, savaş, bir anda bütün gerçeğini çırılçıplak soyup önüne sermişti. Ve şimdi önündeki kendine bile bakacak gücü bulamıyordu kendinde.

Agit, Devrim ile birlikte kayalığın ucunda belirince, Dıjwar önüne bir havan mermisi düşmüş gibi başını bir anlık irkilmeyle

kaldırdı. Sadece korkunun değil, onurdan tamamen kopmuş, içine en rezil haliyle ölümün sindiği gözlerle bakıyordu Agit'e. Agit, onun daha ötesi olamayacak kadar çirkinleşmiş ve son derece zavallıca bakan gözlerini görmek istemiyormuş gibi baktı. Onun bu duruşundan, bakışlarından iğrendiğini belli etmemeye çalışsa da, yine de sorgulayıcı bir ses tonuyla sormaktan alamadı kendini.

"Derdin ne senin heval, niye intihar etmeye kalkışıyorsun?"

Dıjwar'ın aynı tekerleme dışında bir yanıtı yok gibiydi:

"Bu şartları kaldıramıyorum, aşağıya gitmek istiyorum."

"Kaldıramıyorsan bunu gelip önceden söyleyeceksin. Seni zorla savaştıracak değiliz ya, kaldı ki gitmedin diye sana bir şey dediğimiz de yok."

"Heval ben bir şey demiyorum, sadece beni buradan gönderin yeter."

"Kalmaya hiç mi gücün yok?"

"Size diyorum ya, kaldıramıyorum işte, beni aşağıya gönderin."

"Eğer bu kadar istiyorsan, sana zorla kal demeyeceğiz, fakat bunu unutmayacağız da."

"Burada yapacak gücüm yoktur belki, ama aşağıda, başka yerlerde partinin birçok işini yapabilirim."

"Sen o parlak fikrini kendine sakla, şimdi burada yapamayan başka hiçbir yerde yapamaz. Buraya yaramayan hiçbir yere de yaramaz, öyle bir zamandayız şimdi, anladın mı? Tamam, kalk, seni hemen gönderiyoruz. Burası kimseyi ikna etme yeri değildir, bunun zamanı da değildir, uğraşacak başka işlerimiz var."

Agit, ayakları yanmış, artık dinlenmeleri gereken iki gerillayı çağırıp, Dıjwar ile aşağıya gitmelerini istedi. Dıjwar gitmek üzere orada kalan gerillalarla vedalaşmaya çalışırken, Agit, onun kendisine yanaşmasını istemediği için önce yana çekildi. Sonra da, bu davranışın, onu daha da kötü etkileyeceğini düşünerek, gelip önünde durdu. Onun kendisine uzanan elini sıkarken, "Burada yapamadın, bari aşağıda sorun çıkarma," dedi.

Her üç gerilla, çatışma alanından hayli aşağıya düşen tepenin ortalarında bir yerdeyken, yukarıda rastgele olduğu anlaşılan bir-

kaç silah sesi duyuldu. Silah seslerini duyunca, Dıjwar'ın kulakları adeta başının üstüne kalktı. Ürpertiyle sese kilitlenmişti. Bir saniye durup anlamak mı? Düşünme yetisini çoktan yitirmişti. Panik yaratan bir çığlıkla, "Etrafımız kuşatıldı, kaçın!" deyip, arkasına bir kez bile bakmadan var gücüyle yokuş aşağı koşmaya başladı. Gelen silah seslerinin kendileriyle ilgili olmadığını bilen diğer iki gerilla, tüm uğraşlarına rağmen durduramıyorlardı onu. Dıjwar, onların bağırışlarına bir kez bile karşılık vermeden koşuyordu. Beyninde kaçmaktan başka hiçbir şey yoktu artık. Soluğu düşmanında aldıktan sonra da bu kaçış bitmeyecek, hayatının sonuna dek hep kaçmaya devam edecekti.

Her iki gerilla Dıjwar'ı durdurmak için yırtınırken, yukarıdaki gerillalar yeni gelen takviye grubunu karşılıyordu. Grubun başına önceki gecenin fırtınasında türlü türlü belalar gelmiş, yorgunluktan bitap düşmüşlerdi. Basıncı olan ve savaş muhabirliği yapan gerillalardan biri, pusuya yatmış arkadaşları tarafından düşman zannedilerek yanlışlıkla ayağından vurulmuştu. Neyse ki ayağındaki yara onu işinden alıkoyacak kadar ağır değildi. Kendisi de bunu büyütmüyor, işine engel yapmıyordu zaten. Yeni gelen grubun büyük çoğunluğu, akademilere ait deneyimli gerillalardan oluşuyordu. Bu da savaşta yapılacak yeni hamlelerin büyüyeceğini gösteriyordu.

HORÊ VADİSİ

Şıvan, geride bıraktığı ömrünün bütününde bu denli sevinçli olduğu başka bir günü hatırlamıyordu. Bir coşku seline kapılmıştı. Hayır, bu coşkudan da öte bir şeydi. Bunun bir tarifi, bir adı yoktu henüz. Dimağına yeni konan bu duyguya bir ad bulamıyordu belki, ama lezzetini ruhunun her zerresinde hissediyordu. Ölüyken ayağa kalkmak ve bir daha ölmemek ve ölmek düşüncesinden ebediyen kurtulmak, erişilmek istenen en yüksek erdem seviyesinde durmak, ruhun ışıkla dolduğu en geniş dairede sevilenlerin yüzünü görmekten duyulan kıvanç ve yakalanan saadet, bedendeki en uyuşuk, en duyarsız hücrenin bile dirilip galeyana geldiği, ama aynı zamanda anlam gücüne kavuştuğu an, var olmaktan duyulan sonsuz haz ve bütün bunları da aşan, daha önce eşini kesinlikle görmediği ve tatmadığı müthiş bir duyguydu bu. Üzerindeki ilgiye nasıl karşılık vereceğini bilemiyordu. Etrafını saran arkadaşlarının arasında uzun zamandır göremedikleri de vardı. Kendisine söz ulaştırmak için aralarında bir yarış vardı sanki. Birisi daha sözünü bitirmeden diğeri kapıyordu söz sırasını. Söz sırasını diledikleri zamanda bulamayanlardan bazıları, parıldayan gözleri ve sıcacık yüzleriyle gülümseyerek yansıtıyordu duygularını ona.

Asıl şimdi inanamıyordu gözlerine. Karşıdan Rüstem geliyordu, tabura ve taburun konumlandığı alana ismini veren Rüstem. Evet, bu ondan başkası değil, ta kendisiydi. Aklar düşen saçları, uzun boyu, güçlü bedeni ve sakin yüzüyle bir evliya heybetinde geliyordu. Yanlarına varınca etrafındaki gerillalar saygıyla hep birlikte ayağa kalktı. Muhabbet dolu bir kucaklaşmanın ardından, Rüstem onun elini tutup, sakince yere oturttu. Kendisiyle sohbete dalarken

yumuşakça tuttuğu elini bırakmıyordu. Elini bırakmamakla, sanki varlığının gerçek olduğundan şüphe etmemesini söylüyordu kendisine. Yine de Şıvan, kapıldığı sevince yenik düştü:

"Ama bu imkânsız, arkadaşlar senin şehit düştüğünü söylemişlerdi."

Rüstem onun gözlerinin içine bakıp gülümseyerek, "hayır, bir yanlış anlama olmuş. Bilirsin bu tür şeyler çok olur," dedi.

"İnanamıyorum hâlâ, gerçekten inanamıyorum, şimdi bu gerçek midir? Lütfen bunun bir düş olmadığını söyle bana."

"Görüyorsun ya, elini bile tutmuşum, daha ne kadar gerçek olmasını istiyorsun?"

Vadinin üzerinden geçen uçaklar ve Karker Tepesi'ne düşen kazan bombaları, daldığı düş âlemini tuzla buz etti. Gözleri, yanı başına bir yıldırım düşmüş gibi ani bir irkilmeyle açıldı. Ve bir anda gördükleri kendisini derin bir hayal kırıklığına uğrattı. Üzerinde kesik kesik bulutların birbirini kovaladığı bir gökyüzü ve etrafını çevreleyen bildik tepeler, uçurumlar, taşlar ve ağaçlar vardı sadece. Oysa her şey gerçeğe tıpa tıp nasıl da benziyordu. Bu kadar canlı yaşanan bir düş olabilir miydi gerçekten? Gördüğünün bir düş olduğuna hâlâ inanmak istemiyordu. O kahredici yalnızlık duygusu, yeniden sarmaya başlıyordu benliğini. Göğsünün üstüne koca bir kaya çöküyordu sanki. Bu gaddar duygunun soğuk ve keskin pençesinden kurtulmak için az evvel düşünde gördüğü arkadaşlarına döndü tekrar. Onları bir bir hatırlamaya çalıştı. Hatırlamakla yetinmedi, o anı göründüğü haliyle gerçekmiş gibi yeniden yaşamaya çalıştı. Karker Tepesi'nde yoğunlaşan silah sesleri, gerçek âlemden düş âlemine yaptığı bu dalışın uzun sürmesine fırsat tanımadı.

Karker Tepesi'nde karşılıklı olduğu anlaşılan silah sesleri, yeni bir çatışmanın başladığına işaretti. Zagros hattına düşen Şirin Boğazı ve Küçük Cilo'dan da geliyordu silah sesleri. İyice kulak kesilince Çemco hattından gelen sesleri de duymuştu. "Demek ki her tarafta çatışma var," dedi kendi kendine. Çatışmaların iç yüzünü bilememenin sıkıntısıyla doldu ruhu. Gelen seslerin biçiminden bir sonuca ulaşmaya çalışıyor, ama bir türlü yakalayamıyordu bu sonucu. Elini usulca cebindeki radyoya attı. Radyoyu cebinden çıkarmak hiç de kolay ol-

madı. Mezopotamya kanalında haberler sunuluyordu. Süren çatışmalarla ilgili haberi kaçırmıştı. Ama kendisini de ilgilendiren çok önemli bir haber veriliyordu şimdi. Zap savaşında hayatını kaybetmiş gerillaların isimleri açıklanıyordu. İsimleri verilen gerillalardan bazılarını çok yakından tanıyordu. Duyduğu isimler, içine son derece yakıcı bir ateş düşürmüştü. Fakat isimleri açıklanan bu arkadaşları arasında kendi ismini duymamıştı. Oysa beklediği isimlerden biri de kendisiydi. Beyninin bir an ışıklandığını hissetti. Az evvel gördüğü düş ile bu haber arasında şaşırtıcı bir bağ oluşuveriyordu kafasında. Düş ile gerçek bir birine karışıyor, yer değiştiriyordu sanki. Kulağında Rüstem'in sözleri yankılanıyordu tekrar.

"Hayır, bir yanlış anlama olmuş. Bilirsin bu tür şeyler çok olur. Bir yanlış anlama olmuş. Bilirsin bu tür şeyler çok olur, bu tür şeyler çok olur, bu tür şeyler çok olur..."

Düştekine benzer bir heyecan dalgası, yeniden sarıyordu tüm benliğini. Aklın pek kolay ermediği şaşırtıcı bir bağ, bir çağrışımdı bu. Üstelik hayatta olmadığını bildiği bir komutan arkadaşından. Bu savaşta nice mucizelerin gerçekleştiğini biliyordu. Bunlardan birinin kendisinde de oluşmakta olduğunu hissediyor, arkadaşlarını yeniden görebileceğine dair o derin duygu, gittikçe güçlenmeye başlıyordu. Şuurunun yerinde olduğundan emindi. Hissettiklerinin gerçek dışıymış gibi görünse de, olanaksız olmadığını düşündü.

"Hayır, bir yanlış anlama olmuş. Bilirsin bu tür şeyler çok olur. Bir yanlış anlama olmuş. Bilirsin bu tür şeyler çok olur, bu tür şeyler çok olur, bu tür şeyler çok olur..."

Kulağında, kafasında, yüreğinde olağanca canlılığıyla yankılanan bu sözlere yanıt verir gibi, "Evet, bu bir savaştır ve bu tür şeyler çok olur, hem de çok..." dedi kedi kendine. Bu sözleri tekrar tekrar söyledi ve ekledi:

"Hayır, arkadaşlar beni unutmamışlar, kesinlikle unutmamışlar. Şayet benden umutlarını kesmiş olsalardı, benim de ismim olurdu o arkadaşların arasında, neden ismimi vermesinler ki?"

Radyoyu tekrar cebine koyduktan sonra, kendini tamamen bu ışıklı duyguya kaptırdı. Başka da yapacağı bir şey yoktu zaten.

Doğrulup etrafına bakma gücü bile bulamıyordu kendinde. Sabah vaktinde, üzerinde biriken karı atmış, bu saate kadar bir daha da hareket edememişti. Sağ göz ve kendini çok zorladığı zaman sağ kolunun hareketi dışında, vücudunun hiçbir bölgesi beyninin komutlarına yanıt vermiyordu. Bu soğuğun ortasında, silahsız, yiyeceksiz, içeceksiz, ölüm ile yaşamın en ince çizgisinde durduğu halde, arkadaşlarını yeniden göreceğine dair umudunu yitirmemeye çalışarak yaşıyordu. Yalnızca bir korkusu vardı, bu halde iken düşmanın gelip kendisini arkadaşlarından önce bulması.

Ferman'a koordine işlerinde yardımcı olan Rojger elinde telsiziyle, cephaneci Arif ile konuşuyordu. Bomba ve roketlerin miktarını daha önce gönderdiklerine oranla iki kat arttırmasını, buna beş kannas, iki de bixi ilave etmesini söylüyordu. Ferman'ın ikinci yardımcısı kadın komutan, güney hattını tutan gruplarla, Ferman ise Küçük Cilo hattındaki Zagros Eyalet Komutanı'yla konuşuyordu. Zagros Eyalet Komutanı, az evvel sonuçlanan son hamleyle ilgili tekmil veriyordu. Dört koldan eş zamanlı başlattıkları taarruzun neticelendiğini, bu taarruzda Kobani kentinde doğup büyümüş, Tufan adındaki bir arkadaşlarının şehit düştüğünü, onun haricindeki diğer tüm arkadaşlarının yerlerine sağlam ulaştığını ve yerinde tespit ettikleri ölü asker sayısıyla birlikte ele geçirdikleri askeri mühimmatın kabarık olan listesini açıklıyordu. Ferman tekmilini aldığı hamlenin büyük başarısına rağmen, pek sevinmemiş görünüyordu. Arkadaşlarından birini bir daha göremeyeceğini bilmek, verilmiş başarı bilgisinden doğacak sevincini yok etmeye yetmişti. Yine de hamleye katılan gruplara, gösterdikleri başarı dolayısıyla tebriklerini sunmayı unutmadı. Sonra da akşam vakitlerinde yapılması gereken yeni eylemlerin direktiflerine geçti. Verdiği direktiflerin ardından, "Bundan böyle oradaki eylemler, yiğitçe şehit düşen Tufan arkadaşın intikam ruhuyla gerçekleşecek," dedi.

Zagros Eyalet Komutanı'yla bağlantısı sona erince, yanında hazır halde bekleyen genç koruma, Ferman'ın elindeki telsizi alıp, yerine başka bir telsiz verdi. Hem Xalıt, hem de Agit, kanalda hazır bekliyorlardı. Xalıt, son eylem hakkında tekmil verirken, cümlelerini oldukça kısa tuttu. Bunu eylemin detaylarıyla birlikte asıl so-

nucu Agit aktarsın diye yapmıştı. Xalit'tan hemen sonra devreye giren Agit, çok olağan bir şey anlatıyormuş gibi sonucu hızla aktardı. Ardından yanındaki gerillalarda oluşan ve gittikçe dayatıcı hale gelen önerilere geçti. Bildirdiği istek ve öneriler aynı zamanda kendisinin de isteğiydi. Gerillalar ağız birliği ederek eylemlerin çapını daha da büyütelim demişti. Bu Ferman'ı yoğun bir duygusallığa itmişti. Eylemin sonucundan çok, bildirilen istek etkilemişti onu. Çatışmaların yaşandığı her yerden benzer sonuçlar geliyordu. Gelen sonuçlar düşman üzerinde hâkimiyetin iyice kurulduğunu gösteriyordu. Gerillaların sahip olduğu saldırı ruhu, en yüksek seviyede seyrediyordu. Tek tük kişiler haricinde moral gücünün zayıfladığına dair bir belirtiye rastlanmıyordu. Sonuç her bakımdan iyi görünüyordu.

Türk Ordu Birlikleri'nin ilerleyişi tamamen durdurulmuştu. Gelirken ilk tuttukları belli bazı hâkim tepelerde sıkışmış bulunuyorlardı. Gerilla kuvvetleri, neredeyse günün her saatinde sıkışmış haldeki bu birlikler üzerine, çok çeşitli biçimlerde yoğun saldırılar gerçekleştiriyor, büyük kayıplar verdiriyorlardı.

Haber saati çatınca, genç koruma açtığı radyoyu aceleyle getirip Ferman'ın eline verdi. Haber saatinde radyo dinleme işi güvenlik ekibi içerisinde bir sisteme bağlanmıştı. Üç veya dört kanal aynı anda dinleniyordu. Görevli kılınmış gerillalar, her haber sunumunun ardından not ettikleri haberleri, getirip Ferman'a aktarıyorlardı. Ferman, bu kez de Türkçe kanalını dinliyordu. Haber başlayınca radyoyu iyice kulağına yanaştırdı. Günlerdir olduğu gibi, baş haber yine Zap'ta süren savaşla ilgiliydi. Spikerin ağzı sunduğu habere öylesine alışmıştı ki, değişen rakamlar dışında, tutturduğu eski nakaratı hiç değiştirmemiş gibi sürdürüyordu:

"Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın kuzeyinde sürdürdüğü harekâtın altıncı günü, en sıcak çatışmaların yaşandığı gün oldu. PKK'nın, Zap kuşatmasını kırmak için Kandil Bölgesi'nden yaptığı takviyeye, Türk Silahlı Kuvvetleri'nden yanıt ağır oldu. Çatışmalarda yetmiş yedi PKK'lı terörist öldürülürken, beş asker şehit oldu. Öldürülen terörist sayısı iki yüz otuza ulaşırken, şehit sayısı da üç korucuyla birlikte yirmi yediye yükseldi," dedikten sonra

Genelkurmay Başkanlığı'nın yaptığı son açıklamaya geçti. "Irak'ın kuzeyinde, PKK terör örgütüne karşı icra edilen sınır ötesi harekâtın altıncı gününde bölgeye takviye maksadıyla gelen terörist gruplarla sağlanan sıcak temas, iki ayrı bölgede aralıklarla devam etmektedir. Harekâtın başlangıcından itibaren en kapsamlısı olan ve dün gece boyunca süren çatışmalarda, şu ana kadar yetmiş yedi terörist etkisiz hale getirilmiştir. Bu rakamla, etkisiz hale getirilen toplam terörist sayısı iki yüz otuza ulaşmıştır. Birliklerimiz, sorumluluk sahâlârındaki arazi arama tarama faaliyetlerine ve örgütün lojistik altyapısının tahribine devam etmişlerdir. Harekâtın başından itibaren, manevra birlikleri tarafından kırk yedi mağara, yüz seksen yedi barınak ve sığınak, yirmi dokuz hafif silah mevzi, otuz sekiz uçaksavar mevzi ve on bir ulaştırma tesisi kısmen ya da tamamen tahrip edilmiştir. Harekât süresince bölgedeki kırk sekiz hedef grubuna üç yüz elli hava taarruzu icra edilmiştir. Bu kapsamda, teröristlere ait on üç uçaksavar mevzi, altmış dokuz mağara, seksen yedi barınak, beş eğitim tesisi, yirmi bir lojistik tesis, on iki komuta merkezi, on bir muhabere tesisi ile yedi ulaştırma tesisi tam isabetle vurulmuş ve yok edilmiştir. Aynı dönemde, kara ateş destek vasıtaları dört yüz yetmiş beş ayrı hedefi ateş altına almışlardır. Harekât, birliklerimizin üstün yetenekleri ve erinden generaline tüm personelin eşsiz özveri ve kararlılığıyla sürdürülmektedir."

Ferman, gülmekten alamamıştı kendini. Bir acizlik örneğinden de öte, bu karışık ve abartılı sunumdan öfkeye düşmek yerine keyif duyduğu anlaşılıyordu. Fakat ardından gelen haberi yüksek bir dikkatle dinledi. Önceki akşam Türkiye'ye gelen ABD Savunma Bakanı, Türk sivil ve askeri yetkililerle resmi görüşmelere başlıyordu. Görüşmelerin tek bir konusu vardı: Zap'ta sürmekte olan savaş. Savunma Bakanı, Türkiye'ye gelirken yapacağı görüşmelerin konusuyla ilgili birkaç söz söylese de bunun hiçbir güvenirliği yoktu. Çünkü devlet adamlarının veya siyasetçilerin ağzından çıkan sözler hiçbir zaman açıkça gerçek gayeyi vermiyordu. Asıl gaye hep sözün arkasında gizliydi. Hele söylenen savaşla ilgili bir söz ise, bu daha fazla böyleydi. Savaşı yürütenlerin

ağzından çıkan bir söz, çoğu kez cephede öldüren bir silahtan daha tehlikeliydi. Ferman, bu gerçeği göz ardı etmeden dikkatle dinliyor, görüşmelerin asıl gayesini anlamaya çalışıyordu.

Haberler sona erince, görevlendirilmiş gerillalar, not ettikleri haber ve yorumları getirip, Ferman'a aktardı birer birer. Şimdi Ferman'ın elinde bir yığın bilgi vardı. En önemsiz bilgiler, az önce haberlerden edindiği bilgilerdi. Sabahtan bu yana değişik yer ve kaynaklardan çok sayıda bilgi ulaşmıştı eline. Bilgilerden bazıları örgüt merkezinden, bazıları Avrupa da organize olmuş kendi kaynaklarından, bazıları Türkiye'den, bazıları sınıra yakın Kürt şehirleri, ilçe kasaba ve köylerinden, bazıları da Güney Kürdistan'daki kaynaklardan gelmişti. Örgüt merkezinden gelen bilgi ve uyarıları da dikkate alarak, elindeki bilgi deryasından, çok titiz bir elemeyle en doğru veya doğruya en yakın bilgileri seçmeye çalışıyordu. Sonunda en önemli olan iki bilginin üzerinde durdu.

Pek çok kaynak, ABD'nin Türk ordusunun PKK gerillaları karşısında yaşadığı başarısızlığı erkenden fark ettiğini, buna müdahale etmek üzere savunma bakanını görevlendirdiğini, Savunma Bakanı'nın, Türk ordusunu gittikçe saplanmakta olduğu bataklıktan bir an evvel kurtarmak için geldiğini, Türk askeri yetkilileriyle bir geri çekilme takvimi belirleyeceklerini ve geri çekilmenin, en geç iki ila üç hafta içerisinde gerçekleşeceğini söylüyordu. Buna tamamen zıt bilgiler veren pek çok kaynak da Türk ordusunun hızla bir 'tampon bölge' oluşturmaya çalıştığını, bunun için Çukurca'nın sınır hattına otuz bin kişilik ek bir kuvvet kaydırıldığını, sınırın Haftanin ve Xakurkê kesimlerinde de yeni bir hareketlenmenin başladığını söylüyordu.

Ferman, Türk ordusunun tampon bölge oluşturma planından yeni haberdar olmuyordu. Harekâtın başlıca hedeflerinden birinin bu olduğunu önceden biliyordu çünkü. Sınır bölgesine yeni kaydırılan otuz bin kişilik ordu gücü hakkında aktarılan bilginin de, kuşku götürür hiçbir yanı yoktu. En kesin olan bilgi buydu zaten. Güvenilir kaynakların hepsi de doğruluyordu bunu. Şimdi asıl mesele, iddia edilen geri çekilme konusu ile sınıra yeni kaydırılan ek

kuvvetin birbiriyle olan bağını ve anlamını doğru çözmekte idi. Bir yandan geri çekilmeden bahsediliyor, ki ABD Savunma Bakanı'nın verdiği mesajlar da buna işaret ediyordu, diğer yandan sınıra yeni büyük kuvvetler kaydırılıyordu. Amerika daha baştan beri bu savaşın ortağı ve yönlendirici gücü idi. Dolayısıyla bir zafer ya da yenilgi, kendisini doğrudan ilgilendiriyordu. Bu sebeple savaştaki tek bir hareketin dahi kendisinden bağımsız olması düşünülemezdi. O halde geri çekilme konusu da, sınıra yeni kaydırılan otuz bin kişilik güç de aynı amaca hizmet ediyor diye düşünüyordu Ferman. Ve sanki karşısında başka biri varmış gibi: "Peki bu iki zıt gelişmenin ortak yanı ve ana amacı nedir o zaman?" diye soruyordu kendine. Çok yoğun bir sinirsel süreç yaşıyor, beyninde yaşanan kıvılcımlanma gözünden dışarı saçılıyordu adeta. Bir an kendini kendinden koparıp, Türk ordusunun en tepesinde bulunan komutanın yerine geçiyor, müttefik veya ortak güçlerle çok sıkı etkileşim içerisinde harekâta kumanda ediyor, ilk planın tutmaması üzerine, elde hazır en geçerli yeni planları devreye sokuyordu. Belki de dünyanın en zor işi olan bu işten de bir kesinlik oluşturamadan çıkıyor, fakat eşit ağırlıkta iki zıt ihtimale ulaşıyordu. İhtimallerden biri, düşmanın geri çekilme imajını yaratarak sınıra dayanmış kuvvetlerle, beklenmedik şekilde saldırının ikinci dalgasını başlatması, diğeri ise, yeni bir saldırı imajıyla sözü edilen geri çekilmeyi en az kayıpla sağlamaya çalışmasıydı.

Geri çekilmeye gerekçe yapılan hususları kendisinden daha iyi bilen hiç kimse yoktu. Türk Ordu Birlikleri'nin perişan halde belli bazı noktalara sıkıştırılmışlığını bizzat kendisi yönetiyordu. Ve o birliklere verdirdikleri kayıpların tüm sonuçları da elindeydi. Her geçen an büyük kayıplar veren sıkıştırılmış haldeki bu kuvvetlerin ilerlemek bir yana, kendilerini savunacak gücü bile bulamadıklarını çok yakından görüyordu. "Peki, yalnız başına bu durum geri çekilmeye yeterli bir neden midir?" diye kendine sorunca, hemen, bu harekât için yıl boyu yapılan hazırlıklar, sarf edilen masraflar, ortak edilen güçler, zafer elde edeceklerine dair oluşturdukları iddia ve herkese verdikleri o büyük umut aklına geliyordu. Geçmiş dene-

yimlerine de dayanarak bütün bunları göz önünde tutunca, Türk Ordusu'nun yenilgiyi bu kadar erken kabul edeceği aklına pek yatmıyor, ya da aklına yatsa bile şimdiden buna göre hesap yapmayı çok riskli buluyordu. Geri çekilme ihtimali bu türden kuşku ve kaygıların baskın gücüyle geriye itilince, diğer ihtimal kendiliğinden öne çıkıyordu. O halde bu olasılık, daha fazla hesapta olacaktı.

Savaş sanatının bol oyunlu, çok hileli sahasında en kötü ihtimali varsaymadan taktik oluşturmak, zaferi daha baştan itibaren belirsizliğe bırakmak, riske atmak demekti. Zamansız ve zeminsiz büyük hesaplar, en küçük hesapları bile silip süpürebileceğine göre, o zaman hesap sağlam ve doğru olmalıydı: Mutlaktan uzak, ani değişkenliklere açık, esnek, yaratıcı, zengin, ama kararlı hesap. Kesin olan, ne geri çekilmeydi ne de hazırlığı yapılmış görünen yeni saldırı dalgası. Ama kesin olan savaşın sürüyor olmasıydı. İlk saldırı dalgasının kırıldığı da kesindi. Kırılan saldırı dalgasını, lehteki dengeyi alt üst etmeye sebep olmayacak şekilde, ama vuruş şiddetini bir öncekine oranla adım adım arttırarak, kırmaya bir süre daha devam etmek, tam ezip yok etme kıvamına getirince, en ağır, en kuvvetli, en sert vuruşu yapmak... Ferman'ın öngördüğü taktik buydu. Bunun diğer anlamı, yeni saldırı dalgasına hazırlıklı olmak ve savaşı olabildiğince uzun vadeye yaymaktı. Bir gerilla savaşını yürütüyor olmanın şartı da buydu zaten.

Hafiften fırsatların doğduğu bu tür yoğunlaşma zamanlarında güvenlik ekibindeki gerillalar, Ferman'dan yirmi, otuz adım öteye çekiliyor, dikkatini dağıtacak yersiz davranışlardan uzak duruyorlardı. Civardaki tüm gerillaların yakından tanıdığı, Jirki aşiretinden Mam Süleyman, sırtında kocaman ekmek torbasıyla, Ferman'ın yoğunlaşmasından bihaber, daha uzaktayken herkesin dikkatini üzerine çekmek üzere, yüksek bir sesle bağırdı. Ulaşınca önüne çıkan gerillalarla teker teker el sıkıştıktan sonra, beklemeden ve sırtındaki ekmek torbasını indirmeden, doğrudan Ferman'ın yanına gitti. Ferman, neşeyle karşıladı onu ve takılmadan edemedi:

"Ne acımasız bu arkadaşlar, bir ihtiyarımız var, onu da öldürmek istiyorlar sanki. İndir hele o torbayı sırtından, indir, indir."

Süleyman'ın her iki eli indirmekte olduğu torbada, dili de Ferman'a yetiştirmekte olduğu yanıttaydı:

"Hema hiç sorma heval Ferman, inancın olsun tam altı gündür ayaklarım bu ayakkabıdan çıkmamış, bu bacaklar bir saniye, biliyor musun bir saniye bile, uzanıp dinlenmemiştir. Gözümün unuttuğu uykudan bahsetmiyorum zaten. Gece yarısı o fırtınada, ben yetmiş kilo diyeyim sen de yüz, bundan daha büyük bir torbaya mermi ve bomba doldurup, tepeye çıkarmışım, oradan gelir gelmez bir sigara bir çay bile içmeden arkadaşların hazırladığı bu ekmek torbasını sırtıma vurup yola çıkmışım..."

Cebindeki ekmeği göstererek, "Bundan kopardığım birkaç lokmayı da yolda atmışım boğazıma," dedi ve devam etti:

"İnan başka da bir şey girmemiş boğazıma. Arkadaşlara, "Sakın haa, durmayın," demişim, zaten durdukları da yok ya, on torba daha ekmek yapın demişim. Aha buradan gidince, eğer bitirmemişlerse onlara yardım edeceğim. Şayet hazırsa, ekmeği sırtıma vurup, Karker'e çıkacağım tekrar. Oradan indikten sonra da cephane alıp götüreceğim. O arkadaşlar ekmeksiz, cephanesiz kalırsa, ahdederim ki, ben bu Süleyman'ı yaşatmam. Onlar cephede savaşsın, Süleyman da yerinde rahat otursun, olmaz öyle şey."

Süleyman, sadece ufaktan bir giriş yaptığı sözüne yeni boyutlar kazandırmaya çalışıyordu ki, Ferman'ın genç koruması, elinde telsizle koşar adım Ferman'ın yanına geldi. Genç koruma telsizi Ferman'ın eline verirken, "Heval Rozerin," dedi. Ferman telsizi alırken Süleyman'a, "Arkadaşların yanına git, bir çay iç, dinlen biraz," dedi. Şu aksi cihaz işi, Ferman'ı elinden kurtarmazsa, Süleyman'ın tam da fırsatı yakalamışken, daha söyleyeceği o kadar çok maceraları vardı ki, hepsi de yarım yamalak kalmıştı, daha doğrusu giriş bile yapamamıştı. Ama neyse bıraktığı yerden, hayır, yeni baştan diğer gerillaların yanında devam edecekti. Bu kış ortasında harekâtın olacağını önceden nasıl sezdiğini, buna karşı kendi denetimindeki çoban grubunu nasıl hazırlamaya çalıştığını, savaşın ilk gününde arkadaşlarını süratle nasıl harekete geçirdiğini, bir ara cephane götürürken düşmanın içine girmekten son anda nasıl kur-

tulduğunu, kobra gelirken onu düşürmek için konumlandığı yerde nasıl hazırlık yaptığını ve son anda arkadaşlarının bu fırsatı elinden nasıl aldığını, elliyi geçmiş bu yaşıyla daha on genci cebinden nasıl çıkarabileceğini... anlata anlata bitiremeyecekti.

Çemco'nun yukarı hattında bulunan Rozerin, elinde telsizi, az evvel yaptığı çağrıya Ferman'ın yanıt vermesini bekliyordu. Ferman'ın "Rozerin," diyen sesi cihazda yankılanınca, Rozerin, başparmağıyla mandala basıp, "Silav û rêz," dedi. Ve hiç ara vermeden, şifreyle, akşam için hazırladığı planı sundu. Ferman aktarılan planı beğenmişti. "Uygundur," dedi ve "Arkadaşlar dikkatli olsun, o saatte kanalda hazır olurum," diye ekledi.

Rozerin'in hazırladığı plan, düşmanı yıpratma taktiğinin devamı niteliğinde, fakat öncekilere oranla daha güçlendirilmiş bir plandı. Tabur, bölük, takım, tim komutanlarının çoğunlukta olduğu en yetenekli savaşçılardan oluşan iki büyük grup, gücünü birleştirip, bir tepede sıkışmış askerlere beş ayrı koldan saldıracaktı. Gruplardan biri hemen aşağıda bulunuyordu. Diğer grup ise saldırının yapılacağı tepenin eteğinde duruyordu. Aşağıda bulunan grupla önceden tartıştığı için, ayrıca bir tartışmaya gerek duymuyordu. Saldırının yapılacağı tepenin eteğinde bulunan grup komutanıyla da cihaz üzeri tartışmıştı. Grup belirlendikten sonra, bazı gerillalar, bilhassa kendi güvenliğinde olan kadın gerillalar, gruba dâhil edilmediklerini anlayınca, büyük bir öfkeye kapılmışlardı. Ve kendilerini durdurmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini söylüyorlardı. Rozerin'in başı bu türden gerillalarla sürekli dertteydi. Fakat bu seferkiler işi iyice inada dökmüşlerdi. Ve ikna olacak gibi görünmüyorlardı. Cihazla işi bitince, bu öfkeli gerillaları yanına bir kez daha çağırdı. Onları ikna etmek için aynı sözleri defalarca tekrarladığından, bu sefer hangi kelimeleri seçeceğini de bilmiyordu aslında. Herkesi bir anda katmanın neden mümkün olmadığını, savaşın kuralları ve zorunluluklarıyla izah etmeye çalıştı önce. Ve savaşın iniş, çıkışları, değişkenlikleri içerisinde kime nerede ve ne zaman, nasıl bir rolün düştüğü, hiçbir yer ve rolün bir diğerinden daha önemsiz olmadığı, en önemsiz görülen yer ve rolün hiç bek-

lenmedik bir zamanda en önemli olana dönüşebileceği, bunun kendine has katı bir mantığının olduğu, bu işin hiçbir biçimde duygularla izah edilemeyeceğiyle sürdürdü. Ama konuşurken kelimelerini olabildiğince duyguyla doldurup, öyle tamamlıyordu cümlelerini. Sarf ettiği her sözle birlikte değişik haller alan bakışlarındaki ve yüz hatlarındaki ifadeden, onların ikna olmaya pek de yanaşacak gibi görünmediklerini anlıyordu. Yine de sözlerini onlara verdiği bir sözle bağlamaya çalıştı: "Söz olsun, gelecek yeni bir eylem planlamasında sizleri unutmayacağım," dedi. Ve artık bir itiraz istemediğini hissettiren bir ses tonuyla"heval anlaşıldı mı?" diye sordu.

Gerillalardan bazıları hiç de ikna olmadıkları halde, bu sözden sonra daha fazla diretmenin artık ayıp kaçacağını düşünmüştü. Seslerini çıkarmadan kabul etmiş göründüler. Fakat iyice öfkelendiği görülen biri, "Ne söylerseniz söyleyin, bu hakkımızı elimizden alamazsınız. Dünya bile yıkılsa bu eylemden geri kalmayacağım," diyerek karşılık verdi. Ondan hemen sonra konuşan başka biri, daha katı bir tonla neredeyse onun söylediklerini tekrarladı. Emir komuta zincirini hepten unutmuş gibiydi ikisi de. Rozerin, ikisi dışındaki diğer gerillaların bu kez itiraz etmemesine sevinmişti, fakat ikisine karşı ağzından lav gibi püsküren hiddetine mani olamadı.

"Sizler ne laftan anlamaz insanlarsınız be! Savaşı bir çocuk oyuncağı mı sanıyorsunuz? Daha fazla ısrar ederseniz, ikinizin de elini kolunu bağlatır, bir köşeye bırakırım, anladınız mı? Talimattır, size ne deniyorsa onu yapacaksınız, artık tek bir itiraz bile duymak istemiyorum!"

İtirazcı gerillalar, daha da bozulmuş öfkelenmiş, halde ayrıldılar onun yanından. İtirazcı arkadaşlarına çıkışırken, yükselen sesinin diğer gerillalar tarafından duyulduğunu biliyordu. Yapmak istememişti bunu, ama bir komutan olarak da mecburdu buna. Az evvel kapıldığı öfkeye tamamen zıt, gurur yüklü sıcak bir duygu doluyordu içine. İtirazcı arkadaşlarını yadırgamak yerine, onları daha fazla sevmeye başladığını hissediyordu. İyice sakinleşince, güçlerin genel konumlanmasını son bir kez daha gözden geçirdi. Konumlanmada sorun teşkil edecek bir pürüz, bir yanlışlık bir ak-

saklık bulamadı. Bir süreliğine yerinde hazır olmasa da bunun sorun doğuracağını sanmıyordu. Kararını önceden vermişti. Planladığı bu günkü eyleme kendisi de katılacaktı. Verdiği bu kararından hiç kimseye bahsetmemişti daha.

Güneş, pembeye çalan bir kızıllıkla gün batımı ufkuna inmiş, kızarmakta olan bir kara bulut şeridine oturmuştu. Tasarlanan eylem saati hızla yaklaşıyordu. Harekete geçme vakti gelince, Rozerin, kendisiyle birlikte hareket eden bölük komutanı kadın gerillayı yanına çağırdı. İri yapılı, sarı saçlı kadın gerilla kendisinin de eyleme dâhil edildiğinin beklentisi ve sevinciyle gelmişti yanına. Fakat Rozerin'in ağzından çıkan ilk sözle, bu beklentiye boşuna kapıldığını anladı. Rozerin, aşağıdaki eylem grubunun yanına ineceğini ve kısa bir süre sonra tekrar döneceğini, hazır olmadığı bu kısa zamanda Ferman'ınki de dâhil gelecek bütün çağrılara kendisinin cevap vermesini ve buradaki arkadaşlara göz kulak olmasını istedi ondan. Bakışlarından zekâ fışkıran kadın gerilla, onun yapmak istediklerini derhal sezmişti:

"Heval, bence buradan ayrılmasanız daha iyi olur. Arkadaşlar çağırsalar onlara ne diyeceğimi bilemem ki."

"Bir şey olmaz, çağrı yapan arkadaşlara şu an hazır değil, de, yeter. Aşağıdaki grupla konuşmam gerek, işleri ayarladıktan sonra hemen çıkarım, merak etme fazla geç kalmam. Ben gelene kadar idare etmeye çalış."

Sarı saçlı kadın gerilla onu durdurmanın mümkün olmadığını anlayınca, söylenenleri kabul edip, daha fazla uğraşmadı. Sadece, "biraz acele gelsen iyi olur," demekle yetindi.

Rozerin kendisine eşlik eden dört gerillayla aşağıya doğru harekete geçince, itirazcı her iki kadın gerilla da peşlerine takıldı. Rozerin onların bu şekilde davranacağını beklemiyordu anlaşılan. Kendini kaybetmiş gibi tiz bir çığlıkla ikaz etti onları. Ve geri dönmezlerse derhal tutuklanacaklarını söyledi. Her iki kadın gerillanın bakışlarından kararlılık okunuyordu. İkazlara, tehditlere aldırdıkları yoktu. İkisi de ağız birliği ederek, "Değil tutuklama, durdurmak için bedenimizi yere sermeniz gerekir," diyerek yanıtladı onu.

İkisi de bu tutumla Rozerin'in elini, kolunu bağlamış gibiydi. Rozerin, sonunda onları durdurmanın imkânsız olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Onlarla daha fazla uğraşacak zamanı da yoktu zaten. "Neyse gelin, gelin," dedi çaresizlikle. Ve "Bunun hesabını da sizden sorarım," diye ekledi. Bu sözden sonra her iki kadın gerilla kanatlanmış halde katıldılar onlara. On beş dakikalık bir inişten sonra grupla randevulaştıkları yerde buluştular. Rozerin, gruba eylemle ilgili önce kısa bir konuşma yaptı. Ardından grup komutanını bir kenara çekip, kendisinin de geleceğini söyledi. Grup komutanı şaşırmış halde önce ne diyeceğini bilemedi. Sonra kesin bir dille itiraz etmeye başladı. Bunu asla kabul etmeyeceğini söyledi. Rozerin, aldığı karar hakkında bu kadar şiddetli bir itirazla karşılaşacağını beklemediği için iyice şaşırmış görünüyordu. Grup komutanıyla adeta boğaz boğaza kaldıkları bu sırada Rozerin'e acil bir çağrı geldi. Sarı saçlı kadın gerillaydı kendisini çağıran:

"Ferman arkadaş acil bağlantıya çıksın diyor."

"Anladım tamam, sen de uygun bir şekilde, bir işi çıkmış, şu an müsait olmadığını söyle."

"Heval etti on defadır çağırıyor, ben de zor durumda kalıyorum, artık bir cevap veremem ki. İşi ne olursa olsun, en kısa sürede bağlantıya çıksın diyor."

Rozerin için geri dönmekten başka çare kalmamıştı. Giderayak grup komutanına son direktifleri verdi. Ve kendileriyle irtibat halinde kalacağını söyledi. Grup komutanı onun geri dönecek olmasına sevindiğini saklamadı. Grup komutanından sonra yanına her iki itirazcı kadın gerillayı çağırdı. Kendisiyle yukarıdan gelen dört kadın gerillayla birlikte yalnızca birinin eyleme dâhil olabileceğini, birinin de kendisiyle yukarı gelmesi gerektiğini söyledi. Her iki itirazcıdan ses çıkmayınca Rozerin belirledi kendisiyle yukarı gelecek olan gerillayı. İsmi belirlenmiş gerilla önce itiraz edecek gibi oldu, fakat bu sefer girmek üzere olduğu hatasını erken fark etti. Bu savaşın ortasında kendi komutanını yalnız başına gönderemezdi. En büyük suç olurdu bu. Rozerin ve itirazcı gerilla, gruptaki gerillalarla teker teker vedalaşarak ayrıldı. Rozerin eyleme

katılma hakkını zorla kazanmış olan itirazcı kadın gerillayı, sanki bir daha göremeyecekmiş gibi sıkı sıkı kucaklamıştı. Rozerin, yerine ulaşır ulaşmaz hemen telsize davrandı. Ferman'ın gerginleştiği, sesinden anlaşılıyordu:

"Heval, nerede kaldınız? Bir saattir çağırıp duruyorum."

"Kusura bakmayın heval, küçük bir işim vardı, onu halletmeye çalıştım."

"Bağlantının beş dakika bile kopmaması gerektiğini biliyorsunuz, bunu hatırlatmama ne gerek var artık. Hem bağlantının kurulamayacağı bir yerde ne işin olsun ki. Bir iş olacaksa da insan önceden haber verir."

"Tamam heval, dikkat ederim, sanırım bir yanlışlık oldu."

Ferman, Rozerin'in yapmak istediği şeyi sezmiş gibi konuşuyordu. Rozerin, onun gittikçe uyarıcı hale gelen sözlerinden anlıyordu bunu. Açık vermemeye büyük bir özen göstererek havayı yumuşatmaya çalışıyor, tartışmayı üzerinde durulması gereken asıl konuya çekiyordu. Aradaki hava sakinleşince, Ferman, geride bıraktıkları gün hakkında kısa yorumunu sundu. Ardından, sonraki gün için yapılması gereken hazırlıkları ve uyarılarını bildirdi. Rozerin, çoğunlukla onun fikirlerini paylaşıyor, aynı yönde görüş belirtiyordu. Tartışılacak başka konu kalmadığında selamlaşıp, fikir birliği içerisinde eylem saatinde, yeniden kanalda hazır olmak üzere kapattılar telsizleri.

Gecenin hamlesi, savaşın sürmekte olduğu her üç cephede de aynı saatte başlayacaktı. Bunu yalnızca Ferman biliyordu. Cephe komutanları sadece kendi cephelerindeki hamleye kilitlenmişlerdi. Xalit'ın cephesi dört ayrı noktadan, Rozerin'in cephesi beş, Mêrxas'ın komutanlık ettiği Zagros Cephesi de yedi koldan saldırı yapacaktı.

YEDİNCİ GÜN
ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Gecenin orta vakitlerinde bir ara durulur gibi olan, fakat sabaha yakın saatlerden itibaren tekrar başlayan bombardıman, tüm yoğunluğu, şiddeti ve dehşetiyle kesintisiz devam ediyordu. İnsanoğlunun ruhunda saklı gazabın sınırsız patlayışı olarak, ancak bu kadarı olur dedirtecek, cehennemi bir gün yaşanıyordu. Uçakların ürpertici keskin uğultusu, ardı ardına düşen bombaların korkunç gürültüsü ve yerden uçaklara doğrulan onlarca namlunun yükselen takırtısı, doğanın ve doğanın kendine yönelmiş hali olan insanın yer yer bulduğu sükûneti, hepten unutturmuş, sonsuza dek yok etmiş gibiydi. Yer, dibinden sarsılıyor, sürekli bir zelzele hali yaşanıyordu.

Xalıt, bu günkü bombardımanın, atılmakta olan yeni bir adımın, yeni bir gelişmenin işareti olduğunu çoktan fark etmiş, fakat işin iç yüzünü çözememişti daha. Kafasında aynı anda birbirine zıt onlarca düşünce uçuşuyordu. Kafasında uçuşup duran, beynini yakan bütün düşüncelerin içinde, ağırlıkla birinin üzerinde duruyordu. Yan yana getirdiği bütün veriler, işaretler, ihtimaller, yeni bir saldırının başladığını gösteriyordu. Ve bu neredeyse apaçıktı. Xalıt, sık sık Sedat, Serbest ve Agit'i arayıp olası indirmeler ve yeni hücum kalkışmalarına hazırlıklı olmalarını söylemişti. Cephede bağlantı kurabildiği tüm mevzileri ve grupları da uyarmıştı.

Elinden düşmeyen telsizle, tekrar Serbest ile bağlantı kurdu. Serbest, "Silav û rêz," der demez iki uçak peş peşe onun bulunduğu yere dalış yaptı. Patlamaların ardından Xalıt'ın yüreği yarılmış, göğsünden kopmuş gibi oldu. Serbest'in sesi patlamalarla kesilmiş ve cevap vermiyordu bir türlü. Xalıt yüreğinden geçeni

aklına, aklından geçeni yüreğine duyurmak istemiyor gibi bakıyordu. Nihayet, Serbest'in sesi tiz bir çığlıkla geldi. Ürperti veren bir sesle bağıra bağıra konuşuyordu:

-Heval Xalıt, kimyasal atıyorlar, kimyasal! kimyasal atıyorlar!

-Heval anlaşıldı tamam, kimse heyecanlanmasın, panik yapmasın, daha önce konuştuğumuz gibi, acele herkes tedbirini alsın.

Dar bir alanda etkili olan, sarımsak kokulu öldürücü bir gaz türü atılmıştı. Buna karşı Xalıt da dâhil, herkes kısa sürede tedbirini almış, gaz maskelerini takmış, sığınakların derinliklerine dalmışlardı. Kimyasal gazların kullanımı, Türk ordusunun yıllardır Kürtlere, Kürt gerillalarına karşı yürüttüğü savaşta sık sık başvurmaktan çekinmediği etkili bir silahtı. Ve bu silah türüyle katlettiği Kürt gerillalarının cenazelerine hiç kimsenin ulaşmasına da izin vermiyordu.

Sulu sepken yağan kar, dağın yüksekliği ve esen rüzgâr, atılan gazın tesirini erken kırmıştı. Xalıt, gazın etkisini tamamen yitirdiğini anlayınca, Serbest ile tekrar bağlantıya geçti. Serbest, çağrıya anında yanıt verdi. Büyük bir tehlikeyi atlatmış olmanın rahatlığı içerisinde ve gülerek konuşuyordu:

"Heval Xalıt, ben anlamadım, bu adamlar resmen çıldırmış, deli mi bunlar, ne? Galiba onları çok zorluyoruz."

Xalıt da rahatlamıştı:

"Bakıyorum iyi anlamışsın."

"Valla bunların niyeti hiç de iyi değil."

"İşte şimdi kötü anladın."

"Heval anladım, anladım da, ama bu kadarını da değil."

"Neyse durumlar nasıl?"

"Bir sorun yok heval, diğer arkadaşlarda da bir sorun olduğunu sanmıyorum. Çünkü bu konuda çok uyarı yapmıştım, içim biraz rahat. Ama yine de hemen öğrenirim."

"Tamam, bana erken haber ver."

Xalıt, Serbest'ten sonra Çiyayê Reş Taburu'nu aradı. Kendisini yanıtlayan Sedat, yanlarında her hangi bir problemin olmadığını söyledi. Xalıt, uyarılarını yaptıktan sonra teker teker diğer gruplara geçti. Hepsi de benzer yanıtlar veriyordu: bir sorun yoktu. Asker-

lere yakın mesafede durdukları için Karker Tepesi'ndeki gerillalardan yana rahattı. Yine de sormadan edemedi. Agit'in yanıtı kısa oldu:

"Heval biz de bir şey yok."

Agit ile işi biter bitmez, Serbest aradı kendisini. Serbest'e hemen sordu:

"Durumlar nasıl?"

"Biliyorsunuz heval, bizimkiler tecrübelidir, hepsi de kurt gibi maşallah."

"Durumlar iyidir yani."

"Hepsi de benden önce davranmış, durumları çok iyi."

"İyi iyi, güzel. Tamam, duyarlı olun. Bunların ne yapacağı belli olmaz, çok zorlanmışlar anlaşılan. En akla gelmeyen çılgınlığı bile yapabilirler."

"Merak etmeyin heval, o konuda da tüm arkadaşları uyardım, hepsi de hazırlıklıdır."

Günün ilk yarısı geride kalmıştı. Bombardıman uçakları geri çekilmiş, sınırdan yapılan top atışları da durmuştu. Xalit, bu günkü bombardımanın altındaki nedenleri ve atılan kimyasal gazın anlamını tartışıyordu Ferman'la. Ferman bu günkü bombardımanın, önceki gece yapılmış büyük hamleye bir misilleme olmakla birlikte, başka sebeplerinin de olduğunu söylüyordu.

Başarılı geçen gecenin hamlesi, Türk ordu birlikleri üzerinde büyük bir yıkım etkisi yaratmıştı. Türk Genelkurmay Başkanlığını ve harekat merkezini etkileyen asıl şey, verdikleri büyük kayıplardan ziyade, birbirinden uzaklık mesafeleri onlarca kilometre olan her üç cephede, tek bir saatte ve neredeyse aynı dakikalarda hamle biçiminde bir taarruzun yapılmış olmasıydı. Bu karşılarında iyice toparlanmış ve düzenli bir ordudan daha düzenli hale gelmiş, artık baş edilmesi güç bir kuvvetin varlığını gösteriyordu ki, bunu içlerine sindiremedikleri anlaşılıyordu.

Ferman, bombardımanın misilleme kısmından ziyade, Türk Ordusu'nun atacağı olası adımlar üzerinde duruyordu ağırlıkla. Küçük bir ihtimal olarak bir geri çekilme hazırlığı olabileceği gibi, daha ağır basan olasılıkla, "Yeni bir saldırı hazırlığı da olabilir," diyordu. Ve

geri çekilme olasılığını hesaptan çıkarmamak kaydıyla, yeni bir saldırıya hazırlıklı olmanın en doğru yaklaşım olacağını söylüyordu. Xalit da benzer görüşlere sahip olduğu için, tartışma erken sonuçlandı. Önceki gecenin hamle tarzına yenileri eklenecek, ancak evvelden öngörülmüş yeni taktik aşama için bir süre daha sabredilecekti.

Xalit, Karker Tepesi için acil elden cephane hazırlansın diye cephanecileri arıyordu ki, Xeregol Dağın'da birden yoğunlaşan gürültüye kaydı dikkatleri. Ve birkaç saniye sonra da görüntüleri gördü. "Bir, iki, üç, dört, beş, altı," saymakla bitiremiyordu artık. Peşe peşe gelen skorsky tipi helikopterler, Xeregol Dağı'na indirme yapıyorlardı. Benzer şekildeki indirmeler Küçük Cilo hattında da başlamıştı. Az evvel Xalit ile Ferman'ın ağırlıklı hesaba kattıkları olasılık, daha on dakika bile geçmeden gerçekleşir gibi oluyordu. Helikopterlerden biri iniyor, biri kalkıyordu. Xalit, askerlerin indirilişini dürbünle takip ediyordu. Olup bitenler apaçıktı. Görünüş hiç de bir geri çekilme hazırlığına benzemiyordu. Peş peşe asker indiriliyordu helikopterlerden. Xalit telsizi eline alıp, Çiyayê Reş Taburu'nu aradı. Sedat, onun çağrısını bekliyormuş gibi hemen yanıt verdi: Xalit, doğrudan sordu:

"Çekirge sürüsü tekrar kımıldadı, takip ediyor musunuz?"

"Heval takip ediyoruz."

"Duyarlı olun, iyi takip edin."

Xalit, Sedat'tan sonra Agit'i aradı.

"Takip ediyorsunuz değil mi?"

"Doğrudur heval, doğrudur."

"Görüyorsun, misafirler konukseverliğini unutmamış."

"Merak etmeyin heval, bu sefer daha iyi karşılarız."

"İnanıyorum, inanıyorum, bir de sabah konuştuğumuz iş vardı. O devam etsin, bekletmenize gerek yok. Neyse sonra tekrar ararım."

Xalit, sabahın ilk saatlerinde Agit ile yeni bir saldırı planı tartışmıştı. Xeregol Dağı'na indirmeler başlarken, Agit, yapılacak yeni saldırının son hazırlıklarını yapıyordu. Xalit, Serbest'e geçtiğinde, sınırın öbür tarafına giden son helikopter de kayboluyordu. İndirmeler tamamlanmış görünüyordu.

"Hektor, ne diyorsun, ne yapmaya çalışıyor bunlar?"

"Heval, ben de tam anlamadım, ama sanki takviye yapıyorlar."

"Takviye mi diyorsun, bir yanıltma olmasın?"

"Valla ne diyeyim heval, o da olabilir, ama bir takviye gibi görünüyor."

"Bu işin görünen yüzü, bir kaçış hazırlığı da olamaz mı?"

"Valla olabilir, savaş bir hile işi, bu kadar açık yaptıklarına göre, hâlbuki gece de yapabilirlerdi."

"Ama yine de her olasılığa hazırlıklı olmalıyız. Ne olur ne olmaz, belli değil. Bizim için önemli olan aldığımız tedbirlerdir. 'Uzun mesafeli,' hazır olsun."

"Hazırdır heval."

Serbest'ten sonra Artêş'i aradı."

"Sen de izliyor musun?"

"İzliyorum heval, izliyorum."

"İşin tekrar artacak gibi görünüyor."

"Heval, ben asıl heyecanı büyük işlerden duyuyorum."

Xalıt'ın içi heyecanla dolmuş, gülümsüyordu:

"Biliyor musun, senin bu cevapların bana moral veriyor. Özkan da yanında mı?"

"Heval yanımda, hazırdır."

"Tamam, cihazı ona ver."

"Silav û rêz heval."

"Silav û rêz, silav û rêz, nasılsın?"

"Çok iyiyim heval, çok iyi."

"Nasıl, işler yoluna girdi mi?"

"Heval herhangi bir sorun kalmadı."

"Makine iyi çalışıyor mu şimdi?"

"Heval çok iyi çalışıyor, eskiden daha iyi."

"Ekibiniz güçlüdür, büyük işler çıkarabilir."

"Doğrudur heval, çok güçlü bir ekibiz."

Siirt'in Pervari ilçesinde doğan Özkan, henüz bir çocuk iken ailece göçtükleri Adana da uzun yıllar fotoğrafçılık yapmış, sanattan anlayan biri olarak, "Gerçek sanatın icra yeri dağlardır," diye-

rek, gerillaya Garzan üzeri katılmıştı. Kısa bir dönem kaldığı Garzan'dan sonra geçtiği Botan'da uzun yıllar geçirmiş, girdiği savaşlarda defalarca yaralanıp, kendine yeniden gelmiş, komutanlık yapmış, deneyimli ve güçlü bir gerillaydı. Gerçekleşen ilk uçak saldırısından sonra, yer değişimine gittiklerinden ve kendisinin komutanlık ettiği doçka ekibi azaltıldığından, bir süre yedekte beklemişti. Tepeye doçkanın arızalanması üzerine gelmişti. Doçkanın arızalarını giderdikten sonra, artık aşağıya inmek istemediğini söylemiş, böylece doçka ekibine katılmıştı.

Xalıt, artık başlamak üzere olan eylem için Agit ile tekrar bağlantıya geçmek üzere iken, aşağıdaki işleri organize eden Cihan'ın sesi geldi. Xalıt, sırası mıydı dercesine, yanıt verdi. Cihan'ın sinir yüklü heyecanlı sesinden oldukça gergin olduğu anlaşılıyordu. Xalıt, "Ne var, biraz daha açık konuş," deyince Cihan, aşağıda yaşananları daha açık bir dille izah etmeye çalıştı. Ve "Resmen isyan başladı, artık baş edemiyorum," dedi. Xalıt, gülmekten alamamıştı kendini ve "Yerin uygun mu?" diye sordu. Cihan yerini değiştirmekle geçirdiği kısa bir süreden sonra, "Heval, şu an yerim uygundur," dedi. Xalıt, hâlâ gülmeye devam ediyordu:

"Bak, sana bir tavsiyede bulunacağım. Kendini fazla zorlamadan isyanı şöyle uygun bir şekilde bastır, tamam mı?"

Bu öğüt üzerine Cihan da gülmeye başlamıştı:

"Heval, sabahtan beri neredeyse tüm işlerimi bırakmış, onlarla uğraşıyorum. Yapabilseydim, şimdiye kadar yapmıştım zaten."

Aşağıda yedek kuvvet olarak bekleyen gerillalar, artık baş edilemez hale gelmişlerdi. Tepkilerini ortak bir tutuma dönüştürmüşlerdi. Daha fazla aşağıda beklemek istemediklerini ve "Bir an evvel bizi savaş cephesine göndermezseniz, hiçbir karar, kural dinlemez, kendi inisiyatifimizi kullanarak gideriz," demişlerdi. Xalıt, işin çığırından çıkmak üzere olduğunu anlayınca, Cihan'a, "Git onları bir araya getir, onlarla topluca konuşacağım," dedi.

Şıvan, kendini arkadaşlarının arasında bulduğu, onlarla konuşup tartıştığı, şakalaştığı, doyasıya gülüp eğlendiği o tatlı düşlerden biri olan son düşten az evvel uyanmıştı. Uyanmış olmak ve hâlâ ölmediğini fark etmek, içinde sevinç yaratmıyordu. Tersine, ruhunda biriken sıkıntıların uyanışına yol açıyor, arkadaşlarına duyduğu özlemi dayanılmaz hale getiriyordu. Dayanılmaz olan diğer dayanılmazın üzerine oturunca, içinde olduğunu fark ettiği gerçek, bir kâbusa dönüşüyordu. Bu sebeple gözleri ve şuuru açık halde gerçek hayatla bağ içinde kalmak istemiyor, bir biçimde hayata tutunma yolu haline getirdiği, gerçekten daha gerçek görünen o harikulâde düş âlemine dalmak istiyordu hep. Düşte yaşadığı gerçeğe benzer anların tadı, gerçekte yaşadıkları aynı anların tadıyla kıyaslanamazdı bile. Hayat sanki gerçek tadını ve anlamını düşte fark ettiriyordu kendisine. Asıl hayat, gerçek hayat, düşte fark ettiği hayatmış gibi geliyordu. Kimi zaman, "Belki de gerçek olan düşteki hayatın kendisidir. Sonuçta hayatın görünen her iki hali de beyinde gerçekleşir, beyinde fark edilir," diyordu.

Geçen uçaklar, düşen toplar pek ilgisini çekmiyordu artık. Fakat silah seslerini duyduğunda, tüm duyuları harekete geçiyordu birden. İşte üç taraftan yine başlamıştı silah sesleri. Karker Tepesi'ndeki sesler, hem Çemco hem de Küçük Cilo taraflarından gelen seslerden daha fazla çekiyordu ilgisini. Ve seslerin karşılıklı olup olmadığını çok rahat ayırt ediyordu. Şu an her üç taraftan da gelen sesler, çatışmaların karşılıklı olduğunu gösteriyordu. Arkadaşlarının yoğun bir savaş içerisinde olduklarını, gelen bu seslerden anlıyordu. Bu da içini bıçak gibi kesmeye, parçalamaya yarıyordu sadece.

Sabahtan bu yana her kendine geldiğinde, radyoyu dinlemek için büyük bir uğraş veriyor, fakat bunu başaramıyordu bir türlü. Kaldırmaya çalıştığı kolunu yerden beş parmak bile kaldıramıyordu artık. Bedeninde kuvvet, takat adına ne varsa eriyip gitmişti. Ayakları donmuş, bedeninin diğer bölgeleri tamamen uyuşmuştu. Ve yaraları eskisi gibi sızlamıyordu artık. Arada bir sadece gözündeki sızıyı hissediyordu. Henüz sağ olduğunu gösteren tek kanıt, gidip gelen nefesi ve arada bir açılan sağ gözüydü. Sadece arkadaşlarına duyduğu özlem ve içinde arkadaşlarını bulduğu düşlerle yaşatıyordu kendini. Düş ve özlemin gücüyle daha kaç gün ya da kaç saat dayanabileceği, doğanın akıl ermez sırrına bağlıydı artık.

Bir yandan Xalıt, bir yandan da Agit, ilerlemekte ısrar eden her üç saldırı grubuna geri çekilme talimatı vermişti. Saldırı grupları geri çekilirken, devreye savunma grupları girmişti. Saldırı grupları güvenli yere ulaşınca, Agit'ten gelen talimat üzerine savunma grubu da çekildi. Ateş tamamen kesildikten yaklaşık yarım saat sonra, eylemin yarı resmi değerlendirmesini yapmak üzere, tüm gruplar noktada hazır bulunuyordu.

Saldırı gruplarında yer alan gerillalar, vurdukları mevzilerin ardındaki diğer mevzileri de fırsatı yakalamışken, düşürüp öyle gelmek istemişlerdi. Erkenden verilen talimatı içlerine sindiremedikleri anlaşılıyordu. Gelir gelmez Agit'le hemen tartışmaya başlamışlardı. Agit, bunun önceden planlanmadığını, düşman cephesindeki son hareketlenme tam anlaşılmadan, plan dâhilinde olmayan kontrolsüz bir ilerleyişin çok riskli olduğunu söylüyordu.

Yaptıkları son saldırının yarı resmi değerlendirmesine başladıklarında, söz hakkını alan ilk kişi Devrim oldu. Saldırının başarılı olan ve eksik kalan kısımlarını değerlendirdikten sora, dikkate alınmasını istediği önerilere geçti: "Düşmanın hareketliliği neye dönük olursa olsun, elimizdeki bu fırsatı en iyi şekilde kullanmalıyız artık. Hepimiz gözlerimizle görüyoruz. Bu tepedeki askerler yıkılmış vaziyette. Neredeyse kendilerini savunacak güçleri bile kalmamış.

Henüz bunlara bir takviye kuvvet gelmeden ya da onlar elimizden kaçıp gitmeden üzerlerine büyük ve ezici bir saldırı başlatalım. Aslında çok fazla sayıda arkadaşa da gerek yok. Sadece kırk kişilik bir güç olsun, bu tepedeki askerlerin hepsini değilse bile, yarısından fazlasını imha edebiliriz," dedi. Ve ekledi: "Bu görüşlerimde ısrar ediyorum. Yukarıdaki arkadaşlara da aktarılsın."

Ondan sonra söz alan her gerilla, onun fikir ve önerilerine katıldığını söyleyip, benzer görüşler sundu. Sanki az evvel yaptıkları eylemi unutmuş gibiydiler. Hepsi de düşündükleri büyük eylemin planlamasını yapıyor gibi konuşuyordu. Kimisi elli, kimisi altmış, kimisi yetmiş, kimisi de daha fazla sayıdaki bir güçle saldıralım diyordu. Çekdar da görüşlerini aynı doğrultuda sunmuştu. Agit, son değerlendirmeyi yaparken daha temkinli bir dil kullanmakla beraber, "Arkadaşların görüşlerine olduğu gibi katılıyorum," dedi. Ve aynı konuyu daha önce de arkadaşlarla tartıştığını, oluşan son görüşleri tekrar ileteceğini söyledi. Tartışmalar sona erince, Agit hem eylem hakkında tekmil vermek hem de arkadaşlarının fikir ve önerilerini sunmak için yukarı çıktı. Yaptığı çağrıya Xalıt'ın yanıtı gecikmedi. Önce eylemin tekmilini verdi. Ardından kendisinin de paylaştığı arkadaşlarının önerilerini sundu. Karşılık olarak Xalıt, aynı konuyu kendilerinin de tartıştığını, en uygun zamanı beklediklerini, bu nedenle herkesin sabırlı, soğukkanlı, ama aynı zamanda hazırlıklı ve duyarlı olmasını istedi.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Akşama üç saatlik bir vakit kalmıştı. Sulu sepken yağan kar dinmiş, vadilerden yükseklere doğru ince beyaz bir sis bulutu yükseliyordu. Xalıt, fırsatı bulduğu bütün zamanlarda Xeregol Dağın'daki askerleri takip ediyordu. Genç korumanın kaynattığı üçüncü çay da içilmeden soğumuştu. Xalıt içmeyince, kendisi de içmiyordu. Xalıt gibi öğle yemeğini de hâlâ yemiş değildi.

Epey bir zamandır duran top atışları yeniden başladı. Zagros'tan Batı Zap Cephesi'ne kadar bütün bir alan top sağanağı altında kaldı. Yaklaşık yarım saat süren top atışlarının ardından, devreye savaş uçakları girdi. Belirlenmiş noktalara hışımla yöneliyorlardı. Uçaklar bombardımana devam ederken, Xeregol dağındaki askerler de hareketlenip, Şikefta Birîndaran Boğazı'na yöneliyordu.

Xalıt, dağın zirvesine doğru kalkmakta olan sis tabasının üzerinden bakıyordu askerlere. Askerlerin boğaza doğru hareketlenişi çok barizdi. Dürbünü bıraktıktan sonra, hemen telsizi alıp Serbest'e seslendi. Serbest bu kez işi muzipliğe vurmadan konuşuyordu. Sesindeki hava hareketlenmeyi çok ciddiye aldığını gösteriyordu. Xalıt, önce uyarılarını sonra da direktiflerini sıraladı. Ardından Artêş'e geçti. Artêş, "Takip ediyorum ve hazırım," dedi. Xalıt, sözü uzatmadan geçiyordu. Fakat Agit ile yapılması gerekenler hakkında daha ayrıntılı konuştu. Diğer tabur, grup ve birimlere de direktiflerini verdikten sonra, tekrar askerleri izlemeye koyuldu. Haber saati gelince dürbünü bırakıp radyoyu açtı. Sunulan ilk haber bir son dakika haberiydi. Spiker, emin bir ses tonuyla Türk savaş uçaklarının kısa bir süre önce Zap'a büyük bir hava saldırısı yaptığını, bu saldırıda Ana Karargah komutanlarından biri

olan en üst düzeydeki kadın komutanın öldürüldüğünü söylüyordu. Bu haber, tüm inanmama çabalarına rağmen, Xalıt'ın içine büyük bir sıkıntı düşürmeye yetmişti. İlk haberin ardından gelen diğer haberlerin nasıl geçtiğini anlamadı bile. İnanmak ile inanmamak arası iç kesen bir sıkıntı hatta öfkeyle kapattı radyoyu. Haberin doğruluğunu öğrenmek için eline telsizi aldığında, aklındaki pek çok öncelik silinip gitmiş gibiydi.

"Rozerin, Rozerin, Rozerin, Rozerin, Rozerin!.."

Çağrıyı defalarca tekrarladı ama, hiç birinden de bir yanıt alamadı. Ferman'a sormak geçti içinden. Telsizin mandalına basıp tam çağıracakken, son anda vazgeçti. Hem düşmanın hem de arkadaşlarının aynı anda sesini dinlediğini biliyordu. Bu konunun cihaz üzeri tartışılması veya doğrulanması halinde bunun tüm arkadaşlarının üzerinde olumsuz bir etki yaratacağını düşünüyordu. Sıkıntısı büyüdükçe büyüyor, gözlerinin önünde az evvelki haberin doğrulanışını gösteren sahneler oluşuyor, boğazı düğümlenmeye başlıyordu. Telsize davranıp, "Rozerin!" diye tekrar çağrı yapmaya başladı. Yanıt yine yoktu. Bir süre durup tekrar tekrar çağırdı. Bir yanıt alamadı. Haberin aslını Ferman'dan öğrenme fikri yeniden aklından geçti. Bu kez alacağı haberin gerçek olacağından korktu. Vazgeçti. Nefesi hızlanmıştı. Elleri titriyordu. Genç koruma fark etmesin diye yüzünü öbür tarafa çevirdi. Gözlerine dolan yaşların dökülüşüne engel olamıyordu artık. Ve kalbine zehir gibi keskin bir öfke akıyordu.

ÇEMCO VADİSİ

Rozerin, indiği küçük vadinin yüksek kayalıkları arasında, akşam vaktinde harekete geçecek grupların son düzenlemesini yapıyordu. Kısa bir süre önce yapılan uçak saldırısından kıl payı kurtulmuştu. Peş peşe atılan dokuz on kazan bombası, bulunduğu yerin hemen yirmi, otuz adım yukarısına düşmüş, kulakları sağır eden bir gürültüyle patlayan koca bombaların parçaları, onun ve yanındaki arkadaşlarının üzerinden uçmuştu. Üzerlerine kazan bombalarını bırakan uçaklar, ikinci bir hücuma kalkarken o ve arkadaşları süratle yerlerini değiştirmiş, şu an bulundukları kayalıkların arasına sığınmışlardı. Planlama ve düzenleme işleri epey zamanını almıştı. Geldiği yeni yerde telsizinin çekim alanının dışına çıktığını bilmiyordu henüz. Ne Ferman'ın ne de Xalıt'ın onca çağrılarından hiç birini duymuş değildi. Bu arada radyo dinleme fırsatı da bulamadığından, Türk radyolarının kendisi hakkında üst üste yayınladığı haberlerden de haberdar değildi.

Akşama yarım saatlik bir zaman kalmıştı. Düzenleme işlerini bitirdikten sonra beklemeden yukarı çıktı. Çıktığı yerde daha soluklanmadan Ferman'ın kendisini çağıran sesi geldi. Telsizin çekim gücü artmıştı. Yanıt vermekte gecikmedi. Ferman, onun sesini duymaktan duyduğu sevinci gizleyemiyordu. Heyecan içerisinde, "heval iyi misiniz?" dedi. Rozerin, sorulan sorunun asıl gayesini anlamamıştı. Her zamanki bombardımanlarda duyulan kaygı ve oluşan meraka yordu. "İyiyim, iyiyim," dedi teşekkür yüklü bir ses tonuyla. Rozerin'in sesini duymak Ferman'a yetmişti anlaşılan. Bunca zamandır yaptığı çağrılara neden cevap vermediğine dair herhangi bir şey söylemedi. Hakkında yayınlanan haberden de bahsetmedi.

Bağlantı sona erince, Rozerin dürbünü eline alıp karşı tepenin keşfine koyuldu. Henüz akşam karanlığı iyice çökmeden, tepedeki askerlerin son durumunu öğrenmeye çalışıyordu. Orada yaşanan hareketliliği daha ilk bakışta fark etti. Askerlerin bir bölümü en üst yerlerde mevzilenirken, büyük bir bölümü de çantalarını sırtlamış, yeni bir saldırı vaziyetinde yamaçlardan aşağıya doğru iniyorlardı. Rozerin, onların yukarıdaki toparlanış ve geliş biçimlerine bakarak görünenin tersi bir sonuca ulaşıyordu. Askerler oldukça gevşek ve bezgin görünüyorlardı. Bu nedenle oluşturdukları yeni saldırı görüntüsü inandırıcı gelmiyordu kendisine. Dürbünü yanındaki kadın gerillaya verip telsizi eline alırken, hareketlerinde derhal değerlendirilmesi gereken yeni bir durumun aceleciliği vardı. Ferman'a düşman cephesindeki bu son hareketlenme hakkında bilgi verirken, yorumlarını ve öngörülerini de kattı.

Ferman, "Elimizde saldıracaklarına dair çok sayıda bilgi var. Bu bilgiler yanıltma da olabilir fakat yine de ciddiye almalıyız," diyordu. Rozerin, onun söylediklerine doğrudan karşı çıkmıyor, diretmiyordu. Hatta fikirlerini, kaygılarını paylaştığını da söylüyordu. Ama hayıflanır gibi, ele düşen fırsatın kaçırılmakta olduğunu hissettirmeden de edemiyordu. Ferman onun bu kaygılarına karşılık: "Ne söylemek istediğini anlıyorum, elbette her şey göründüğü gibi değildir. Dediğin tamamen doğru da olabilir. Ama bizim için önemli olan tedbir seviyesidir. Tersi halleri de hesapta tutmak zorundayız. Bu aşamalar çok hassas ve kritik aşamalardır. Hata yapma lüksümüz yoktur. Şu anki planımız olduğu gibi yürüsün. Biraz daha takip edelim. Bahsettiğin hususları yarın değerlendirelim. Bakalım uygunsa daha önce tartıştığımız planı uygularız artık," diyordu. Ardından, "Nasıl uygun mu böyle?" diye soruyordu.

"Heval uygundur, olabilir."

"Arkadaşlar, her iki ihtimali de dikkate alarak konum alsın. Şimdi diğer arkadaşları da uyaracağım, varsa bir geri çekilme niyeti engel olsunlar. Elimizden rahat rahat kaçmalarına fırsat veremeyiz elbette. Şu an için size acil gereken bir şey var mı?"

"Heval şu an yok."

Rozerin, bağlantıdan hemen sonra komutanlık ettiği cephedeki tüm grupları özel bir kanala çekti. Önce askerin son hareketliliğiyle ilgili kısa bir değerlendirme yaptı. Ardından daha önce düzenlemesini yaptığı gruplar da dâhil, her grubun, her birimin nerede ve nasıl konum alacağını bildirdi. Verdiği direktiflerde sadece savunma tedbirleri yoktu. Askerlerin olası geri çekilmesine karşı kuşatma, pusu ve inisiyatif dahilinde harekete geçecek grupların yaygın eylemlilikleri de vardı.

Akşam karanlığının iyice çöktüğü bir sırada birden Xalıt'ın bağıran, çağıran sesi geldi. Sesinden, Karker Tepesi'nde az evvel başlayan eylemi doğrudan yönettiği anlaşılıyordu. Sesi oldukça sert ve hiddetli çıkıyordu.

"Ferhat, sen durma, daha etkili vur, daha etkili! İkinci grup acele Devrim'e yetişsin. Çekdar'ın solundaki mevziye dikkat edin, oraya dikkat edin, o mevzi çok çalışıyor, ne yapıyorsunuz, susturun onu!"

Xalıt'ın, mevzileri işaret edişinden, Şikefta Birîndaran Zirvesi'nin Karker'e bakan tarafa geldiği anlaşılıyordu. Hiddet yüklü sesi yükseldikçe yükseliyor, ciğerlerini patlatırcasına bağırıyor, direktifler ağzından mermi gibi fırlıyordu. Rozerin, onun bu haldeki sesini büyük bir keyifle dinliyordu. Sesin gerilimi hayli yüksek heyecanına iyice kapılınca, daha fazla tutamadı kendini:

"Erdal, Erdaal, Erdal Erdal, Erdaal!"

"Kimdir o? Sırası mı şimdi çağırmanın! Görmüyor musun işimizin olduğunu?"

Bu yanıttan sonra Rozerin, ona takılma isteğinden vazgeçti. Durumunun buna hiç de müsait olmadığını anlamıştı. Keyifle dinlemeye devam etti. Sesi kesilip, eylemin bittiğini anlayınca telsizi eline alıp yeniden çağırdı. Xalıt, bu kez yanıtı anında verdi. Sesinde şaşkınlık ve daha da yükselen bir heyecan vardı. Rozerin'in sesini tanımıştı:

"Ooo heval Rozerin, bu sen misin?"

"Heval, insan artık seninle konuşmaya bile cesaret edemiyor. Az önce çağırdım, ama kafamıza bir taş atmadığın kaldı."

"Heval kusura bakma, gerçekten kusura bakma. O zaman sesini tanımadım, her halde çok gergindik. Neyse geçiyoruz bunları. Sen iyi misin?"

"Teşekkür ediyorum iyiyim, çok iyiyim."

"Heval sen evimizi yaktın, haberin var mı?"

"Niye, ne oldu?"

"Radyoyu dinlemedin mi?"

"Hayır, o fırsatım olmadı."

"Sabahtan beri bu alçaklar senin için, 'Biz onların kadın komutanını öldürdük,' diye haber yapıyorlar durmadan. O kadar aradım bir defa bile cevap vermedin. Nasıl bir bunalıma girdiğimden haberin var mı?"

"Sen de inandın yani."

Rozerin, Xalıt'ın sevincine daha fazla dayanamamıştı. Gözlerinden boşalan yaşlar, ince elmacık kemiklerini aşıp, usul usul aşağıya dökülüyordu.

KÜÇÜK CİLO

Zagros Eyalet Komutanı Mêrxas, Ferman'dan aldığı yeni direktifler doğrultusunda, akşamdan bu yana devam etmekte olduğu planlama ve düzenlemelerin sonuncusunu yapıyordu. Düşmanın artık iyice görünür hale gelen yeni saldırısına karşı, savunma hatlarını güçlendirecek grupları erkenden göndermişti. Olasılık dâhilindeki geri çekilmeye karşı kuşatma çemberini oluşturup, yaygın pusular atacak gruplar da yola az evvel çıkmışlardı. Geriye, akşam karanlığı çöktüğü saate kadar, keşfi iyice yapılmış tepelerdeki askerler üzerine eylem yapacak gruplar kalmıştı. Her biri ikişer kola ayrılacak gruplardan üçü aşağıda bulunuyordu. Onlarla Mêrxas'ın yardımcısı Zınar ilgileniyordu. Yukarıdaki diğer iki grup ise Mêrxas'ın yanında bulunuyordu. Mêrxas, etrafında topladığı her iki gruba son sözlerini söylüyordu ki, telsizden Zınar'ın sesi geldi:

"Heval bizimki hazır, bir şey diyor musunuz?"

"Tamam hareket edebilirsiniz, bizimki de az kaldı."

Mêrxas, bu kısa yanıttan sonra telsizi kapatıp tekrar kaldığı yerden devam etti: "Yaptığımız keşfe fazla güvenmeyin, akşamüzeri çok hareketli görünüyorlardı çünkü. Yerlerinde değişikliklere gitmiş olabilirler. Tepeye yakınlaşınca, hâlâ yerlerinde durup durmadıklarını iyice anlamaya çalışın," deyip, kısa birkaç uyarı daha yaptıktan sonra toplantıyı bitirdi. Toplantıyı bitirir bitirmez bir kadın gerilla, hışımla önüne dikildi. Mêrxas daha ne oldu, bir şey mi var, diye sormaya vakit bulamadan, kadın gerilla öfkeyle, "Neden beni de gruba katmadınız?" diye bağırdı. Mêrxas böyle bir tepkiyle karşılaşacağını beklemiyordu. Fakat yine de oldukça yumuşak bir ses tonuyla yanıt vermeye çalıştı:

"Heval, önce bir sakin olun hele, sizi katmadık diye kıyamet kopmadı ya."

"Sakinliği, makinliği bırakın, neden katmadınız beni?"

"Heval, biraz anlamanız gerekir, her gün her gün sizi gönderemeyiz ki. Çok yoruldunuz, siz söylemiyorsunuz belki, ama dinlenmeye ihtiyacınız var."

"Hayır, dinlenmeye ihtiyacım yok, ben gidiyorum."

"Yoldaş, az bir şey dinlemeye çalışın, çok sayıda arkadaş var, şu an buna ihtiyaç yok. En azından bir iki gün dinlenin, tekrar gidersiniz."

"Hayır diyorum size, ben arkadaşlarla gidiyorum, beni durdurmaya da kalkışmayın."

Mêrxas, bu şekilde onunla baş edemeyeceğini anlayınca, sözlerini sertleştirmekten başka bir çare bulamadı:

"Daha fazla tartışmaya zamanımız yok. Talimattır, gitmiyorsun."

"Bir Goyi olduğumu unutma, senin sert talimatların varsa, benim de daha sert inadım var, gidiyorum işte, o kadar!"

"Talimatları boşa çıkaramazsın, kendi başına hareket edemezsin. Sana gitmiyorsun dedikse gitmiyorsun, bu kadar açık."

İnadından vazgeçmeyen kadın gerilla, onu dinlemeyi bırakıp gitmişti bile. O günkü eylemden alıkonulan diğer kadın arkadaşını da alıp hareket eden grubun önüne düşmüştü. Önceki günün eyleminde hemen yanı başında vurulan arkadaşı Tufan'ın acısı, yüreğini tüm şiddetiyle yakmaya devam ediyordu hâlâ. Tepeden tırnağa intikam hırsıyla dolmuştu. Mêrxas ile birlikte herkes, bir taraftan onları ikna etmeye çalışıyor, ama hiç kimsenin onları durdurmaya gücü yetmiyordu. "Sizinle gelmemizi kabul etmezseniz, ikimiz yalnız başımıza gideriz, nasılsa eylem yapacağımız yeri biliyoruz," diyordu kararlılıkla. Mêrxas, bağırıp çağırarak, "Onları yakalayıp getirin," dediyse de aradaki mesafeyi hayli açtıkları için, arkalarından koşan gerillalar onlara yetişmeyi başaramamıştı. İkisi savunma gruplarının yerleşeceği yere yakınlaşınca, grup komutanı Mazlum Mamxori onlara bağırarak, Mêrxas'la konuştuğunu, isteklerinin kabul edildiğini, gelip gruba katılabileceklerini söyledi. Bu söz üzerine, inat savaşını başlatan kadın gerilla yanındaki ar-

kadaşına, "O zaman bekleyelim arkadaşlar gelsin," dedi. Grup gelince, onlardan biri saldırı, biri de savunma grubuna dâhil edildi.

Noktadan çıkarken, gruplardan biri yarı yolda sol tarafa kaymıştı. Bir kayadan daha sert inadı olan kadın gerillanın sonunda kendini dâhil ettirdiği grup yerleşmeye çalışırken, diğer grup da mevzilendikleri yerlerde son hazırlıklarını yapıyor, askerleri yakından gözetlemeye koyuluyordu. Hamle, tüm gruplar mevzilenip saldırıya tamamen hazır olduklarında Mêrxas'ın komutuyla başlayacaktı. Ve aradan çok fazla zaman geçmeden gruplar teker teker hazır olduklarını bildirmişti. Mêrxas'ın sesi aynı anda tüm gruplara gidiyordu. "Başlayabilirsiniz" komutu, ilk vuruşu yapacak olan gruplara ulaşınca birden her yer silah sesleriyle doldu. Patlayan bombalar, mevzilere çarpan roketler, saldırıya uğrayan mevzilerden havaya fırlatılan ışıldaklar geceyi gündüze çeviriyordu. Aynı dakikalarda Çemco hattındaki gruplar da saldırıya geçmişti. Telsizlerde Ferman, Xalıt, Agit, Rozerin, Mêrxas, Zınar ve Mazlum ile saldırı yapan grup komutanlarının sesi birbirine karışıyordu. Rozerin'le konuştuğu anlaşılan bir gerilla, alt yamaçlara inen askerlerin tekrar tepenin zirvesine doğru kaçıştıklarını söylüyordu.

SEKİZİNCİ GÜN
ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Önceki günün bir tekrarı yaşanıyordu sanki. Gece yarısından bu yana aralıksız süren uçak bombardımanı az önce sona ermişti. Uçakların çekilmesiyle başlayan top atışları duracak gibi değildi. Xeregol Dağı'ndaki düşman birlikleri saldırıya geçecekmiş gibi aldıkları konumu korumaya devam ediyorlardı hâlâ. Xalıt, dünden beri süren bu hazırlıklı bekleyişin asıl sebebini çözmeye çalışıyordu. Verdikleri izlenime göre, dün gece ya saldırı ya da geri çekilme, ikisinden birinin yaşanması gerekiyordu. Ama ikisi de yaşanmamıştı. Bunun bir yıpratma taktiği olabileceğine çok az ihtimal veriyordu Xalıt. Bu halde kendileri de yıpranıyordu çünkü. Düşündükçe, geriye her iki olasılık kalıyordu tekrar. Ya saldırı, ya da geri çekilme... "Peki, dün hazırlığı bu denli açık yapılmışken, neden gerçekleşmedi bunlardan biri?" diye soruyordu kendine. Buna kesin bir cevap oluşturamıyordu henüz, fakat önceki gece Zagros hattından Karker Tepesi'ne kadar, hem hareketsiz olan hem de harekete geçen birliklere eş zamanlı yapılan saldırıların buna doğrudan etki ettiğinden bir kuşku duymuyordu. Bütün hesaplamalar, izlenimler, tahminler, hatta tahminlere zıt görünen düşünceler bile düşmanın saldırma ya da geri çekilme olasılığına takılmaksızın, 'artık yeni bir taktik aşamaya geçmenin vakti gelmiştir' diye yol gösteriyordu. Önceki gecenin saldırıları düşmanın yeni planını durdurduysa, daha üst aşamalı bir hamle, tümden bir çökertmeye götürebilirdi. Gittikçe bir dayatma haline gelen arkadaşlarının fikirleri ve isteği de bu doğrultudaydı zaten. Saat dokuza geliyordu. Haberleri dinledikten sonra takındığı neşeli havasıyla Serbest'i aradı.

"Ne oluyor Hektor, misafirlerin senden çekinmiş görünüyor, onlara iyi bakmıyor musun yoksa?"

"Bakıyorum heval, bakıyorum da, sebebini anlamaya çalışıyorum. Gelmiş kapının önünde pis pis öylece bize bakıyorlar. Ne içeri girmek için bir şey yapıyorlar ne de kapının önünden çekiliyorlar. İsterseniz bu konudaki fikrimi söyleyeyim."

"Tabi tabi, söyle iyi olur."

"Bence iki türlü bir hal var, ama kötüye işaret değil bu. Eşit oranda ve çok hassas bir dengede hem ileriye bakıyorlar hem de arkalarına. Bir zayıf nokta arama, bir fırsat kollayıcılığı var sanki. İleriye atılacak fırsatı bulamazlarsa daha fazla geriye bakacaklar, tabi zorlandıkları takdirde. Bana göre bu da tamamen bize bağlı. Arkadaşların dün geceki saldırıları da bunu gayet iyi gösterdi bize. Yani diyorum ki, daha iyi bir yüklenme gözlerini tamamen arkaya çevirebilir. Bunun tam da vaktidir diye düşünüyorum."

"Tam zamanıdır diyorsun yani."

"Daha fazla beklersek, fırsat elimizden kaçabilir diyorum."

"İyi, güzel, yoğunlaşmanız bu yönlü devam etsin. Sonra tekrar ararım, dikkatli olun. Başka bir şey diyor musun?"

"Hayır heval, silav û rêz."

"Silav û rêz."

Agit'in etrafında toplanmış gerillalar, yeni bir saldırının tartışmasını yapıyorlardı. Gerillalardan biri, "Dün gece düşmandan aldığımız tepeciğe kurulup, oradan başlatalım saldırılarımızı. Hem daha yakın olur hem de düşmanın tekrar gelip girmesini önleriz," diyordu. Ondan sonra söz alan başka bir gerilla, onun fikirlerine yeni ayrıntılar kazandırarak konuştu. Bu sırada Xalıt'ın çağrısı geldi. Agit, tartışmayı durdurup Xalıt'a yanıt verdi.

Xalıt, hazırlığı yapılan yeni saldırının planını çizerken yer yer şifreli, yer yer açık konuşuyordu. Gün boyu düşmanı panikte tutacak, sinirlerini iyice çökertecek ve asıl büyük taarruza zemin hazırlayacak dalgalı bir plan sunuyordu.

Bir yerde dalgalar alçalırken, başka bir yerde beklenmedik şekilde aniden yükselecek ve bu sürekli olacaktı. Konuşmasını bağlarken şifreyle, "Dün aldığınız yeri de bırakmayın," dedi. "Biz de onu konuşuyorduk zaten," diye cevap verdi Agit. Takviye edilecek güç ile gereken cephane konusu da halledildikten sonra, telsiz kapatılıp tartışmaya kalınan yerden devam edildi.

Xalıt'ın son direktifleri tartışmaya yeni bir boyut kazandırmıştı. Gerillalar sanki savaş daha yeni başlamış gibi konuşuyorlardı. İlk günlerin heyecan ve sıcaklığından öte, savaşta daha bir ustalık kazanmış olmanın sakin güveni ve inadı vardı hepsinde de.

Tartışmalar sona erince, ilk gidecek gruplar hızla hazırlıklara başladı. Akşama kadar ara vermeden sürdürülecek çatışmalara, tepedeki gerillaların tümü katılacaktı. Grupların bazıları tutacakları yerlerde uzun süre sabit kalırken, bazıları da belli aralıklarla yerlerini birbirine devredeceklerdi. İlk vuruşu yapacak gruplar, bir süre

çatışmayı sürdürdükten sonra, ateşi kesip yerlerinde bekleyecek, askerler geri çekildiklerine dair bir hisse kapılırken, hazır bekleyen diğer gruplar başka bir yerden devreye girecekti.

Onlar durunca bu kez farklı bir yerden diğer gruplar saldıracaktı. Böylece akşama kadar saldırılar hiç kesilmeden sürecekti. Saat ikiye yaklaşıyordu. Gruplar yerlerine hareket ederken Agit, iki gündür yoğunca atılan ve arazinin her tarafına dağılmış olan misket bombalarına dikkat etmelerini istedi herkesten.

Ferman, kendisine bağlı çalışan istihbarat birimlerinin son ulaştırdıkları da dâhil, elinde olan bir yığın bilginin içinden doğruya en yakın bilgileri seçiyor, bu bilgilere dayanarak zıt olasılıklı, fakat doğruya isabet edecek en geçerli düşünceyi kurmaya çalışıyordu. Basit bir kazanma hırsından yola çıkarak, başta fark edilmeyen büyük tehlikelere kapıyı açık bırakmak istemiyordu. Arka planı iyice düşünülmemiş, görünürdeki zaferler, yaşansa bile gerçek zaferler olamazdı. Kimi zaman elde edilmiş birkaç küçük zaferin baş döndürücülüğü veya sarhoşluğu asıl zaferlerin gerçek yenilgisi olabilirdi. Bir zaferi yaratmak başka bir şey, yaratılmış bir zaferi korumak ve daha büyük zaferlere götürmek başka bir şeydi. Herkes uzun uzadıya düşünmeden kolay kararlar verebilirdi belki. Ama kendisinin böyle bir kolaylığa düşecek lüksü yoktu. Omuzlarında kaldırılması güç ağır sorumluluklar vardı. Konu savaşta bir dengeyi değiştirmek olunca, kırk defa değil, gerekirse kırk bin defa ölçüp biçerek öyle karar verilmeli diye düşünüyordu. Vereceği yanlış bir kararın nelere mal olacağını biliyordu çünkü. Şu ana kadar verdiği kararlarda ciddi kusurlar, yanlışlar yaşanmamıştı. Ve elde inkâr edilemeyecek büyük başarılar vardı. Ama bu, her şey demek değildi. Bundan sonrasıydı önemli olan. Belki de savaşın kaderini tümden değiştirecek kritik bir safha yaşanıyordu. Bu kritik safhanın tahlili çok iyi yapılmalıydı. Hesapta en ufak bir yanlışlığa yer olmamalıydı. Aksi takdirde bunun vebali ağır olur ve boynunda kalırdı. Buna hiç kimsenin tahammülü de olmazdı. Vermesi gereken kararı yanlış yapmamak adına vermezlik de yapamazdı artık. Asıl yanlış, zamanında verilmeyen karar olurdu çünkü. Savaş, başladığı

gibi sonuna dek hep aynı tempoda sürdürülemezdi. İniş çıkışlar çok hızlı, kimi zamanda göz açıp kapamak kadar aniydi. Zorunluluk arz eden değişkenlikler tam zamanında olmazsa, bazen araya girecek beş dakika bile çok geç kalınmaya sebep olabilirdi. Düşmanın görünen ve görünmeyen olası tüm hamlelerini göz önüne getirerek, hesaplamalarını, tahminlerini kuşkunun büyüteci altında tekrar tekrar gözden geçiriyordu.

Dün erken bulduğu arkadaşlarının fikirlerini şimdi daha yoğunluklu düşünüyordu. Atılacak yeni adımın oluşturduğu sahneler, bir filmin canlı sahneleri gibi geçiyordu gözlerinin önünden. Sanki bir kurgulama değil de, gerçekte olup bitmiş gibi dalıyordu sahnelere. Xalıt'ın çağrısı gelince, oluşan görüntüler gözlerinin önünden silinip, beyninin bir köşesine çekildi.

"Silav û rêz Erdal."

"Silav û rêz heval."

"Yeni bir gelişme var mı, nedir durum?"

"Heval daha önce aktardığım gibidir. Yeni bir değişiklik yok."

"Ne diyorsun, değerlendirelim mi konuyu?"

"Heval, ben de bunu konuşmak için aradım zaten, bence tartışmalıyız."

"Evet, tartışmamız iyi olur sanırım. Neyin peşindedirler dersin?"

"Kesin bir şey söylemek yanıltabilir belki, ama bana göre, yaşadıkları şoktan kurtulmanın çabasını veriyorlar. Bir kararsızlık durumu yaşanıyor sanki. Ne yapacaklarını bilememe gibi bir hal var."

"Başaracaklarına dair umutları kırıldı mı diyorsun?"

"Aslında ben umutlarının çoktan kırıldığını düşünüyorum."

"Bu iyice anlaşılıyor yani. Peki, dün gece takviye yapıp yapmadıklarını anladınız mı? Herhangi bir güç değişimi yaşandı mı?"

"Heval, çok dikkatli izlemeye çalıştık ama tam kesinleştiremedik. Gece eylemden bir iki saat sonra helikopterler birkaç kez gelip gitti. Fakat bunun bir takviye veya güç değişimiyle ilgili olduğunu zannetmiyorum. Sanırım ölü ve yaralılarını alıp götürdüler."

"Diğer cephelerdeki arkadaşların verdiği bilgiler de o yönlü. Onlarda da bir sabırsızlık var."

"Heval, bence daha fazla beklememeliyiz."

"Hesap hatası yapmamalıyız ama."

"Tedbirlerimizi tam alırsak, hesap hatası da olmaz diye düşünüyorum, çok iyi bir fırsat var çünkü."

"O zaman daha önce konuştuğumuz gibi yapabiliriz."

"Çok uygun olur."

"Tamam, hazırlıklarınız başlayabilir. Yarına yetişecek şekilde olsa iyi olur, yetiştirebilir misiniz?"

"Yetişir heval, yetişir, bir sorun çıkmaz."

"Bir eksiğiniz olursa biz yanımızdan tamamlayalım."

"Olursa bildiririz."

"O diğer faaliyetlerde devam ediyor zaten. Bir aksama olmaz her halde."

"Hayır, hayır, olmaz."

Ferman, Xalıt'tan hemen sonra Rozerin'i çağırdı. Rozerin, o sırada meşgul olacak ki, birkaç dakika gecikerek yanıt verdi. Ferman, sabahtan beri merak ettiği konuyu sordu tekrar.

"Nedir oradaki durum, iyice kontrol ettiniz mi?"

"Doğrudur heval, doğru. Arkadaşlar en hâkim yerden kontrol etti. Kendim de gidip baktım. Hâlâ kabuklarına çekilmiş gibi duruyorlar. Sayıları da önceki güne oranla azalmış görünüyor."

"Yani düşündüğümüzün tersi mi olmuş diyorsun."

"Herhangi bir takviyenin olmadığı kesin gibidir. Ve korkarım gece kontrol altında tutamadığımız bazı yerlerden güçlerinin bir kısmını da çekmişler."

"Öyle mi, işin içinde bir hile olmasın sakın."

"Heval, sanırım göründüğü gibidir."

O sırada Rozerin'in yanına koşarak gelen bir kadın gerilla, Ferman'la konuştukları konu hakkında en son bilgiyi getirmişti. Bilgiyi Rozerin'e aktarırken sesi Ferman'a da geliyordu. Rozerin, sesin Ferman'a ulaşmasını istediği için, parmağını mandalın üzerinden kaldırmamıştı. Kadın gerilla, bilgiyi aktarıp gittikten sonra Rozerin kaldığı yerden devam etti.

"Dün verdikleri izlenim hakkında da görüşlerimi sunmuştum aslında. Zannediyorum o izlenimden çıkardığımız sonuç doğ-

ruydu. Ses size de geldi herhalde, son bilgi şimdi geldi. Dünkü taktiğe tekrar başvurdukları anlaşılıyor."

"Harekete mi geçmişler?"

"Az sonra daha iyi anlarım, ama sanırım öyledir."

"O zaman dün yarıda bıraktığımız konuyu değerlendirmemiz gerekir. Bahsettiğiniz o girişimi yapabiliriz artık."

"Bence daha fazla gecikmemeliyiz."

"Biz burada gereken hazırlıkları yaparız. Sizinki de başlayabilir. Yarına kadar tüm hazırlıklar bitmiş olmalı. Olası bir değişikliğe karşı arka hatları da sağlam tutmak gerekir."

"O konuda gereken önlemleri aldık, bir sorun yaşanmaz."

"O hareketliliği de sıkıca kontrole almak lazım, ne yapmaya çalışıyorlar iyice anlamamız gerekir. Eğer gerçekten bir geri çekilmeyse öyle rahat çekip gitmelerine fırsat vermemeliyiz."

Yeni taktik aşamanın nitelikleri önceden belirlenmişti. Bir ezme, silip süpürme hamlesi başlatılacaktı. Yedekte bekletilen özel eğitimli, deneyimli, nitelikli güçler yeni devreye sokulacaktı. Ferman, Rozerin'den sonra Zagros Eyalet Komutanı Mêrxas'ı çağırdı. Hazırlıklara başlaması konusunda gereken direktifleri verdikten sonra, yanındaki yardımcı komutanları topladı. Ferman, yanındaki arkadaşlarıyla yeni planlamanın tartışmasını yaparken, diğer komutanlar da kendi cephelerinde yoğun hazırlıklara başlamıştı. Asıl savaş yeni yapılacaktı. Savaşın kaderini belirleyecek olan da bu savaş olacaktı. Akşam karanlığının çöktüğü saatlerde Mêrxas'ın acil çağrısı geldi. Ferman, cevap vermek için telsizi heyecanla eline aldı:

"Sılav û rêz Medeni, yeni bir şey mi var?"

"Heval bir notum var, aktarıyorum."

"Tamam dinliyorum, aktar."

"Heval, düşman geri çekilmeye başladı."

"Tamam."

"Fakat arkadaşlar önlerini kesmeyi başardı. Yakın mesafede çok etkili bir vuruş yapıldı. Düşman cenazelerini yerde bırakıp tekrar tepeye kaçtı"

"Tamam, çok güzel, çok güzel. Arkadaşların ellerine sağlık.

Bakın, gitmelerine izin vermeyin, etraflarını iyi kuşatın."

"Heval, geçiş yapabilecekleri tüm noktaları denetim altına aldık. Sadece karın çok yüksek olduğu o uçurumlu hat kaldı. Buradan geçiş yapmayı göze alacaklarını sanmıyorum."

"Anlaşıldı, tamam. Kuşatma sıkı olsun."

Ferman, Mêrxas'ın tutulan ve tutulmayan yerler hakkında açık konuşmakla taktik yaptığını düşündüğü için, bununla ilgili herhangi bir uyarı yapmaya lüzum görmedi.

DOKUZUNCU GÜN
KARKER TEPESİ

Çakır ayaz, dondurucu, buz bir gece yaşanıyordu. Baştanbaşa yıldıza kesilmiş, ışıltılı, şıkır şıkır bir gökyüzü vardı. Silah sesleri beş dakika önce kesilmişti. Ama bu sessizliğin uzun sürmeyeceği devreye yeni girecek grubun yaptığı hazırlıktan anlaşılıyordu. Bazı gruplar, asker mevzilerine yakın yerlerde sürekli hazır bekliyordu. Her komut geldiğinde kontrol altına aldıkları hedefleri ateşe tutuyorlardı. Hücuma geçen gruplardan biri geri çekilirken, başka bir grup farklı bir yerden harekete geçiyordu. Böylelikle alçalıp yükselen dalgalar halindeki eylemlerle, asker sürekli baskı altında tutuluyor, ileri hamle yapmasına izin verilmiyordu.

Tüm grupların içinde yalnızca bir grup sabit durmuştu. Önceki gece askerden aldıkları tepeciği tutuyorlardı. Gruba, Devrim komutanlık ediyordu. On iki saati aşkındır durdukları karın üzerinden hiçbir yere hareket etmedikleri ve birer buzdan adama döndükleri halde, keyifleri yerinde görünüyordu, ya da kendilerini birbirilerine öyle göstermeye çalışıyorlardı. Üzerlerine çöken soğuğun etkisinisigara içerek, şakalaşarak ve çatışarak kırmaya çalışıyor, girdikleri çatışmaların ardından, silahlarının ısınmış namlularıyla ısıtıyorlardı ellerini. Agit'ten komut gelince, Devrim her üç arkadaşlarıyla birlikte, seri hareketlerle mevzi almaya başladı. Arkadaşlarına, her başlangıçta yaptığı ufak tefek değişiklikler dışında, nasıl davranmaları gerektiğine dair fazla söz söylemeye lüzum görmüyordu artık. Çünkü herkes yerini ve yapılması gerekenleri çok iyi bellemişti. Namlular mevzilere doğrulup, parmaklar tetiğe uzandığı sırada, birden helikopterlerin sesi duyuldu. Helikopterlerin vadide alçak uçuşla gel-

dikleri, sesin derinliğinden anlaşılıyordu. Agit, son komutu bekleyen gerillalardan, bir süre durup oluşan hareketliliği takip etmelerini ve yerlerini deşifre etmemelerini istedi.

Kobralar, yetiştikleri gibi alttan Şikefta Birîndaran zirvesini yoğun ateş altına aldı. Uçak savarların hedefi olmamak için pek yükseğe çıkmadan ateş ediyorlardı. Alçaktan hızlı dönüşler yaparak yeniden saldırıya geçerken, başka bir taraftan gelen skorskyler, boğaza inip inip kalkmaya başlıyorlardı. Yarım saatlik yoğun bir ateş ve gürültüden sonra, sesler bıçakla kesilir gibi kesildi. Kobralar son hücumu Karker Tepesi'ne yapmıştı. Gerillalar üstünde pek bir tesiri olmayan bu hücumun ardından, geldikleri gibi tekrar vadiye dalıp gitmişlerdi.

Kobraların gidişinden beş dakika sonra gerillaların yoğun ateşi başladı. Roketler, havanlar ve yüzlerce mermi aynı anda yağıyordu asker mevzilerinin üstüne. Fakat tek bir karşılık bile gelmiyordu asker mevzilerinden. Ateş tamamen kesildikten sonra da bir karşılık gelmedi. Savaşın başlangıcından beri ilk kez oluyordu bu. Bunda bir gariplik olduğu apaçıktı. Tuttuğu sıcak namluyla elini ısıtmaya çalışan gerilla, "Allah Allah ne olduğu bu adamlara, niye ateş etmiyorlar?" diye sordu. Devrim'in kafasında mantıklı bir cevap olmadığı gülmesinden anlaşılıyordu:

"Bilmem, herhalde onlar da ateş etmekten bıktı, belki de hepsi donmuş, elleri silah tutmuyordur artık."

"Valla olabilir, başlarına ikinci bir Sarıkamış geliyor galiba."

"Sarıkamış mı, siyah kamış mı onu bilemem, ama başlarına bir kamışın geldiği kesin, hem de kötü bir kamış."

Bu arada, ayak baskısından olduğu anlaşılan karın gevrek çıtırtısı geliyordu. Devrim arkadaşına, "Dur, dinle hele," dedi. Sessizlik sağlanıp, iyice kulak kabartınca, ses daha anlaşılır hale geliyordu. Şüpheye yer olmayacak kadar kesin olan onlarca ayağın aynı anda kalkıp inmesiydi bu. Mevzilerdeki asker harekete geçiyordu. Bunun anlaşılamayacak bir yanı yoktu. Fakat anlaşılamayan, hareketin nasıl ve ne yönde olduğuydu. Yeni bir saldırı mı, bir güç değişimi mi veya bir yer değiştirme, farklı bir konum alma mı? Hiç anlaşılmıyordu. Sinirler ayaklanmış, nabız atışları hızlanmış, be-

denlerine işleyen soğuğun etkisi yok olmuştu. Kulaklar ayakların çıkardığı seslere kesilmişken, Agit'in sesi geldi. "Yanınıza bir grup arkadaş gönderiyoruz, dikkat edin bir yanlışlık olmasın, onlar oraya ulaşınca siz gelin," dedi. Devrim, "Bir hareketlilik var, netleştirdikten sonra gelsek olmaz mı?" diye öneride bulunduysa da, kabul ettiremedi. Onların yerine geçecek grup, bu konuşma üzerinden fazla vakit geçmeden geldi. Devrim yeni gelen gruba gereken telkinli verdikten sonra, arkadaşlarını alıp, Agit'in yanına gitti. Agit, onun duyduğu sesler hakkında söylediklerini dikkatle dinledi. Sonra da dinlenmeleri için yirmi, otuz adım aşağıdaki noktaya gönderdi onları.

İnsanı tedirgin eden belirsiz yeni bir hava oluşmuştu. Yapılan yeni birkaç saldırıda da askerden bir karşılık gelmedi. Xalit, Agit'ten tekmil aldıktan sonra, saldırıları durdurmasını ve bahsedilen hareketliliği takip etmesini istedi. Soğuğun keskinleştirdiği tüyler ürperten sinsi bir sessizlik yaşanıyordu. Agit'in bütün dinleme ve takip etme çabaları boşa akıp gidiyordu. Askerlerin karşılık vermemesi dışında, anlaşılan hiçbir şey yoktu. Agit, mevzilerinde hazır bekleyen gerillaları dikkatli davranmaları konusunda son bir kez daha uyardıktan sonra, oluşan yeni durumun tartışmasını yapmak üzere, aşağıdaki gerillaların yanına indi. Daha tartışma yeni başlamıştı ki, "Açık cihaz, açık cihaz," diye telaşla bağıran bir gerillanın sesi geldi. Çağrı yapan gerillaya el çabukluğuyla Çekdar yanıt verdi.

"Heval acele edin düşman tepeye girdi! Düşman tepeye girdi!"

Beklenmeyen bu kısa bilgi, herkesi şok etmeye yetmişti. Agit, bu habere inanmak istemiyor, "daha şimdi yukarıdan geldim, nasıl olur böyle bir şey?" diyerek bağırıyordu. Agit ve Çekdar'ın ardından herkes silahını kaptığı gibi yukarı koştu. İkişer, üçer kişilik gruplar halinde mevzilenip, bozulmamış gibi görünen sessizliği dikkatle dinlemeye koyuldular. Dinledikçe herhangi bir değişikliğin olmadığı daha iyi anlaşılıyordu. Günün ışımasına az bir vakit kalmıştı. Çekdar, yanına bir gerillayı alıp, süzüle süzüle asker mevzilerine yanaştı. Ne denli kulak kesildiyse de, bir sesin varlığını duymadı. Yerini değiştirip farklı açılardan dinliyor, başını kaldırıp tekrar tekrar kontrol ediyordu. Ne kulağına çarpan bir çatırtı, ta-

kırtı, ne de gözüne takılan bir görüntü yoktu. Tan yeri usul usul ağarırken, duru gökyüzünün gittikçe açılan koyu maviliğinde son bir çabayla ışıldayan yıldızlar, bir bir kaybolmaya başlıyordu. Etraf iyice görünür hale geldiğinde ve asker diye bilinen varlığın mevzilerden uçtuğu anlaşıldığında, Çekdar kapıldığı öfkeden adeta kendini kaybetti. Deliye dönmüştü. Savaş sırasında dikkat ettiği tüm kuralları bir kenara bırakıp ayağa kalkmış, bağırıp çağırarak dönüyordu Agit'in yanına:

"Ne düşmanı, ne hali, adamlar uçup gitmiş, biz ise saldıracağını bekliyoruz."

Kavgaya tutuşmak istediği birini arar gibi bakarak yürüyordu. Ayağa kalkmış, bakışlarını kendisine diken arkadaşlarının yanında durmadı. Asıl öfkesi yanlış bilgi veren gerillaya olduğu halde, herkese kızmış gibi davranıyordu. Bilgi veren gerillanın genç ve deneyimsiz olduğunu bilmesine rağmen, öfkesiyle başa çıkamıyordu. Girdiği öfke krizinden kurtulma çaresini gidip bir kayalığın altına uzanmakta buldu. Ama uzandığı yerde beş dakika bile dayanamayıp, tekrar arkadaşlarının yanına döndü. Öfkesi hızla dağılıyor, içine gün kadar sıcak bir sevinç akıyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Doğu ufkunun siyaha çalan ince koyuluğunu, ateş rengi bir kızıllıkla delen güneş, altın damarlı pırıl pırıl ışıklar saçıyordu. Gece karanlığında baş göstermiş kara belirsizlik yok olmuş, anlaşılmayan, kaygı uyandıran saklı hiçbir yan kalmamıştı. Gün ışığında, ışık gibi parlak bir gerilla zaferi yaşanıyordu. Binlerce asker, göz yakıcı beyazlığın içinde, önü, sonu olmayan siyah bir zincir gibi dizilmiş, tek sıra halinde Şikefta Birîndaran boğazından Xeregol Dağı'na, oradan sınırın öbür yüzüne akıyordu. Üst düzeydeki komutanlar, ölü ve yaralılar gece karanlığında gelip giden helikopterlerle götürülmüştü.

Xalıt, genç korumasıyla birlikte yüksek uçurumun üzerine çıkmış, arkalarından yenilginin kocaman utancını sürükleyerek götüren askerleri, muzaffer duygularla izliyordu. Günlerdir uyku yüzü görmemiş, kızarmış gözlerinde, bu günü de görmüş olmanın tarifsiz heyecanı vardı. Fakat heyecanını dışa vurmamaya büyük bir özen gösteriyor, olağan bir hal yaşanıyormuş gibi kendine sakladığı duygularını için için bir sorgulamaya dönüştürüyor, "Neden bir gün evvelden hamle yapmadık?" diye hayıflanıyordu. Asker çekilip gittikten sonra, yeni hamle için hazırlanmış güçleri harekete geçirmenin pek bir gereği ve anlamı kalmamıştı artık. Agit, yaptığı son çağrıda düşmanın tepeden tamamen çıktığını haber verdi. Agit'in ardından Serbest de benzer bilgiyi verdi. Xalıt, ikisini de tedbiri elden bırakmamaları konusunda uyardıktan sonra Artêş'i çağırdı.

Artêş, gözünü nişangâha oturtmuş, Xalıt'tan gelecek son talimatı bekliyordu. Xalıt'ın "Artêş!" diye çağıran sesi, gitmekte olan askerlere odaklanmış dikkatini bir anlık sarsmış gibi oldu.

"Heval dinliyorum."

"Hazır mısın?"

"Heval hazırım."

"Bak bu son iştir, nefeslerini kes onların, unutmasınlar seni."

"Merak etmeyin heval, onlara ne yapacağımı bilirim."

"Tamam, kulağım sende."

Artêş, telsizi kapatır kapatmaz koca silahın pedalına hırsla bastı. Ansızın mermilerin tazyiki altında kalan askerler, bütün bir zincir halinde olduğu gibi karın içine çöktü. Artık son oyun oynanıyordu, bir tür yat kalk oyunu. Askerlerin karın içinde dakikalarca yatması için tek bir mermi bile yeterli oluyordu. Bu oyun böyle sürüp giderken, Artêş'e yardım eden Agit Caf, Zindan ve Özkan, durmadan şeritlere mermi takıyorlardı. Artêş, oynadığı oyundan ne denli haz aldığını, attığı naralardan belli ediyordu. Karşı tepeden de karşılık ateşi başlamıştı. Ama oradan atılan mermiler, kendisini durduracak veya yavaşlatacak kadar tesir etmiyordu. Özkan, içerde daha fazla beklemeye dayanamadı. Çıkıp, Artêş'in yanında durdu. Artêş, Özkan'ın yanına geliş sebebini biliyordu. Onun sabırsızlandığını da fark etmişti. Daha Özkan isteğini söylemeden o, "Bir iki dakika bekle veriyorum sana," dedi. Bir düzine mermi daha gönderdikten sonra kalkıp, yerini Özkan'a verdi. Bu sırada hücuma kalkan kobraların sesi geliyordu. Artêş kalktığına pişman olmuş gibi bakıyordu Özkan'a. Savaşın başlangıcından bu yana kafasında hep bir kobrayı düşürmek vardı. Ve nedense kobralar istediği mesafeye bir türlü girmemişti. Gece vaktinde gelen kobra ve skorskyleri ise, karanlık dolayısıyla göremediği için onlara ateş etmeye kalkışmamıştı. Özkan, "Heval öyle bekleme, çabuk içeri gir," dedi. Artêş orada öylece beklemenin bir anlam taşımadığını biliyordu. İnat etmeden tünele daldı. Artêş, tünele girince Agit, "Bir çay yapayım," deyip ateş yakmak için ayağa kalktı. Artêş, "Gel sen işine devam et, çayı ben yaparım," dedi maksadını açığa vurmamaya çalışarak. Agit, onun ne demek istediğini hemen anladı: "Merak etme, duman çıkarmam," dedi gülümseyerek. Zindan kalan son birkaç mermiyi de şeride takıp ayağa kalktı. Kollarını açabildiği kadar açıp, sağa sola savurarak, birkaç ısınma hareketi

yaptı. Sonra tünelin ağzına gidip başını dışarı çıkardı. "Heval Özkan mermi lazım mı?" diye sordu. Özkan gözünü nişangâhtan kaldırmadan, "Getir, getir," dedi. Zindan, kutuya yerleştirdiği şeritlerden birini götürüp, Özkan'ın sol yanına bıraktı. Hemen geri dönmeyip, karın üzerine kapanmış askerleri izlemeye koyulunca, Özkan tiz bir sesle, "Heval, ne öyle bekleyip duruyorsun, çabuk içeri gir," dedi. Zindan, söz dinlemezlik etmeden ama merakını da gideremeden içeri döndü. Özkan, dönüp dolaşan kobraların menzile girmesi için can atıyordu. Kobraların hedefe girecek kadar yakınlaşmayacağını anlayınca, bütün dikkatini yere kapanmış olan askerlere verdi. Askerler kalkıp harekete geçerken, iyice nişan alarak mermi atıyordu. Hedefi iyi tutturmuş olacak ki, attığı son mermilerin ardından Karker Tepesi'ndeki gerillalardan telsizle sevinçli tezahüratlar geldi. Arkadaşlarının hep bir ağızdan bağrışmaları, onu daha da coşturdu. Ne kobralar ne de karşı tepede aralıksız çalışan ağır makineli silahlar, askerlerin güvenli geri çekilişini sağlamaya yetmiyordu. Kısa bir süre sonra savaş uçakları devreye girdi. Uçaklar gelir gelmez Özkan'ın bulunduğu noktaya hücum etti. Özkan, namluyu süratle kaldırıp uçaklara doğrulttu. Doçkadan uçaklara fışkıran mermiler ile uçaklardan aşağıya akan roketler ve kazanlar birbirine karışıyordu. Roketlerden üçü doçkanın solundaki kayalığa çarpmıştı. Kazan bombalarından ikisi ise, hayli aşağılara düşmüştü. Uçakların üst üste yaptıkları hücumlar sonuçsuz kalıyordu. Artêş, dışarı çıkmış ısrarla Özkan'ı içeri yollamaya çalışıyordu. Özkan, sonunda Artêş'in baskısına dayanamayıp, yerini ona bırakmak zorunda kaldı.

ÇEMCO VADİSİ

Ne şafak vaktinde ne de gün doğumundan sonra verilen tekmiller Ferman'ı şaşırtmamış görünüyordu. Beklediği bir gelişmeymiş gibi karşılıyordu geri çekilmeyi. Türk Genelkurmayı'nın adımını, tahmin ettiği zamandan önce attığı doğruydu. Ama yine de bu, tahmin ettiklerinin tamamen dışında bir gelişme değildi. Çünkü geri çekileceklerine dair belli bazı sinyalleri önceden almış, ama planını bunun üzerine kurmayı riskli görmüştü. Tasarladıkları hamlenin az bir zaman farkıyla gecikmesine fazla üzülmüyordu. Hamlenin gecikmesi elde ettikleri başarıyı gölgeleyecek nitelikte değildi çünkü. Önemli olan Türk ordusunun yenilgiye uğratılması ve hiçbir hedefine ulaşamadan bu yenilgiyi kabul ederek geri çekilmesiydi. Büyük başarı, illa büyük kayıplar sonucu gerçekleşir diye bilinen kural, tek geçerli kural değildi. Zaman olur ki, binler, on binlerin ölümü gerçekleşmeden de sağlanabilirdi büyük başarılar. Mühim olan on binleri bulan düşman planının içindeki tüm insan sayısını ya da o sayının büyük kısmını yok etmek değil, planın kendisini yok etmekti. Şu an başarılanın bu olduğuna inanıyordu. Elde ettikleri bu başarının Kürtler için çok büyük siyasi sonuçlar doğuracağından kuşku duymuyordu. Bu açıdan hayli sevinçli, ama aynı zamanda tedirgindi. Arkadaşlarının heyecana kapılarak, son anda yapacakları bir yanlışlıktan çekiniyordu. Bunun için de, sık sık cephedeki arkadaşlarını arayarak, yersiz heyecanlara ve davranışlara girmemeleri konusunda ikazlarda bulunuyordu. Mêrxas'dan çağrı geldiğinde, hâlâ Karker Tepesi'ndeki gerillalarla konuşuyordu. Onlarla konuşmasını bitirince, elindeki telsizi yanında duran genç korumaya verip, elinden diğer telsizi aldı. Sevincin soluğunu kestiği bir ses tonuyla konuşuyordu Mêrxas:

"Heval, arkadaşlar doçkayla asker kaldıran iki skorsky daha vurdu. Ateş alıp dumanlar içinde kalarak gittiler. Eğer düşmemişler ise, sınır karakoluna zorunlu iniş yaptıklarını düşünüyoruz."

"İkisi de mi?"

"Evet evet, ikisi de. Ayrıca arkadaşlar arkadan yetişip altı asker daha öldürdü. Şu an cenazeleri yerde."

-Tamam, arkadaşların ellerine sağlık, aranızda çok mesafe var mı?

"Cenazelerini alarak aşağılardaki karşı tepelere geçtiler, kleş mesafesinde değiller artık, ama halleri çok perişan. O, 'Ben bitireceğim,' diyen Genelkurmay Başkanı var ya, şu an bir görseydi onların hallerini."

"Tamam, arkadaşlar soğukkanlı olsun, daha fazla ileri gitmenize gerek yok. Pozisyonunuzu koruyun, dikkat edin, son anda bir yanlışlık olmasın, kendinizi açık hedef yapmayın."

"Merak etmeyin heval, arkadaşlar duyarlıdır."

Geri çekilirken, en sona kalan büyük asker birliğinin önceki gece alındığı kuşatmadan çıkışı, Mêrxas'ın bilgisini açık verdiği karlı yerden olmuştu. O asker birliğinin, karın yüksek olduğu o uçurumları vurarak geçeceğini beklememişti Mêrxas. O asker birliği çıkış için bu açığı iyi yakalamıştı.

Ana Karargah muhaberecisi, öğle saatlerindeki genel muhaberede, düşmanın kuyruğunu bacaklarının arasına alıp, can havli ile kaçtığını, arkadaşların da peşlerinde olup, onları kovalamaya devam ettiğini bildiriyordu. Böylelikle Türk ordusunun yenilgiye uğratıldığına dair kesin bilgi tüm deryalara ulaşıyordu.

Uçakların sabahtan bu yana ara vermeksizin, Şikefta Birîndaran zirvesine yaptığı hücumlar, tüm yoğunluğuyla devam ediyordu. Ferman, bu durumdan iyiden iyiye tedirgin olmaya başlamıştı. Xalit'ı çağırıp, doçkacıların ateşi kesmesini, daha fazla ısrar edilmemesini, aksi takdirde bunun tehlikeli sonuçlar doğuracağını söyledi. Bu kısa muhabereden sonra kanalı değiştirip Rozerin'e çağrı yaptı. Rozerin, yorucu bir tırmanıştaymış gibi soluk soluğa kalmış bir sesle konuşuyordu. Ferman'ın sesini tam alamıyor olacak ki, "Heval üç yukarı," dedi. Ferman, telsizin üst düğmesini hemen çevirip yeni kanala

geçti. "Tamam, ses şimdi iyi geliyor," dedi Rozerin. Ferman, Rozerin'den kısa bir tekmil aldıktan sonra, akşam tartışmak üzere bulunduğu yere gelmesini istedi. Tartışmanın konusu alınacak yeni güvenlik önlemleri ve sonraki günün planlanması olacaktı. Ferman, sonraki günün planlamasını kafasında çizmişti bile. Şayet beklenmedik bir gelişme olmazsa, yarın Zap savaşında hayatını kaybetmiş arkadaşlarının defin töreni ardından geniş bir basın açıklaması yapmayı düşünüyordu. Planındaki basın açıklamasında yabancı gazetecilerde olacaktı. İmkân varken, bunu çalışma arkadaşlarıyla tartışıp öyle yapmayı düşünüyordu. Savaşı başından itibaren yerinde izlemiş olan ANF ve Roj TV muhabirleri, daha şimdiden savaşın sonucuyla ilgili bir ilk açıklamayı koparmak için dolanıyordu etrafında. Yanına çağırıp bir süre konuştuğu Roj TV muhabirini gönderdikten sonra, Zap alım biriminden bir çağrı geldi. Başka telsizleri devreye sokarak aktarmalı konuşan Zap alımındaki gerilla, saflara katılmak üzere yedi savaşçının geldiğini bildiriyordu. Ferman, birkaç saniye düşündükten sonra, "Tamam, onlar yarın sabah burada hazır olsun," dedi. Onların yarınki cenaze töreninde hazır olmasının, törene ayrı bir anlam katacağını düşünüyordu.

Çekdar, Agit ile askerin bıraktığı mevzileri kontrol etme konusunu tartışıyordu. Agit, tartışmanın sonunda "Görüntü vermeden gidip kontrol edebilirsiniz," dedi. Çekdar, yanına Devrim ile başka bir gerillayı alıp harekete geçerken, Agit, "Önünüzü iyice kontrol etmeden girmeyin mevzilere, mayınlara dikkat edin," diye uyardı tekrarla. Çekdar, "Kaygılanmana gerek yok, bir sorun çıkmaz," dedi.

İnsan havsalasının alamadığı ve bakmaya gücünün yetmediği korkunç olduğu kadar, iğrenç olan bir görüntü vardı mevzilerde. Tek kelimeyle mevziler pislik yuvasıydı. Askerin günlerce bu pisliğin içinde nasıl bir duyguyla yaşadığı aklın alacağı şey değildi. Savaş süresi boyunca bütün tuvaletlerini kaldıkları mevzilerin içinde yapmışlardı, bilhassa ön hattaki mevzilerde. Üç beş adım ötede tek başına gidip gelecekleri bir tuvalet yapmayı göze alamadıkları, mevzilerin berbat halinden anlaşılıyordu. Daha da berbat olanı, atılmış pek çok giysinin, özellikle pantolon ve don kısmının dışkıyla dolu olmasıydı. Savaşın mevzilere kazınmış korkunç yüzü bununla bitmiyordu. Mevziler aynı zamanda bir kesimhane yerini andırıyordu. Kar, ölen ve yaralanan askerlerin kanını bir sünger gibi çekmişti. Kızıla kesilmedik yer kalmamış gibiydi. Kanın fazla emildiği yerlerde kırmızı buz kütleleri oluşmuştu. Ve bu kan manzarası üstünde, param parça olmuş kanlı giysiler, potinler, kar ayakkabıları, yığınla çorap, bordo ve mavi bereler, komando renkli kasketler, hücum yelekleri, kullanılmış serumlar, hap kutuları, kanlı sargı bezleri, kan torbaları, kullanılmış yüzlerce iğne, uyku tulumları, ince yağmurluklar, çantalar, boş ve dolu konserve kutuları ve daha sayılabilecek nice atıklar birbirine karışmıştı.

Kontrol işini Devrim'le birlikte yapan gerilla, gördüklerinden nasıl bir etkilenmeyi yaşadığını gizlemiyordu:

"Biliyor musun, bu manzarayı görmekten hiç de hoşnut değilim, içimi yakıyor açıkçası."

"Herhalde bundan benim hoşnut kaldığımı düşünmüyorsun."

"Hayır hayır, öyle bir kastım yoktu."

"İnan bu manzaradan ben de büyük bir acı duyuyorum, ama bir koyun gibi başımızı onların önüne de uzatamazdık."

"Haklısın bunun böyle olmasını isteyen biz değiliz."

Çekdar, kontrol ettiği bir çantada kimi yazılı doküman, kroki ve haritalar bulunca, Devrim ve diğer gerillaya seslenip, buldukları tüm çantaları alıp getirmelerini söyledi. Devrim, ikinci çantaya uzanıp alıyordu ki, yakınlarına düşen bir obüs mermisi, sağır edici bir gürültüyle patladı. Çekdar, Devrim'in uzandığı çantayı almasına izin vermedi. "Koşun, acele gidelim buradan," dedi. Üçü de düşen bu topun ardından yenilerinin geleceğini biliyordu. Nitekim daha yirmi, otuz adım gitmeden, bir obüs güllesi daha düştü. Ve peş peşe yenileri geldi. Noktaya varınca, Çekdar, daha soluklanmadan başında toplanan gerillaların meraklı bakışları altında, dokümanları çantadan çıkarıp, Agit ile birlikte incelemeye koyuldu. Açıp önlerine indirdikleri geniş haritada, ele geçirilecek noktalar, çizilen kırmızı ve yeşil daireler içinde gösterilmişti. Zap'ı ele geçirme planının ne denli kapsamlı yapıldığı, haritadaki işaretlerden bile çok rahat anlaşılıyordu. Uydudan çekilmiş resimler, çizilmiş krokiler ve askeri terimlerle yazılmış diğer belgeler, planın detaylarını daha iyi ele veriyordu. Ama aynı zamanda çökmüş, iflas etmiş bir gayenin, yaşanmış büyük bozgunun can telaşını da göstermeye yetiyordu.

ŞIKEFTA BIRÎNDARAN

Genç koruma, çayı ikince kez kaynatmış, zeytin ve helvadan oluşan sofrayı hazırlamış, Xalıt'ın gelmesini bekliyordu. Xalıt, yere kapanmış halde saatlerdir hareketsiz duran askerleri izliyordu. Yemeği hepten unutmuş gibiydi. Bu gidişle yemek bir saat daha gecikecekti. Genç koruma daha fazla sabredemedi. "Heval Xalıt, çay hazır," diye seslendi. Xalıt, dürbünü gözünden indirmeden, "Sen ye, ye, beni bekleme," dedi. Sonra kendisi gitmeden genç arkadaşının da yemeyeceğini ansızın hatırlamış gibi, dürbünü gözünden kaldırıp aşağıya indi. Genç koruma, çayı bir kez daha kaynatmak zorunda kalmadığı için sevinmişti. Xalıt gelip otururken, "Heval sana on kezdir diyorum beni bekleme diye, böyle yapmaya devam edersen açlıktan ölüp gidersin, buna senin de, benim de hakkım yok, anladın mı?" dedi. Genç korumanın ağzından her zaman ki yanıt çıktı:

"Anladım heval."

Xalıt, sık sık tekrarladığı bu uyarının bir fayda etmeyeceğini bildiği halde, yine de hatırlatmadan edememişti. Çayla birlikte hızlı hızlı bir iki dilim helva ile birkaç zeytin yedikten sonra, kalkıp tekrar keşif yerine gitti. Şikefta Birîndaran'a hücum eden uçakların ardı arkası gelmiyordu. Son iki uçak da gelip Xalıt'ın tam üstünden geçerek Artêş'in yerine dalış yaptı. Attıkları kazanlar sağır edici bir gürültüyle patladı. Kazanların hayli aşağıya düşmesi bile Xalıt'ın yüreğini ağzına getirmeye yetmişti. Çünkü o koca bombalar, bu sefer Artêş'in çok yakınına düşmüşlerdi. Ferman'ın direktifinden sonra Artêş'e ateşi kesmesini söylemiş, Artêş de aldığı direktif üzerine içi yandığı halde, ateş etmiyordu artık. Fakat uçaklar yine de ondan vazgeçmek bilmiyordu. Oradaki silahın tamamen

tesirsiz hale geldiğinden emin olmadıkça, kara çakılmış asker zincirinin harekete geçeceği yok gibiydi. Xalıt, patlamaların hemen ardından dürbünü bırakıp telsizi aldı:

"Artêş!"

"Silav û rêz heval, dinliyorum."

"Durumunuz iyi mi?"

"Heval iyidir, iyi, merak edilecek bir şey yok."

"Arkadaşlar ne yapıyor?"

"Heval hepsi de çok iyi, oturmuş güzel güzel çay içiyorlar, keyiflerine diyecek yok yani."

"İyi, güzel, daha önce konuştuğumuz gibi olsun, dikkatli olun, yerinizden sağa sola hareket etmeyin. Son anlardır, adamların ne yapacağı belli olmaz. Yaşadıkları yenilgiyi öyle kolay hazmedemeyeceklerdir. Her an beklemediğimiz bir çılgınlık da yapabilirler, duyarlı olmalıyız."

"Doğrudur heval, doğru. Kaygınız olmasın, arkadaşlar bu konuda duyarlı."

Artêş'in sesi, göğsündeki sıkışıklığı bir ölçüde gevşetmiş gibiydi. Telsizi kapattıktan sonra cebinden sigara paketini çıkardı. Paketi, derisi soyulmuş, bir köz parçası gibi parlayan elinde tutuyor, içinden sigara çekip çekmemeye karar verememiş gibi bakıyordu. Sigaradan çok, ilk kez canının bu kadar çay çektiğini hissetti. Bu güçlü istek, Artêş daha, "Arkadaşlar güzel güzel çay içiyor," derken oluşmuştu. Hatta o an, o çayın kokusunu bile alır gibi olmuştu. Az evvelki çaydan hiçbir tat alamadığını şu anki istekten anlıyordu. İçindeki isteğe daha fazla karşı koyamayıp, durduğu kayalığın üstünden aşağıya indi. Ve genç korumanın yanına varır varmaz, "Çayın sıcak mı?" diye sordu. Genç koruma, "Doğrudur heval, belki gelip bir çay daha içersin diye közün üzerine koydum," dedi.

İnsanın tenini tatlı bir sıcaklıkla ısıtan pırıl pırıl bir güneş vardı. Xalıt, çayını yudumlarken, geçen yılın bu vakitleri geliyordu gözlerinin önüne. O zaman arkadaşlarının pek çoğu burada bir savaşın yaşanacağına neredeyse hiç inanmıyordu. Oysa şimdi dört elle sarıldıkları ve daha da sarılacakları büyük bir başarı vardı ellerinde.

"Bir yıl içerisinde ne de çok şey değişti," diyordu kendi kendine. Elde edilmiş bu sonucun yaşanacak yeni savaşlara büyük bir kuvvet katacağından kuşku duymuyordu. Önem verdiği husus ta buydu. Çayını içip, üzerine bir de sigara çektikten sonra, kalkıp, tekrar keşif yerine gitti. Dürbünü eline almış, hâlâ hareketsiz duran askerleri izlemeye koyuluyordu ki, Amerikan'ın Irak üslerinden kalktıkları anlaşılan iki uçak ansızın zirvenin üzerinde belirdi. Uçakların sesi ile gönderdikleri güdümlü füzelerin gürleyişi aynı anda ulaştı Xalıt'ın kulağına. Her şey bir anda olup bitmişti. Uçaklar bir görünüp, gürleyip tekrar geldikleri yöne, Irak tarafına gitmişlerdi. Xalıt, sağ tarafa donmuş bakışlarla bakıyordu. Artêş'in mevzisi üzerinde dev bir duman bulutu oluşmuştu. Xalıt'ın elleri ilk birkaç dakika telsize uzanmaya güç bulamadı. Alacağı kötü bir haberden korktuğu her halinden belliydi. Çağırıp çağırmama arasında bir süre gidip geldikten sonra, yapılması gerekeni yapmamazlık edemeyeceğini gördü. Beyninden, bedeninden koluna akıttığı büyük bir kuvvet sarfiyla aldı telsizi. Telsizi ağzına doğru götürürken, dilinin döneceğinden emin değilmiş gibi, başını önüne eğmiş, yere bakınıyordu.

"Artêş,. Artêêş, Artêş Artêş, Artêş, Artêêş..... Özkan, Özkaan, Özkan Özkan, Özkaan..... Agit, Egiit, Agit Agit..... Zindan, Zindaan, Zindan Zindan....."

Olanca açıklığıyla duran koca boşluk, önünde ses geçirmez katı bir duvara dönüşmüştü. Yaptığı çağrılara bir türlü cevap alamıyordu. Boğazı kuruyuncaya, nefesi tükeninceye dek çağırmaya devam etti. Durup tekrar tekrar aradı. Bir cevap yoktu. Üzeri kapatılmış, çıkışı mümkün olmayan derin ve karanlık bir kuyunun dibine düşmüş gibi bir duyguya kapılıyordu. Yaptığı her çağrıdan sonra umudu bir parça daha zayıflıyor, tükenmeye başlıyordu. Boğazına acı bir yumruk tıkanıyor, keskin tırnaklı duygular ayaklanıp göğsüne hücum ediyordu. Yüzlerce kez örneğini yaşadığı ama bir türlü kabullenemediği ve alışamadığı aynı gerçek, tam da bir sevinme zamanı gelmişken, kahredici bir tarzda yüzünü bir kez daha gösteriyordu. Bunun, doğası belli savaş hakikatinin bir parçası olması, bu gerçeğin duygular üzerinde yarattığı yıkıcı basıncı hafif-

letmeye yetmiyordu. Genç koruma, kendini tutamamış, gelip Xalıt'ın yanında durmuştu. Xalıt'ın gözlerine dolan yaşlar, onun gözlerini de doldurmuştu. Xalıt, gözlerinden yaşlar akıp gelirken, yüzünü ondan çevirme gereğini duymuyordu bu kez. Gözlerinden yaşların gittikçe iri damlalar halinde aktığı uzunca bir sessizlikten sonra Xalıt, kalkıp Serbest'i çağırdı.

Serbest, Artêş'e daha yakın olduğu halde, yeri sapa olduğundan ve araya yüksek kayalıklar girdiğinden, olup biteni tam anlayamamıştı. Son bombalar veya füzeler düştükten sonra olanları, Xalıt'ın sesini telsizden takip ederek anlamaya çalışmıştı. Xalıt, arkadaşlarının kendisini takip ettiğini bildiğinden, kolay anlaşılmayacak kelimeler seçerek üstü kapalı konuşuyordu. Serbest, "Hemen gidip kontrol edelim mi?" deyince, Xalıt, orası açıktır, karşıdan görüntü alıyorlar, şu an tehlikelidir, karanlık çöktükten sonra," dedi. Ve ekledi: "Tekmilimizi, meseleyi netleştirdikten sonra veririz."

Xalıt, akşam karanlığının çöküşüyle, olayın sonucunu kesinleştirdikten sonra verdi tekmili. Ferman, dört arkadaşının şahadet haberini duyunca, büyük bir öfkeye kapıldı. Xalıt, onun sesindeki öfkeli acıyı herkesten daha iyi anlıyordu. Her şey olup bitmişken, oluşan sevinçli havanın üzerine kara bir gölge gibi düşen bu haber, beklenen bir haber değildi artık. Akşam saatlerine kadar da Ferman'ın hep tedirgin olduğu, kaygısını taşıdığı konu buydu. Karanlığın çökmesiyle birlikte bir ölçüde rahatlamış, korkusunu yaşadığı tehlikeyi atlattıklarını düşünüyordu.

Ne var ki, tam da rahatladığını hissettiği zamanda gelmişti kötü haber. Ve bu haber, kulağına ulaştığı gibi keskin bir bıçak olup, kalbinin üzerine inmişti. Sesindeki öfke bu acının öfkesiydi. Neyse ki duygularının üzerinde erken hâkimiyet kurmuştu. Xalıt'tan tekmili aldıktan ve kısa bir değerlendirme yaptıktan sonra, şifreyle sonraki günün planlamasını aktardı.

Xalıt, planlama hakkında, "Uygundur," demekle yetindi. Planlamaya göre sonraki günün sabahında yaşamını yitirmiş gerillalar bulundukları yerlerden vadiye indirilerek, şehitler mezarlığına götürülecek, savaşı yöneten üst düzeydeki komutanlar ile çok sayıda

gerillanın hazır bulunduğu büyük bir tören yapılacaktı. Ferman, geleneksel selamla kanaldan ayrıldıktan sonra Xalıt, Agit'i aradı. Sonraki günle ilgili yapılması gerekenlerin direktifini yer yer açık, yer yer şifreyle verdi. Verdiği direktiflerin arasında Şıvan'ın cenazesini getirmek de vardı. Agit, konuyu kendilerinin de tartıştığını, hatta bunun için gidecek grubu bile ayarladıklarını söyledi.

SAVAŞTAN SONRAKİ GÜN
HORÊ VADİSİ

Horê Vadisi'ne inecek grup, henüz şafak sökmeden yola çıkmıştı. Gelip durdukları zirvenin başında alaca karanlığın geçmesini, günün iyice aydınlanmasını bekliyorlardı. Esaslı bir keşif yaptıktan ve askerin arazide kalmadığına emin olduktan sonra ineceklerdi. Silah seslerinin dindiği, metal yırtıcıların gökyüzünü parçalamadığı, gürültüden arınmış, duru, sakin, ama aynı zamanda soğuğu bıçak gibi keskin bir sabah yaşanıyordu. Gün ışığı zirveleri sarıp, vadiler aydınlıkla dolarken, son keşfi yapan gerilla, yüzleri kefiyelerle sarılı gerideki arkadaşlarına dönüp "heval düşman yok, gidelim," dedi. Grubun önüne, Şıvan'dan en son ayrılmış iki gerilladan biri olan Xelil düşmüştü. Adımlarını bastığı yere bir kez olsun bakmadan, gözünü sürekli Şıvan'ı bıraktığı noktaya dikerek iniyordu. Ruhunda, vicdan azabının dayanılmaz yakıcılığı vardı. Arkadaşının yaşayacağından daha o zaman umudunu kestiği halde, onun son nefesini verdiğini görmeden ve cenazesini saklayıp korumaya almadan, onu öylece bırakıp gelmiş olmanın acısını bir dakika bile olsun, yüreğinden söküp atamamıştı. Oysa tekrar gelip onu kontrol etmek, saklamak veya götürmek için elinden gelen her şeyi yapmaya çalışmış, destek istemiş, fakat işler ters gittiğinden, istediği yardımı alamadığı gibi, arkadaşları tarafından telsiz üzeri artık Şıvan'dan bahsedilmemesi istenmişti. Çünkü gereğinden fazla söz edilmesi, kaldığı yerin düşman tarafından öğrenilmesine ve cenazenin ele geçmesine yol açacaktı. Ayrıca başka bir cephede kendisine acil ihtiyaç duyulduğu için, bu konuyu telsiz üzeri yaptığı konuşmadan sonra, bir daha gündemleştirme olanağını da bulamamıştı. Ama

bütün gayri iradi sebeplere rağmen, yine de içini yakan, ruhunu kemiren vicdan azabı hiç azalmaya, dinmeye gelmemişti.

Xelil'in hemen ardından yürüyen sağlıkçı kadın gerillanın ruhunda da benzer, hatta acısı daha derin, vicdan azabından da öte, öldürücü bir azap vardı. Şıvan'ı o öldürücü soğuğun altında ölüme terk edip gittikten sonra, verdiği kararın doğru olup olmadığını sorgulamadığı tek bir an dahi olmamıştı. Ve kendini ne denli sorguladıysa, o kıyamet günde verdiği kararın doğruluğundan bir türlü emin olamamış, sanki onun ölümüne yalnızca kendisi sebep olmuş gibi, derin ve dayanılmaz bir suçluluk duygusu yaşamaya başlamıştı. Sık sık, "eğer şehit düşmüşse ki, artık hayatta kalmış olmasına imkân yoktur, bunun tek sorumlusu benim. Aman ya rabbi, ben ne aptal, ne yüreksiz, ne kafasız biriyim," deyip durmuştu kendi kendine, çoğu kez de gözyaşlarına hâkim olamayarak. Şıvan'ı bıraktıkları yere yakınlaştıklarında, içine nasıl doğduğuna anlam veremediği bir duyguyla, "Tanrım ne olur, bu gün bir mucize göster bana ve o anda da canımı al. Başka da bir dileğim yok senden," dedi kalbi duracakmış gibi bir heyecanla.

Gelip Şıvan'ı bıraktıkları yerde bulamadıklarında, herkesin yüreğine üzüntüyle karışık şiddetli bir korku hücum etti. Taş taş, ağaç ağaç aradıkları hiçbir yerde bulamıyorlardı onu. Yaptıkları iki saatlik aramadan bir sonuç çıkmayınca, Grup Komutanı Xelil, telsize davranıp, burkulmuş yüreğinin titrek sesiyle Agit'i çağırdı. Agit, aldığı tekmile öfke duymakla kalmadı: "Şehit ya da sağ, onu bulmadan gelmeyin," dedi. Agit'in öfkesi içlerine bir umut ışığı düşürdü ki, bunun nasıl olduğunu kendileri de anlayamadı. Ve umutla yeniden aramaya koyuldular.

Şıvan, tatlı düşten korkunç kâbusa irkilerek uyandı. Bakışında insanın kalbini durduracak bütün bir dehşetin ayaklanışı vardı. Kafası hepten karışmış, hatta durmuş gibiydi. Ve gördüğünün, duyduğunun düş mü, gerçek mi olduğuna karar veremiyordu bir türlü. Vücudu tepeden tırnağa zangırdıyordu. Ruhunu saran duygu, korkudan da öte bir şeydi. Aklının ucuna dahi gelince içini ürpertiyle dolduran olay geliyordu başına. İlk kez içinin bu denli üşüdüğünü, hayır yandığını hissetti. Etrafını çepeçevre saran gürültünün düş-

mana ait olduğundan bir kuşku duymuyordu. Daha da kahredici olanı, yanında yaşamına son vermeye yarayacak ne bir bomba ne de başka bir silahın olmamasıydı. Kaldı ki, bu silahlar olsa da bedeninde, bunları kullanacak güç yoktu. İnsanın, "Yer yarılsa da içine girsem," dediği kimi zamanlar, anlar olur. Kendisi için de tamamen böyle bir andı. Gözünü kapatıp, sesini çıkarmadan dehşetini böylesine derinden ilk kez hissettiği çaresizlik içinde öylece beklemeye başladı. Neden sonra kulağına arkadaşlarının sesine benzer bir sesin çalındığını hissetti. Bir an kalbi gerçekten duracak gibi oldu. "Hayır, hayır ben gerçekten düş görüyorum, belki de deliriyorum," dedi kendi kendine. Sesler iyice yakınlaşınca ve o seslerin içinde kadın, hayır arkadaş kadın sesi de olunca ve birbirlerini, ya da kendisini, "Heval, heval," diye çağırınca, aklını büsbütün yitirecek gibi oldu. Bu dünya, bu yer, bu doğa, bu evren bu insan, bu insan aklı ve bu insan duygusu oyunlarla dolu ne inanılmaz bir şeydi. Bir an çığlık çığlığa, "heval onu gördüm, onu gördüm," diye bir sesin geldiğini kesinlikle duydu. Ve o ses sahibinin bir an başının üzerinde bütün gerçeği, bütün yanılmazlığı ve bütün yalansızlığıyla belirdiğini görünce, artık kendini hepten kaybetmiş gibi oldu. Su, ateş, taş, toprak, yeryüzü, gökyüzü, kısacası insanın da içinde olduğu bütün bir varlık, o an bir sevgi, bir duygu seli olup, üzerine aktı. Onun üzerinde duran kişi, yanından en son ayrılan gerillalardan biri olan Xelil'di. Xelil, onu yüreğine almak, yüreğinde yok etmek istercesine üzerine kapanmıştı, küçücük bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra. Xelil'den sonra sağlıkçı kadın gerilla ulaştı. Yüreğinden patlayıp gelen gözyaşları içerisinde, "Ah kurban olduğum arkadaşım," deyip üzerine kapandı. Boynuna sarılıp, kanlı yüzünü ve elini öpmekle kalmadı, nefesini, kokusunu dahi tüketircesine içine çekti. O an bütün bir varlık, tek bir duygu olmuştu. Ve bu anın duygusuna oradaki hiç kimsenin dayanacak gücü yoktu. Acıya olan dayanıklılığın, sevince olmadığı doğruymuş meğer. Sağlıkçı kadın gerillanın içinden ettiği dualar kabul olmuş gibiydi.

Gerçekleşen mucize, Agit ve Xalıt'a tez elden ulaştırıldı. Ve doktorun acil bir şekilde gönderilmesi istendi. Sağlıkçı kadın ge-

rilla, küçük teybini açmış, konuşturmayı başardıkları Şıvan'ın her kelimesini kayda alıyordu. Şıvan, hırıltılı bir sesle, boğazı düğümlenerek, yutkunarak, kesik kesik, ölgün ama aynı zamanda yaşama güç getirmenin büyük isteğiyle konuşuyordu: "Bana bu sevinci yaşattığınız için size, tüm arkadaşlara minnettarım. Dilim duygularımı söylemeye yetmiyor, ama yine de söyleyeyim, sizi çok ama çok özlemiştim. Önder Apo'nun ruhuna gölge düşürmediniz, dayandınız, zafer yaptınız. Yürekten kutluyorum, emeğinizin önünde baş eğiyorum. Gece gündüz rüyamdan hiç çıkmadınız. Gelip beni alacağınızı biliyordum, evet biliyordum. Ve biliyorum ki, hata yaptım, istediğim gibi size yardım edemedim. Acı çektiğim doğrudur, ama hiçbir acı sizden ayrı kalmaktan daha acı, daha zor değildi. Bunu yaşayan bilir. Arkadaşlarımın ne kadar güzel, ne kadar değerli olduklarını bu zamanda fark ettim. Sizleri çok özlemiştim, sizleri çok seviyorum, hayır bu kelimeler küçük kalır, gerçekten küçük kalır. Sizi hiç unutmadım, bir an dahi, evet tek bir an dahi. Kırdığım arkadaşlar aklıma gelince, içim daha fazla yanıyordu. Ayıp değildir, bunun için çoğu zaman ağladım, onlardan özür diliyorum. Şimdi yaptığım hataları düzeltmek ve onlarla daha güçlü yürümek istiyorum. Evet, bunu yapabilirim. Onlarsız yapamayacağımı bir kez daha anladım," deyip, çok özlediğini söylediği arkadaşlarının isimlerini sayarken, yaşı dinmeyen gözler yeni bir yaş dalgasıyla doluyordu. Saydığı isimlerin arasında artık sonsuza dek göremeyeceği arkadaşları da vardı.

Doktor Kemal, sırtında ilaç çantasıyla beklenen zamandan çok daha erken, adeta Hızır gibi yetişti. Hiç durmadan, ciğerini patlatırcasına koşar adım geldiği, tükenmiş olan nefesinden anlaşılıyordu. Bu savaşta durmadan, gece gündüz çalışanlardan biri de kendisiydi. Bir arkadaşının hayata yeniden dönmesine yardımcı olmak kendisinin en büyük mutluluğuydu. Bu mutluluğu bir kez daha yaşıyordu ki, sinirli yapısına rağmen oldukça sevecen, sakin ve son derece neşeli görünüyordu. Arkadaşlarının kapıldıkları sevinç sonucu Şıvan'ı konuşturarak yorduklarını bilse, başlarında fena bir şekilde patlayacağı muhakkaktı. Neyse ki başlangıçta

kimse bundan söz etmedi. O da kendi işine büyük bir istekle, şevkle, gerçekleşen mucizeye güç vermek üzere sarıldı. Gözlerinde, ellerinde gerilla savaşında geçirdiği uzun yılların tecrübesi ve ustalığı vardı. Benzer olayları daha önce sayısız kez görmüştü. Bu durumdaki bir yaralıya ilk elden nasıl bir müdahale gerektiğini çok iyi biliyordu. Büyük bir titizlikle yaptığı ilk müdahale tamamlanınca, gelir gelmez hazırlanmasını söylediği sedyeyi getirmelerini istedi gerillalardan.

ANKARA

Genelkurmay Başkanlığı İnönü Salonu'nu ağzına kadar doldurmuş gazeteciler ordusu, sabırsızlıkla Genelkurmay Başkanı'nın solana girmesini bekliyordu. Önceki gün sabahın erken saatlerinde, bir televizyon kanalının sınır ötesi harekâtın bitirildiğine dair geçtiği haber, Türk Devleti'nde ve devletin bir uzvu gibi duran toplumun bir kesiminde görülmemiş bir çalkantı yaratmıştı. Haber geçtikten ve bu haber Genelkurmay Başkanlığı tarafından da doğrulandıktan sonra, büyük hayal kırıklığından doğduğu anlaşılan, oldukça öfkeli bir kapışma başlamıştı. Devletin askerden daha asker, koyu milliyetçi muhalefet partileri, dünden bu yana ordu ve hükümete ateş püskürüyorlardı. Muhalefet ile hükümetler arasında, gerçek ya da sahte dalaşmalar her zaman olmuştu, ama ordunun açıkça ve acımasızca sorgulandığı, suçlandığı ilk kez görülüyordu. Muhalefet liderleri, önceki gün meclis kürsülerinde ağız birliği edip orduya seslenerek, "Başladığınız işi tamamlamadan ne hakla geri dönersiniz, bu harekâta başlarken ve sürdürürken, istediğiniz her tür desteği vermedik mi size? Madem ki terörü bitirdiniz, o zaman ne diye orayı teröriste bırakıp geri geldiniz? Daha dün verdiğiniz beyanatlarda en az bir yıldan fazla kalacağınızı ima eden siz değil miydiniz? Peki, ne değişti de apar topar döndünüz? Bize bunun hesabını vermek zorundasınız," demiş, hükümeti de istifaya çağırmışlardı.

Bitmez, tükenmez bir çabayla soran, sorgulayanlar muhalefet partileriyle sınırlı değildi elbette. Sesini duyurma ve dinletme imkânına sahip herkes katılmıştı bu koroya. Emekli general ve bürokratlardan, son birkaç yılda anlaşılmaz bir hızla çoğalan 'terör ve strateji uzmanları'na, yazar takımı, gazeteci ve sivil toplum örgüt-

lerinden, toplumun ilgili en alt kesimlerine kadar, doğru yanlış herkes bir yerden sorup, çekiştiriyordu konuyu. Bir kesim, çekilmenin, dolayısıyla yenilginin asıl sebebini eşelemeye çalışırken, bir kesim de özel ve yoğun bir çabayla işin aslını dıştan bir dayatmayla izah edip, dikkati başka yönlere çekiyordu. Çekilmenin sebebini dış dayatmaya bağlayan görüş ya da sorgulama tipi Genelkurmay Başkanlığı'nın eseri olduğu halde, aşırıya vardırılması nedeniyle bunu da pek hazmetmedikleri görülüyordu.

Genelkurmay Başkanı salonun kapısında belirince, aralarında fiskos eden gazetecilerin son sözleri karınlarında kaldı. General, konuşma kürsüsüne ilerlerken, cingözlü bazı gazeteciler, onun yüzündeki, dolayısıyla ruh halindeki değişikliği hemen fark etmişlerdi. Harekât öncesi o hırs topu general gitmiş, yerine haksızlığa uğramış, mağdur olmuş başka bir general gelmişti sanki. Omuzları, zaten kambur olan sırtında yeni bir kambur oluşturacak kadar çökmüş, çenesi göğsüne oturmak ister gibi daha da bir uzamış, yüzü, gözü yorgun, ayakta kalma takatini yitirmiş gibi duruyordu. Görünüşü böyle olduğu halde, yine de büyük bir gayretle sanki böyle değilmiş ve giriştiği işi başarmış gibi bir duruş sergilemeye çalışıyordu. Konuşmasına çok önceden hazırlandığı, önüne indirdiği metne pek bakma gereğini duymuyormuş gibi, arada bir sadece şöyle bir göz atmakla yetinmesinden anlaşılıyordu. Bir bakıma da öyleydi. Son iki günün saldırıları, sorgulamaları, yıpratıcı tartışmalarına cevap mahiyetindekiler haricinde, bu konuşmaya harekâtın beşinci gününden itibaren hazırlanmıştı. Çünkü o gün, yeni bir karar aşamasına gelmişti. Harekâtın üçüncü gününden sonra, bir bataklığa saplandığını fark ettiyse de, beşinci güne kadar da ısrarını sürdürmüş, ilk kez aklı başına gelmiş gibi daha da ısrar edilmesi halinde bu işin bir felaketle sonuçlanacağını görmüştü. Havadan ve karadan teknolojinin son ürünü en gelişkin silahların uyguladığı ateş gücüne ve en donanımlı, profesyonel özel birliklerin muazzam sayı üstünlüğüne rağmen, hiçbir ilerleme sağlanamamış, aksine düşman kuvvetleri beklenmeyen çok sert bir direniş göstererek, zayiatın her geçen gün artmasına sebep olmuştu. En

güvendiği ve istediği olanları da dâhil, önüne koyduğu plan seçeneklerinden hiç biri başarı umudunu vermeyince, geriye tek seçenek kalmıştı. Bir an evvel geri çekilmeyi sağlamak... Beşinci günde bunu kurmaylarıyla enine boyuna tartıştıktan ve müttefiklerin fikirlerini de aldıktan sonra, harekâtın yedinci gününden itibaren kuvvetlerini geri çekmeye karar vermişti. Ne var ki yedinci günde yapmaya çalıştıkları çekilmenin de o kadar kolay olmadığı anlaşılmış, çok büyük gayretlerle sekizinci günü dokuzuncu güne bağlayan gecede başarmışlardı bunu. Harekâtın son dört gününü nasıl bir ateş üzerinde geçirdiğini, başlarken zaferinden kuşku duymadığı büyük planından vazgeçip, geri çekilme olan en küçüğünü başarmak için nasıl bir uğraş verdiğini, gözlüğün altındaki gözlerinin nasıl uykusuz kaldığını ve aklına doğru sözü geçirmek için ne tür bir sinir savaşından geçtiğini salondaki gazetecilerin bilmesine imkân yoktu elbette. Herkese kolaylıkla kabul ettirebileceğini düşündüğü harekâtın yapılış gerekçelerini, mevsim ve arazinin zor şartlarında harekâtın hangi taktik ve teknikle yürütüldüğünü, hedef bölgesindeki üç yüz teröristten iki yüz kırkının etkisiz hale getirilip, bölgenin tamamen nasıl ele geçirildiğini, teröriste ait tüm mevzi, barınak, sığınak, muhabere, eğitim ve lojistik tesislerinin nasıl imha edildiğini, uzun uzadıya anlattıktan sonra, görevin büyük bir başarıyla tamamlandığını da ekleyip, soru cevap bölümüne geçti.

Soru cevap kısmına geçerken, "Müsaadenizle, dünden beri iyi niyetli olduklarından şüphe duyduğum bazı kesimlerin sordukları birkaç soruya hemen cevap vermek istiyorum," dedi ve devam etti: "Siyasilerle polemiğe girmem ama Türk Silahlı Kuvvetleri ve Türkiye Cumhuriyeti'ne saygısızlık sayılacak tavır karşısında görüş açıklamak zorundayım. 'Görev tamamlanmamıştır, neden Musul'u Kerkük'ü almadınız, Kandil'e gitmediniz, ne oldu da apar topar geldiniz?' diyenler var, ben de onlara söylüyorum ki, görevimizi siz mi belirliyorsunuz? Yine bazıları Türk Silahlı Kuvvetleri çekilirken neden orada bazı birlikler bırakmadı diyor. Bunu söyleyen herhalde bölgeyi rüyasında bile görmedi. Terörist bile o arazi koşullarında sığınacak mağara arıyor." Bu sözden sonra iyice öf-

kelenerek ve her kelimenin üzerine basa basa devam etti konuşmasına: "Biz de TSK olarak mağara mı bulsaydık? Teröristin hareket kabiliyetinin arttığı yaz aylarında bu sonuca belki birkaç ayda ulaşılırdı. 'Neden kalmadın?' diyenleri teröristleri etkisiz hale getirdikten sonra orada bir-iki gün ağırlayalım da görsünler. Varsa cesaretleri ve yiğitlikleri, bir yirmi dört saat kalsınlar yeter. Kim ne söylüyorsa söylesin, bizim için Mehmetçikler önemli. Tereyağından kıl çeker gibi, gerçekten çok güzel bir çekilme yaptık. Sürekli olarak terörist zayiatı hakkındaki sorulara muhatap kalmaktan da üzüntü duymaktayım. 240 terörist etkisiz hale getirildi. Bu kesin, hatta bize göre teröristin zayiatı daha yüksek. Çünkü Hava Kuvvetleri'nin verdirdiği zayiat bu miktara dâhil değil. Genelkurmay Başkanlığı yalan söyler mi? Hele bu gibi önemli bir konuda. Niye cesetlerini göstermiyorsunuz? Çünkü biz yalan söylüyoruz. İsterlerse şehitlerimizi verelim. Hiç böyle bir uygulama oldu mu? Ayrıca bu insanî bir şey mi, kolu bacağı kopmuş insanın cesedini göstermek? Dünyanın başka yerlerinde de çatışmalar var. Oralarda gösteriliyor mu? Hem ceset göstermek neye yarar ki? Sonunda sizin zafer diye gördüğünüz şey başkalarının acısı oluyorsa... Göstermek gerçekten askere yakışır mı?" Öfkesini ses tonuna yansıtmamaya yüksek bir gayret göstererek, ama çoğu kez de başaramadan verdiği bu yanıtlardan sonra, sadece istediğim soruları sorun diyen bir bakışla, "buyurun, şimdi de sorularınızı alalım," dedi.

Bu soru cevap oyununda kaybedilmiş savaşın iç yüzü asla anlaşılmayacaktı. Ama bu savaşla ilgili gerçeğin üstü örtüldükçe, kafalara hücum eden sorular daha da kızışacak, vatan ve bayrağın ardına gizlenmiş koca yalan, kandırılmış ruhları ve mağdurları sakinleştirmeye yetmeyecek, devletin birbirine en güvenmiş görünenleri bile, düşman kesilip, birbirine diş bilemekten vazgeçmeyecek ve ordunun gözden düşüşüne, zırhı çatlamış devletin, her geçen gün bir yerinden patır patır dökülüşüne mani olunamayacaktı artık.

Ferman, yanındaki komutan ve savaşçılarla alıp verirken törende, Zap Savaşı'nda hayatını kaybetmiş olan arkadaşlarının anısına yapacağı konuşmayı düşünüyordu. Savaşın son gününe kadar da yedi olan kayıp sayısının tam da rahat bir nefes alıyorum derken, ansızın on bire çıkmasını bir türlü hazmedememişti. Kafasında tasarladığı konuşma metnini düşünürken sürekli gelip bu konuya takılıyordu. Savaşın hiçbir aşamada rahat olmadığını ve hafife alınamayacağını acıyla bir kez daha görmüştü. Savaşın her anı yalın ayak, keskin bir kılıç üzerinde ya da alevleri gür bir ateşin içinde yürümek gibiydi. Ufacık bir hesapsızlık, dengesizlik, dikkatsizlik kesilmek, yanmak demekti. Bunu, nasıl, ne şekilde, hangi sözcüklerle tarif etmeli, bilemiyordu. Her savaşın, dahası her zaferin bir bedeli vardır demekle işin içinden çıkılamazdı. Aklın ve ruhun kabul edeceği daha derin bir izahata lüzum vardı ki, bu da neredeyse olanaksız gibiydi.

Rozerin, sevinçli bir çığlıkla, "Heval Xalıt," deyince, herkesin gözü karşı yamaca döndü. Xalıt, her zamanki yürüyüş hızında iniyordu. Onun ardı sıra yürüyen gerillalar, aradaki farkı kapatmak için adımlarını koşuya kaldırmıştı. Xalıt, komutanlar topluluğuna yakınlaşırken, tüm komutanlar da hareketlenip ondan yana ilerledi. Tokalaşırken, birbirine sarılıp öpüşürken, bir anda herkesin üzerine ağır bir duygusallık havası çöktü. Bilhassa Xalıt, çocukça bir sevinçle Rozerin'le sıkı sıkı tokalaşırken gözünde biriken yaşlar, Ferman da dâhil, tüm komutanların gözünü yaşla doldurmaya yetmişti. Ferman, "Hevaaal, sanki yıllardır birbirinizi görmemişsiniz," diyerek, havayı hafifletmeye çalıştıysa da başaramadı. Xalıt, "Doğrusunu isterseniz, radyolarda onun şehit düştüğü haberini duyunca ve o gün ona yaptığım tüm çağrılar da boşa

gidince, bir daha onu göremeyeceğimi sandım," dedi ve ekledi başını utanmış bir çocuk gibi önüne eğerek: "Bir kadın komutanımızı bile koruyamadık diye o an kendimden nasıl nefret eder hale geldiğimi anlatamam. Bir de bunun arkadaşlar üzerinde yaratacağı etkiyi düşününce, aklım adeta başımdan gitti. Böyle bir şeyin olmadığını görmek elbette sevindirir beni. Hem şehit düştüğünü sandığınız bir arkadaşınızın sağ olarak karşınıza çıkmasına hanginiz sevinmez ki?" Bu sözden sonra hava daha da ağırlaştı. Xalıt'ın gelişi üzerinden daha on, yirmi dakika geçmişti ki, beklenen yeni savaşçı grubu da hemen karşılarındaki tepelikte göründü. Önlerinde onlara kuryelik eden genç Hasan vardı.

Aralarında biri kız, biri erkek olan iki kardeşin de bulunduğu, yedi kişiden oluşan yeni savaşçı grubu, Colemêrg'den birkaç gün evvel yola çıkmış, daha önce hayal bile edemedikleri maceralar, heyecanlar yaşayarak sonunda gerillaya ulaşmayı başarmışlardı. Komutanlar, yeni savaşçılar için hızla sıraya dizilip, minik bir karşılama töreni yaparken, yeni savaşçı grubunun önünde yürüyen Sabri, çok istediği halde bu kadar erken görmeyi hiç beklemediği gerilla olan kız kardeşinin de törende yerini almakta olduğunu fark etti. Kendisinin ardı sıra gelen kız kardeşi Nêrgız'e dönüp, "Beritan'ı gördün mü?" diye sorunca, Nêrgız'ın kalbi duracak gibi oldu:

"Ay, evet, evet, kadın sırasındaki üçüncüsü. Tanrım, nasıl da kocaman kadın olmuş."

Sabri, sıradaki ablasının önüne gelince, ablası bir an sersemleştiğini hissetti. Gördüğünün gerçek değil de rüya olduğunu zannetti. Sabri'nin dili tutulmuş, gözleri öylece ablasının gözlerine dikilmişti.

"Aman Allah'ım, sen misin Sabri?"

"Benim abla, tanımadın mı yoksa?"

Sevinç gözyaşları içerisinde ateş gibi sıcak bir kucaklaşma başlamıştı. Beritan'ın kucağına Sabri'den sonra atılan Nêrgız, kanatlanmış bir yavru kuştan farksızdı. Yüreğinden kopan mutluluk çığlıkları gökyüzüne ulaşıyordu. Yalnızca savaş zamanlarında görülen ve her yüreğin ağırlığını kaldıramadığı büyük bir duygu dalgalanması yaşanıyordu. Beritan'ın "Bunlar benim kardeşlerim," demesine gerek kalmamıştı artık.

Karşılama töreninden sonra, komutanlar yeni gelen savaşçıları aralarına alıp, her biri bir yerden onlarla sohbete daldı. Ferman, her iki kardeşin elini sıkıca tutmuş halde, "Ne aceleniz vardı bu kışta, bu kıyamette, bari baharın gelmesini bekleseydiniz," deyince, Sabri, sanki daha önceden hazırlamış gibi kendisinden en beklenmeyen cevabı verdi:

"Baktık zorda kalmışsınız, hemen yetişelim dedik."

Bu yanıt herkesin kahkahayla gülüşmesine yetmişti. Ferman'ın, bu yanıtın altında kalacak niyeti yoktu elbette:

"Sen öyle san, git arkadaşlara sor istersen, adamlar kaçarken arkalarına bile baktılar mı diye?"

"Ben tam öyledir demedim ki, sadece öyle sandık demek istedim."

"Tabi, düşman 'Zap'a girdik, bitirdik, yok ettik,' diye propaganda yapar. Bundan etkilenmemek kolay değil. Merak etmeyin, arkadaşlar size buralarda nelerin olup bittiğini uzun uzun anlatırlar. Neyse, şaka bir yana, en uygun zamanda geldiniz. Bizim için büyük bir mutluluktur bu. Bundan sonra sizin gibi gelecek gençlerin sayısı daha da artar. Sizin gibi gençler gelmeye devam ettikçe, Kürt insanı kendi davasına sahip çıktıkça, bu düşman, asla sırtımızı yere getiremez. Tamam, az sonra şehit arkadaşların töreni yapılacak, sizde katılın. Onlardan boşalan yeri siz dolduracaksınız. Bu sizin için hem büyük bir görev, hem de büyük bir onur olur. Bizim tek görevimiz vardır, onlara layık olmak... Onlar arkalarında bizi bıraktılar, umutlarını ve görevlerini bize teslim ettiler. Sahip çıkmak boynumuzun borcudur."

"Merak etmeyin heval, onlara borçlu olduğumuzu asla unutmayacağız. Ömrümüz boyunca onlara layık olmak için çalışacağız."

Sabri'nin bu sözlerini diğer savaşçılarda hep bir ağızdan tekrarladı. Bu canlı tekrarlayışın ardından, Ferman, "Tekrar aramıza hoş geldiniz diyorum," dedi. Ve ekledi:

"Ama önce her birinize yeni isimlerini vermek lazım."

Sabriye dönüp, "Kendine belirlediğin bir isim var mı?" diye sordu.

"Heval, bu savaşta şehit düşen bir arkadaşın ismini almak istiyorum."

"Güzel, çok güzel, o zaman senin ismin Ayhan olsun."

"Bu isme kanım pahasına sahip çıkacağım ve layık olacağım."

Ferman, Ayhan'ın yanında duran diğer iki gerilla adayına dönüp, "Senin ismin Cahit, diğer arkadaşın ismi de Tufan olsun. Diğer üç arkadaşı da heval Xalıt belirlesin," deyip, sözü Xalıt'a bıraktı. Xalıt, bu görevi sevinerek üstlendi:

"Bu uzun boylu arkadaşın ismi Erdal olsun, diğer arkadaş Artêş, öteki arkadaş da Özkan olsun."

Xalıt, her üç gerillanın isimlerini belirledikten sonra Ferman, Rozerin'e dönerek, "Bayan arkadaşın ismini de heval Rozerin belirlese daha uygun olur," dedi. Rozerin, aklındaki ismi duraksamadan, hemen söyledi:

"Bu güzel arkadaşımın ismi de Nuda olsun."

Rozerin'in verdiği isim, Botan'ın Besta alanında bir çatışmada vurulan, ancak henüz kamuoyuna açıklanmayan bir kadın komutana aitti. Gençler gururla, severek ve sevinerek yeni isimlerini aldıktan sonra fazla bekletilmeden tören alanına gönderildi. Tören alanındaki gerillalar tören düzenini oluştururken, Ferman'ın ruhunda yer etmiş, oldukça ağır olan o acı duygu yeniden depreşiyor, gözleri buğulanıyor, elleri ve dizleri titriyordu. Aynı keder, Ferman'ın ardından tören kıtasının önüne geçmek üzere harekete geçen diğer tüm komutanlara da hâkim olmuştu.

Gerilla cenazeleri, tören alanında yan yana dizilmiş, üzerleri sarı, kırmızı, yeşil flamalar, bayraklarla örtülmüştü. Tören kıtası, önü ebedi yolculuğa çıkmış olan arkadaşlarına dönük, tek yürek, tek vücut halinde duruyordu. Ferman ve onun ardı sıra yürüyen komutanlar tören alanına yakınlaşınca, töreni yöneten komutan, topluluğun önünden kalkıp ritmik adımlarla Ferman'a doğru koştu. Önünde bir asker selamıyla durup kısa bir tekmil verdikten sonra, tekrar koşup tören kıtasına katıldı. Ferman, tören kıtasının önüne geçip, yüksek bir sesle selam verdi. Onun selamına karşılık gerilla kıtasından yükselen ses vadiyi doldurup, en uzak kayada yankılandı. Birkaç saniye arayla tek tek yirmi bir merminin sıkıldığı saygı duruşu ardından Ferman, duygu gücünün yoğun olduğu ko-

nuşmasına başladı. PKK tarihindeki şehitliğin anlamına ilişkin kısa bir değerlendirmeden sonra, sözü Zap Savaşı'nda hayatını kaybetmiş olan gerillalara getirdi: "Hiç şüphe yok ki bu zafer şehitlerimizin ruhu ve kanıyla gerçekleşmiştir. Bu şehit arkadaşlarımızın kanıyla bir destan yazılmıştır. Bu destan onların emeği, fedakârlığı ve cesaretinden doğmuştur. Onun için diyoruz ki, Zap şehitleri şerefimizdir, onurumuzdur, gururumuzdur. Elbette şehit düşen her bir arkadaşımızla yüreğimizin büyük bir parçası kopmuştur. Bu sebeple de üzüntümüz büyüktür. Ama aynı zamanda biz gerçek gücümüzü, moral ve cesaretimizi onlardan almaktayız," deyip sözlerine, daha büyük bir duygu gücünü katarak devam etti. Tüm HPG gerillaları adına direniş ve zafer andıyla sözünü bitirirken, yüzünün her yanından ter damlaları akıyordu.

Onun konuşmasından sonra vadi, bir anda, "Bijî Serok Apo!" ve "Şehît Namirin!" sloganlarıyla doldu. Ebedi yolculuğa çıkmış gerillalar omuzlara alınıp götürülürken, dalga dalga yükselen ses vadinin derinliklerini aşıp göğe ulaşıyordu. Ferman dört arkadaşıyla birlikte Ayhan'ın cenazesini taşıyordu. Ferman gibi diğer komutanlardan her biri cenaze taşıyan bir gruba katılmıştı. Cenazelerin defnedileceği Şehitliğe yakınlaşırken Ferman, cenazeleri götürüp defnedecek grupların azaltılmasını istedi. Bu büyüklükteki bir kalabalıkla şehitliğe girmek, hatta bu şekilde oraya yanaşmak bile büyük bir risk oluşturuyordu çünkü. Cenazeleri götürecek gruplar azaltılıp gönderilirken, genç korumalardan biri heyecanlı bir yüz ifadesiyle koşar adım Ferman'ın yanına geldi:

"Heval Ferman, Şıvan arkadaşı getirmeye giden grup geldi."

Bu haberle, Ferman'ın yüzüne fark edilir derecede bir sevinç dalgası yayıldı. Aynı sevinç, bir ışık gibi yanındaki komutan ve savaşçıların yüzüne de yansıdı. Ferman etrafındaki kalabalık gerilla grubuna güvenlik tedbirleriyle ilgili bir iki uyarı daha yaptıktan sonra, öne düşüp hızlı adımlarla caddeye doğru hareket etti.

Başta Ferman olmak üzere, herkes için günün en sevindirici haberi Şıvan'ın sağ olduğuna dair gelen haberdi. Ve şimdi Şıvan, param parça olmuş bir bedenle de olsa, hâlâ şuuru yerinde, çoğu

kez düşünde gördüğü gibi etrafında kalabalık bir topluluk oluşturan arkadaşlarının arasında bulunuyordu. Bu gerçekti, hem kendisi hem de kendisine dokunmak için can atan arkadaşlarının asla unutamayacağı bir gerçek. Ferman'la birlikte gelen herkes başında toplanınca, Doktor Kemal, müdahale etmek zorunda kaldı: "Heval, arkadaşı fazla rahatsız etmeyin yanına bir iki arkadaş yaklaşsın yeter. Ayrıca arkadaşa dokunmasanız iyi olur," dedi. Son uyarıyı Ferman için yapmıştı. Ama Ferman yine de kendini tutamadı. Üzerine eğilip yüzünü usulca öpmeye çalıştı. Kendisi de bir doktor olduğundan, nasıl yaklaşması gerektiğini biliyordu çünkü. Ondan sonra Rozerin ve Xalit da öptü onu. Onu öpmek için uğraşan diğer gerillalara, Ferman müdahale etti: "Bu kadar yeter, arkadaşı fazla yormayalım," deyip, tekrar Şıvan'a döndü: "Heval, sen kendini hiç yorma, cevap da verme. Tekrar aramıza dönmen, bizim için bir zafer kadar değerlidir. Asıl zafer de senin bu yaşam savaşını kazanmandır. Apocu ruhun zaferidir bu. Halkımızın, gerillamızın zaferi... Seni tüm arkadaşlar adına kucaklıyor, hızla sağlığına kavuşup, eskiden daha güçlü aramıza dönmeni bekliyoruz," dedi. Şıvan'ın gözündeki yaşlar çift olan bütün gözlere yayılmıştı. Bunca zorluğa, acıya dayanabilmişti, ama bu sevince dayanamıştı, hiç kimsenin dayanamadığı gibi.

Şıvan, uğurlandıktan sonra komutanlar, yanındaki savaşçılarla birlikte suyun karşı yakasına hareket etti. Gerilla saflarına yeni katılmış olan savaşçı adaylarına kuryelik ederek gelen genç Hasan, Xalit'ın yanı sıra yürüyor, başını kaldırıp kaldırıp, "Eylemlere katılmadım belki, ama inan bu savaşta hiç boş durmadım," der gibi bakıyordu Xalit'a. Bir ara Xalit onun içinden geçenleri okumuş gibi elinden sıkıca tutup, kendine doğru çekti. Hasan bu anda, üzgün göründüğü halde kendini dünyanın en mutlu insanı hissetmişti. Parlayan gözlerinde ortağı olduğu başarının tarifsiz heyecanı vardı. Ve daha şimdiden kendini yeni büyük savaşlara hazırladığı her halinden belliydi. Xalit da, "Daha bu yaptığımız ne ki, asıl büyük savaş yeni başlıyor," der gibi bakıyordu ona.

AÇIKLAMA

Tamamlayıcı nitelikte birkaç ekleme dışında hikâyede geçen kişiler, olaylar ve yerlerin tümü gerçektir. Savaştan kısa bir süre sonra olayların yaşandığı yerlere bizzat gidip, komutan ve savaşçıları, yani gerillaları savaştıkları yerde ve henüz kaybolmayan savaşın sıcak etkisi altında dinledim. Elimde bir fotoğraf makinesi ve bir kayıt cihazıyla savaş bölgesine giderken düşünmüş olsam da, kafamda şekillenmiş herhangi bir kurgu yoktu. Savaşçıları dinleyip kayıtları yaparken, kafamda kitabın kurgusu da yavaş yavaş şekillenmeye başlıyordu. Savaşçıları uzun uzadıya dinledikten sonra, nasıl bir kurgu diye önüme çıkan pek çok seçeneğin içinden, gerçeğine sadık kalma koşuluyla savaşı ve savaşçıyı en geniş şekilde işlemeye yarayacak kurguyu seçtim. Buna rağmen çok yetersiz kaldığını biliyorum. Çünkü her bir savaşçısının kendi başına bir romana konu olacak koca bir hikâyesi vardı önümde. Tümünü aynı ağırlıkta işlemek böylesine küçük bir çalışmanın sınırlarını fazlasıyla aşıyordu. Konuyu olabilecek en geniş haliyle işlemek adına alışılagelmiş kalıplara birebir bağlı kalmayı esas almadım. Verili roman ölçülerinin dışına çıkmayı göze alınama rağmen yine de hissettiğim eksiklik, maalesef eksiklik olarak kalmaya devam etti.

Savaşın diğer tarafı olan Türk devleti ve Türk ordusunun son savaşa dair kısa ve uzun vadeli planları hakkında da elime yeterince belge ve bilgi geçmişti. Savaş öncesi ve savaş sürecinde hareketlerini günü gününe takip etmiş, açıklamalarını da kaçırmamıştım. Bu nedenle hikâyedeki yerlerini belirlemek pek de zor olmadı. Kürtler ve Türk devleti arasında çeyrek asırdan beri kesintisiz bir savaş yaşanıyordu. Geçen bu zaman içerisinde yaşanmış pek çok savaştan küçük

olduğu halde Zap savaşı, taşıdığı önem bakımından en çok tartışma yaratan savaş olmuştu. Türk medyası aracılığıyla savaşın hayli uzağında ve tek taraflı yürütülen tartışmalarda neyin gerçek, neyin yalan olduğu pek anlaşılamamıştı. Bu nedenle olaya yerinden bakmak ve gerçeği olduğu gibi gözler önüne sermek daha bir önem arz ediyordu.

Konuyu işlerken, baştan sona kadar gerçeğe sadık kalmak benim için ahlaki bir sorundu. Yaşanmış olan gerçek neyse öyle verilmesi gerekiyordu. Yaptığım da bu oldu. Asker kayıplarının yoğunca yaşandığı kanlı olayların büyük bir kısmını bilerek vermedim. Verilmiş birkaç olay verilmemiş olanların anlaşılması için emsal teşkil etmeye yetiyordu çünkü. Ayrıca kelimelere daha fazla kan sıçratmanın bir anlamı da olamazdı. Yaptığım ufak tefek eklemeler ise konuya sürükleyicilik kazandırmak içindi. Bunun dışında kendimin kattığı herhangi bir şey yoktur.

Ahmet Tahir

Roman

Türk ordusunun 21 Şubat 2008 günü 'Güneş Operasyonu' adıyla sınır ötesine yönelik gerçekleştirdiği operasyonun üzerinden yıllar geçti ancak gerek Türk ordusu için, gerekse de Kürdistan Özgürlük Hareketi açısından sonraki süreçleri etkileme düzeyi ile hep gündemde kaldı. Kürt Özgürlük Hareketi tarihine 'Zap Direnişi' olarak geçen operasyonda gerillanın ağır kış koşullarındaki mücadelesi karşısında TSK bütün teknik donanımına, aldığı bütün uluslar arası desteğe ve sayısal üstünlüğe rağmen dokuz gün içinde geri çekilmek zorunda kaldı.

ISNB-978-605-4986-70-5

₺20.00